

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ



---

---

سرشناسه	: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی.
عنوان و نام پدیدآور	: فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی، جلد ۴۱ / تألیف: سید صادق حسینی اشکوری.
مشخصات نشر	: تهران: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۸.
فروست	: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی؛ شماره انتشار: ۱۹۶.
شابک	: ج. ۴۱: 978-600-5594-50-8
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیپا.
موضوع	: جلد‌های ۲۵-۲۶ و ۳۵ تا ۳۸ توسط مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی با همکاری کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی تهیه شده است.
یادداشت	: جلد ۲۸ تألیف سید جعفر حسینی اشکوری.
یادداشت	: جلد ۳۰ و ۳۱ تألیف ابوالفضل حافظیان بابلی.
یادداشت	: جلد ۳۲ تألیف محمود نظری.
یادداشت	: جلد ۳۳/۱ تألیف محمود طیار مراغی.
یادداشت	: جلد ۴۰/۲ تألیف حسین متقی.
یادداشت	: جلد ۴۱ تألیف سید صادق حسینی اشکوری.
یادداشت	: ج. ۲۲ (چاپ اول: ۱۳۷۴).
یادداشت	: ج. ۲۳ (چاپ اول: ۱۳۷۶).
یادداشت	: ج. ۲۸، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳/۱، ۴۰/۲ (چاپ اول: ۱۳۸۸) (فیپا).
یادداشت	: ج. ۳۷ و ۳۸ (چاپ اول: ۱۳۷۷).
یادداشت	: ج. ۲۲، ۲۳، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۳/۱، ۴۰/۲ و ۴۱ توسط انتشارات کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی منتشر شده است.
مندرجات	: ج. ۴۱. نسخه‌های ۱۴۹۰۰-۱۴۵۰۱
عنوان عطف	: فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی.
موضوع	: کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی -- فهرست‌ها
موضوع	: نسخه‌های خطی -- ایران -- تهران -- فهرست‌ها
موضوع	: نسخه‌های خطی فارسی -- ایران -- تهران -- فهرست‌ها
موضوع	: نسخه‌های خطی عربی -- ایران -- تهران -- فهرست‌ها
شناسه افزوده	: حسینی اشکوری، سید صادق، ۱۳۵۱-
رده‌بندی کنگره	: ی ۱۳۰۰ م / ۶۶۲۱ Z
رده‌بندی دیویی	: ۰۱۱/۳۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۷۸-۵۸۵۱ م

---

# فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی

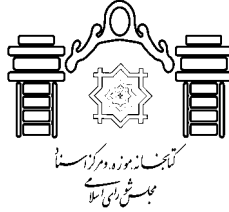
جلد ۴۱

به کوشش

سید صادق حسینی اشکوری

کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی

تهران - ۱۳۸۹



---

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی

جلد ۴۱

تألیف: سید صادق حسینی اشکوری

---

قلم‌های استفاده شده: لوتوس زر یا قوت Times

کاغذ مورد استفاده: ۷۰ گرمی تحریر خارجی

شماره انتشار: ۱۹۶

ناظر چاپ: نیکی ایوبی زاده

چاپخانه: فرشپوه

لیتوگرافی: نقره آبی

صحافی: سیاره

چاپ اول: ۱۳۸۸

شمارگان: ۱۰۰۰

بها: ۴۵۰۰۰ ریال

شابک: 978-600-5594-50-8

---

انتشارات و توزیع:

مرکز پژوهش کتابخانه، موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی  
خیابان انقلاب، مابین خیابان ابوریحان و دانشگاه، ساختمان فروردین

طبقه ۷، واحد ۲۷ و ۲۸؛ تلفن: ۲۱-۶۶۹۶۴۱۲۰

نشانی سایت اینترنتی: [www.Ical.ir](http://www.Ical.ir)

نشانی پست الکترونیکی: [pajooheshlib@yahoo.com](mailto:pajooheshlib@yahoo.com)

---

تمامی حقوق چاپ و نشر این اثر در انحصار کتابخانه، موزه و مرکز  
اسناد مجلس شورای اسلامی است.

### به نام آنکه جان را فکرت آموخت

لذت‌بخش‌ترین نگاهها برای کسانی که حرمتی برای میراث مخطوط و مکتوب قائلند، همین است که چشمشان به جمال مجلد تازه‌ای از فهارس نسخ خطی روشن شود. ولع آنان برای مطالعه فهرست دیدنی است. این جماعت، بدون فوت وقت، شروع به مرور بر فهرست کرده و یک بار به سرعت و پس از آن با تأمل بیشتر در آن می‌نگرند. تقریباً و بدون تردید، هر نگاه، آنان را با آثار تازه‌ای در حوزه مورد علاقه آشنا می‌کند و با دیدن آنچه برای آنان خواستنی است، اظهار شمع و شادمانی می‌کنند.

برای مثال همین مجلد را بنگرید. دهها نسخه ارزشمند و تازه در آن هست که پیش از این معرفی نشده بود. آثار ادبی، تاریخی، دینی و حدیثی؛ آثاری که هر کدام از یکی از کانون‌های تمدنی به خصوص کانونهای ایرانی است. خراسان، آذربایجان، اصفهان، سیستان، خوزستان و شهرهای دیگر. آشکار است که این فهارس، گامی ارزشمند و پر زحمت اما در عین دالان اولیه برای رسیدن به میراث است. وقتی کسی از این دالان وارد می‌شود، تازه به غرفه‌ها و حجره‌ها و اتاق‌های فراوانی می‌رسد که هر کدام نیاز به کاوش بیشتر دارد. فهرست، نشانی است از نسخه، دقیقاً برای رسیدن به آن، اما پس از آن تلاش برای شناسایی خود نسخه است که باید توسط پژوهشگران صورت گیرد و کتابخانه با انتشار فهرست چشم به راه آمدن پژوهشگران است.

در این مجلد، یک بار دیگر سفینه تبریز، این اثر شنگرف، که حاوی ۲۰۹ رساله و سند و نامه به علاوه یادداشتهای پراکنده دیگر است، معرفی شده است. سایر آثار این مجلد نیز آثار گرانبهایی از میراث فارسی و عربی موجود در ایران است که شایسته تأمل و تعمق و تصحیح است.

در ماه‌های اخیر که چندین مجلد تازه از فهرست آثار خطی کتابخانه مجلس انتشار یافته، مراجعه به این کتابخانه، افزایش یافته و تلاش ما بر آن بوده است که در کوتاه‌ترین زمان ممکن این نسخه را در اختیار مراجعین قرار دهیم. اکنون که این مقدمه نوشته می‌شود، نزدیک به یک چهارم تصاویر دیجیتالی نسخ خطی کتابخانه آماده ارائه در اینترنت است و ان شاء الله این کار تا اتمام کار ادامه خواهد یافت.

مجلد حاضر توسط دوست پرکار و تلاشگر جناب حجت‌الاسلام و المسلمین سید صادق اشکوری فراهم آمده است. از ایشان، نیز جناب گلپاز و همکارانشان و همین‌طور مدیر بخش خطی کتابخانه مجلس، جناب آقای یکه‌زارع و دوستان شاغل در آن بخش به خاطر همه زحماتی که کشیده‌اند تشکر کرده و از خداوند متعال خواستار توفیق روزافزون برای آنان هستیم.

رسول جعفریان

ریاست کتابخانه، موزه و مرکز اسناد

مجلس شورای اسلامی

## بسم الله المعین الناصر

هر آن کاری ز همت بسته گردد  
اگر جاری بود گلدسته گردد  
نسخه ش ۱۵۳۵۶ مجلس - فرهنگ جهانگیری

روزگاری نه چندان دور، نسخه‌های خطی در نزد گروهی به مثابه گنجهای ارزشمندی بود که هر کس لیاقت استفاده و یا حتی دیدار آنها را نداشت، در نزد گروهی دیگر همچون اوراق بی بهای پوسیده که چاره‌اش جز سپردن به دامن نیل و فرات نبود تا از گزند آفات گوناگون آن دور بماند. در این میان دانشمندانی بودند که با هزار مشقت و سختی برگهایی تهیه می‌کردند و با غور در آنها گمشده‌ای می‌یافتند و گروهی دیگر که ارزش حفظ و پاسبانی برای آنها قائل بودند و وظیفه رساندن آنها به سالهای بعد و قرنهای آتی.

امروز که در دنیای پر تلاطم و موج، هر کس بدنبال یافته‌ای است و هر بلد جویای فرهنگ، با آن سالها بسیار فاصله گرفته، ذائقه‌ها عوض شده و ارزش «علم» و «کتاب» و آنچه قدیمیان گفته‌اند و نوشته‌اند - در کنار تمامی بی ارزشی‌ها - بیشتر نمودار شده است.

صدها دانشگاه و مرکز فرهنگی و کتابخانه و مدرسه علمیه از همان برگهای پوسیده و گنجهای نهان، مروارید آبدار و جواهر بی بدیل استخراج می‌کنند. رفته رفته نسخه‌های خطی جایگاه واقعی خویش را پیدا می‌کند.

تزه‌های دانشگاهی و تصحیحهای حوزوی، تعلیقات و ردیه‌ها، همایش‌ها و رونمایی‌ها، کارگاههای آموزشی و دوره‌های گوناگون پیرامون نسخه‌های خطی روز بروز زیادتر می‌شود. انجمن فهرستنگاران نسخه‌های خطی تشکیل می‌شود. مدرسه مخطوطات پرنشاط دانشجو می‌پذیرد..

و بالاخره نهضتی در بهارستان تهران اتفاق می‌افتد: دعوت از فهرستنگاران جوان برای فهرست‌نگاری از باقیمانده نسخه‌های خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی توسط دکتر رسول

جعفریان .

سوسوی این دعوت را پیشاپیش در زمان ریاست پیشین کتابخانه ، حجة الاسلام و المسلمین ابهری - دام نشاطه - باید جستجو کرد که با دعوت از آقایان حجج اسلام صدرایی و حافظیان کلنگ این قدم خیر را بر زمین زد .

سال گذشته کتابخانه آستان قدس رضوی نیز از جنابان حافظیان و حکیم دعوت به همکاری کرده و همان سال بود که ریاست جدید کتابخانه مورخ گرامی حجة الاسلام دکتر جعفریان دعوت عام داد که هر کس توان فهرست‌نگاری این مجموعه را دارد بسم الله .

این حرکت با ساختن چهار اتاقک کوچک در بخش نسخه‌های خطی کتابخانه شروع شد تا فهرست‌نگاران به صورت مستقل و به راحتی بتوانند کارشان را انجام دهند<sup>(۱)</sup> . وعده داده بود که هر چه در توان دارد برای پیشبرد کار انجام خواهد داد .

در بخش فهرست‌نویسی اسناد و عکسبرداری از نسخه‌های خطی نیز چنین حرکت میمونی شکل گرفت . عکسبرداری و اسکن نسخه‌ها که امید نمی‌رفت در طول یک دهه تمام شود در حال نگارش این سطور خاتمه یافت ، و حدود یک ماه و نیم پیش جشن اختتام عکسبرداری برگزار شد . فهرست‌نویسی اسناد نیز بسرعت پیش می‌رود و اطلاعات مربوط به هزاران برگه سند - که اکنون آمار دقیق آن را ندارم - برای مراجعه عموم روی سایت قرار گرفت .

بنظر می‌رسد حرکت فهرست‌نگاری نسخه‌های خطی از همه مهم‌تر بوده سدّ انحصار شکسته شد . فهرست‌نگارانی که هر کدام داعیه‌ای در کار خود داشتند ، در عملی که به نوعی رقابتی هم محسوب می‌شد کنار یکدیگر قرار گرفتند . مشکلات را از یکدیگر پرسیدند . از آخرین اخبار نسخه‌های خطی و عالم مخطوطات یکدیگر را مطلع کردند ، و بالاخره نسخه‌های خطی که بعضی از آنها حدود هفتاد سال قبل مهر این کتابخانه بر آن حک شده در ظرف کمتر از یک سال فهرست

(۱) آقایان دکتر سید منصور طباطبائی و محمود نظری و سرکار خانم صیدیه پیش از این ، در کتابخانه صاحب کرسی بودند . چهار اتاقک جدید برای فهرست‌نگاران جدید ساخته شده بود و به شخصی اختصاص نداشت . هر کس صبح زودتر می‌آمد می‌توانست اتاقکی را که می‌خواهد انتخاب کند . در اتاقکها میز و صندلی و رایانه و قفسه‌ای مختصر برای نگاهداری کتاب مهیا شده بود و یک عدد جالباسی . فهرست‌نگاران چون روزهای خاصی را غالباً برای تردد انتخاب کرده بودند توافیقی هم زمان ایجاد نمی‌شد ولی روزهایی بود که در اثر هجوم یک باره ، آخرین شخص یا اشخاص مجبور بودند در فضای عمومی سالن به کار فهرست نویسی مشغول شوند و از اتاقک صحرائی محروم شوند .



نویسی شد و اکنون مراحل چاپ را می‌گذرانند تا چشم دانش پژوهان را روشن نماید. و چه خدمتی بالاتر از این که آثار نفیس - و بسیار نفیس - این کتابخانه که بعضی از آنها تاریخ هفتصد تا هشتصد سال پیش را در خود نهفته دارند در این دهکده جهانی قد علم کنند. آثاری که بدست با کفایت دانشمندان این مرز و بوم رقم خورده، کتابت شده و اکنون پس از قرن‌ها بدست نسل حاضر رسیده است.

کار استاد جعفریان از این منظر که می‌تواند اقدامی عملی برای سایر کتابخانه‌های بزرگ باشد ستودنی است. کتابخانه‌هایی که هزاران گنجینه نفیس را در خود جای داده‌اند و هنوز هیچ اقدامی در سرعت بخشیدن به روند کند فهرست نویسی از آنها نشده است.

و بدیهی است این مهم در دوره‌ای که می‌رود نسخه‌های خطی همگی از گوشه‌انزوا در آمده و بر مسند دانش تکیه بزنند ضرورتی است که هر چه به تأخیر بیافتد هم کتابخانه‌های واجد آن آثار ضرر کرده‌اند، هم ایرانیان، هم مسلمانان و هم جهانیان.

\*\*\*

در این تاریخ که برادران و دوستان بزرگوار: سید جعفر حسینی اشکوری، دکتر سید منصور طباطبائی، ابوالفضل حافظیان، محمود نظری، محسن صادقی، جواد بشری، حسین متقی، محمود طیار مراغی، سید علی طباطبائی، سید محمد حسین حکیم، سرکار خانم دکتر سوسن اصیلی و خانم سیمین صیدیه دست بدست هم داده و این حرکت را شکل داده‌اند، حیف بود در این دوره استثنائی، نام این کمیته نیز در فهرست‌نگاران کتابخانه مجلس شورای اسلامی ثبت نشود<sup>(۱)</sup>.

و راستی چه زیباست اگر توفیق یار شود و همت قرین تا «خاطرات بهارستان» را و آنچه در شکل‌گیری فهرس در این دوره شاهد بودم - به عنوان کسی که آخرین ملحق شونده به این گروه بود - به ثبت برسانم.

(۱) البته افراد دیگری نیز در بخش نسخه‌های خطی فعالیت دارند از جمله آقایان سید محمد حسین مرعشی و سید محمد رضوی که مشمول مراحل آنها نیز بوده‌ام.

در آخرین روزهایی که این مجلد، راهی چاپ می‌شد و بازبینی نهایی انجام شده بود، دوست عزیز جناب آقای یوسف بیگ باباپور نیز به جمع فهرست‌نگاران مجلس پیوستند و در تاریخ ۲۷/۱۰/۱۳۸۸ تألیف مجلد ۴۵ را با همکاری یکدیگر آغاز کردیم.

و هرگز یادم نمی‌رود که از استوانه علمی این مجموعه - که اکنون به جهت نفاقت در منزل استراحت می‌کند - استاد شیخ عبدالحسین حائری یاد کنم. کسی که نسخه‌های خطی این مجموعه، دستان مهربان او را حدود پنجاه سال درک کرده‌اند و در و دیوار مخزن‌ها و اوراق و جلد‌ها همیشه گواه حضور اوست.

کتابخانه مجلس شورای اسلامی فعلی و ملّی سابق، با نام استاد حائری گره خورده است، نه تنها چون فهرست مخطوطات این کتابخانه را کنکاشانه و با دقت و وسواس نگاشته و هزاران برگه یادداشت لابلای نسخه‌های فهرست نشده به یادگار گذاشته، بلکه چون ملجأ دانشمندان، ادیبان و سیاستمداران ایران در پنج دهه گذشته بوده، و آرامش دانش جویان و کتاب دوستان بوده که از اندوخته او بهره برده‌اند و از راهنمایی‌های بی‌دریغ و بی‌منتش سود جسته‌اند، و در این میان دقت ایشان را در تهیه کتابهای ناب و نایاب که ارزش مادی و معنوی کتابخانه مجلس را صد چندان کرده نباید فرو گذاشت. امید که این چراغ پرفروز، سالهای سال بدرخشد و همگان را نور بخشد.

پایان این مقال عرض ادب و تشکر است:

اولاً: از ریاست محترم کتابخانه مجلس استاد حجة الاسلام والمسلمین دکتر رسول جعفریان که راستی از هر چه توانستند دریغ نکردند.

ثانیاً: کارکنان خوب کتابخانه مخصوصاً مسؤول بخش خطی جناب آقای سهراب یکه زارع که عرایض ما را همیشه با روی خوش پذیرفته و در اسرع وقت پاسخ داد، آقای علی قلعه خندابی که با روی گشاده رفت و آمدهای مکرر بین مخزن و اتاق ما را تحمل کرده عاشقانه کار می‌کرد، نیز سه همکارش آقایان طاهری و والی مرادی و مهدی‌زاده که بازوهای توانای او بودند.

یادی از همه دوستانی که کشیک شبانه کتابخانه بودند و رفت و آمدهای بی‌موقع حقیر را در شبهای ماه مبارک رمضان - که عمده کار در آن هنگام پربركت انجام پذیرفت - تحمل کردند و گاه نیمه شب از خواب راحت بی‌خواب شدند؛ دوست گرامی جناب آقای کامران مسؤول بخش تأسیسات کتابخانه که در رفع کمبودهای استراحتگاه و محل کار مجدانه تلاش کرد، جناب آقای شاکری و همکارش سیف‌الدین مسؤولان خرید کتابخانه که غرولند ما را تحمل کرده و رفع نیاز کردند.

دوستان زیادی نیز در پشت صحنه پیگیری امور می‌کردند که با آنها کمتر در تماس بودم ولی

بدون هماهنگی آنها پیشرفت کار میسر نبود، خصوصاً جناب آقای میر محمد صادق مدیر مرکز پژوهش کتابخانه، بهروز ایمانی، سرکار خانم گوهری، ناصر گل‌باز و دیگر همکارانشان که پیگیر امور بودند، نیز آقای کاظم آل‌رضا امیری و آقای نیکی ایوبی‌زاده در بخش انتشار اثر. یادی هم از دوستان خوبم در مجمع ذخائر اسلامی جناب آقای صادق رحیمی که خط بد و عجولانه مرا تحمل کرده با دقت این مجموعه را حروفچینی کرد، دوست فاضل و پرتلاشم آقای سید محمود نریمانی که نانوشته‌های فهرستم را تکمیل کرد. گرافیک تصاویر رنگی نیز بر عهده همکار همیشه مهربانم سید محمد حسینی زهانی بود. و آخرین سخن، خاک سایی پیشانی به درگاه خالق بی‌نیاز که این توفیق را نصیبم کرد تا برگهای زرینی از تلاش دانشمندان اسلامی را برای اهل فن و تاریخ و علم معرفی کنم و اگر کار مفیدی در توشه اعمال ندارم، لا اقل به برکت اسامی و کتابهایی که بدین وسیله احیاء می‌گردند خداوند دست این ضعیف بیچاره را بگیرد، ان شاء الله.

\*\*\*

شروع مقال را به شعری ثبت شده در همین مجموعه اختصاص دادم و ختم مقال را به دو بیتی که کاتب نسخه شماره ۱۵۵۲۳ نگاشته است:

امید که باشد همگی صدق و ثواب	قد تم کتابتی بعون الوهاب
رب اغفر انک انت الوهاب	گر سهو و خطایی شده باشد واقع

**سید صادق حسینی اشکوری**

۲۰ رمضان المبارک ۱۴۳۰ هـ

۱۹ شهریور ۱۳۸۸ ش

بهارستان - کتابخانه مجلس

## بنام خدای یگانه

### چند نکته:

۱- خوانندگان گرامی می‌توانند مطمئن باشند آغازهایی که در این مجموعه ذکر شده همگی مطابق با نسخه شماره شده در کتابخانه مجلس بوده، و از روی مأخذ و کتابشناسی‌ها رونویسی نشده است.

از این رو ممکن است تفاوت‌هایی با دیگر نسخه‌های کتابخانه‌ها داشته باشد؛ چه خود نسخه‌ها با یکدیگر متفاوتند.

۲- لازم به ذکر است مقدار نقل شده از آغازهای نسخه‌ها بسته به شهرت و عدم شهرت کتاب، کم یا زیاد نقل شده است. گاهی نیز به جهت آنکه آغاز نسخه حاوی مطلبی بوده که از نظر حقیر در کتابشناسی مؤثر بوده مقدار بیشتری نقل شده است.

۳- چنانچه مطلب کتابشناختی را عیناً از فهرست یا منبع دیگری نقل کرده باشم حتماً ارجاع به آن منبع ثبت شده است. گاه به مقتضای حال، اضافات یا تغییراتی نیز در آن مطلب ایجاد شده است.

۴- مجموعه‌هایی که دارای چند رساله است چنانچه سطرهای رسالات متفاوت بوده هنگام بیان تعداد سطور به ترتیب شماره سطرها نوشته شده، بنابراین اگر (۱۹ و ۱۷ س) نوشته شده یعنی رساله اول ۱۹ سطری و رساله دوم ۱۷ سطری است، اما اگر بین آنها خط تیره گذاشته شده (۱۷-۱۹ س) یعنی در این کتاب یا مجموعه تعداد سطور بین ۱۷ تا ۱۹ بدون قاعده خاصی در نوسان است.

۵- وضع چند اصطلاح:

هنوز در عرصه فهرست نگاری با استانداردهای لازم فاصله داریم، بنظر می‌رسد یکی از نواقص، ابهام موجود در بعضی از اصطلاحات است. نگارنده بر حسب نیاز چند اصطلاح را در این فهرست بکار برده که جهت اطلاع خوانندگان عزیز درج می‌گردد:

\* چرم و تیماج:

اگر جلد سازی در دوره معاصر با پوست حیوانات انجام شده باشد اصطلاح چرم را بکار برده‌ام، اما اگر جلد، پوست قدیمی است و لاقل از هنگام جلد سازی آن صد سال می‌گذرد اصطلاح تیماج را برگزیده‌ام.

\* بزفرآز:

ترکیبی است جایگزین عبارت (روی ... با خطی نشانی دارد) مثلاً وقتی می‌گوییم: «بزفرآز عناوین شنگرف» یعنی روی عناوین کتاب با خطی شنگرف نشانی دارد.

\* آغاز- در مقابل انجامه:

یعنی عبارتی که کاتب، نسخه را بدان شروع کرده و بطور قطع جزء نسخه اصلی و روایت مؤلف نیست، در عین حال توجه به آن مهم است. آغاز گاهی توسط کاتب فعلی افزوده شده، و گاهی نقل از کاتبان قبل است که نسخه از روی نسخه آنها کتابت شده است. در فهرس موجود، بین آغاز و آغاز خلط شده، بعضی از فهرستنگاران آغاز را به عنوان آغاز می‌آورند، و بعضی دیگر بدون آنکه تذکری نسبت به وجود آغاز بدهند هنگام نقل آغاز نسخه، مطلب آغازین مؤلف را نقل می‌کنند و بخش آغاز را حذف می‌کنند. وضع این اصطلاح هنگام فهرست نگاری جلد ۴۳ اتفاق افتاد. نمونه‌ای از آغاز را در شماره ۱۵۵۳۶/۲۴ ملاحظه فرمائید<sup>۱)</sup>.

۱) در اواخر تألیف جلد ۴۳ نیز چند اصطلاح وضع کردم از جمله: «پیش آغاز»، «پس انجام»، «وقف نشان» و «شنگرف نشان». منظور از این چهار اصطلاح به ترتیب عبارت است از: اوراق قبل از شروع متن کتاب، اوراق پس از اتمام متن کتاب، و نشانی وقف که به صورت کشیده بر صفحاتی از نسخه‌های خطی حک شده، علامت شنگرف که به صورت نقطه چین در بعضی از متون بچشم می‌خورد. به نظر می‌رسد انجمن فهرست نگاران نسخه‌های خطی، باید هم‌متی ویژه در بررسی اصطلاحات کتابشناختی و نسخه‌شناسی انجام داده و در وضع اصطلاحات مورد نیاز کوشش کند.

نکته سنجان و محققان نسخه‌های خطی - که همیشه قشری دقیق سنج و باریک بین هستند، حتماً کاستی‌هایی را در این فهرست خواهند دید. بخش عمده این کاستی‌ها به بی‌بضاعتی نگارنده و عدم اطلاع از دانشهای گسترده است که در قالب متون خطی فراهم آمده و در طول صدها سال متمادی به نسلهای بعد منتقل شده، و بخشی دیگر به جهت استعجالی است که در تهیه این فهرست داشته‌ام. بزرگان بر من منت نهاده کاستی‌ها را متذکر شوند تا برای رفع آن در نسخه اینترنتی فعلی و چاپهای بعدی انشاء الله اقدام گردد، و ما توفیقی الا بالله، علیه توکلت و الیه انیب.

مؤلف

## بسم الله ولي التوفيق

- مجموعه: ۱۴۵۰۱
۱. مسکن الشجون فی حکم الفرار من الطاعون (۳ پ- ۱۰۷ ر) (پزشکی - عربی)  
از: سید نعمت الله بن عبدالله موسوی جزائری (۱۱۱۲)  
روز جمعه ۷ رجب ۱۱۰۳ در محروسه تستر در منزلش که نزدیک جامع اعظم می باشد پایان یافته است.  
نک: فهرست خطی مرکز احیاء، ۱/ ش ۵۷، ۳/ ۹۰ ش ۸۷۲؛ نشریه دانشگاه، ۱۱/ ۹۱۵ ش ۱۳۴.
۲. تدبیر لدفع الطاعون والوباء (پزشکی - عربی) (۱۰۷ ر- ۱۰۸ پ)  
از: شیخ رئیس حسین بن عبدالله بن سینا (۴۲۷)
- برگرفته از کتاب قانون ابن سیناست.  
آغاز: ینبغی تبرید البيوت برش البيت فی کل يوم مراراً خصوصاً بماء الورد والخلاف...  
انجام: ... و تعليق پارچه از عاج باین نحوه در میان پارچه سیاه گذاشته در کردن بیاویز مجرب دانسته اند.
۳. مقالة ابي نصر الفارابی فی الجمع بين رأی افلاطون و ارسطو (فلسفه - عربی) (۱۱۲ ر- ۱۴۵ پ)  
از: ابو نصر محمد بن محمد بن طرخان فارابی (۲۳۹)  
چون بسیاری از اهل زبان درباره نظرات دو حکیم متقدم افلاطون و ارسطو اختلاف کرده اند، فارابی به تبیین اقوال آنها پرداخته و سعی در اثبات اتفاق بین قول آنها دارد. مسائل مطرح شده عبارتند از: حدوث و قدم عالم، اثبات مبدع اول، وجود

خط: نسخ. کاتب: عبد الصمد (کتاب اول و دوم)، اسماعیل بن حسنی (?). کاتب دزفولی (بقیه مجموعه). تاریخ کتابت: ۱۷ شوال ۱۲۸۲ (پایان رساله دوم)، پنجشنبه ۲۶ جمادی الثانی ۱۲۸۲ (پایان مجموعه).  
عناوین به قرمز، و بر فراز رؤوس مطالب در دو رساله اول نیز قرمز، بین رساله دوم و سوم سه برگ سفید، عنوان رساله سوم به ثلث درشت نگاشته شده، در آغاز تملکی با امضای «مما تملکته تقاضاً حررته فی جمادی الاولی ۱۲۲۴» با مهر بیضوی مالک مشهود است.  
جلد: تیماج زرشکی ضربی ساده بدون مقوا.  
۱۴/۷ × ۲۰/۹ سم. ۱۶۸ گ. ۱۷ س (کتاب اول و بقیه ۱۲ س).

(ثبت ۸۹۹۹۹)

۱۴۵۰۲

#### تقریر اباحت السید حسین ترک الاصولیة

(اصول فقه - عربی)

مقرر:؟

مقرر، مباحث برائت، اشتغال و تخییر را از دروس استادش سید حسین ترک در نجف اشرف استماع کرده و نگاشته است چنانچه بدان تصریح می‌نماید (برگ ۱۱۳ پ، ۱۱۴ پ). بخشی از مباحث استاد با محوریت مباحث مرحوم شیخ اعظم انصاری رضوان الله علیه می‌باشد.

آغاز: «بسم الله، الحمد لله رب العالمین، قوله دام ظله العالی المكلف الملتفت الی الحكم الشرعی العلمی.. اقول لا یخفی وجه اخذ الالتفات».

انجام: «و عدمه اتمام له حیث یكون واجباً و حراماً أو لا

اسباب، امر النفس، عقل، مجازات بر خیر و شرّ افعال و غیره.

آغاز: الحمد لواهب العقل و مبدعه و مصور الكل و مخترعه کفاء احسانه القديم و افضاله.. و بعد فهذه مقالة ابی نصر الفارابی فی الجمع بین رأی افلاطون و ارسطو...  
انجام: ... و عنه بمعزل، و عند هذا نختتم القول فیما رمنا بیانه من الجمع بین رأی الحکیمین افلاطون و ارسطاطلیس و الحمد لله کفاء حقه و الصلاة علی نبیه خیر خلقه و علی عترته الطاهرة.

#### ۴. فصوص الحکم (فلسفه - عربی)

(۱۴۶ پ - ۱۶۲ پ)

از: محیی الدین محمد بن علی معروف به ابن العربی (۶۳۸)

رساله ای معروف با عناوین «فص - فص».  
آغاز: فص، الامور التي قبلنا لكل منها ماهیة و هویة و لیست مهیته هویته و لا داخل فی هویته...  
انجام: ... بنفسها من البطلان و كل شیء هالك الا وجهه و له الحمد علی ما هدانا من سبيله و اولانا من تفضيله، و صلی الله.. کثیراً.

#### ۵. [مذاهب الحکماء فی ماهیة العلم]

(۱۶۳ پ - ۱۶۶ ر) (فلسفه - عربی)

از:؟

رساله ای مختصر در بیان مذاهب حکمای قدیم در خصوص ماهیت علم و بیان مذهب حق.

آغاز: هذا مقالة فی بیان مذاهب الحکماء فی تحقیق ماهیة العلم و بیان ما هو الحق فیہ، قال ثالث الملتفی...  
انجام: ... فی تصف بجمیع صفات الکمال من غیر تکثر و لا تغیر فی ذاته.



- حيث لا يكون كك، فافهم، سقط». .  
 خط: نستعلیق تحریری. كاتب: به خط مقرّر.  
 با خط خوردگی و اصلاحات، بعضی از صفحات سفید، لبه‌های بیشتر اوراق بدون برش.  
 جلد: تیماج مشکی ضربی ساده.  
 ۱۶ × ۲۲/۴ سم. ۲۰۹ گ. سطرها مختلف.  
 (ثبت ۹۰۰۰۰)
- سوره موجود است.  
 عناوین موجود: الفصل الثاني في لفظ مالك، الفصل الثالث في لفظ اليوم و معانيه، الفصل الرابع في لفظ الدين، الفصل الخامس في النكات.  
 سپس ذیل آیه «اياك نعبد و اياك نستعين» نیز سه فصل گشوده: الفصل الاول في اياك، الفصل الثاني في لفظ نعبد..  
 آغاز افتاده: ..اولا علم بانفعل و بغرض از او پیداکند پس اراده کند انفعل را بطور جزم...  
 انجام افتاده: ...عن علی (ع) ما عبدتك خوفاً الخیر و ایضاً عن الص (ع) قال العباد ثلاثة قوم عبدوا الله..
- مجموعه:  
 ۱۴۵۰۳
۱. الآیة المبصرة في شرح التبصرة (فقه - عربی)  
 (۱ پ - ۶۴ پ)  
 از: عباس بن اسماعیل بن علی بن معصوم قزوینی  
 شرح مزجی متوسطی است بر «تبصرة المتعلمين» علامه حلی یوسف ابن المطهر حلی (ت ۷۲۶).  
 نسخه حاضر تا بخشی از کتاب الصوم داراست.  
 آغاز: الحمد لله الذي هدانا بعد أن سؤانا الى خير الاديان و بصرنا بنور الايقان و اغنانا بالذكر الحكيم...  
 انجام ناتمام: ...بناءً على تبعية افساد الصوم بوجود الغسل و هو غير معلوم إذ...  
 ۲. تفسير سورة حمد [ تفسير - فارسی)  
 (۶۵ ر - ۸۷ پ)  
 از: ؟  
 تفسير فلسفی عرفانی است از سورة حمد به گونه‌ای مفصل که در نسخه حاضر فقط بخشی از
۳. اثبات الصانع [ کلام و فلسفه - عربی)  
 (۸۸ پ - ۱۴۸ ر)  
 از: عباس بن اسماعیل بن علی بن معصوم قزوینی  
 مباحث کلامی فلسفی است در اثبات صانع متعال، و بیان آفات عقائد دینی و معالجه آن با دفع شبهات.  
 آغاز: بسمله، بعد حمده تعالی يقول عباس ابن اسمعيل.. اعلم ان لكل شيء آفات و تخليصه موقوف على العلم بوجه آفاته...  
 انجام ناتمام: ... و اما الوضع الخاص و الموضوع له العام فغير ممكن لان الخاص و الجزئي لا يكون مرآة ملاحظة الكلي.
۴. رساله در عدل و بطلان جبر [ کلام - فارسی)  
 (۱۴۸ پ - ۱۵۹ پ)  
 از: ؟  
 مباحثی است در کیفیت عدالت خداوند

- و مقدمات مربوط به عدل و وجوب لطف، و حسن و قبح، و بطلان جبر.
- آغاز: قال تع ان الله يأمرکم بالعدل والاحسان چون نظر دوربین عقل بیفتد بخزانه پر کوهر شرع... .
- انجام ناتمام: ... نعم هذه الوجوه متینة واردة علی مذهب الجبر مستقلاً لا توجیهاً لهذا الخبر.
۵. [تفسیر الاستعاذة و سورة الحمد] (تفسیر - عربی) (۱۶۰ پ - ۱۸۰ پ) از:؟
- تفسیری است فلسفی - کلامی درباره استعاذه (اعوذ بالله من الشیطان الرجیم) و تفسیر سورة حمد، که احتمالاً بخشی از کتاب دیگر بوده است.
- آغاز: اعوذ بالله من الشیطان الرجیم قد سبق سر الامر بالاستعاذة عند القراءة... .
- انجام: ... الی کمالاتها المفقودة و هكذا الی آخر السورة بنحو ما ذکر سابقاً و الحمد لله اولاً و آخراً و لا حول و لا قوة الا بالله.
- خط: نستعلیق (رسالة اول و دوم)، نسخ (بقیه مجموعه. تاریخ کتابت: سده چهاردهم. دارای تصحیحات و حواشی اندکی در حاشیه، عناوین یا رؤوس مطالب بر فراز صفحات کتابت شده، رساله دوم کاغذ الوان.
- جلد: تیماج قهوه‌ای با صحافی معاصر دارای ترنج ضربی. ۱۳/۴ × ۲۱/۳ سم. ۱۸۳ گ. سطرها مختلف. (ثبت ۹۰۰۰۱) (۱۰۷۲)
- خط: نستعلیق مایل به شکسته. کتاب: عبد العلی قراکوزلو برای ملا اصغر اردبیلی نوشته
- ۱۴۵۰۴ مجموعه:
۱. اثبات واجب (اعتقادات - فارسی) (۱ پ - ۸ پ) از: اسماعیل بن محمد کریم تبریزی ملقب به ابوالفضل در یک مقدمه و پنج مطلب و یک خاتمه در آغاز یادداشتی است که از ملا رجبعلی تبریزی است. نک: فهرست مرعشی، ۵۶/۱۱ - ۵۸.
۲. تعلیقات علی دیباجة مصباح الدراية (فلسفه - عربی) (۹ پ - ۱۳ پ) از:؟
- تعلیقاتی است بر دیباجة مصباح الدراية فی شرح الهدایة ملا عبد الرزاق بن علی فیاض لاهیجی (۱۰۷۲)، و متن هدایه نیز همان هدایة الحکمة اثیر الدین ابهری است.
- آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین.. اما بعد فهذه تعلیقات ألفتها علی دیباجة مصباح الدراية الذی كنت املیته فی شرح الهدایة... .
- انجام: ... و يقال حرئ ان یفعل کذا و بالحرئ ان یفعل أى خلیق جدير.
۳. مصباح الدراية فی شرح الهدایة (فلسفه - عربی) (۱۶ پ - ۱۴۱ پ) از: ملا عبد الرزاق بن علی فیاض لاهیجی (۱۰۷۲)

پنجشنبه ۲۳ ربیع الاول ۱۲۲۹، و مرحوم شدن اوستادی در ۲۱ ذی القعدة ۱۲۳۸، آخرین بیت اشعارمکتوب، ماده تاریخ است بدین مضمون نکه کردم بتاریخ کتاب وصف مشتاقان صراط مستقیم حق مطلق شد نشان ما جلد: تیماج مشکى فرسوده بدون مقوا ضربى ۴/۱۵×۲۱ سم. ۱۴۳ گ. ۱۷-۲۱ س. (ثبت ۹۰۰۰۲)

۱۴۵۰۵

مجموعه:

۱. احکام النساء (فقه - عربی)  
(۳ پ - ۱۸ پ)

از: شیخ مفید محمد بن محمد بن النعمان بغدادی (۴۱۳)

۲. الاشراف (فقه - عربی)  
(الاشراف فی عامة فرائض أهل الاسلام)  
(۱۸ پ - ۲۷ پ)

از: شیخ مفید محمد بن محمد بن النعمان بغدادی (۴۱۳)

۳. رسالة فی المهر (فقه - عربی)  
(۲۸ ر - ۳۲ ر)

از: شیخ مفید محمد بن محمد بن النعمان بغدادی (۴۱۳)

۴. المسائل الصاغانية (پاسخ - عربی)  
(۳۲ ر - ۶۳ ر)

از: شیخ مفید محمد بن محمد بن النعمان بغدادی

و چنین تعبیر کرده: «للمطاع الجلیل والمخدوم النبیل جناب الامجد و تقاب الممجد المقرون بالسعادة و المشرف بالارادة المميز الاکبر الفاضل الاصغر الاردبیلی و فطنا الله لمراضیه و موفقاً لتوفیقاته». تاریخ کتاب: پنجشنبه ۲۰ ذی القعدة ۱۲۷۳، رساله دوم بدون تصریح به سال آن در عصر روز جمعه کتابت شده، رساله اول و دوم دارای حواشی مفصل، در برگ ۸۲ حاشیه‌ای از علی اصغر اردبیلی بچشم می‌خورد، برفراز صفحه عنوان کتاب دوم «مصباح الدراية» این یادداشت درج شده: «این بسم الله الرحمن الرحیم و به نستعین خط مبارک جناب اوستادی فخر الحاج حاجی محمد جعفر مجتهد همدانی قراکوزلو دام فضله و فیضه العالی است و بسمله و استعانه را آن جناب سلمه الله تعالی رقم فرموده و سائر حمد ثناء نعت منقبت دیباچه را کمترین بی خط ربط علی اصغر بن محمد اردبیلی نوشته‌ام در سیم رجب المرجب مطابق سنه ۱۲۷۳»، بین رساله دوم و سوم یادداشتی است مفصل با عنوان «مشکواة فی بیان ماهیة الحركة و الزمان»، عناوین شنگرف و متن هدایه با خط شنگرف بر فراز آن نشانی دارد.

در آغاز نسخه یادداشتی در خصوص رساله اول و تحلیل مضمون آن مندرج است، نیز یادداشت «وارد شدن مخلص بدرگاه حضرت ظل اللہی وقت عصر روز شنبه هجدهم شهر ربیع الثانی مطابق سنه ۱۲۳۷»، در پایان نیز چند شعر و یادداشت از جمله تاریخ وفات کربلایی محمد چاووش اردبیلی در روز

۱۰. مسائل فی الغیبة (امام عصر، اعتقادات - عربی) (۴۱۳)  
(۱۳۸ ر - ۱۴۵ پ)
- از: شیخ مفید محمد بن محمد بن نعمان بغدادی (۴۱۳)
- سه مسأله در غیبت حضرت امام زمان علیه السلام و اثبات وجود آن حضرت. (۴۱۳)
۵. المسائل التلعکبرية (پاسخ - عربی) (۴۱۳)  
(۶۶ پ - ۹۹ ر)
- از: شیخ مفید محمد بن محمد بن نعمان بغدادی (۴۱۳)
۱۱. اجوبة المسائل (پاسخ - عربی) (۴۱۳)  
(۱۴۵ پ - ۱۵۵ پ)
- از: شیخ مفید محمد بن محمد بن نعمان بغدادی (۴۱۳)
- بدین عناوین: مسأله فی النص علی امیر المؤمنین علیه السلام سألہ عنه الباقلانی (۱۴۵ پ)، مسأله فی الرجعة (۱۴۶ ر)، مسأله فی الاشباح والارواح (۱۴۷ پ)، مسأله عذاب القبر (۱۵۰ پ)، مسأله فی قوله تعالی ﴿ولا تحسبن الذين قتلوا فی سبیل الله امواتا﴾ (۱۵۱ ر)، مسأله فی اقوال الأئمة علیهم السلام (۱۵۲ ر)، مسأله فی جمع القرآن (۱۵۲ ر)، مسأله فی تزویج امیر المؤمنین علیه السلام ابنته من عمر بن الخطاب و تزویج النبی صلی الله علیه وآله ابنته زینب ورقیة من عثمان (۱۵۲ پ)، مسأله فی ارتکاب الكبائر (۱۵۴ ر).
۶. مسار الشیعة فی مختصر التواریخ الشرعية عن الأئمة المهديّة (تاریخ معصومین - عربی) (۴۱۳)  
(۱۰۲ پ - ۱۱۱ پ)
- از: شیخ مفید محمد بن محمد بن نعمان بغدادی (۴۱۳)
- نسخه‌ای دیگر از این کتاب به شماره ۱۴۸۸۱/۲ همین فهرست خواهد آمد.
۷. شرح عقائد الصدوق (اعتقادات - عربی) (۴۱۳)  
(۱۱۲ پ - ۱۲۹ پ)
- از: شیخ مفید محمد بن محمد بن نعمان بغدادی (۴۱۳)
۸. رسالة فی الرد علی الصدوق فی مسألة السهو (۱۳۰ ر - ۱۳۳ پ) (اعتقادات - عربی) (۴۱۳)
- از: شیخ مفید محمد بن محمد بن نعمان بغدادی (۴۱۳)
۱۲. الابانة عما اتفقت الامامية مما اجمعت العامة علی خلافه (فقه - عربی) (۴۱۳)  
(۱۶۰ ر - ۱۶۹ ر)
- از: شیخ مفید محمد بن محمد بن نعمان بغدادی (۴۱۳)
- آغاز: نحمد الله علی ما اولی و ابلی ...
۹. رساله فی الرد علی من یقول بالعدد فی شهر الصیام (فقه - عربی) (۴۱۳)  
(۱۳۴ ر - ۱۳۷ پ)
- از: شیخ مفید محمد بن محمد بن نعمان بغدادی (۴۱۳)

من نسخة نُقلت من نسخة نُقلت من نسخة نُقلت  
من نسخة في آخرها اجازة الشيخ المفيد بخطه  
رحمه الله ما هذه صورته: قرأ عليّ الشيخ ابو  
الحسن علي بن محمد الدقاق ائبده الله وكتب  
محمد بن محمد بن النعمن في صفر سنة ثلث  
واربع مائة هكذا».

آثار وبرجستگی سطر کشی بر بعضی از اوراق  
کاملاً مشهود است، در آغاز نسخه تملک و مهر  
بیضوی ریحان الله بن جعفر موسوی در ۱۰  
جمادی الاول ۱۳۲۳ مشهود است، در پایان  
نسخه این یادداشت کتابت شده: «کتاب  
الکافئة فی ابطال توبة الخاطئة که یا در کتب  
مرحوم آقا عبد المحمد یا آقای امام جمعه  
کرمانشهان است نشانی آن جلد سیاه و خطوط  
قدری از آن آب دیده، کتاب الايضاح یا در  
طهران نزد امام جمعه است».

جلد: تسیماج زرشکی ضربی ترنج  
وسرترنج‌دار، بدرقه ابر و باد.

۱۶ × ۲۱/۷ سم. ۱۸۸ گ. ۱۸ - ۲۳ س.

(ثبت ۹۰۰۰۳)

۱۴۵۰۶

**شرح مختصر المعانی** (بلاغت - عربی)

از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۳)

خط: نسخ، تاریخ کتابت: احتمالاً از سده  
دوازدهم.

متن تلخیص سنگرف، برخی از صفحات پر  
حاشیه، در آغاز نسخه مهر بیضوی «عبده  
فضل الله الحسینی» و مهر تملک و یادداشت  
پاک شده مالک و یادداشتی درباره حمد و شکر

**۱۳. المسائل العویصة** (پاسخ - عربی)

(۱۷۰ ر - ۱۸۰ پ)

از: شیخ مفید محمد بن محمد بن النعمان بغدادی  
(۴۱۳)

**۱۴. معنی المولی** (فقه - عربی)

(۱۸۰ پ - ۱۸۴ پ)

از: شیخ مفید محمد بن محمد بن النعمان بغدادی  
(۴۱۳)

**۱۵. مسألة في الفقاع** (فقه - عربی)

(۱۸۵ ر - ۱۸۷ ر)

از: شیخ الطائفه محمد بن حسن طوسی (۴۶۰)  
آغاز: الحمد لله.. اجزت مسألة الحضرة العادلة...

خط: تمامی رسالات نسخ بجز رساله ۱۰ و ۱۱

که خط نستعلیق است. کاتب: حسین بن محمد

جعفر عقیلی خراسانی طوسی (رساله ششم)،

عبد المجید بن شیخ محمد جواد (رساله هفتم)،

محمد بن رجب علی طهرانی (پایان رساله

۱۲)، علی بن محمد صادق مازندرانی اشرفی

(پایان رساله ۱۴ و ۱۵)، دوشنبه ۲۵ شعبان

۱۳۰۵ (پایان رساله ششم)، جمعه ۵ ربیع

الثانی ۱۳۰۴ (پایان رساله هفتم)، ۶ ربیع

الاول ۱۳۰۵ (پایان رساله ۱۲)، سال ۱۳۰۵

(پایان رساله ۱۴)، رساله پایانی در مشهد

العسکریین نگارش یافته، پایان مسائل

صاغانیه امضای بلاغ دارد، عناوین برگ (۱۷۳

ر) تا پایان کتاب (بخشی از رساله ۱۳ تا پایان)

ناتوانسته، در پایان رساله چهاردهم (معنی

المولی) این عبارت مشهود است: «قد نُقلت

- مشهود است، در پایان امضای تملکی بدون مهر، تملکی پاک شده مورخ سال ۱۲۷۱، مهر بیضوی «یا محمد» که به صورت مکرر معکوس نگاشته شده و چند شعر فارسی و عربی بچشم می‌خورد.  
۱۲/۵ × ۲۰ سم. ۱۲۰ گ. ۱۵ س.  
(ثبت ۹۰۰۰۴)
- ۱۴۵۰۷**  
**روض الجنان و روح الجنان (تفسیر - فارسی)**  
(تفسیر ابو الفتوح)  
از: ابوالفتوح بن علی خزاعی نیشابوری (ق ۶)  
از آیه ﴿یا ایها الذین آمنوا اذا نکحتم المؤمنات ثم طلقتموهن...﴾ (سوره احزاب آیه ۴۹) تا پایان قرآن کریم.  
نسخه‌ای دیگر از این کتاب به شماره ۱۴۵۳۹ خواهد آمد.  
آغاز: یا ایها الذین آمنوا اذا نکحتم المؤمنات خدای تعالی درین آیه خطاب کرد با مؤمنان و حکمی از احکام شرع پیاموخت...  
خط: نستعلیق. آیات نسخ معرب، کاتب: شهریار بن الله داد فراهانی. تاریخ کتابت: دوشنبه غره جمادی الاول ۱۰۷۹.  
آیات به شنگرف، با تصحیحات اندک، نسخه را موریانه اندکی آسیب رسانده و مرمت شده است.  
جلد: تیماج قهوه‌ای روشن.  
۲۰/۵ × ۳۰ سم. ۱۸۵ گ. ۳۵ س.  
(ثبت ۹۰۰۰۵)
- ۱۴۵۰۸**
- ایضاح الفوائد فی شرح مشکلات القواعد (فقه - عربی)**  
از: فخر الدین محمد بن حسن بن یوسف حلّی (۷۷۱)  
جزء اول و دوم، از آغاز افتاده و انجام ناتمام است. جزء دوم از کتاب النکاح شروع شده است تا اواخر کتاب الطلاق.  
آغاز افتاده: ... معنی بطلانه وان الزم فإما بهما أو باحدهما بعینه و الكل باطل لاستلزام الاولین الترجیح من غیر مرجح...  
انجام: ... لان الاحتیاط یعمل فیہ بالاحتمالات وان کانت مرجوحه بحیث یحصل یقین البراءة.  
نک: فهرست مرعشی، ش ۲۳۱.  
خط: نسخ. کاتب: محمد شریف احمد ابهری (پایان جزء اول). تاریخ کتابت: سال ۹۸۸.  
محل عناوین نانویس، برخی از آنها در حاشیه کتابت شده خصوصاً عناوین اصلی کتابها، در آغاز مجلد دوم تملک عبدالله بن مرحوم سفی بیگ (کذا) مشهود است، جلد دوم به خطی درشت‌تر و شاید به خط کاتب دیگر با عناوین شنگرف در اوائل آن و بقیه نانوشته، در آغاز تملک سید ریحان الله بن جعفر موسوی در ربیع الاول ۱۳۲۴ با مهر بیضوی او مشهود است.  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ساده، رطوبت دیده و باد کرده، و در بدرقه آن از کاغذ نسخه‌ای چاپ سنگی استفاده شده.  
۲۱/۴ × ۳۱ سم. ۱۷۳ گ. ۲۶ و ۲۷ س.  
(ثبت ۹۰۰۰۶)
- ۱۴۵۰۹**

- کفایة الاحکام** (فقه - فارسی)  
 از: سید جعفر بن ابواسحاق موسوی کشفی  
 دارابی (ت ۱۲۶۷)  
 جلد دوم، مشتمل بر فن دوم در بیان معاملات و مناکحات و ایقاعات قولیه و فعلیه.  
 خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: سده چهاردهم.  
 تصحیح شده دارای خط خوردگی و حواشی، در آغاز کتاب فهرست عناوین و فصول آن مندرج است و بر فرازش این عبارت آمده: «آنچه از اجزاء این کتاب برده‌ام اقل الخلیقه حسینعلی ۲۲ جزء می‌باشد» (تعداد اجزاء به سیاق نوشته شده).  
 جلد: تیماج مشکى فرسوده ضربی بدون مقوا.  
 ۱۷ × ۲۲ سم. ۲۳۴ گ. ۱۹-۲۳ س.  
 (ثبت ۹۰۰۰۷)
- ۱۴۵۱۰
- کفایة الایتام** (فقه - فارسی)  
 از: سید جعفر بن ابواسحاق موسوی کشفی  
 دارابی (ت ۱۲۶۷)  
 جلد سوم می‌باشد و ادامه نسخه سابق است تا آخر فن اول در بیان احکام عبادات و آغاز فن دوم در بیان معاملات. نیز بنگرید به شماره ۱۴۵۴۴.  
 خط: با مشخصات نسخه سابق.  
 بدون جلد با روکش مقوایی سبز.  
 ۱۸/۴ × ۲۲/۲ سم. ۱۳۲ گ. ۱۸ تا ۲۲ س.  
 (ثبت ۹۰۰۰۸)
- ۱۴۵۱۲
- [حاشیه اصولیه] (اصول فقه - عربی)  
 از: ؟  
 حاشیه‌ای است با عناوین «قال - اقول» بر یکی
- تذکار الحزین لما اصیب به ابن طه الامین**  
 (تاریخ معصومین - عربی)  
 از: حاج عیسی بن حسن علی آل کبه بغدادی  
 (ق ۱۳)  
 نک: فهرست مرعشی، ۲۹۶/۱۸ ش ۷۱۵۵؛  
 فهرست نسخه‌های خطی مرکز احیاء ۹۲/۳ - ۹۴.  
 خط: نسخ معرب. کاتب: عبدالمهدی بن ابراهیم مهدی. تاریخ کتابت: دوشنبه سوم محرم الحرام ۱۲۶۶.  
 فواصل مصرعها و رؤوس مطالب شنگرف، با تصحیحات اندک، در آغاز دو بیت از محمد کاظم ازری و تاریخ تولدی به تاریخ ۱۴ ربیع الاول ۱۲۷۳ مشهود است.  
 از برگ ۱۹۶ تا ۲۰۸ (اشعاری است الحاقی به خط نسخ خوش از محمد جواد بن مرحوم حاج قاسم نجار، در محل آغاز و انجامه کتاب مهر بیضوی «سلطان الواعظین» و مهر مربع «احمد بن ابو الفتح الحسنی» مشهود است.  
 رنگ کاغذ نیمه دوم کتاب پر رنگ‌تر.  
 جلد: تیماج زرشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار با حاشیه تزئینی، برجستگی‌های روی جلد را لایه‌ای زنگاری پوشانده که به مرور زمان آسیب دیده است.  
 ۱۵/۵ × ۲۱/۳ سم. ۲۰۹ گ. ۲۱ س.  
 (ثبت ۹۰۰۰۹)

- از متون اصولی . ماه ذی القعدة ۱۳۰۷ می‌باشد .
- آغاز افتاده: .. قال المصنف اعلى الله مقامه ورتبت هذا الكتاب على مقاصد الاول في المقدمات، اقول: الترتيب في اللغة جعل كل شيء في مرتبته وفي اصطلاح اهل الميزان وغيرهم ... .
- انجام ناتمام: ... للتخصيص بخروج كثير من الاعمال (ح) من الحكم اتفاقاً بخلاف الحمل على نفي الثواب كما هو ظاهر فتدبير، الثالثة .
- خط: نسخ تحریری مایل به نستعلیق. تاریخ کتابت: از سده سیزدهم .
- بعضی از رؤوس مطالب با شنگرف یا مشکئی نشانی دارد، با خط خوردگی و تصحیحات، عناوین «قوله - قوله» غالباً نانوشته، بعضی از صفحات کمی رطوبت دیده .
- جلد: مقوایی نخودی، عطف تیماج قهوه‌ای کم رنگ .
- ۱۵ × ۲۱ سم . ۱۲۶ گ . ۲۳ س . (ثبت ۹۰۰۱۰)
- ۱۴۵۱۳
- حاشیة فرائد الاصول (اصول فقه - عربی)
- از: حاج آقا محمد رضا بن محمد هادی همدانی (۱۳۲۲)
- نام محشی در فهرست مرعشی «رضا» و در نسخه ما «محمد رضا» درج شده است . انجامه نسخه حاضر چنین است: «و قد حصل الفراغ منه فی العشر الثانی من شهر جمیدی الاولی من سنه ۱۳۰۸ (۱۳۰۸) ثمان و ثلث مائة بعد الالف من الهجرة النبویة وانا العبد الجانی محمد رضا همدانی ..»، انجامه پایان مباحث استصحاب نیز
- نک: فهرست مرعشی، ۱۱/۵۴ - ۵۵ ش ۵۳، ۴۰۵۳، ۲۳/۲۱۸ ش ۹۰۶۸ .
- خط: نسخ، به طرف پایان نسخه رفته رفته خط ریزتر شده . تاریخ کتابت: سده چهاردهم .
- با تصحیحات و حواشی اندک، عناوین و بر فراز رؤوس مطالب شنگرف، در برگ آخر سفید .
- جلد: تیماج زرشکی بدون مقوا .
- ۱۵/۵ × ۲۱/۵ سم . ۱۸۴ گ . ۲۰ س . (ثبت ۹۰۰۱۱)
- ۱۴۵۱۴
- عیون الوصول الى علم الاصول (اصول فقه - عربی)
- از: آقا محمد مهدی بن محمد ابراهیم کرباسی اصفهانی (ت ۱۲۷۸)
- نک: فهرست مجلس، ش ۱۳۴۹؛ فهرست مرعشی، ۲۲/۱۷۲ ش ۸۵۹۳ و ش ۷۰۳ .
- خط: نسخ به خطوط مختلف . کاتب: خط اخیر از مهدی بن ملا زین العابدین نجف آبادی . تاریخ کتابت: روز قدر ۲۳ ماه رمضان ۱۲۵۶ هنگام سفر به تهران در زوایه سیدنا عبدالعظیم (حسنى عليه السلام) .
- با حواشی فراوان از مؤلف یا کاتبان نسخه، در پایان این یادداشت درج شده: «تاریخ ارتحال سرکار شریعت مدار حجة الاسلام والمسلمین (حاجی محمد ابراهیم رحمه الله) طیب الله مضجعه و نور الله مرقدہ تقریباً وسط ساعت چهار از شب پنجشنبه هشتم شهر جمادی



خط: شکسته نستعلیق. کاتب: بخط مقرر در تاریخ مذکور. با خط خوردگی و اصلاحات در متن یا حواشی.  
کاغذ: کاهی نازک.  
جلد: مقوایی پسته‌ای عطف و لبه‌ها تیماج زرشکی.  
۱۴/۶ × ۲۰ سم. ۹۴ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۹۰۰۱۳)

۱۴۵۱۶

**معارف الحقائق (اعتقادات - عربی)**

از: ملا علی اصغر بن علی اکبر تبر بروجردی (نزدیک ۱۳۰۰)  
انجام ناتمام: ... و الممثل فلا بد من صحة العمل وقوعاً ظاهراً و باطناً لله سبحانه دون غيره مطلقاً.  
نک: فهرست خطی مرکز احیاء، ۷۶/۶ ش ۲۰۵۵.

کاتب: علی اصغر<sup>(۱)</sup>. تاریخ کتابت: سال ۱۲۸۶.  
کاتب بجهت مشکلاتی که پیش آمده نتوانسته کتاب را تمام کند، او چنین نوشته: «فلما بلغ قلمی هنا عرضتني العوارض حتى لم اقدر ان اكتب ما بعده والله ولي التوفيق»، فراز رؤوس مطالب شنگرف، در آغاز مهر بیضوی و تملك ریحان الله موسوی در شعبان ۱۳۱۹ مشهود است، تصحیح شده است.

جلد: تیماج پسته‌ای بدون مقوای ضریبی ساده.  
۱۷/۵ × ۲۱/۵ سم. ۷۲ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۹۰۰۱۴)

۱۴۵۱۷

(۱) شاید همان علی اصغر بن محمد اردبیلی باشد که در نسخه ۱۴۵۰۴ همین فهرست نیز کتابت او ذکر شد.

الاولی شد و تقریباً ساعت چهار از شب جمعه در مدفن شریف ظاهراً مستور و باطناً با مرافقت رسول (ص) و عترت طاهره آن جناب (ع) قرین وصل حور گردیدند اعلی الله تعالی مقامهم فی دار السرور من شهر سنه ۱۲۶۱»،  
عناوین فصول و فراز رؤوس مطالب شنگرف، رؤوس مطالب در حاشیه نیز شنگرف، در پایان نسخه تقریظ منظوم کتاب از میرزا رضا شیرازی نقل شده با این مطلع:

روزی که عیون ز کلک تو گشت عیان  
از رشک بریخت بو علی اشک روان  
این شعر در بعضی از دیگر نسخه‌ها نیز از جمله ش ۸۵۹۳ مرعشی دیده می‌شود. در آغاز یادداشت امانت کتاب از آقای صدر روانجی مشهود است و این بیت شعر:

سل المصانع ركباً تهيم في الفلوات  
تو قدر آب چه دانی که در کنار فرات  
جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ترنج و سرترنج‌دار با حاشیه تزئینی.  
۲۱/۲ × ۱۵/۲ سم. ۲۳۷ گ. ۱۶ تا ۲۰ س.  
(ثبت ۹۰۰۱۲)

۱۴۵۱۵

**[تقرير ابحاث الآخوند الخراسانی الاصولية]**

(اصول فقه - عربی)

از: سید اسماعیل موسوی خلخالی (ق ۱۴)  
تقرير ابحاث مرحوم محقق شیخ محمد کاظم آخوند خراسانی مشتمل بر مباحث قاعده لا ضرر، تعادل و ترجیح و غیره می‌باشد که روز دهم ماه صفر ۱۳۲۳ پایان یافته است.

- قره العیون فی اعزّ الفنون (عرفان - عربی)  
از: ملا محسن بن مرتضی فیض کاشانی  
(۱۰۹۱)  
آغاز افتاده: و الاشباح کلمه فیها اشاره الی لمیة النفوس  
والاشباح...  
انجام افتاده: ...تضربون کتاب الله ببعضه انظروا فما  
امرکم الله فافعلوا وما نهاکم عنه..  
نسخه‌ای دیگر از این کتاب به شماره ۱۴۵۸۴  
خواهد آمد.  
نک: فهرست خطی مرکز احیاء، ۱۳۹/۴ - ۱۴۱ -  
ش ۱۳۱۲، ذریعه، ۷۵/۱۷ ش ۳۹۲، التراث  
العربی، ۲۵۸/۴ - ۲۵۹.
- خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
نسخه تصحیح شده، علائم ویرایشی و بر فراز  
رؤوس مطالب شنگرف، بر برگ اول چنین  
کتابت شده: «این کتاب خیلی مصحح و بی  
غلط است حرره الاحقر مهدی الحسینی»، در  
آغاز و پایان و اواسط نسخه چند شعر کتابت  
شده، در اواسط نسخه چند حاشیه فارسی  
متفرقه نیز به خط شکسته نستعلیق مکتوب  
است.  
کاغذ: کاغذها چند نوع بعضاً شکننده.  
جلد: تیماج قهوه‌ای روشن فرسوده بدون مقوا.  
۱۱/۷ × ۱۹/۵ سم. ۹۶ گ. ۲۱ س.  
(ثبت ۹۰۰۱۵)
- ۱۴۵۱۸  
[مصائب آل الرسول و مقتل اولاد البتول]  
(مقتل - عربی)  
از: محمد جعفر بن محمد علی بن محمد باقر  
حائری قرمیسینی (کرمانشاهی)
- آغاز: الحمد لله الذي خص بالبلاء عباده الاتقياء  
وامتحن به الانبياء والاصياء...  
انجام: ...وكان مدة امارته ست سنين وقتل في حرب  
مصعب ابن الزبير.  
خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
لفظ جلاله و بر فراز رؤوس مطالب صورتی،  
دارای حواشی نسبتاً فراوان به دو خط.  
کاغذ: فرنگی مارک دار.  
جلد: تیماج زرشکی ضربی ساده.  
۱۷/۵ × ۲۲/۵ سم. ۱۵۵ گ. ۱۶ س.  
(ثبت ۹۰۰۱۶)
- ۱۴۵۱۹  
حیات الارواح و روح الاشباح (اعتقادات - فارسی)  
از: آخوند ملا محمد حسین بن احمد شریف  
حسینی همدانی  
مشمتمل بر نه مقدمه و شش نور با عناوین  
«شعاع - شعاع» و یک خاتمه. کتاب به نام فتحعلی  
شاه قاجار نوشته شده است.  
آغاز: الحمد لله الذي خلقنا في احسن تقويم و جعل  
روحنا من خلقه العظيم و نور نفوسنا بشعاع منه القديم و علمنا  
معالم دينه باحسن تعليم...  
انجام: ...که تصنیف این رساله نشده مگر در حال ضیق  
و تشویش بال و اختلال احوال و بودن حقیر در حال حل  
و ارتحال.  
خط: نسخ. کاتب: کل محمد<sup>(۱)</sup> بن علی ساکن  
محال همدان. تاریخ کتابت: ۱۰ جمادی الاول  
۱۲۳۹.
- (۱) ظاهراً: گل محمد.

- (۱۳۱۵) عناوین و فراز رؤوس مطالب و آیات شنگرف، در آغاز یادداشت محمد حسین ابن یعقوب در سال ۱۲۳۹ مکتوب است که نام کتاب و مؤلف را نوشته و از او تعبیر به «مجتهد العصر و الزمان» کرده و عدد اوراق کتاب را نگاشته، چند استفتاء نیز بر روی کاغذ الوان پرسیده شده که در آغاز و وسط و پایان نسخه الصاق شده، استفتاءات را مؤلف به خط خودش پاسخ گفته با مهر بیضوی «عبدہ الراجی محمد حسین ابن احمد»، مهر بیضوی «محمد ابن علی» نیز در آغاز و انجام نسخه مشهود است. بدون جلد با روکش مقوایی نارنجی. ۱۵ × ۲۰/۶ سم. ۱۵۲ گ. ۱۵ س. (ثبت ۹۰۰۱۷)
- آغاز: الحمد لله الذی انتشر بسحاب رحمته ظل کل ظلیل فاجاد و جاد فی الایجاد... .  
انجام افتاده: ... که امام حاضر و ناضر (کذا) است از اینجا ناشی شد چون باب علم کلام مسدود و مروده..  
نک: فهرست مرعشی، ش ۳۰۹۱.  
خط: شکسته نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: شوال ۱۳۱۰ (کتاب اول).  
کاغذ: رساله اول رنگ پسته‌ای روشن و رساله دوم کرم.  
جلد: مقوایی عطف تیماج قهوه‌ای.  
۱۳/۵ × ۲۱ سم. ۱۰۸ گ. ۱۵ س.  
(ثبت ۹۰۰۱۸)

۱۴۵۲۱

مجموعه:

۱. تشریح الافلاک (هیئت - عربی)  
(۱ پ - ۸ پ)  
از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین بن عبد الصمد عاملی (۱۰۳۰)  
نک: فهرست مرعشی، ۳۸/۱
۲. تحقیق القبلة (فقه - عربی)  
(۹۰ پ - ۱۴ ر)  
از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۰)

۱۴۵۲۰

مجموعه:

۱. مجالس (اعتقادات - فارسی)  
(۱ پ - ۵۸ پ)  
از: سیف الدین علی بن محمد جعفر استرآبادی  
آغاز: بسمله، الحمد البسنا بچوده لباس الوجود فاخرجنا عن کتم الاعدام و سلط سلاطین الاسلام علی ممالک مشاعر الشعور باطلاق القيود... .  
انجام: ... فاذا فعلواکانواع الفعل مستطیعین عرض کرد اشهد انه الحق وانکم اهل بیت النبوة والرسالة.  
نک: فهرست مرعشی، ش ۳۸۵۵.

۳. خلاصة الحساب (حساب - عربی)  
(۱۷ پ - ۴۷ پ)  
از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی

۲. نصوص فیروزجات خفیه (فقه - فارسی)  
(۶۱ پ - ۱۰۸ پ)  
از: علی بن محمد جعفر شریعتمدار استرآبادی

- (۱۰۳۰) ذی الحجه ۱۲۵۰، رساله سوم شنبه ۸ محرم، رساله چهارم پنجشنبه ۱۹ محرم، رساله پنجم جمعه ۲۰ محرم، رساله ششم و هفتم دهه آخر جمادی الآخر (همه در یک سال کتابت شده)، بین بعضی از رساله‌ها و پایان نسخه برگهای سفید است، بین رساله سوم و چهارم مطالبی از بحر الحساب نقل شده، در برگ (۹۷ پ) مطلبی از انموذج علامه دوانی نقل شده، در برگ (۹۹ ر) و (۱۰۱ ر) و (۱۰۱ پ) عدد بعضی از آیات و در برگ (۹۹ پ) و (۱۰۰ ر) قلم داوودی و قلم ریحانی و رموزات اسراریه که بدانها نگارش می‌شود تشریح شده، در برگ (۱۰۲ ر) این یادداشت ثبت شده: «در یوم پنجشنبه ۱۸ شهر رجب المرجب در بالاخانه طرشت با حضرات طرشتی‌ها نشستند مشغول زد و خورد می‌باشم، از برای عمل کتک فی شهر فوق سنه ۱۲۹۰»، در آغاز نسخه مجموعه حاوی پانزده رساله دانسته شده (!؟)، رساله اول دارای حواشی فراوان و بعضاً بر روی اوراق الصاقی، نشانی‌ها و اشکال و فراز رؤوس مطالب با خط قرمز نشانی دارد، نسخه مرمت شده.
- جلد: تیماج قهوه‌ای ترنج و سرترنج‌دار (صحافی معاصر).
- ۱۱/۳ × ۱۶/۸ سم. ۱۰۶ گ. ۱۴ س.
- (ثبت ۹۰۰۱۹)
- ۱۴۵۲۲
- تذکره المدبّرین (اعتقادات - فارسی)
- از: حسینقلی جدید الاسلام
- در ۵۱ تذکیر و ۱۲ مطلب که بصورت متفرقه در
- (۱۰۳۰) نک: فهرست مرعشی، ۴۳/۱؛ فهرست خطی مرکز احیاء، ش ۸۳.
۴. الاسطرلاب (اسطرلاب - عربی)
- (۴۹ پ - ۵۵ پ)
- از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی
- (۱۰۳۰)
۵. اعجاز الالغاز (معما - عربی)
- (۵۶ ر - ۶۱ ر)
- از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی
- (۱۰۳۰)
۶. من لا يحضره التقويم (نجوم - عربی)
- (غنية الانام في معرفة الساعات والايام)
- (۶۳ ر - ۹۰ پ)
- از: ملا محمد محسن بن مرتضی فیض کاشانی
- (ت ۱۰۹۱)
- نک: فهرست مرعشی، ۳۹۵/۳۰ - ۳۹۷؛ ذریعه، ۶۵/۱۶؛ ریحانة الادب، ۳۷۷/۴.
۷. الوجيزة في علم الدراية (درايه - عربی)
- (۹۱ ر - ۹۶ پ)
- از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی
- (۱۰۳۰)
- آغاز: الحمد لله على نعمائه المتواترة وآلائه المستفیضة.. فهذه رسالة عزيزة موسومة بالوجيزة... .
- نک: فهرست مرعشی، ش ۲۸.
- خط: نسخ. تاریخ کتابت: رساله اول یکشنبه ۹

عبد الکریم آمده و روی نام وی در امضا و مهرش خط خورده، نیز مهر مستطیل «افوض امری الی الله عبده احمد» و نیز تملک فرهاد میرزا (فرهاد بن ولیعهد) در رجب المرجب ۱۳۰۵ مشهود است.  
جلد: تیماج زرشکی ضربی ساده.  
۲۱/۵ × ۳۴/۳ سم. ۱۷۲ گ. ۳۵ س.

(ثبت ۹۰۰۲۱)

۱۴۵۲۴

تقریر أبحاث شریف العلماء الاصولیة

(اصول فقه - عربی)

از: ابن اسحاق<sup>۱)</sup>

تقریر مباحث اصولی استادش شریف العلماء یزدی است، و از مقدمات مباحث اصولی شروع شده، مباحث الفاظ و ادله عقلیه را داراست، مشتمل بر یک مقدمه و خاتمه و چند باب.  
آغاز: بسملة، والصلاة والسلام علی خیر خلقه.. فان هذه رسالة فی المطالب الاصولیة رتبته علی مقدمة و ابواب و خاتمة...

انجام ناتمام: ... قال الاستاد دام ظله بعد تقریر الاستدلال بهذه الاخبار یرد علیه امور.

خط: شکسته نستعلیق. کاتب: بخط مقرر چنانچه فرزندش در آغاز نسخه بدان تصریح کرده، با خط خوردگی و اصلاحات فراوان.

جلد: تیماج سبز سیر بدون مقوا ضربی ساده.  
۱۵/۲ × ۲۰/۹ سم. ۱۹۳ گ. ۲۳ س.

(ثبت ۹۰۰۲۲)

۱۴۵۲۵

پایان افزوده است. پس از اتمام کتاب جریان کتابت نسخه در سفر خراسان تا طهران را نقل کرده و اینکه نسخه‌ای برای امین الملک فرستاده و از او درخواست مطالعه کرده و صلهاش را رد و سپس قبول نموده، و نسخه‌ای نیز وکیل ظل السلطان در طهران نوشته است.

خط: شکسته نستعلیق و خطبه کتاب به نسخ نیمه معرب. تاریخ کتابت سال ۱۲۰۷، و ضمیمه در سال ۱۲۰۸ کتابت شده.

مطالبی متفرقه از جمله سعد و نحس و اختیارات ایام و اشعار و مطالب حکمت‌آمیز در حاشیه صفحات مکتوب است، لقب کاتب در پایان کتاب جدید الاسلام بوده که تراشیده شده و تبدیل به جدید الایمان شده، در صفحه آغازین شکل چوب تلگراف ترسیم شده، عناوین و آیات قرمز، نسخه تصحیح شده، کاغذ شکننده، بعضی کاغذها دارای مارک کارخانه تولید کننده.

جلد: تیماج زرشکی ترنج و سرترنج‌دار ضربی با نقوشی در اطراف، بدرقه ابر و باد.  
۱۷/۲ × ۲۲/۲ سم. ۵۰ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۰۲۰)

۱۴۵۲۳

شرح الکافی (قسم الروضة) (حدیث - عربی)

از: ملا محمد صالح بن احمد مازندرانی (ت

۱۰۸۶)

مشتمل بر روضه کافی است.

تاریخ کتابت: سده سیزدهم.

فراز متن کافی شنگرف، در آغاز نسخه تملک ابن

(۱) چنانچه بر صفحه اول مکتوب است.

## مجموعه:

تاریخ کتابت: ۴ شعبان ۱۲۷۷ (پایان کتاب اول) در زمان سلطنت ناصر الدین شاه قاجار در حالی که کاتب در دارالسلطنه تهران مشغول تدریس و تدرّس علوم عقلیه و رسوم نقلیه بوده، بنا به یادداشت آغاز نسخه او همان میرزا حسین سبزواری است که مدرّس مدرسه عبدالله خان در تهران بوده، فراز رؤوس مطالب و عناوین سنگرف یا مشکی، چند برگ سفید در لابلاي نسخه موجود است، بعضی از عناوین نانوشته، امضای تملک ریحان الله بن جعفر موسوی در ربیع الثانی ۱۳۱۸ با مهر بیضوی وی در آغاز نسخه مشهود است. کاغذ: به رنگهای مختلف فرنگی با آرم حک شده کارخانه در برخی از صفحات. جلد: تیماج زرشکی بدون مقوا ضربی ساده. ۱۳ × ۲۰/۵ سم. ۱۵۸ گ. ۱۸ س. (ثبت ۹۰۰۲۳)

۱۴۵۲۶

## جواهر العقول (اصول فقه - عربی)

## فی شرح فرائد الاصول

از: سید ابو القاسم بن معصوم حسینی اشکوری گیلانی (ت نزدیک ۱۳۲۵) جزء اول و دوم از مجلد دوم می باشد. نک: ذریعه، ۲۷۲/۵؛ فهرست ملک، ۲۱۳/۱ ش ۱۱۲۳؛ فهرست دانشگاه، ۴۶۱/۳ ش ۲۹۶. کاتب: احتمالاً به خط شارح. تاریخ کتابت: سال ۱۲۹۲.

دارای تصحیحات و خط خوردگی و اضافات، بعضی از کلمات رطوبت دیده، بر فراز کلیه صفحات «یا

## ۱. شرح حدیث الغمامة (شرح حدیث - عربی)

(۲ پ - ۸۳ پ)

از: قاضی محمد سعید بن محمد مفید قمی (پس از ۱۱۰۶)

نک: فهرست خطی مرکز احیاء، ۶/۴۰۴ - ۴۰۶ ش ۲۴۲۳؛ ذریعه، ۱۹۰/۱۳.

## ۲. تفسیر سورة الحديد (تفسیر - عربی)

(۸۴ ر - ۱۲۴ ر)

از: ملا صدرا محمد بن ابراهیم شیرازی (ت ۱۰۵۰)

آغاز: الحمد لله الذی افاض علی قلوب اولیائه لآلی جواهر القرآن ...

انجام ناتمام: ... والمراد من رزق الله لمن یکون عنده رزق المعارف والعلوم التي بها.

نک: ذریعه، ۳۳۷/۴، ریحانة الادب، ۴۱۷/۳؛ فهرست مرعشی، ۲۵/۳ و ۹۹۹۳/۳ و ۳۲۴/۳۴ - ۳۲۶ ش ۱۳۵۲۷/۱.

## ۳. اللآلی المنتظمة (منطق - عربی)

(۱۲۶ پ - ۱۵۷ پ)

از: ملا هادی بن مهدی، اسرار سبزواری (۱۲۸۹)

انجام افتاده: ... غوص فی المركبات، والبعض من ذی ای الموجّهات حیثما تقيداً بالادوام ..

نک: فهرست کتابخانه ملی، ۷۱/۱۵ ش ۳۲۶۴/۴ ع.

خط: نسخ، کتاب سوم درشت تر نوشته شده. کاتب: محمد حسین بن محمد هادی سبزواری.

باب العلم ادرکنی بمحمد و آله ص ع» مکتوب است.

جلد: تیماج قهوه‌ای سیر با ترنجی در وسط آن.

۱۶ × ۲۳ سم. ۷۹ گ. ۲۲ س.

(ثبت ۹۰۰۲۴)

زرشکی سیر و لبه‌ها تیماج مشکی.

۱۳ × ۲۱ سم. ۶۵ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۰۲۵)

۱۴۵۲۸

[سؤال و جواب با پیر خرد] (اخلاق - فارسی)

از: محمد بن حسن بن حسین راونجی

مباحثی است اخلاقی با استناد به آیات و روایات وارده از حضرات معصومین اثنا عشر علیهم السلام که مؤلف با پرهیز از عزلت و گوشه‌نشینی و به صورت پرسش و پاسخ با پیر خرد بیان نموده و گاهی با اشعار ادبی عرفانی آن را حلاوت می‌بخشد.

آغاز: بسمله، ستایش یکتائی راسزاست که طائر تیز پر اوهام را از بلوغ به کنگره ایوان حقیقتش پر و بال شکسته ...

انجام ظاهراً ناتمام: ... پس ناطقه رانفس ملکی خوانند و غضبی را نفس سب نامند و شهوی رانفس بهیمی گویند.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.

عناوین در حواشی نسخه به رنگ صورتی نگاشته شده، فراز رؤوس مطالب نیز چنین است.

بدون جلد با روکش مقوایی نارنجی.

۱۶/۲ × ۲۱/۵ سم. ۳۲ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۰۲۶)

۱۴۵۲۹

[کتاب الرهن و الطهارة] (فقه - عربی)

از:؟

مباحث استدلالی مفصلی است بر پایه فقه

شیعی و با رد و ایرادات فراوان. بنظر می‌رسد این

۱۴۵۲۷

(اخلاق - فارسی)

راحة القلوب

از: فیض الله سنّامی

وعظ و نصیحت نامه‌ای است جمع شده از تفاسیر در ۲۰ باب از احوال روز قیامت تا بیان عقوبت و نوحه کردن همراه با ذکر بعضی از حکایات.

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین .. میگوید بنده

ضعیف فیض الله سنّامی که هیچ کاری و مهمی تر از دانستن ایمان نیست ...

انجام: ... پرسیدند که چه عمل داری که شتر برای تو گواهی داد گفت درود بسیار میخوانم.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: سال

۱۲۵۵.

رؤوس مطالب شنگرف، با جدول نامنظم ساده

به شنگرف در کلیه صفحات، موربانه به نسخه

کمی آسیب رسانیده، در آغاز یادداشتی به خط

هندی (یا خطوط دیگر مربوط به هند) مکتوب

است، برگهای پایانی شهادت نامه‌ای است به

سبک اعتقادات اهل سنت که به خط نسخ

کتابت شده، در برگ آخر تعویذی گلوبند درج

شده که در آن استغاثه به حضرت شیخ محمد

صادق ابن حضرت مجدد الف ثانی شیخ احمد

سرهندی شده است.

جلد: مقوایی با روکش ابر و باد، عطف تیماج

- مجلد، دفاتر دیگری نیز داشته باشد که نسخه حاضر بخشی از آن می‌باشد. وی از شاگردان صاحب جواهر بوده و مطالب را نیز بر مبنای همان کتاب آورده است.
- آغاز: بسمله، والحمد لله رب العالمین.. کتاب الرهن الذی هو مصدر رهن أو اسم للشیء المرهون الذی یجمع علی رهن کسهم و سهام، فتمام النظر فیہ یتدعی فصولاً... . انجام: ... و یتحقق الریاء بقصد مدح (؟) الرائی و الانتفاع به او دفع ضرره.
- خط: شکسته نستعلیق. کاتب: یخط مؤلف.
- تصحیح شده، با اضافات و اصلاحات در متن یا حاشیه.
- کاغذ کاهی نازک
- جلد: گالینگور مشکلی فرسوده با روکش کاغذی فرسوده، عطف تیماج قهوه‌ای.
- ۱۴/۵ × ۱۹/۵ سم. ۴۱۳ گ. سطرها مختلف.
- (ثبت ۹۰۰۲۷)
- ۱۴۵۳۰
- الرضوان** (فقه - عربی)
- از: شیخ محمد هادی بن محمد امین تهرانی (ت ۱۳۲۱)
- در احکام صلح به روشی استدلالی با ردّ و ایراد فراوان.
- آغاز:
- « حمداً لمن بالفقہ اکمل النعم نعمته علی عباده اتمّ »
- نک: فهرست مرعشی، ۱۲/۳۱۴ ش ۴۷۴۸.
- خط: نسخ. تاریخ کتابت: سال ۱۳۰۰.
- بر برگ اول، کتاب از شیخ آقاخان کرمانی
- دانسته شده!
- کاغذ: نخودی.
- جلد: تیماج زرشنکی ضربی ساده بدون مقوا.
- ۱۲ × ۲۲/۷ سم. ۶۴ گ. ۲۸ س.
- (ثبت ۹۰۰۲۸)
- ۱۴۵۳۱
- الفریدة العزیزة** (تفسیر - عربی)
- از: محمد تقی بن محمد علی مراغی غروی
- در تفسیر و اعراب سوره فاتحه و بیان نکته‌ها و لطائف آیات این سوره مبارکه. روز یکشنبه اوایل ربیع الثانی ۱۲۳۴ تألیف شده است.
- آغاز: الحمد لله الذی انعم علینا سواغ النعماء و بوالغ الآلاء و اکملها بارسال الانبیاء و نصب الخلفاء... . انجام: ... و اعطیته ما امل و آمنتہ ممانه و جل، الحمد لله الذی وفق و اعان مؤلفه.
- خط: نسخ نیکو. کاتب: به فرموده نور العیونی عزیز گرامی آقا محمد تقی.
- با تصحیحات و حواشی، در پایان یادداشت تملک جعفر قلی ابن امین الوزراء با مهر بیضوی «جعفر قلی» مشهود است، عناوین و بر فراز رؤوس مطالب شنگرف.
- جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی بدون مقوا.
- ۱۲ × ۱۹/۵ سم. ۷۳ گ. ۱۶ س.
- (ثبت ۹۰۰۲۹)
- ۱۴۵۳۲
- [ترجمه کتابی در علم نجوم] (نجوم - فارسی)
- مترجم: مریک صاحب (ق ۱۳)
- در اوضاع سیارات و افلاک و بیان موقعیت



- عمق، نسبت فواصل و صورتهای آفتاب، زهره، زمین، مریخ، مشتری، زحل و خواص منطقه البروج.
- در انجامة نسخه چنین مندرج است: «و این کتاب علم نجوم در دار السلطنه تبریز ترجمه شده و در دار النشاط ارومیه بالتفات و توجه نواب شاهزاده اعظم ملک قاسم میرزا، وسعی و زحمت عالیجاه میرزا حسین بزرگ اهل نجوم در دار النشاط ارومیه و جناب آقا سید محمد علی خراسانی تصحیح گردید که کمترین از بندگان خدا مریک صاحب از نیکی دنیا در سال هزار و دوویست و پنجاه و هفت از هجرت ترجمه نمودم فی دار الخلافه طهران فی شهر ذی قعدة الحرام ۱۲۷۷ نسخه گردید».
- در پایان اصول رصد زیج فرنگی در دو صفحه افزوده شده است.
- آغاز: رب العالمینی که با حمد و سیاس باد علامات از قدرت و حکمت و نیکی خویشتن به طرف گذاشته که صاحب عقل و ایمان جزوی از حلال او فهمیده ...
- انجام: ... بلکه سعادت و جلال آخرت را در نظر و نزد خداوند خود بیشتر بخواهد.
- خط: شکسته نستعلیق نیکو. کاتب: مترجم.
- تاریخ کتابت: ذیقعدة ۱۲۷۷.
- دارای صور فلکی که در صفحات مجزا نقاشی شده‌اند.
- جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی.
- ۱۱/۳ × ۱۷/۲ سم. ۸۰ گ. ۱۱ س.
- (ثبت ۹۰۰۳۰)
- ۱۴۵۳۳
- نک: فهرست دانشگاه، ۱۵/۴۱۱۳ ش ۵۱۰۶،
- دقایق اللیب فی شرح (منطق - عربی)  
تعلیقة الفاضل الیزدی علی التهذیب  
از: محمد بن سلیمان طیب تنکابنی (۱۳۰۲)  
آغاز افتاده: .. ان الباء إما للمصاحبة أو الاستعانة وان كان الاخير لافادتها الآلیة ...  
انجام: ... هذا آخر الكلام فی المجلد الاول من هذه التعلیقة و یأتی ان شاء الله فی المجلد الآتی ما یتعلق بمباحث الدلالات و التصورات.  
خط: نستعلیق. کاتب: صفر علی از طلاب مدرسه سلیمانیه. تاریخ کتابت: سال ۱۲۸۳.  
کاتب در پایان این اشعار را نگاشته:  
کتابی نوشتم بصد عز و ناز  
بوقت جوانی عمر دراز  
\*\*\*  
غریق رحمت حق بر کسی باد  
که کاتب را به حمدی کند یاد  
\*\*\*  
خط من لایق کتاب نبود  
چه کنم لا علاج بنوشتم  
فراز متن با مشککی نشانی دارد، بعضی از عبارات متن نیز به قرمز.  
کاغذ: کاهی.  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی.  
۱۰/۵ × ۱۷/۵ سم. ۱۴۸ گ. ۱۱ س.  
(ثبت ۹۰۰۳۱)  
۱۴۵۳۴  
عقد العلی للموقف الاعلی (تاریخ - فارسی)  
از: افضل الدین احمد بن ابی حامد کرمانی (ت ۵۴۶)  
نک: فهرست دانشگاه، ۱۵/۴۱۱۳ ش ۵۱۰۶،

- فهرست کتابخانه ملی ۳۰۵/۲ ش ۷۸۰/ف.
- خط: نستعلیق، عبارات عربی نسخ، عناوین نیز به نسخ شنگرف. کاتب: حسب الامر اشرف نواب مستطاب والا عمید الدوله. تاریخ کتابت: اواخر ماه صفر ۱۲۷۷ در دار الامان کرمان از روی نسخه کتابت شده در ربیع الاول ۶۴۹.
- عناوین و فواصل شعری و فراز رؤوس مطالب شنگرف، روی برگ اول یادداشت و مهر مربع بزرگی است که هر دو پاک شده.
- جلد: مقوایی شومیز کرم بدون تیماج. ۱۱ × ۱۷/۷ سم. ۸۹ گ. ۱۲ س.
- (ثبت ۹۰۰۳۲)
- ۱۴۵۳۵
- مجموعه:
۱. الرعاية فی علم الدراية (درايه - عربی)  
(شرح بدایة الدراية)  
(۱ پ - ۵۸ ر)  
از: شیخ زین الدین بن علی عاملی، شهید ثانی (۹۶۶)  
نک: ذریعه، ۲۴۱/۱۱ و ۱۲۴/۱۳؛ فهرست مرعشی، ۱/ ش ۱۱۹، ۷۰۲/۳۲ ش ۱۲۸۹؛ فهرست مجلس، ش ۷۶۱۰.  
به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.
۲. [اصول الدین و معالم الحق و الیقین]  
(۶۰ ر - ۶۶ پ) (کلام - عربی)  
از: محمد داود بن محمد مخدوم حسینی یوسی  
متن کلامی - فلسفی مختصری است مشحون از اصطلاحات این فن، در اثبات صانع و نبوت
- وامامت و معاد (اصول دین) که در ماه ربیع الاول ۱۱۷ (۱۱۷۰؟) تألیف آن بیابان رسیده است.
- آغاز: یا منشئ مبادئ الحركات الاول و یا متصفاً بالبقاء الدائم والعزّ الذی لم یزل .. فاعلم یا سالک مسالك التوفیق و طاوی مسافة التبیین و التحقیق ... .
- انجام:
- از آن لب تشنه خواهی رفتن آخر  
بخوای و ر نخواهی رفتن آخر  
فکن مع الله تعالی علانیةً و سرّاً و من یتق الله یتق الله له من امره یسراً.
- خط: نستعلیق. کاتب: کتاب اول به خط عبد الغنی حسینی تفرشی هنگام طلوع شمس روز یکشنبه ۲۷ رمضان المبارک در نجف اشرف سال (؟) (سده دوازدهم)، کتاب دوم به خط مؤلف با تصحیحات و اضافات در متن یا حاشیه، فراز رؤوس مطالب در رساله اول شنگرف، بخش فوقانی اوراق مجموعه بازسازی و مرمت شده و سپس آثار موش خوردگی دارد ولی به متن جز در چند کلمه از رساله دوم آسیبی نرسیده است.
- بین دو کتاب (۵۹ پ) یادداشتی است از مؤلف کتاب دوم در بیان معنی «تشخیص» و اینکه آیا در خارج موجود است یا نه، در پایان مهر مستطیل او با سجع «عبد محمد داود الحسینی» حک شده است، در آغاز مجموعه یادداشت تملک محمد حسین بن محمد افضل حسینی خوزانی (؟) افطسی با مهر کوچک بیضوی وی مشهود است.
- جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی بدون مقوا.  
۱۱/۵ × ۱۸/۵ سم. ۶۷ گ. ۱۷ (کتاب اول)

نگاشته شده در موضوع شرط در ضمن عقد که نامی از آن نبرده است. نام مؤلف در حاشیه صفحه اول درج شده که متأسفانه پاک شده است.

آغاز: بسمله، الحمد لله رب العالمین... فلما كان مسألة الشرط في ضمن العقد المتداول في السنة العلماء في جميع الاعصار والامصار من مشكلات الفن و عويصاته.. اقول: لما كان الشرط في اصطلاح النحاة... .

انجام افتاده: ... (ففضی علی (ع) ان علی الرجل النفقۃ و بیده) منفرداً عن الزوجة (الجماع والطلاق و ذلك)..

خط: شکسته نستعلیق. کاتب: به خط شارح، مهر و یادداشت تملک ریحان الله موسوی در سال ۱۳۱۵ در آغاز نسخه مشهود است، تصحیح شده و بعضی از مطالب در حاشیه افزوده شده. تاریخ کتابت: سده چهاردهم.

فراز متن شنگرف.

کاغذ: الوان.

جلد: مقوای شومیز کرم بدون گالینگور.

۱۱/۱ × ۱۷/۴ سم. ۵۷ گ. ۲۴ تا ۲۶ س.

(ثبت ۹۰۰۳۵)

۱۴۵۳۸

[جنگ متفرقات] (متفرقه - فارسی)

از: موسی موسوی

مجموعه‌ای است متفرقه بدون ترتیب و چینشی خاص حتی در سبک کتابت، مشتمل بر شرح حدیثی در کتاب کافی ثقة الاسلام کلینی درباره این که کدام قوم اهل حَقْد، چند مجلس موعظه از جمله مطالبی درباره حضرت موسی علیه السلام به نقل از کتاب مشکول، حدیث نیه المؤمن خیر من عمله، خلقت آسمان وزمین، افعال الهی، همچنین رساله

و ۱۵ (کتاب دوم) س.

(ثبت ۹۰۰۳۳)

۱۴۵۳۶

انشاء الدرر (منشآت استرآبادی) (انشاء - فارسی)

از: میرزا مهدی خان منشی استرآبادی (ق ۱۳)  
آغاز: حبذا این بیاض دلآرا که تذور رنگین پرو

بالیست... .

انجام افتاده: ... که جواب مطابق سؤال عرض نشده بوده است درینخصوص این اخلاص مخصوص را تقصیری..

نک: ذریعه، ۴۰/۲۳، فهرست مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی قم، ۳۱۶/۱ ش ۳۶۴، فهرست مجلس، ش ۷۶۰۵، فهرست مرعشی، ۱۹۴/۱۱ ش ۴۱۸۵ با عنوان منشآت.

خط: شکسته نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: سده

سیزدهم.

عناوین شنگرف، برگ پایانی پاره شده و فقط

تکه‌ای از آن باقی مانده، در آغاز امضای تملک

ریحان الله موسوی در ۲۹ ذی الحجه ۱۳۰۹ با

مهر بیضوی او، و تملک موسی الموسوی در ۲

جمادی الاخری ۱۳۱۱ با مهر بیضوی نام او.

جلد: تیماج رو مشکوی فرسوده ترنج

و سرترنج دار پشت تیماج قهوه‌ای.

۱۰/۵ × ۱۵/۲ سم. ۷۹ گ. ۱۲ س.

(ثبت ۹۰۰۳۴)

۱۴۵۳۷

رسالة جدیة (فقه - عربی)

از:؟

شرح مزجی متوسطی است بر یکی از تألیفات

- حلول الصیغ در توضیح صیغه‌های مشکله که در آغاز آن تصریح کرده از تألیفات اوست و از پایان ناتمام مانده است. صفحات پایانی نیز صرف و نحو عربی بدون ترتیب می‌باشد و احتمالاً اوراق دیگری است که به کتاب ملحق شده است.
- آغاز حلول الصیغ: الحمد لله الذی نور قلوبنا بانوار الهدایة.. وبعد پوشیده نماناد آنکه بعضی از کلمات و صیغ مشکله... .
- انجام ناتمام: ... اجلوز شد یعنی سرعت کرد یک مرد غایب در زمان گذشته شرح.
- نسخه‌ای از حلول الصیغ در کتابخانه ملی معرفی شده است.
- نک: فهرست ملی، ۱۸۸/۱۱ - ۱۹۰ ش ۲۰۵۰ ع و نیز فهرست ملک یک نسخه ۷۹/۶ ش ۲۶۴۲.
- خط: نسخ و نستعلیق به خطوط مختلف.
- کاتب: احتمالاً به خط مؤلف. تاریخ کتابت: سده چهاردهم، قلم کتابت بعضی از اوراق رنگین، چهار برگ پایانی سفید.
- کاغذ: فرنگی مارک دار.
- جلد: شومیز آبی بدون تیماج.
- ۱۸/۱ × ۱۱/۶ سم. ۱۰۷ گ. سطرها مختلف.
- (ثبت ۹۰۰۳۶)
- ۱۴۵۳۹
- روض الجنان و روح الجنان (تفسیر - فارسی)  
(تفسیر ابوالفتوح)
- از: ابوالفتوح بن علی خزاعی نیشابوری (ق ۶)
- نسخه‌ای دیگر از این تفسیر در شماره ۱۴۵۰۷ گذشت.
- از آغاز تا پایان سوره کهف. برگ اول افتاده
- است.
- آغاز افتاده: .. مراد معلوم نشود مفصل و آنرا مجمل خوانند چنانکه و اقیمو الصلاة و اتوا الزکوة و مراد ازین معلوم نکردد... .
- انجام: ... خدای تعالی همه را توفیق طاعت بما یحب و یرضیه کرامه کند بحمد و آله الامجاد.
- در حاشیه نسخه، تفسیر مختصری است به فارسی که از آغاز تا برگ (۱۰۵ پ) ادامه یافته و نسخه‌ای مشابه آن نیز در فهرست کتابخانه دانشگاه معرفی شده (فهرست دانشگاه ۳۳/۱ ش ۲۴۱ د). نسخه ما تا آیه ۲۸ سوره اعراف را داراست و برگ آغازینش افتاده است، و آغاز و انجام نسخه چنین است:
- آغاز: .. آسمان (بسم الله الرحمن الرحیم) بنام خدای سزای پرستش (الرحمن) نیک بخشنده بر خلق بوجود و حیات (الرحیم) بخشاینده بریشان ببقا و محافظت کننده از آفات... .
- انجام: ... یعنی بواسطه جنسیت و مناسبت دیوان را دوست کافران ساختیم (وإذا فعلوا) و چون کنند کفار و مرتکب شوند (فاحشۀ) عمل زشت را.
- به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.
- خط: عناوین نسخ، آیات معرب، تا برگ (۱۰۳ پ) متن تفسیر به نستعلیق، تفسیر فارسی در حاشیه به چلیپا نگاشته شده. کاتب: عنایت بن نصر الله یتیمخانی. تاریخ کتابت: غره ربیع الاول ۱۰۱۹.
- عناوین و فراز آیات شنگرف، مالک کتاب حاجی عبد الغفار طهرانی است بتاریخ چهارشنبه ۲۶ رمضان ۱۲۲۰، در پایان نسخه

**مروج الذهب و معادن الجوهر (تاریخ - عربی)**

از: ابوالحسن علی بن حسین بن علی مسعودی  
(۳۴۶)

آغاز: الحمد لله اهل الحمد و مستوجب الثناء و المجد...

انجام ناتمام: ... و خروج المتقی عنهما مع محمد بن رائق

الی الموصل فی کتابنا اخبار الزمان.

خط: نسخ خوش. تاریخ کتابت: سده

سیزدهم.

عناوین در ثلث اول نسخه در متن و حاشیه به

شنگرف و بقیه متن نانوشته، در آغاز نسخه

یادداشت عالمانه تملك حسین قلی در اوائل

ربیع المولود ۱۲۷۱ با سجع مهر «عبده حسین

قلی ۱۲۴۹» و سپس یادداشت انتقال نسخه از

وی به طالب علم دیگر به نام حاج ملا عباس از

طریق صلح در ربیع الثانی ۱۲۸۳ مشهود است،

در برگ قبل از شروع نسخه نیز این دعا و شعر

آمده: اللهم ما مننت به فتّمه و ما انعمت به فلا

تسلبه و ما سترته فلا تهتكه و ما علمته فاغفره.

در امور آخرت بالاتر از خود را ببین

در امور دنیوی بر عکس بنگر خویش را

مناجات منظومی در هفت بیت نیز از عبد

الرحمن بن الخطیب نقل شده بدین مطلع:

یا من یری ما فی الضمیر و یسمع

انت المعدّ لكل ما یتوقع

نسخه تصحیح شده دارای چند حاشیه مختصر

یکی از آنها به نام «محمد الموسوی»، در

صفحه پایانی این یادداشت مندرج است: «از

بیع شرطهای مرحوم حاجی ملا عباس است.»

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی گلدار.

یادداشتی است بدین عنوان: «چهارصد پنجاه

سه ورق است، بهای سه ورق جهت کم و کسر

ایبات، ورقی صد بیت دارد چهل پنجهزار بیت

کتابت این تفسیر است یعنی حاشیه اگر کمتر

باشد و هزار بیت که قطعاً چهل سه هزار بیت را

دارد» چنانچه در پایان نسخه تصریح شده

و توضیحاتی درباره کتاب و مؤلف آن کتابت

شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار

ولچکی.

۲۴/۳ × ۳۸ سم. ۴۵۴ گ. ۳۱ س.

(ثبت ۹۰۰۳۷)

۱۴۵۴۰

**سرائر الحاوی لتحریر الفتاوی (فقه - عربی)**

از: شیخ ابوجعفر محمد بن منصور معروف به

ابن ادریس حلی (۵۹۸)

نسخه کامل است.

آغاز: الحمد لله الذی خلق الانسان فعدّله و علمه البیان

ففضله ...

خط: نسخ. کاتب: علی اکبر خلف عبدالحسین

خان عرب. تاریخ کتابت: ۱۶ محرم الحرام

۱۲۳۳.

در آغاز مهر بیضوی کوچک «محمد ابن قاسم

۱۳۰۸» مشهود است، عناوین و بر فراز رؤوس

مطالب شنگرف.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار.

۱۹/۵ × ۲۹/۵ سم. ۳۳۴ گ. ۳۳ س.

(ثبت ۹۰۰۳۸)

۱۴۵۴۱

- ۲۱/۴ × ۳۱/۴ سم. ۳۷۲ گ. ۲۶ س.  
(ثبت ۹۰۰۳۹)
- قلدتهم اصلی وفرعی  
وهو یوم العرض زادی  
یا رب هذا ما اعتقدت  
وانت رحمن العباد  
جلد: تیماج زرشکی ضربی مجدول طرح دار با  
ترنج و سرترنج.  
۲۰/۵ × ۳۰ سم. ۴۲۶ گ. ۲۵ س.  
(ثبت ۹۰۰۴۰)
- ۱۴۵۴۲
- هدایة الامة الى احكام الائمة (فقه - عربی)  
از: شیخ محمد بن حسن بن علی، حر عاملی  
(۱۱۰۴)  
آغاز: الحمد لله على الهداية الى التوحيد والعدل  
والولاية...  
نک: فهرست مرعشی، ش ۹۸۴۷ و ۱۲۴۰۱. نیز  
بنگرید به ش ۱۴۶۲۰ همین فهرست.
- خط: نسخ. تاریخ کتابت: سال ۱۲۴۶، عناوین  
و فرراز رؤوس مطالب شنگرف، در پایان  
امضای مطالعه‌ای دارد که پایان آن بر اثر پارگی  
نسخه افتاده بدین صورت: «قد انهيته مطالعة  
وانا الجاني محمد بن علی المح...»، در آغاز  
یادداشتی است از یکی از علماء که کتاب را  
هنگام تشریف ارض اقدس نجف اشرف در سال  
۱۳۱۷ مطالعه کرده، با حواشی مختصر به  
خطوط مختلف، نسخه تصحیح شده است، در  
اواخر نسخه این یادداشت مندرج است: «یوم  
الخامس والعشرين من شعبان اخذ الشيخ  
محمد ابن جابر الانصاری درر الغرر والثانی  
انوار الملكوت سنة ۱۲۴۷»، در برگ پایانی  
چند یادداشت مشهود است از جمله اشعاری از  
حاجی هاشم کعبی بدین مضمون:  
وبرئت ربی الیک من  
تقلیدهم والاجتهادی  
قلدت آل محمد وعلی  
مقالهم استنادی
- ۱۴۵۴۳
- منهج المقال في تحقيق احوال الرجال  
(الرجال الكبير؛ رجال میرزا محمد الاخباری)  
(رجال - عربی)  
از: میرزا محمد بن علی بن ابراهیم استرآبادی  
اخباری (۱۰۲۸)  
آغاز: الحمد لله الذي نور ابصار بصائرنا فعرفنا الرجل  
بالحق لا الحق بالرجال...  
نک: فهرست مجلس، ش ۴۹۷۱، فهرست عربی  
مشار، ۹۲۹.
- خط: نستعلیق زیبا. کاتب: به خط یکی از  
شاگردان مؤلف در زمان حیات استادش، کاتب  
در پایان نسخه تصریح کرده: «هذا آخر ما  
رسمه الاستاد ودام ظله العالی». تاریخ کتابت:  
روز دوشنبه ۱۰ جمادی الثانی ۱۲۰۵.
- عناوین شنگرف، در آغاز تملك فرهاد بن  
ولیعهد (فرهاد میرزا) در ۱۲ ذی القعدة ۱۳۰۲  
مکتوب است، وی نوشته «۱۲ ذی قعدة اول  
سنبله است»، نام کتاب و مؤلف نیز به خط وی  
در آغاز نسخه مشهود است، نیز تملك سید  
ریحان الله بن جعفر موسوی در ۳ ربیع الثانی

- ۱۳۲۴ با مهر بیضوی وی در آغاز نسخه درج شده.  
 جلد: تیماج دو رو گل و مرغ نفیس که متأسفانه به جهت بی توجهی نقاشیها آسیب دیده و احتیاج به مرمت جدی دارد.  
 ۲۳/۳ × ۳۹ سم. ۴۷۹ گ. ۲۲ س.  
 (ثبت ۹۰۰۴۱)
- ۱۴۵۴۴  
**کفایة الایتام** (فقه - فارسی)  
 از: سید جعفر بن ابو اسحاق موسوی کشفی دارابی (ت ۱۲۶۷)  
 مشتمل بر سه جلد.  
 به شماره (۱۴۵۱۰) رجوع شود.  
 آغاز: بسم الله والحمد لله.. وبعد نگارنده این اوراق الفاطمی المقتاق جعفر بن ابی اسحاق...  
 خط: جلد اول نستعلیق در ۱۷ رمضان المبارک ۱۲۳۸ (قبل از قسم سادس از عبادات)، جلد دوم و سوم نسخ، عبدالمحمد ابن محمد علی جابلاق المسکن، ۱۵ ربیع الثانی سال ۱۲۵۲ (پایان جلد دوم)، جلد دوم و سوم کتاب توسط احقر الطلاب عبد الوهاب که شاگرد مؤلف بوده استکتاب شده چنانچه در آغاز جلد دوم و سوم تصریح کرده، فهرست مطالب نیز در انتهای جلد اول و آغاز جلد دوم مشهود است.  
 جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضریبی ساده.  
 ۲۰/۲ × ۲۹/۵ سم. ۴۵۵ گ. سطرها مختلف.  
 (ثبت ۹۰۰۴۲)
- ۱۴۵۴۵  
**شرح التوحید** (اعتقادات و حدیث - عربی)  
 از: قاضی سعید، محمد بن محمد مفید قمی (۱۱۳۰)  
 جلد دوم مشتمل بر باب سوم در معنای واحد و توحید تا باب ۲۶ در معنای قول خداوند متعال ﴿و نفخت فیه من روحی﴾.  
 آغاز: الحمد لله وسلام علی عباده الذین اصطفی خصوصاً محمد المصطفی وآله الاصفیاء...  
 انجام: ... علی الممسوس فی ذات الله تعالی واولاده الذین هم انوار الحجب العلیا و ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء.  
 نک: فهرست مجلس، ش ۴۸۷۱.  
 خط: نسخ. تاریخ کتابت: ظهر دوشنبه از محرم الحرام.  
 در آغاز کتاب، فهرست ابواب و مطالب با تصریح به شماره ورق کتابت شده، در ابتدا و انتهای کتاب مهر هشت گوش بزرگ با سجع «هو المالك بالاستحقاق من عواری الزمان لدی الاحقر الجانی عبده الحسین بن عبدالله الطهرانی» مشهود است، نشانی بلاغ در صفحات متعدد نسخه مشهود است، و در پایان امضای «بلغ مقابلته والله الحمد» درج شده، نیز یادداشت استکتابی که متأسفانه جوهر آن را افشاند و یادداشت را پاک کرده‌اند، نسخه دارای حواشی مختصر، به خطوط مختلف تصحیحاتی نیز دیده می‌شود، عناوین «مفتاح» و فراز متن شنگرف، اوائل نسخه دارای رطوبت دیدگی است که به متن آسیبی نزده.  
 جلد: تیماج مشکی فرسوده.  
 ۲۱/۳ × ۳۱ سم. ۱۹۴ گ. ۲۳ س.

(ثبت ۹۰۰۴۳)  
انجام: ... ان يصلحوا بانصافهم لان الانسان ما اوتى من العلم الا قليلاً وان السهو والنسيان كالطبيعة الثانية للانسان.

۱۴۵۴۶

مجموعه:

۳. [مواقف روز قیامت] (اعتقادات - فارسی)

(۱۴۵ پ - ۱۴۹ ر)

ظاهراً از: ملا محمد علی بن مولی محمد

برغانی قزوینی (ق ۱۳)

پنجاه موقف روز قیامت را توضیح داده است.

این نسخه غیر از زاد العقبی از مؤلف ناشناخته است که در فهرست آستانه حضرت معصومه سلام الله علیها ۳۶۳/۱ معرفی شده و اوائل جملات آغازین آن با نسخه حاضر مشابه است.

آغاز: روایت کرده است ثقة الاسلام و رئیس المحدثین.. هر که خواهد آنچه آن شود که هر چه از حق تعالی طلب کند...

انجام ناتمام: ... و فی نفسه خوف و رجا مطلوبست هر چند مطلوب نیست که بنده عبادات و طاعات را بواسطه.

پس از آن خاتمه‌ای است در ترجمه حدیث شریفی مشتمل بر احکام کسوف و خسوف و حوادث هر سال که قطب الدین راوندی در قصص الانبیاء نقل کرده است.

پس از آن (۱۵۶ ر - ۱۵۷ ر) حدیث امام صادق علیه السلام خطاب به مفضل بن عمر جعفی نقل شده است درباره خلقت آسمان و زمین و مسائل توحیدی و معرفتی.

۴. انیس القاصدین فی مقامات الحاج والمعتمرین (اسرار عبادات - فارسی)

۱. مشكاة العارفين (اعتقادات - عربی)

(۱ پ - ۷۱ پ)

از: ملا محمد علی بن مولی محمد برغانی قزوینی (ق ۱۳)

اصول و معارف دین و کیفیت خلقت و عوالم را با استناد به آیات و روایات بیان داشته در چند مقدمه، معدن، مخزن، جوهر، مسأله و اشاره. تألیف کتاب در سال ۱۲۳۴ ق پایان یافته است.

آغاز: الحمد لله الذي انزل على عبده الكتاب و لم يجعل له عوجاً قيماً لينذر بأساً شديداً من لدنه و يبشّر المؤمنين... انجام: ... بحق فضلك رسول الله (ص) و رحمتك و لي الله امير المؤمنين و تقبل منا ذلك يا رحيم بحق الحق و الغايب الشاهد المطلق و بجميع آلك يا ارحم الراحمين.

نک: فهرست مرعشی، ۱۱/۳۶۰ ش ۴۳۶۲.

۲. انسان<sup>(۱)</sup> الكامل (اعتقادات - عربی)

(۷۳ پ - ۱۴۵ ر)

از: ملا محمد علی بن مولی محمد برغانی قزوینی (ق ۱۳)

در معرفت ارواح و حقیقت انسان با استفاده از کلمات حضرات معصومین علیهم السلام، مشتمل بر یک مقدمه و اشارات و یک خاتمه. تألیف آن در روز دوشنبه ۴ جمادی الثانی ۱۲۵۳ ق پایان یافته است.

آغاز: الحمد لله الذي خلق الجواهر و الاعيان المعبر بالاول بالارواح و بالثاني بالابدان... .

(۱) کلمه اول بدون الف و لام در نسخه درج شده است.



خور مطالعه است، در بعضی از صفحات سطر آغازین و پایانی یا همراه با سطر وسط درشت نویسی شده، خصوصیات کتابتی را کاتب درون شمشه‌ای در پایان کتاب اول قرار داده، کتاب آخر نستعلیق به خط محمد مهدی بن کربلایی حسینی، شنبه ۱۱ ربیع الاول ۱۲۶۳.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار مرمت شده.

۲۱ × ۳۰ سم. ۳۴۱ گ. ۲۷ (کتاب آخر ۲۲) س. (ثبت ۹۰۰۴۴)

۱۴۵۴۷

من لا يحضره الفقيه (حدیث - عربی)

از: شیخ صدوق محمد بن علی بن بابویه قمی

(۳۸۱)

آغاز افتاده: .. به ما اصابه من الماء اكثر منه و سئل عليه السلام عن طين المطر...

نک: فهرست مرعشی، ش ۱۲۲. نسخه‌ای دیگر

از این کتاب به شماره ۱۴۷۴۷ همین فهرست خواهد آمد.

خط: نسخ. کاتب: محمد سعید ابن ابوالبقا

(صاحب و مالک کتاب). تاریخ کتابت:

۱۰۵۸.

ابواب و نشانیها شنگرف، تصحیح شده بین

سطور یا در حاشیه دارای نسخه بدل و بعض

حواشی.

جلد: تیماج مشکی ترنج و سرترنج‌دار ضربی

طرح دار.

۱۸/۲ × ۲۵/۲ سم. ۴۸۱ گ. ۱۹ س.

(۱۵۸ پ - ۱۷۹ ر)

از: ملا محمد علی بن مولی محمد برغانی

قزوینی (ق ۱۳)

در اسرار حج اسلام. در این رساله به تعبیر مؤلف رموزات اعمال و اشارات افعال حاج را شبیه کرده تا زائر قاصد از حقیقت آن اطلاع یابد. مشتمل بر یک مقدمه و چند فصل و یک خاتمه. تألیف این کتاب شب چهارشنبه ۲۲ جمادی الثانی ۱۲۴۱ پایان یافته است.

آغاز: الحمد لله الذي جعل وجوه الملك والملوك في

عالم الانوار والشهود....

انجام: ... این غریق بحور خطیات را از نظر لطف

و مرحمت نیندازند اللهم صل علی محمد و آل محمد.

## ۵. ارشاد الطالبین فی اصول الدین

(۱۸۰ پ - ۳۴۰ ر) (کلام - فارسی)

از: ابوتراب بن محمد حسین قزوینی (ق ۱۳)

نک: فهرست مرعشی، ۱۷/۳۴ ش ۶۴۲۴.

به دو تصویر از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.

خط: کتاب اول تا سوم نسخ خوش. کاتب: عبد

الرزاق بن محمد حسین خراسانی، ربیع الاول

۱۲۵۴ (پایان کتاب اول)، سه شنبه ۵ جمادی

الاول ۱۲۵۳ (پایان رساله سوم)، سال ۱۲۵۳

در دار الحزین قزوین (پایان کتاب چهارم)

علائم و رموز به شنگرف یا نارنجی، بعضی از

عناوین ثلث زیبا، لفظ واو در بسیاری از

صفحات درشت‌تر نگاشته شده و گاهی به

صورت گرافیکی در سطور مختلف ذیل

یکدیگر جاسازی شده، در حواشی نسخه

حرکات نمایشی با حروف انجام شده که در

- (ثبت ۹۰۰۴۵) آغاز: بسمله، حمدله، کتاب الطهارة، باب سؤر المسوخ والجلال و اكل الجيف، الحضينى فايده مهمه فى هدايته بسنده عن محمد بن ابراهيم ... .
- ۱۴۵۴۸  
التوسل الى الترس (انشاء - فارسی)  
از: بهاء الدين محمد منشى بغدادى خوارزمى (زنده در ۵۸۸)
- آغاز: قسم اول در مناشير ديوانى و فتوح و عهود، هذه نسخه مشهور ايلت جند لولى عهد سلطان السلاطين ... .  
انجام: ... و ابواب مزيدبخشايش برايشان كه در شكراو بسته است گشاده گردد انشاء الله العزيز و تقدمت بالخير والسعادة والحمد تعالى .  
نكته: فهرست مجلس، ش ۵۳۲۰ .
- خط: شكسته نستعليق زيبا. تاريخ كتابت: سده چهاردهم .  
در آغاز نسخه چنين مكتوب است: «بر حسب خواهش واستدعاى اين بنده اسدالله حسام دفتر سركار مستطاب آقا سيد رضاي شمس الادبا حفظه الله تعالى اين فرمان مبارك مرقوم و يادگار جناب فرمودند، فى شهر ذى الحجه سنه ۱۳۲۰»، صفحات مجدول به شنگرف ولاجورد .
- جلد: تيماج زرشكى رطوبت ديده ضريبى ساده .  
۱۳/۵ × ۲۰/۷ سم . ۲۸ گ . ۱۴ س .
- (ثبت ۹۰۰۴۶) ۱۴۵۴۹  
مستدرك الوسائل و مستنبط المسائل (حديث - عربى)  
از: ميرزا حسين بن محمد تقى نورى طبرسى (۱۳۲۰)
- آغاز: بسمله، حمدله، كتاب الطهارة، باب سؤر المسوخ والجلال و اكل الجيف، الحضينى فايده مهمه فى هدايته بسنده عن محمد بن ابراهيم ... .  
انجام: ... فقتل ولدها كان الجامع علم الجانى بالحمل لعدم امكان التحرز منه عادة والله يعلم .  
نكته: فهرست مركز احياء ميراث اسلامى، ش ۲۹۲۱ .
- خط: نسخ نازيبا .  
نام چند تن از شيوخ بحرین در پايان نسخه ديده مى شود، نسخه تصحيح شده و نشانى بلاغ دارد، در آغاز تملك «موسى البحرانى» مشهود است، نيز ريحان الله بن جعفر الموسوى در تاريخ شوال ۱۳۲۱ با مهر بيضوى او، ثبت كنده اى نسخه را به خط مؤلف نسبت داده است .  
كاغذ: كاهى ضخيم .  
جلد: تيماج قهوه اى ترنج دار، در دوره معاصر صحافى شده است .  
۱۷ × ۲۲/۲ سم . ۲۱۳ گ . سطرها مختلف .  
(ثبت ۹۰۰۴۷) ۱۴۵۵۰  
طبايع الحيوان (طبيعى - عربى)  
از: ؟  
چون حيوان اشرف موجودات عالم سفلى است مؤلف در اين كتاب به بيان اجناس و انواع و اشخاص و فصول و احوال و اوصاف و اخلاق و مساكن و منافع و ضررها و ساير خصوصيات آنها پرداخته، مشتمل بر پنج مقاله بدین عناوين :  
المقالة الاولى: فى ذكر الانسان وانواعه

علم طبیعی و الهی است که اقوال آن بر مبنای طریقه فلسفی ارسطو و از کتابهای وی برگزیده شده است این کتاب در پنج مقاله است:

المقالة الاولى: فی الاسماء المستعملة فی هذه الصناعة (مابعد الطبيعة)

المقالة الثانية: فی الامور التي تنزل من الجزء الاول من هذه الصناعة منزلة الانواع.

المقالة الثالثة: فی اللواحق العامة لها.

المقالة الرابعة: يتضمن القول فيما يشتمل عليه الجزء الثاني من هذا العلم.

المقالة الخامسة: يحتوي على ما تضمنه الجزء الثالث من هذه الصناعة.

آغاز: کتاب مابعد الطبيعة، قصدنا فی هذا القول ان نلتقط الاقوال العلمية من مقالات ارسطو الموضوعة فی علم مابعد الطبيعة على نحو ما جرت عادتنا فی الكتب المتقدمة... .  
انجام افتاده: ... فی المقالة التي تلى هذا انشاء الله تبارك و تعالی وهنا انتضى القول..

نکته قابل توجه آنکه نسخه به ظاهر کامل است ولی با توجه به رکا به برگ ما قبل آخر، مشخص می شود که برگ پایانی مربوط به رساله حاضر نیست بلکه صفحه پایانی کتاب النفس (کتاب پنجم از همین مجموعه) بوده و قبل از «ما بعد الطبيعة» قرار داشته که در صحافی در پایان کتاب چسبانده شده است.

آغاز این صفحه (برگ ۶۴ ر) «من جهة ما يتخيلها» و پایان آن «انتهى كتاب النفس ويتلوه ما بعد الطبيعة ان شاء الله تعالى».

بنابراین بنظر می رسد کتابت نسخه اصل کامل بوده و از آن فقط رساله مابعد الطبيعة - ناقص الآخر - و برگ پایانی کتاب النفس باقی مانده است.

و طبقاته من اعلى مراتبه الى ادنى منازلها، مشتمل بر ۲۱ باب.

المقالة الثانية: فی ذكر البهائم والوحوش والسياب وذوات القوائم الاربع، مشتمل بر ۳۵ باب.  
المقالة الثالثة: فی الطيور البرية والبحرية، در یک باب.

المقالة الرابعة: فی الحشرات، در یک باب.  
المقالة الخامسة: فی الحيوانات البحرية، در یک باب.

آغاز: الحمد لله المبدئ المعيد المحيي المميت الحميد المجيد الفعال لما يريد واهب العقل والنفس... .

انجام ناتمام: ... لونه الى البياض وسم وقد يؤتى به من الولي و يكون لونه اسود وهو اصغر وكلاهما طيبا.

خط: نسخ. تاريخ كتابت: سده سيزدهم.  
با تصحيحات اندک به خطوط مختلف و حواشی اندک، رؤوس مطالب و عناوين شنگرف، در آغاز نسخه مهر تملك مستطيل با سجع «اللهم صل على محمد و آل محمد» و امضای تملك و مهر سيد ريحان الله بن جعفر موسوی در جمادى الاول ۱۳۲۱ مشهود است.  
جلد: تيماج مشكى ضريبى ترنج و سرترنج دار.  
۱۵/۷ × ۲۱/۵ سم. ۱۴۷ گ. ۲۳ س.

(ثبت ۹۰۰۴۸)

۱۴۵۵۱

مابعد الطبيعة (= کتاب الحروف، شرح جوامع ارسطو) (طبيعي - عربي)

از: ابو الوليد قاضى محمد بن رشد اندلسى (۵۹۵)

کتاب ششم از کتابهای شش گانه ابن رشد در

- خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
نسخه تصحیح شده دارای نسخه بدل،  
و حواشی به زبان فارسی با خط شکسته  
نستعلیق دارد، بر فراز رؤوس مطالب شنگرف،  
رؤوس مطالب در حاشیه نیز به شنگرف به  
صورت چلیپا نگاشته شده، برگ پایانی (کتاب  
النفس) نشانی بلاغ دارد.  
جلد: مقوایی با روکش کاغذی کرم، عطف  
گالینگور پارچه‌ای پسته‌ای.  
۱۳/۷ × ۲۱ سم. ۶۴گ. ۲۰ س.  
(ثبت ۹۰۰۴۹)
- ۱۴۵۵۲
- مجموعه:
۱. معارج الاصول (اصول فقه - عربی)  
(۲ پ - ۴۹ ر)  
از: نجم الدین جعفر بن حسن بن یحیی، محقق  
حلی (۶۷۶ ق)  
آغاز: احمد الله على سايغ نعمه و سايغ عطيته...  
نک: فهرست مرعشی، ۱/ ش ۱۱۹/۱،  
۱۲۰/۳۲ ش ۱۲۶۴۰، ذریعه، ۱۸۰/۲۱، ریحانة  
الادب، ۲۳۱/۵.
- ۱۴۵۵۳
- حاشية الروضة البهية (فقه - عربی)  
از: شیخ جعفر بن عبد الله قاضی حویزی  
اصفهانى (۱۱۱۵)  
حاشیه‌ای است مختصر با عناوین «قوله -  
قوله».  
آغاز: بسمله، نحمدك يا الهی و نصلی علی نبيك الهادی  
و آله الهداة و نستعين بك على الامور و نستقبل اليك...  
انجام: ... و منها الوكالة اذا كانت يجعل و الوصية اليه كك  
فان اصل الوكالة و الوصية.  
نک: الذريعة، ۹۲/۶. نسخه‌ای دیگر به شماره  
۱۴۶۳۵ معرفی خواهد شد.  
خط: نسخ و حواشی به نستعلیق در عصر
۲. الحرفية (نحو - عربی)  
(۵۰ پ - ۵۲ پ)  
از: میر سید شریف علی بن محمد گرگانی  
(۸۲۵)  
نک: فهرست مرعشی، ش ۲۵۶۴، ۳۵۲/۷ ش  
۲۷۹۰ و غیره.  
خط: نسخ. کاتب: محمد حسین بن محمد باقر

مؤلف. تاریخ کتابت: سال ۱۲۶۴.  
 پس از انجامه امضای تملک اقل الطلبة «موسی  
 ابن فضل الله الحسینی» با سجع مهر بیضوی  
 «عبده موسی الحسینی ۱۲۶۳»، دارای  
 تصحیحات و حواشی خصوصاً در اوائل  
 نسخه، بعضی از حواشی با امضای «منه دام  
 ظلّه».  
 جلد: تیماج مشککی ضربی ترنج و سرترنج‌دار.  
 ۱۲/۳ × ۱۸/۵ سم. ۱۷۷گ. ۱۷ س.  
 (ثبت ۹۰۰۵۱)

۱۳۶۹/۹/۲۴ خورشیدی درباره اهمیت کتاب  
 با خودکار قرمز کتابت شده، همو نسخه را در ۵  
 آذرماه ۱۳۶۹ شمسی به مبلغ پنج هزار تومان  
 خریده است، چند جای نسخه تملك اسماعیل  
 بن فتح الله انصاری بجشم می خورد که اولین  
 آنها مورخ سال ۱۳۴۹ هجری (۱۳۰۹ شمسی)  
 است، عناوین در صفحات پایانی نانویس.  
 جلد: تیماج قهوه‌ای سرترنج‌دار ضربی با  
 ضرب زراندود.  
 ۲۸ × ۸ سم. ۲۵۸گ. ۳۱ س.  
 (ثبت ۹۰۰۵۲)

۱۴۵۵۴

ذخیره خوارزمشاهی (طب - فارسی)  
 از: سید زین الدین اسماعیل بن حسین  
 جرجانی (۵۳۱)  
 نسخه حاضر مشتمل بر کتاب ششم می باشد.  
 آغاز: گفتار نخستین از کتاب ششم اندر علاج بیماریهای  
 سر، بیماریهای سر پنج کونه است...  
 انجام افتاده: ... آنکه ماده علت خلطی سوخته است  
 آنست که تشنکی بر وی غلبه دارد و در حال حرکت..  
 خط: نستعلیق. کاتب: کمال الدین. تاریخ  
 کتابت: ۱۰ صفر ۱۰۲۰ (پایان گفتار  
 دوازدهم).  
 عناوین ابواب به صورت کشیده و توضیحات  
 آن شنگرف، نسخه تصحیح شده، صفحات  
 مجدول به شنگرف دو خطه ساده، در آغاز  
 نسخه امضای «بلغ المقابله» به شنگرف کتابت  
 شده، در آغاز نسخه فهرست مطالب مندرج  
 است، یادداشتی نیز توسط عبد العلی بن علی  
 اصغر بن علی اکبر خان شاملو به تاریخ

۱۴۵۵۵

[علوم غریبه و نسخه جات]  
 (علوم غریبه - فارسی)  
 از:؟  
 در علوم غریبه مشتمل بر خواص اعداد  
 و حروف، فلزات، منازل قمر، کواکب سبعه، اذکار  
 گوناگون و بعضی از آیات و ادعیه. چند نسخه  
 پزشکی نیز در آغاز نسخه مشهود است.  
 آغاز: از آقا میرزا غفار بجهت تصفیه صوت پرهیز از  
 ترشی و ماست و سیر...  
 خط: نسخ و نستعلیق. تاریخ کتابت: سده  
 چهاردهم. کاغذ: کاهی ضخیم.  
 جلد: گالینگور مشککی با طرح پوست ماری  
 فرسوده، عطف تیماج زرشکی.  
 ۱۲ × ۱۸/۵ سم. ۱۶۱گ. سطرها مختلف.  
 (ثبت ۹۰۰۵۳)

۱۴۵۵۶

[علوم غریبه و علاج الامراض]

- (علوم غریبه - فارسی) آنست که طواف باطل و استیناف آن لازمست.
- از: ؟
- در خواص اعداد و ادعیه و اذکار، احکام نجومی، ادعیه زمانهای خاص، علاج امراض و دیگر مسائلی که با استناد به علوم غریبه رمز گشایی شده‌اند.
- آغاز افتاده: ... و ظاهر اینست که جایز است در حال اختیار لکن مع الکراهت و اما نماز در سطح کعبه پس بجا می‌آورد ایستاده...
- آغاز افتاده: ... که میبطل باشد سهواً و عمدتاً بعد از انجام افتاده: ... تسلیم و قبل از شروع..
- خط: نستعلیق و عبارات عربی نسخ معرب. تاریخ کتابت: سال ۱۲۲۲. بعضی از مطالب در حواشی نگاشته شده، نسخه چرک شده و جملات دارای دست خوردگی و پخش شدن مرکب، عناوین شنگرف. کاغذ: الوان.
- خط: نستعلیق عبارات عربی در رساله اول نسخ. تاریخ کتابت: سده سیزدهم. رساله دوم رؤوس مطالب شنگرف. جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا. ۱۰/۵ × ۱۵/۵ سم. گ. ۱۵۹. ۱۰-۱۲ س. (ثبت ۲۱۲۶۳۰)
- ۱۴۵۵۸
- دیوان عطار تونی (شعر - فارسی) ظاهرأ از: عطار تونی قلندر (ق ۹) اشعار این مجموعه بیشتر در توصیف و ذکر فضائل حضرت مولی امیر المؤمنین علی علیه السلام و نعت پیامبر گرامی اسلام حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله است. در مثنوی جوهر الذات نیز که ذریعه ۱۹/۱۵۲ از او دانسته و منسوب به فرید الدین عطار نیشابوری است بحث است. در مجموعه حاضر، از نام کتابهایی که در میان اشعار آمده باید دیوان را از آن عطار نیشابوری دانست ولی در سبک اشعار سده دهم و تعلقش به عطار نیشابوری تأمل فراوان می‌شود. در برگ ۱۴ (رو
- (علوم غریبه - فارسی) آنست که طواف باطل و استیناف آن لازمست.
- از: ؟
- در خواص اعداد و ادعیه و اذکار، احکام نجومی، ادعیه زمانهای خاص، علاج امراض و دیگر مسائلی که با استناد به علوم غریبه رمز گشایی شده‌اند.
- آغاز افتاده: ... و ظاهر اینست که جایز است در حال اختیار لکن مع الکراهت و اما نماز در سطح کعبه پس بجا می‌آورد ایستاده...
- آغاز افتاده: ... که میبطل باشد سهواً و عمدتاً بعد از انجام افتاده: ... تسلیم و قبل از شروع..
- خط: نستعلیق و عبارات عربی نسخ معرب. تاریخ کتابت: سال ۱۲۲۲. بعضی از مطالب در حواشی نگاشته شده، نسخه چرک شده و جملات دارای دست خوردگی و پخش شدن مرکب، عناوین شنگرف. کاغذ: الوان.
- جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته فرسوده ضربی ترنج و سرترنج‌دار، عطف تیماج مشکلی. ۱۳/۷ × ۲۰/۷ سم. گ. ۱۰۱. ۱۴ س. (ثبت ۹۰۰۵۴)
- ۱۴۵۵۷
- مجموعه: ۱. مناسک الحج (مناسک - فارسی) (۱ - ۳۷ ر) از: ؟
- آغاز افتاده: مناسب است بدانکه علمای مسلمین در وقت تولد آنجناب اختلاف کرده‌اند... انجام: ... محل خلافت ما بین فقها و مختار در مسئله

و پشت) چنین آمده است:

این کتابم از غرایب آمده است  
مظهر سرّ عجایب آمدست  
جوهر ذاتم عجایب بوده است  
همچو اشترنامه مستی کرده است  
گر تو از مرغ حقایق پیبری  
منطق الطیرم بخوان تا پیبری  
گر الهی نامه را گیری بگوش  
جام وحدت را بخواهی کرد نوش  
رو بذكر اولیا مشغول شو  
وانگهی چون تذکره مقبول شو  
من کتب بسیار دارم در جهان  
لیک مظهر را عجایب نیک دان  
مظهر کل عجایب حیدرست  
در میان سالکان او رهبرست  
ختم کردم این کتب بر نام او  
زانکه هستم مست من از جام او  
آغاز افتاده:

حقیقت در کلام الله دانند  
بسوی معنی او راه دانند  
بمعنی رهبران راه یزدان  
خدا بین و خدادان و خدادان

انجام:

ای به اسماعیل کرده حکم سر  
خنجرش را کرده از معنی خیر  
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده  
دوازدهم، در بعضی از اوراق مهر شش ضلعی  
«منصور بن محمد» مشهود است، نسخه خیلی  
دست خورده و چرک است.

جلد: مقوایی با روکش ابر و باد چایی معاصر،

عطف و لبه‌ها تیماج قهوه‌ای سیر.

۱۳ × ۱۹/۵ سم. ۵۲ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۲۱۲۶۳۱)

۱۴۵۵۹

[بیاض مداحی و پراکنده‌ها] (شعر - فارسی)

از:

بیشتر اشعاری است مناسب ایام عزاداری سالار  
شهیدان حضرت امام حسین علیه السلام و ائمه  
معصومین علیهم السلام، نیز ادعیه پراکنده، بعضی از  
مطالب فقهی، اذکار، اشعار اخلاقی. در واقع دو  
بیاض در قطع مختلف بوده که هنگام صحافی کنار  
هم قرار گرفته است. در مجموعه چند شعر ترکی نیز  
دیده می‌شود.

آغاز:

گوشوار عرش تعظیم جلالت السلام

جرعه نوش جام لب ریز شهادت السلام

خط: راسته و چلیپا. کاتب: بعضی به خط  
محمد اسماعیل، بعضی به خط ابراهیم. تاریخ  
کتابت: روزهای مختلف از سال ۱۳۰۶ تا  
۱۳۰۸. در اواخر نسخه چند مهر بیضوی ساده  
با سجع «علی اکبر» مشهود است، روی جلد  
نوشته «این از مال شیخ محمد تقی».  
کاغذ: مختلف.

جلد: تیماج قهوه‌ای کم رنگ بدون مقوا  
چروکیده، عطف تیماج قهوه‌ای پر رنگ.

۱۸ × ۱۱/۵ سم. ۱۰۰ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۱۲۶۳۲)

۱۴۵۶۰

[جنگ مرثی] (مرثیه - فارسی)

از:؟

مراثی اهل بیت علیهم السلام خصوصاً سید الشهداء علیه السلام و شهدای کربلا به نظم و نثر در این مجموعه گردآوری شده بدون ترتیب خاصی.

خط: نسخ و نستعلیق. تاریخ کتابت: اواخر سده سیزدهم.

اوراقی در علوم غریبه و نسخه‌های پزشکی نیز که مربوط به مجموعه‌ای دیگر بوده با همین نسخه صحافی شده است، اوراق پایانی نسخه الوان، ۱۴ برگ آغازین نیز کم عرضتر از بقیه اوراق و ظاهراً قدیمی‌تر است. سبک کتابت آن نیز با بقیه مجموعه متفاوت است و مجدول به جدول شنگرف ساده می‌باشد.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا. ۱۱/۵ × ۲۱/۵ سم. ۱۴۹ گ. سطرها مختلف. (ثبت ۲۱۲۶۳۳)

۱۴۵۶۱

[بیاض ادعیه و مسائل شرعی]

(دعا و فقه - فارسی و عربی)

از:؟

مجموعه‌ای است نسبتاً مختصر در بیان بعضی از زیارات دعا‌های شیعی مانند دعای کمیل و زیارت عاشورا، احکام نماز، خواص بعضی از اذکار و خواص ادعیه.

خط: نسخ عرب و نستعلیق. تاریخ کتابت: سده چهاردهم.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا. ۷/۸ × ۱۵/۵ سم. ۷۲ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۲۱۲۶۳۴)

۱۴۵۶۲

مجمع الفرس (فرهنگ سروری) (لغت - فارسی)

از: محمد قاسم بن محمد سروری کاشانی (ق

(۱۱)

آغاز افتاده: ... و سید اوصیا و برهان اتقیا، لمؤلفه آن سر

رب العالمین و آن شمع بزم افروز دین... .

انجام افتاده: ... و مطلق العنان نیز آمده و حسین وفایی

بمعنی چیزی که از چیزی نو... .

نک: فهرست خطی مرکز احیاء، ۸۰/۵ - ۸۲ ش

۱۶۶۷.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده

یازدهم.

عناوین ابواب و لغات شنگرف، با تصحیحات

اندک.

جلد: تیماج زرشنکی سیر فرسوده.

۱۱/۵ × ۲۲/۵ سم. ۲۸۵ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۹۰۰۵۵)

۱۴۵۶۳

دیوان صائب تبریزی (شعر - فارسی)

از: محمد علی بن عبد الرحیم صائب تبریزی

اصفهانی (۱۰۸۱)

انجام افتاده:

از دم گرم تو صائب دل افسرده نماند

نفس سوختگان عقده گشا می‌باشد

نک: فهرست مرعشی، ش ۷۸۳۹، فهرست خطی

مرکز احیاء، ۵۶/۳ ش ۸۴۴، سفینه صائب چاپ

مجمع ذخائر اسلامی و دانشگاه اصفهان. نسخه‌ای

دیگر از دیوان صائب به شماره ۱۴۶۴۴ همین



فهرست خواهد آمد.

عهد شاهنشاه شه جم اقتدار  
آنکه حق فرموده شاهیش استوار  
عدل آیین شاه سلطان احمد او  
دین احمد را نکو داد انتشار  
انجام:

دولت حق داده پاینده بود

شکرها عنوان نگار آرد بجا

خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: سده  
چهاردهم.

عناوین مشکلی درشت، شماره صفحات  
و شماره کلمات قصار به لاتین داخل پرانتز  
کتابت شده، در پایان یادداشتی به سال ۱۳۴۵  
مکتوب است، در آغاز و انجام نسخه نیز چند  
شعر از عنوان نگار مندرج است.  
کاغذ: گاهی، بعضی دارای مارک کارخانه  
سازنده.

جلد: مقوایی با روکش گالینگور پسته‌ای،  
عطف پارچه‌ای نخودی.

۱۱/۳ × ۱۸ سم. ۱۲۸ گ. ۱۶ س.

(ثبت ۹۰۰۵۷)

۱۴۵۶۵

ترجمه منظوم مصباح الشریعة

(شعر، اخلاق - فارسی)

نظم: دبیر اعلم تقی بن محمد ساوجبلاغی،

عنوان نگار

یکصد باب اخلاقی منظوم است، ابتدا عین

کلمات منقول از مصباح الشریعة - منسوب به

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام - را آورده

و سپس ترجمه منظوم را بیان می‌دارد.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: سده یازدهم در  
عصر صائب تبریزی، در حاشیه صفحات  
مختلفی از نسخه ابیاتی به خط صائب تبریزی  
اضافه شده است (این خط با نمونه خط صائب  
که در نسخه منحصر بفرید سفینه صائب بچاپ  
رسیده قابل تطبیق است)، گاهی نیز  
تصحیحاتی به خط صائب دیده می‌شود، در  
آغاز نسخه تملك سلیمان شاکر آمدی با مهر  
شلوغی که نتوانستم آنرا بخوانم، نیز یادداشت  
خرید نسخه در ۱۴ ربیع الثانی ۱۲۸۱ توسط  
حسین بن هادی بن ابو القاسم در بلدة اردبیل با  
مهر بیضوی «حسین».

جلد: تیماج قهوه‌ای سوخته فرسوده لب  
برگشته، عطف تیماج قهوه‌ای ضریبی.

۱۳/۵ × ۲۴ سم. ۲۰۲ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۹۰۰۵۶)

۱۴۵۶۴

[ترجمه منظوم کلمات قصار]

(شعر و ادب - چند زبانه)

از: دبیر اعلم تقی بن محمد ساوجبلاغی،

عنوان نگار

۴۰۸ کلمه از کلمات قصار حضرت امیر

المؤمنین علیه السلام به ترتیب الفبایی، همراه با

ترجمه ترکی، فارسی و فرانسوی. ترجمه فرانسوی

همراه با تلفظ آن ذکر شده است.

پایان نظم این کتاب ۱۰ شوال ۱۳۳۷ بوده

است.

آغاز:

- آغاز تألیف سال ۱۳۳۷ بوده و ۸ رجب همان سال پایان یافته است.  
 آغاز: پیشریک الله و ربی ای خدا  
 از زبان کلک و جان بر تو ثنا  
 انجام: سیمصد و سی هفت از بعد هزار  
 کن توکل بر خدا عنوان نگار  
 خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: سده چهاردهم.  
 مانند نسخه سابق عناوین مشکی درشت و اشعار چهار ستونی.  
 جلد: مقوایی با روکش گالینگور پسته‌ای عطف پارچه‌ای نخودی.  
 ۱۱/۵ × ۱۸/۵ سم. ۹۹ گ. ۱۶ س.  
 (ثبت ۹۰۰۵۸)
- ... و آنسه ذکر الاهل والولد و اثرله حسن النیه و توله بالعافیة.  
 خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: سده چهاردهم.  
 عناوین مشکی درشت، اشعار چهار ستونی.  
 کاغذ: کاهی نازک.  
 جلد: مقوایی با روکش کاغذی ابر و باد و عطف پارچه‌ای خاکستری.  
 ۱۰/۸ × ۱۶/۵ سم. ۵۶ گ. ۱۵ س.  
 (ثبت ۹۰۰۵۹)
- ۱۴۵۶۷  
**مجموعه:**  
 ۱. [پاسخ نامه باب] (پاسخ - فارسی)  
 (۱ پ - ۴۳ پ)  
 از: سید علی محمد بن محمد رضا معروف به باب (۱۲۶۶)
- پاسخ نامه هایی است اعتقادی که ظاهراً باب در پاسخ به پیروانش نگاشته است. نسخه‌ای از این کتاب در کتابخانه ملی ۱۷۳/۲ ش ۶۷۲ / ف با عنوان «ادعیه باییه» معرفی شده است. در فهرست دانشگاه ۳۲۰۳/۱۳ ش ۲۳۰ به نام «رساله ازلیه» مطرح شده و اینکه رساله در پاسخ میرزا حسین علی بهاء در پاسخ به اینکه چرا از برادر بزرگ خود میرزا یحیی صبح ازل که سرور گروه بهائیان بوده است برگشتید و همه در اسلامبول انجمن کرده او را عزل نمودید.  
 آغاز: هو المجیب، نامه آنجناب بین یدی العرش حاضر و بر مقرآئه لا یعرف بما سواه و اصل و مافیة بلحاظ الله ملحوظ آمد... .
- ۱۴۵۶۶  
**[ترجمه منظوم صحیفه سجادیه]**  
 (شعر، دعا - فارسی)  
 ناظم: دبیر اعلم تقی بن محمد ساوجبلاغی، عنوان نگار  
 ناظم در مقدمه منظوم خود، اشاره به ادعیه مبارکه صحیفه در ۴۹ عنوان نموده ولی ترجمه حاضر فقط تا دعای ۲۷ (لاهل الثغور) را دارد.  
 تاریخ شروع نظم شنبه ۱۹ شوال ۱۳۴۲ بوده است.  
 آغاز: بر بساط آن ملیک پیشریک  
 هم مگر رهبر شود خوش آن ملیک  
 انجام:

- انجام: ... و انك انت الغفور الرحيم المعطي العزيز الباذل  
الناصر الكريم.
- ۱۴۵۶۸  
غنية المنجمين (الاحكام) (نجوم - عربی)  
از: ابوسعید بن منصور بن علی بندار دامغانی (ق)
- ۶  
۲. جواب سؤال سلمان از سماء رحمن نازل  
(۴۳ پ - ۵۱ پ) (پاسخ - فارسی)  
از: بهاء  
آغاز: السلیمان از شهر جان بنسایم قدس رحمن بر اهل  
اکوان و امکان مرور نما و بقدم استقامت ...  
انجام: ... و البهاء عليك يا سلمان و علی الذين ما باعوا  
كلمات الله بتوهمات مردود.
۳. فصیحت نامه  
(اخلاق - فارسی)  
(۵۴ پ - ۸۵ پ)  
از: ؟  
آغاز: بدایع حمد و ثنا و جوامع شكر و سپاس درگاه  
احدیت پروردگاری را سزاست که از بین کافه حقایق کونیته  
حقیقت انسانیه را... مفتخر و ممتاز فرمود ...  
انجام: ... و ازهار و اثمار سعادت مقدسه سرسبز و خرم  
نماید.  
نک: فهرست مجلس، ش ۲۹۴۰.  
نسخه حاضر تا پایان جلد اول را داراست ولی  
نسخه دیگر این کتابخانه بخشی از جلد دوم را نیز  
دارد.  
خط: نستعلیق ریز زیبا، بعضی از کلمات  
شکسته. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
فراز رؤوس مطالب شنگرف.  
جلد: تیماج یشمی.  
۱۳/۳ × ۲۱ سم. ۸۶ گ. ۱۸ س.  
(ثبت ۹۰۰۶۰)
- مشمتمل بر هفت مقاله و تألیف شده در سال  
۵۰۷. مؤلف با ملکشاه سلجوقی معاصر بوده  
و منابعی را که در کتاب استفاده کرده همگی به رمز  
آورده است. ترجمه این کتاب نیز در همین کتابخانه  
به شماره (۶۳۲۳) موجود است.  
آغاز: الحمد لله رب العالمين حمد الشاکرين و الصلوة  
علی خیر خلقه محمد المصطفی و آله الطیبین الطاهرین  
و حسینا الله و نعم الوکیل، مجموع اقاویل حکماء المنجمین  
القدماء منهم و المحدثین ...  
انجام: ... و انتهى الشهر الی بیوت السعود یدل علی  
الخیر.  
نک: ذریعه، ۶۹/۱۶ ش ۳۴۵، موسوعة مؤلفی  
الامامیة، ۳۶۵/۲.
- خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده یازدهم.  
استکتاب شده توسط محمد شفیع منجم  
جنابذی، نسخه توسط محمد صالح بن محمد  
شفیع بن مظفر منجم مقابله و مطالعه شده در  
اواسط جمادی الآخره ۱۰۸۰، در پایان نسخه  
علاوه بر مطالب مذکور یادداشت اماتتی است  
و شرح آنچه با ورثه گذشته از ابو الحسن منجم  
در تاریخ ربیع الثانی ۱۱۱۰، و مهر مستطیل  
«بنده شاه دین است ابو الحسن» و مهر بیضوی  
«لا اله الا الله الملك الحق المبين عبد الله بن عبد  
الواحد النجفی»، این دو مهر در آغاز نسخه نیز  
مشهود است؛ در چهار برگ پایانی یادداشت‌های  
جالبی مشهود است از جمله: تاریخ ولادت

- شاه اسماعیل؛ تاریخ جلوس شاه اسماعیل در سال ۹۰۶ و تطبیق آن با اول فروردین ماه جلالی سال ۴۲۲؛ مواضع انتهایات و تسیرات درجه طالع در اول سال ۵۴۳ ملکشاهی؛ قران وسطی در برج عقرب سال ۸۲۸ هجری مطابق ۱۵ اسفند جلالی سال ۳۴۶؛ یادداشت هبه کتاب از محمد صالح بن ابو الحسن منجم که پدرش نسخه را به او بخشیده با مهر بیضوی «بنده آل محمد صالح»؛ بنای قلعه ایروان در بیستم جمادی الاول سال ۱۰۱۳؛ جلوس سلطان مراد خواندکار روم در یکشنبه ۱۴ ذی القعدة ۱۰۳۲؛ یادداشتی درباره اقوال در رنگ نوزوی؛ جدول تواریخ معصومین علیهم السلام؛ چند بیت شعر فارسی.
- در آغاز نسخه نیز چند مطلب تاریخی مکتوب است از جمله: طالع سال نشستن حسن خان حاکم هراة بر مسند حکومت سال ۱۰۲۸ و طالع وقت نشستن روز پنجشنبه ۱۸ ذوالحجه ۱۰۲۸؛ جلوس امیر تیمور گورکان روز چهارشنبه ۱۲ رمضان المبارک ۷۷۱ موافق اینتیل؛ تاریخ گنبد قابوس که بر کنار آن نوشته بودند: «سنه ۳۹۷ قمری و ۳۷۵ شمسی»، سپس نوشته: «در تاریخ روز پنجشنبه پنجم شهر صفر سنه ۱۰۳۲ که در رکاب ظفر انتساب سفر خیر اثر فندهار مراجعت نموده متوجه مازندران بهشت نشان بودیم عبور بر گنبد مذکور واقع شد و حسب الامر عالمیان مطیع ارتفاع آنرا... و ذرع بود سوی تپه که گنبد بر بالای او بود با تپه نود و سه ذرع متعارف اهل سوق... نقل من خط عمی؟ رحمه الله»،
- عناوین شنگرف، تصحیح شده و حواشی از کتابهای نجومی دارد.
- جلد: تیماج مشکى ضربی ترنج و سرترنج دار. ۱۳/۳ × ۲۵ سم. ۲۲۳ گ. ۲۰ س. (ثبت ۹۰۰۶۱)
- ۱۴۵۶۹
- تقویم الابدان فی تدبیر الانسان (پزشکی - عربی)**
- از: ابو علی یحیی بن عیسی ابن جزله بغدادی (ق ۵)
- آغاز: الحمد لله الذی خلق فسوی و قدر فهدی و امرض و شفی ...
- انجام افتاده: ... و ابطال کل واحد منهما فعل صاحبه قیل بل قد یکون ...
- نک: فهرست آستان قدس، ۱۲۳/۱ - ۱۲۵ ش ۵۰۵۷، فهرست مرعشی، ۱/۲۹۱ ش ۴۹۷.
- به تصویرهایی از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.
- خط: نسخ، عناوین ثلث درشت. تاریخ کتابت: احتمالاً از اوائل سده هفتم.
- صفحات مجدول به شنگرف، جدولهای جدا کننده نیز شنگرف، نسخه برای کتابخانه‌ای به صورت سفارشی کتابت شده که متأسفانه بخشی از یادداشت آن از بین رفته (روی برگ اول) ولی «صفی الدین الاسدآبادی» در آن خوانده می‌شود، در همین صفحه یادداشت خریداری کتاب توسط عبد الواحد الدوی در سال ۶۷۱ هجری دیده می‌شود، نسخه بسیار نفیس است و فرسودگی‌های آن مرمت شده.
- جلد: تیماج مشکى معاصر ضربی ترنج ولچکی دار.

وحید بهبهانی (۱۲۰۶)  
 آغاز افتاده: .. و یعللونهم لا یریدون منه الا ما هو  
 مصطلحهم و ما یفهمون، و هو طریقتهم و الا لزم الاغراء  
 بالجهل....

خط: نسخ. کاتب: محمد بن محمد علی  
 مشکبازی (?). تاریخ کتابت: عصر چهارشنبه  
 ۱۶ شعبان ۱۲۲۹.  
 عناوین شنگرف.  
 جلد: تیماج مشککی بدون مقوا دارای قناسی.  
 ۱۰/۵ × ۱۴/۵ سم. ۹۶ گ. ۱۵ س.  
 (ثبت ۹۰۰۶۴)

۱۴۵۷۲

منشآت امیر نظام گروسی (منشآت - فارسی)

از:؟

نامه‌ها و منشآت امیر نظام حسنعلی خان فرزند  
 محمد صادق خان گروسی است که به مناسبات  
 مختلف نگاشته است. نسخه باید با سایر منشآت  
 گروسی از جمله شماره ۱۴۶۱۹/۲ همین فهرست  
 تطبیق شود، اما آغاز آن با نسخه مرکز احیاء میراث  
 اسلامی (ش ۱۱۵) متفاوت است.  
 آغاز: الحمد لله رب العالمین.. اما بعد بر ارباب طبع و قادی  
 و ذهن نقاد و رأی صائب و فکر ثاقب که همواره در کشف  
 معضلات....

انجام ناتمام: .. هرات را طوعاً و کرهاً از شما می‌گرفتند  
 باری اندکی با تو بگفتم غم دل ترسیدم.

نک: خطی مرکز احیاء، ۱/۱۶۰ ش ۱۱۵.

خط: شکسته نستعلیق. کاتب: غلامعلی  
 تبریزی (بنا بر یادداشت پایان نسخه). تاریخ  
 کتابت: سده چهاردهم.

۲۴/۵ × ۳۲/۳ سم. ۹۷ گ. ۲۱ س.

(ثبت ۹۰۰۶۲)

۱۴۵۷۰

[مقتل و مختارنامه] (تاریخ - ترکی)

از:؟

مجالسی است مناسب منبر مشتمل بر مطالب  
 تاریخی، آیات، روایات و حکایات پراکنده  
 متناسب با مقولات. در واقع کتاب برای دو ماه  
 رمضان تدارک دیده شده و دو قسمت دارد که هر  
 یک شامل ۲۹ مجلس است. مجالس بخش دوم  
 کوتاهتر است. در پایان، متفرقاتی نیز افزوده شده  
 است. بعضی از مطالب نیز به فارسی نگاشته شده  
 است.

آغاز: علی بن اسباط روایت ایلریرجمعی معتمدیندن که

انجم مختارون او غلی گلدی....

انجام: ... جناب عباس از رفتن علی اکبر مانع شده خود  
 بمیان گروه سناس(?) رفت الخ.

خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: سده  
 چهاردهم.

عناوین مشککی درشت.

کاغذ: کاهی.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی.

۱۵/۵ × ۲۱/۲ سم. ۱۰۰ گ. ۲۰ س.

(ثبت ۹۰۰۶۳)

۱۴۵۷۱

الفوائد الحائریة (القدیمة) (اصول فقه - عربی)

از: مولی محمد باقر بن محمد اکمل مشهور به

- در آغاز نسخه مهر عبد العزیز مولوی با سجع «عبد العزیز» و در پایان امضای وی با خودکار بستاریخ ۵۳/۵/۶ مکتوب است، نیز این یادداشت به خط وی: «این کتاب قسمتی از منشآت امیر نظام گروسی است که میرزا غلامعلی تبریزی محرّر شجاع الممالک در قریه رسول سیت در تاریخ ۱۳۲۲ چهار سال سال (کذا) قبل از تولد این حقیر برای مرحوم ابوی نوشته‌اند»..
- کاغذ: فرنگی گاهی شکننده.
- جلد: مقوایی با روکش کاغذی پسته‌ای خط دار، عطف پارچه‌ای مشکی.
- ۱۱/۲ × ۱۸/۳ سم. ۷۲ گ. ۱۵-۱۹ س.
- (ثبت ۹۰۰۶۵)
- ۱۴۵۷۳
- حاشیه شرح التجرید (کلام - عربی) از:؟
- باید با حواشی شرح تجرید مطابقت شود. در شماره ۱۴۸۰۵ همین فهرست حاشیه میرزا جان باغنوی معرفی خواهد شد.
- آغاز افتاده: .. المطلق الذی للذات لا یكون معلوماً فبقی ان یكون واجب الوجود بالذات متحققاً من حیث هو... .
- انجام: ... غیر مسبوق بالعلم المغایر لذات الواجب بخلاف المذهب الاول فان جمیع الموجودات..
- تاریخ کتابت: احتمالاً سده سیزدهم، عبارت «سنة ۱۲۲۵» در چند جای نسخه کتابت شده است، نسخه کمی رطوبت و آسیب دیده، عناوین شنگرف، با تصحیحات و حاشیه اندک.
- جلد: تیماج زرشکی، عطف به همان رنگ با بافتی متفاوت، لبه‌های جلد دارای قناسی است.
- ۹ × ۱۴/۵ سم. ۹۱ گ. ۱۲ س.
- (ثبت ۹۰۰۶۶)
- ۱۴۵۷۴
- شرح شرح التصریف (صرف - فارسی) از: محمد بن سلیمان طیب تنکابنی (۱۳۰۲ ق)
- شرح مزجی است فارسی بر شرح التصریف تفتازانی. مؤلف این شرح را پس از حاشیه‌اش بر شرح تصریف تفتازانی نگاشته، نیز پس از شرح تصریف زنجانی، شرح منظومه علم صرف خودش و شرح امثله سید شریف گرگانی. کتاب در ماه جمادی الاولی ۱۲۸۵ و جهت ولد ارشدش میرزا موسی نوشته شده است.
- آغاز: الحمد لله العالم العلیم العلام والصلاة والسلام علی الشفیع المشفع المبعوث علی كافة الانام... .
- انجام: ... که ثقیل و خفت با کثرت استعمال مطلوب است پس جز سماع دلیل دیگر نیست.
- خط: نستعلیق نازیبا.
- از عصر مؤلف، رؤوس مطالب در حاشیه نگاشته شده، در آغاز نسخه این یادداشت مکتوب است: «در آخر هر جزو فوق صفحه آخر بهندسه نوشته‌ام که در این جزو چند ایراد بر شارح نموده‌ام»، دارای خط خوردگی و تصحیحات و اضافات احتمالاً از مؤلف.
- جلد: تیماج خاکستری ضریبی فرسوده.
- ۱۷/۵ × ۲۲/۵ سم. ۱۲۸ گ. ۱۶ س.
- (ثبت ۹۰۰۶۷)

(ثبت ۹۰۰۶۸)

۱۴۵۷۵

[ مجالس روضه ] (مرثیه و تاریخ - فارسی)

از:؟

۱۴۵۷۶

(داستان - فارسی) شاهنامه (منثور)

از:؟

اساطیر و تاریخ قدیم پادشاهان ایران را در قالب نثر آورده است. بر فراز یکی از صفحات میانی چنین نوشته: «شاه نامه، جزو هفتم شاه نامه است»، یا «شاه نامه جزو چهارم» یا «جزو سیزدهم». گاهی هم از کتاب «مخزن زرتشت» نقل کرده است.

آغاز افتاده: .. عروسی کرد در شب زفاف از کمر طورک در رحم آن نازنین نطفه شم سوار بسته گردید. ...

انجام: ... دوبرادر از هم خبر ندارند دارا قاصد روانه کرد به روم که مالیات بدهند.

نک: در نشریه دانشگاه تهران، ۵/۹ نیز شاهنامه‌ای به روش نقالی مربوط به بنیاد خاورشناسی شهر دوشنبه گزارش شده ولی تفصیلاتی از آن مذکور نیست.

خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.

در پایان این دو بیت نقش بسته:

شهی که پاس رعیت نگاه می‌دارد

حلال باد خراجش که مزد چوپانی است

وگر نه تابع ظلم است زهر مارش باد

هر آنچه می‌خورد جزیه مسلمانان است

نسخه مرمت شده و بعضی از کناره‌های صفحات آغازین آسیب دیده است.

کاغذ: فرنگی مارک دار.

جلد: گالینگور قهوه‌ای طرح دار.

مجموعه‌ای است که به طریقه اهل منبر بیشتر در ذکر مصائب اهل بیت علیهم السلام خصوصاً شهدای کربلا، و حکایات تاریخی متناسب با این موضوع، با ذکر پاره‌ای از اشعار بدون ترتیب خاص.

آغاز: روزی سلطان سنجر بشکار رفت لشکرش گوساله فریه پیره زنی کشتند. ...

انجام: ... و ما تصنع بالدنیا و ظلّ المیل یکفیک و چه میکنی بدنیا و سایه نشانه فرسنگ بس است.

خط: نستعلیق نازیبا. تاریخ کتابت: سده چهاردهم.

روی برگ دوم نوشته: «این کتاب مجمع الاحادیث متعلق است بجناب آقای آقا سید هاشم روضه خوان الملقب بوثوق الذاکرین سنه ۱۳۲۹» در پشت همین برگ نوشته: «این کتاب المصیبه مال آقا سید هاشم روظ خان است ولد مرحوم مغفور آقا سید ابوطالب، این کتاب را هر که می‌برد زیاده از ده روز نگاه دارد و یا طمع نماید و یا بفروشد بمقام محمد و آل محمد بفقیر و پیریشانی و بلعنت خدا و نفرین رسول خدا دچار باد و از شفاعت جدم حسین (ع) بی نصیب باد و تولیت این کتاب با اولاد ارشد ذکور می‌باشد نسلاً بعداً نسل (کذا) بتاریخ یکشنبه ۱۸ رجب المرجب سنه ۱۳۴۲»، در میانه نسخه مجالس و اشعاری به ترکی درج شده است.

جلد: .

۱۷ × ۲۰/۵ سم. ۱۴۰ گ. سطرها مختلف.

- ۱۱/۲ × ۱۷/۷ سم. ۷۶ گ. ۲۳ س.  
 (ثبت ۹۰۰۶۹)  
 ۱۴۵۷۷  
**التبصرة** (صرف - عربی)  
 از: حاج محمد کریم خان بن ابراهیم قاجار،  
 رئیس شیخیه (۱۲۸۸ ق)  
 در کلیات علم صرف نگاشته شده برای  
 فرزندش محمد، تا دیگران آن را شرح کنند و تعلیقه  
 زنند، مشتمل بر یک مقدمه و دو باب و یک خاتمه.  
 پایان تألیف آن ۲۹ رمضان المبارک ۱۲۷۲ بوده  
 است.  
 آغاز: الحمد لله رب العالمین.. اما بعد فيقول العبد الاثيم  
 كريم بن ابراهيم: انه لما بلغ قرّة عينى...  
 انجام: ... ولم يفتك منها الا قليل فلنختم الكلام حامداً  
 لله سبحانه على بلوغ المرام.  
 خط: نسخ نیکو. تاریخ کتابت: در جمادی  
 الثانيه ۱۲۷۴.  
 عناوین و بعضی از فراز رؤوس مطالب به رنگ  
 صورتی، در محل انجامه مهری است (ظاهراً  
 مهر تملک) با سجع «عبد الحی الرضوی  
 ۱۲۸۱»، بعضی از توضیحات در حاشیه یا بین  
 سطور خصوصاً در برگهای اول نسخه.  
 جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج‌دار بدون مقوا.  
 ۱۵/۷ × ۲۱ سم. ۱۲۵ گ. ۱۳ س.  
 (ثبت ۹۰۰۷۰)  
 ۱۴۵۷۸  
**شرح التصريف** (صرف - عربی)  
 از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۳)
- آغاز: ان اروى زهر تخرج (در این نسخه اشتبهاً: ان  
 ازهر تخرج) فى رياض الكلام من الاكمام...  
 نك: فهرست کتابخانه ملی، ۱۱/۲۵۲ - ۲۵۴ ش  
 ۲۰۸۱ ر ع، ۱۴/۹۳ ش ۲۹۸۱ ر ع، كشف الظنون،  
 ۱۱۳۹/۲، فهرست مرعشی، ۱/ش ۱۱۲، ۳۰/۴۶۷  
 ش ۱۲۰۶۹.  
 خط: نسخ. تاریخ کتابت: سال ۱۲۳۶.  
 فراز متن شنگرف، دارای حواشی  
 و تصحیحات، بر صفحه اول این دو بیت مشهود  
 است:  
 درهوا روزی کلنگی گفت با جمعی کلنگ  
 کالسلام ای صدکلنگان گفتنش ما صد نثیم  
 مثل ما و نصف ما و نصفه ای از نصف ما  
 گر تو آئی پیش ما، ما صد شویم  
 بعضی از صفحات مرمت شده است.  
 جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا عطف گالینگور  
 قهوه‌ای.  
 ۱۴/۵ × ۱۹/۵ سم. ۱۰۶ گ. ۱۱ س.  
 (ثبت ۹۰۰۷۱)  
 ۱۴۵۷۹  
**[فقه عامه]** (فقه - عربی)  
 از: ؟  
 از کتاب الجراح تا پایان کتاب امهات الاولاد.  
 آغاز: کتاب الجراح، قال الله تعالى كتب عليكم القصاص  
 فى القتلى، وعن رسول الله صلى الله عليه [و آله] و سلم انه  
 قال: لا يحل دم امرء مسلم الا باحدى ثلث: كفر بعد ايمان و زنا  
 بعد احسان و قتل نفس بغير حق، الفعل المزهق للروح ان  
 وجد...  
 انجام: ... و اذا اعتقت بموت السيد فمن رأس المال



تعتق، و الله اعلم بالصواب.

زهی بعارض گلگون و خط زنگاری

ببرده کوی جمال از بتان فرخاری

خط سیاه تو گر سر برآورد شاید

که زیر دست سر زلف تست نلداری

انجام:

همیشه حافظ جاه تو باد حفظ ابد

که مست بیشه ایام عمر فاسایی

خط: نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: احتمالاً سده

سیزدهم.

دو صفحه آغازین هر دو دیوان دارای سر لوح

زیبا و مجدول با زمینه طلایی دندانموشی،

نسخه از مرحوم حاجی میرزا جبار خان نصیر

الممالک به محمد علی نصیر پور (نصیر

الممالک) ارث رسیده است در سال ۱۳۳۶

هجری، چند مهر در آغاز نسخه مشهود است،

صفحات مجدول به طلا و مشکلی و لاجورد

و شنگرف.

جلد: تیماج دو رو، رو زرشکی ضریبی ترنج

و سرترنج‌دار، درون قهوه‌ای با جدول کشی

طلایی، عطف پارچه‌ای سبز.

۱۲/۵ × ۲۲/۳ سم. ۱۲۰ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۰۷۳)

۱۴۵۸۱

قهوه خانه صورت (سیاست و اخلاق - فارسی)

(سورت) (= جنگ هفتاد و دو ملت)

از: میرزا آقا خان کرمانی

در فهرست مشار دو کتاب دیگر از کتابهای

چاپی بدین عنوان معرفی کرده است: «قهوه خانه

سورات:

خط: نسخ. تاریخ کتابت: سال ۱۲۸۴.

با حواشی بسیار بین سطور و کناره‌ها مگر چند

برگ پایانی نسخه، مهر تملک «عین الدین

نقشبندی» در چند جای نسخه مشهود است.

۲۱ × ۳۲/۷ سم. ۷۶ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۰۷۲)

۱۴۵۸۰

مجموعه:

۱. دیوان رضی الدین نیشابوری (شعر - فارسی)

(۱ پ - ۷۹ پ)

از: رضی الدین خشاب نیشابوری (۵۹۸)

آغاز و انجامش با نسخه مرکز احیاء (ش ۸۶۳)

(فهرست ۷۶/۳ - ۸۰)، و نسخه مرعشی (ش

۶۸۱۵) (فهرست ۱۲/۱۸) فرق دارد.

آغاز:

لفظم گهر فشان شد و طبعم دقیقه یاب

از یمن ظل بارگه مالک الرقاب

آن کوه کان سریرت و بحر گهر عطا

وان ابر برق خنجر و مهر فلک جناب

انجام:

از صحبت دیرینه بریدن خوش نیست

لیکن من خسته نیز تا چند کشم

۲. دیوان نجیب جرفادقانی (شعر - فارسی)

(۸۰ پ - ۱۱۹ پ)

از: نجیب الدین جرفادقانی (۶۵۳)

آغاز:

- ۱- از تولستوی ترجمه میرزا محمد خان بهادر بن ملا احمد منشی بوشهری (عربی و از: مشتمل بر رساله‌ها و مطالب متفرقه با موضوعات گوناگون است بدین عناوین:
- ۱- اشرف الانشاء (ص ۲-۱۸) از محمد شریف قاضی ابن ملا مصطفی شیخ الاسلام بدین آغاز: اشرف الانشاء حمد الله الذی أنشأ السموات وفقرات العالم بلطفه الكامل....
- ۲- ختم الوصایای شیخ محمد وسیم (ص ۱۸-۳۳) که شیخ مشایخ الاکراد بوده است.
- ۳- مدخل منظوم مولانا مبارک شاه غوری (ص ۳۴-۴۹)
- ۴- وقایع اردلان در سال ۱۱۹۳ تا ۱۱۹۶ (ص ۵۰-۵۶) با ذکر از کریم خان، آزاد خان افغان و محمد حسین خان قاجار.
- ۵- سلاطین عثمانیه و مدت سلطنت آنها (ص ۵۹)
- ۶- پادشاهان صفویه تا قاجار (ص ۶۰ و ۶۱)
- ۷- حکام اردلان (ص ۶۲-۶۳)
- ۸- وقایع مختلفه (ص ۶۴-۶۸)
- ۹- اشعار متفرقه از عصمت بخارائی، محتشم کاشانی، ملا عبد الله بیگ، والی (ص ۶۹-۸۲).
- ۱۰- تواریخ الاسلام (ص ۸۵-۱۲۸)، مشتمل بر تاریخ فشرده ۹۴ سال اول هجرت که با خطوط ریز نگاشته شده، بدین آغاز: «السنة الاولى من الهجرة هاجر النبي صلى الله عليه [ وآله ] وسلم من مكة المعظمة الى مدينة المكرمة بالتأييد والتوفيق»، وانجام افتاده: و طاف في المساجد فوجد فقيراً يحسن صلوته..
- ۱۱- شرح حال مشاهیر به زبان عربی، مشتمل
- ۱- از تولستوی ترجمه میرزا محمد خان بهادر بن ملا احمد منشی بوشهری
- ۲- از هانری برناردن دوسن پیر ترجمه سید محمد علی جمال زاده».
- نسخه حاضر که با نسخه ش ۳۶۰۶ دانشگاه مطابقت دارد، در فهرست دانشگاه از میرزا آقا خان کرمانی دانسته شده است. در نسخه کتابخانه ملی ملک (ش ۶۱۷۲) آغاز و انجام مشابه نسخه ما دارد ولی ترجمه از میرزا محمد خان بهادر منشی بوشهری دانسته شده، با تصریح به اینکه کتاب به اهتمام کاظم زاده ایرانشهر چاپ شده است.
- آغاز: هو الله تعالی، حکایت قهوه خانه شهر صورت، جنگ هفتاد و دو ملت همه را عذر بنه چون ندیدند حقیقت ره افسانه زدند قهوه خانه در شهر صورت بود که بعد از ظهر بسیاری از غربا در آن جا جمع می شدند....
- انجام: ... و مسلمانان بواسطه ترك همه آن حقایق تنزل عظیم نمودند. سخن میرزا جواد همین جا تمام شد و السلام علی من اتبع الهدی.
- فهرست مشار، ص ۱۲۳۵، فهرست دانشگاه ۱۵/۴۰۷۳ - ۴۰۷۵ ش ۴۹۷۹ و ۱۲/۲۶۱۲ ش ۳۶۰۶، فهرست ملک، ۲۱۵/۹ ش ۶۱۷۲.
- خط: نسخ. تاریخ کتابت: سال ۱۳۲۰.
- کاغذ: فرنگی مارک دار.
- جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی بدون مقوا.
- ۱۱/۲ × ۱۷/۸ سم. ۳۷ گ. ۱۷ س.
- (ثبت ۹۰۰۷۴)
- ۱۴۵۸۲
- [بیاض رسائل و متفرقات] (جنگ - فارسی

۱۱۹۱، ۱۲۰۶، ۱۲۱۲؛ ص ۱۶۰ - ۱۶۱  
و ۱۶۳ خط شکسته نستعلیق زیبا به قلم فتح الله  
با دانگهای مختلف مشهود است.  
جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا فرسوده.  
۲۱ × ۱۰ سم. ۸۲ گ. سطرها مختلف.  
(ثبت ۹۰۰۷۵)

۱۴۵۸۳

[جنگ ادبی و تاریخی] (متفرقه - فارسی)

از:؟ (سده چهاردهم)

جنگی است مهم، مشتمل بر مطالب گوناگون  
خصوصاً اشعار شاعران پارسی‌گوی از قدیم  
و جدید، با نقل مطالبی از روزنامه‌ها و نشریات  
معاصر مؤلف، هزلیات، اکتشافات علمی، طنزهای  
سیاسی، شرح حال بعضی از رجال ادبی یا سیاسی  
و پادشاهان و دانشمندان.  
مجموعه به چند خط نگاشته شده.

محمود حسینی بر بعضی مطالب تعلیقاتی دارد  
که با رنگ آبی نوشته از جمله دو بیتی از شهریار که  
تاریخ اول مرداد ۱۳۱۳ از شهریار نقل کرده.  
آغاز: الحمد لمن خلق الانسان و علمه اللیان و التبیان  
و اوضح له الهدی و الایمان (مقدمه محیط الادب سپهر  
خراسانی)...

انجام... نام و آوازه هر کسی مانند سایه اوست که گاه در  
جلو است و گاه در دنبال، گاه بزرگتر از صاحب سایه است و گاه  
کوچکتر.

خط: نستعلیق و نسخ، به خطوط مختلف.  
کاتب: مؤلف. تاریخ کتابت: چند تاریخ در  
نسخه مذکور است، از جمله ۱ مرداد ۱۳۱۳ در  
آغاز نسخه که دو بیت از شهریار نقل شده، ۱۶

بر شرح حال ابو حنیفه، شافعی، مالک، احمد بن  
حنبل، اویس قرنی، عمر بن عبد العزیز، حسن  
بصری، کسائی، محمد بن حسن قاضی القضاة،  
معروف کرخی، اخفش، اصمعی، بشر حافی،  
بخاری، مسلم بن حجاج، ابو معشر منجم بلخی،  
بختری، جنید بغدادی، ابن الشریح، محمد بن زکریا  
رازی، ابن مقله، ابن انباری، اشعری، شبلی، صولی  
شطرنجی، ابو نصر فارابی، صاحب بن عباد، ابو  
علی سینا، جار الله زمخشری، قاضی عیاض، عبد  
القادر جیلی، سهروردی، ابن عساکر، شیخ احمد  
رفاعی، ابن الجوزی، فخر الدین رازی (ص ۱۳۰ -  
۱۵۸).

خط: نستعلیق و نسخ. کاتب: به خطوط  
مختلف. تاریخ کتابت: مدخل منظوم در ربیع  
الاول ۱۱۹۳ به استدعای فرزندی ملا عبد  
الکریم نوشته شده، وقوع زلزله عظیم در بلده  
کاشان نیز در صفحه ۸۴ گزارش شده بدین  
عبارت: «وقوع زلزله عظیم در بلده کاشان  
و خسف و تلف شدن قریب بیست هزار نفر  
صغیر و کبیر از مردم آنجا بغير امتعه و نقود  
و اجناس آنبلده در شهر ذو القعدة الحرام من  
شهور سنه الف و مائه و اثنی و تسعین الهجرة  
سنه ۱۱۹۲ اعادنا الله من جمیع البلايا بحرمة  
سید البرایا آمین آمین»، نیز یادداشت زلزله  
تبریز بدین عبارت: «یا حفیظ، و در سنه هزار  
و یکصد و نود و چهار هجری زلزله عظیم در دار  
السلطنه تبریز واقع، قریب به صد هزار نفر  
صغیر و کبیر از مردم آنجا و نقود و امتعه  
و اجناس تلف گردید اعادنا الله منه»، در صفحه  
۱۲۹ چند تاریخ تولد به سالهای ۱۱۸۲،

- فروردین ۱۳۰۹ شمسی موافق ۵ ذی قعدة  
۱۳۴۸ قمری که یادداشتی به زبان فرانسوی با  
امضای نام احمد مشهدی خراسانی، چند برگ  
پایانی نانوخته.  
کاغذ: خط دار یا شطرنجی.  
جلد: تیماج ضربی ساده سبزی یشمی عطف  
تیماج قهوه‌ای روشن.  
۱۴/۵ × ۲۲/۵ سم. ۱۶۸ گ. سطرها مختلف.  
(ثبت ۹۰۰۷۶)
- از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی  
(۱۰۳۰)  
انجام ناتمام: ... مظهر الآثار الجلالیه و لهذا جعل العید  
من المشتري الذي جعل مظهر الآثار الجمالية.  
نک: ذریعه، ۲۲۸/۲، فهرست خطی مرکز احیاء،  
۳۳۴/۱ ش ۲۳۹، فهرست مرعشی، ۳/۳ ش ۱۰۰۳،  
۶۹۸/۳۲ ش ۱۲۸۹۳/۶.
۴. حجیة الشهرة (اصول فقه - عربی)  
(۱۳۰ ر - ۱۳۴ پ)  
از: سید علی بن محمد علی حائری طباطبائی،  
صاحب ریاض (۱۲۳۱ ق)  
نک: فهرست مرعشی، ۸۰۰/۳۲ ش ۱۲۹۲۹/۲.  
خط: نستعلیق. کاتب: محمد جعفر بن محمد  
باقر اشکوری، کتاب اول را در بلدة سبزوار  
نگاشته، کتاب دوم را در بلدة غری (نجف  
اشرف) به تاریخ پنجشنبه ۲۵ شوال ۱۲۹۲  
نوشته است، رساله حجیة الشهرة در سال  
۱۲۹۵ نگاشته شده، کاتب نسخه را وقف بر  
طایفه ناجیه امامیه نموده به تاریخ سال  
۱۳۰۰ چنانچه وقف نامه‌اش را در کتاب دوم و سوم  
مورب نگاشته، مجموع مطالبی که در صفحات  
آغازین و پایانی و در لابلای کتابها نوشته شده  
خود جنگی نسبتاً مفصل است مشتمل بر  
مطالب ادبی، فقهی، تاریخی، شعر، حکایات،  
نسخه‌های طبی و غیره، در پایان مجموعه مهر  
بیضی «یا رفیع الدرجات» مشهود است.  
کاغذ: فرنگی آبی.  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج دار.  
۱۳/۳ × ۲۰/۲ سم. ۱۳۹ گ. سطرها مختلف.
- مجموعه:  
۱. قرة العیون فی اعز الفنون (عرفان - فارسی)  
(۷ پ - ۸۵ پ)  
از: ملا محسن بن مرتضی فیض کاشانی  
(۱۰۹۱ ق)  
آغاز افتاده: ... بلکه مقلد قرآن و حدیث پیغمبر و تابع  
اهل بیت آن سرور...  
نسخه‌ای به شماره ۱۴۵۱۷ گذشت.
۲. منیة المرید فی آداب المفید و المستفید  
(اخلاق - عربی)  
(۸۷ پ - ۱۲۴ ر)  
از: شهید ثانی زین الدین بن علی عاملی (۹۶۶  
ق)  
نک: فهرست خطی مرکز احیاء، ۲۶۰/۱ ش  
۱۸۵.
۳. الاعتقادات (اعتقادات - عربی)  
(۱۲۶ پ - ۱۲۸ پ)

از: شمس الدین محمد حافظ شیرازی (۷۹۲)  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۸۱۱۴.  
 نسخه‌ای دیگر به شماره ۱۴۶۴۰ خواهد آمد.  
 به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.  
 خط: نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: احتمالاً از  
 سده دوازدهم.

سه برگ تذهیب کامل و زیبا در مقدمه آغاز  
 نسخه، شروع دیوان با مطلع «زدلبری نتوان  
 لاف زد باسانی...» و آغاز غزلیات که هر یک  
 شامل سر لوح الوان زیبا با جدول کشی  
 و تشعیر مذهب و بین سطور نیز داندانموشی  
 زیبا با زمینه طلایی و دور اندازی مشکلی،  
 فاصله مصراعها با لاجورد و گره‌های سفیدابی،  
 مهر بیضوی تملک «علی اکبر» و «علی اکبر بن  
 علیقلی» در چند جای نسخه مشهود است، دو  
 تذهیب معمولی نیز در اواخر نسخه بچشم  
 می‌خورد، نسخه کمی آسیب دیده و پارگی‌های  
 کاغذ ناشیانه چسب خورده و موجب آسیب  
 بیشتر شده، با تصحیحات اندک، در آغاز  
 نسخه تاریخ تشرّف حاج علی اکبر خان فخیم  
 الدوله به مکه معظمه در چهارشنبه ۲۰ رجب  
 ۱۳۲۳ ق، یادداشت تملک عبد الحمید خان  
 بختیار، و خواب دیدن بی‌بی اختر در شب  
 پنجشنبه ۱۸ مهر ۱۳۲۵ «تا انشاء الله تعبیر  
 شود»، یادداشت مکه را زین العابدین در ۱۵  
 رمضان المبارک ۱۳۲۳ نگاشته با مهر بیضوی  
 نام وی، زین العابدین در پایان نسخه نیز  
 یادداشتی دارد که کتاب از آن فخیم الدوله  
 است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار،

(ثبت ۹۰۰۷۷)

۱۴۵۸۵

لوايح (عرفان - فارسی)  
 از: نور الدین عبد الرحمن بن احمد جامی  
 (۸۹۸ ق)

آغاز: لا احصى ثناء عليك كيف وكل ثناء يعود اليك...  
 نک: فهرست مرعشی، ۱/ ش ۱۱۰، ۲۷۶/۲۹  
 ش ۱۱۵۷۳/۸، ذریعه، ۳۷۱/۱۸.  
 به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.  
 خط: نستعلیق ممتاز. کاتب: بدون نام راقم.  
 تاریخ کتابت: سده سیزدهم.

صفحات مجدول به طلا و مشکلی و لاجورد،  
 عناوین طلایی، جداول اشعار نیز طلا  
 و مشکلی، دو صفحه آغازین دارای سرلوح  
 ظریف و زیبا و تشعیر با گل و بوته، بین سطور  
 طلایی دندانموشی، نسخه را طبق یادداشت  
 آغازین، دوستی به حسین بن اسماعیل داده به  
 تاریخ محرم الحرام ۱۲۷۰ در دار الخلافه  
 طهران، وی غاصب و سارق یا کسی که نسخه  
 را بگیرد و عودت ندهد لعنت کرده است، در  
 پایان نسخه نیز یادداشت تملک نسخه در  
 طهران به سال ۱۲۶۸ مشهود است.

جلد: روغنی دو رو زیبا گل و بوته دار با  
 ریختگی که باید زودتر مرمت شود و الا  
 ریختگی زیادتر می‌شود.

۱۳/۷ × ۲۰/۷ سم. ۳۴ گ. ۱۰ س.

(ثبت ۹۰۰۷۸)

۱۴۵۸۶

ديوان حافظ (شعر - فارسی)

- عطف از چرم دیگر نزدیک به همان رنگ، اندرون تیماج مشکی دارای جدول کشی بوده که از بین رفته.  
۱۳/۵ × ۲۴ سم. ۲۳۴ گ. ۱۴ س.  
(ثبت ۹۰۰۷۹)
- انجام مقدمه نسخه حاضر:  
ز بد گوه‌ران بد نباشد عجب  
سیاهی نشاید ببردن ز شب  
نک: ذریعه، ۸۲۱/۹ - ۸۲۲، فهرست نسخه‌های  
عکسی مرکز احیاء، ۳/۳۶۶ - ۳۶۸.  
به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.  
خط: نستعلیق زیبا. کاتب: معز الدین حسین  
لنکری. تاریخ کتابت: غرة ذی الحجه سال  
۱۰۱۶.  
نسخه‌ای است نفیس و هنری، برگ اول با  
تذهیب ظریف در برگی مستقل شروع شده با  
شمسه‌ای در وسط و دو سرترنج و چهار لچکی  
در اطراف آن که به طلا و لاجورد و رنگ‌های  
دیگر تزیین شده، بنظر می‌رسد برگ دوم نسخه  
افتاده و برگ دوم فعلی قرینه سمت چپ آن  
بوده که در حال حاضر سمت راست مفقود  
است، برگ فعلی زمینه تذهیب ظریف را طلا  
پوشانده تا عنوان کتاب و سرتیرهای مناسب  
با زمینه طلایی نویسانده شود یا صرفاً طلا  
پوش باشد، کتیبه‌های موجود در این صفحه نیز  
با نقوش اسلیمی ظریف و رنگ‌های متعدد  
پرداخته شده است، صفحه آغازین مقدمه  
دارای سر لوح زیبا، آغاز اشعار شاهنامه دارای  
تذهیب کامل زیبا، تمامی صفحات جدول به  
لاجورد و مشکی و طلا و زنگار و شنگرف،  
ابیات چهار ستونی با خطوط جداکننده طلا  
و مشکی، عناوین شنگرف، نسخه دارای ۱۸  
مجلس مینیاتور (برگهای ۱۳ پ، ۲۶ پ، ۳۱  
پ، ۴۰ پ، ۶۹ ر، ۷۶ پ، ۱۰۳ ر، ۱۴۴ ر،  
۱۶۲ ر، ۱۶۹ ر، ۲۲۳ پ، ۲۳۵ ر، ۲۷۲ پ،
- بوستان  
از: شیخ مصلح الدین بن عبدالله سعدی شیرازی  
(۶۹۱)  
به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.  
خط: نستعلیق زیبا. کاتب: علی نقی شریف  
شیرازی. تاریخ کتابت: ماه رجب ۱۳۴۵ ق بر  
حسب امر میرزا لطف‌علیخان امیر ارفع، صفحه  
شروع و صفحه مقابل آن دارای تذهیب  
و تشعیر متوسط، صفحات جدول به طلا  
و مشکی و لاجورد، جدولهای داخلی طلا  
و مشکی، عناوین به شنگرف یا لاجورد.  
جلد: روغنی ممتاز حاشیه دار و قاب سازی  
شده به نقوش گیاهی، درون روغنی ساده با  
جدول طلایی، عطف تیماج قهوه‌ای.  
۱۶/۴ × ۲۳/۳ سم. ۱۶۱ گ. ۱۴ س.  
(ثبت ۹۰۰۸۰)
- شاهنامه  
از: حکیم ابوالقاسم حسن بن اسحاق فردوسی  
طوسی (۴۱۱)  
آغاز مقدمه نسخه حاضر: ستایش خداوندی را  
که این جهان و آن جهان آفرید ....

۲۸۷ ر، ۲۸۹ پ، ۳۱۵ پ، ۴۵۷ ر، ۴۷۸ ر)،  
در انجامه مهر مربع «یا امام محمد تقی» و مهر  
بیضوی «عبده ابو الفتح» مشهود است.  
جلد: تیماج ساغری مشکلی ضربی ترنج  
و سرترنج‌دار و لچکی فرسوده اندرون تیماج  
قهوه‌ای.  
۲۲ × ۳۶/۳ سم. ۵۰۸ گ. ۲۱ س.  
(ثبت ۹۰۰۸۲)

افعل و قلبی یرید و لا اعمل\* واعرفه.  
آغاز نسخه چاپ مصر: قال ابوالقاسم عبد الرحمن بن  
اسحاق الزجاجی رحمه الله اخیرنا ابو عبدالله القاسم.. فی قول  
الله عزوجل ان ابراهیم کان امة قانتاً...  
انجام نسخه چاپ مصر: ... فقال له بیست الدار هذه  
الدار فی کانون الثانی.  
شارح مأخذ نسخه اصل را بیان نکرده است.  
به تصویرهایی از این نسخه مهم در پایان فهرست  
رجوع شود.

خط: نسخ مغرب قوی و زیبا. کاتب: نصر بن  
محمد<sup>۱)</sup> بن محمد بن عمر بن هبة الله بن حسن  
معروف به ابن ابی الشوک بزّاز. تاریخ کتابت:  
اواخر سال ۵۸۴ (پایان جزء اول روی برگ  
۶۹)، اوائیل جمادی الآخرة ۵۸۶ (پایان  
کتاب)، در پایان یادداشت مقابله کتاب در دهه  
(چندم؟) از شهر الله الاصب سال ۵۸۶ مندرج  
است، نسخه کامل و بسیار نفیس است، لبه‌های  
سه برگ اول و چند برگ میانی مرمت شده،  
ظرائفی که کاتب در کتابت نسخه بکار برده  
درخور مطالعه دقیق است و می‌توان بخشی از  
سیر تحول خط نسخ و سبک رسم الخط سده  
ششم را از آن استخراج نمود، عناوین و رؤوس  
مطالب خط ثلث درشت، عنوان جزء اول  
و جزء دوم ثلث درشت با دورگیری طلا بسیار  
زیبا، سر لوح لاجورد و طلایی که در آغاز هر  
دو جزء وجود دارد در جزء اول فرسوده شده،  
در پایان جزء اول امضای مطالعه کتاب توسط

۱۴۵۸۹  
**الاکبار والفوائد (امالی الزجاجی) (ادب - عربی)**  
از: ابو القاسم عبد الرحمن بن اسحاق زجاجی  
نحوی (۳۳۷)

مجالسی است ادبی و مهم با ذکر طریقه‌های  
سندی که زجاجی بر شاگردانش املاء نموده است.  
نسخه حاضر کامل است و آنچه در مصر با شرح  
احمد بن امین شنیطی در سال ۱۳۲۴ ه. ق چاپ  
شده کمتر از یک چهارم نسخه فعلی است و شاید  
منتخبی از امالی باشد.

آغاز جزء اول: حدثنا ابو القاسم.. قال حدثنا ابو جعفر  
محمد بن رستم الطبری.. عن ابی الاسود الدؤلی او قال: عن  
عدی عن ابی... عن ابیه قال: دخلت علی امیر المؤمنین علی  
بن ابی طالب علیه السلام فرأیته مطرقاً مفکراً فقلت: فیم  
تفکر یا امیر المؤمنین؟ قال: انی سمعت ببلدکم هذا لحناً...  
انجام جزء اول: ... و الذی افاده الریاشی من المازنی  
النصف الاول فانه مقایسه النحو.

آغاز جزء دوم: اخیرنا ابو القاسم.. حدثنا اسمعیل الوراق  
قال: حدثنا ابرهیم بن محمد البصری بمکة.. اطعموا الطعام  
وافشوا السلام...  
انجام جزء دوم (سائیده شده): ... لسانی یقول..

۱) در ترقیمه پایانی کتاب، کاتب یکی از «محمد»ها را  
جا انداخته است.

سنه ۱۲۸۹ هجری، وانا العبد العاصی فرهاد بن ولیعهد طاب ثراه فی دار الخلافه طهران صانها الله عن الحدثان، جزء اول در صفحه ۶۹ تمام شده که تاریخ کتابت کاتب سنه ۵۸۴ هجری است.

۲- ذیل یادداشت سابق چنین آمده: «این خط از مرحوم پدر ستوده سیر والاگهر بزرگوارم طاب ثراه واسکنه فی بحایح الجنان مرحوم مرور معتمد الدوله فرهاد میرزا ابن الولیعهد الاعظم اعلی الله مقامهما می‌باشد، وانا العبد عبد العلی المتخلص به عبدی الملقب بمعتمد الدوله.

۳- معتمد الدوله ذیل آن مجدداً نگاشته: «۷۲۷ هفتصد و بیست و هفت سال است که این کتاب را نوشته‌اند و چقدر خوش نوشته شده و در آن زمان خط به این صحتی و امتیاز و قاعده خیلی غرابت دارد، عبد العلی<sup>(۱)</sup>».

۴- «جناب محمود خان ملک الشعراء و سلطان البلغاء و النظراء ابن محمد حسین خان عندلیب ملک الشعراء ابن فتحعلی خان صبا ملک الشعراء کاشانی در شب یکشنبه ۱۳ رجب ۱۳۱۱، ۲۹ درجه جدی در طهران بمرض اسهال برحمت ایزدی پیوست.

مکی بن محمد بن شمس الدین از سلاله شهید محمد بن مکی قدس سره مشهود است، این امضا روی برگ ۱۹ از جزء دوم نیز تکرار شده است، پایان جزء اول یادداشت دیگری است از جعفر بن شیخ عبد علی قرشی در سال ۱۲۳۳ در مشهد مقدس غروی، و نیز یادداشت مطالعه محمد قرشی آل شیخ عبد علی آل شیخ علی بن مسعود با تصریح به اینکه یادداشت تاریخ دار قبل را برادر کوچکش نگاشته است، روی برگ ۸۷ عبد العلی میرزا (معتمد الدوله) حاشیه‌ای زده بر نقل زجاجی:

لعمری لقد کذب الزاعمون  
بأن القلوب تجانی القلوبا  
فلو کان حقاً کما یزعمون  
لما کان یشکو محب حبیبها  
و گفته: وقریب من هذا المعنی ما قیل  
بالفارسیه:

غلط است آنکه گفته که بدل ره است دل را  
دل من ز غصه خون شد دل تو خیر ندارد  
حرره معتمد الدوله [.. متخلص] عبدی،  
تصحیحاتی به خطوط مختلف در حاشیه دیده  
می‌شود، بعضی از تعلیقات و حواشی متأسفانه  
به جهت برش از بین رفته ولی غالباً به متن  
اصلی آسیب نزده است، در آغاز نسخه نیز چند  
یادداشت تاریخی جالب وجود دارد:

۱- یادداشت فرهاد میرزا بدین عبارت: «هو، این کتاب امالی زجاج را حضرت؟ مستطاب اعتضاد السلطنه وزیر علوم دام اقباله العالی بمن تعارف کرده‌اند، وکان ذلك فی یوم الاثنین خمسة ایام خلون من شهر ذی الحجة الحرام

(۱) راقم این سطور سید صادق حسینی اشکوری می‌گوید: اکنون که سال ۱۴۳۰ هجری قمری است ۸۴۶ سال از کتابت این نسخه نفیس می‌گذرد، وایوم یکشنبه ۱۳۸۸/۲/۶ هجری شمسی که در کتابخانه مجلس شورای اسلامی مشغول فهرستنگاری این کتاب هستم مشغوف و سرمست از این همه ظرایف و همت دانشمندان و هنرمندان اسلامی شده‌ام.



هیئات لا یأتی الزمان بمثله

ان الزمان بمثله لبخیل

اللهم اغفره بفضلک وسعة رحمتک بحق محمد  
وعلی و عترتها الطاهرین صلوات الله علیهم  
اجمعین آمین آمین».

۵- «بسمه تعالی قد من الله علی الاحقر ریحان  
الله بن جعفر الموسوی بانتقال هذا الكتاب  
العتیق المعتبر الذی هو من التفایس الثمینة فی  
ربیع الاول سنه ۱۳۲۴» سپس مهر بیضوی وی  
با سجع «العبد ریحان الله الموسوی» حک شده  
است.

۶- «این کتاب شریف امالی زجاج را مرحوم  
میرور اعتضاد السلطنه علیقلی میرزا ابن  
الخاقان فتحعلیشاه طاب ثراهما به پدر  
بزرگوارم مرحوم میرور معتمد الدوله فرهاد  
میرزا ابن الملك الاعظم ولبعهد عباس میرزا  
نایب السلطنه بهادرخان طاب ثراهما تعارف  
نموده‌اند و بعد از فوت پدر بزرگوارم به ارث  
منتقل به این بنده گردیده چند روزی به عاریت  
نیز با ماست. حرره عبد العلی میرزا معتمد  
الدوله المتخلص بعبدی ابن معتمد الدوله ابن  
الولیعهد طاب ثراهما» سپس مهر بیضوی  
«معتمد الدوله ۱۳۱۱» مشهود است.

۷- ذیل یادداشت سابق معتمد الدوله افزوده:  
«در اول جزء ثانی از این کتاب مستطاب  
سرلوح لاجورد و طلائی خالص دارد که نهایت  
امتیاز و نفاست را دارد».

جلد: تیماج یشمی با تزئینات طلاکوب.

۲۱/۸ × ۲۹/۸ سم. ۱۳۹ گ. ۲۱ س.

(ثبت ۹۰۰۸۳)

۱۴۵۹۰

سفینه تبریز (چند دانشی - فارسی و عربی)

از: حاج ابوالمجد محمد بن صدر الدین ابو الفتح  
مسعود بن مظفر تبریزی ملکائی قرشی (ق ۸)  
یکی از شاهکارهای مخطوطات ایرانی در سده  
هشتم هجری که عمدتاً در فاصله سالهای ۷۲۱ تا  
۷۲۳ هجری قمری در تبریز جمع آوری و کتابت  
شده، و کاتب آن ابوالمجد تبریزی که خود از  
دانشمندان و ادبای عصر خویش بوده آن را «سفینه»  
نامیده است.

سفینه تبریز آینه‌ای از وضع فرهنگی تبریز در  
باشکوه‌ترین دوران حیات فرهنگی آن یعنی نیمه  
دوم قرن هفتم و اوائل قرن هشتم هجری است،  
مشمول بر ۲۰۹ عنوان مستقل که توسط استاد شیخ  
عبد الحسین حائری - دام فضله و مجده - تفصیلاً  
معرفی شده است. این معرفی با مقدمه استاد دکتر  
نصرالله پورجوادی در سال ۱۳۸۱ به همت مرکز  
نشر دانشگاهی و کتابخانه مجلس شورای اسلامی  
همراه با چاپ عکسی اثر منتشر شد.

سفینه تبریز - به توضیح جناب آقای دکتر  
پورجوادی - «صرفاً مجموعه‌ای از آثار فارسی  
و عربی در زمینه‌های گوناگون، از قبیل ریاضیات  
و نجوم و موسیقی و تاریخ و لغت و فقه و اصول  
و ادعیه و عروض و نحو و فلسفه و کلام و تصوف  
و اشعار شعرای پیشین از قبیل نظامی و فردوسی  
و سنائی و خیام و اوحد الدین کرمانی و دهها شاعر  
دیگر، بخصوص شاعران تبریزی مانند همام  
و عتیقی نیست. بعضی از قسمتهای این مجموعه به  
صورت جُنگ است و کاتب مطالبی را که در اینجا

و آنجا خوانده یا شنیده در آنها ثبت کرده است، مطالبی که بسیاری از آنها به یقین در هیچ جای دیگر دیده نخواهد شد».

این مجموعه خوشبختانه سال ۱۳۸۷ شمسی به شماره ۱۰۰۶ ثبت ملی شده، و یکی از نامزدهای پیشنهادی برای ثبت در حافظه جهانی یونسکو می‌باشد.

نظر به اهمیت مجموعه، و اینکه نسخه عکسی و مقدمه مبسوط آن در دسترس همگان نیست، مطالب استاد حائری را با توجه به عنایت ویژه‌ای که بر روی این مجموعه داشته‌اند همراه با اضافات و تعدیلاتی نقل می‌کنیم، والفضل لمن تقدّم والشکر لمن تأخر واستفاد.

نسخه دارای صفحه شمار می‌باشد. فهرست تطبیقی سفینه نیز به همت آقای سید علی میرافضلی استخراج شده و در همان مقدمه به صورت جداگانه بچاپ رسیده که در این مقام، با معرفی کتابها تلفیق شده تقدیم می‌گردد. علاوه بر اضافات لازمه و اصلاحات جزئی در پاره‌ای از تاریخها<sup>۱)</sup>؛ آغاز اکثر رسائل و انجام پاره‌ای از آنها همراه با موضوعات، در این فهرست افزوده شده و تقدیم علاقمندان می‌گردد:

#### ۱. انتخاب المصابیح (حدیث - عربی)

(۲ - ۳۰)

از: یوسف بن علی بن حسن حسینی (اوایل قرن هشتم)

برگزیده از کتاب مصابیح السنه حسین بن مسعود بغوی (م. ۵۱۶).

وی به هنگامی که جلای وطن کرده و در ترکیه

(روم) سکنی گزیده بود، این گزیده را تألیف و به سلطان آن کشور سلطان ابوالفتح کیقباد بن سلطان فرامرز سلجوقی اهدا کرد. یوسف بن علی از احمد بن محمد بن زاهد غزنوی و او از محمد بن محمود سدید زوزنی حنفی (حدود ۶۹۹ هـ) دانش فراگرفته است. در اواخر این گزیده (در باب مناقب آن بیت الرسول ﷺ حدیث حوض و ثقلین را آورده. از این کتاب، نامی و نسخه‌ای دیگر تاکنون یافت نشده است. کاتب این نسخه را از روی نسخه اصل رونویسی کرده است. لبه چند سطر آغازین کمی از بین رفته و مرمت شده است.

تاریخ کتابت: شب پنجشنبه بعد از عشاء ۲۹ شوال ۷۲۲ هـ.

آغاز: ... البرایا من البری وکرهم بالنطق والحجی وأرشدهم من تیه الضلالة والنغی ... .  
انجام: ... مثل أمتی مثل المطر لا یدری أوله خیر أم آخره.

#### ۲. ادعیه النبی ﷺ (دعا - عربی)

(۳۱ - ۳۶)

از: بهاء الدین حیدر کاشی (زنده در ۷۲۳) شیخ

۱) به طور مثال، بسیاری از تاریخها در سفینه، شب فلان روز مثلاً شب دوشنبه ذکر شده است. ثبت تاریخ در سفینه به صورت دوشنبه انجام پذیرفته و عملاً با تاریخ مندرج در آن فاصله دارد.  
البته نکته آن است که: با توجه به قرینه‌ای که در صفحات ۲۸۳ و ۲۸۸ وجود دارد کاتب شب شنبه را ۵ صفر ۷۲۳ عنوان کرده، سپس روز شنبه را هم ۵ صفر همان سال نگاشته است. بنابراین بنظر می‌رسد شبهای ایام هفته را نیز جزء روز بعد محسوب داشته است.

مؤلف متون چهل حدیث نبوی (ص) را با حذف سند (مرسله) می‌آورد جز حدیث نخست و چهلم که مسند است و با دو طریق. حدیث نخست درباره اسرار فقر و غنی، وظایف اغنیا و فضیلت فقر است. نام مؤلف و کتاب در منبع دیگر دیده نشد. تاریخ کتابت: شنبه ۲ ذی القعدة ۷۲۲ هـ. آغاز: جمعت أربعين حديثاً عن النبي صلى الله عليه وآله [وآله] وسلم في فضل الفقراء وأهل التصوف مما سمعت من مشايخي رحمهم الله بإسناد صحيح... . انجام: ... ثم إن رسول الله قطع رداءه اربعائة قطعة وقسمه بين أصحابه رضوان الله عليهم أجمعين والله أعلم بالصواب.

#### ۴. انتخاب احياء علوم الدين (اخلاق - عربی) (۳۷ - ۵۴)

از: امين الدين ابو القاسم الحاج بله (۷۲۰)<sup>۱)</sup> این منتخب مانند اصل کتاب احياء العلوم غزالی دارای ۴ قسم و هر قسم دارای ۱۰ باب است. این نسخه تا بخشی از فصل دهم از قسم چهارم است و بقیه آن افتاده است.

آغاز: الحمد لله الذي هدانا لهذا... اعلم أن هذا الكتاب يشتمل على أربعة أقسام القسم الاول في العبادات... . انجام افتاده: ... إلى أن يسمعون نعمة ملك الموت باحدى البشريتين اما ابشر با... .

۱) تاریخ وفات امين الدين الحاج بله از رساله طریق الآخرة در همين مجموعه بدست می‌آید که شرف الدين عثمان، فرزند حاج بله، به مناسبت مرگ پدر درج کرده است. تاریخ وفات او، ۱۷ رمضان المبارک ۷۲۰ در دمشق ثبت شده است. ر. ک: مقدمه سفینه تبریز (چاپ عکسی) ص هفت.

روایت ابوالمجد کاتب این کتاب دارای ۶ باب است و فهرست ابواب در دیباچه آمده است بدین تفصیل: الباب الاول: فی الدعاء والذکر وفضیلتها علی الاجمال. الباب الثاني: فی فضیلة التسبیح والتحمید والتکبیر وثواب کل واحد منها. الباب الثالث: فی الدعاء والذکر بعد الصلاة وقبلها. الباب الرابع: فی الذکر والدعاء عند الصباح والمساء وعند النوم وال... . الباب الخامس: فی الدعوات والاذکار عند سایر الاوقات والاحوال.

#### الباب السادس: فی التوبة والاستغفار والاستعاذة.

کاتب نسخه خود را با نسخه اصل مؤلف مقابله کرده و در اواخر جمادی الاولى ۷۲۳ مقابله را به پایان رسانیده است. کاتب از مؤلف در آغاز تعبیر به (قاسی = قاشی) و در پایان تعبیر به (کاشی) کرده است.

تاریخ کتابت: شنبه ۲ ذی القعدة ۷۲۲ هـ. آغاز: سبحانك اللهم لك الحمد أنت قيم السموات والارض ومن فيهن ولك الحمد أنت نور السموات والارض... . انجام: ... .

#### ۳. الاربعون حديثاً في فضل الفقراء واهل التصوف (حدیث - عربی)

(۳۶ - ۳۷)

از: زائد بن سعيد احمد (كذا...) بن حسين طوسی

قدیماً بدا قبل النبیین فضله  
فان قدموا بعثاً ففی الفضل یسبق  
انجام:

یطیب بریاه النسیم بطیبة  
فطوبی لمن فی طیبه تشق الریا

۷. الهدایة فی أصول الفقه ( اصول فقه - عربی )  
( ۵۸ - ۵۹ )

از: امین الدین ابوالقاسم الحاج بله ( ۷۲۰ )  
این کتاب دارای ۳ قسم است: قسم اول در بیان  
و تعریف اهم عنوان‌های مورد نیاز فقیه. این نسخه  
فقط شامل قسم اول از کتاب الهدایة است.

تاریخ کتابت: پنجشنبه ۱۴ ذی القعدة ۷۲۲ هـ.

آغاز: الحمد لله رب العالمین ... أما بعد فهذا مختصر  
رتبته علی ثلاثة أقسام من العلوم وسميته بالهدایة مستعیناً  
بالله فی اتمامه ...

انجام ناتمام: ... والثالث کترجیح الخاص علی القیاس  
لکونه من ال... أسلم، والله أعلم.

۸. التذکرة فی الاصولین

( ۶۰ - ۷۰ ) ( فقه و اصول و کلام - عربی )

از: ؟

مبتنی بر سه قسم به این ترتیب: قسم اول فوائد  
در اصول علم کلام بر طریقت اشعری، قسم دوم  
فوائد از اصول فقه، قسم سوم مسائل فقهی. در قسم  
اول بحثی کلامی دارد با عنوان « تنبیہ » درباره افعال  
باری که سخن اشعری و معتزلی را نقل و ردّ می‌کند  
و سپس می‌گوید « و قال المحققون لا جبر ولا  
تفویض بل منزلة بین المنزلتین... » و درباره امام  
می‌گوید « و یجب نصب الامام سمعاً لقوله من مات

۵. مقامات و احوال اهل معرفت ( عرفان - عربی )  
( ۵۵ - ۵۶ )

از: بخشی است از کتابی با عنوان « القول... » با  
گواه آوردن از قرآن و حدیث و سخن عرفا. از بقیة  
قول ۳۷ تا قول ۵۷ ( فی المشاهدة ). أقوال از محمد  
بن خفیف، محمد بن موسی و جمعی از قدمای  
صوفیه و وعاظ نقل شده است.

آغاز افتاده: ... سئل الثبلی رحمه الله عن حقیقة متابعة  
الاسلاف فقات أن تموت عنک نفسک ...

انجام افتاده: ... القول ۵۷ فی المشاهدة قال الله عز وجل  
آن فی ذلك لذكری لمن کان ...

۶. القصائد الوترية ( شعر - عربی )  
( ۵۷ )

از: محمد بن رشید بغدادی ( ف . ۶۶۲ هـ )  
در سیرت پیامبر ( ص ) و مدح او. در کشف  
الظنون و فهارس خطی آمده که و تریة ۲۹ قصیده  
است و هر قصیده ۲۱ بیت. اما در نسخه حاضر هر  
قصیده ۷ بیت است. وصف قصاید و تریة در کشف  
الظنون و در برخی دیگر از مدارک بسیار مشوش  
است. وصف صحیح قصاید در فهرست دار الکتب  
قاهره ( چاپ ۱۹۲۴ ) دیده می‌شود. نسخه حاضر از  
حرف « ق » است.

تاریخ کتابت: شب پنجشنبه بین مغرب و عشاء ۱۴  
ذی القعدة ۷۲۲ هـ.

آغاز: حرف القاف:

قفوا واسمعوا نطقی بمدح محمد  
رسول صدوق عن هوی لیس ینطق

قرآن کی بر بنده واجبست ایمان آوردن و تصدیق کردن بدل  
و جان بخدای و رسول او و بدانج کفت و اقرار آوردن بزبان ...  
انجام: ... دعا موقوفست میان آسمان و زمین و هیچ از آن  
بر آسمان نشود تا بر مصطفی علیه السلام درود ندهد.

۱۰. **مناسک حج** (مناسک - فارسی)  
(۸۲ - ۹۰)

از: بهاء الدین یعقوب (زنده در ۷۲۲ هـ)  
در آداب و اسرار حج و عمره و احکام و شرایط  
صحت و وجوب حج در سه باب. مؤلف می گوید این  
کتاب را به شیوه مناسک حج کتاب احیاء العلوم  
غزالی فراهم آورده است، اما چنین پیداست که  
ترتیب عناوین و مطالب احیاء را رعایت نکرده  
است. این ترجمه گاه دقیقتر از ترجمه خوارزمی  
است و با آنکه متأخر از آن ترجمه است، پاره‌ای از  
تعبیرات و کلمات فارسی در آن به کار رفته که در  
ترجمه خوارزمی وجود ندارد.

تاریخ کتابت: ضحوة شنبه ۲۳ ذی القعدة ۷۲۲ هـ در  
مدینة الموحدين تبریز.

آغاز: الحمد لله حمد الشاکرين... این مختصریست در  
مناسک حج جمع کرده شد بترتیب مناسک کتاب احیاء علوم  
دین بزبان پارسی از بهر جماعتی دوستان کی التماس کرده  
بودند ...

انجام: ... هر یکی نصیبی یافتن کیردکی حیوة عبارت  
وی بدان بود و از حد صورتها فراتر شود والله اعلم بالصواب  
والیه المرجع والمآب.

۱۱. **کتاب فی علم الفرائض** (فرائض - فارسی)  
(۹۰ - ۹۲)

از: صلاح الدین موسی

و لم يعرف...» اوراق نسخه در صحافی جابجا  
شده است است.

تاریخ کتابت: یکشنبه ۱۷ ذی القعدة ۷۲۲ هـ  
هنگامی که خورشید در قوس بوده است.

آغاز: الحمد لله رب العالمین... أما بعد فهذا مختصر  
رتبته علی ثلاثة أقسام قسم فی فواید من أصول الکلام...  
انجام: ... وعلیه مهرها والتعزیر لا قيمة الولد ویكون  
سبباً حراً والله أعلم بالصواب.

۹. **کتاب در فقه شافعی (الکفاية فی الفروع)**  
(۷۰ - ۸۲) (فقه - فارسی)

از: ابو محمد حسین بن مسعود فراء بغوی (ف.  
۵۱۶ هـ)

در کشف الظنون کتاب کفایه به فارسی (= باللغة  
الاعجمية) از فراء بغوی یاد شده است. در کتابخانه  
مرکزی دانشگاه نسخه‌ای از فقه فارسی تألیف بغوی  
معرفی شده که مؤلف فهرست احتمال می دهد همان  
کفایه باشد. بخشی از نسخه حاضر با نسخه دانشگاه  
منطبق است و بخش هایی با آن جدایی و فرق دارد.  
در آغاز این کتاب بخشی کوتاه در اعتقادات و سپس  
برخی از ابواب فقه است. نثری کهن دارد و منبعی  
است معتبر برای واژه‌ها و ترکیب‌های فقهی فارسی.  
نسخه‌ای نادر و کمیاب است. نام کفایه در نسخه یاد  
نشده ولی به نام مؤلف تصریح شده است. برگ‌های  
نسخه در صحافی جا به جا شده و مشوش است.

تاریخ کتابت: چهارشنبه بعد از عصر (نماز عصر)  
۲۰ ذی القعدة ۷۲۲ هـ.

آغاز: الحمد لله رب العالمین... أما بعد فقد قال الله تعالى  
فآمنوا بالله... خدای تبارک و تعالی می فرماید ایمان آورید  
بخدای عز وجل و بر رسول او و بدان نورکه فرو فرستادیم یعنی

- بخشی از مسائل ارث و محاسبات تقسیم ترکه است که به التماس بعضی از طالبان آن علم به زبان پارسی جمع کرده شده است. دارای یک باب. اصطلاحات بکار رفته در این مختصر قابل بررسی است.
- تاریخ کتابت: شنبه ۲۳ ذی القعدة ۷۲۲ هـ. کاتب چنین تعبیر کرده است: عصيرة سبت المذكور في المناسك.
- آغاز: صد هزاران شکر و سپاس زیادت از ضبط و قیاس مر خدای را جل جلاله کی وجوب وجود بطریق دوام و استمرار از لوازم ذات پاک اوست ...
- انجام: ... وشش سبع درمی و سیم را چهار، نی زیادت و نقصان، والله اعلم بالصواب.
- ۱۲. الاوراد (دعا - فارسی)**  
(۹۶ - ۹۷)
- از: امین الدین ابوالقاسم الحاج بله (۷۲۰)
- اوراد موظفه سالک از هنگام برخاستن از خواب تا آماده شدن برای خواب.
- تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۵ ذی القعدة ۷۲۲ هـ.
- آغاز: می باید کی خون (چون) بنده از خواب برخیزد بگوید (بگوید) الحمد لله الذي احيانا بعد ما اماتنا واليه النشور ...
- انجام: ... وهر نوبت کی از خواب بیدار شود بگوید (بگوید) لا اله الا الله الواحد القهار رب السموات والارض وما بينهما العزيز الغفار.
- ۱۳. ورد الصبح (دعا و قرآن - فارسی)**  
(۹۶ - ۹۸)
- از: امین الدین ابوالقاسم الحاج بله (۷۲۰)
- این اوراد، از سوره‌های قرآن کریم است (از سوره فاتحه تا ناس).
- تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۵ ذی القعدة ۷۲۲ هـ.
- آغاز: بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين الى آخره ومن سورة البقرة الم ذلك الكتاب ...
- انجام: ... وسورة النصر والاخلاص والمعوذتين بتمامها والله اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب.
- ۱۴. دعوات الايام السبعة (دعا - عربی)**  
(۹۸)
- از: دعاهاى موظف ايام هفته ووظايف سالكان ومنتبدان است به روايت از حضرت مولی امير المؤمنين على عليه السلام.
- تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۵ ذی القعدة ۷۲۲ هـ.
- آغاز: دعا يوم الجمعة الله أكبر اهل الكبرياء والعظمة ومنتهى الجبروت والعزة وولى الغيث والرحمة ...
- انجام: ... والباقي بعد خلقك سبحانه وتعاليت علواً كثيراً.
- ۱۵. ادعیه ایام رمضان المبارک (دعا - فارسی)**  
(۹۹)
- از: ؟
- دعاهاى معروف روزهاى ماه مبارک رمضان است به روايت امير المؤمنين على عليه السلام از پیامبر صلی الله علیه و آله بدون ذکر نام گرد آورنده.
- تاریخ کتابت: دوشنبه بین ظهر و عصر ۱۷ ذی الحجة ۷۲۲ هـ. در حالی که شمس در جدی بوده است.
- آغاز: امير المؤمنين على بن ابى طالب رضى الله عنه روايت کند از پیغامبر صلی الله علیه وسلم کی پیاموند مر دعاهاى روزهاى ماه رمضان ...

- انجم: ... محکمة بالفروع أصوله بحق محمد وآله  
الطيبين الطاهرين والله أعلم بالصواب.
۱۸. تواریخ الخلفاء (تاریخ - عربی)  
(۱۰۲ - ۱۰۳)  
از: ؟  
اسامی خلفا و مدت خلافت آنان تا انقراض  
سلسله بنی عباس در ۶۵۵ هـ  
از دیباچه بر می آید که مؤلف در زمان انقراض  
بنی عباس حضور داشته است.  
تاریخ کتابت: شنبه ۱۲ صفر ۷۲۲ هـ.  
آغاز: ذکر خلفا الراشدين من بعد رسول الله صلى الله  
عليه وسلم الى عهدنا هذا مختصراً اوردناه اسماءهم وكناهم  
وآباءهم وامهاتهم وتواریخ بیعاتهم وعدد ولاياتهم على  
الترتيب فاولهم...  
انجم: ... المستعصم.. ولی فی عاشر جمادی الآخر من  
سنة أربعین وستمائة فیقی خمس عشر سنة.
۱۶. کلمات قصار (حدیث - عربی)  
امیر المؤمنین علی عليه السلام (صد کلمه)  
(۹۹ - ۱۰۰)  
گردآوری از: ابو عثمان جاحظ بصری (م  
۲۵۵۰ هـ)  
تاریخ کتابت: ظهر یکشنبه ۸ محرم ۷۲۳ هـ.  
آغاز: روی عن علی بن ابی طالب کرم الله وجهه مایة  
کلمة تفي كل كلمة منها بألف من محاسن الآداب...  
انجم: ... حساب الاغنياء اللهم اغفر مرزات الاحاظ  
وهفوات اللسان يا ارحم الراحمين.
۱۷. تواریخ رسول الله صلى الله عليه وآله  
(تاریخ معصومین - عربی)  
(۱۰۰ - ۱۰۲)  
از: امین الدین ابوالقاسم الحاج بله (۷۲۰)  
وی در آغاز حاشیه خویش بر مصابیح بغوی،  
تواریخ و مقاطع کارها و اقدامات رسول الله - صلی  
الله علیه و آله - و فرزندان و خاندان و نیز سیرت او را  
تا وفات آورده و کاتب نسخه ابو المجد محمد بن  
ملک مسعود تبریزی (شاگرد امین الدین) آن  
نوشته‌ها را تدوین کرده است.  
تاریخ کتابت: شنبه ۱۲ صفر ۷۲۳ هـ.  
آغاز: الحمد لله حق حمده والصلوة على رسوله وعبده  
وعلى آله وصحبه من بعده، قال صاحب الاستيعاب...  
انجم: ... واخبرني ابوواقد الليثي انه سمع كعب الاخبار  
يقول سئل ما يقول عبدالله بن سلام والله اعلم.
۱۹. انتخاب السامی فی الاسامی  
(لغت - عربی به فارسی)  
(۱۰۴ - ۱۱۷)  
از: ؟  
نام انتخاب کننده در نسخه نیست. در پایان  
نسخه آمده که از نسخه‌ای سقیم رونویس شده  
است.  
تاریخ کتابت: شب سه شنبه ۱۴ ذی القعدة ۷۲۰ هـ.  
آغاز: الله والاله خدای سزای پرستش الالهة جمع  
الالهية خدایي الرحمن بخشاینده الرحيم مهربان...  
انجم: ... الميثاق الحبل العهد الامان.
۲۰. انتخاب المصادر (لغت - عربی به فارسی)  
(۱۱۷ - ۱۲۷)  
از: ؟  
برگزیده از مصادر زوزنی است، و از دیباچه

(۱۳۱-۱۴۴)

از: امین‌الدین ابو القاسم الحاج بله (۷۲۰)

این کتاب در هفت قسم تألیف شده و از توصیف مؤلف در دیباچه برمی‌آید که این کتاب دایرة المعارف علوم ادب است. نسخه تنها بخشی از قسم اول کتاب است در ترجمه الفاظ وارده در قرآن کریم به ترتیب الفبایی با اشاره‌ای به تفسیر آن. بقیه کتاب با کمال تأسف از نسخه ساقط شده است. مؤلف پس از ترجمه الفاظ سورة الفاتحة به ترجمه الفاظ سورة الناس پرداخته و پس از آن یکایک سور به عکس ترتیب تا سورة الحجّ. نسخه در اوایل سورة الحجّ ناقص است و بقیه آن از مجموعه افتاده است.

آغاز: الحمد لله على أن جعل علوم الادب وسيلة الى معرفة كلامه....

انجام افتاده: الحرمة أنج نشاید شکستن آن الحرمت ج، السحيق دور....

با توجه به دو رساله پیش و پس آن، احتمالاً این رساله در ماه محرم یا صفر سال ۷۲۱ کتابت شده است.

۲۳. العزّي في التصريف (تصريف عزى)

(۱۴۵-۱۴۶) (صرف - عربی)

(۱) کاتب نام مؤلف را فخرالملة والدين محمد بن محمد الرازی بیان کرده است، ولی بنظر می‌رسد او فخرالدین محمد بن عمر بن حسین رازی متوفای سال ۶۰۶ باشد. البته قطب‌الدین محمد بن محمد رازی شارح شمسیه و مطلع که المحاکمة بین شرحی الاشارات از اوست هم‌عصر او بوده ولی متوفای سال ۷۶۶ هجری است و حال آنکه این رساله در سال ۷۲۱ هجری کتابت شده و کاتب از مؤلف با جمله دعایی «طاب ثراه» که مختص اموات است یاد می‌کند.

برمی‌آید واژه‌هایی که در محاورات و مراسلات بیشتر مورد نیاز است از المصادر برگزیده شده است.

تاریخ کتابت: شب سه شنبه ۱۱ محرم ۷۲۱ هـ.

آغاز: الحمد لله الاول الآخر الباطن الظاهر الحكيم القادر الحليم الفاطر.. فهذا منتخبا من المصادر للزوزنى رحمه الله مما هو محتاج اليه فى المحاورات والمخاطبات ومفتقرا اليه فى المراسلات والمكاتبات....

انجام: ... باران در آمدن الولاية والى و ولى شدن.

۲۱. التحفة فى اللغة (حمد و ثناء)

(۱۲۸-۱۳۱) (لغت - عربی به فارسی)

از: فخر الدین محمد بن عمر رازی (۶۰۶)<sup>۱)</sup>

همان کتاب لغت تألیف رشید الدین وطواط است که نسخه‌های متعدد دارد، و در بیشتر نسخه‌ها نام آن «حمد و ثناء» آمده، در یک نسخه در ادبیات تهران و نیز در دو نسخه کتابخانه ملک نام آن تحفة است. احمد داعی کرمانی که در قرن نهم این رساله وطواط را به نظم درآورده با عنوان حمد و ثناء از آن یاد می‌کند. در کتابخانه سپهسالار نیز یک نسخه از همین فرهنگ وجود دارد که نام مؤلف و کتاب در نسخه نیست و مؤلف فهرست نام «الالفاظ المفردة والمركبة» بر آن نهاده است.

تاریخ کتابت: شب پنجشنبه ۱۳ محرم ۷۲۱ هـ.

آغاز: حمد و ثنا مبدع بی مثال و آلت و مخترع بی عرض (بی غرض) و علت را....

انجام: ... صالح و طالع نیک و بد مرد، ابتدا و انتها اول و آخر.

۲۲. منهاج ذوی الحسب فى اكتساب علوم الادب

(ادب - عربی)



کتاب عبارت (کتاب العقود وهو قصيدة منظومة في علم النحو من مقاله) ظاهرش آن است که ناظم این قصیده، مؤلف همان رساله سابق باشد که در احتمالی ضعیف عبدالقادر جرجانی است. ولی این احتمال بعید است چون در تألیفات جرجانی چنین نسبتی را نیافتیم، بلکه جای نام مؤلف رساله پیشین در جنگ خالی مانده است.

شاید (من مقاله) با در نظر نگرفتن چند رساله اخیر و کوتاه، اشاره به رساله منهاج ذوی الحساب از ابوالقاسم بله باشد که چند کتاب و رساله دیگر نیز از وی در این مجموعه معرفی شده است، گرچه به سبک و سیاق او چندان نمی‌ماند.

علاوه بر آنکه عبارت انجامه کتاب ظاهر است در آنکه منظومه نه از امین الدین بله است که استاد کاتب بوده و کاتب با اشراف کامل از او نقل می‌کند و نه از خود کاتب. عبارت چنین است: نقل من نسخة سقیمة وشهد علمه عدولاً من الشهود لتعدد کاتبه من غلط الواقع في المقصود.

در پایان قصیده آمده:

ضمّنتها ما فی العقود وزدتها

لتزید نفعاً فوق ذاك و تکملاً...

تاریخ کتابت: شب سه شنبه ۲۶ ذی القعدة ۷۲۲ هـ.

آغاز: کتاب العقود وهو قصيدة منظومة في علم النحو من مقاله.

الحمد لله الذي رفع العلي

ثم الصلوة على النبي ومن تلا

يا طالباً للعلم هالك مسعداً

كالحظ في كل العلوم محملاً...

(۱) منظور همه جا، هنگام بین نماز ظهر و عصر است.

از: عز الدین ابراهیم بن عبدالوهاب زنجانی (نزدیک ۶۵۵)

اوراق اول افتاده و بخشهای پایان کتاب در نسخه موجود است. از دنباله معتلات، مهموز، و اسم زمان و مکان.

تاریخ کتابت: پنجشنبه بین ظهر و عصر<sup>(۱)</sup> ۴ صفر سال ۷۲۱ هـ.

آغاز افتاده: ... بالنقل ويخاف ويهاب واعتلاهما بالنقل والقلب.

۲۴. الانموذج في النحو (نحو - عربی) (۱۴۶ - ۱۴۹)

از: جارالله محمود بن عمر زمخشری (۵۳۸) تاریخ کتابت: شنبه بین ظهر و عصر ۶ صفر ۷۲۱ هـ.

۲۵. العوامل المأه في النحو (نحو - عربی) (۱۴۹ - ۱۵۰)

از: عبد القادر جرجانی (گرگانی) تاریخ کتابت: عصر شنبه ۶ صفر ۷۲۱ هـ. آغاز: الحمد لله على جزیل نواله.. هذا مختصر في حصر العوامل على ما ذكره الشيخ الفاضل ...

۲۶. قصيدة العقود (نحو - عربی) (۱۵۱ - ۱۵۲)

از:؟

قصیده لامیه‌ای است در نحو، و نام آن در صدر و ذیل نسخه «العقود» یاد شده است. از بررسی در مضمون و محتوای منظومه به دست می‌آید که این قصیده در تکمیل منظومه العقود سروده شده، و دور نیست از سراینده قصیده العقود باشد. البته در آغاز

- انجام: ...  
و جميع ذی الابواب زایده علی  
قول المصنف؟ مع شیء کملا
- یا سائلی عن ادب القوافی  
خذ الجواب والجواب شافی  
حرف الروی عند أهل الخیر  
لا بد منه فی ضروب الشعر...  
انجام: ...  
ثم الصلاة عدد الرمال  
علی النبی المصطفی والآل
- ۲۷. قصیده فی العروض والقوافی**  
(عروض وقافیه - عربی)  
(۱۵۳ - ۱۵۵)  
از: ابن حاجب، عثمان بن عمر مالکی معروف به  
ابن حاجب (۶۲۹)  
تاریخ کتابت: دوشنبه ۸ صفر ۷۲۱ هـ.  
آغاز:  
الحمد لله ذی العرش المجید علی  
الباسه من لباس فضله حللا  
ثم علی المصطفی الهادی صلوة فتی  
یرجونها سكن الفردوس مبتهلا...  
انجام: ...  
وقد أتت ألف والبا بکسرتها  
ولم یجئ ماووها والها كما جعلها
- ۲۸. منظومة العروض (الکافی) (عروض - عربی)**  
(۱۵۵)  
از: صاحب اسماعیل بن عباد طالقانی (م. ۳۸۵ هـ)  
در ذریعه از این اثر یاد شده بدون اشاره به  
منظوم بودن آن (ذریعه ۳۵۴/۵). در نسخه حاضر  
عنوان کتاب منظوم فی علم القوافی یاد شده و کاتب  
می‌گوید: «این مثنوی دارای ۳۵ بیت است».  
تاریخ کتابت: دوشنبه ۸ صفر ۷۲۱ هـ.  
آغاز:
- ۲۹. الحسنة**  
(عروض وقافیه - عربی)  
(قصیده فی العروض والقوافی)  
(۱۵۶ - ۱۶۹)  
از: صدر الدین ساوجی (۷۴۹)  
دارای ۳۰۰ بیت. این قصیده از مهمترین منابع  
عروض وقافیه است. ساوجی در بحرهای عروضی  
وزحافات بر دوائر عروضی خلیل دایره‌هایی  
افزوده است که در این نسخه به دست کاتب فاضل  
نسخه، محمد بن مسعود تبریزی - که خود در این فن  
ماهر بوده - متمایز گردیده و آنها را «اختراع ناظم»  
می‌خواند و می‌گوید: «لم یسبقه احد الی تصویره».  
بر این قصیده شرح‌هایی نوشته شده و از آن جمله  
است شرح تقی الدین حلبی، ابن داود عالم بزرگ  
شیعه و صاحب رجال ابن داود.  
در حاشیه قصیده توضیحاتی فنی است،  
و روشن نیست از ساوجی است یا از کاتب. از این  
قصیده در کتابخانه‌های ایران نسخه‌ای تاکنون دیده  
نشده است.  
تاریخ کتابت: بین ظهر و عصر چهارشنبه ۱۰ صفر  
۷۲۱ هـ.  
آغاز:

تاریخ کتابت: شب چهارشنبه بعد از نماز عشاء ۱۷ صفر ۷۲۱ هـ.  
 آغاز: الحمد لله حق حمده والصلوة على نبيه وعبيده وعلى آله وأصحابه من بعده وسلم تسليماً كثيراً اما بعد چنین گوید...  
 که چون سن بهیچده سالکی رسید...  
 انجام: ...  
 رهی رسیده بجایی کی پیش خاطر تو  
 همه نهنان سیهی آشکار می آید

بحمد الملك الحق ذی الطول والعلی  
 وشکر آیادیه افتتح مستفلاً  
 وصلّ علی المختار أحمد وانتصب  
 لعترته الزهر الكرام مبیحلاً...  
 انجام: ...  
 وأوفسوا ثناءً مستطاباً وقرطوا  
 أباعذرهما إذ ما ألا الجهد بل ألاً

### ۳۰. علم العروض الفارسی (عروض پارسیان)

(۱۶۹ - ۱۷۲) (عروض و قافیه - فارسی)  
 از: امین الدین ابوالقاسم الحاج بله (۷۲۰)  
 مشتمل بر یک مقدمه و دو فن در عروض و قافیة پارسیان. هر فن دارای ۴ فصل.  
 تاریخ کتابت: شب شنبه میان نماز شام و خفتن ۱۳ صفر ۷۲۱ هـ.  
 آغاز: بدانک این مختصریست در عروض و قوافی پارسیان مشتمل بر یک مقدمه و دو فن. مقدمه در حقیقت شعرست...  
 انجام: ... مستعملست ازین مختصر منتفع گردد بعون الله وحسن توفیقه انه خیر موفق و معین.

### ۳۱. الکافیة فی علم العروض والقافیة

(۱۷۳ - ۱۸۱) (عروض و قافیه - فارسی)  
 از: ابوالمجد محمد بن ملک مسعود بن مظفر تبریزی (کاتب)  
 دارای دو مقدمه و دو مقاله و خاتمه. بنا بر نوشته دیباجه، مؤلف در ۱۵ سالگی به مطالعه قصیده صدر الدین ساوجی (رک. ش ۲۹) پرداخته و بعد از آن عروض فارسی را آموخته و در رجب سال ۷۱۵ یادداشتهای خود را سامان داده است.

۳۲. نظام التواریخ (تاریخ - فارسی)  
 (۱۸۲ - ۱۹۸)  
 از: قاضی ناصر الدین ابو سعید عبدالله بیضاوی شیرازی (م. ۶۸۴ هـ)  
 در تاریخ عالم از دوره آدم ابوالبشر تا زمان تألیف یعنی سال ۶۷۴ هجری. دارای ۴ قسم است و فهرست اقسام در دیباجه کتاب یاد شده است.  
 آغاز: حمدی نهایت و شکر بی غایت میدعی راکمی بیک امرگن ارواح و اشباح را پیدا کرد...  
 انجام افتاده: شاه جهانگشای عادی رای اباخان کی پادشاه ایران زمین و بلاد رومست...  
 از آخر رساله «نظام تواریخ» یک یا دو برگ افتاده است و تاریخ کتابت آن با توجه به رساله ما قبلش، باید در ماه صفر ۷۲۱ باشد.

### ۳۳. المقصورة الدربیدیة (شعر - عربی)

(۱۹۹ - ۲۰۱)  
 از: ابوبکر محمد بن درید لغوی (۳۲۱)  
 تاریخ کتابت: شنبه بین ظهر و عصر ۹ جمادی الاولی ۷۲۱ هـ. ابتدای کتابت هم ظهر همان روز بوده است.

- آغاز:  
یا ظبیبة أشبه شیء بالمهی  
رائعاً بین العقیق واللوی  
انجام: ...  
أو إن أرى مـختضعاً لنکبـة  
أو لابتهاجٍ فرحاً أو مزدهی
- تاریخ کتابت: صبح شنبه ۱۶ جمادی الاولی ۷۲۱ هـ. در حالی که خورشید در آخرین درجه برج جوزاء بوده است.  
آغاز: هبطت الیک من المخل الارفع ...
۳۶. شرح القصیة العینیة لابن سینا (۲۰۶-۲۰۷) (ادب - عربی)  
از: شمس الدین محمد بن اشرف حسینی سمرقندی (۶۰۰)
۳۴. المعشرات (شعر - عربی) (۲۰۵-۲۰۲)  
از: ابوالحسن علی بن عبد الغنی فهری مقری معروف به حصری قیروانی (م. ۴۸۸ هـ در طنجه)  
۲۹ قطعه در غزل و نسیب به تعداد و ترتیب حرف الفبا، هر قطعه ده بیت. در صدر نسخه آمده که سراینده نام آن را «الاحسن» نهاده است. حرف اول و آخر هر بیت یکی است. درباره این اشعار و سراینده آن رجوع شود به بروکلیمان، ذیل یکم، ص ۴۷۹ و فهرست دار الکتب مصر، (چاپ ۱۹۲۷) ج ۳، ص ۳۶۳.
- متن قصیده عینیة از ابن سیناست. درباره شناسایی و توصیف این شرح نکته و سخنی است. برای بررسی آن رجوع شود به فهرست کتابخانه مجلس ش ۱۸۰۷.
- تاریخ کتابت: شنبه ۱۶ جمادی الاولی ۷۲۱ هـ.  
آغاز: الحمد لله حق حمده... قوله هبطت الی آخر البیت، هبطت أی نزلت ...  
انجام: ... فناء العلم ذات تشعشع.
- تاریخ کتابت: رواح یکشنبه ۱۰ جمادی الاولی ۷۲۱ هـ. ابتدای کتابت ظهیرة همان روز.  
آغاز:  
امالك یا داء المحب دواء  
بلی عند بعض الناس منک شفاء  
انجام: ...  
یکل و یعیی منطقی عن سکینتی  
ومنطق غیری لا کلیل ولا عی
۳۷. خطبة النبی (ص) (حدیث - عربی) (۲۰۷)  
متن خطبه‌ای کوتاه است. مشخصی نیست انشاء کیست و چرا نام آن خطبة النبی است.  
تاریخ کتابت: شنبه ۱۶ جمادی الاولی ۷۲۱ هـ.  
آغاز: سبحانک لا علم لنا الا ما علمتنا انک انت العلیم الحکیم ربّ انزلنی ...  
انجام: ... الی یوم القرار.
۳۵. قصیة عینیة (۲۰۶)  
از: شیخ الرئیس ابو علی بن سینا (۴۲۷)
۳۸. اطباق الذهب (منتخب) (ادب - عربی) (۲۰۷-۲۰۹)  
از: شرف الدین عبد المؤمن شفروه اصفهانی

- (قرن ۶) حمیدی (م. ۵۵۹ هـ)  
 دارای یکصد مقاله. نسخه حاضر تا مقاله ۱۲ کتاب است.  
 تاریخ کتابت: چهارشنبه ۴ جمادی الآخر ۷۲۱ هـ.  
 آغاز: اللهم انا نحمدك على ما أسيلت من جلايب كرمك...  
 انجام: ... على حبه ذوى القربى.  
 در این نسخه نیز ۵ مقامه از مقامات حمیدی انتخاب شده، یعنی مقامات اول تا چهارم و مقامه یازدهم.  
 تاریخ کتابت: شنبه ۱۸ شوال ۷۲۲ هـ.  
 آغاز: الحمد لله الذى شرفنا بالعلم الراسخ...  
 انجام: ... با او چگونه گفت جهان نرم یا درشت.
۳۹. المقامات (النصايح الكبار) (ادب - عربی) (۲۰۹ - ۲۱۱)  
 از: جارالله محمود بن عمر زمخشری (۵۳۸)  
 نسخه حاضر دارای ۵ مقاله است (از ۵۰ مقاله).  
 تاریخ کتابت: چهارشنبه ۴ جمادی الآخر ۷۲۱ هـ.  
 آغاز: وما توفيقى الا بالله واحمده على ما أدرج لى من آلائه...  
 ۴۰. مقامات الحریری (ادب - عربی) (۲۱۱ - ۲۲۰)  
 از: قاسم بن علی بن محمد بصری معروف به حریری (م. ۵۱۶ هـ)  
 قلم کتابت این نسخه، نسخ است و متفاوت با دیگر نسخه‌ها و تنها پنج مقامه نخست از مقامات حریری را دارد.  
 تاریخ کتابت: دوشنبه ۱۸ رمضان ۷۲۲ هـ.  
 آغاز: اللهم انا نحمدك على ما علمت من البيان...  
 ۴۱. مقامات حمیدی (ادب - فارسی) (۲۲۰ - ۲۲۷)  
 از: قاضی حمید الدین عمر بن محمود بلخی
۴۲. الشواهد والشوارد (ادب - عربی) (۲۲۷ - ۲۳۲)  
 از: ابو الحسن محمد بن حسین اهوازی  
 نام مؤلف چنانچه بر فراز نسخه ما درج شده ثبت شد. در کشف الظنون، شوارد الشواهد از احمد بن حسین اهوازی دانسته شده است. در برخی از فهارس الفرائد والقلائد فی الاستعانة على الافعال المحموده از ابو الحسین احمد بن محمد بن حسن اهوازی متوفی در ۳۰۳ هـ یاد شده. ثعالبی در سحر البلاغة عباراتی از کتاب الفرائد والقلائد ابو الحسین اهوازی نقل می‌کند (فهرست موصل از سالم بن عبد الرزاق ج ۱، ص ۲۱۲ - ذیل صفحه). در هر حال این کتاب باید با الفرائد والقلائد مقایسه و درباره نویسنده آنها بررسی شود. نسخه حاضر انتخاب است از اصل کتاب در ۴ باب:  
 - [الشواهد من کلام الانبياء والاولياء].  
 - الشواهد من کلام ولاة العرب و حکمائها و شعرائها.  
 - الشواهد من کلام ملوک الفرس و حکمائها.  
 - الشواهد من کلام ملوک یونان و حکمائها.  
 نسخه بعد از کتابت مقابله و تصحیح شده است.  
 تاریخ کتابت: شب پنجشنبه بعد از نماز عشاء ۷ ذی

- القعدة ۷۲۲ هـ. (۲۳۹)  
 آغاز: قال افلاطون محب الشرف هو الذي يتعب نفسه  
 بالنظر في العلم والادب...  
 انجام: ... فإنه رأس الحكمة وأساس العصمة.
۴۳. منتخب رساله قشیریّه (تصوف - فارسی) (۲۳۳)  
 منتخبی است از رساله قشیریّه ابوالقاسم عبد  
 الکریم بن هوازن (قرن ۵).  
 تاریخ کتابت: دوشنبه ۳ ذی الحجه ۷۲۲ هـ.  
 آغاز: کتاب فی المحبة الحقیقیة...  
 ۴۴. اسماء اباهها به اصطلاح صوفیان (۲۳۳) (تصوف - فارسی)  
 عنوانهای کتابی درباره خوان و خوردنیها که بر  
 خوان گذارند.  
 تاریخ کتابت: شب سه شنبه ۳ [احتمالاً محرم  
 الحرام]... ۷۲۲ هـ.  
 آغاز: قوت الايمان نان، ابوجامع خوان...  
 ۴۵. مناظره گل و مل (ادب - فارسی) (۲۳۴ - ۲۳۹)  
 از: ابو سعید ترمذی (تألیف در ۵۸۰)  
 دارای ۴ مناظره. رک: فهرست مجلس، سنای  
 (سابق) ج ۱، ص ۱۵۰.  
 تاریخ کتابت: دوشنبه ۱۱ جمادی الاولی ۷۲۱ هـ.  
 آغاز: شکر و سپاس آفریدگاری راکی بر شاخ گل میگون  
 تاج خروس و دواج طاووس از اکرام شامل اوست...  
 ۴۶. مناظره سرو و آب (ادب - عربی و فارسی) (۲۳۹)  
 از: قاضی نظام الدین اصفهانی از شاعران  
 و منشیان قرن ۷ هـ  
 در هیچ یک از مآخذ و فهارس منظومه‌ای در  
 مناظره سرو و آب از نظام یاد نشده اما قصیده مملّع  
 (به فارسی و عربی) در مدح صاحب دیوان از او یاد  
 آمده و همین اشعار فارسی مناظره نیز به صورت  
 قسمتی از منظومه مدیحیه او نقل شده است.  
 تاریخ کتابت: یکشنبه ۲۱ شوال ۷۲۲ هـ.  
 آغاز:  
 نعم طابت عشیات الصحاری  
 فقم نشرب علی صوت الهزار
۴۷. مناظره شراب و حشیش (ادب - فارسی) (۲۴۰)  
 از: سعد الدین بن بهاء الدین معروف به سعد بها  
 (ق ۷-۸)  
 نام سعد بها که در صدر نسخه نوشته بوده خواننده  
 نمی‌شود اما در متن اشعار نام سراینده هست.  
 رک. تاریخ نظم و نثر فارسی از سعید نفیسی،  
 ص ۲۲۶ و ۷۷۲ و تاریخ گزیده، ص ۸۲۸.  
 آغاز: دی خضر را بادم عیسی...  
 «مناظره شراب و حشیش» سروده سعد بهاء رقم  
 کتابت ندارد و احتمالاً کاتب این رساله و رساله پسین، هر  
 دو رساله «مناظره شراب و حشیش» را یکجا کتابت  
 کرده است.  
 ۴۸. مناظره شراب و حشیش (ادب - فارسی) (۲۴۰)  
 منظومه‌ای است که نام سراینده آن در نسخه

است که از منابر امین الدین گرد آوری و مرتب کرده است. تاریخ منبر ۷۱۶ هـ.

تاریخ کتابت: شب سه شنبه ۱۸ ذی الحجه ۷۲۲ هـ.  
آغاز: حق سبحانه و تعالی کنج محبت را کی یحبهم  
و یحبونه می خواست کی در زاویه خانه وجود آدم تعبیه کند....

**۵۲. مناظره السمع والبصر (ادب - فارسی)**  
(۲۴۱ - ۲۴۵)

از: ابو المجد محمد بن ملک مسعود تبریزی  
(کاتب سفینه)

وی در ۷۱۷ هـ به دستور استادش «دستور مکرّم شرف الدین مهذب الاسلام والمسلمین» آن را پرداخته است. گفتگویی است میان گوش و چشم که در محضر دل انجام یافته است و در پایان از زبان دل و زبان نیز سخنی می‌آورد.

تاریخ کتابت: شب پنجشنبه بعد از عشاء ۲۰ ذی الحجه ۷۲۲ هـ.

آغاز: بعد از وظایف حمد فراوان و مراتب شکر بی پایان ذات بیچون....

**۵۳. مناظره نظم و نثر (ادب - فارسی)**  
(۲۴۵)

از: ابو المجد محمد بن ملک مسعود تبریزی  
(کاتب سفینه)

دیباچه دیوان شعر اوست در گفتگوی نظم و نثر که هر یک در برتری خویش سخن گفته است. ابوالمجد در اینجا از دیوان خویش بخشی نیاورده است و در جای دیگر نیز نشانی از آن نیافتیم.

تاریخ کتابت: شب پنجشنبه ۲۰ ذی الحجه ۷۲۲ هـ.  
آغاز: بعد از حمد و مدح حضرت خدا تعالی و درودی

نوشته نشده است. در نسخه حاضر تنها ده بیت نخست آن منظومه دیده می‌شود.

تاریخ کتابت: چهارشنبه ۵ ذی الحجه ۷۲۲ هـ.  
آغاز: دی در میان باده صافی مزاج بنگ....

**۴۹. مناظره شمشیر و قلم (ادب - فارسی)**  
(۲۴۰)

گوینده این مناظره تا این زمان شناخته نشده. در پایان این مناظره، مثنوی دیگری است در صفت زر که آن نیز - همچون مناظره شمشیر و قلم - ناتمام است.

آغاز: ... روز بروی خامه شمسى ...  
انجام: ... از کلک بساختی کلک ...

پایان «مناظره شمشیر و قلم» رقمی نیامده، و آغاز «مناظره زمین و آسمان» به اندازه یک برگ ناقصی دارد. تاریخ کتابت «مناظره شمشیر و قلم» باید بین پنجم تا هجدهم ذی الحجه ۷۲۲ باشد.

**۵۰. مناظره زمین و آسمان (ادب - فارسی)**  
(۲۴۱)

بخش پایان مناظره‌ای است میان زمین و آسمان.

تاریخ کتابت: شب سه شنبه ۱۸ ذی الحجه ۷۲۲ هـ.  
آغاز افتاده: می‌آرند مرا یک یوسف بود که چون قحط سال بود نقال بگشاد....

**۵۱. مناظره النار و التراب (ادب - فارسی)**  
(۲۴۱)

از: امین الدین ابو القاسم الحاج بله (۷۲۰)  
یادداشت‌های ابو المجد تبریزی (کاتب نسخه)

منتها بر خاتم انبیا محمد مصطفی... .

ذلك التقدير والله أعلم بالصواب .

۵۴. الدَعَوَات فِي الْاَوْقَات (دعا - فارسی) (۲۴۶)  
از: ؟  
نام گرد آورنده در نسخه یاد نشده. دعاهايي است برای حاجات و ویژه برخی از اوقات. تاریخ کتابت: پنجشنبه بین ظهر و عصر ۲۰ ذی الحجة ۷۲۲ هـ.  
آغاز: دعا الدين شب آدینه غسل کند و دو رکعت... .
۵۵. دعوات و افسونها (دعا - فارسی) (۲۴۶)  
افسونها و دعاهايي است برای مقاصد و ویژه مانند: افسون تب، افسون زنی که دشوار زاید. تاریخ کتابت: شنبه ۲۲ ذی الحجة ۷۲۲ هـ.  
آغاز: اگر کسی را چیزی گم شده باشد این دعا بخواند باز یابد... افسون تب بر کاغذ نویسد و فرو زند حناطوس... .
۵۶. اصول الفقه (اصول فقه - عربی) (۲۴۷-۲۴۸)  
بخشهای پایان کتابی است در اصول فقه. قسمت بیشتر کتاب از مجموعه، ساقط شده است آنچه مانده این چند عنوان است: فی تعدیة العدم... فی التمسک بالنص... فی الاجماع المركب؛ الاستصحاب.  
تاریخ کتابت: رواح شنبه نیمه ذی الحجة ۷۲۲ هـ.  
آغاز افتاده: ... بدونه اما بالتا فی التخصیص أو لان احد الامرین لازم... .
۵۷. الزبدة فی المنطق (منطق - عربی) (۲۴۸-۲۵۳)  
از: امین الدین ابوالقاسم الحاج بله (۷۲۰)  
زبده نام کتابی است که امین الدین در سه قسم در علوم حقیقه تألیف کرده است و نسخه حاضر، قسم نخستین کتاب است.  
تاریخ کتابت: صبح دوشنبه ۱۷ ذی الحجة ۷۲۲ هـ.  
آغاز: الحمد لواجب الوجود بلا نهاية والصلاة على محمد وآله بلا عدد ونهاية، وبعد فهذه زبدة فی العلوم الحقیقة... .  
انجام: ... ولا یفیده رفع مستنده لان غایته أن یكون ملزوماً لانتفاء المقدمة الممنوعة وانتفاء الملزوم لا یوجب انتفاء اللازم.
۵۸. الشمسية فی القواعد المنطقية (منطق - عربی) (۲۵۳-۲۶۰)  
از: نجم الدین دبیران کاتبی قزوینی  
دارای یک مقدمه و ۳ مقاله و خاتمه، مصدر به نام شمس الدین صاحب دیوان، عنوانها با قلم درشت تر به شنگرف یا سیاه.  
تاریخ کتابت: یکشنبه ۲۳ ذی الحجة ۷۲۲ هـ.  
آغاز: الحمد لله الذي أبدع نظام الموجود واختراع ماهیات الاشياء... .  
انجام: ... لامتناع أن یكون جزء الشيء مطلوباً بثبوته له بالبرهان.
۵۹. حکمة العین (حکمت - عربی) (۲۶۰-۲۷۴)  
از: نجم الدین دبیران کاتبی قزوینی



- در دو قسم الهی و طبیعی. نسخه حاضر ناقص است و از اوایل مقاله ۵، از قسم طبیعی تا پایان کتاب، از مجموعه ساقط شده است.
- آغاز: سبحانک اللهم یا واجب الوجود یا مفیض الخیر والوجود افض علینا....
- انجام افتاده: ... فان الصانع اذا اخذ قدراً من المادة فإن زاد فی طوله أو عرضه...
۶۰. منهج العابدین الی الجنة (عرفان - عربی) (۲۷۵)
- از: ابو حامد محمد بن محمد غزالی (۵۰۵)
- تنها چند سطر پایان کتاب است، در شرح کیفیت سلوک طریق آخرت.
- تاریخ کتابت: سه شنبه آغاز صفر ۷۲۳ هـ.
- آغاز افتاده: ... أولئك انهم مبعوثون لیوم عظیم.
۶۱. المنقذ من الضلال (اخلاق - عربی) (۲۷۵ - ۲۸۳)
- از: ابو حامد محمد بن محمد غزالی (۵۰۵)
- فهرست کتابخانه مجلس، ج ۲۲، ص ۳۰۱ - ۳۰۲ چاپ قدیم، از مجموعه اهدایی طباطبائی ش ۵۹۹
- تاریخ کتابت: شب شنبه ۵ صفر ۷۲۳ هـ.
- آغاز: الحمد لله الذی یسبح بحمده کل رسالة ومقالة والصلاة علی محمد صاحب النبوة والرسالة....
- انجام: ... حتی لم نعبد الا اياه.
۶۲. المضمون به علی غیر اهله (اعتقادات - عربی) (۲۸۳ - ۲۸۸)
- از: ابو حامد محمد بن محمد غزالی (۵۰۵)
- در باره مسائل مرتبط با روح و معاد. برخی از قسمتهای این کتاب در برخی از فهرس، تألیف جداگانه به شمار آمده است با عنوانی جدا (فهرست کتابخانه مجلس، ج ۲۲، ص ۲۹۹ - چاپ قدیم، از مجموعه اهدایی طباطبائی ش ۵۹۹).
- تاریخ کتابت: شنبه ۵ صفر ۷۲۳ هـ.
- آغاز: سئل الشیخ الامام حجة الاسلام الغزالی عن قوله تعالی فاذا سویته ونفخت فیه... .
- انجام: ... عند ملیک مقتدر.
۶۳. الاعتقاد (اعتقادات - عربی) (۲۸۸ - ۲۸۹)
- از: ابو حامد محمد بن محمد غزالی (۵۰۵)
- رساله ای است مختصر.
- تاریخ کتابت: یکشنبه ۶ صفر ۷۲۳ هـ.
- آغاز: نحمد الله علی تتابع تعاطف آلائه وترادف نعمائه ونصلی علی اخیار خلیفته من اصفیائه...
۶۴. مشکاة الانوار (تفسیر - عربی) (۲۸۹ - ۲۹۷)
- از: ابو حامد محمد بن محمد غزالی (۵۰۵)
- در تفسیر قول خداوند عزّ وجل: الله نور السموات والارض..
- تاریخ کتابت: سه شنبه ۸ صفر ۷۲۳ هـ.
- آغاز: الحمد لله فایز الانوار وفتح الابصار....
۶۵. خطبة الدرس (اعتقادات - عربی) (۲۹۷ - ۳۰۲)
- از: فخر الدین محمد بن محمد بن عمر رازی (۶۰۶ هـ)

- در مسائل اصول (توحید) و برخی از فروع. رازی در پایان بخش اصول، قاعده‌ای برای استخراج کل احکام از قرآن یاد می‌کند. تاریخ کتابت: وسط شب شنبه ۱۹ صفر ۷۲۳ هـ. آغاز: الحمد لله الذي يستجيب لعظمته....
۶۶. **خطبة الرازی** (ادب - عربی) (۳۰۲)  
 از: فخر الدین محمد بن عمر رازی (۶۰۶)  
 از منشآت وی است و این خطبه بسیار کوتاه است. تاریخ کتابت: مانند رساله پیشین. آغاز: الحمد لله المتوحد بالعظمة والكبرياء المتفرد بالعرز والبقاء....
۶۷. **التنبیه علی حقیقة المعاد** (تفسیر - عربی) (۳۰۳-۳۰۲)  
 از: فخر الدین محمد بن عمر رازی (۶۰۶)  
 در اثبات معاد از سوره التین و الزیتون. این نسخه بخشی است از رساله رازی با نام التنبیه علی بعض الاسرار المودعة فی بعض سور القرآن که در اینجا جدا گردیده و نام دیگری یافته است. نام صحیح آن در شماره ۸۲ همین مجموعه خواهد آمد. این رساله رازی از یک نظر دیگر نیز اهمیت فراوان دارد و آن نقل یک رباعی است از خیام. تاریخ کتابت: یکشنبه ۲۰ صفر ۷۲۳ هـ. آغاز: المقصود من هذه السورة اثبات المعاد والحشر والنشر....
۶۸. **تفسیر سورة الاعلی** (تفسیر - عربی) (۳۰۴-۳۰۳)  
 از: فخر الدین محمد بن عمر رازی (۶۰۶)  
 این نسخه نیز بخشی دیگر است از همان رساله التنبیه علی بعض الاسرار المودعة فی القرآن الکریم. موضوع این بخش الهیات و نبوات است. نکته دیگر آن که این همان تفسیر سورة الاعلی منسوب به شیخ الرئیس ابن سیناست. رجوع شود به فهرست کتابخانه مجلس، ج ۲۲، ص ۲۱۶-۲۱۷ از چاپ قدیم (ش ۵۱۱ اهدایی طباطبائی)؛ فهرست دانشگاه، ج ۱، ص ۶۷ و مصنفات ابن سینا از دکتر یحیی مهدوی. تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۱ صفر ۷۲۳ هـ. آغاز: سورة سبح اسم، هذه السورة مشتملة علی مطالب....
۶۹. **منظومه در فلسفه و منطق** (فلسفه و منطق - فارسی) (۳۰۵-۳۰۴)  
 از: فخر الدین محمد بن عمر رازی (۶۰۶)  
 قصیده‌ای است در ۴ فصل: منطق، طبیعی، الهی و فصل چهارم در مدح سلطان ملک‌شاه بن تکش سلجوقی با یادآوری مقام علمی خویش و ابراز گله از سلطان. یکی از نکته‌های جای بحث و درنگ در این قصیده، مضمون این بیت است:  
 اگر ز علم شریعت مرا سؤال کنی  
 منم مُبیین علم محمد و نعمان  
 زیرا این بیت گویا به حنفی بودن شاعر اشاره دارد و این با شافعی بودن رازی تناسب ندارد. تاریخ کتابت: شب دوشنبه ۲۱ صفر ۷۲۳ هـ. آغاز: الفصل الاول فی المنطقیات
۶۸. **تفسیر سورة الاعلی** (تفسیر - عربی) (۳۰۴-۳۰۳)  
 از: فخر الدین محمد بن عمر رازی (۶۰۶)  
 این نسخه نیز بخشی دیگر است از همان رساله التنبیه علی بعض الاسرار المودعة فی القرآن الکریم. موضوع این بخش الهیات و نبوات است. نکته دیگر آن که این همان تفسیر سورة الاعلی منسوب به شیخ الرئیس ابن سیناست. رجوع شود به فهرست کتابخانه مجلس، ج ۲۲، ص ۲۱۶-۲۱۷ از چاپ قدیم (ش ۵۱۱ اهدایی طباطبائی)؛ فهرست دانشگاه، ج ۱، ص ۶۷ و مصنفات ابن سینا از دکتر یحیی مهدوی. تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۱ صفر ۷۲۳ هـ. آغاز: سورة سبح اسم، هذه السورة مشتملة علی مطالب....

۷۰. **معرفة الله تعالى** (اعتقادات - فارسی)  
(راه خدای شناختن)  
(۳۰۶ - ۳۱۰)  
از: فخر الدین محمد بن عمر رازی (۶۰۶)  
رازی در این رساله سخنان عارفانه دارد که گرایش او به تصوف از آن آشکار است (فهرست کتابخانه مجلس - چاپ قدیم، ج ۲۲، ص ۲۹۸، ش ۵۹۹ از مجموعه اهدایی طباطبائی).  
تاریخ کتابت: سه شنبه ۲۲ صفر ۷۲۳ هـ.  
آغاز: الحمد لله حمداً يليق بعلو شأنه وباهر برهانه ...
۷۱. **تحصيل الحق في مذاهب الخلق**  
(۳۱۰ - ۳۱۴) (اعتقادات - فارسی)  
از: فخر الدین محمد بن عمر رازی (۶۰۶)  
غالب نسخه‌های این رساله با نام نفی مکان و جهت دیده می‌شود و «تحصيل الحق...» نیز نام رساله دیگر اوست درباره ادیان و فرق که در ذیل معرفی می‌شود.  
نک: فهرست کتابخانه مجلس، ج ۲۲ (قدیم)، ص ۲۹۸ و ۳۰۳ مجموعه طباطبائی ش ۵۹۹.  
تاریخ کتابت: سه شنبه ۲۲ صفر ۷۲۳ هـ.  
آغاز: حمد و ثنا خدا بر اکی وجوب وجود صفت جلال اوست ...
۷۲. **کتاب اصول الدين و الملل و النحل**  
(۳۱۴ - ۳۲۲) (اعتقادات - فارسی)  
از: فخر الدین محمد بن عمر رازی (۶۰۶)  
این همان تحصیل الحق و تحقیق الفرق رازی است که متن فارسی و عربی آن در دست است. این کتاب، در دو «جمله» تألیف شده است:  
جمله نخستین، در ادله اصول دین. جمله دوم، در شرح بعضی از مقالات اهل عالم.  
تاریخ کتابت: پنجشنبه ۲۴ صفر ۷۲۳ هـ.  
آغاز: هر ثناکی عقول و اوهام و خواطر و افهام ...
۷۳. **رسالة في الحب** (عرفان - عربی)  
(۳۲۲ - ۳۲۳)  
از: فخر الدین محمد بن عمر رازی (۶۰۶)  
شاید بخشی از یکی از تألیفات او باشد.  
تاریخ کتابت: پنجشنبه ۲۴ صفر ۷۲۳ هـ.  
آغاز: الحب رسوم تحول في الفكرة البشرية واشباح تدور في الخيالات الانسانية ...
۷۴. **خطبة التوحيد** (ادب - عربی)  
(۳۲۳)  
از: شیخ الرئيس حسين بن عبدالله بن سينا (۴۲۷)  
همان خطبه که خیام ترجمه کرده است.  
تاریخ کتابت: شب شنبه ۲۶ صفر ۷۲۳ هـ.  
آغاز: سبحان الملك الجبار الاله القهار لا تدركه الابصار ولا تمثله الافكار ...
۷۵. **شرح خطبة التوحيد** (ادب - فارسی)  
(۳۲۳ - ۳۲۴)

- از: ابوالفتح عمر بن ابراهیم خیّام نیشابوری  
(پس از ۵۰۸)<sup>۱)</sup>  
وی ترجمه این رساله را در ۴۷۲ به خواهش  
جمعی انجام داده است.  
تاریخ کتابت: شب شنبه ۲۶ صفر ۷۲۳ هـ.  
آغاز: لقد استدعی منی جماعة من الاخوان باصفهان فی  
سنة اثنتین وسبعین واربعمائة ترجمة الخطبة التي انشأها  
الشیخ الرئیس أبوعلی بن سینا... .
- ۳۴۴) منسوب به: شیخ الرئیس حسین بن عبدالله بن  
سینا (۴۲۷)  
آغاز: چنین گوید مؤلف این کتاب.. کی جماعتی از  
دوستان داعیه تمام داشتند در علم نیرنجات و طلسمات... .  
تاریخ کتابت رساله کنوز المعزمین نیز خوانده  
نمی‌شود. کتابت آن احتمالاً در روز چهارشنبه اول یا  
پنجشنبه دوم ربیع الاول ۷۲۳ بوده است.
۷۶. الاشارات والتنبيهات (فلسفه - عربی)  
(۳۲۵ - ۳۴۳)  
از: شیخ الرئیس حسین بن عبدالله بن سینا  
(۴۲۷)  
در ده نمط.  
تاریخ کتابت: چهارشنبه اول ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
آغاز: أحمد الله على حسن توفيقه وأسأله هداية طريقه  
والهام الحق بتحقيقه... .  
انجام: ... فان ادعت هذا العلم واضعته فإله بيني وبينك  
وكفى به وكياً.  
۷۷. مسألة في سرّ القدر (کلام - عربی)  
(۳۴۳ - ۳۴۴)  
از: شیخ الرئیس حسین بن عبدالله بن سینا  
(۴۲۷)  
در پاسخ سؤال ابو سعید ابی الخیر در مورد قدر  
تاریخ کتابت: چهارشنبه اول ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
آغاز: سأله بعض الناس عن معنى قول الصوفية من  
عرف سر القدر فقد الحد، فقال في جوابه: إن هذه المسألة فيها  
غموض وهي من المسائل التي... .
۷۸. كنوز المعزمين (علوم غریبه - فارسی)  
۸۰. كتاب الشيخ ابی علی ابن سینا فی جواب  
الشیخ ابی السعيد (نامه نگاری - عربی)
- ۱) تحقیق جامعی در خصوص ولادت، وفات، کنیه  
و شرح احوال خیام در تعلیقات چهار مقاله عروزی  
سمرقندی، دکتر محمد معین، ص ۲۹۲ به بعد منتشر  
شده است. (کتابفروشی زوار، سال ۱۳۳۳ ش).

- (۳۴۵) والتین والعصر .  
از: شیخ رئیس حسین بن عبدالله بن سینا  
(۴۲۷) پاسخ ابن سینا به پرسش شیخ ابوالسعید ابی الخیر است.
- تاریخ کتابت: پنجشنبه ۲ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
آغاز: وصل کتاب الشیخ الاجل سلطان العارفين ملك المحققين ابی سعید لازالت الايام مطابقة لهواه والاقسام موافقة لرضاء... .
۸۳. تفسیر سورة اخلاص (تفسیر - فارسی) (۳۵۱)  
از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن الحسن طوسی (۶۷۲)  
نسخه‌ای دیگر از این تفسیر در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران موجود است که تمام متن آن در فهرست آن کتابخانه نقل شده است.  
تاریخ کتابت: چهارشنبه ۸ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
آغاز: وحید بنفی وجود متماتل در ماهیت... .
۸۱. تفسیر سورة الاخلاص و المعوذتین (تفسیر - عربی) (۳۴۸-۳۴۵)  
از: شیخ رئیس حسین بن عبدالله بن سینا  
(۴۲۷) تفسیر سه سورة توحید، فلق و ناس - رساله حاضر - در سفینه تبریز یک اثر محسوب شده و به صورت یک اثر نوشته شده است.  
تاریخ کتابت: پنجشنبه ۲ ربیع ۷۲۳ هـ.  
آغاز: قوله جل جلاله قل هو الله أحد الهو المطلق الذي... .
۸۴. آغاز و انجام (اخلاق و اعتقادات - فارسی) (۳۵۷-۳۵۲)  
از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن الحسن طوسی (۶۷۲)  
در ۲۰ فصل.  
تاریخ کتابت: عصر روز یکشنبه ۵ ربیع الاول ۷۲۳ مطابق با اول نوروز جلالی].  
آغاز: رینا لا تزغ قلبنا.. سیاس آفریدکاری راکی آغاز همه ازوست و انجام همه با اوست... .
۸۲. التنبيه على بعض الأسرار (تفسیر - عربی) المودعة في بعض سور القرآن الكريم (۳۵۱-۳۴۸)  
از: فخر الدین محمد بن عمر رازی (۶۰۶)  
دو بخش از این رساله به صورت دو اثر جداگانه قبلاً در این سفینه معرفی شد (ش ۶۷ و ۶۸). در اینجا نسخه کامل رساله با نام اصلی آن درج شده است، ولی عنوان آن در مجموعه چنین است: تفسیر سور من القرآن العظيم وهی الاخلاص والاعلی
۸۵. اوصاف الاشراف (اخلاق - فارسی) (۳۶۴-۳۵۷)  
از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن الحسن طوسی (۶۷۲)  
در ۶ باب.

- آغاز: سپاس بی‌قیاس بار خدایی را که بسبب آنکه عقل را  
 قوه اطلاع بر حقیقت او نیست ...  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۹۷۱.  
 تاریخ کتابت: سه شنبه ۷ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.
۸۶. الزبدة فی الهیئة (هیئت - فارسی)  
 (۳۶۵ - ۳۸۱)  
 از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن  
 الحسن طوسی (۶۷۲)  
 دارای ۳۰ باب. در باب ۲۹ آنجا که مؤلف به  
 تعیین اوقات نماز پیشین و نماز دیگر می‌پردازد، از  
 اول وقت بنا بر فقه مذهب شافعی و حنفی سخن  
 می‌گوید و به مذهب تشیع و دیگر مذاهب اسلام  
 اشارت ندارد.  
 تاریخ کتابت: شنبه ۱۱ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
 آغاز: بعد از سپاس و ستایش آفریدگار جل جلاله و درود  
 بر خاتم انبیا محمد مصطفی و بر اهل بیت و یاران او ...
۸۷. معرفة التقویم (سی فصل) (تقویم - عربی)  
 (۳۸۶ - ۳۸۱)  
 از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن  
 الحسن طوسی (۶۷۲)  
 تاریخ کتابت: یکشنبه ۱۲ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
 آغاز: این مختصریست در معرفت تقویم ...
۸۸. مدخل منظوم در تقویم و اختیارات  
 (۳۸۶ - ۳۸۹) (نجوم - فارسی)  
 منسوب به: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد  
 بن الحسن طوسی (۶۷۲)  
 در برخی دیگر از نسخه‌ها به عبدالجبار
- خجندی یا فخر الدین مبارکشاه غوری و در  
 نسخه‌ای به حکیم انوری منسوب گشته است.  
 تاریخ کتابت: دوشنبه ۱۳ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
 آغاز:  
 مرد دانا سخن ادا نکند  
 تا بنام حق ابتدا نکند
۸۹. نظم در دانستن که ماه در کدام برج است  
 بی تقویم (نجوم - فارسی)  
 (۳۸۹)  
 منسوب به: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد  
 بن الحسن طوسی (۶۷۲)  
 تاریخ کتابت: دوشنبه ۱۳ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
 آغاز: هر چه از ماه شد مثنی کن ...
۹۰. نظم احکام قمر در بروج (نجوم - فارسی)  
 (۳۸۹)  
 منسوب به: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد  
 بن الحسن طوسی (۶۷۲)  
 نک: فهرست کتابخانه مجلس، ۲۴۶۱/۱۹.  
 تاریخ کتابت: دوشنبه ۱۳ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
 آغاز:  
 مهی کاید بنا بید خدای لم یزل  
 جرم مه در خانه مریخ یعنی در حمل
۹۱. بیست باب در اسطرلاب (اسطرلاب - فارسی)  
 (= معرفت اسطرلاب) (۳۹۰ - ۳۹۵)  
 از: خواجه نصیر الدین عبیدالله عبیدی (ق ۸)  
 وی از خاندان عبیدی تبریز است که چند تن از  
 آنان را می‌شناسیم، از آن جمله‌اند: عبیدالله عبیدی

- شارح تذکره در هیأت از خواجه نصیر که باید همین صاحب بیست باب باشد، و شمس الدین عبد الکافی عبیدی صاحب شرح اقلیدس و غیره، و فضل الله عبیدی.
- نسخه حاضر نیز همانند شرح تذکره - که یاد آن رفت - از نسخ نادر و یا یگانه این کتابخانه است و باید این نسخه‌ها مورد بررسی و کتاب‌شناسی قرار گیرد.
- در نسخه حاضر از مؤلف تعبیر به جمله دعایی (استادی و مولای .. دام ظلّه) کرده که معلوم است که عبیدی استاد کاتب بوده و رساله را در حیات او کتابت کرده است.
- نک: فهرست کتابخانه مجلس، ج ۴، چاپ دوم، شماره ۱۵۱۴.
- تاریخ کتابت: شب سه شنبه ۱۴ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.
- آغاز: الحمد لله رب العالمین .. این مختصریست در معرفت اسطرلاب مشتمل بر مقدمه و بیست باب و خاتمه .. اما در مقدمه دو بحث است ...
- انجام: ... بر حل اعمال بسیار کی درین مختصر ذکر کرده شد مطلع شود.
- ۹۲. اقسام نجوم (مجدول) (نجوم - فارسی)**  
(۳۹۵-۳۹۶)
- جداول اختیارات نجومی است که حکما و منجمان وضع کرده‌اند.
- تاریخ کتابت: سه شنبه ۱۴ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.
- آغاز: جدول اختیارات کارها بر پیوستن ماه بکواکب ...
- ۹۳. فال مصحف (فالنامه - فارسی)**  
(۳۹۷)
- دستور فال مصحف و دعا و اذکار آن.
- تاریخ کتابت: سه شنبه ۱۴ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.
- آغاز: دعاء فال مصحف اللهم من کتابک الکریم ما هو مکتوب ...
- ۹۴. منظومه در اشکال رمل (رمل - فارسی)**  
(۳۹۷)
- منظومه‌ای است کوتاه در اشکال رمل.
- تاریخ کتابت: سه شنبه ۱۴ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.
- آغاز: فرد و سه زوج صورت ...
- ۹۵. رمل (کتاب فی علم الرمل) (رمل - فارسی)**  
(۳۹۷-۳۹۹)
- رموز و علائم و دلالت‌های رمل است. نام مؤلف در نسخه یاد نشده و گر چه رساله‌ای بیش نیست ولی عنوان آن (کتاب فی علم الرمل) ذکر شده است. در رقم کاتب چنین آمده: «تمّ علی ید صاحبه الحاج ابی المجد ...» اما این تعبیر قرینه قطعی بر این نیست که تألیف به دست کاتب است.
- تاریخ کتابت: شنبه ۱۸ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.
- آغاز: الحمد لله رب العالمین .. بدانک علم رمل علمی شریف است و علم دانیال ...
- ۹۶. التحفة فی علم الرمل (رمل - فارسی)**  
(۳۹۹-۴۰۴)
- از: سعد الدین مسعود بن احمد بن عبدالله خاصبکی (ق ۸)
- دارای ۶ فصل. درباره مؤلف این رساله، در هیچ مدرک نشانی نیافتیم. رساله‌ای دیگر نیز از او در حساب در این سفینه موجود است. کاتب از او چنین

- تعبیر کرده است: الفاضل الکامل مولانا سعدالدین مسعود بن احمد دام فضله .
- تاریخ کتابت: شب یکشنبه ۱۹ ربیع الاول ۷۲۳ هـ .
- آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة علی محمد وآله اجمعین ، چنین گوید محرر این رساله و مقرر این مقاله مسعود بن احمد بن عبدالله الخاصبکی کی این مختصر ...
- انجام: ... رجوع با کتب مطولات کند کی درین علم ساخته‌اند .
- ۹۷. البدیع فی علم الحساب ( حساب - فارسی )**  
( ۴۰۸ - ۴۰۴ )
- از: سعد الدین مسعود بن احمد بن عبدالله خاصبکی ( ق ۸ )
- مرتب بر سه مقاله و هر مقاله در دو فصل . مؤلف رساله‌ای دیگر به نام کفایه در علم حساب دارد که در این رساله از آن یاد می‌کند .
- تاریخ کتابت: یکشنبه ۱۹ ربیع الاول ۷۲۳ هـ .
- آغاز: الحمد لله رب العالمین والصلاة والسلام علی محمد وآله اجمعین ، اما بعد چنین گوید اضعف .. کی جون از تحریر کتاب کفایه فارغ شدم و بر دوستان و مخدومان عرض کردم ...
- انجام: ... قسمت کنیم و مساحت کنیم والله الهادی .
- ۹۸. جدول معرفت غالب و مغلوب و اختیارات**  
( ۴۰۸ )  
( نجوم - فارسی )
- دو جدول است که غالب عناوین آنها بر اثر کهنگی کاغذ خواندنی نیست .
- تاریخ کتابت: یکشنبه ۱۹ ربیع الاول ۷۲۳ هـ .
- ۹۹. الجداول فی الطب ( پزشکی - فارسی )**
- ( ۴۰۹ - ۴۱۰ )
- از: امین الدین اوتاجی
- دفتر خاصیت و منفعت و مضرت میوه‌ها و نانها . مؤلف این رساله را به فرمان ارغون خان ساخته است . در برخی از نسخه‌ها با نام نزهة الملوک از امین الدوله رشید الدین اوتاج ( فهرست کتابخانه ملک ، ج ۷ ، ص ۳۷۷ ) و یا با نام تقویم الصحة ( استوری ، ج ۲ ، ص ۷ ) شناسانده شده است .
- تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۰ ربیع الاول ۷۲۳ هـ .
- آغاز: چون حکم و فرمان جهانگشای نادرشاه روی زمین برین جمله نفاذ یافت ...
- ۱۰۰. براء الساعة ( پزشکی - عربی )**  
( ۴۱۱ - ۴۱۲ )
- از: ابوبکر محمد بن زکریا رازی
- تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۰ ربیع الاول ۷۲۳ هـ .
- آغاز: کنت عند الوزير ابی القاسم بن عبدالله فجری بحضرتہ ذکر شیء من الطب ...
- ۱۰۱. منشآت و وصیت نامه شمس الدین محمد جوینی**  
( منشآت - فارسی )  
( ۴۱۲ - ۴۱۴ )
- در این بخش ، هشت فقره از انشاهای شمس الدین جوینی صاحب دیوان آورده شده و در یکی از آنها صاحب دیوان اشاره به تاریخ ۶۷۷ دارد . موضوع منشآت ، وقف نامه ، عتق نامه ، وصیت نامه و غیره است و نخستین آنها نامه و دستوری است خطاب به قاضی شهاب الدین مرندی در مورد بحث و تدریس در مدرسه نخجوان جوین و مدرّسین و طلاب آن مدرسه . انشاء هفتم ، وصیت نامه‌ای



آغاز: يقول العبد الراجی رحمة ربه الوائق .. وهو آخر عهده من الدنيا واول عهده بالآخرة ... .

**۱۰۵. رساله جمال الدين الجيلي**

(نامہ نگاری - فارسی) (۴۱۶)

از: جمال الدين گيلي - جيلي - (نیمه قرن ۷)  
گيلي از خلفای نجم الدين کبری است و این نامه را در پاسخ دوست خویش بدر الزمان نگاشته که در نامه خویش آرزوی دیار گيلي را کرده بوده است.  
تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۲ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
آغاز: بدر منیر بحر غزیر ... .

**۱۰۶. اخوانیات و تهانی**

(انشاء - فارسی) (۴۱۶-۴۱۸)

از: مجد الدين علکاني<sup>۱)</sup>  
۱۵ فقره از نامه‌های دوستانه اوست که از نسخه‌ای سقیم رونویس شده است.  
تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۲ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
آغاز: الاخوانیات مع الاخوة، حق عزّ و علا مطلع الاسرارست که ... .

**۱۰۷. لطائف شرفی**

(انشاء - فارسی) (۴۱۸-۴۳۴)

از: عبدالله بن علی بن محمد تبریزی معروف به «فلک علاء» یا «فلک الدین» یا «فلک»  
در فن ترسل و صناعت استیفا. وی این کتاب را از کتاب دیگرش سعادت نامه برای شرف الدین

است که از نظر تاریخی مهم است. ویژه آن که پیداست صاحب دیوان آن را در آخرین روزهای زندگی و با اطلاع از سرنوشت خویش نوشته و در آن درباره همه اموال و املاک و فرزندان خویش آخرین سخن را گفته و دارای نکات تاریخی مهمی است.  
تاریخ کتابت: سه شنبه ۲۱ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.

**۱۰۳. وصیت نامه بهاءالدين جوينی**

(اسناد - فارسی) (۴۱۴-۴۱۵)

گویا مقدمه وصیت نامه اوست نه تمام وصیت نامه. پیداست او می‌خواسته درباره سرا و ابنیه و ضیاع و املاک خویش برنامه‌ای تعیین کند، حال آنکه در این وصیت نامه چنین بیانی نیست.  
تاریخ کتابت: سه شنبه ۲۱ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
آغاز: وصیت نامه از انشاء صاحب سعید... چون باری عزّ شأنه از امور دنیوی ... .

**۱۰۴. وصية الامام فخرالدين الرازی**

(اسناد - عربی) (۴۱۵)

از: فخر الدين محمد بن عمر رازی (۶۰۶)  
رازی در این وصیت نامه درباره عقاید خویش و تشکیکاتی که در آرای قدما ابراز داشته اعتراف مهمی دارد. از شاگردان می‌خواهد مرگ او را پنهان سازند و او را در کوه نزدیک «مرداجان» دفن کنند. نام وصی او به صراحت یاد نشده است. دو نسخه دیگر از این وصیت در برلین و کوپریلی (ترکیه) موجود است.

تاریخ کتابت: عشاء شب چهارشنبه ۲۲ ربیع الاول سال ۷۲۳ هـ.

(۱) در سفینه چاپی (علکایی) ثبت شده، ولی ظاهراً علکانی است.

- حاج محمد فرزند سعد الدین محمد ساوجی وزیر  
غازان خان برگزیده است. در پایان سعادت نامه  
(نسخه کتابخانه مجلس) از کتاب دیگرش قانون  
السعادة یاد می‌کند. مرحوم تربیت کتاب الهادیة الی  
حل الکافیة (شرح مشکلات کافیة ابن حاجب) را  
نیز از او نام می‌برد.
- این رساله مبسوط، مشتمل است بر مقدمه و دو  
قسم در ترسل و صناعت استیفا.
- تاریخ کتابت: یکشنبه ۲۶ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.
- آغاز: حمد و ثنا و مدح و سپاس حضرت باری عزّ شأنه  
و جلّ سلطانه را... .
۱۰۸. شرح مجموع القرآن القديم والذکر الکریم  
(۴۳۵) (علوم قرآن - فارسی)  
از: ؟
- بیان تعداد سُور و اعشار و آیات و کلمات  
و حروف قرآن کریم است.
- ابو المجد تبریزی تاریخ کتابت «شرح مجموع  
القرآن...» را نوشته، ولی مشخص است که جزو همان  
شش رساله مختصری است که در ۲۶ ربیع الاول ۷۲۳ به  
کتابت در آمده است.
۱۰۹. الموجز فی علم اعداد الوفق  
(۴۳۵ - ۴۳۶) (علوم غریبه - فارسی)  
از: ابو المجد محمد بن ملک مسعود (کاتب)  
رساله‌ای است در اعداد وفق که مؤلف به  
تقاضای دوستان در دو فصل نوشته است.
- تاریخ کتابت: یکشنبه ۲۶ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.
- آغاز: الحمد لله رب العالمین.. این رسالتی است در اعداد  
وفق موسوم بموجزکی بالتماس مخدومان نوشته شد مرتب بر
- دو فصل... .
۱۱۰. خواص اعداد وفق و شرف کواکب  
(۴۳۶ - ۴۳۷) (علوم غریبه - فارسی)  
شرح خواص اشکال ۳×۳ و ۴×۴ تا شکل ۹×  
۹ است.
- تاریخ کتابت: یکشنبه ۲۶ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.
- آغاز: اشکالی چندست کی حکیمان پیشتر... .
۱۱۱. جدول اختلاج اعضاء (پزشکی - فارسی)  
(۴۳۷)
- جدول دلایل و نشانهها و آثار اختلاج. دو جدول  
است برای جانب راست و جانب چپ بدن آدمی.
- تاریخ کتابت: یکشنبه ۲۶ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.
۱۱۲. جدول تواریخ انبیاء و خلفاء و حکماء  
و علماء و ملوک (تاریخ - فارسی)  
(۴۳۸)
- جدول نشان دهنده تواریخ مذکور، با تعیین  
دقیق فاصله زمانی آنان با زمان نگارش این اثر. در  
پایان تاریخ ویرانی چند بنای بزرگ یاد شده است  
که بر اثر آسیب دیدن نسخه به درستی خواننده  
نمی‌شود.
- تاریخ کتابت: غره محرم ۷۲۳ هـ.
۱۱۳. جدول تواریخ انبیاء و صحابه و علماء  
و سلاطین (تاریخ - فارسی)  
(۴۳۸)
- تواریخ تعدادی از انبیاء و سلاطین و علماء از  
آدم ابو البشر تا عصر نویسنده در زمان سلطنت

- ابوسعید بهادرخان است .  
تاریخ کتابت: محرم ۷۲۳ هـ.
- تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۷ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
آغاز: الذی یعلم به الملك الناصر وجمال....
۱۱۴. تاریخ تبریز (تاریخ - فارسی) (۴۳۹)  
از:؟  
تاریخچه تبریز است. در آن از بنیاد تبریز به دست وهسودان پس از ویرانی بزرگ که از زلزله رخ داد و از اینکه به دعوت وهسودان چهار تن از مشایخ هر یک در یکی از چهار گوشه شهر، سنگی نهادند یاد شده است. و نیز از این که پیش بینی کردند که محال است دیگر تبریز به زلزله یا سیل خراب گردد.  
تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۷ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
آغاز: بنیاد تبریز در زمان خلافت هرون الرشید زن او زبیده خاتون فرمود....
۱۱۵. ابتداء دولت خوارزمشاهیان (۴۳۹) (تاریخ - فارسی)  
از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن الحسن طوسی (۶۷۲)  
تاریخچه‌ای است به روایت و تقریر خواجه نصیر طوسی.  
تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۷ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
آغاز: نوشتگی .. غلام ملکا .. عظیم رسید سلطان اورا.
۱۱۶. نامه هولاکو به امراء شام و پاسخ آن (۴۳۹ - ۴۴۰) (نامه نگاری - عربی)  
انشاء: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن الحسن طوسی (۶۷۲)  
در پایان پاسخ آمده «نقلت من نسخة سقیمة».
۱۱۷. غزلیات جلال الدین عتیق (شعر - فارسی) (۴۴۰ - ۴۴۱)  
از: جلال الدین عبد الحمید عتیق (م. ۷۴۱ هـ)  
وی یکی از شاعران قرن ۷-۸ است و در سفینه تبریز که کاتب خود محضر درس و مناظر او را درک کرده با این القاب معرفی می‌شود: «مولانا الاعظم، علامة العالم... علم الهدی، اعلم الوری، صاحب الدرس والفتوی، سلطان المفسرین، برهان المحققین، قدوة العارفین... حجة الله علی الخلائق، قطب الاسلام والمسلمین عبد الحمید العتیقی»  
(مقدمه مناظر جلال الدین عتیقی).  
در این رساله از او تعبیر به (المخدومی و مولای المولی الاعظم جلال الحق والدین مد ظله) تعبیر کرده است.  
تاریخ کتابت: شنبه ۱۶ ربیع الآخر ۷۲۳ هـ.  
آغاز:  
چون نیست محتم ناگلی از باغ وصلش چیدمی  
باد صبا برخاستی گویی مگر نشنیدمی
۱۱۸. دیوان ظهیر فاریابی (شعر - فارسی) (۴۴۲ - ۴۸۹)  
از: ظهیر الدین طاهر بن محمد فاریابی (ق ۶)  
با مقدمه‌ای که در برخی از نسخ موجود است. این نسخه نیز مشتمل است بر حدود ۸۰ قصیده، ترکیب بند (در این نسخه با عنوان ترجیعات)، مثنوی، مقطعات و رباعیات. در میان اشعار چند قصیده و قطعه ملمّع نیز وجود دارد.

## ۱۲۰. دیوان مجدالدین تبریزی (شعر - فارسی)

(۵۰۰ - ۵۰۴)

از: امیر مجدالدین محمد تبریزی  
شاعر، پسر عموی صدرالدین ملک مسعود  
(پدر ابوالمجد کاتب سفینه) است. نسخه‌ای دیگر  
از این دیوان و نیز نام شاعر در مآخذ دیگر دیده  
نمی‌شود.

تاریخ کتابت: دوشنبه ۵ ربیع الآخر ۷۲۱ هـ.

آغاز: یمدح مخدومی والدی ملک الاسلام صدرالحق

والدین ملک مسعود مد ظله:

دلی دارم پریشانی چو زلف عنبرافشانش

کی هر گردونکی داند چو زلف از روی تابانش

انجام:

شب و روز سودای وصل تودارم

ببینید سودای بی حاصل من

۱۲۱. قصه و مناظره<sup>(۱)</sup> آهو (مثنوی)

(شعر - فارسی) (۵۰۴ - ۵۰۵)

از: جلال‌الدین عبد الحمید عتیقی (ق ۸)  
مناظره‌ای است بین آهو و صیاد با مضمون  
فلسفی و با اشاره به اسرار تقدیر. از این مثنوی  
و نسخه آن نام و نشانی غیر از این سفینه نیافتیم.  
کاتب در این نسخه هم از عتیقی تعریف فراوان  
دارد و جمله دعایی (مد الله ظلّه الوارف) را آورده  
است.

تاریخ کتابت: دوشنبه ۵ ربیع الآخر ۷۲۱ هـ.

آغاز:

تاریخ کتابت: یکشنبه ۲۰ ربیع الاول ۷۲۱ هـ.

آغاز: دیوان الامیر الامام ملیح الکلام بادره العالم حسان

العجم .. سپاس بی غایت و آفرین بی نهایت قادری را که ...

ابوالمجد تبریزی، «دیوان ظهیر فاریابی» را در سه

نوبت کتابت کرده است. قصاید را روز سه شنبه ۸ ربیع

الاول سال ۷۲۱ به پایان برده است، ترجیعات و مثنوی

را روز شنبه ۱۲ ربیع الاول، و مقطعات و غزلیات

و رباعیات را روز یکشنبه ۲۰ ربیع الاول سال ۷۲۱ هـ.

## ۱۱۹. دیوان ملک محمود تبریزی (شعر - فارسی)

(۴۸۹ - ۵۰۰)

از: مجدالدین ملک محمود بن مظفر تبریزی

وی عموی ابوالمجد بن مسعود بن مظفر (کاتب

نسخه) است و در ۶۹۶ در جوانی درگذشت

و ابوالمجد در روز جمعه اول رمضان سال ۷۱۷

هجری به گردآوری اشعار وی پرداخت و بر آن

دیباچه‌ای نگاشت که مشتمل است بر مناظره عشق

و عقل. نام ملک محمود در برخی از تذکره‌ها یاد

شده اما به نسخه‌ای دیگر از این دیوان در هیچ

مرجع‌ی اشاره نشده است. یکی از غزلها مشترک

میان سه گوینده است: ملک محمود، جلال‌الدین

عتیقی و ملک مسعود بن مظفر. در مقدمه این دیوان

است که کاتب از این مجموعه با عنوان «سفینه» یاد

می‌کند.

تاریخ کتابت: شنبه ۳ ربیع الآخر ۷۲۱ هـ.

آغاز: حمد و ثنای فراوان و شکر و سپاس بی پایان

پادشاهی را جل جلاله ...

انجام:

بسوسم کی بنابم؟ چشم مستت

بسان آستین هر لحظه دستت

(۱) در سفینه تبریز چاپی (قصه مناظره...) درج شده است

ولی در نسخه چنان است که ثبت کردیم.

مهی روشن جبینی نیزه مویی  
بنی کافور رنگی مشک مویی

۱۲۲. صحبت نامه (مثنوی) (شعر - فارسی)  
(۵۰۶-۵۰۹)

از: همام تبریزی (م. ۷۱۴ ه)  
نسخه آن بسیار اندک است و تنها یک نسخه  
دیگر آن را که در سال ۸۲۱ کتابت شده و در پنجاب  
موجود است می‌شناسیم.  
نک: فهرست مشترک پاکستان، ج ۷، ص ۳۷۵.  
تاریخ کتابت: سه شنبه ۶ ربیع الآخر ۷۲۱ ه.  
آغاز:

بنام آنکه تن را نور جان داد  
خرد را بر جهانی چون زبان داد  
میان گل ز دل شمعی برافروخت  
بخاک تیره علم و حکمت آموخت  
انجام:  
سر کوی تو بادا منزل ما  
کی اینست از جهان کام دل ما

۱۲۳. عشق نامه (مثنوی) (شعر - فارسی)  
(۵۰۹-۵۱۸)

از: ملک الشعراء عز الدین عطایی (زنده در  
۷۲۳ ه)  
این مثنوی همان عشاق نامه یا ده فصل است که  
با اسناد به فخر الدین عراقی چند بار به چاپ رسیده  
و نسخه‌ای که این مثنوی بر اساس آن به چاپ  
رسیده، بیش از یکصد سال پس از نسخه ما، و در  
سال ۸۲۶ کتابت شده است. مشخص نیست در چه  
زمانی و بر دست چه کسی این مثنوی با نام عشاق

نامه به فخر الدین عراقی نسبت یافته. مسلم آن است  
که ابیاتی از این مثنوی که تخلص عطایی داشته است  
یا حذف و یا تخلص آن به عراقی تبدیل شده.  
مضمون دو بیت زیر خود دلیل قاطع است که تخلص  
باید عطایی باشد. در نسخه‌های دیگر، بیت دوم  
حذف شده اما بیت پیشین آن که وجه مناسبت  
تخلص عطایی به صراحت در آن یاد شده از تحریف  
مصون مانده و شاید مورد توجه منتحل قرار نگرفته  
است. شاعر پس از مدح صاحب دیوان - پیش از  
فصل اول - می‌گوید:

چون در گنج دوست وا کردند  
به من این شیوه را عطا کردند  
با عطاام چو آشنایی شد  
زان عطا گُنیتم عطایی شد  
تاریخ کتابت: سه شنبه ۶ ربیع الآخر ۷۲۱ ه.  
آغاز: فی التوحید:  
هر کی جان دارد و زبان دارد  
واجبست آنک ورد جان دارد  
انجام:

زین سخنها خلاصه دانی چیست  
آنک من بی رخت ندانم زیست  
کاتب در پایان این رساله چنین نوشته است:  
این مختصر و صحبت نامه که پیش از اینست درین  
رول؟ پیدا گردیدند و کاتب حروف محمد بن مسعود  
درین دفتر<sup>۱</sup> از طلوع تا غروب یک‌هزار و هفتصد  
و پنجاه بیت در محل کتابت آورده.

(۱) اگر این واژه را درست خوانده باشم، پیش از این،  
کاتب از مجموعه بی نظیرش تعبیر به سفینه کرده بود  
و در این مقام به دفتر تعبیر کرده است، والله العالم.

۱۲۴. امالی امین الدین بله  
(فوائد / اللطائف اللئالی)  
(۵۱۹ - ۵۳۸) (کشکول - فارسی و عربی)  
از: ابوالمجد محمد بن مسعود بن ملك محمد  
تبریزی (کاتب نسخه، ق ۸)  
افادات امین الدین ابوالقاسم حاج بله که  
ابوالمجد کاتب از او شنیده و تقریر کرده است.  
امین الدین در این امالی به نکته‌های مهم  
تاریخی و ادبی و عرفانی پرداخته است. تعدادی از  
فهلوی گویان را نام می‌برد و ابیات و قطعات - گاه ده  
بیتی - فهلوی را می‌آورد. در شرح تاریخی واژه  
«فهلوی»، «شروینان»، «اورامنان»،  
«شبهستان»، «سرو وکیل» نکاتی گفته و از ماجرای  
ملاقات و جلسه سماع خاقانی و اثیر الدین  
احسیکتی، مذاکرات خواجه نصیر با خواجه کریم  
الدین کیشی و نیز ماجراهایی از زندگی فخر رازی  
که در هیچ تاریخی بازگو نشده، ملاقات رازی با  
فقیه زاهد تبریزی و سخنی از فقیه به فهلوی در  
پاسخ پرسش رازی درباره مسئله حدود و قدم نیز  
سخن رفته است.  
تاریخ کتابت: یکشنبه ۲ ذی الحجه ۷۲۲ هـ.  
آغاز: کتاب یشتمل علی فواید املی علی مخدومی. فی  
مجالس متفرقات. قوله تعالی لا تتریب علیکم الیوم یغفر الله  
لکم وهو ارحم الراحمین می‌شاید که الیوم متعلق بیغفر کی  
مابعد اوست. . . .  
انجام:  
بر باد لب تو در دهان آرد آب  
هر کوزه‌کی از خاک منش می‌سازند
۱۲۵. نور الحدیقه لأهل الحقیقه (عرفان - فارسی)
۱۲۶. ویس و رامین (ادب - فارسی)  
(۵۵۴ - ۵۵۹)  
از: فخر الدین اسعد گرگانی  
این نسخه تنها ده نامه ویس است، به رامین. در  
پایان نامه دهم تمام «گفتار اندر مویه کردن ویس بر  
جدایی رامین» نیز آمده، و اختلافات بسیار با دیگر  
نسخ دارد.  
تاریخ کتابت: شنبه ۱۷ ربیع الآخر ۷۲۱ هـ.  
آغاز: گفتار اندر نشستن ویس برامین ده نامه. . . .
۱۲۷. خسرو و شیرین (منتخب) (شعر - فارسی)  
(۵۶۰ - ۵۶۴)  
از: ابو محمد ویس بن یوسف نظامی گنجوی  
(ق ۶)  
انتخاب است از خسرو و شیرین نظامی  
گنجوی.  
تاریخ کتابت: دوشنبه ۱۹ ربیع الآخر ۷۲۱ هـ.  
آغاز: خداوندا در توفیق بگشای. . . .  
انجام:  
سخن را بر سعادت ختم کردم  
ورق کاینجا رساندم درنوردم

۱۲۸. لیلی و مجنون (منتخب) (شعر - فارسی) (۵۶۵)  
 از: ابو محمد ویس بن یوسف نظامی گنجوی (ق ۶)  
 انتخاب از لیلی و مجنون نظامی گنجوی است.  
 تاریخ کتابت: دوشنبه ۱۹ ربیع الآخر ۷۲۱ هـ.  
 آغاز: ای نام تو بهترین سر آغاز... .
۱۳۱. نصاب الصببان (منتخب) (لغت - فارسی) (۵۷۸ - ۵۸۱)  
 از: ابو نصر مسعود بن ابی بکر فراهی (۴۶۰)  
 تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۰ جمادی الاولی ۷۲۱ هـ.  
 آغاز: چنین گوید ابو نصر فراهی حسد حاقده و حقد  
 حاسده ما حرکت الشمال نحل الدقیق و تحرکت الشمال النحل  
 الدقیق کی صبیانرا... .
۱۲۹. هفت پیکر (منتخب) (شعر - فارسی) (۵۶۶ - ۵۶۷)  
 از: ابو محمد ویس بن یوسف نظامی گنجوی (ق ۶)  
 داستان بهرام گور است منتخب از هفت پیکر  
 نظامی گنجوی.  
 تاریخ کتابت: شب هنگام روز شنبه ۹ جمادی  
 الاولی ۷۲۱ هـ.  
 آغاز: ای جهان دیده بود... .  
 انجام: در کنارش گرفت و خفت بکام.
۱۳۲. انتخاب رباعیات اوحد الدین کرمانی (شعر - فارسی) (۵۸۱ - ۵۹۲)  
 از: امین الدین ابوالقاسم الحاج بله (۷۲۰)  
 منتخبی است از رباعیات اوحد الدین کرمانی که  
 امین الدین حاج بله در ۱۲ باب فراهم آورده است.  
 تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۵ جمادی الاولی ۷۲۱ هـ.  
 آغاز: الباب الاول فی التوحید وما یناسبه. التوحید  
 نه عقل بسرحد کمال تو رسد  
 نه جان بسراچه جمال تو رسد  
 انجام: ... من مرد خودم چنانک هستم هستم.
۱۳۰. شاهنامه (منتخب) (شعر - فارسی) (۵۶۸ - ۵۶۹)  
 از: حکیم ابو القاسم حسن بن اسحاق فردوسی طوسی (۴۱۱)  
 انتخاب از سه داستان از شاهنامه فردوسی  
 است، و با دیگر نسخ اختلافات بسیار دارد.  
 تاریخ کتابت: اکوان دیوان پنجشنبه ۱۴ جمادی  
 الاولی ۷۲۱ هـ و پایان رساله شنبه ۱۶ جمادی الاولی.  
 آغاز: بنام خداوند جان و خرد... .  
 انجام: ... کی یاری برآرد بهفتاد دست.
۱۳۳. خلاصة الاشعار فی الرباعیات (شعر - فارسی) (۵۹۳ - ۶۱۲)  
 از: ابو المجد محمد بن ملک مسعود بن مظفر (گرد آورنده سفینه)  
 شامل ۵۰۰ رباعی از شاعران مشهور و غیر  
 مشهور در ۵۰ باب. از مجد الدین ملک محمود (عمّ  
 مؤلف) و مجد الدین محمد (پسر عمّ پدر او) نیز  
 چند رباعی دارد. مدرک یگانه‌ای است برای نمونه  
 شعر جمعی از شاعران و عارفان که غالباً از تبریز  
 بوده‌اند و در جای دیگر یاد نشده‌اند. فهرست ابواب  
 کتاب بعد از مقدمه آن آمده است.

- تاریخ کتابت: شنبه آخر جمادی الاولی ۷۲۱ هـ.  
 آغاز: حمد بی‌غایت و آفرین بی‌نهایت پادشاهی راعمت  
 نعمائوه و تقدست آلاؤه کی انسان را بلطافت خلق و کرامت خلق  
 مکرم گردانید... .
- انجام: ... سید شرف الدین مرتضی  
 گل رنگ شراب ارغوانی دارد  
 یا باغ بهشت جاودانی دارد  
 پرورده بآب زندگانیست مگر  
 کز لطف طراوت جوانی دارد
- ۱۳۴. لغت فرس**  
 (لغت - فارسی)  
 (۶۱۳ - ۶۲۲)
- از: ابو منصور علی بن احمد اسدی طوسی  
 مرحوم عباس اقبال آشتیانی لغت فرس اسدی  
 را بر اساس نسخه‌ای رونویس شده از این نسخه  
 مندرج در سفینه تبریز به چاپ رسانید. کاتب گوید:  
 آن را در سهند - که به فارسی آب رودان گویند - از  
 نسخه‌ای سقیم باز نوشته است.
- تاریخ کتابت: یکشنبه ۲۲ جمادی الآخر ۷۲۱ هـ.  
 آغاز: بدانک فخر مردم بر جانوران دیگر سخن گفتن  
 است... .
- ۱۳۵. کلمات شیخ الاسلام انصاری**  
 (کلمات خواجه عبدالله انصاری)  
 (۶۲۲ - ۶۲۴) (عرفان - فارسی)
- از: خواجه عبدالله بن محمد انصاری (۴۶۱)  
 کلمات و مناجات از خواجه عبدالله انصاری  
 دارای ۳ بخش: (فی المناجات، فی المواعظ، فی  
 معان شتی).  
 این رساله غیر از «انوار التحقیق علی بن طیفور
- بسطامی» است که از سخنان خواجه انصاری گرد  
 آورده است. آن کتاب در سه مقاله است: مکالمات،  
 مخاطبات، مواعظ و آغاز آن با (ای نام تو آرایش  
 عنوان کلام...) شروع شده است.
- ر. ک: فهرست مرعشی ش ۵۹۳۹ و فهرست  
 مرکز احیاء میراث اسلامی ش ۱۵۹۷ و دانشگاه  
 بوعلی همدان ش ۳۳۶.
- تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۳ جمادی الآخر ۷۲۱ هـ.  
 آغاز: کتاب یشتمل علی کلمات صدرت... القسم الاول  
 فی المناجات، الهی تو خواستی من نخواستم دوست بر بالین  
 دیدم چو از خواب برخاستم... .  
 انجام: ... اگر داری خود دانی.
- ۱۳۶. کلمات شیخ الاسلام انصاری**  
 (کلمات خواجه عبدالله انصاری)  
 (۶۲۴) (عرفان - فارسی)
- از: خواجه عبدالله بن محمد انصاری (۴۶۱)  
 فقراتی است منسوب به خواجه عبدالله، که در  
 برخی از نسخ به عنوان «دل و جان» و یا «سؤال  
 و جواب» نام برده شده و در برخی از نسخه‌ها  
 بخشی است از رساله کلمات و مناجات (نسخه  
 بالا).
- آغاز: دل از جان پرسیدی اول این کار چیست... .
- ۱۳۷. پندنامه انوشروان**  
 (اخلاق - فارسی)  
 (۶۲۴ - ۶۲۶)
- داستان تاج نوشیروان است که ۲۴ کنگره داشت  
 و بر هر کنگره پندهایی نوشته بود. با داستان دخمه  
 نوشیروان مقایسه شود.
- نک: فهرست کتابخانه مجلس، ج ۲۳، ص ۶۴۵،



۶۶۰. این اصول حفظ الصحة در ارجوزه منسوب به ابن سینا نیز آمده و عادل شیرازی آن قصیده را به نظم فارسی در آورده است (نسخه کتابخانه لغتنامه دهخدا). رجوع شود به سزگین، ج ۳، ص ۲۰۷ - ۲۰۸؛ مصنفات ابن سینا از دکتر مهدوی، ص ۲۵؛ نشریه کتابخانه مرکزی، ش ۳، ص ۴۱۲؛ بانکی پور، ج ۴، ص ۱۶۴، نسخه شماره ۱۰۸/۳. تاریخ کتابت: یکشنبه ۲۷ رمضان ۷۲۱ هـ.
- آغاز: وصایا تیاذق الحکیم لکسری انوشروان وهی عشر: لا تأکل طعاماً وفي معدتك طعام....
۱۳۸. کلمات بزرجمهر در حفظ الصحة (۶۲۶) (پزشکی و اخلاق - فارسی)
- پندهایی است درباره حفظ صحت تن و روان منسوب به بزرجمهر.
- تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۵ جمادی الآخر ۷۲۱ هـ.
- آغاز: بزرجمهر گوید چهار چیز روشنایی چشم را بیفزاید....
۱۳۹. کلمات بزرجمهر (فلسفه - فارسی) (۶۲۶)
- متنی کوتاه است منسوب به بزرجمهر و مضمون فلسفی دارد.
- تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۵ جمادی الآخر ۷۲۱ هـ.
- آغاز: بزرجمهر گوید کی کار جهان از بیست و پنج....
۱۴۰. وصایا تیاذق الحکیم لانوشروان (۶۲۶) (اخلاق - عربی)
- از: تیاذق (تئودکوس؛ تیاذوق)
- در برخی مراجع از تیاذوق (= تئودکوس) پزشک حجاج بن یوسف و متوفی در حدود ۹۰ هجری - که نمی‌تواند پزشک انوشیروان ساسانی باشد - اثری در اصول دهگانه حفظ الصحة یاد شده، و ابن ابی اصیبعه متن آن را که با نسخه حاضر تفاوت‌های اندک دارد می‌آورد و می‌گوید: حکیم آن را به درخواست یکی از ملوک نوشته است. در فهارس، قصیده فی حفظ الصحة از او یاد کرده‌اند.
۱۴۱. منتخب انس الواجدین (عرفان - عربی) (۶۲۷ - ۶۳۰)
- از:؟
- در حکایات عرفانی و اخلاقی، کتاب دارای ۱۵ باب است که فهرست آن در دیباچه آمده است.
- بنا بر نوشته بروکلیمان کتاب انس الواجدین تألیف ابوسعید بن منشی استرآبادی متوفی ۵۹۳ هـ است (ج ۲، ص ۱۰۱) نام انتخاب کننده و نیز نام مؤلف اصل کتاب در نسخه نیامده است.
- تاریخ کتابت: پنجشنبه ۲۲ شوال ۷۲۲ هـ.
- آغاز: أما بعد حمد الله الذي أكرم قلوب العارفين....
۱۴۲. الخطبة والمدح بغير نقطة (ادب - فارسی) (۶۳۰)
- از:؟
- خطبه‌ای است در مدح ممدوحی که به نام او تصریح نشده است.
- تاریخ کتابت: عصر سه شنبه ۵ ذی القعدة ۷۲۲ هـ، ابتدای کتابت بین نماز ظهر و عصر همان روز.

- آغاز: الحمد لله الملك العلام الودود المصوّر السلام...  
 پژوه در ۱۳۴۴ ش به چاپ رسید.  
 نک: فهرست فیلم، ص ۶۲۵؛ فهرست کتابخانه  
 مجلس، ج ۱۹، ص ۵۴۷ (چاپ قدیم) درباره  
 عجب الزمان و نیز مقدمه آقای امیر حسین  
 پورجوادی بر چاپ رساله در مجله معارف سال ۱۲  
 ش ۱-۲ فروردین - آبان ۱۳۷۴، ص ۳۲-۷۰  
 تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۴ ذی الحجه ۷۲۲ هـ.  
 آغاز: بدانک علم موسیقی دوازده پرده است اول...  
 ۱۴۳. کتاب فی الحساب (حساب - فارسی)  
 (۶۳۱)  
 از:؟  
 رساله‌ای است کوتاه در حساب کسور اعداد. به  
 نظر می‌رسد مقدمه است برای رساله‌ای که نسخه آن  
 پس از این می‌آید و در ضرب و قسمت است.  
 تاریخ کتابت: شنبه ۲۲ ذی الحجه ۷۲۲ هـ.  
 آغاز: این کتاب مختصریست در علم حساب و ضرب و  
 قسمت بزبان پارسی...  
 ۱۴۴. کتاب فی الحساب (حساب - فارسی)  
 (۶۳۱-۶۳۲)  
 رساله‌ای است در مراتب اعداد و ضرب  
 و قسمت.  
 تاریخ کتابت: شنبه ۲۲ ذی الحجه ۷۲۲ هـ.  
 آغاز: بدان اسعدك الله كى اعداد را چهار مرتبه است...  
 ۱۴۵. کتاب فی علم الموسيقى  
 (رساله در موسیقی) (موسیقی - فارسی)  
 (۶۳۲-۶۳۳)  
 از: عجب الزمان محمد بن محمود نیشابوری  
 وی فرزند بیان الحق نیشابوری مؤلف خلق  
 الانسان است. رساله حاضر، رساله‌ایست کوتاه در  
 سه فصل که نام مؤلف در نسخه نیامده است. در  
 پترزبورگ نسخه‌ای است از قرن هفتم دارای ۵  
 فصل. در آکادمی علوم روسیه نسخه‌ای کهن از این  
 رساله هست که فیلم آن در دانشگاه موجود است  
 و رساله بر اساس آن نسخه به همت استاد دانش  
 ۱۴۶. کتاب فی علم الكیمیا (اکسیر کبیر)  
 (کیمیا - عربی و فارسی)  
 (۶۳۳)  
 از: شیخ علی مغربی  
 نسخه‌هایی چند است به انتخاب وی در اکسیر.  
 تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۴ ذی الحجه ۷۲۲ هـ.  
 آغاز: ... اکسیر کبیر من اختیار شیخ علی المغربی، انس  
 اصغر مصعد عشرین درهماً..  
 ۱۴۷. بعض المسائل الطبیّیه (پزشکی - فارسی)  
 (۶۳۳-۶۳۴)  
 از:؟  
 رساله‌ای است کوتاه دارای پنج فصل: مار  
 گزیده، شناخت مجس، نشان صفرا، نشان سودا،  
 نشان رطوبت، شناختن آب (= ادرار) مردم.  
 تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۴ ذی الحجه ۷۲۲ هـ.  
 آغاز: فصل مار گزید را چون کسی را مار بگزد و چنان  
 باید...  
 ۱۴۸. خواص الاحجار و غیرها (طبیعی - فارسی)  
 (۶۳۴-۶۳۸)  
 از:؟

- نسخه‌ای است که با کتابهای دیگر که دربارهٔ سنگها در دست است منطبق نیست و شایسته بررسی است، خاصه چند حکایت که در آن آمده باید مورد دقت قرار گیرد. پایان آن از نسخه افتاده است.
- آغاز: این کتابیست موجز در خاصیت احجار از جواهر اکنون شرح داده شود، مرورید از آب باران ظاهر گردد... انجام افتاده: از پادشاهان بنی امیه یکی بود و کتاب احجار را بخواند و ویرا هوس...
۱۴۹. عقائد فرق (اعتقادات - فارسی) (۶۳۹ - ۶۴۴) از: ؟
- نسخه‌ای است در ۷۱ فصل و شایسته بررسی. این رساله از آغاز افتادگی دارد و دارای نادرستیهایی است که از کاتبی فاضل شگفت آور است. هر چند او خود می‌گوید از نسخه‌ای سقیم رونویسی شده است.
- تاریخ کتابت: پنجشنبه ۲۷ ذی الحجه ۷۲۲ هـ. آغاز افتاده: ... و بعضی هواداران مجلسها تصنیف می‌کنند بسجع و سخن مبتدعان در آن میان تعبیه می‌کنند. انجام: ... و چهارم علی رضوان الله علیهم أجمعین.
۱۵۰. لطائف التوحید فی غرائب التفرید (عرفان - فارسی) (۶۴۴ - ۶۴۵) از: سعد الدین حموی (م. ۶۵۰ هـ) وی در این رساله از رساله دیگر خویش به نام اسرار السلوک یاد و به آن ارجاع می‌کند. تاریخ کتابت: شنبه ۲۹ ذی الحجه ۷۲۲ هـ. آغاز: الحمد لله رب العالمین.. این کتابیست موجز در
- امور الهیات که نبشته شد از برای عرفا و اصحاب تحقیق... انجام: ... حق تعالی توفیق رفیق گرداناد بحق محمد وآله.
۱۵۱. المختار من التوریه (اخلاق - عربی) (۶۴۵) دوازده کلمه حکمت آموز به نقل از تورات به روایت کعب الاحبار<sup>۱)</sup>. تاریخ کتابت: شنبه ۲۹ ذی الحجه ۷۲۲ هـ. آغاز: عن کعب الاخبار قال: نظرت فی التوریه فاستخرجت منها اثنی عشر آیه... .
۱۵۲. وصایا النبی (ص) لامیر المؤمنین علی (ع) (حدیث - عربی) (۶۴۵ - ۶۴۶) وصایای حضرت رسول صلی الله علیه وآله است خطاب به امیر المؤمنین علیه السلام بدون ذکر سند. تاریخ کتابت: شنبه ۲۹ ذی الحجه ۷۲۲ هـ. آغاز: یا علی للصادق ثلث علامات: کتمان الصدقة وکتمان العبادة وکتمان المصیبة... .
۱۵۳. وصیة علی لابنه الحسن (ع) (حدیث - عربی) (۶۴۶ - ۶۴۷) در وصایای حضرت امیر مؤمنان علی علیه السلام به فرزندش امام حسن مجتبی علیه السلام، بدون ذکر سند. تاریخ کتابت: شنبه نزدیک نماز مغرب ۲۹

(۱) در نسخه: کعب الاخبار - با خاء معجمه.

- ذی الحجة ۷۲۲ هـ.  
 آغاز: من الوالد الفانی المقر للزمان، المدبر للعمر،  
 المستسلم للدهر.
۱۵۴. وصية علی لولده الحسین (ع)  
 (۶۴۸) (حدیث - عربی)  
 در وصایای حضرت امیر مؤمنان علی علیه  
 السلام به فرزندش امام حسین سید الشهداء علیه  
 السلام. این نسخه نیز بدون سند است و دارای  
 اغلاط بسیار که مورد توجه کاتب نبوده است.  
 تاریخ کتابت: یکشنبه آغاز محرم ۷۲۳ هـ.  
 آغاز: یا بنی اوصیک بتقوی الله تعالی فی الغیب  
 والشهادة...
۱۵۷. المتمرق (عقل سرخ) (تصوف - فارسی)  
 (۶۵۰ - ۶۵۲)  
 از: ابوالفتوح شهاب الدین یحیی بن حبش  
 سهروردی (۵۸۷)  
 در صدر و ذیل نسخه حاضر، نام رساله  
 «المتمرق» یاد شده است.  
 این سهروردی، غیر از شهاب الدین عمر بن  
 محمد سهروردی درگذشته سال ۶۳۲ هجری  
 صاحب عوارف المعارف است.  
 تاریخ کتابت: دوشنبه ۲ محرم ۷۲۳ هـ.  
 آغاز: حمد باد ملکی راکی ملک دو جهان در تصرف  
 اوست...
۱۵۸. بانگ مرغان (تصوف - فارسی)  
 (۶۵۲ - ۶۵۳)  
 از: ابوالفتوح شهاب الدین یحیی بن حبش  
 سهروردی (۵۸۷)  
 تاریخ کتابت: دوشنبه ۲ محرم ۷۲۳ هـ.  
 آغاز: این کلمه چندست در معنی بانگ مرغان. اگر کسی
۱۵۵. حکومت علی (ع) (تاریخ - فارسی)  
 (قضاوت‌های علی علیه السلام)  
 (۶۴۸)  
 از: ؟  
 مختصری در قضاوت‌های امیر المؤمنین علی  
 علیه السلام.  
 آغاز: این مختصری است که یاد کرده شد در حکومت‌های  
 امیر المؤمنین علی کرم الله وجهه.  
 انجام: و یکی بماند حکم کرد غلام و آنچ بود پیش داد.  
 انجامه: تمام شد کتاب حکومت علی رضی الله عنه به  
 خوبی و خرمی بر دست صاحبش بنده فقیر حقیقی محمد بن  
 مسعود...  
 تاریخ کتابت: یکشنبه آغاز محرم ۷۲۳ هـ.
۱۵۶. المبدأ والمعاد (اعتقادات - فارسی)  
 (۶۴۹ - ۶۵۰)

- بامداد از خانه بیرون آید و کلاغی بیند با زاغی... .
- از: ؟
- تاریخ کتابت: سه شنبه ۳ محرم ۷۲۳ هـ
- آغاز: آگراز زرمیلی سازند و در چشم مصرع کشند فایده دهد... .
- ۱۵۹. سؤالات اسکندر از ارسطو و پاسخهای او** (پاسخ - فارسی) (۶۵۴ - ۶۵۳)
- از: اسکندر مقدونی و ارسطو (ارسطاطالیس)
- یکی از چند نسخه سؤال و جوابهای منسوب به اسکندر و ارسطو است. در دانشگاه نسخه‌ای با عنوان «صد و پانزده سؤال...» که باید با رساله حاضر تطبیق شود.
- تاریخ کتابت: دوشنبه ۲ محرم ۷۲۳ هـ.
- آغاز: کتاب سؤالی چند کی اسکندر رومی از حکیم ارسطاطالیس رحمه الله کرده است اول پرسید کی جوهر چیست گفت آنج به ذات خود قائم است... .
- ۱۶۰. دلایل اعضا (فراست) (فرس نامه - فارسی)** (۶۵۵ - ۶۵۴)
- از: ؟
- تاریخ کتابت: سه شنبه ۳ محرم ۷۲۳ هـ.
- آغاز: کتاب در دلایل اعضا و غیرها از اقاویل بزرگان و حکما، فصل دلایل اعضا یک یک... .
- ۱۶۱. علم فراست** (فرس نامه - فارسی) (۶۵۶)
- از: ؟
- تاریخ کتابت: سه شنبه ۳ محرم ۷۲۳ هـ.
- آغاز: حکیمان گفته‌اند کی هرکرا جگر کمتر بود دلیر و با شرم تر بود... .
- ۱۶۲. خواص معادن کانی** (طبیعی - فارسی) (۶۵۶)
- ۱۶۳. خواص معطرات** (پزشکی - فارسی) (۶۵۶)
- از: ؟
- خواص پزشکی داروهای خوشبو است. گویا مانند چند اثر پیش از این، از کتابی اخذ شده است.
- تاریخ کتابت: سه شنبه ۳ محرم ۷۲۳ هـ.
- آغاز: عنبر گرم و ترست مغز را سود دارد و شنوایی بیفزاید... .
- ۱۶۴. خواص غلات** (پزشکی - فارسی) (۶۵۷)
- رساله‌ای است کوتاه در ده باب.
- تاریخ کتابت: سه شنبه ۳ محرم ۷۲۳ هـ.
- آغاز: خواص غلات و آن ده بابست: باب ۱ صفت گندم طبع او معتدل است... .
- ۱۶۵. دلایل برف و باران** (طبیعی - فارسی) (آثار علوی / کائنات جوّ) (۶۵۷ - ۶۶۰)
- دارای ۲۰ فصل. این نسخه دارای اغلاط بسیار است و از نسخه‌ای سقیم رونویسی شده است. کاتب در پایان، آن را «رسالة فی المسائل الحکمیة» نامیده است.
- تاریخ کتابت: چهارشنبه ۴ محرم ۷۲۳ هـ.
- آغاز: کتاب دلایل برف و باران و غیرها مریبست بر

- بیست فصل: فصل اول اندر باران، بدان ای عزیز بزرگوار کی هر که کی حرارتی... .
۱۶۸. ۱۸۱ [مقالات کوتاه در عرفان و سلوک] (عرفان - عربی) (۶۷۶-۶۷۷)  
از: ؟
۱۶۶. اقلیم و بلاد (جغرافیا - فارسی) (۶۶۰-۶۶۱)  
از: ؟
- ذکر اقلیمها و کشورهای روی زمین و خواص آب و هوای پاره‌ای از شهرها و ذکر نام پارسی اقلیمهاست.
- تاریخ کتابت: چهارشنبه ۴ محرم ۷۲۳ هـ.
- آغاز: فصل اندر اقلیمها و نهاد ولایتها. بدانک معلوم شده است کی از عالم یکی ربع مسکونست با کوهها و آبها و نباتهاکه مردم شناسند....
۱۶۷. منابع عتیقی (اخلاق - فارسی) (۶۶۱-۶۷۶)  
از: ابوالمجد محمد بن مسعود بن ملک محمد تبریزی (کاتب نسخه، ق ۸)
- ابوالمجد (گرد آورنده و کاتب نسخه سفینه تبریز) که از کودکی از محبت جلال الدین عبد الحمید عتیقی برخوردار بود، «چون آن مخدوم مدّ ظله بر منبر فائده و تذکیر می فرمود» وی سخنان عتیقی را در خاطر می گرفت و در خانه بر اوراق ثبت می کرد. تعداد این منابع ۶۶ و تاریخ آن اول رمضان ۷۱۵ تا ۱۳ شوال ۷۱۸ است.
- تاریخ کتابت: یکشنبه ۸ محرم ۷۲۳ هـ.
- آغاز: الحمد لله حق حمده.. اما بعد چنین گوید... کی چون بنده از زمان طفولیت کی ابتداء نشو و نما انسانست... انجام: ... این کلام ما نتوانند ساختن.. والیه المرجع والمآب.
۱۸۲. طریق الآخرة (اخلاق - فارسی) (۶۷۸-۶۸۰)  
از: شرف الدین عثمان فرزند امین الدین حاج بله (ق ۸)
- وی پس از این که پدرش در ۱۷ رمضان ۷۲۰ در دمشق درگذشت، این رساله را در بیوفایی این جهان و دعوت به توبه و ترک گناه پرداخت، و در آن اشعار بسیار به فارسی و نیز آیات و قطعاتی چند به زبان کرجی (یا گرجی)، تبریزی و قطعاتی با عنوان

- اورامنان و شروینان آورده است. این رساله که سند یگانه‌ای است درباره تاریخ دقیق و محل درگذشت امین الدین و اهمیتی ویژه دارد، ناقص است و دنباله آن از سفینه افتاده است.
- آغاز: سیاس بی قیاس پادشاهی راکی در ما پوشید حله زندگی ویر ما کشید رقم بندگی... .
- انجام افتاده: ... کی حق - تعالی و تقدس - از نماز و تسبیح تو از آن بی نیازی ست کی در وهم تو آید... .
- ۱۸۳. سوانح العشاق (عرفان - فارسی)**  
(۶۸۱ - ۶۸۶)
- از: احمد بن محمد غزالی (۵۲۰)
- ۶۷ فصل کوتاه در باب عشق و غلبه محبت که به جهت عین القضاة همدانی نگاشته است.
- اوایل کتاب افتاده است.
- نک: فهرست مرعشی، ش ۵۷۹۵/۱.
- تاریخ کتابت: سه شنبه ۱۰ محرم ۷۲۳ هـ.
- آغاز افتاده: ... فالعبد متصل بالظن والظن متصل بالموت.
- ۱۸۴. رساله الطیر (عرفان - فارسی)**  
(۶۸۶ - ۶۸۷)
- از: احمد بن محمد غزالی (۵۲۰)
- در برخی از نسخه‌ها و در چاپ دکتر احمد مجاهد نام این رساله، رساله الطیور است.
- تاریخ کتابت: سه شنبه ۱۰ محرم ۷۲۳ هـ.
- آغاز: کتاب رساله الطیر، الحمد لله رب العالمین.. مرغان اگرچه بسیار بودند و خوی و سرشت و آواز ایشان مختلف بود... .
- ۱۸۵. رساله عینیة (نامه نگاری - فارسی)**  
(۶۸۷ - ۶۹۱)
- از: احمد بن محمد غزالی (۵۲۰)
- نامه‌ای است از شیخ احمد غزالی به عین القضاة همدانی. این رساله با چند نام دیگر در نسخه‌ها یاد شده و دکتر مجاهد، خود نام «تذکره» را برای آن ترجیح می‌دهد.
- تاریخ کتابت: چهارشنبه ۱۱ محرم ۷۲۳ هـ.
- آغاز: کتاب کتبه الشیخ العارف الربانی.. سلام الله تعالی ورحمته وبرکاته علی فلان، قال الله تعالی إن هذه تذکرة فمن شاء... .
- انجام: ... ونعوذ بالله من دعاء لا یسمع وقلب لا یخضع.. والله أعلم بالصواب.
- ۱۸۶. مونس العشاق (تصوف - فارسی)**  
(۶۹۱ - ۶۹۴)
- از: ابوالفتوح شهاب الدین یحیی بن حبش سهروردی (۵۸۷)
- در یکی از مجموعه‌های خریداری شده از خاندان نصیری علاوه بر چند رساله کهن موجود در آن مجموعه، نسخه‌ای از مونس العشاق سهروردی دیده می‌شود که به قلم مرحوم میرزا لطفعلی صدر الافاضل از همین نسخه که به خط ابوالمجد محمد بن مسعود بن مظفر و مورخ ۷۴۳ است رونویسی شده، اما شگفت‌انگیز آنکه با نسخه مندرج در این سفینه اختلافات فاحش در کمیت و کیفیت نثر دارد. در هر حال نشان دهنده آن است که صدر الافاضل به گونه‌ای از این نسخه مطلع بوده و آن را در اختیار داشته است.
- ر.ک: فهرست مرعشی، ش ۱۷۶۹.

- تاریخ کتابت: خسوف شب شنبه ۱۴ محرم ۷۲۳ هـ. آغاز: علی الله معونتی، نحن نقص عليك أحسن القصص.. شعر: فلولا کم ما عرفنا الهوی ولولا الهوی ما عرفناکم شعر: گر عشق نبودی وغم عشق نبودی چندین سخن نغز کی گفتی کی شنودی
۱۸۹. صفیر سیمرغ (تصوف - فارسی) (۶۹۸-۶۹۹) از: ابوالفتوح شهاب الدین یحیی بن حبش سهروردی (۵۸۷) دارای دو قسم، هر قسم در ۳ فصل. تاریخ کتابت: پنجشنبه ۱۰ صفر ۷۲۳ هـ. آغاز: سپاس باد واهب حیات را... .
۱۸۷. رساله الصوفیة (تصوف - فارسی) (۶۹۵-۶۹۶) از: ابوالفتوح شهاب الدین یحیی بن حبش سهروردی (۵۸۷) این رساله با نام «روزی با جماعت صوفیان» شهرت دارد. تاریخ کتابت: سه شنبه ۸ صفر ۷۲۳ هـ. آغاز: روزی با جماعت صوفیان نشستیم بودم هرکسی از مقالات شیخ خویش فصلی می‌گفت و حکایتی می‌پرداخت... انجام: ... عاجزم در کار سخت.
۱۸۸. آواز پر جبرئیل (تصوف - فارسی) (۶۹۶-۶۹۷) از: ابوالفتوح شهاب الدین یحیی بن حبش سهروردی (۵۸۷) نسخه‌ای از این رساله در کتابخانه مسجد حظیره یزد (سریزدی) به شماره ۹۱/۸ وجود دارد. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۹ صفر ۷۲۳ هـ. آغاز: تقدس بی‌نهایت حضرت قیومیت را سزاوارست لا غیر... .
۱۹۰. رساله المکتب (حالت طفولیت) (تصوف - فارسی) (۷۰۰-۷۰۲) از: ابوالفتوح شهاب الدین یحیی بن حبش سهروردی (۵۸۷) تاریخ کتابت: شنبه ۱۲ صفر ۷۲۳ هـ. هنگامی که شمس در حوت بوده است. آغاز: در طفولیت بر سر کوی چنانک عادت کودکان باشد... . انجام: ... کایشان همه تن باشند از جان خالی وانان چه کسی کی تن همه جان باشد
۱۹۱. لغت موران (تصوف - فارسی) (۷۰۲-۷۰۳) از: ابوالفتوح شهاب الدین یحیی بن حبش سهروردی (۵۸۷) پایان نسخه در حاشیه نوشته شده ورقم کاتب بر اثر کهنگی حاشیه به درستی خوانده نمی‌شود. کاتب در این چند رساله، همه جا از سهروردی تعبیر به «مقتول» می‌کند. آغاز: سپاس مبدع همه راکی باعتراف موجودات از روی
۱۸۸. آواز پر جبرئیل (تصوف - فارسی) (۶۹۶-۶۹۷) از: ابوالفتوح شهاب الدین یحیی بن حبش سهروردی (۵۸۷) نسخه‌ای از این رساله در کتابخانه مسجد حظیره یزد (سریزدی) به شماره ۹۱/۸ وجود دارد. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۹ صفر ۷۲۳ هـ. آغاز: تقدس بی‌نهایت حضرت قیومیت را سزاوارست لا غیر... .
۱۸۹. صفیر سیمرغ (تصوف - فارسی) (۶۹۸-۶۹۹) از: ابوالفتوح شهاب الدین یحیی بن حبش سهروردی (۵۸۷) دارای دو قسم، هر قسم در ۳ فصل. تاریخ کتابت: پنجشنبه ۱۰ صفر ۷۲۳ هـ. آغاز: سپاس باد واهب حیات را... .
۱۹۰. رساله المکتب (حالت طفولیت) (تصوف - فارسی) (۷۰۰-۷۰۲) از: ابوالفتوح شهاب الدین یحیی بن حبش سهروردی (۵۸۷) تاریخ کتابت: شنبه ۱۲ صفر ۷۲۳ هـ. هنگامی که شمس در حوت بوده است. آغاز: در طفولیت بر سر کوی چنانک عادت کودکان باشد... . انجام: ... کایشان همه تن باشند از جان خالی وانان چه کسی کی تن همه جان باشد
۱۹۱. لغت موران (تصوف - فارسی) (۷۰۲-۷۰۳) از: ابوالفتوح شهاب الدین یحیی بن حبش سهروردی (۵۸۷) پایان نسخه در حاشیه نوشته شده ورقم کاتب بر اثر کهنگی حاشیه به درستی خوانده نمی‌شود. کاتب در این چند رساله، همه جا از سهروردی تعبیر به «مقتول» می‌کند. آغاز: سپاس مبدع همه راکی باعتراف موجودات از روی



شهادت وجود سزاوار آنست... .  
تاریخ کتابت رساله « لغت موران » که در هامش صفحه ۷۰۳ نوشته شده، به دلیل فرسودگی نسخه قابل خواندن نیست. قاعدتاً این رساله، بین شنبه ۱۲ صفر و سه شنبه ۱۵ صفر ۷۲۳ کتابت شده است.  
« به همان شیوه قوسیه کمال که پیش از این یاد شد و از آن مختصر تر است. کمال الدین اسماعیل در پایان قوسیه خویش از قوسیه دیگری به این گونه یاد می‌کند « و قد سبقنی الی هذه الشرعة من هو سبّاق غایات الفضل... لکنی قرنت شوهاه بحسناء... ».

در حاشیه فاضلانهای که بر این رساله نوشته‌اند در کنار این سطر چنین آمده است: « هو کنایة عن العلامة نظام الملة و الدین قاضی القضاة اسحاق بن... الاصفهانی ». (نام پدر قاضی القضاة بر اثر صحافی خوانده نمی‌شود).

از مجموعه منشآت عربی قاضی نظام الدین اسحاق بن مطهر و رباعیات او با نام نخبه الشارب و عجاله الراكب در فهرست فیلمهای کتابخانه مرکزی دانشگاه یاد شده است و در تاریخ ادبیات صفا نیز نام قاضی نظام الدین اسحاق متوفی در سال ۷۱۷ آمده است که بدون تردید نزدیک‌ترین قرن پس از کمال بوده است. (ر.ک: فهرست فیلم‌ها ج ۱، ص ۶۸۹؛ تاریخ ادبیات دکتر صفا، ج ۳، ص ۳۵۲).

از این قوسیه در هیچ یک از مراجع (جز در حاشیه قوسیه کمالیه در نسخه بالا) نشانی و نسخه‌ای نیافتیم، و روشن نیست که از کدام یک از شاعران و ادیبان قرن هفتم است که با نام قاضی نظام الدین اصفهانی شهرت داشته‌اند.

رجوع شود به « مناظره سرو و آب » در همین سفینه». تمام شد کلام استاد حائری.

اسماعیل پاشا در ایضاح المکنون ۲/۲۴۶ القوسیه را از نظام الدین قاضی محمد بن اسحاق بن مطهر اصفهانی معرفی کرده است که باید همین رساله

۱۹۲. القوسیة (ادب - عربی)  
(۷۰۴ - ۷۱۰)

از: کمال الدین اسماعیل بن عبدالرزاق اصفهانی (۶۳۵)

به شیوه مقامات، سراسر تشبیهات و صناعات لفظی و معنوی در موضوع قوس (کمان). شرحی دقیق در توضیح دقایق ادبی متن در حاشیه نسخه نوشته شده و نام شارح یاد نشده است. از این قوسیه نسخه‌های دیگر می‌شناسیم از جمله مرعشی، ش ۱/۸۴۶۳ و ۱/۱۳۷۵، نیز نسخه دار الکتب قاهره که بروکلمان تنها از آن نسخه یاد می‌کند.

نظام الدین اصفهانی معاصر کمال اسماعیل نیز قوسیه‌ای دارد که در اواخر قوسیه حاضر به آن اشاره و از نویسنده آن یاد شده است.

ر.ک: کشف الظنون ۱/۸۸۴.  
تاریخ کتابت: سه شنبه نیمه صفر ۷۲۳ ه.  
آغاز: قوله تعالی ویسألونک عن ذی القرنین.. حکیم جبل علی السداد یدی الی سبیل الرشاد... .

۱۹۳. القوسیة النظامیة (ادب - عربی)  
(۷۱۰ - ۷۱۱)

از: قاضی القضاة نظام الدین محمد بن اسحاق بن مطهر اصفهانی (ق ۷)  
استاد حائری فرموده‌اند:

باشد و او نسخه‌ای از آن را دیده است. آغازی که از رساله نقل می‌کند با سرآغاز نسخه ما همخوانی دارد با این تفاوت که او شعر آغازین را نقل نکرده و ادامه‌اش را با اختلافی جزئی بیان داشته است. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۱۶ صفر ۷۲۳ هـ. آغاز:

تبتک ریح الخط والبيض خلها

وأما الجيانا عاطها متنكبنا

قد أقبل علی تعاطی القسی معاویز الرجال وتناولتها بالساعد الاشد مساعیر الابطال... انجام: ... تمد بها أید الیک نوازع.

۱۹۴. الخرگاهیة (ادب - عربی) (۷۱۱)

از: کمال الدین اسماعیل بن عبدالرزاق اصفهانی (۶۳۵) در مدیح است.

تاریخ کتابت: چهارشنبه ۱۶ صفر ۷۲۳ هـ.

آغاز: رساله الخرگاهیة من انشاء الامام السعید... کمال الملة والدين اسمعیل بن جمال الدین محمد بن کمال الدین عبدالرزاق اصفهانی تغمدہ الله بغفرانه. آغاز:

لله در تنار المسجد والدول

یاوی الیه قزاری بغیة الامل

۱۹۵. رسالة الخیل (ادب - عربی) (۷۱۲)

از: نظام الدین اصفهانی<sup>۱)</sup> مدحیه است ظاهراً درباره شمس الدین صاحب

دیوان شامل ۶۲ بیت. در آن این بیت آمده است: نقلت علی باصفهان اقامتی طوبی لمنطلق خفیف الحد تاریخ کتابت: پنجشنبه ۱۷ صفر ۷۲۳ هـ. آغاز: یا حدی الابل... انجام:

اهدیهم سبل الرشاد مکرراً

من اصفهان افرّ الی بغداد

۱۹۶. رساله علم و عقل (عرفان - فارسی) (۷۱۳)

از: امین الدین ابو القاسم الحاج بله (۷۲۰) مؤلف به دستور سلطان محمد الجایتو و به اشارت رشید الدین فضل الله وزیر به تألیف این رساله پرداخته است. این رساله شامل دو اصل است: اصل اول در بیان علم انسانی و اقسام آن. اصل دوم در بیان حقیقت عقل و اقسام آن. نیز شامل یک تنبیه و خاتمه. تاریخ کتابت: پنجشنبه ۱۷ صفر ۷۲۳ هـ. آغاز: سبحانک اللهم وبحمدک لا اله الا انت رب .. ای درون پرور و درون آرای...

۱۹۷. صور الاقالیم علی سبیل الاجمال

(جغرافیا - فارسی) (۷۱۴-۷۱۵) از: سلیمان (دنباله نام او در نسخه خوانده

۱) احتمالاً همان صاحب رساله قوسیه است که بتازگی گذشت (مذکور در شماره ۱۹۳ همین مجموعه) و نام کامل او «نظام الدین قاضی محمد بن اسحاق بن مطهر اصفهانی» باشد.

- نمی‌شود) آغاز: وقتی در میان بوستان بگاہ اجتماع دوستان... .  
انجام: ... گفتیم ببارو و شنیدیم بچشم.
۲۰۰. قصيدة البستی النونية (شعر - عربی)  
(۷۲۱-۷۲۲)  
از: ابوالفتح علی بن محمد بستی (۴۰۱)  
تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۱ صفر ۷۲۳ هـ.  
آغاز:  
زیادة المرء فی دنیاہ نقصان  
وربحة غیر محض الخیر خسران
۲۰۱. ترجمة قصيدة نونية بستی (شعر - فارسی)  
(۷۲۱-۷۲۲)  
از: بدرالدین جاجرمی (م. ۶۸۶ هـ)  
ترجمه بیت به بیت قصیده بستی است که در  
شماره پیشین گذشت. شاعر از خویشتن واز  
خواجه محمود در پایان آن یاد می‌کند. در مقدمه  
مونس الاحرار این ترجمه با اختلافاتی به چاپ  
رسیده است.  
تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۱ صفر ۷۲۳ هـ.  
آغاز:  
هر کمالی کی ز دنیاست همه نقصانست  
سودکان محض نکویی نبود خسرانست
۱۹۸. قَلَمِيَّة (ادب - فارسی)  
(۷۱۶-۷۱۹)  
از: عبد العزيز کاشی (زنده در ۷۲۳)  
در وصف قلم به شیوه مقامه. وی این رساله را  
پس از رساله دیگری که به عربی در وصف قلم  
نوشته بود تألیف کرد. در آغاز رساله قصیده‌ای  
مفصل در ستایش قلم دارد. در متن قلمیه نیز ابیات  
بسیار به مناسبت درج شده است.  
نسخه‌ای دیگر از این قلمیه از قرن ۷-۸ در  
دانشگاه وجود دارد که فیلم آن در کتابخانه مرکزی  
موجود است (فهرست فیلمها، ج ۱، ص ۴۴۴).  
تاریخ کتابت: شنبه ۱۹ صفر ۷۲۳ هـ.  
آغاز: بعد از حمد حق خدا و درود بر محمد مصطفی صلی  
الله علیه و آله... چنین گوید محرر این رساله و مقرر این مقاله  
عبدالعزیز کاشی... .  
انجام: ... قلم اینجا رسید سر بشکست.
۱۹۹. مناظره گل و مل (ادب - فارسی)  
(۷۱۹-۷۲۱)  
از: سراج الدین قمری آملی (قرن ۷)  
دیوان او به چاپ رسیده است. نویسنده این  
مناظره را خطاب به فرزندش اسماعیل نگاشته  
است.  
تاریخ کتابت: شنبه ۱۹ صفر ۷۲۳ هـ.
۲۰۲. جُنْگ اشعار (شعر - عربی)  
(۷۲۳-۷۲۶)  
از: ؟  
ابیات از گویندگان عربی سرای معروف و غیر  
معروف مانند صفوة الباهلیة، ابو سعید الرستمی،  
القاضی الازجانی.

- آغاز:  
... لامنی عند القبور علی البکا  
رفیقی لتذراف الدموع السوافک
۲۰۶. **بدايع الصحابية في بعض الاخبار<sup>(۱)</sup> النبوية**  
(حدیث - فارسی) (۷۲۸-۷۳۳)  
از: ابو المجد محمد بن ملک مسعود تبریزی  
(کاتب سفینه)
۲۰۳. **نعت النبي محمد (ص) (شعر - عربی)**  
(۷۲۷)  
از: حسین بن منصور حلاج (م. ۳۰۹ هـ)  
تاریخ کتابت: پنجشنبه ۲ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
آغاز: سراج من نور الغیب بدا وعاد....
۲۰۴. **اختيارات آیام الأسابيع (نجوم - عربی)**  
(۷۲۷)  
منسوب به: مولانا امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیه السلام  
رقم کاتب در ذیل این نسخه با قلم درشت تر و با کیفیت خاصی است که به نظر می‌رسد ابو المجد نخست این برگ (۳۶۵ الف) را پایان «سفینه» قرار داده است و سپس به تدریج برگهای ۳۶۶-۳۶۸ را در تاریخ ۷۲۴ و ۷۲۵ و ۷۳۵ بر آن افزوده است.  
تاریخ کتابت: یکشنبه ۲۶ ربیع الاول ۷۲۳ هـ.  
آغاز: فنعم اليوم يوم السبت حقًا....
۲۰۷. **الاقاليم السبعة (جغرافیا - عربی)**  
(۷۳۳)  
نوشته کوتاهی است در باب اقالیم هفتگانه.  
تاریخ کتابت: یکشنبه ۲۸ ذی الحجه ۷۲۴ هـ.  
آغاز: الربع المعمور من الارض سبعة أقاليم....
۲۰۸. **مختصر مروی عن النبي (ص)**  
(حدیث - عربی) (۷۳۳)  
چند حدیث نبوی به روایت ابو المجد محمد بن مسعود از سعد الدین محمود بن عبدالکریم بن یحیی شبستری، از تقی الدین ابوبکر بن سلیمان ارموی.  
وی در پایان حدیث گوید: «سعد الدین در ۱۵ ربیع الاول ۷۲۵ روایت این حدیثها و دیگر
۲۰۵. **ملخص اخبار بنی امیه (تاریخ - عربی)**  
(۷۲۸)  
گزارشی است مختصر از تاریخ سلاطین بنی امیه از معاویه تا پایان کار امویان اندلس در ۴۲۴ هـ.  
تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۴ جمادی الآخر ۷۲۳ هـ.  
آغاز: أولهم معاوية بن ابی سفیان وآخرهم مروان....  
انجام: ... ثم رجع هشام الى الاندلس فی سنة اربع وعشرين واربعة مئة.

(۱) در نسخه: اخبار.

درج می‌کند. برخی از رساله‌ها ناتمام است و پیدا است که اوراقی از آن در صحافی - که احتمالاً در خارج از ایران انجام شده است - ساقط شده و در دو مورد (کتاب کفایه بغوی والتذکره فی الاصولین و الفقه) اوراق رساله جا به جا شده است.

به نظر می‌رسد گرد آورنده و کاتب برای درج رساله‌ها ترتیب موضوعی ویژه‌ای در نظر داشته که شاید با توجه به برخی از ملاحظات از رعایت آن ترتیب صرف نظر کرده است. ترتیب موجود از این قرار است: حدیث، اخلاق و تصوف، فقه، اصول فقه، کلام، فرهنگ قرآن و تفسیر، تاریخ پیامبر (ص)، تاریخ ایران و سلاطین، مدایح منظوم رسول الله صلی الله علیه و آله، فرهنگ عربی به فارسی، نحو، صرف، عروض، فلسفه، متون ادبی - اعم از نظم و نثر (غالباً برگزیده) -، ملل و نحل، عرفان، نجوم، و اختیارات، رمل، حساب، پزشکی، منشآت، دفتر داری، جفر، تاریخ انبیاء و سلاطین، اشعار، کشکول رباعیات، فرهنگ فارسی، موسیقی، کائنات جو، جغرافی، منابر، مؤلفات سهروردی و احمد غزالی، ادبیات، تاریخ و ادب و حدیث و سند تاریخی.

در اینجا از یاد کردن چند نکته تأمل برانگیز در مورد کتابت این سفینه ناگزیر است:

(۱) در سال‌هایی که کاتب به کتابت سرگرم بوده است به نظر می‌رسد پس از پایان ماه جمادی الثانیه،

مسموعات و مقالات خویش را به این راوی اجازه داد. این خود، سندی است برای زنده بودن شبستری صاحب گلشن راز که شیخ اجازه ابوالمجد بوده در تاریخ ۷۲۵ و نقض سخن مشهور است در تاریخ درگذشت شبستری که بر مدفن او نوشته‌اند. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۵ ربیع الآخر ۷۲۵ هـ. آغاز: کتاب مختصر مروی.. قال العبد الکاتب الفقیر.. من رأنی فقد رأنی....

#### ۲۰۹. مکتوب از غیاث الدین وزیر

(۷۳۳ - ۷۳۴) (نامه نگاری - فارسی)

از: غیاث الدین محمد وزیر

نامه‌ای است از خواجه غیاث الدین محمد، فرزند رشید الدین فضل الله (وزیر ابو سعید بهادر خان) در ابراز همدردی در مرگ ابو سعید و مشتمل است بر اشارات به مسائل تاریخی و پاره‌ای از نکات پنهانی تاریخ، مخاطب در این نامه خواجه مجدالدین محمد است. تاریخ مرگ ابو سعید ۱۳ ربیع الثانی ۷۳۶ هـ و تاریخ کتابت نامه حاضر ۱۹ رمضان المبارک ۷۳۶ هـ بوده است.

تاریخ کتابت نامه حاضر ۱۹ رمضان ۷۳۶ هـ.

آغاز: این نسخه مکتوبی است کی مخدوم جهانان....

\*\*\*

#### توضیحات استاد حائری

درباره سفینه تبریز و کاتب آن:

سفینه تبریز مجموعه‌ای است خطی مشتمل بر

۲۰۹ عنوان کتاب و رساله<sup>(۱)</sup>.

در حدود ۲۰ عنوان گفتارهای کوتاهی است به صورت و با عنوان «کتاب»، و شاید خود بخشی است از تألیفی که کاتب با عنوان کتاب در این سفینه

(۱) برخی از مطالب مندرج در سفینه در حد یک رساله هم نیستند و به یادداشت شبیه‌ترند. در عین حال، نظر به اهمیت مطالب، همانند استاد حائری همگی را مستقلاً درج کردیم.

برخی از کلمات است که با صورت اصلی جدایی آشکار دارد و گویا از ویژگی‌های خط تعلیق است. مانند نوشتن «الدین» در ترکیبات رکن الدین، اوحد الدین، تاج الدین و مانند آنها. نقطه‌ها و نشانی‌ها در آغاز و پایان برخی از نوشته‌ها و ابیات، و شکل‌هایی ویژه در کنار ردیف ابیات در صفحاتی که ۶ ردیف دارد، رقم ۴ یا رقم ۲ در کنار برخی از ابیات و جز اینها نیز قابل توجه است.

خاندان کاتب:

ابوالمجد محمد بن مسعود بن ملک مظفر تبریزی از خاندان ملکان تبریز است که در اصل از حجاز به آذربایجان ایران مهاجرت کردند. مؤلف روضات الجنان درباره خاندان ملکان و مقبره آنان می‌آورد: «در عقب تکیه میر حیدر گنبدی است عالی... مشهور و معروف. این جماعت ملکان شأن عالی داشته‌اند و از قریش اند و در میان ایشان بعضی درویش و صاحب حال نیز بوده‌اند»<sup>۱</sup>.

برخی از نیاکان ابوالمجد نیز اهل کتابت و خط خوش بوده‌اند چنانکه یکی از آنان با نام امین الدین مظفر فرزند ربیع بن یعیش لقب زین الکتاب داشته است.

استادان کاتب:

از بررسی در سفینه استفاده می‌شود که ابوالمجد در رشته‌های حدیث و تاریخ و ادب و ریاضی در نزد استادان بزرگ تبریز درس خوانده و خود در این رشته‌ها تألیفاتی داشته که تعدادی از آنها را در سفینه

نوشتن را رها می‌کرده و تا ماه شوال دست به کتابت نمی‌زده است، زیرا در رقم کاتب - که همه جا روز و ماه کتابت را قید می‌کند - ماه رجب، شعبان و رمضان دیده نمی‌شود. کتابت در ماه محرم نیز اندک است.

۲) ترتیب موجود در میان مندرجات بر خلاف ترتیب طبیعی تاریخی است، به این صورت که چند رساله نخست تا صفحه ۱۰۳ در سال ۷۲۲، انتخاب السامی فی الاسامی (ص ۱۰۴-۱۱۷) در سال ۷۲۰، انتخاب المصادر صفحه ۱۱۷ تا عوامل جرجانی، صفحه ۱۴۹؛ ۷۲۱، العقود (ص ۱۵۱-۱۵۲) ۷۲۲، منظومه عروض ابن حاجب (ص ۱۵۳-۱۵۵) و ۷۲۱ و هکذا.

۳) وجود غلط‌ها و نادرستی‌های شگفت‌آوری که در برخی از نوشته‌ها دیده می‌شود نشان دهنده ناآشنایی نویسنده با برخی عبارات در کتاب‌های عربی و فارسی است، مانند نادرستی‌ها در نسخه عقائد فرق و نیز اشتباه عجیب او در مورد یک رساله از فخر رازی به نام التنبیه علی بعض الاسرار المودعة فی القرآن الکریم که با سه عنوان در سفینه درج شده است، هر بار یک قطعه از آن با عنوانی خاص و یک بار نیز تمام رساله با نام کامل و صحیح آن «التنبیه علی بعض الاسرار...» آمده است.

۴) در نسخه مهرهایی دیده می‌شود به شکل گلابی که پیداست نوشته‌ای بر آن نقش بوده و امحاء شده است و با هیچ دقتی قابل خواندن نیست. این مهرها در برخی از برگ‌ها وجود دارد و در یک یا دو مورد تعداد زیادی است که یک سوم صفحه را فرا گرفته است.

۵) از ویژگی‌های دیگر این سفینه شیوه نوشتن

۱) حافظ حسین کربلایی، روضات الجنان و جنات الجنان، تصحیح جعفر سلطان القرایی، ج ۱، بنگاه ترجمه و نشر کتاب، تهران، ۱۳۴۴، ص ۴۵۰.

آنجا که تاریخ این حدیث سال ۷۲۵ است مسلم می‌گردد که از میان اقوال مختلف در باب درگذشت شبستری تنها سخن هفت اقلیم به حقیقت نزدیک است و تاریخ ۷۲۰ که شهر اقوال است و در هنگام تجدید بنای مقبره شبستری به دستور حاج میرزا آقاسی بر سنگ قبرش نقش شده نادرست است. این نکته نیز یکی از بهره‌های تاریخی است که از سفینه تبریز به دست می‌آید (۲).

(۵) شرف الدین. ابوالمجد چندی در نزد او استفاده می‌کرده و در سال ۷۱۷ رساله‌ای ادبی در مناظره چشم و گوش و زبان در محضر دل به دستور او پرداخته است (ص ۲۴۱-۲۴۵).

آثار خود کاتب:

ابوالمجد تعدادی از تألیفات خویش را نیز در این سفینه درج کرده است. اینک فهرست آن مؤلفات:

(۱) الكافية في علم العروض والقافية. در سال ۷۱۵ به تألیف آن پرداخته است.

(۲) مناظرة السمع والبصر (مناظره چشم و گوش و زبان در محضر دل) در سال ۷۱۷ تألیف شده است.

(۳) مناظرة نظم ونثر. بنا به گفته ابوالمجد که «در خطبه و دیباچه مجموعه اشعار خود درج کرده است» از دیوان او تنها همین خطبه و دیباچه در

(۱) گزارش بیشتر از شرح حال امین الدین بله را در سفینه تبریز چایی ص هفت - هشت ملاحظه فرمایید.

(۲) حمدالله مستوفی، تاریخ گزیده، به اهتمام عبدالحسین نوایی، امیرکبیر، تهران، ۱۳۳۹، ص ۷۵۱؛ امین احمد رازی، هفت اقلیم، تصحیح جواد فاضل، ج ۳، علمی، تهران [بی تا]، ص ۲۳۰.

خویش آورده است. نام چند تن از استادان ابوالمجد که در این سفینه ذکر شده است بدین شرح است:

(۱) بهاء الدین حیدر کاشی. مؤلف کتاب ادعیه النبی (ص). ابوالمجد این کتاب را در سال ۷۲۳ بر مؤلف آن قرائت کرده است.

(۲) امین الدین ابو القاسم الحاج بله. ابوالمجد همواره با عنوان امین الدین ابوالقاسم الحاج بله و گاه با حذف کلمه ابوالقاسم از او یاد می‌کند و تمجید فراوان دارد. در کتب تراجم از او یاد نشده جز اینکه در برخی از مدارک، وی یکی از علمای تبریز و همراهان صاحب دیوان در سفر ترکیه و از تقریظ نویسان تفسیر رشیدی به شمار آمده است. رساله طریق الآخرة که در سفینه معرفی شده تنها سندی است که تاریخ وفات او را دارد. این رساله تألیف شرف الدین عثمان فرزند امین الدین است و تاریخ درگذشت امین الدین را ۱۷ رمضان ۷۲۰ ثبت کرده است (۱).

(۳) جلال الدین عبد الحمید عتیقی. در این سفینه با شخصیت علمی او با عنوان صاحب درس و فتوی، مفسر و عارف بزرگ آشنا می‌شویم. ابوالمجد از نوجوانی مورد محبت استاد بود «و چون بر منبر تذکر می‌فرمود تا توانستی از مجلس و عظم او تخلف نکردی و در خاطر گرفتی و چون به خانه باز آمدی آنج بر خاطر مانده بود بر اوراق مثبت گردانیدی» (دیباچه منابر عتیقی، ص ۶۶۱).

(۴) سعد الدین محمود بن عبد الکریم شبستری، عارف و سراینده معروف گلشن راز و زنده در سال ۷۲۵. ابوالمجد حدیثی مسند از او نقل و تصریح می‌کند که شبستری استاد و شیخ اجازه اوست. از

دست است. نسخه دیوان او در سفینه درج نشده و در جایی دیگر نیز از آن نشانی نیافتیم. مسلم است که وی شعر می‌سروده. در چند جا از سفینه ابیاتی از خویش آورده است، از آن جمله قصیده‌ای در مدح جلال‌الدین عتیقی و نیز چند رباعی در کتاب خلاصة الاشعار فی الرباعیات (ص ۵۹۳-۶۱۲).

۴) مناظره النار والتراب. این اثر که اشارت به اسرار خلقت آدم و شیطان دارد املاء استادش امین‌الدین حاج بله است بر یکی از منابر.

۵) الموجز فی اعداد الوفق. وی می‌گوید آن را به التماس مخدومان نوشته است.

۶) تدوین منابر جلال‌الدین عتیقی.

۷) بدایع الصحیبه فی بعض الاخبار النبویه.

۸) مختصر مروی عن النبی صلی الله علیه و آله (حدیثی است به روایت ابوالمجد از شیخ اجازه‌اش سعد‌الدین محمود شبستری که به سال ۷۲۵ نوشته شده است).

۹) خلاصة الاشعار، شامل پانصد رباعی از شاعران مشهور و غیر مشهور در پنجاه باب. ابوالمجد در این تألیف خویش از مجد‌الدین ملک محمود (عم خویش) و مجد‌الدین محمد (پسر عم پدر خویش) نیز چند رباعی دارد. این رساله مدرک یگانه‌ای است برای نمونه‌ای از اشعار جمعی از شاعران که در جایی دیگر یاد نشده‌اند.

جلد: تیماج کرم قهوه‌ای زمخت با شمشه‌ای طلاکوب شده بر روی جلد و اشکال تزئینی در اطراف. نسخه مرمت شده و برای محافظت از جلد و نسخه، تیماجی قهوه‌ای بدون مقوا و بلندتر از کتاب بر دور آن کشیده‌اند که روی آن عبارت سفینه تبریز به نستعلیق حک شده با ترنجی در میان و آرم کتابخانه مجلس در

زیر آن و حواشی تزئینی با ستاره‌های کوچک. عناوین مجموعه شنگرف یا قهوه‌ای یا مشککی است. توضیحات تکمیلی‌تر را از قلم استاد حائری نقل می‌کنم: قطع سفینه، رحلی بزرگ ۳۲ × ۱۹ × ۹ دارای ۳۶۸ برگ ۴ ستونی که بر برگ‌ها شماره گذاری شده و شماره کُراسه نیز داشته است که اکنون در برخی از برگ‌ها دیده می‌شود.

به خط تعلیق خوب و غالباً قلم ریز (جز در چند برگ که با قلم نسخ درشت تر است) از یک نویسنده فاضل و پرکار به نام حاج ابوالمجد محمد بن صدر‌الدین ابی‌الفتح مسعود بن المظفر بن ابی‌المعالی محمد بن عبدالمجید تبریزی ملکانی قرشی.

مطالب این سفینه در سال‌های ۷۲۱-۷۲۳ کتابت شده است، به جز سه رساله که در تاریخ ۷۲۴، ۷۲۵ و ۷۳۶ نوشته شده و پیداست که کاتب خود آنها را بعداً به سفینه الحاق کرده است. کاتب در ذیل رساله‌ها و کتاب‌های مندرج در سفینه تاریخ، ساعت روز و شب، هفته و ماه و سال هجری و در ذیل برخی از رساله‌ها نام ماه شمسی را دقیقاً تعیین و محل کتابت را دارالموحدین تبریز یاد کرده است. توالی تاریخ‌ها در ذیل نسخه‌ها تسلسل کار کتابت را نشان می‌دهد.

۱۹ × ۳۲ سم. ۳۶۷ گ. ۴۱ س. (ثبت ۹۰۰۸۴)

۱۴۵۹۱

مجموعه:

۱. حاشیه حاشیه یزدی بر تهذیب المنطق

(۱ پ - ۴۹ پ) (منطق - فارسی)

از: میرزا علی رضا تجلی (۱۰۸۵)

آغاز: الحمد لله رب العالمین .. این قیود است سودمند

ارباب تعلیم و تعلم ...



سال ۱۲۳۳، مجموعه دارای تصحیحات و حواشی است، در آغاز یادداشت قرض گرفتن از نقره بانو خانم در سال ۱۲۳۸. جلد: تیماج دو رو، رو قهوه‌ای کم رنگ ضربی، درون تیماج قهوه‌ای ترنج و سرترنج دار. ۱۵ × ۲۱/۲ سم. ۱۳۱ گ. ۱۸، و رساله آخر ۳۳ س.

(ثبت ۹۰۰۸۵)

۱۴۵۹۲

خلاصه عباسی (لغت - ترکی به فارسی)

از: محمد بن عبد الصبور خوبی معروف به حکیم قبلی نوشته شده به نام شاه عباس قاجار (عباس میرزا نائب السلطنه)، و خلاصه شده از کتاب سنگلاخ. آغاز: الحمد لله الذي جعل الناس شعوباً وقبائل لتعارفوا....

نک: فهرست سپهسالار، ۳۸۵/۴ ش ۹۱، فهرست دانشگاه، ۶۷/۱۶ ش ۵۶۹۳، فهرست مجلس، ش ۸۵۵.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده سیزدهم. ابتدای نام کاتب به جهت سوختگی موضعی از بین رفته و تتمه عنوان او «رازی القوشخانه» باقی مانده است، عناوین ابواب شنگرف. جلد: تیماج مشکی ضربی فرسوده بدون مقوا با آستر پارچه‌ای.

۱۴/۲ × ۲۳ سم. ۱۱۷ گ. ۱۸ س.

(ثبت ۹۰۰۸۶)

نک: فهرست مرعشی، ۱۷۸/۱۳ ش ۴۹۸۴، فهرست سپهسالار، ۱۷۳/۴، ذریعه، ۶۱/۶ و ۱۶۷/۹).

۲. حاشیه حاشیه البزدی علی تهذیب المنطق

(۵۰ پ - ۱۲۹ پ) (منطق - عربی)  
از: ملا محسن بن محمد طاهر قزوینی (ق ۱۲)  
آغاز: الحمد لله الذي خلق فسوی والذی قدر فهدی....  
نک: فهرست مجلس، ش ۳۴۴۰، فهرست آستانه حضرت معصومه سلام الله علیها، ۲۶۵/۱، الذریعه، ۶۰۶/۶ - ۶۲.

۳. شرح العوامل المائة (نحو - عربی)

(۱۳۰ ر - ۱۳۱ ر)  
از: ملا محسن بن محمد طاهر قزوینی (ق ۱۲)  
شرحی است بر العوامل المائة عبد القاهر جرجانی.

آغاز: قال المفتاح الى الله القادر.. قوله ثمانا مفعول مقدم....

نک: فهرست کتابخانه ملی، ۱۰۷/۱۶ - ۱۰۹ ش ۳۵۵۹/۶، فهرست مرعشی، ۲۱۳/۱۲، ذریعه، ۳۷۱/۱۳.

خط: نستعلیق. کاتب: صالح بن آقا لاراداقی (?). تاریخ کتابت: سه شنبه از رجب ۱۲۳۲ با این عبارت در انجامه: «نسخه که استکتاب شد مغلوپ بود به بخشید» (کتاب اول)، و رجب ۱۲۳۳ (کتاب دوم)، کتاب سوم به خط ریز و فشرده کتابت شده و صفحه اول آن نسخ است ولی ظاهراً از همین کاتب است که به جهت کمبود کاغذ چنین نگاشته در روز شنبه از رجب

مختلف، عناوین شنگرف، ۸ برگ اول نو  
نویس، در آغاز و انجام چند یادداشت و متفرقه  
و تاریخ تولد بچشم می خورد.  
جلد: تیماج مشکى فرسوده آستر کاغذ  
برداشته شده از نسخه پاره‌های دیگر.  
۱۸ × ۲۴ سم. ۴۱۵ گ. ۱۷ س.  
(ثبت ۹۰۰۸۸)

۱۴۵۹۵

**شرح خلاصه الحساب (حساب - عربی)**  
از: جواد بن سعد بن جواد کاظمی معروف به  
فاضل جواد (۱۰۶۵)  
شرحی است بر خلاصه الحساب شیخ بهائی.  
آغاز: الحمد لله الواحد العظیم والفرد القديم...  
نک: ذریعه، ۲۲۸/۱۳، روضات الجنات،  
۲۵۱/۲، فهرست کتابخانه ملی، ۶۷/۱۶ ش  
۳۵۳۴/۱ ع. (ثبت ۹۰۰۸۷)

خط: نستعلیق مایل به نسخ. تاریخ کتابت:  
شب چهارشنبه ۲ محرم الحرام ۱۱۲۷.  
با حواشی از کاتب نسخه که مستأسفانه نام او  
نیامده است، ۳۴ برگ اول نستعلیق به خطی  
دیگر با کاغذهایی متفاوت از بقیه متن.  
جلد: تیماج مشکى ضربی ترنج و سرترنج دار.  
۱۶/۵ × ۲۴/۵ سم. ۱۰۵ گ. ۱۷ س (بخش  
اول)، ۲۳ س (بخش دوم).

(ثبت ۹۰۰۸۹)

۱۴۵۹۶

**شرح التجريد (کلام - عربی)**  
از: علاء الدین علی بن محمد قوشجی (۸۷۹)

۱۴۵۹۳

**شرح الاشارات والتنبیها**

(حل مشکلات الاشارات) (فلسفه و منطق -  
عربی)  
از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن  
حسن طوسی (۶۷۲)  
آغاز افتاده: .. هف و ان لم یکن محسوساً فهنا موجود  
غیر محسوس و هو الموجود المعقول...  
نک: فهرست کتابخانه ملی، ۱۴۳/۹ ش  
۴/۱۱۵۳ ع؛ فهرست مجلس، ش ۱۸۱۹.  
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: سده دوازدهم.  
عناوین و فراز عبارات متن شنگرف یا مشکى،  
با حواشی اندک و تصحیحات، نشانی بلاغ  
دارد.  
جلد: تیماج مشکى فرسوده ضربی بدون مقوا.  
۱۴/۵ × ۲۶/۳ سم. ۱۶۰ گ. ۲۱ س.  
(ثبت ۹۰۰۸۷)

۱۴۵۹۴

**شرايع الاسلام**

(فقه - عربی)  
از: ابو القاسم نجم الدین جعفر بن حسن، محقق  
حلی (۶۷۶)  
نک: فهرست مرعشی، ش ۲۰۲.  
به شماره ۱۴۷۹۵ نسخه‌ای دیگر هم خواهد  
آمد.

خط: نسخ. کاتب: محمد هادی بن مولانا  
محمد طاهر هزار جریبی. تاریخ کتابت: سه  
شنبه از جمادی الاولی ۱۱۲۰ در دار السلطنه  
اصفهان.  
تصحیح شده با حواشی فراوان به خطوط

۱۴۵۹۷

**المطول** (فی شرح التلخیص) (بلاغت - عربی)

از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۳)

آغاز: الحمد لله الذی الهمنا حقایق المعانی ...

نک: فهرست عکسی مرکز احیاء، ۳۴۲/۲ ش

۷۰۵؛ معجم المطبوعات، ۶۳۷/۱ - ۶۳۸.

خط: نسخ. کاتب: صادق بن محمد (عبارت

چنین است: علی ید العبد الواثق ابن محمد

صادق»، روز پنجشنبه ۱۱ شوال ۱۰۷۴ در

قریه اسحق آباد، سید علی موسوی قائنی

الاصل مشهدی المسکن در پایان نسخه

نگاشته که نسخه را به صیغه شرعی به جناب

حاجی آقا فروخته به مبلغ سی قران ناصر

الدین شاهی با جمیع عیوبات ظاهری و باطنی

سوی درک شرعی، در جمادی الثانی ۱۲۶۷،

نسخه بسیار پر حاشیه است، روی برگ اول با

ماژیک نوشته: «این کتاب از مملکات مرحوم

میرز عبد الباقی بحر العلومی بوده است» و ذیل

آن یادداشت (یا وقف نامه‌ای؟) پاک شده

است، فراز متن تلخیص شنگرف.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی.

۱۸ × ۲۵/۵ سم. ۲۱۵ گ. ۱۹ س.

(ثبت ۹۰۰۹۱)

۱۴۵۹۸

**ارشاد الاذهان الی احکام الایمان** (فقه - عربی)

از: علامه حلی حسن بن یوسف بن المطهر

(۷۲۶)

انجام افتاده: ... بذکر الفروع و الدلله و ذکر الخلاف فعلیه

بکتابنا المسمی ..

از مقصد دوم در جواهر و اعراض.

آغاز این نسخه: المقصد الثانی فی الجواهر و الاعراض

وفیه فصول الاول فی الجواهر ...

نک: فهرست مرعشی، ش ۸۶۱.

خط: نسخ، حواشی نستعلیق، تصحیحات در

حاشیه به خط نسخ، دارای حواشی نسبتاً

فراوان و به خطوط متفاوت. تاریخ کتابت: در

پایان امضای مقابله به تاریخ ۱۲۰۶ قمری

دارد، بر فراز رؤوس مطالب شنگرف، کاتب

گاهی در دل قوسهای حروف مانند (ل) و (ن)

شنگرف پر کرده، در پایان نسخه تاریخ وفات

مادر ملا محمد به سال ۱۲۰۶، وفات خلیفه

عسکر به سال ۱۲۰۶، ورود عروس ایلخانی

دختر ابراهیم خان به سال ۱۲۰۱ وفوت مشار

الیها در سال ۱۱۱۹ (مرجع ضمیر و اختلاف

تاریخ را نفهمیدم؟) ثبت کرده، در آغاز نسخه

شروع تدریس این کتاب (شرح تجرید) در

روز ۳ رجب ۱۲۲۴ از مبحث جواهر ثبت شده

وقتی که دو سه ساعت از روز گذشته و آفتاب

در اواخر برج اسد بود و اواخر شوال المکرم

سنه مزبوره اواخر مبحث جزء لایتجزی استاد

درس می‌گفت و شمس در اواسط برج قوس

بود، نیز تاریخ مباحثه کتاب در سال ۱۲۲۵،

چند یادداشت و مهر تملک از جمله تملک

رفیع الحسینی با مهر بیضوی «یا رفیع

الدرجات»، و دو یادداشت پاک شده که در

یکی مشهد مقدس رضوی مشهود است.

جلد: تیماج زرشکی فرسوده درون ابر و یاد.

۱۷/۳ × ۲۵/۷ سم. ۱۷۵ گ. ۲۲ س.

(ثبت ۹۰۰۹۰)

نک: فهرست مرعشی، ش ۹۶۱.

به تصویر یادداشتهای روی برگ اول، در پایان

فهرست رجوع شود.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده یازدهم.

عناوین شنگرف، دارای حواشی فراوان در

لابلای سطور یا اطراف متن در آغاز نسخه

تاریخ ولادت میرزا محمد اشرف ثبت شده،

مربوط به سال ۱۰۷۱ با تصریح به وضعیت قمر

در ثور و طالع سنبله با چهار ماده تاریخ ولادت

از جمله «فرج بعد از شدت» (۱۰۷۱)، چند

یادداشت فقهی و علوم غریبه در آغاز نسخه نیز

ثبت شده از جمله یادداشتی درباره نکاح علی

رسم التولیه و نماز غدیر و کیفیت صیغه طلاق

(مورخ ۱۲۹۳) و کیفیت مخارج حروف با

ترسیم زبان، صفحات آسیب دیده مرمت شده.

جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار

معرق.

۲۰/۲ × ۲۶/۵ سم. ۱۲۷ گ. ۱۹ س.

(ثبت ۹۰۰۹۲)

۱۴۵۹۹

### کنز اللغات

(لغت - فارسی)

از: محمد بن عبد الخالق بن معروف (ق ۹)

نک: فهرست مرعشی، ش ۵۵۶. نسخه‌ای دیگر

به شماره ۱۴۷۵۴ همین فهرست خواهد آمد.

خط: نستعلیق نیکو، عناوین نسخ معرب.

کاتب: محمد یوسف بن ملا علیجان دیلمانی.

تاریخ کتابت: شنبه ۱۲ جمادی الثانی ۱۰۵۵.

عناوین شنگرف واژه‌ها مشکی نسخ مشکی

درشت‌تر از قلم متن، در انجامه کتاب تملک

کلب آستان علی بن موسی الرضا (ع) یادگار

علی بن مرحوم علی قلی بیگ (?).

جلد: تیماج مشکی دو رو نفیس که متأسفانه

آسیب دیده، اندرون زرشکی مجدول به جدول

ساده، ترنج و سرترنج‌دار معرق که معرق

اندرون فرو ریخته یا کنده شده.

۱۷/۸ × ۳۰/۳ سم. ۳۶۱ گ. ۲۰ س.

(ثبت ۹۰۰۹۳)

۱۴۶۰۰

### الانوار لاعمال الابرار

(فقه - عربی)

از: جمال الدین یوسف بن ابراهیم اردبیلی

شافعی (۷۹۹)

یک دوره فقه فتوایی شافعی می‌باشد. نسخه

حاضر از کتاب الزکاة است<sup>۱)</sup>.

آغاز این مجلد: کتاب قسم الصدقات ای الزکوات

لمستحقّیها و جمعها لاختلاف انواعها...

انجام: ... مالم یقصد بالانفاق فی النیابة مقصداً صالحاً

کما هو معلوم والله سبحانه و تعالی اعلم.

نک: کشف الظنون، ۱/۱۹۵ - ۱۹۶؛ فهرست

عکسی مرکز احیاء، ۴/۳۰ ش ۱۴۷۶.

خط: نسخ نازیبا. نام کاتب پاک شده و در

توضیحاتی که کاتب نوشته «وحین وزارة

میرزا زکی الرشتی» باقی مانده، در سال

۱۲۸۳، کتاب را برای فرزندش عبد الکریم

نوشته.

بر فراز متن شنگرف، کاتب گاهی عناوین

۱) نسخه فارسی این کتاب نیز در شماره (۱۴۶۰۹)

خواهد آمد.

جلد: تیماج مشکى چروکیده اندرون با کتاب  
خطی دیگری جلد سازی شده که کتاب نجومی  
فارسی بوده.

۱۵ × ۲۰/۲ سم. ۱۶۶ گ. ۲۱ س.

(ثبت ۹۰۰۹۵)

۱۴۶۰۲

**منهاج الهدایة الی احکام الشریعة (فقه - عربی)**

از: حاج محمد ابراهیم بن محمد حسن کرباسی  
اصفہانی (۱۲۶۲)

فقه تفصیلی مشتمل بر ۱۴ کتاب فقهی:  
طهارت، صلاة، زکات، خمس، صوم، حج،  
کفارات، نذر و عهد و یمین، جهاد، امر به معروف  
ونهی از منکر، قضاء، شهادت، وقف، هبات.  
نسخه حاضر جلد اول می‌باشد.

آغاز: الحمد لله الذی هدانا الی معالم الاسلام و ارشدنا  
الی قوانین شرایع الدین ...

نک: فهرست مرعشی، ش ۲۳۷۶ و ۳۴۳۰.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۳ جمادی الاول  
۱۲۴۱.

عناوین و فراز رؤوس مطالب در نیمه اول نسخه  
شنگرف، در بقیه نانوشته، نسخه تصحیح شده  
است به دو خط.

جلد: تیماج مشکى ضربی.

۱۶/۲ × ۲۱ سم. ۱۷۶ گ. ۲۱ س.

(ثبت ۹۰۰۹۶)

۱۴۶۰۳

**محمود الرمل (رمل - فارسی)**

از: ناصر بن محمد بن حیدر رمل شیرازی

فصول را با شنگرف تزیین کرده، تصحیح شده  
و نشانی بلاغ دارد، دارای حواشی با امضای  
«شریف».

جلد: تیماج مشکى ساده جدید.

۲۲ × ۳۳/۷ سم. ۱۸۵ گ. ۲۴ س.

(ثبت ۹۰۰۹۴)

۱۴۶۰۱

**المطالب المظفریة**

(فقه - عربی)

از: امیر محمد بن ابی طالب موسوی استرآبادی  
(ق ۱۰)

در پایان نسخه برگگی از شرح خطبه رساله  
جعفریه محقق کرکی تألیف محمد مهدی رضوی  
مشهدی درج شده است (ر. ک: فهرست دانشگاه  
۷۱۵/۱) با سر آغاز «الحمد لله علی جزیل احسانه  
و الصلاة علی شارع اشرف ادیان».

آغاز: الحمد لله الذی فضلنا علی سایر الامم با عدل  
الادیان ...

نک: فهرست مرعشی، ش ۱۵۲۱.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.

بر فراز متن شنگرف، با تصحیحات اندک، در  
آغاز چند یادداشت حکمت‌آمیز یا ثبت تملک  
بعضاً با خط زیبا، فهرست کتابهای یک  
کتابخانه ثبت شده از جمله، شاطبی

فارسی، جاودان نامه (به نظم و نثر)، بیاض در  
حکمت، شواهد سیوطی؛ یادگاری مورخ

۱۱۷۲ و شعری که در سال ۱۱۶۹ نگاشته شده  
و تملکی در سال ۱۱۳۴ و یادداشت «هر جزء

این کتاب ششصد و چهل بیت است» نیز بر  
نسخه نقش بسته است.

- مؤلف این مختصر را به اشارات سید السادات حسین بن علی عملوی نگاشته به طریقه امام عبدالله بن محمد زناتی، در دو مقالت: اول علمی در ۱۵ فصل، دوم عملی در ۲۲ فصل.
- آغاز: الحمد لله الذی لم یزل ولا یزال ولا یغیر عن الحال الی الحال ...
- انجام افتاده: ... و بیمار صحت یابداما بتوقف و ازدست رفته باز آید<sup>۱</sup> در هفتم ..
- نک: فهرست مرعشی، ۱۴۴/۲۴ - ۱۴۶ ش ۹۳۵۴.
- خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: ساحتماً سده دوازدهم.
- عناوین شنگرف، نسخه رطوبت دیده ولی به مطالب صدمه نزده است، قبل از نسخه نیز کتاب فارسی در رمل بوده که فقط دو برگ آن باقیمانده است. در آن کتاب هم از زناتی مطالبی نقل می‌کند، دارای چند حاشیه مفصل. جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا مندرس ضربی ترنج و سرترنج‌دار معرق.
- ۱۳ × ۱۹/۵ سم. ۵۰۱ گ. ۱۲ س.
- (ثبت ۹۰۰۹۷)
- ۱۴۶۰۴
- مجموعه:
۱. حاشیه الفوائد الضیائیة (نحو - عربی) (۱ پ - ۱۸۰ پ)
- از: رضی الدین ملا عبد الغفور لاری (۹۱۲)
- حاشیه بر الفوائد الضیائیة عبد الرحمن جامی. علاوه بر این حاشیه که متن نسخه حاضر قرار گرفته حواشی دیگر الفوائد الضیائیة نیز در اطراف نقل شده
- است.
- آغاز: قوله الحمد مصدر معلوم واللام للجنس أو الاستغراق ...
- نک: فهرست خطی مرکز احیاء، ۱۴۴/۳.
۲. حاشیه حاشیه الفوائد الضیائیة (نحو - عربی) (حاشیه حاشیه اللاری)
- از: عبد الحکیم بن شمس الدین هندی سیالکوتی (۱۰۶۷)
- حاشیه‌ای است مفصل بر حاشیه ملا عبد الغفور لاری درگذشته سال ۹۱۲ هجری که بر الفوائد الضیائیة عبد الرحمن جامی نوشته بود. این تعلیقات توسط شاگرد و فرزند سیالکوتی، عبد الله لیب جمع آوری شده است.
- نک: فهرست مرعشی، ۳۳۴/۴ ش ۱۵۳۳، فهرست سپهسالار، ۳۲۲/۲ - ۳۲۴ ش ۳۱۷۱ ..
- نسخه‌ای از همین حاشیه در شماره ۱۴۸۲۰ خواهد آمد.
- آغاز: مصدر المعلوم وهو الاظهر لکونه معدولاً ...
- خط: نسخ. کاتب: محمد بن محمد مؤمن بن علیقلی بیک برادر صالح بیک قلعه دزدی در شهر سلیمانیه نزد مولانا خالد. تاریخ کتابت: سال ۱۲۲۴ (حاشیه عبد الحکیم در روز عرفه ۹ ذی الحجه ۱۲۲۴).
- فراز عبارات متن شنگرف، حاشیه عبد الحکیم چلیپا نگاشته شده است.
- (۱) در این موضع نشانه‌ای از نشانه‌های رمل ثبت شده شبیه دو نقطه روی هم که دو خط مورب بر روی آن کشیده شده است.

خط: نسخ. کاتب: احمد بن ملا ابابکر. تاریخ  
کتابت: ۲۲ ربیع الآخر ۱۰۵۲.  
عبارات متن شنگرف، نشانیها شنگرف، بر  
جلد پشت سند بیع نامه‌ای با ذکر صدور آن  
درج شده بدون تاریخ، روی برگ دوم  
یادداشت تملکی به سال ۱۳۳۰ با نفرین به  
تصرف کننده بدون اذن.  
جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی ترنج  
و سرترنج‌دار معرق با نقش گل و بلبل با  
فرسودگی و ریختگی.  
۱۳/۳ × ۲۲/۵ سم. ۲۵۰ گ. ۱۵ س.  
(ثبت ۹۰۱۰۰)

۱۴۶۰۷

[مجموعه اصولیه و فقهیه] (اصول فقه - عربی)

از:؟

مجموعه‌ای است استدلال در اصول فقه که بعضاً  
تألیف و بعضاً حاشیه بر کتابهای اصول است. شامل  
این مباحث:  
۱- تعریف اصول فقه و مباحث آن، بدین آغاز:  
«الحمد لله رب العالمین.. وبعد فاعلم ان قبل  
الشروع فی المقصود لابد من تقديم مقدمة فی بیان  
تعریف اصول الفقه». مطالبی از فصول هم نقل  
می‌کند.

۲- القول فی تعارض الاحوال.

۳- هل الامر عین الطلب؟ بدین آغاز: «و من  
جملة مقدمات مسألة الامر حسبما ذكره فی هداية  
المسترشدین هو أن الامر هل عین الطلب».

۴- هل السبب یخص العام ام لا؟

۵- الصحیح والاعم بدین آغاز «الحمد لله رب

جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف هم‌رنگ.  
۱۵/۸ × ۲۰/۸ سم. ۱۰۸ گ. ۲۲ س.

(ثبت ۹۰۰۹۸)

۱۴۶۰۵

کفایة المقتصد (فقه - عربی)

از: ملا محمد باقر بن محمد مؤمن محقق  
سبزواری (۱۰۹۰)  
آغاز: کتاب الطهارة و فیه فصول الاول فی الوضوء و فیه  
ابحاث الاول یجب الوضوء للصلاة الواجبة و الطواف  
الواجبة....

نک: فهرست مرعشی، ش ۴۳۰۰.

خط: نسخ. کاتب: ابن کربلائی مهدی ایزی  
عسکری. تاریخ کتابت: پنجشنبه ۲ شعبان  
۱۱۸۹.

در پایان تاریخ تولد سه فرزند (دو دختر و یک  
پسر) به سالهای ۱۲۲۹، ۱۲۳۱ و ۱۲۳۴ ثبت  
شده، برگ اول رطوبت دیده.  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار  
لبه‌ها تزئینات گره‌ای.

۱۵/۲ × ۲۰/۵ سم. ۲۴۶ گ. ۲۶ س.

(ثبت ۹۰۰۹۹)

۱۴۶۰۶

الفوائد الضیائیة (نحو - عربی)

از: نور الدین عبدالرحمن بن احمد جامی  
(۸۹۸)

آغاز افتاده: .. لیشتمل جر المضاف الیه و التنوین  
و المراد بالتنوین ما عدا تنوین الترنم....

نک: فهرست مرعشی، ش ۸۹.

- العالمین .. مسألة فی الصحيح والاعم فنقول قبل الخوض فی المسألة لابد من تمهید مقدمات». .
- ۶ - حکم الشرط الفاسد بدین آغاز: «الحمد الذی خلقنا وما سواه من العدم وعلّم من البیان ما لم نعلم».
- ۷ - حکم اختلاف اجزاء المبیع، بدین آغاز: «هذا حکم فیما یختلف فیما یختلف اجزاء المبیع واما لو اتحد اجزاء المبیع کالحنطة...». این رساله فقهی است.
- ۸ - واجب غیرى، بدین آغاز: «و ربما یستدل لکون الوضوء واجباً غیراً».
- ۹ - کتاب الاجارة، بدین آغاز: «کتاب الاجارة وهى تحتمل وجوهاً اربعة نظراً إلى اختلاف الاستعمالات». این رساله نیز فقهی است.
- انجام مجموعه: ... کان الاقوی ما اختاره المصنف للأخبار الواردة فی الباب المذكور فی الوسائل.
- خط: نستعلیق مایل به نسخ. تاریخ کتابت: سده چهاردهم.
- جلد: مقوایی نازک متشکل از دو برگ نسخه خطی بهم چسبیده با روکش پارچه‌ای طرح دار عطف پارچه‌ای سبز پسته‌ای.
- ۱۶ × ۲۲ سم. ۱۳۷ گ. ۲۲-۲۴ س.
- (ثبت ۹۰۱۰۱)

۱۴۶۰۸

## فتح الوهاب بشرح منهج الطلاب (فقه - عربی)

از: ابو یحیی زکریا بن محمد انصاری (۹۱۰)

از کتاب النکاح دارد.

نسخه‌ای دیگر شامل کتاب الفرائض به شماره

۱۴۸۲۷ همین فهرست خواهد آمد.

آغاز: کتاب النکاح، هولغة الضم والوطی و شرعاً عقد یتضمن اباحه و طی بلفظ انکاح أو غیره... .

انجام: ... بخلاف ما لو أوصی بحجة الاسلام من الثلث وهذا من زیادة فی الولد.

نک: فهرست مرعشی، ش ۱۴۲۲.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۱۲۹۹.

با حواشی فراوان از «زیادی»، «ابن حجر»،

«منهاج»، «وضوح»، «بجیرمی»، «ابن

قاسم» و غیره، اکثر حاشیه‌ها به خط بمنانی

و در حاشیه‌ای تصریح کرده که آنرا در قریه

پایاله نگاشته، بر فراز متن شنگرف، نام کتابها

با شنگرف بر فراز صفحات فرد نگاشته شده،

نشانیهای متن و شرح و ارجاعات ضمیرها

و علائمی که اطراف بعضی از کلمات بکار برده

شنگرف، در پایان نسخه چند تاریخ ثبت شده

از جمله قتل شهنشاه اعظم ناصر الدین شاه

قاجار در شاه عبد العظیم روز جمعه سال

۱۳۱۴، تاریخ جدال و نزاع سالار الملک با شاه

بندر در سال ۱۳۱۵، تاریخ... روسیان تلفون

بکردستان سال ۱۳۳۶.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با ستاره‌ای هشت

ضلعی کوچک در وسط و قابی ضربی دور آن.

۱۶/۵ × ۲۲ سم. ۲۵۴ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۱۰۲)

۱۴۶۰۹

## الانوار لاعمال الابرار (فارسی) (فقه - فارسی)

از: قاضی جمال الدین یوسف بن ابراهیم

اردبیلی شافعی (۷۹۹)

ترجمه‌ای است از «الانوار لاعمال الابرار»



۱۴۶۱۰

الكافی (حدیث - عربی)

از: ثقة الاسلام محمد بن یعقوب کلینی (۳۲۸)  
تا اوائل کتاب الایمان و الکفر.  
آغاز افتاده: .. علی من يعرف و لم یدر ما عنی الله  
و رسوله صلی الله علیه و آله ...

انجام افتاده: ... مما خلقنا ثم تلاهذه الآیة ان کتاب  
الابرار لفی علیین و ما ادریک ..  
نک: فهرست مرعشی، ش ۲۶۱.

خط: نسخ. کاتب: محمد هادی بن عزیز محمد  
ابهری. تاریخ کتابت: شب پنجشنبه ۲۵ شعبان  
۱۰۹۹.

مهر بیضوی کاتب با سجع «هادی راه یقین»  
(?) در پایان نسخه مشهود است، مهر بیضوی  
تملکی نیز ظاهراً از فرزند کاتب با سجع «ابن  
عزیز محمد شفیع است»<sup>(۲)</sup> در چند جا حک  
شده، پس از کتاب العقل و التوحید صورت  
اشیاء امانتی نزد شیخ جعفر در سال ۱۳۲۰ ثبت  
شده، دو تاریخ تولد هم در آغاز نسخه به سال  
۱۳۱۵ و ۱۳۱۶ یادداشت شده است، عنوانین  
و فراز ابتدای احادیث شنگرف، با تصحیحات  
اندک.

جلد: تیماج قهوه‌ای فرسوده و چروکیده.  
۱۷/۵ × ۲۴ سم. ۲۰۷ گ. ۱۹ س.

(ثبت ۹۰۱۰۴)

(۱) کاتب آخر نامش که در پایان کتاب و اجازه تکرار شده  
«پنجی الاصل؟» دارد، از محال... که آن هم  
متأسفانه پاک شده ولی در اجازه بجای پاک شدگی  
محل «کردستان» اضاف شده است.  
(۲) یا با ترکیب دیگر.

خودش، در فقه فتوایی بر مذهب شافعی که  
نسخه‌ای از آن به شماره (۱۴۶۰۰) گذشت.

کاتب نسخه حاضر یادداشتی از ابراهیم اردبیلی  
(فرزند مؤلف) نقل کرده که مطابق آن تاریخ تحریر  
این نسخه (یا نسخه عربی؟) روز جمعه ۲۷ ذی  
الحجه ۷۵۱ بوده است.

مشمتمل بر ربع دوم کتاب (طبق توضیح کاتب).  
آغاز: الحمد لله حمداً یوافی نعمه و یکافی مزید کرمه ..  
اما بعد بدان ای طالب راه حق که این مسأله چند است در احکام  
دین ...

انجام: ... و بعد از آن که بدانست بازگشت پس وی  
هلاک شد ضمانتی لازم گردد و الله اعلم بالصواب.

نک: فهرست دانشکده الهیات، ۲۵/۱ - ۲۷ ش  
ج ۵۱.

خط: نستعلیق. کاتب: محمد امین بن فقیر علی  
محمد در قریه ما سیدر ملک سر سید کامل شیخ  
الشیوخ حیدر مولانا آبادی. تاریخ کتابت:  
۱۳۰۷.

سپس یادداشتی در تاریخ فراغت مؤلف نقل  
کرده مورخ سلخ صفر سال ۱۳۰۸، در پایان  
نسخه صورت اجازه‌ای نقل شده مغلوط که  
مؤلف به زین الدین حاجی ابن امام شهید  
اسرائیل بن عوض سروی داده، کاتب نوشته  
این کتاب را در ۳۲ سالگی نوشته‌ام «آخ از این  
جگر سوختگی»، نام وی پاک شده<sup>(۱)</sup>.  
کاغذ: کاهی.

جلد: تیماج قهوه‌ای فرسوده. در بدرقه دو سند  
و یک ورق شعر گیلکی چسبیده شده است.  
۱۷/۵ × ۲۳ سم. ۱۹۸ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۱۰۳)

- امیر صفدر غالب علی بن ابی طالب  
 ۱۴۶۱۱  
**مجموعه:**  
 امام مشرق و مغرب شریف یثرب و بطحا  
 بهار گلشن عالم چراغ توده آدم  
 علی عالی اعلم ولی والی والا  
 ز خیل اولیا افضل ز جمع انبیا اکمل  
 رفیق احمد مرسل بگردون در شب اسرا  
 شهنشاه قضا قدرت فلك قدر ملك سیرت  
 کز ایچادش مکمل گشت صنع مبدع الاشیا  
 دل آگاهی که ایچخوان علمش بوده عقل کل  
 هنوز آدم نخوانده درس علم علم الاسما  
 منظومه دوم بدین مطلع:  
 شب نجوم از مجمع مردم نشان آورده اند  
 از مه نو تازه حرفی در میان آورده اند..  
 تا قلم را قط کنند احوال سنجان قضا  
 خادمان این دبستان استخوان آورده اند..  
 حیدر صفدر که از شمشیر او گردنکشان  
 بر زبان، گاه الحذر گاه الامان آورده اند  
 خط: نستعلیق نیکو. کاتب: مظفر. تاریخ  
 کتابت: ۹۷۰.  
 غزلی از خود در پایان آورده، و این دو بیت را:  
 صد شکر مظفر که درین دورانم  
 بگذشته چو عارفان با عرفانم  
 مدح علی ولی و اولاد علی  
 میگویم و می نویسم و میخوانم  
 بر فراز کتاب اول چنین آمده: «معمیات زیده  
 المحققین مولانا میر حسین الحسینی مالک  
 [..] قاضی محمد»، نامهای معمیات و نشانیها  
 شنگرف، کتاب اول دارای حواشی بسیار که  
 معمیات را توضیح داده است، قبل از شروع  
 کتاب نیز اشعار و معمیات فراوانی نقل شده.
۱. معمیات (دستور معما) (معما - فارسی)  
 (۳ پ - ۵۵ پ)  
 از: میر حسین بن محمد حسینی معمائی  
 نیشابوری (۹۰۴)  
 به نام امیر علیشیر نگاشته است.  
 آغاز:  
 بنام آنکه از تألیف و ترکیب  
 معمای جهان را داده ترتیب  
 گشایند از معما نام اتا  
 شد از نامش گشاده هر معما  
 انجام افتاده: ... و شاید که عمل تبدیل بتصرف در  
 صورت کتابی حروف بوجهی از وجوه وجود..
۲. اشعار نظام معمایی (در فضائل امیر المؤمنین  
 علیه السلام) (شعر - فارسی)  
 (۵۶ ر - ۶۱ پ)  
 از: مولانا نظام الدین استرآبادی معمایی  
 (۹۲۱)  
 دو قطعه طولانی است از نظام در مدح و منقبت  
 و فضائل امیر مؤمنان علی علیه السلام، اولی مسمی  
 به معراج الخیال چنانچه در آخر منظومه می گوید:  
 عروجی شد خیالم را درین اندیشه زین معنا  
 مسما شد بمعراج الخیال این نکته غرا  
 و در بند قبل اشاره به تخلص خود کرده:  
 نظام ایمن شد از سنگ حوادث در مدیح تو  
 که جا بر قله قاف قناعت کرده چون عنقا  
 از همین منظومه است ابیات ذیل:

خط: نسخ، تاریخ کتابت: احتمالاً از سده دوازدهم.  
بر فراز رؤس مطالب و عناوین شنگرف و بعضاً نانوشته.

جلد: تیماج مشکى فرسوده بدون مقوا.  
۱۱×۱۹ سم. ۳۲۵ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۹۰۱۰۷)

۱۴۶۱۴

**الجواهر السنیه فی الاحادیث القدسیه**

(حدیث - عربی)

از: محمد بن حسن بن علی حر عاملی (۱۱۰۴)  
برگ اول نسخه افتاده است.

آغاز افتاده: ... شارق اولاح بارق و بعد فیقول الفقیر الی  
الله الغنی محمد بن الحسن ...

انجام: ... اجتنب ما حرمت علیک تکن من اروع الناس،  
و عن عدة من اصحابنا عن سهل بن زیاد.

نک: فهرست مرعشی، ش ۱۰۱۲۹.

خط: نسخ نیکو. تاریخ کتابت: از عصر مؤلف.  
با حواشی «منه سلمه الله» و بعضی حواشی لغوی،  
عناوین و نشانیها شنگرف.

جلد: تیماج قهوه‌ای روشن، قواره جلد با متن  
سازگار نیست و حدود ۱ سانتیمتر عرض آن  
بلندتر از کاغذهای متن است.

۱۱×۱۸/۵ سم. ۱۹۵ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۱۰۸)

۱۴۶۱۵

**الفوائد الحائریة (القدیمة) (اصول فقه - عربی)**

از: مولی محمدباقر بن محمد اکمل مشهور به

جلد: تیماج قهوه‌ای روشن معاصر.

۱۳/۲×۱۸/۸ سم. ۶۲ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۱۰۵)

۱۴۶۱۲

**الامان من اخطار الاسفار و الازمان**

(معارف - عربی)

از: رضی الدین علی بن موسی ابن طاوس حلی

(۶۶۴)

آغاز افتاده: ... من جمیع منافعه منه و کیف استحسن

لنفسه الاعراض عنه ...

نک: فهرست مرعشی، ش ۱۱۶.

خط: نسخ نیکو. تاریخ کتابت: سال ۱۰۳۶.  
با مهر بیضوی ناخوانای کاتب یا مالک در پایان  
نسخه، عناوین شنگرف، با موریانه خوردگی  
بسیار اندک، و تصحیحات مختصر.  
جلد: مقوایی با روکش پارچه‌ای.  
۱۱/۳×۲۰ سم. ۱۰۴ گ. ۱۴ س.

(ثبت ۹۰۱۰۶)

۱۴۶۱۳

**تلخیص المحصل (نقد المحصل) (کلام - عربی)**

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن

حسن طوسی (۶۷۲)

تلخیص، تهذیب و نقدی بر کتاب المحصل فخر  
رازی (۶۰۶) با عناوین «قال - اقول».

آغاز افتاده: .. الهیم عن تحصیل الحق بالتحقیق و ذلت

الاقدام عن سواء الطريق ....

نک: فهرست عکسی کتابخانه مرعشی، ۱۸۰/۲ -

۱۸۲ ش ۶۹۸.

- و حید بهبهانی (۱۲۰۶)  
بر فراز صفحه عنوان شروع تألیف فوائد حائریه  
۶ ربیع الثانی ۱۲۳۲ ثبت شده است که صحیح  
نیست. تاریخ ختم تألیف آن مطابق نقل ذریعه روز  
جمعه ۲ ربیع الثانی ۱۱۸۰ بیابان رسیده است.  
نسخه‌ای دیگر از کتاب به شماره ۱۴۵۷۱  
گذشت.
- آغاز: الحمد لله رب العالمین.. اما بعد فانه لما بعد العهد  
عن زمان الائمة علیهم السلام...  
ر. ک: ۱۴۵۷۱.
- نک: فهرست مرعشی، ش ۴۵۸، ذریعه،  
۳۳۱/۱۶.
- خط: نستعلیق (سده سیزدهم). نام کاتب  
و تاریخ کتاب و مهر وی (یا مالک نسخه) پاک  
شده است، نسخه تصحیح شده، عناوین  
و پرفراز رؤوس مطالب شنگرف، با حواشی  
اندک.
- کاغذ: آبی روشن.
- جلد: تیماج مشکی ضربی ساده کوتاه شده  
بدون مقوا.
- ۱۱/۲ × ۱۷/۵ سم. ۱۱۳ گ. ۱۴ س.  
(ثبت ۹۰۱۰۹)
- ۱۴۶۱۶
- المختصر النافع** (فقه - عربی)  
از: محقق حلی، جعفر بن حسن بن یحیی بن  
سعید (۶۷۶)  
آغاز: الحمد لله الذی صغرت فی عظمتہ عبادة  
العابدين...  
نک: فهرست مرعشی، ش ۵۰۶.
- خط: نسخ. کاتب: محمد تقی بن محمد زمان  
زشکی. تاریخ کتابت: رمضان المبارک ۱۰۷۸  
(شروع کتابت طبق یادداشت اول نسخه سال  
۱۰۷۶).
- عناوین شنگرف، تصحیح شده با حواشی  
فراوان به خطوط مختلف در بین سطوح  
و اطراف متن، در پایان مهر بیضوی «عبدہ عبد  
الحی الرضوی»، در آغاز یادداشت تملک شیخ  
ابو جعفر بن حاجی مؤمن حائری و چند  
یادداشت متفرقه و تمرین خطاطی به خط  
شکسته نستعلیق زیبا و نسخ چشم نواز، بر فراز  
شروع متن نیز مهر مستطیل پر مطلبی است که  
خواندن آن دقت بیشتری لازم دارد.
- جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار  
معرق درون ابر و باد ملیح.
- ۱۲/۵ × ۱۹ سم. ۲۰۰ گ. ۱۵ س.  
(ثبت ۹۰۱۱۰)
- ۱۴۶۱۷
- شرح الشافية** (صرف - عربی)  
از: نظام الدین حسین بن محمد قمی نیشابوری  
(۷۲۸)  
آغاز: احمدك اللهم على ان وُقِّتني لصرْف ريعان  
الشباب في اقتناء العلوم والآداب...  
نک: فهرست مرعشی، ش ۷۷۸۷.
- خط: نسخ نیکو، تصحیحات در حاشیه به نسخ  
و تعلیقات به نستعلیق. کاتب: محمد باقر بن  
محمد مهدی مشهدی. تاریخ کتابت: شعبان  
المعظم (احتمالاً سده دوازدهم).  
نسخه تصحیح شده و حواشی نسبتاً متعدد به

چند خط دارد به نقل از رضی الدین  
استرآبادی، جاربردی و غیره، بر فراز عبارات  
متن شافیه شنگرف، در آغاز نسخه یادداشتی  
است مورخ سال ۱۳۲۰ در تعلیمی به هنگام  
خواب، و نیز این یادداشت: «جهت کهنه کردن  
خط و کاغذ خاکستر بر روی می‌مالند»، نیز  
یادداشت تملک با مهر مربع «عبد السید محمد  
الطباطبائی ۱۱۴۵»، و مهر مستطیل «بالله  
حسن ظنی».

جلد: تیماج قهوه‌ای طبله دار ضربی ترنج  
و سرترنج دار معرق (فقط جلد رو) درون جلد  
ابروباد.

۱۲ × ۱۸/۸ سم (طبله ۹ سم). ۱۷۷ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۹۰۱۱۱)

باب ۳۳: در خواص وفق هندی و وفق مدور  
و طریقه آن.

باب ۳۴: در علم تکسیر و طریقه آن.

باب ۳۴: در خواص آفتاب که بهر درجه که برسد  
چه مشکل شاید کشید و نگاشت.

باب ۳۶: در خواص درجات تنکلو شاه بابلی.

باب ۳۸: در خواص مصحف قمر.

باب ۳۹: در خواص انسان از سخنان هندیان از  
خواص دم.

باب چهلم: در خاتمه.

آغاز افتاده: ... بادم عیسی و سید البشر فرموده که اقتربت  
الساعة و انشق القمر ...

انجام: ... بهذه الاسماء العظيمة لم (احتمالاً تم) شرح  
الشمیونات بتوفیق الله خالق البریات والحمد والصلاة  
والسلام.. وازواجه الطاهرات.

نک: فهرست مرعشی، ش ۳۵۸۵.

خط: نسخ نیکو. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده  
سیزدهم.

با اشکال و جداول متنوع، عناوین و بعضی از  
جداول و نشانها شنگرف، در پایان نسخه ۶  
برگ از نسخه معالم الاصول شیخ حسن ابن  
الشهید الثانی که مربوط به نسخه‌ای دیگر بوده  
و قطع کاغذهای آن نیز کوتاهتر است به این  
نسخه الصاق شده که از سده سیزدهم دارای  
حواشی می‌باشد.

کاغذ: الوان.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ساده.

۱۴ × ۲۳/۳ سم. ۱۱۷ گ. ۱۹ س.

(ثبت ۹۰۱۱۲)

۱۴۶۱۸

غایة المراد (علوم غریبه - فارسی)

از: صوفی کمال شوشتری (بعد از ۷۷۴)  
در وفق اعداد و خواص اشیاء مشتمل بر چهل  
باب:

باب اول: در بحث حساب و اثبات آن و پیدا  
شدن این علم.

باب دوم: در دانستن اصطلاح و لغت هر قوم که  
چون پیدا شد.

باب سیوم: در دانستن تجربه و خواص اشیاء.

باب چهارم: در خواص وفق دو در دو، و این  
شکل هندیان اختیار کرده‌اند.

ابواب بعد نیز در خواص وفق دیگر اعداد است  
تا باب ۳۲.

- مجموعه: ۱۴۶۱۹
۳. منشآت (متفرقه) (انشاء - فارسی)
- از:؟
۱. منشآت قائم مقام فراهانی (۱ پ - ۹ ر) (انشاء - فارسی)
- از: میرزا ابوالقاسم بن عیسی قائم مقام فراهانی (۱۲۵۱)
- نامه به میرزا صادق وقایع نگار هنگام مأموریت بغداد، کاغذ به میرزا صادق مردی از تبریز، نامه به میرزا محمد علی آشتیانی مستوفی به عربی و فارسی، کاغذ به میرزا بزرگ نوری در مراجعت نواب رکن الدوله، و چند نامه دیگر.
- آغاز: کاغذیست که قائم مقام بمیرزا صادق وقایع نگار.. فتح دولت ایران مخدوم مطاع مشفق مهربان... .
- انجام: ... ولا یقی من سواد غیر البیاض من هم خدمت شما است اگر از مطالب بخواهید.
- نک: فهرست مرعشی، ش ۸۱۲۳ و ۱۳۷۱۵؛ مشار فارسی، ص ۱۵۱۸؛ فهرست مجلس، ش ۴۹۴۸.
۲. منشآت امیر نظام گروسی (انشاء - فارسی) (۱۳ پ - ۱۹ ر)
- از: میرزا حسنعلی خان بن محمدصادق خان، امیر نظام گروسی
- نامه تاریخی سیاسی به دوستان درباره حاجی بهاء الدوله سرتیپ اول رئیس قشون آذربایجان، نامه به جناب امیر حسینخان شجاع الدوله، نامه‌ای هنگام مراجعت از سفر پاریس (معلوم نیست به کی نوشته‌اند)، نامه به نواب عمید الدوله، به شاهزاده نصره السلطنه، به قائم مقام.
- با شماره ۱۴۵۷۲ همین فهرست مقایسه شود.
- خط: شکسته نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: سده چهاردهم.
- بعضی از منشآت در حاشیه به چلیپا، در برگگی از اواخر این نسخه طریقه درست کردن رنگ قرمز (شنگرف) درج شده است.
- کاغذ: الوان.
- جلد: تیماج سبز یشمی پر رنگ ضربی ساده.
- ۱۷/۲ × ۲۱/۸ سم. ۳۰ گ. ۱۲-۱۵ س.
- (ثبت ۹۰۱۱۳)
- ۱۴۶۲۰
- هدایة الامة الى احکام الائمة (حدیث - عربی)
- از: شیخ محمد بن حسن حر عاملی (۱۱۰۴)
- جزء اول تا کتاب الزکاة.
- بنگرید به: ش ۱۴۵۴۲ همین فهرست.

خدایی که شاهان با تخت و تاج  
سجودش کنند از سر احتیاج  
انجام محبت‌نامه:  
محبت‌نامه صاحب دلانست  
که تاریخ کتاب مقبلانست  
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: از سده یازدهم.  
عناوین شنگرف، بر جلد نسخه سند حساب  
بقال ثبت شده است.  
جلد: تیماج مشکلی ضربی گره دار ترنج  
وسرترنج‌دار بدون مقوا.  
۱۲/۵ × ۱۷/۴ سم. ۱۶۰ گ. ۱۵ س.  
(ثبت ۹۰۱۱۵)

خط: نسخ. کاتب: ولی محمد بن علی رضا  
مؤذن با مهر هشت گوش «یا ولی الله ۱۱۲۱».  
تاریخ کتابت: غره محرم الحرام ۱۱۲۴.  
عناوین ورموز شنگرف، با تصحیحات اندک،  
نسخه را محمد حسین اسکندری از دکتر اکرمی  
در سال ۱۳۴۹ شمسی پنجاه تومان خریده  
است.  
جلد: تیماج قهوه‌ای مرمت شده، عطف چرم  
زرشکی سیر که در مرمت گذاشته شده.  
۲۱/۳ × ۲۴/۳ سم. ۱۹۰ گ. ۲۵ س.  
(ثبت ۹۰۱۱۴)

۱۴۶۲۱

۱۴۶۲۲  
غناء الادیب فی فهم مغنی اللیب (نحو - عربی)  
از: ملا محمد مهدی بن علی اصغر قزوینی  
(۱۱۲۹)  
آغاز: الحمد لله الذی رفع لواء الکلام و الخطب...  
انجام: قوله شادوا، الخ شاد الحائط طلاه بالشید و هو ما  
طلی به حائط من حص و نحوه ق...  
نک: فهرست خطی مرکز احیاء، ۴۸/۱ - ۵۲ ش  
۳۲.

خط: نستعلیق. کاتب: اقل طلبه محمد جعفر  
اصفهان‌نی در مشهد الرضا (علیه الف الف التحیه)  
والثنا - به تعبیر کاتب نسخه). تاریخ کتابت:

۱) در نسخه ما چنین است. در بعضی از نسخه‌ها  
«صحبت‌نامه» درج شده. با توجه به ماده تاریخ  
و مضمون اشعار شاید بتوان به نتیجه دقیقتری رسید  
هر چند در مورد ماده تاریخ فاصله بین حرف (م)  
و (ص) چندان نیست.

دیوان عماد فقیه (شعر - فارسی)  
از: خواجه عماد الدین علی فقیه کرمانی (۷۷۲  
یا ۷۷۳)  
عماد خود فقیه و عارف، و معاصر آل مظفر،  
وامامی مذهب بوده است. نسخه حاضر مشتمل بر  
صفا نامه (مونس الابرار) و محبت‌نامه می‌باشد.  
آغاز افتاده:

کرده مقام دشمن جامش در انحطاط  
در پایه که قدر زمین آسمان اوست  
یا رب دیار دشمن جامش خراب باد  
در آتش بلا دل خصمش کباب باد  
انجام صفاناامه:

هفتصد و شصت و ششم سال بود  
کاخر این نظم نکو فال بود  
آغاز محبت‌نامه<sup>۱)</sup>:  
بنام خدایی که توفیق از اوست  
دل زنده را نور تحقیق از اوست

- سه شنبه ۲۷ ربیع الثانی سال ۱۱۲۱. در آغاز عبارت عاریه کتاب «من بعض المخادیم عندی عاریه» بدون توضیح دیگری ثبت شده، بعضی از صفحات نشانی بلاغ دارد. جلد: تیماج مشکی فرسوده بدون مقوا. ۱۲/۵ × ۱۹ سم. ۱۵۶ گ. ۲۵ س<sup>۱</sup>. (ثبت ۹۰۱۱۶)
- ۱۴۶۲۳
- مجموعه:**
۱. [صنایع ادبی] (صنایع ادبی - فارسی) (۱ - ۲۹ ر) از:؟ بعضی از عناوین ابواب: باب پنجم در اسجاع، باب ششم در مقلوبات...، باب پنجاهم در حسن تعلیل. پس از ذکر پنجاه باب، به ده باب قسم ثانی پرداخته که به تصرف سخن پروران متأخر است: باب اول در صفت لف و نشر... باب دهم در مرسل. آغاز افتاده:
- .. در کسوی او از باد تست باچنین آمد شدن جانم فدای باد باد انجام: ... و این مختصر بدعای دولت پادشاه ختم شد فالحمد لله رب العالمین.
۲. قافیه (قافیه - فارسی) (۲۹ پ - ۴۵ ر) از: برهان الدین عطاء الله بن محمود عطائی نیشابوری (۹۱۹) در علم قافیه مشتمل بر نه حرف.
- آغاز: سپاس بقیاس صانعی را که تأسیس بدایع مصنوعات و نظم سلسله موجودات... . انجام: ... او را ردیف نام کردند. نک: فهرست مرعشی، ۱۵۲/۱۵ - ۱۵۴ ش ۵۷۶۵.
۳. انیس الشعراء (عروض - فارسی) (۴۵ پ - ۳۷ پ) از: محمد بن عبد الخالق بن معروف در یک مقدمه و مقصد و خاتمه. آغاز: خلاصه کلام و نقاوه ابتداء اقوال انام سپاس کریمی است... . انجام: ... تا ممکن باشد قافیه را تکرار نکنند تا حمل بر عجز نه شود. نک: فهرست مرعشی، ۱۵۴/۱۵ ش ۵۷۶۵.
۴. لغز الزیدة (معما - عربی) (۷۴ ر - ۸۰ ر) از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسن عاملی (۱۰۳۰) آغاز: بعد الحمد والصلاة... لا یخفی علیکم ایها الاصحاب العظام... . نک: فهرست مرعشی، ش ۱/۳۴۵۷ و ۱۶/۱۲۱۴۴؛ ذریعه، ۳۳۴/۱۸.
- خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ربیع الثانی ۱۲۲۱ (پایان کتاب اول)، عصر شنبه ۱۳ ذی
- 
- (۱) تعداد سطور در اوائل کتاب ۲۵ سطر، سپس ۱۸ سطر که عرض آنها هم کم می‌شود سپس ۲۳ سطر که عرض آن شبیه آغاز کتاب است.



- القعده ۱۲۲۱ (پایان کتاب سوم).  
عناوین و اشکال مجموعه شنگرف، دارای  
تصحیحات و حواشی.  
جلد: تیماج قهوه‌ای تریاکی ضربی گره‌دار.  
۹/۵ × ۱۵/۲ سم. ۸۲ گ. ۱۷ س.  
(ثبت ۹۰۱۱۷)
- ۱۴۶۲۴  
**الوافیة** (مختصر الاصول) (اصول فقه - عربی)  
از: عبدالله بن حاجی محمد بشرویی تونی  
(۱۰۷۱)  
نک: فهرست دانشگاه، ۶/۱۶، ۶۵/۱۶ ش ۷۱۴۶؛  
فهرست کتابخانه ملی، ۱۶/۳۴۳ ش ۴/۳۷۲۵ ع.  
تاریخ کتابت: سه شنبه ۲ جمادی الاول ۱۱۸۸.  
بر فراز رؤوس مطالب شنگرف یا مشکى، در پایان  
نسخه این بیت شعر مکتوب است:  
گلی که هر ورقش آبروی صد چمن است  
نشان خاتم سلطان دین ابوالحسن است  
در آغاز نسخه چهار برگ سفید.  
جلد: تیماج مشکى فرسوده چروکیده کوتاه شده  
بدون مقوا.  
۱۱ × ۱۷ سم. ۱۰۴ گ. ۲۰ س.  
(ثبت ۹۰۱۱۸)
- ۱۴۶۲۵  
**دستور الحبيب** (پزشکی - فارسی)  
از: ؟  
در یک مقدمه و دوازده باب و یک خاتمه،  
نسخه‌ای از این کتاب در فهرست دانشگاه ۱۷/۱۴۱  
- ۱۴۳ ش ۸۴۶۹ معرفی شده و عناوین ابواب در آن
- درج شده است.  
آغاز: الحمد لله رب العالمین .. اما بعد بدان که این  
مختصریست .. مقدمه در بیان سلوک طیب (در نسخه ما:  
ملوک طب!) و کیفیت سؤال از بیمار ...  
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
قبل و بعد از دستور الحبيب فوائد و معالجات  
طبی فراوانی نقل شده، و در واقع نسخه حاضر  
بیاض طبی است، عناوین شنگرف یا مشکى  
درشت، در برگ دوم طریق ختم دعای قاموس  
ذکر شده، در برگ اول یادداشت بدهی در سال  
۱۲۶۰ و یادداشتی مورخ سال ۱۲۶۲، قطع  
بیاضی.  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی گره دار.  
۱۹ × ۱۱/۸ سم. ۱۹۱ گ. ۱۳-۱۶ س.  
(ثبت ۹۰۱۱۹)
- ۱۴۶۲۶  
**مجموعه:**  
۱. حاشیة الوافیة (اصول فقه - عربی)  
(۱-۶۹ ر)  
از: سید محمد مهدی بن مرتضی طباطبائی،  
بحر العلوم (۱۲۱۲)  
حاشیه بر مبحث حقیقت و مجاز «وافیة  
الاصول» بشروئی تونی.  
آغاز افتاده: .. ان الله تبارک و تعالی لم یدع شیئاً یحتاج  
الیه الامة الا انزله فی کتابه ...  
انجام: .. فرد من افراد الاسد مبالغة فی دعوی الشجاعة  
کما فی قوله رأیت اسداً و انما الفرق بینهما واضح.  
نک: ذریعه، ۶/۲۳۰، ۷/۵۱، ۱۴/۱۶۷؛  
فهرست مرعشی، ۲/۲۵۷ ش ۶۶۲؛ مجلس،

- ۳۱/۲۴۷-۲۴۹ ش ۱۳۱۶۴. سیما مع تعبیره.  
نک: فهرست ملی، ۱۲/۲۷-۲۹ ش ۲۳۱۷/۲.
۲. الاخبار والاجتهاد (اصول فقه - عربی)  
(۷۰ پ - ۱۲۱ پ)  
از: مولی باقر بن محمد اکمل وحید بهبهانی  
(۱۲۰۶)  
آغاز: اعلم ان الله لم یخلق الخلق عبثاً ولا اهملهم  
سدى....
۳. الجمع بین الاخبار (اصول فقه - عربی)  
(۱۲۲ پ - ۱۳۷ پ)  
از: مولی باقر بن محمد اکمل وحید بهبهانی  
(۱۲۰۶)  
آغاز: قوله فلیحمل علی الاستحباب اقول الظاهر ان  
امره بالحمل علی الاستحباب....  
نک: فهرست مرعشی، ۳۲/۸۰۲ ش ۱۲۹۲۹/۵.
۴. ابطال القیاس (اصول فقه - عربی)  
(۱۳۷ پ - ۱۴۳ ر)  
از: مولی باقر بن محمد اکمل وحید بهبهانی  
(۱۲۰۶)  
آغاز: تحقیق فی القیاس خطر بالخاطر الفاتر القاصر....
۵. القرض بشرط المعاملة المحاباتیة  
(۱۴۳ پ - ۱۴۵ پ) (اصول فقه - عربی)  
از: مولی باقر بن محمد اکمل وحید بهبهانی  
(۱۲۰۶)  
آغاز: الحمد لله رب العالمین.. اعلم ان جمعاً من علماء  
هذا الزمان....  
انجام افتاده: ... شرطاً او معامله فالأخلاق غیر مناسب
۶. حاشیة حاشیة الشیروانی علی المعالم  
(۱۴۶ پ - ۱۶۰ پ) (اصول فقه - عربی)  
از: مولی باقر بن محمد اکمل وحید بهبهانی  
(۱۲۰۶)  
آغاز: نحمد لله رب العالمین.. قوله و علی النسبة التامة  
الخیرية اه الاطلاق اعم من الحقيقة....  
انجام افتاده: واما مثل صاحب المدارك و غیره حتی...  
نک: فهرست عکسی مرکز احیاء، ۱/۳۲۶ ش  
۲۷۷.
- خط: نسخ. کاتب: به خطوط مختلف. تاریخ  
کتابت: رساله سوم بتاریخ شوال ۱۲۴۰ در بلدة  
کرمانشاهان نگاشته شده.  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ساده عطف با تیماج  
دیگر.  
۱۴/۷ × ۲۱/۵ سم. ۱۶۰ گ. ۱۶-۱۸ س.  
(ثبت ۹۰۱۲۰)
- ۱۴۶۲۷
- المفاتیح فی شرح المصابیح (فقه - عربی)  
از: مظهر الدین حسین بن محمود بن حسن  
زیدانی (۷۲۷)  
آغاز: کتاب البیوع، قوله ما اكل احد طعاماً قط خیراً من  
ان یأكل من عمل یدیه....  
انجام: ... ولانه یتبیت فضیلتهم علی القرن الثانی  
بدلائل كثيرة من الآیات و الاخبار.  
نک: نشریه دانشگاه، ۱۱/۳۶۱ ش ۱۳۱۸ M،  
فهرست ملی ملک، ۱/۷۰۷ ش ۲۱۸۳.

شده، در آغاز وقف نامه کتاب در سال ۱۱۲۷  
ثبت شده است.  
جلد: چرم قهوه‌ای.  
۱۸/۵ × ۲۷/۷ سم. ۲۱۰ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۹۰۱۲۲)

۱۴۶۲۹

فتاوی شیخ محمد حسن نجفی (صاحب  
جواهر)

از: محمد باقر گلپایگانی

مسائل فتوایی شیخ محمد حسن نجفی  
(صاحب کتاب معروف جواهر الکلام فی شرح  
شرایع الاسلام) را مؤلف که هم عصر او بوده جمع  
آوری کرده است به ترتیب رساله‌های عملیه شیعی.  
آغاز: الحمد لله رب العالمین... اما بعد این مهمات مسائل  
شرعیه ایست از خاتم المجتهدین...  
انجام: ... هر چه قوت دارد جواز صوم با نهی چه جاری  
عدم اذن.

خط: نسخ نیکو. کاتب: سلطان محمد ولد  
مرحوم آقا محمد ابن سلطان محمد سبزواری.  
تاریخ کتابت: سال ۱۲۶۲.  
نسخه وصالی و مرمت شده، رنگ کاغذها زرد  
تند، عبارت «مسأله» شنگرف.  
جلد: چرم قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار.  
۱۰/۵ × ۱۵/۵ سم. ۱۰۹ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۱۲۳)

۱۴۶۳۰

الامان من اخطار الاسفار و الزمان

(معارف - عربی)

خط: نسخ. کاتب: سه نفر از فقهاء اهل سنت:  
شیخ عبدالله بن شیخ عبدالرحمن، فقیه  
عبدالکریم، صفحات پایانی را نیز حسن بن  
شیخ شمس الدین بن شیخ عبدالغفار بن مولانا  
گشایش اورامی الاصل نوشته برای برادر  
بزرگترش شیخ مصطفی. تاریخ کتابت: ۶ شوال  
۱۰۶۸.

صفحات به رنگ آبی شماره گذاری شده و در  
صفحات الحاقی آغاز کتاب فهرست آن اضافه  
شده است، عناوین شنگرف یا مشکی درشت،  
نسخه تصحیح شده، در آغاز تملکی به سال  
۱۳۰۵ ثبت شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی با نقش هشت  
ضلعی کوچک در وسط.  
۱۷/۵ × ۲۶ سم. ۳۰۳ گ. ۲۱ س.

(ثبت ۹۰۱۲۱)

۱۴۶۲۸

النهجة المرضیة فی شرح البهجة الوردیة

(فقه - عربی)

از: ابوزرعه احمد بن عراقی شافعی  
آغاز: قال الشيخ الامام العلامة.. اما بعد حمدالله علی  
آیة و الصلاة والسلام علی سیدنا محمد خاتم انبیائه و علی  
آله و صحبه...  
انجام: ... الاحصار المنع من المقصود سواء منع منه  
مرض أو عدو أو حبس و الحصر التضييق.

به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.

خط: نسخ، بعضی از کلمات و عبارات معرب.  
تاریخ کتابت: احتمالاً از سده هشتم.  
عناوین و نشانیه‌ها شنگرف، نسخه تصحیح

- از: رضی الدین علی بن موسی ابن طاوس حلی  
(۶۶۴)  
آغاز: الحمد لله رب العالمین.. یقول مولینا الافضل..  
الحمد لله الذی استجار به الارواح...  
به شماره (۱۴۶۱۲) رجوع شود.  
خط: نسخ معرب زیبا، حواشی به فارسی  
نستعلیق زیبا (در اوائل نسخه). کاتب: محمد  
شریف بن مولانا محمد شفیع با مهر بیضوی نام  
وی. تاریخ کتابت: چهارشنبه از ذی الحجه  
۱۱۰۹.
- عناوین شنگرف، صفحات مجدول به طلا  
ومشکی ولاجورد، صفحه اول الحاقی.  
جلد: تیماج سبز یشمی ضربی گره دار.  
۱۵/۷ × ۲۴/۷ سم. ۱۷۶ گ. ۱۲ س.  
(ثبت ۹۰۱۲۴)
- ۱۴۶۳۱  
کلیات سعدی (ادب و شعر - فارسی)  
از: شیخ مصلح الدین بن عبدالله سعدی شیرازی  
(۶۹۱)  
نسخه کامل، تا پایان مضحکات را دارد.  
نک: فهرست مرعشی، ش ۹۴۳؛ فهرست  
مرکز احیاء، ش ۵۷۴. نیز به شماره ۱۴۷۰۹ همین  
فهرست.  
خط: نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: احتمالاً از  
سده سیزدهم.  
صفحات دو ستونی با یک ستون به چلیپا،  
خطوط جدا کننده شنگرف، صفحات مجدول  
به طلا ولاجورد، در آغاز نسخه مهر «محل  
فروش کتابخانه فردوسی تبریز» حک شده، بر
- صفحه اول یادداشت یادگاری است مورخ ۲۱  
آذرماه ۱۳۱۱ با این شعر  
توانگری نه به مال است پیش اهل کمال  
که مال تا لب گور است بعد از آن اعمال  
جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی ترنج  
وسرترنج‌دار گره دار.  
۱۵/۳ × ۲۶/۳ سم. ۲۳۵ گ. ۲۰ س.  
(ثبت ۹۰۱۲۵)
- ۱۴۶۳۲  
الفاظ الادویة<sup>(۱)</sup> (طب - فارسی)  
از: حکیم نورالدین عین الملک شیرازی (ق  
(۱۱)  
آغاز: هو الله احد الله الصمد که پایه حقیقت بیچونش از  
دایره دریافت و احاطه شناخت برتر است...  
نک: فهرست مجلس، ش ۶۱۹۹؛ فهرست مشار،  
۱۳۹، منزوی، ۱/۴۷۵؛ ذریعه، ۲/۲۹۲.
- خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: ۱۱  
جمادی الاول سال ۱۴ محمد شاهی، عناوین  
ورموز و علائم شنگرف، نسخه را موربانه کمی  
آسیب رسانده، بر فراز صفحه اول عنوان مهر  
مربع درشت با سجع «لا اله الا الله العلی القوی  
عبده سید محمد جواد النقی [یا النقی]»  
۱۲۵۵؟» مشهود است، چند یادداشت در آغاز  
واتمام نسخه کتابت شده، کاتب تعداد اوراق را  
۱۸۱ ورق ذکر کرده، با تصحیحات اندک.  
جلد: تیماج زرشکی ضربی گره دار.
- (۱) کاتب نام کتاب را در نسخه حاضر «فوائد الالفاظ»  
ذکر کرده است.

- ۱۴۶۳۴  
 (دعا - فارسی)  
 از: ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی  
 (۱۱۱۰)
- نک: فهرست مرعشی، ش ۲۹.  
 خط: نسخ زیبا، عبارات عربی معرب  
 ترجمه‌های فارسی شکسته نستعلیق شنگرف.  
 کاتب: جعفر بن محمد. تاریخ کتابت: دوشنبه  
 از جمادی الاول ۱۱۹۶ حسب الامر حاجی  
 محمد ابراهیم، تصحیح شده دارای حواشی،  
 صفحه عنوان دارای سرلوح زیبا، صفحات  
 مجدول به طلا و مشکی.  
 جلد: روغنی لاک‌ی نفیس دو رو، رو گل و بوت‌ه  
 با گل‌های طلایی در اطراف ترنج گل و بوت‌ه دار  
 الوان، اندرون ترنج و سرترنج رنگین با زمینه  
 اصلی قرمز و گل‌های طلایی.  
 ۱۳/۵ × ۲۱/۴ سم. ۳۲۲ گ. ۱۸ س.  
 (ثبت ۹۰۱۲۹)
- ۱۴۶۳۵  
 (فقه - عربی)  
 از: شیخ جعفر بن عبدالله بن ابراهیم حویزی  
 کمره‌ای، قاضی اصفهان (حدود ۱۱۱۵)  
 به شماره ۱۴۵۵۳ نسخه‌ای گذشت.  
 انجام: ... ان‌یقال مرادهم بعدم الجواز عدم الجواز بدون  
 المشاهدة.  
 خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده دوازدهم.  
 عناوین شنگرف یا نانوخته، حواشی به دو خط  
 نسخ و شکسته نستعلیق، در آغاز نسخه تمجید  
 فراوانی از شارح شده، نیز تملکی با مهر
- ۱۴/۵ × ۲۲/۸ سم. ۱۸۲ گ. ۱۳ س.  
 (ثبت ۹۰۱۲۷)
- ۱۴۶۳۳  
 (شعر - فارسی)  
 از: جلال‌الدین محمد بن محمد رومی بلخی  
 (۶۷۲)  
 انجام:  
 بام‌گردون را ازو آید نوا  
 گردش باشد همیشه زان هوا  
 خط: نستعلیق زیبا مکتب هرات. کاتب: ملا  
 خواجه محمد برادر ملا فتح محمد ولد صاحب  
 خوشنویس. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۷ ذو  
 الحجه ۱۰۶۶، صفحات چهار ستونی مجدول  
 به طلا و مشکی و قرمز و لاجورد، عناوین  
 شنگرف، دارای هفت سرلوح متوسط، فهرست  
 داستانهای مثنوی در آغاز تفصیلاً مندرج  
 است، البته جزء نسخه نبوده و سده سیزدهم  
 نگارش یافته و ملحق شده، دارای چند  
 یادداشت در آغاز و پایان نسخه از جمله  
 یادداشتی تاریخی در پایان نسخه مورخ  
 ۱۳۱۱، و یادگاری از محمد محسن افشار ولد  
 محمد حسن خان در آغاز نسخه مورخ ۲۰  
 رجب ۱۳۰۹.  
 جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی با پوشش  
 طلایی فرسوده.  
 ۱۵/۵ × ۲۶/۵ سم. ۳۴۰ گ. ۲۲ س.  
 (ثبت ۹۰۱۲۸)

کاتب: ملا حاجی آقا. تاریخ کتابت: پنجشنبه  
۱۴ جمادی الاول ۱۲۴۵.

صفحات مجدول به جدول ساده شنگرف،  
عناوین اصلی شنگرف، بر فراز عبارات عربی  
شنگرف بعضی از رؤوس مطالب در حاشیه به  
صورت چلیپا نگاشته شده، روی صفحه اول  
تملك آخوند ملا زین العابدین روضه خوان در  
سال ۱۲۴۶ و نیز وقف نامه کتاب به سال ۱۲۶۵  
ثبت شده، در پایان نسخه نیز این یادداشت  
تاریخی به خط نستعلیق زیبا مشهود است:  
«بتاریخ شب یکشنبه نهم شهر ربیع الاول عید  
بابا شجاع که با قبله گاهی عباسقلیخان بخدمت  
جناب آقای آخوند ملا محمد زکی زید فضله  
رسیدیم بعضی از دوستان و محبان حواشی  
فرمودند که چند سطرى تحریر نمایم، چون  
مرکب خوب نبود و حقیر تا مرکب نباشد  
نمی‌توانم بنویسم اگر چه نقص نویسنده است  
که با مرکب بد نتواند نویسد هر چه عذر آوردم  
مسموع نشد لا علاج تحریر شد هر چه سعی  
کردم بهتر از این نتوانستم بنویسم».

جلد: تیماج قهوه‌ای ترنج و سرترنج و لچکی  
دار معرق، عطف با تیماج قهوه‌ای جدید  
بازسازی شده.

۲۱/۲ × ۳۰ سم. ۲۸۳ گ. ۱۹ س.

(ثبت ۹۰۱۳۱)

۱۴۶۳۷

دائرة المعارف (چند دانشی - فارسی)

از: احمد سهیلی خوانساری

دائرة المعارفی است بسیار مفصل مشتمل بر

بیضوی «ظن حسین بالله حسن»، و تملك  
محمد نصیر بن عبد اللطیف در جمادی الاول  
۱۱۷۹ و تملکی به سال ۱۱۶۰ مشهود است،  
در پایان مطلبی در ولایت اهل بیت معصومین  
علیهم السلام، در صفحه پایانی پول کاغذ  
و وجه کتابت که در دفعات مختلف پرداخت  
شده به تفصیل ثبت شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا عطف تیماج  
دیگر به همان رنگ.

۱۲ × ۱۹ سم. ۱۶۷ گ. ۱۹ س.

(ثبت ۹۰۱۳۰)

۱۴۶۳۶

ترجمة المصائب (مقتل - فارسی)

از: قریش بن محمد حسینی ساوجبلاغی (ق)  
(۱۳)

ترجمه‌ای است از «مجمع المصائب» مؤلف، در  
هفت مقصد.

نسخه‌ای از ترجمه فارسی در کتابخانه فیضیه  
موجود است (فهرست فیضه ۱۲۰/۲)، و متن عربی  
نیز در کتابخانه مجلس معرفی شده است به شماره  
۱۱۱۳.

آغاز: الحمد لله الذی رفع درجات النبیین والشهداء  
الصالحین و الصدیقین.. چنین گوید خاک پای ذاکرین.. چون  
تألیف کتاب مجمع المصائب مشتمل بود...

انجام: ... هر چند که گناهان او در بسیاری مثل عدد  
ستاره‌ها و مثل قطرات بارانها و برگ درختان باشد.

به تصویر وقف نامه نسخه در پایان فهرست رجوع  
شود.

خط: نستعلیق، عبارات عربی نسخ معرب.

وسرترینج‌دار.

۲۶ × ۳۷/۵ سم. ۴۳۶ گ. ۲۴ س.

(ثبت ۹۰۱۳۲)

۱۴۶۳۸

(اعتقادات - فارسی)

کاشف الحق

از: میر معز الدین محمد بن محمد حسین

اردستانی (ق ۱۱)

گویا مؤلف برای کتابش نامی انتخاب نکرده و در فهرس به نامهای «کاشف الحق»، «کاشف الاسرار»، «هدایة العالمین»، «فوز النجاح»، «مناقب قطبشاهی»، «روضه الاخبار فی معرفة الاطهار» خوانده شده است<sup>(۱)</sup>.

آغاز: حمدی که خاندان ملاً اعلی و ذاکران کره غبرا از ادای آن عاجز ...

انجام: ... و از جمله معاونان و مددکاران و حکمروایان و حکم فرمایان آن حضرت باشند بحق محمد و آله الطاهرین». سپس این ابیات درج شده که احتمالاً از کاتب است:

شکر حق که در این خجسته کتاب

که درو نیست غیر صدق و صواب

مطلبی نیست اندرو بالذات

غیر مدح و مناقب حضرات

همه مدح علی و آل علیست

هر که با این عقیده است ولیست

نک: فهرست خطی مرکز احیاء، ۴۲۸/۱ ش

۳۲۲.

(۱) در شناسنامه، نسخه حاضر حدیقه الشیعة اردبیلی گمان شده است!

اصطلاحات، اعلام و امکانه، نامهای ایرانی و عربی و اروپائی که نسخه حاضر فقط مشتمل بر حرف (آ) می‌باشد و از (آ) نام چند رودخانه شروع شده و به «آلبریک» نام یکی از طوایف ختم می‌شود. با مقدمه‌ای در توضیح انسکلوپیدی (دائرة المعارف) و انواع دائرة المعارف از قدیم تا عصر مؤلف. جلد اول از آبان ۱۳۱۴ شروع شده و تا تیرماه ۱۳۱۶ فراهم شده است.

آغاز: انسکوپیدی کلمه‌ای است یونانی و معنی آن دائرة تعلیم می‌باشد ...

انجام: ... که بعد از مراجعت اهالی هنگری در تاریخ ۹۲۵ رومی‌ها او را گرفته مقتول ساختند.

خط: نسخ زیبا، بعضی توضیحات ظاهراً به

خط مؤلف افزوده شده، نسخه تمیز و مرتب،

وارجاعات فهرست اول کتاب بر اساس شماره

صفحات درج شده، برابر واژگان لاتین بین

پرانتر خالی مانده تا بعداً عنوان لاتین افزوده

شود، برگها یک رو نوشته شده روی صفحه

عنوان امضای نام «احمد سهیلی خوانساری»

و سال ۱۳۱۶ مکتوب است، نیز این شعر

فارسی:

آسمان گر بتماشای جهان مشتاق است

گیرد آفاق نگردد که در این اوراق است

و این دو بیت عربی:

کتب کمثل الشمس یکتب ضوئها

و محلها فوق الرفیع الارتفاع

عظمت و جلت اذ حوت لمفاخر

ابدأ سواها فی الوری لم یجمع

کاغذ: کاهی.

جلد: چرم قهوه‌ای روشن ضربی ترنج

خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
 عناوین شنگرف، عبارات عربی معرب و بر  
 فراز آن شنگرف، در آغاز مهر مستطیل  
 «افوض امری الی الله عبده محمد» درج شده،  
 رؤوس مطالب بعضاً در حاشیه به شنگرف.  
 جلد: تیماج روغنی مشکی فرسوده دارای  
 نقاشی فرسوده وسط جلد دارای ترنج  
 و سرترنج زیبا و معرّف که تقریباً سالم مانده  
 دارای نقش گل و بلبل الوان.  
 ۲۰ × ۲۹/۵ سم. ۳۳۰ گ. ۲۱ س.  
 (ثبت ۹۰۱۳۳)

۱۴۶۳۹

[ جنگ نظم و نثر ] (جنگ - فارسی)

از: ؟

جنگی است بیشتر منظوم با بعضی از مطالب  
 مثنوی بدین تفصیل:

مطالب منظوم:

اشعار میرزا فصیحی (۲ پ)، علی نقی (؟) (۳ پ)،  
 قدری دارابی (۳ پ)، اشعاری از صائب (۴ پ)  
 که سید محمد کاظم بن حاجی عبدالحسین براکوهی  
 (؟) در سال ۱۱۲۷ حسب الفرموده حضرت  
 آخوندی ملا محمد رفیعا در قریه شیخ (؟) از توابع  
 براکوه [سیرجان] نوشته، اشعار در فضل حضرت  
 علی امیر مؤمنان علیه السلام و امامان کرام و طعنه بر  
 مخالفان اثر قطب سیادت و نقابت میر محمد باقر (۵  
 پ - ۸ ر) بدین مطلع:

ای لمعای ز روضه تو مهر خاوری

وی شمه‌ای ز قبه تو چرخ اخضری

نیز قصیده‌ای بدین مطلع (۸ پ):

شه ملک دانشم من بجنود آسمانی  
 که بود ز فضل دیهیم سریرم از معانی  
 بحر طویل از کمال غیاث (۹ ر)، اشعار شریف  
 (۹ پ - ۱۰ پ)، مولانا نظام (۱۱ پ - ۱۲ ر)،  
 طالب کلیم (۱۳ پ - ۱۴ ر)، محمد قلی سلیم (۱۴  
 پ - ۱۵ ر)، نجیب (۱۵ پ - ۱۶ ر)، مجیر (۱۷  
 پ)، رکنا (۱۸ پ)، مجیر (۱۹ پ - ۲۰ پ)،  
 اشعاری از بیغش (؟) به خط محمد علی بن محمد  
 کاظم کرکوهی (؟) (۲۱ ر)، نجیب (۲۴ پ)، فغانی  
 و صائب (۲۵ ر)، میر فضلی (۲۵ پ)، نصیرا  
 و نظیری (۲۶ ر)، طالبی قمی و امینی شیرازی و میر  
 ابوالحسن فراهانی (۲۶ پ)، حاتم و خواجه  
 عصمت و شفایی و حیاتی بواناتی (۲۷ ر)، وحشی  
 (۲۷ پ)، میر عین علی (۲۸ ر)، موجی (۲۸ پ -  
 ۲۹ ر)، فضلی (۳۰ پ)، محمد طالب آملی (۳۱ پ  
 - ۳۳ ر)، شفایی (۳۳ پ - ۳۴ ر)، بز می همدانی  
 و میرزا اشرف و ابوتراب بیک (۳۴ پ)، میر محمد  
 باقر (۳۵ ر)، شهابی تکلو (۳۵ پ)، ظهیر (۳۶ پ -  
 ۳۷ پ)، سید حسن غزنوی (۳۸ پ - ۳۹ ر)، فتح  
 علی بیک (۳۹ ر)، مجیر بیلقانی (۳۹ پ - ۴۰ ر)،  
 شیخ اوحد الدین (۴۰ پ)، جمال الدین عبد الرزاق  
 (۴۱ ر)، ملا حسن علی یزدی (۴۱ ر)، علی نقی  
 (۴۳ ر)، بابلی (؟) در مدح امیر مؤمنان علی علیه  
 السلام (۴۳ پ - ۴۴ ر)، هلالی (۴۴ پ)، صائب  
 (۴۵ ر)، مولانا نثاری (۴۵ پ - ۴۶ ر)، مولا محمد  
 جان قدسی مشهدی (۴۶ پ - ۴۷ ر)، مولانا حیرتی  
 (۴۷ پ - ۴۸ ر)، کمال اسماعیل (۴۸ ر)، مولانا  
 جنتی (۴۸ پ)، مولانا ناظم (۵۰ ر - ۵۳ ر)، ابن  
 کمال الدین شمس الدین یزدی (۵۳ ر)، قدسی  
 مشهدی (۵۴ ر)، صفی قلیخان (۵۴ پ)، شاملو



روی برگ دوم «اوراق این کتاب صد و بیست و یک ورق».

جلد: چرم قهوه‌ای ترنج‌دار.

۱۳ × ۲۰/۳ سم. ۱۲۲ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۹۰۱۳۴)

۱۴۶۴۰

**دیوان حافظ** (شعر - فارسی)

از: خواجه شمس الدین محمد حافظ شیرازی

(۷۹۲)

انجام افتاده:

من حاصل عمر خود ندارم جز غم

ور عشق تو من باز ندارم جز غم

نسخه‌ای دیگر از دیوان حافظ به شماره

۱۴۵۸۶ گذشت.

خط: نستعلیق نازیبا. تاریخ کتابت: سده

سیزدهم.

صفحه اول دارای سر لوح بوده که پاره شده،

اشعار دو ستونی در برگ اول بین سطور زرین

دندانموشی، عناوین اشعار (ایضاً له) به طلا یا

لاجورد، صفحات مجدول به طلا و مشکی

و شنگرف و لاجورد.

جلد: چرم مشکی ضربی ترنج‌دار.

۱۵/۵ × ۹/۵ سم. ۱۴۷ گ. ۱۴ س.

(ثبت ۹۰۱۳۵)

۱۴۶۴۱

**تاریخ گزیده** (تاریخ - فارسی)

از: حمد الله بن ابی بکر مستوفی قزوینی (۷۵۰)

برگ اول و مقدار کمی از آخر افتاده است.

(۵۷ پ)، عرفی و صائب (۵۹ پ)، اصر (۶۶ ر)، طالب آملی (۱۲۲ ر).

**مطالب منثور:**

کلام ابودر جمهر (۲ ر)، مطلبی از شمس الدین

محمد اسماعیل کاتب الملوک (۱۰ پ)، یادداشتی

به خط شکسته ابن احسن یزدی در سال ۱۱۶۹ (۱۱

ر و ۳۸ ر)، یادداشت درباره عالیجناب ملا صالح

اصفهان (۲۱ پ و ۶۵ ر)، مکتوبی از کاتب

بروجردی (۲۱ پ) که در شعبان ۱۲۵ (۱۲۰۵؟)

نوشته یادداشتی یادگاری از محمد علی بن محمد

کاظم در سال ۱۱۵۴ در کنار کهن چنار ملا حاجی

جعفر وقتی که چاشت می خورد نان و پنیر و خربوزه

همراه خواجه عبد الرؤوف و خواجه جلال مفید

و محمد اشرف (۴۰ ر)، رقعہ (۵۹ ر)، مطلبی از

روضه الواعظین (۶۱ ر)، یادداشتی مورخ ۱۱۵۶

در مقام یاریز براکوه سیرجان (۶۱ پ)، نامه (۶۳

ر)، نامه‌ای مربوط به دار السلطنه تبریز (۶۴ ر)،

یادداشت سال ۱۱۶۹ (۶۶ ر)، از منشآت خواجه

رشید (۶۶ پ - ۹۹ ر)، رساله در نصایح و مواعظ

و مسائل و تصدق از خواجه رشید (۹۹ پ - ۱۰۷

ر)، در اظهار اشتیاق (۱۰۷ پ). از اینجا تا (۱۲۱

ر) مکتوبات و منشآت است.

خط: منشآت خواجه رشید (۶۶ - ۱۰۷) به

خط امیرگل امیر صالحی (خیاطی؟) در سال

۱۰۵۹ کتابت شده به صورت چلیپا. کاتب:

مجموعه به چند خط چنانکه در کتابشناسی

اشاره شد، در پایان مجموعه این بیت نگاشته

شده:

در پشت کتاب دوستان خط

بنویس و به یادگار بگذار

- آغاز افتاده: .. درود فراوان و تحیات بی پایان برو و بر  
اهل بیت و یاران و اتباع و اشیاع او باد... .  
انجام افتاده: ایشان را نوشتم اختصار کردیم، خاتمه در  
ذکر ...  
نک: فهرست مرعشی، ش ۸۶۶۲.  
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده  
یازدهم.  
عناوین و فراز رؤوس مطالب شنگرف، نسخه  
در قرن سیزدهم صحافی و مرمت شده، در  
آغاز نسخه یادداشتی است بخط نستعلیق  
شکسته زیبا درباره اهمیت کتاب از محمد باقر  
نواب متخلص به فدایی در سلخ ماه صفر  
۱۲۹۵ با تصریح به اینکه کتاب را به مبلغ دو  
تومان و یک‌هزار خریدیده و در تاریخ ۲ ربیع  
المولود همان سال وارد کتابخانه‌اش گردیده با  
مهر بیضوی «نواب»، یادداشت معمائی نیز  
ذیل آن بچشم می‌خورد.  
جلد: تیماج ضربی گره‌دار سبز یشمی.  
۱۷/۲ × ۲۳/۵ سم. ۲۰۳ گ. ۲۱ س.  
(ثبت ۹۰۱۳۶)
- غالباً در هر صفحه دو ستون به چلیبیا و یک  
ردیف در وسط آن اشعار نوشته شده، نسخه  
بیاضی.  
جلد: چرم قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار.  
۱۱ × ۲۲ سم. ۱۰۵ گ. سطرها مختلف.  
(ثبت ۹۰۱۳۷)
- ۱۴۶۴۳  
[بیاض تحریری] (متفرقه - فارسی)  
از:؟  
اشعار گوناگونی را غالباً بدون نام شاعر گرد  
آورده است، نیز چند سند مانند طلب نامه‌ای  
مورخ سال ۱۳۱۶، خواص بعضی از آیات، اجناس  
گمرکی، طلسم جهت کسی که در زندان باشد. اکثر  
صفحات جنگ سفید مانده است.  
خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: سده  
چهاردهم.  
نسخه بیاضی است.  
۱۱/۲ × ۲۲ سم. ۹۷ گ. س.  
(ثبت ۹۰۱۳۸)
- ۱۴۶۴۲  
[بیاض شعر] (شعر - فارسی)  
از:؟  
بیاض اشعاری است بدون ترتیب خاص به نقل  
از شاعران مختلف نظیر: انوری، هلالی، حکیم  
سوزنی، میرزا تقی، ملای رومی، سعدی، امیر  
حسینی سادات و غیره.  
خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: اوائل  
سده چهاردهم.
- ۱۴۶۴۴  
دیوان صائب تبریزی (شعر - فارسی)  
از: محمد علی بن عبد الرحیم صائب تبریزی  
اصفهانی (۱۰۸۱)  
آغاز افتاده:  
مدار از دامن شب دست وقت عرض مطلبها  
که باشد بادبان کشتی دل دامن شبها  
انجام:

- پستی نطق می‌شود معلوم  
چون برایی بسام خاموشی  
نسخه‌ای دیگر به شماره ۱۴۵۶۳ گذشت.  
خط: نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: احتمالاً در  
عصر مؤلف یا نزدیک آن.  
چند صفحه دارای اشعاری در حاشیه با خط بد،  
در صفحه‌ای از اواسط نسخه ۱۷ مهر یکجا ثبت  
شده، در یک حدس اولیه بنظر می‌رسد اشعار  
صائب در جمعی خوانده می‌شده که جهت  
یادگاری اهل مجلس آن را مهر زده‌اند و البته با  
کم کردن مهرهایی که تکراری ثبت شده ۷ نفر  
بوده‌اند، بعضی از تصحیحات نسخه شبیه به  
خط صائب می‌باشد، اواخر نسخه عریضه آقا  
محمد طاهر عطار مدیر روزنامه اختر مورخ ۶  
جمادی الثانی ۱۳۱۳ مشتمل بر چند شعر ثبت  
شده.  
به دو تصویر مربوطه در پایان فهرست رجوع  
شود.  
جلد: چرم قهوه‌ای ترنج‌دار.  
۲۲/۴ × ۲۰۰ گ. ۱۷ س.  
(ثبت ۹۰۱۳۹)
- تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
عناوین شنگرف، نسخه مرمت و وضالی شده، در  
آغاز دو تاریخ تولد به سالهای ۱۲۹۱ و ۱۲۹۶ و تملکی  
به سال ۱۳۰۸ ثبت شده است.  
جلد: چرم مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار.  
۱۴/۵ × ۲۰ سم. ۲۰۴ گ. ۱۵ س.  
(ثبت ۹۰۱۴۰)
- ۱۴۶۴۶  
**حبيب السیر فی اخبار افراد البشر**  
(تاریخ - فارسی)  
از: غیاث الدین محمد بن همام الدین شیرازی  
معروف به خواند میر (۹۴۲)  
از جزء چهارم از جلد سوم را داراست  
آغاز:  
ای یافته از منزل مه تا ماهی  
ذرات جهان از کرم آگاهی  
از شاه و گدا هر چه تو او را خواهی  
هر فرق نهد افسر شاهنشاهی  
انجام:  
منور کن از نور عرفان دلم  
بارقام اسلام ده اختتام  
نک: فهرست مجلس، ش ۳۱۵۹؛ فهرست مشار،  
۵۵۱/۱.
- ۱۴۶۴۵  
**رسالة عملیه**  
(فقه - فارسی)  
از: سید محمدباقر شفتی معروف به حجة  
الاسلام<sup>۱)</sup>  
آغاز افتاده: آن میدهند اگر عشر آنرا در امور آخرت  
مراعات نمایند امر آخرت ایشان ....  
انجام افتاده: و در آن اشکال است و نظر است والحمد لله  
اولاً و آخراً باب در بیان حج است ...
- خط: نستعلیق نیکو. کاتب: نام کاتب پاک شده  
است. تاریخ کتابت: ۲۶ شوال سنه ۱۱۷۵ میل  
۱۰۷۵ در قریه نیاسر.
- (۱) بنا بر آنچه در شناسنامه کتاب قید شده، و چون آغاز  
و انجام آن افتاده امکان تحقیق فعلاً نبود.

- عناوین شنگرف.  
 جلد: تیماج مشکی که عطف و لبه‌های آن با تیماج مشکی دیگری در دوره معاصر مرمت شده.  
 ۱۴/۴ × ۲۴ سم. ۲۹۴ گ. ۱۶ س.  
 (ثبت ۹۰۱۴۱)
- ۱۴۶۴۷  
**حق الیقین** (اعتقادات - فارسی)  
 از: ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی (۱۱۱۰)  
 آغاز: الحمد لله الواحد الاحد الفرد الصمد العليم القدير...  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۱۰۰۵.  
 خط: صفحات میانی نستعلیق هندی، صفحات آغازین و پایانی نسخ. تاریخ کتابت: ۱۲۱۰  
 کتابت آن پایان یافته و کاتب این شعر را نگاشته:  
 غرض از کتاب آن شد که ز بعد ما بماند  
 به زمانه یادگاری و به دوستان سلامی  
 و نیز این شعر:  
 گرگ اجل یکایک از این گله می‌برد  
 این گله را ببین که چه آسوده می‌چرد  
 نسخه مرمت و وصالی شده، عناوین و بر فراز آیات شنگرف.  
 جلد: چرم مشکی ضربی ترنج‌دار.  
 ۱۷/۳ × ۲۴ سم. ۲۶۱ گ. ۲۲-۲۴ س.  
 (ثبت ۹۰۱۴۲)
- ۱۴۶۴۸  
**شاهنشاه نامه** (شعر - فارسی)  
 از: فتحعلیخان صبا
- آغاز:  
 بنام خداوند آموزگار  
 نگارنده نامه روزگار  
 خط: نستعلیق ممتاز. تاریخ کتابت: در عهد شاعر.  
 عناوین قرمز، صفحات مجدول به زر و مشکی و قرمز و لاجورد و زنگار، دو صفحه آغازین دارای دو سر لوح قرینه زیبا که با گلهای ختایی زرین اطراف آن زینت یافته، روی برگ ۲۳ نقاشی نفیس، تاجگذاری فتحعلیشاه قاجار به قلم ابو الحسن خان غفاری پدر کمال الملک کشیده شده (طبق توضیحی که در برگه الصافی آغاز نسخه آمده و توضیح داده که صفحه نقاشی را دو میلیون تومان از صاحب کتاب خواسته‌اند خریداری کنند که فروخته است)، کتاب را ناصر الدین شاه به رسم یادبود به انضمام ده جلد دیگر به علیقلی خان هدیه نموده که در پایان کتاب توضیح مختصر آن آمده به تاریخ ربیع الاول ۱۲۸۶ با مهر بیضوی «علیقلی»، در آغاز یادداشتی پاک شده درباره انتقال به کتابخانه‌ای در سال ۱۲۳۶ ثبت شده است، مهر و یادداشت تملک احتشام الدوله در سال ۱۲۷۰ نیز در آغاز ثبت شده است.  
 جلد: نقاشی رنگ و روغن گل و بوته فرسوده، جلد درون زمینه قرمز با نقوش زرین ختایی بر روی آن، عطف تیماج مشکی.  
 ۲۶/۵ × ۴۰/۵ سم. ۴۴۴ گ. ۲۰ س.  
 (ثبت ۹۰۱۴۳)

- ۱۴۶۴۹ دیوان عطار (شعر - فارسی)  
 از: فریدالدین محمد عطار نیشابوری (۵۱۲)  
 مشتمل بر قصائد، غزلیات، ترجیعات و جوهر  
 الذات مشهور به سی فصل.  
 آغاز:  
 سبحان قادری که صفاتش ز کبریا  
 در خاک عجز می‌فکند عقل انبیا  
 انجام:  
 محمد بود غواص شریعت  
 علی غواص دریای حقیقت  
 بر آورد حیدر از دریا بسی دُر  
 که شد دامان اهل الله ازو پُر  
 خط: نسخ نیکو. کاتب: میرزا آقای شیرازی  
 مشهور به داد بیکلو. تاریخ کتابت: قصائد در  
 ۱۰ ذی قعدة ۱۲۱۷ تمام شده، پایان نسخه ۱۲  
 جمادی الثانی ۱۲۱۸.  
 دو ستونی با جداول مشکئی و نقره و قرمز  
 و لاجورد، عناوین شنگرف، ابتدای هر قسمت  
 سر لوح متوسط دارد، بخش غزلیات که به  
 ترتیب حروف است ابتدای بعضی از حروف  
 کتیبه‌ای رنگین، در ابتدا و انتهای کتاب  
 صفحه‌ای تزئینی بدون نوشته نقاشی شده، دو  
 صفحه آغازین علاوه بر سر لوح تمام تزئینی  
 سطور طلا اندازی شده.  
 جلد: روغنی نفیس با نقوش گل و بلبل.  
 ۱۴/۵ × ۲۴/۶ سم. ۱۳۴ گ. ۱۹ س.  
 (ثبت ۹۰۱۴۴)
- ۱۴۶۵۰ مفتاح الفلاح (دعا - عربی)  
 از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی  
 (۱۰۳۱)  
 انجام افتاده: ... أسألك عيشة هنيئة وميتة سوية ومنقلباً  
 كريماً غير مخزى ولا ..  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۴۲؛ فهرست خطی  
 مرکز احیاء، ش ۲۳۹؛ نیز شماره ۱۴۸۹۰ همین  
 فهرست.  
 خط: نسخ. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده  
 سیزدهم.  
 با حواشی به خطوط مختلف، عناوین و بعضی  
 از فراز رؤوس مطالب شنگرف، در آغاز دو  
 معما نقل شده.  
 جلد: تیماج زرشنکی ضریبی ترنج و سرترنج دار  
 لیه‌ها تیماج دیگر به همان رنگ.  
 ۱۲/۵ × ۱۹/۵ سم. ۱۳۳ گ. ۱۱ س.  
 (ثبت ۹۰۱۴۵)
- ۱۴۶۵۱ [جنگ نظم و نشر] (متفرقه - عربی و فارسی)  
 از:؟  
 قصائدی عربی از حاج هاشم بن حاج مروان  
 (؟) متوفای سال ۱۲۳۱، شیخ حسن دمستانی،  
 شیخ نعمان، سید احمد بن سید علی، سید احمد بن  
 سید عبد الرؤوف، کاظم ازری، شیخ حسن قفطان  
 (سلمه الله).  
 نیز مطالبی منثور نظیر وجوب مودت اهل بیت  
 علیهم السلام، مطالبی از روضة الشهداء و بحار

- الانوار، سعادت کسی که به ولایت امیر المؤمنین علیه السلام تمسک کند، کلمات امیر المؤمنان علیه السلام در مذمت اهل بصره، احادیثی درباره حضرت حجت عجل الله فرجه الشریف، مطالبی از مجموعه ورام.
- خط: نسخ و نستعلیق. کاتب: به خطوط مختلف. تاریخ کتابت: از سده سیزدهم. جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی گره‌دار. ۱۵/۵ × ۲۱/۳ سم. ۱۳۵ گ. سطرها مختلف. (ثبت ۹۰۱۴۶)
- ۱۴۶۵۲
- [جنگ دینی] (متفرقه - عربی و فارسی) از: جنگی است بیشتر شامل مطالب حکمت و اندرز و مطالب دینی غالباً به زبان عربی و سپس فارسی. اشعار زیادی نیز تفنناً ذکر کرده و لطائفی را حکایت نموده است. برای اهل منبرهای علمی بسیار مفید است.
- خط: نستعلیق. کاتب: به خطوط مختلف. تاریخ کتابت: سده سیزدهم. روی برگ چهارم مهر مستطیل بزرگ با سجع «لا اله الا الله الملك الحق المبين عبده على بن باقر الحسيني».
- جلد: تیماج قهوه‌ای روشن. ۱۷ × ۲۲ سم. ۱۰۰ گ. سطرها مختلف. (ثبت ۹۰۱۴۷)
- ۱۴۶۵۳
- تقرير ابحاث الشيخ الانصاري الاصولية (اصول فقه - عربی)
- از: سید مرتضی حسینی یزدی نجفی مشتمل بر این مباحث:
- ۱- الاستصحاب (۱ پ - ۶۱ ر) بدین سرآغاز: الحمد لله رب العالمين.. المورد الثاني في الاستصحاب وهو لغة اخذ الشيء مصاحباً.
- ۲- التعادل والتراجيح (۶۱ پ - ۸۳ ر): الحمد لله رب العالمين.. في التعادل والتراجيح وحيث ان موردهما الدليلان المتعارضان فلا بد من تعريف التعارض.
- در پایان این رساله مقرر، تاریخ وفات استادش را به خط خود چنین ثبت کرده است: «تاریخ وفات مرحوم علامه - که اصالتاً یزدی و ساکن نجف اشرف بوده - العصري فريد الدهري الذي انحصر الرياسة الدينية به ازهد جميع اهل زمانه باعتراف الموافق والمخالف اعلم الناس كلاً واتقاهم طراً رئيس المجتهدين جميعاً استادنا المحقق العلامة مصداق علماء امتي كانبيا بني اسرائيل الشيخ مرتضى الانصاري طاب ثراه شب شنبه ساعة هفتم شب هجدهم از شهر جمادى الثانية سنة ۳۸۱».
- ۳- العدالة (۸۳ پ - ۹۳ پ) بدین آغاز: «الحمد لله رب العالمين.. الكلام في العدالة، لغة الاستواء كما يظهر من محكي ط وئر - يعني المبسوط والسرائر -».
- خط: نسخ. تاریخ کتابت: از عصر شارح، با حواشی فراوان بخط شارح که در پایان نسخه «المحرر مرتضی حسینی» دارد، دارای تصحیحات و بعضی حواشی بخط کاتب، بعضی از حواشی در اوراق الحاقی به نسخه اضافه شده، عناوین و بعضی از فراز رؤوس مطالب شنگرف، در آغاز نسخه فرزند کاتب نسخه که

- تیماج دیگر به همان رنگ.  
۱۲ × ۲۴/۶ سم. ۲۰۸ گ. ۱۹ س.  
(ثبت ۹۰۱۴۹)
- ۱۴۶۵۵  
لیلیه (آداب - فارسی)  
از: سید شاه صفی الدین اسحاق موسوی اردبیلی  
منتخبی از کتب فقهیه و نسخ وردیه فقراء یقینیه - به تعبیر مؤلف - در بیان فضائل و کیفیت و آداب نماز شب و بعضی از فوائد و نکات. در یک مقدمه و دو مقاله و یک خاتمه.  
طبق یادداشت آغازین نسخه، مرحوم سید محمد باقر بن اسماعیل حسینی در عصر شاه سلطان حسین صفوی نسخه را مقابله و بعضی از فقرات عربی را فارسی و بعضی را ترجمه کرده است.  
به دو تصویر از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.  
آغاز: الحمد لله الذی جعل صلوة اللیل نوراً فی ظلامه للعابدین و دعاءه حضوراً فی قیامه للقاتنین...  
انجام:  
وانت یا عین اهجرى طیب الکری  
عند الصباح یحمد القوم السری  
و توای چشم دوری کن از خواب خوش، در وقت صبح ستایش می‌کنند مردمان رفتار در شب را، والحمد لله اولاً و آخراً... الی یوم الدین.  
پس از پایان کتاب اشعاری از شیخ نظامی نقل شده بدین مطلع:  
دلا تا چند از این صورت پرستی  
قدم بر فرق هستی زن که رستی  
خط: نسخ بسیار زیبا. تاریخ کتابت: احتمالاً از
- تصریح کرده نسخه به خط والد همست آن را به شیخ جعفر تقدیم کرده تا در مظان استجابت طلب مغفرت کند، در پایان فایده‌ای در استدلال به اصالة الصحة در افعال مسلمین نقل شده و فهرست کتب موجوده (بیشتر کتابهای طلبگی است).  
جلد: تیماج زرشکی ضریبی ساده.  
۱۵/۵ × ۲۲ سم. ۹۶ گ. ۲۶ س.  
(ثبت ۹۰۱۴۸)
- ۱۴۶۵۴  
مهذب الاسماء فی مرتب الاشیاء  
(لغت - عربی به فارسی)  
از: محمود بن عمر بن محمود رینجی سجزی (ق ۷)  
برگ اول افتاده است.  
آغاز افتاده: ... ابواب بعدد اصول کلام العرب و اعراب الاسماء  
نک: فرهنگنامه‌ها، ص ۱۳۱.  
خط: نسخ نیکو، عبارات عربی معرب، تاریخ کتابت: احتمالاً از سده دوازدهم.  
عناوین ابواب و اختصارات و نشانیها شنگرف، نسخه تصحیح شده، در پایان تملک ابوطالب بن عبدالله طیبی در سال ۱۲۰۸ ثبت شده، پنج صفحه پایانی احادیث و اشعاری مکتوب است خصوصاً مناجات منظوم حضرت امیر المؤمنین علی علیه السلام (لك الحمد یا ذا الجود والمجد والعلی) که کاتبی خوش ذوق با ترجمه فارسی آن را به طور کامل درج کرده.  
جلد: تیماج قهوه‌ای، لبه‌ها فرسوده، عطف

سده دوازدهم.

چهار صفحه اول تمام تذهیب، صفحه آغازین دارای کتیبه طلا پوش و بین سطور دندانموشی طلائی، نام شاه صفی و سلطان حسین با طلا نوشته شده، صفحه سوم دارای سرلوح زرین و ظریف، حاشیه‌ها تشعیر، کلیه صفحات مجدول به طلا و زنگار و قرمز و مشک، متأسفانه به مرور زمان زنگار بر کاغذها اثر کرده و بیشتر صفحات جدول متن را جدا کرده و باید مرمت شود، عناوین در متن و حاشیه شنگرف.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار معرق طلائی.

۱۴/۲ × ۲۲/۲ سم. ۱۲۲ گ. ۱۶ س.

(ثبت ۹۰۱۵۰)

۱۴۶۵۶

دیوان زهیر بن ابی سلمی (شعر - عربی)

از: زهیر بن ابی سلمی ربیع (۱۳ قبل از هجرت)

آغاز:

امن أمّ اوفی دمنة لم تکلم

بحومانة الدراج فالمتئلم

انجام:

تنافس الارض موتاهم اذا دفنوا

كما بنوقس<sup>(۱)</sup> عبد الصاغة الورق

نک: فهرست مرعشی، ۳۱۰/۲۸ ش ۱۱۲۱۵/۵.

خط: نسخ معرب. تاریخ کتابت: سده چهاردهم.

صفحات مجدول به طلا و مشک و لاجورد،

اشعار دو ستونی.

جلد: تیماج زرشکی ضربی گره دار معرق طلائی.

۱۱/۳ × ۱۸ سم. ۵۴ گ. ۸ س.

(ثبت ۹۰۱۵۱)

۱۴۶۵۷

شرح وقایع الروایة فی مسائل الهدایة

(فقه - عربی)

از: صدر الشریعه عبیدالله بن مسعود محبوبی

حنفی (۷۵۰)

آغاز افتاده: ... و تنحل بعد الشرط مطلقاً و شرط للطلاق

الملك ...

انجام افتاده: ... فی دیوانه لان ما یکون تحت ختمه

یؤمن علیه ..

نک: فهرست مرعشی، ش ۱۱۷۹.

خط: نسخ و نستعلیق. کاتب: به خطوط

مختلف. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده سیزدهم

کتابت شده در شبه قاره.

عناوین شنگرف یا نانوخته، چند صفحه

آغازین دارای حواشی بین سطور.

جلد: مقوایی با روکش پارچه‌ای فرسوده.

۱۵ × ۲۴/۵ سم. ۱۶۸ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۹۰۱۵۲)

۱۴۶۵۸

[جنگ شعر و مرثیه]

(شعر - فارسی)

از:؟

(۱) کذا در نسخه ما، در نسخه مرعشی: تنافس.



- مجموعه اشعاری است بیشتر از شاعران معروف بدون ترتیب خاص نام بسیاری از شاعران را ذکر نکرده و فقط شعرشان را نقل کرده است و بعضاً اشاراتی به شاعر دارد مانند جامی و حافظ. تقریباً نیمی از کتاب نیز در مراثی است.
- آغاز:  
شد کشته بشمشیر ستم شاه شهیدان  
زین واقعه ماتم کده شد عالم امکان  
خط: نستعلیق نازیبیا، تاریخ کتابت: سده چهاردهم.  
خطوط راسته و چلیبیا، لبها آثار دودگر فتگی و رطوبت، نسخه مرمت شده است.  
کاغذ: کاهی.  
جلد: چرم قهوه‌ای ترنج‌دار.  
۱۲/۵ × ۱۹/۳ سم. ۴۶ گ. سطرها مختلف.  
(ثبت ۹۰۱۵۴)
- ۱۴۶۵۹  
حاشیه تهذیب المنطق (منطق - عربی)  
از: نجم الدین عبدالله بن حسین یزدی (۹۸۱)  
آغاز: قوله الحمد افتتح بحمد الله بعد البسملة ابتداءً بخیر الکلام...  
نک: فهرست خطی مرکز احیاء، ۱۸۸.  
نسخه‌ای دیگر به شماره ۱۴۶۶۸ همین فهرست معرفی می‌شود.  
خط: نسخ. کاتب: به خطوط مختلف. تاریخ کتابت: از سده چهاردهم.  
خطوط پایانی به قلم محمد بن محمد جعفر سبحانی (?).  
جلد: چرم مشکی ضربی ترنج‌دار با بدرقه ابرو
- باد چایی.  
۱۱/۵ × ۱۷ سم. ۸۷ گ. ۱۳ س.  
(ثبت ۹۰۱۵۵)
- ۱۴۶۶۰  
حاشیه معالم الاصول (اصول فقه - عربی)  
از: ملا میرزا محمد بن حسن شیروانی (۱۰۹۸)  
آغاز: قوله الفقه فی اللغة الفهم اه، انما ابتداءً بتعریف الفقه دون الاصول...  
نک: الذریعه، ۶/۲۱۰.  
خط: نسخ. کاتب: محمد کاظم بن محمد جعفر.  
تاریخ کتابت: دوشنبه ۲۶ صفر ۱۲۴۶ در ارض اقدس اطهر.  
عناوین و بر فراز رؤوس متن شنگرف، در پایان چند حاشیه فقهی درج شده، دارای تصحیحات و چند حاشیه.  
جلد: چرم مشکی ضربی ترنج‌دار.  
۱۴ × ۲۲ سم. ۱۱۰ گ. ۲۱ س.  
(ثبت ۹۰۱۵۶)
- ۱۴۶۶۱  
[ترسلات و صورت اجناس] (نامه نگاری - فارسی)  
از: ؟  
چند نامه نگاری ادبی و سیاسی و صورت اجناس عطاری، صورت اسامی بلدان و دهات، سالهای ترکی، اسامی اشخاص، بروات و غیره. پایان این صورتها سال ۱۲۸۹ و ۱۲۹۰ و ۱۳۰۶ تاریخ دارد.  
آغاز: آنچه... دواعی دوام عمر دولت و سلطنت آن خدیو مرحمت...  
مرحمت...

- خط: شکسته نستعلیق با دانگ درشت نازیبا.  
تاریخ کتابت: اوائل سده چهاردهم.  
لبه‌های کاغذها دود گرفته و آسیب دیده  
و مرمت شده.  
پشت برگ ۲۳ یادداشت «آمدن مکتب خانه  
یعقوب شانزدهم شهر ربیع الاول ۱۲۳۵» ثبت  
شده.  
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج‌دار.  
۱۷/۸ × ۲۲ سم. ۴۳ گ. ۷-۹ س.  
(ثبت ۹۰۱۵۷)
- ۱۴۶۶۳  
**روضه الشهداء** (مقتل - فارسی)  
از: ملا حسین بن علی کاشفی بیهقی (۹۱۰)  
آغاز: ای شربت درد تو دوای دل ما...  
انجام افتاده: ... فرزندم حسین را بر خاک ریزند آن خاک  
که تو داری برنگ خون گردد و درین...  
نک: فهرست مرعشی، ش ۳۷۵۶. نسخه‌ای دیگر  
به شماره ۱۴۸۵۵ خواهد آمد.  
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: سده چهاردهم.  
در اواسط نسخه دو بیت شعر به خط مختار  
مختاری در تاریخ ۴۰/۸/۲ (شمسی) ثبت  
شده، صفحه عنوان سرلوح نقاشی عادی.  
کاغذ: الوان.  
جلد: چرم مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار.  
۱۹/۳ × ۲۹/۷ سم. ۱۸۸ گ. ۱۵ س.  
(ثبت ۹۰۱۵۹)
- ۱۴۶۶۲  
**ارشاد الادهان الی احکام الایمان** (فقه - عربی)  
از: علامه حلی حسن بن یوسف بن المطهر  
(۷۲۶)  
نسخه‌ای دیگر از این کتاب به شماره ۱۴۵۹۸  
گذشت.
- خط: نستعلیق نیکو. کاتب: علی رضا ابن  
شمس الدین محمد حسب استدعای نور  
چشمی مولانا محمد شریفا ابن ابو القیس.  
تاریخ کتابت: پنجشنبه ۲۵ ربیع الثانی ۱۰۷۸.  
تصحیح شده دارای حاشیه نویسی، عناوین  
شنگرف، آغاز نسخه چند یادداشت فقهی،  
فهرست کتابهای ارشاد از طهارت تا دیات  
مندرج است، بر صفحه عنوان تملک محمد  
جعفر بن محمد کاظم با دو مهر مربع و بیضوی  
وی مشهود است.  
جلد: چرم مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار.  
۱۷/۸ × ۲۹/۵ سم. ۲۰۵ گ. ۱۵ س.  
(ثبت ۹۰۱۵۸)
- ۱۴۶۶۴  
**دیوان اثیر الدین اومانی** (شعر - فارسی)  
از: اثیر الدین عبدالله اومانی همدانی (۶۵۶)  
اومان از همدان است. شاعر معاصر کمال الدین  
اسماعیل بوده و باوی مشاعره و مکاتبه داشته است.  
آغاز:  
دوش آن زمان که ماه بر افروخت مشعله  
در فوج موکب افق افتاد مشغله  
جرم قمر ز مکمن عقرب چو در گذشت  
گردون روافسه کرد ز بنیاد قافله  
انجام:  
چه توان کرد که در گنبد دیرینه اساس  
دیر و دایم نتوان ماند و بسی نتوان بود

- نک: نشریه دانشگاه، ۱۹۹/۶ - ۲۰۱ ش ۲۰۲.
- خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: احتمالاً از اواخر سده دوازدهم، در پایان نسخه تاریخ تولد زهرا خانم به سال ۱۲۲۶ و یادداشت نفرین مالک نسخه محمد حسن که هر کس کتاب را بدزدد خدا روی او را سیاه کند مورخ سال ۱۲۳۳، در صفحه عنوان یادداشتی به خط شکسته نستعلیق زیبا درباره شرح حال مختصر شاعر آمده به تاریخ ۱۲ رجب ثیلان ۱۲۸۶ در قصبه اسدآباد، مهر تملک «مسعود استوانی» هم در آغاز نسخه ثبت شده که باید معاصر باشد.
- جلد: تیماج سبز یشمی براق در عطف عنوان زرکوب شده.
- ۱۱/۵ × ۲۳/۳ سم. ۶۷. گ. ۲۰ س.
- (ثبت ۹۰۱۶۰)
- ۱۴۶۶۵
- مجموعه:
۱. معما (معما - فارسی)
- (۱ پ - ۲۵ ر)
- از: محمد بن سلیمان فضولی بغدادی (۹۶۳)
- آغاز:
- احمد من شرف قدر الکلام  
آنکه ازو یافته هر ذره نام
۲. بنگ و باد (شعر - ترکی)
- (۲۵ پ - ۴۳ پ)
- از: محمد بن سلیمان فضولی بغدادی (۹۶۳)
- آغاز:
- ای ورن بزم کایناته نسق  
بر افق جام عشقه نشئه حق  
نک: فهرست سپهسالار، ۶۴۶/۲ ش ۳۰۷.
۳. غزلیات مجمر اصفهانی (شعر - فارسی)
- (۴۴ پ - ۷۴ ر)
- از: سید حسین طباطبائی ملقب به مجتهد الشعراء (۱۲۲۵)
- آغاز:
- اندکی صبر بکار است غم هجران را  
بکجا می‌بری ای دل من سرگردان را  
انجام:
- پی دردی که بسی رنج کشیدم مجمر  
بفغانی که دلم راست دوا نتوان کرد  
نک: الذریعة، ۹۶۶/۹، خطی فارسی ۲۵۱۱/۳.
- خط: شکسته نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: سده چهاردهم.
- کاغذ الوان، عناوین و نشانیها شنگرف.
- جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی ساده.
- ۱۱/۷ × ۱۸/۵ سم. ۷۵. گ. ۱۲ س.
- (ثبت ۹۰۱۶۱)
- ۱۴۶۶۶
- تحفة المحتاج بشرح المنهاج (فقه - عربی)
- از: شهاب الدین احمد بن حجر هبتمی شافعی (۹۷۴)
- شرح مفصلی بر منهاج نووی که در ۲ محرم ۹۵۸ شروع به تألیف آن کرده است.
- آغاز: الحمد لله الذى جعل لكل امة شرعة و منهاجاً و خص هذه الامة باوضحها احكاماً و حجاجاً...

- انجام: ... و لیس علی یقین فی غیره و ان احتاط کل الاحتیاط ختم الوصایا.  
نک: فهرست مرعشی، ش ۷۴۴۸.  
به تصویری از نسخه، حاوی اشعار محلی در پایان فهرست رجوع شود.
- ۱۴۶۶۸  
حاشیه تهذیب المنطق (منطق - عربی)  
از: نجم الدین عبد الله بن حسین یزدی (۹۸۱)  
آغاز افتاده: .. ان ضروب هذا الشكل ثمانية الاول من موجبتین کلّیتین...  
انجام افتاده: .. اذا قلنا بعض الحيوان انسان و کل ناطق حیوان کان الحق الايجاب و لو قلنا..  
به شماره (۱۴۶۵۹) رجوع شود.  
خط: نسخ نیکو. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده سیزدهم.  
دارای حواشی فراوان به خطوط مختلف، متن تهذیب بر فراز صفحات نگاشته شده، رموز و عناوین شنگرف.  
جلد: چرم قهوه‌ای روشن ضربی ترنج و لچکی دار.  
۱۲/۶ × ۲۰ سم. ۴۲ گ. ۱۴ س.  
(ثبت ۹۰۱۶۴)
- ۱۴۶۶۷  
تحفة حکیم مؤمن (پزشکی - فارسی)  
از: سید محمد مؤمن بن محمد زمان تنکابنی دیلمی (ق ۱۱)  
آغاز: سبحانک اللهم یا قدوس و یا طیب النفس...  
نک: فهرست مرعشی، ش ۹۷۳.  
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
عناوین و نام داروها شنگرف، کاغذ یکدست رنگ نشده، بعضی از عنوانها شنگرف در حاشیه نوشته شده.  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار، جلد آفت دیده و خشک شده و دارای طبله است.  
۲۰ × ۳۰/۵ سم (طبله ۱۶ سم). ۲۹۲ گ. ۲۱ انجام:
- ۱۴۶۶۹  
دیوان پیر جمال اردستانی (شعر - فارسی)  
از: جمال الدین پیر محمد اردستانی (۸۷۹)  
تألیف دیوان را در سال ۸۷۳ هجری قمری پایان برده است. برگ اول و آخر نسخه حاضر متأسفانه افتاده است.  
نک: ذریعة، ۱۶۱/۹؛ فهرست مجلس، ش ۴۲۷۶.  
انجام:

- در گذشت از هجرت شاه مدام  
هشتصد و هفتاد و سه سال تمام ..  
گر تو خود را ناوری اندر شمار  
کس نه بیند روی تو در دو دیار  
خط: نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: نزدیک  
عصر شاعر.  
برگ اول که تمام تزئینی بوده افتاده و برگ دوم  
که قرینه آن می‌باشد مرصع با زمینه طلایی  
و گل‌های الوان فرسوده، صفحات مجدول به طلا  
و مشکی و لاجورد دو ستونی، فواصل ستونها  
طلا و مشکی، از معدود کتابهایی است که در آن  
دو نوع شنگرف بکار رفته<sup>(۱)</sup>، آیات و روایات  
و عناوین به شنگرف است و هنگامی که موارد  
نزدیک هم می‌باشند جهت تنوع و عدم تداخل  
از هر دو رنگ بهره جسته، نسخه مرمت شده  
خصوصاً صفحات آغازین و پایانی وصال  
دارد.  
جلد: چرم قهوه‌ای روشن ضریب ترنج  
و سرترنج‌دار.  
۱۷/۵ × ۱۰/۷ سم. ۲۲۸ گ. ۱۵ س.  
(ثبت ۹۰۱۶۵)
- عیادت می‌کنی بیمار خود را  
مرا این آرزو بیمار کرده است  
استوری، ۸۷۲/۲ و ۱۳۳۷؛ مجلس، ۱۵۲/۳،  
دانشگاه، ۳۸۱۱/۱۴ ش ۴۷۶۴.  
خط: شکسته نستعلیق کم نقطه. تاریخ کتابت:  
سده سیزدهم.  
نام شاعران بین مصراعها نوشته شده، نسخه  
چرکین.  
جلد: چرم قهوه‌ای ضریب ترنج‌دار.  
۱۰/۷ × ۱۵/۴ سم. ۶۳ گ. ۱۴ س.  
(ثبت ۹۰۱۶۶)

۱۴۶۷۱

- ترجمه توحید مفضل (اعتقادات - فارسی)  
از: علامه محمد باقر بن محمد تقی مجلسی  
(۱۱۱۰)  
ترجمه‌ای است بر «حدیث امام صادق علیه  
السلام به مفضل»، معروف به توحید مفضل، پایان  
یافته در رجب ۱۰۹۴.  
آغاز: .. فرمود که اگر فرزندان و عاقل متولد می‌شده  
آینه عالم در نظرش بسیار غریب مینمود... .

۱۴۶۷۰

- تذکره اسحاق بیگ (شعر - فارسی)  
از: اسحاق بیگ عذری بیگدلی شاملو (۱۱۸۵)  
اشعار منقول از شاعران پارسی گو، تنظیم شده  
بر ترتیب قوافی.  
آغاز افتاده:  
مرا هجر اینقدر آزار کرده است  
که از وصل توام بیزار کرده است

(۱) پس از این، در بعضی از دیگر نسخه‌های همین  
کتابخانه نیز مواردی را مشاهده کردم، ولی هنری که  
در این نسخه بکار رفته آن است که کاتب عمداً جهت  
عدم تداخل و در واقع هویت بخشی به نوع تیتراهای  
موجود، از دو نوع شنگرف استفاده کرده، ولی در  
بعضی از نسخه‌ها تعدد شنگرف به جهت آن است که  
شنگرف اول تمام شده و سپس کاتب یا مذهب از  
شنگرف دیگری که رنگش متفاوت بوده بهره جسته  
است.

- نک: ذریعه، ۹۱/۴؛ فهرست مرعشی، ش ۱۸۷/۱۴، و ش ۱۲۰۴۶/۳.
- خط: نستعلیق. کاتب: علی بن عبد المولی  
خوئی. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
عناوین و رؤوس مطالب شنگرف.  
جلد: چرم قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار.  
۱۱/۳ × ۱۶/۴ سم. ۸۷ گ. ۱۴ س.  
(ثبت ۹۰۱۶۷)
- ۱۴۶۷۲
- [علوم غریبه] (علوم غریبه - فارسی)  
از:؟  
ادعیه‌ای جهت تسخیر جن، تسخیر قلب،  
مقهور شدن اعدا، دعوت نجوم، طلسم ایام،  
موکلات حروف و غیره. بعضی از مطالب در  
کاغذهای جداگانه آمده و در ضمن این دفترچه قرار  
گرفته است.  
آغاز: در لیله کوه چاهی است مشهور به امیر چاه گویند در  
جانب قبله چهار ارشن بکاوندهفت صندوقست...  
کاغذ: الوان.  
جلد: مقوایی آبی رنگ با نوشته‌های روسی.  
۱۱/۸ × ۱۸/۷ سم. ۷۶ گ. سطرها مختلف.  
(ثبت ۹۰۱۶۸)
- ۱۴۶۷۳
- مجموعه:  
۱. منشآت (انشاء - فارسی)  
(۱-۶ و ۱۱-۱۲ پ)  
نامه اول از عباس میرزا نائب السلطنه به قائم  
مقام بزرگ بدین مطلع:
- خدایا راست گویم فتنه از توست  
ولی از ترس نتوانم جغیدن  
لب دندان ترکان خطا را  
بدین خوبی نباید آفریدن  
دوم: مبیعه نامه عاشقانه تغزل آمیز: غرض از  
تحریر و ترقیم این صفحه دلگشا آنست که بفروخت  
بمبیعه صحیحه شرعیه سوقیه لطافت و طراوت  
دستگاه...، تحریر یافته در چهارشنبه ۲۷ شعبان  
۱۳۱۱ در زیر کرسی تحریر یافت.
- سوم: نامه‌ای دیگر: فدایت امیدوارم حالت  
نواب والایی کسالت باشد نمی دانم چرا بهیچ بهانه از  
کاخ و کاشانه بیرون نمی آیند.  
چهارم: نامه: بعد از طی طوامیر شوق و اشتیاق  
و نشر مناشر وفق و وفاق.
۲. نوروز نامه (متفرقه - فارسی)  
(۷ پ - ۱۰ ر)  
از: شیخ ابوالقاسم بن حکیم یزدی  
آغاز: چنین گوید... که خدای تبارک و تعالی مرا دو بیست  
سال عمر داده بود...  
انجام: ... و بهم در افتند و سرما در آخر زمستان شود  
والله اعلم بالصواب.  
خط: شکسته نستعلیق زیبا، نورزنامه در  
جمادی الثانی تخاقوی ئیل ۱۳۰۲ از روی  
نسخه‌ای که در نزد اولاد مرحوم ملا کاظم بوده  
تحریر شده.  
کاغذ: فرنگی نازک صورتی.  
جلد: چرم قهوه‌ای ترنج و سرترنج‌دار.  
۱۳/۷ × ۲۱/۴ سم. ۱۳ گ. ۱۴ س.  
(ثبت ۹۰۱۶۹)

- ۱۴۶۷۴ فرهنگ لغات غریبه غیر شایعه و صاف الحضرة (تنمة اللغات) (لغت - فارسی) از: ؟  
چنانچه از نام کتاب معلوم است فرهنگ لغات مشکل تاریخ و صاف است، با استفاده از قاموس و کنز اللغه و منتخب اللغه و شمس اللغه و جهانگیری و برهان و فرهنگ ترکی و مغولی.  
«وصاف الحضرة» مشهور به تاریخ و صاف نام اصلی آن «تجزئة الامصار و تزجية الاعصار» می‌باشد در تاریخ؛ از و صاف الحضرة شهاب الدین عبدالله بن فضل الله یزدی درگذشته سال ۷۳۰ هـ که در بمبئی هند و غیره چاپ شده است.  
آغاز: حرف الالف، آبی انکارکننده است، آجام بمعنی نیستان است...  
انجام: ... لغات نایاب ترکی نیز اضطراراً ترک نموده.  
نک: فهرست ملی ملک، ۱۶۷/۶؛ سپهسالار، ۳۱۳/۳ ش ۱۶۷۶.  
خط: شکسته نستعلیق زیبا. کاتب: محمد صالح امیری رودباری. تاریخ کتابت: شنبه ۸ جمادی الثانی ۱۲۹۸ در قریه کلبجان (= گلبجان) از اعمال تنکابن در اطاق سرکار عباس آقا نائب الحکومه، در پایان اشعاری از و صاف و غیره نقل شده، چهار برگ پایانی سفید.  
کاغذ: الوان.  
جلد: چرم قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار.  
۱۳/۳ × ۲۲/۲ سم. ۴ + ۵۶ گ. ۱۴ س.  
(ثبت ۹۰۱۷۰)
- ۱۴۶۷۵ رمل زناتی (رمل - فارسی) از: زناتی  
در دو مقاله، مقاله اول در ۱۱ فصل، مقاله دوم در ۲۲ فصل. تفصیل فصول کتاب در نسخه کتابخانه ملی (فهرست ملی ۲۶۲ - ۶/۲۶۱ ش ۲۶۹۱ ف) معرفی شده است.  
آغاز: اما بعد بدان منظور این رساله این بود که پوشیده و مخفی نماید بر دانایان این فن...  
خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: سده چهاردهم.  
چهار برگ آخر فوائدی در علم رمل و اشکال و خانه‌های آن که بر کاغذ سبز رنگ نگاشته شده است.  
جلد: چرم قهوه‌ای ترنج‌دار.  
۱۱/۳ × ۱۸ سم. ۳۸ گ. ۱۹ س.  
(ثبت ۹۰۱۷۱)
- ۱۴۶۷۶ اللوامع الحسينية (اعتقادات - عربی) از: سید کاظم بن قاسم حسینی رشتی (۱۲۵۹)  
بجتهای پیچیده در وجود و حقیقت آن، و اثبات واجب الوجود و صفات الهی، به روش شیخیه آمیخته با مباحث فلسفی در یک مقدمه و سه باب و یک خاتمه.  
آغاز: حمداً لمن خلق الانسان و علمه القرآن الناسخ<sup>۱)</sup> لجمع الاديان...  
انجام ناتمام: ... و العکس و اما الحادی عشر فللزم
- (۱) نسخه ما: «النااه».

- الاعتزال و نقل القول..  
نک: فهرست مرکز احیاء، ۲۳۲/۵ - ۲۳۴ ش  
۱۸۱۴؛ مجلس، ۴۲۲/۱۹ ش ۵۵۳۴.  
خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
چند برگ اول پارگی دارد، عناوین نانوشته، با  
حواشی اندک.  
جلد: تیماج مشکى ضربى ساده فرسوده بدون  
مقوا با بدرقه کاغذی.  
۱۴/۷ × ۲۵ سم. ۸۷. گ. ۱۹. س.  
(ثبت ۹۰۱۷۲)
- ۱۴۶۷۷  
حاشیه فرائد الاصول (اصول فقه - عربی)  
از: سید محمد باقر درچه‌ای اصفهانی  
حاشیه‌ای است بر مبحث استصحاب تا اول  
تنبیهاات از فرائد الاصول (رسائل) شیخ اعظم شیخ  
مرتضی انصاری (۱۲۸۱).  
این حاشیه به قلم یکی از شاگردان مرحوم  
درچه‌ای است و طبق یادداشتی که در ابتدای نسخه  
آمده این مباحث تقریرات استادش می‌باشد و هر جا  
بعد از عبارت «هذا ما افاده الاستاد» لفظ «اقول»  
بکار برده نتیجه فکر شاگرد می‌باشد.  
آغاز: الحمد لله رب العالمین. قوله المقام الثانی  
فی الاستصحاب و ذکرها فی هذا المقام ای عدها من الاصول  
العملیه مبنی علی مذهبه...  
انجام: ... و جوابه قد ذکرنا فی موضعه صغری و کبری  
فارجه الیه و تفصیله فی محله.  
خط: شکسته نستعلیق. کاتب: به خط مقرر.  
تاریخ کتابت: پنجشنبه ۱۵ ذی القعدة ۱۳۱۵.  
تصحیح شده دارای خط خوردگی و اضافات.
- کاغذ: کاهی.  
جلد: تیماج زرشکی بدون مقوا ضربی ساده،  
جلد رو سوختگی دارد و جمع شده.  
۱۱/۴ × ۱۷/۷ سم. ۱۰۹. گ. س.  
(ثبت ۹۰۱۷۳)
- ۱۴۶۷۸  
منشآت  
از:؟  
صورت چند نامه و مکتوب ادبی - تاریخی است  
از جمله بعضی از منشآت میرزا مهدیخان و قائم مقام  
و چند سواد فرمان پادشاهی و صورت بیع شرط  
نامچه و قبالات دیگر.  
آغاز افتاده: .. ختامه عالیجاه رفیعجایگاه عسکرخان  
افشارکه در جویبار...  
خط: شکسته نستعلیق با دانگ درشت. کاتب:  
عباس خلف مرحوم محمد شفیع تبریزی.  
تاریخ کتابت: سال ۱۲۱۰ در دار السلطنه تبریز  
کارخانه متعلق به کاتب.  
عناوین در حاشیه نوشته شده.  
کاغذ: آبی.  
جلد: چرم تیماج مشکى ضربى ترنج  
و سرترنج ولجکی دار.  
۱۸/۳ × ۲۲/۷ سم. ۲۵. گ. ۹. س.  
(ثبت ۹۰۱۷۴)
- ۱۴۶۷۹  
[جنگ نجوم و متفرقات] [نجوم - فارسی]  
از:؟  
مجموعه‌ای است از مطالب، جداول و طلسمات



- نجومی از جمله: رساله‌ای منقول از کتاب طلسم سلطانی سید عبدالله (۱ ر)، معرفت بروج و درجات قمر (۵ ر)، جدول کسور حروف ایجد در علم اعداد و جفر (۵ پ)، فائده‌های طیبی (۶ ر)، جدول معرفت غالب و مغلوب و لوح مخمس (۷ ر)، جدول معرفة حصه المطالع و حدود مصریان (۸ پ) - ۱۰ پ)، احکام الحوادث (۱۱ پ)، جدول در معرفت تعبیر خواب (۱۳ پ)، دائرة زایچه (۱۴ پ) و دیگر جداول نجومی.
- مطالبی از زبدة الحساب فارسی از مولی علی قوشچی (۲۵ ر)، رباعیات شیخ ابوسعید ابو الخیر در مهمات و مطالب (۲۵ پ)، در طریق ختمات و اجابت دعوات از نسخه معتبر نقل شده تا عند الضروره عمل شود (۲۶ ر)، دعای امام زمان علیه السلام برای کفایت مهمات (۳۸ ر).
- صفحات پایانی منتخباتی است از ادعیه منقول در تحفة الصالحین که مشتمل بر ۱۲ باب و هر باب در چند فصل بوده است.
- خط: نستعلیق. کاتب: نصر الله ایروانی (۲۵ ر). تاریخ کتابت: ۱۷ شعبان ۱۲۶۵ در دار المؤمنین کاشان.
- عناوین و رموز و بعضی جداول شنگرف، دارای بعضی حواشی.
- جلد: چرم قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار. ۱۵ × ۲۳ سم. ۵۳ گ. ۱۸ س.
- (ثبت ۹۰۱۷۵)
- ۱۴۶۸۰
- الصحيفة السجادية (دعا - عربی)  
از: حضرت سجاد علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب علیه السلام
- ابی طالب علیهم السلام  
نک: فهرست مرعشی، ش ۵.  
به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.  
خط: نسخ نیکو معرب. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده دوازدهم.
- صفحه اول و دوم تمام تزئینی با سرلوح زیبا و حاشیه گل و بوته الوان بین سطور طلا اندازی دندانموشی، تمامی صفحات مجدول به طلا و لاجورد و مشک و زنگار که به مرور بر اثر زنگار متن از حاشیه جدا شده و بیشتر صفحات باید با احتیاط ورق بخورد و الا کاغذها جدا می‌شوند، متن درون جداول زرافشانی شده، عناوین با طلا نوشته شده درون جدول ساده، با تصحیحات اندک.
- جلد: تیماج دو رو، رو مشکوی ضربی ترنج و سرترنج‌دار سوخت معرق، عطف تیماج قهوه‌ای، لبه‌ها تیماج زرشکی با گره‌های طلایی درون جلد زرشکی.
- ۸/۸ × ۴/۱۵ سم. ۱۶۷ گ. ۱۱ س.
- (ثبت ۹۰۱۷۶)
- ۱۴۶۸۱
- لمعات (عرفان - فارسی)  
از: شیخ ابراهیم بن شهریار عراقی (۶۸۸)  
آغاز: الحمد لله الذی نور وجهه جبینہ بتجلیات الجمال فتلاً لمنه نوراً...  
انجامه: ... حسب الفرمایش عالیجاه شوکت و جلالت دستگاه عظمت و فخامت اکتناه ابهت و منالت انتباه بسالت و نبالت همراه مقرب الخاقان:

- آنکه بهنگام بذل پنجه جودش  
گرد برآرد ز کان و دود ز دریا  
آنکه بعزم نثار بزمش بارد  
ابرز دامان خویش لؤلؤ لالا  
حضرت احمد که پیش قدر جلالش  
خاک نشین آمدست چرخ معلاً  
برشته تحریر آمد و بانجام رسید امید که پسند طبع عالی  
آید.  
نک: فهرست مرعشی، ش ۵۸۴۷.  
خط: نستعلیق بسیار زیبا. کاتب: نام خود را  
ذکر نکرده. تاریخ کتابت: ۱۷ صفر ۱۲۷۵،  
بعضی از صفحات کادر برجسته تزیینی دارد با  
مـارک  
(DOBBS LONDON)، چند برگ اول  
جدول طلائی ساده، عنوان هم با طلا نوشته  
شده، لبه بعضی از برگها طلا نشان، مهر  
کتابخانه خصوصی داور ریاحی در نسخه  
پچشم می خورد.  
جلد: چرم مشکی ضربی ترنج و سرترنج دار.  
۱۳/۳ × ۲۰/۵ سم. ۷۴گ. ۷س.  
(ثبت ۹۰۱۷۹)
- ۱۴۶۸۲  
مجموعه:  
۱. معالم الدین (فقه - عربی)  
(۲ پ - ۱۹۲ پ)  
از: شیخ حسن بن زین الدین عاملی (۱۰۱۱)  
نک: فهرست مرعشی، ش ۴۵۸۵.  
۲. زبدة الاصول (اصول فقه - عربی)  
(۱۹۳ پ - ۲۳۷ ر)
- از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی  
(۱۰۳۱)  
نک: فهرست مرعشی، ش ۴۷.  
خط: نستعلیق نیکو. کاتب: (آخوند) عوضعلی  
بن کلب رضا چکنی. تاریخ کتابت: سال  
۱۲۲۰.  
با مهر بیضوی «عبدہ الراجی عوضعلی» (پایان  
معالم الدین)، هر دو کتاب دارای حواشی  
بسیار در اطراف و لابلای سطور خصوصاً  
کتاب اول بطوری که حواشی زیادی در صفحه  
جا نشده و در صفحات الحاقی نوشته شده و در  
صفحات مربوطه چسبانده شده است، عناوین  
شنگرف، بر برگ اول وقف نامه آن درج شده،  
واقف خود کاتب است و بر کافه طلاّب قزوین  
کتاب را وقف کرده در ۲۵ شعبان ۱۲۸۷ (یعنی  
بین کتابت نسخه تا وقف آن ۶۷ سال فاصله  
بوده)، ملا یوسف روضه خوان ولد ملا رضای  
روضه خوان نیز شب جمعه سال ۱۲۷۳ منزل  
ملا عوض علی بوده و به خواهش ملا حسن  
یادگاری نوشته.  
به تصویری از نسخه شامل وقف نامه کتاب، در  
پایان فهرست رجوع شود.  
جلد: تیماج مشکی فرسوده.  
۱۷ × ۲۲ سم. ۲۳۷گ. ۱۲ و ۸س.  
(ثبت ۹۰۱۸۰)
- ۱۴۶۸۳  
[بیاض اشعار مدح و مصیبت] (شعر - فارسی)  
از:؟  
اشعاری است که بیشتر بکار مداحان می آید تا

- در مجالس سوگواری ائمه اطهار خصوصاً سید الشهداء علیهم السلام و شهدای کربلا بخوانند. علاوه بر آن مدایح زیادی از آل عبا علیهم السلام را نیز نقل کرده است از جمله اشعار مخمسی است از غمناک بدین مطلع:
- بشنوید ای شیعیان پاکزاد از خاص و عام  
این حدیث‌گیره خیزاز من بگوش جان تمام  
کتابت آن سال ۱۳۰۲ بوده است.
- خط: نستعلیق به خطوط مختلف، برگ دوم اشعاری به شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: ۱۸ صفر سال ۱۲۹۹ توسط نجفعلی ثبت شده، واز خواننده التماس دعا کرده.
- چند سند تسلیم وجه و حساب و کتاب کشاورزی نیز در بیاض مشهود است، نیز صلح نامه‌ای از میرزا محمد جواد کاشی درباره ارث پدری مورخ ۲۶ ذی قعدة ۱۳۲۶.
- جلد: تیماج مشکى فرسوده ضربی بدون مقوا. ۱۰/۷ × ۱۷ سم. ۷۷ گ. سطرها مختلف. (ثبت ۹۰۱۸۱)
- نک: فهرست کتابخانه کاخ گلستان، ۱/۴ - ۳ ش ۸۰۴.
۲. صیدیه (فقه - فارسی)  
(۳۱ ر - ۶۲ پ)  
از: قاضی فیض الله بغدادی حائری برمکی، متخلص به حاجبی (ق ۱۰)  
در سه باب و یک خاتمه، باب اول در بیان انواع حیوانات بزی و بحری، در شش فصل. باب دوم در بیان صید واحوالی که به آن متعلق است، در مقدمه و پنج فصل. باب سوم در بیان تزکیه حیواناتی که رام باشند در مقدمه و سه فصل. کتاب به شاه سلیمان صفوی تقدیم شده است.  
آغاز افتاده:  
قضای باز و کبوتر ازو بقطع رسید  
کسی که نیست بدینها مقرر چه جانور است  
انجام: ... بلکه خوردن اینها برای حفظ نفس برو واجب می‌شود و الله اعلم واحکم.  
نک: فهرست مرعشی، ش ۱۲۶۳۵.
۳. ترجمة الصلاة (فقه - فارسی)  
(۶۳ پ - ۸۴ پ)  
از: ملا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱)  
نک: فهرست مرعشی، ش ۱۶۰۲.  
خط: نستعلیق. کاتب: حسن شریف ابن محمد نصیر. تاریخ کتابت: صفر ۱۰۸۹ (پایان کتاب دوم).  
عناوین شنگرف، در پایان نسخه کیفیت خواندن نمازهای قضاء، دعای شبهای جمعه،
- ۱۴۶۸۴  
مجموعه:  
۱. آداب المشق (مشق و رسم الخط - فارسی)  
(۱ پ - ۳۰ پ)  
از: میر عماد حسنی قزوینی معروف به سیفی (۱۰۲۴)  
آغاز: شکر و سپاس خداوندی را که مفردات و مرکبات عالم آفرید...  
انجام افتاده: ... مقدار سه من زریر باید، اما زمه پنج سیر باید..

- دعای برآمدن مهمات و صفای باطن منقول از  
امام رضا علیه السلام، صیغه تویه و زیارت سید  
الشهداء علیه السلام درج شده است.  
جلد: چرم مشکی ضربی ترنج و سرترنج دار.  
۱۱ × ۱۹ سم. ۸۷ گ. ۱۵ س.  
(ثبت ۹۰۱۸۲)
- ۱۴۶۸۶  
**حاشیه المطول** (بلاغت - عربی)  
از: محیی الدین حسن بن محمد چلبی فناری  
(۸۸۶)  
آغاز: نحمد الله علی ان وفقنا صرف الهمه نحو المعانی  
والبیان...  
انجام: ... ما یحتاج الیه فی کشف مشکلاته و حل  
معضلاته والله اعلم بالصواب.  
نک: فهرست مرعشی، ش ۳۲۴۸.  
خط: شکسته نستعلیق نازیبا. تاریخ کتابت: ۳  
شعبان ۱۲۵۸.  
معجلاً قلمی شده است. بر فراز عبارات متن  
شنگرف، در آغاز نسخه دوای کچلی که کاتب  
آن (غیر از کاتب مجموعه) از حکیمی فرنگی  
گرفته ثبت شده متشکل از مغز آلبالو تلخ، مغز  
قیسی تلخ، مغز بادام تلخ، مغز هلو تلخ،  
شیوران تلخ، بیخ برنده، نارنج خشک، آب  
کاسنی تازه، آب شاطره تازه، آب برگ خنک  
تازه، سرگین خرما، آبغوره، زفت و دنبه.  
طریقه استخاره با مصحف نیز ذکر شده است با  
خط دیگر.  
جلد: چرم قهوه‌ای روشن ضربی ترنج  
و سرترنج ولچکی دار.  
۱۰/۵ × ۱۹ سم. ۷۳ گ. ۱۶ س.  
(ثبت ۹۰۱۸۴)
- ۱۴۶۸۷  
**مجموعه:**  
۱. **بداية الدراية** (درايه - عربی)  
(۱ پ - ۱۴ پ)  
(ثبت ۹۰۱۸۳)
- ۱۴۶۸۵  
**طریق النجاة** (سؤال و جواب) (فقه - فارسی)  
از: میرزا محمد حسن شیرازی  
فتاوی آیت الله شیرازی است که توسط سید  
حسین ترک معروف به مسأله گو جمع آوری شده  
است و نام «طریق النجاة» را برای آن انتخاب کرده  
است.  
آغاز: الحمد لله رب العالمین.. اما بعد این  
مجموعه ایست مختصر بر مسائل شرعیہ متفرقه که محل  
ابتلاء عامه مکلفین بود بالتماس جمعی از متدینین اقل  
السادات حسین الترك الشهیر بمسأله گو...  
انجام: ... دیگر این است که هر دو در مجموع شریکند  
و مسأله محتاج بتأمل است.  
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: شب چهاردهم  
شعبان ۱۳۱۰.  
روی برگ اول یادداشتی طبعی مورخ ۱۳۱۹  
و نیز تحدید اذان صبح در سنه تنگوزئیل ثبت  
شده است.  
جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، کاغذ بدرقه از  
صفحات نسخه خطی دیگری چسبانده شده  
است.  
۱۱/۲ × ۱۸ سم. ۶۱ گ. ۱۶ س.  
(ثبت ۹۰۱۸۳)

واندرون ابر و باد، طبله هم تیماج و با روکش  
ابر و باد.

۱۳/۵ × ۱۹/۵ (طبله ۹ سم). ۱۶۲ گ. ۱۵  
و ۱۷ س.

(ثبت ۹۰۱۸۵)

۱۴۶۸۸

تقویم سال ۱۲۶۶ قمری (تقویم - فارسی)  
از: ؟

تقویم سال ۱۲۶۶ قمری که به محاذات نقطه  
اعتدال ربیعی از اول حمل پس از انقضاء ۸ ساعت از  
شب پنجشنبه ۶ جمادی الاول ۱۲۶۶ ناقصه هجریه  
واقع می‌شود برای نظام العلماء تنظیم شده است. در  
این تقویم خسوف شب شنبه ۱۵ ربیع الاول ۱۲۶۷  
پیش بینی شده است.

آغاز: هو الله سبحانه و تعالی، سیاس و ستایش فزون از  
حد قیاس حکیمی را سزاست که بمقتضای حکمت کامله  
و قدرت شامله مهندس اراده ازلیه‌اش بیواسطه اندازه  
و مقدار...

خط: شکسته نستعلیق.

عناوین ثلث، رموز نجومی شنگرف یا سیاه،  
عناوین شنگرف یا مشکی درشت، داخل  
بعضی از خانه‌های تقویم با طلا پر شده،  
صفحات مجدول به طلا و مشکی و شنگرف با  
دورگیری گل‌های طلایی.

مهر «کتابخانه خصوصی داور ریاحی» در  
آغاز ثبت شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار.

۱۵ × ۱۹/۷ سم. ۱۸ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۹۰۱۸۶)

از: شهید ثانی، زین الدین بن علی عاملی  
(۹۶۶)

آغاز: نحمدك اللهم على البدايه في الدرايه و الروايه...  
نک: فهرست مرعشی، ش ۶۴۸۲.

۲. خلاصه الاقوال (رجال - عربی)

(پ ۱۶ - پ ۱۶۲)

از: علامه حلی، حسن بن یوسف بن المطهر  
(۷۲۶)

آغاز: الحمد لله مرشد عباده الى سبيل السداد...  
انجام افتاده: ... العلوی الحسینی عن البرهان محمد بن  
محمد بن علی الحمدانی...  
نک: فهرست مرعشی، ش ۱۰۸.

خط: نسخ. کاتب: صدر الدین که از جانب  
شمس الدین محمد مأمور شده. تاریخ کتابت:  
ربیع الآخر ۱۰۱۱ (پایان کتاب اول).

بین دو کتاب چند یادداشت رجالی و لغوی ثبت  
شده، کتاب دوم ظاهراً بخط دیگری است ولی  
در همان تاریخها نگاشته شده، مجموعه  
تصحیح شده دارای حاشیه نویسی به خطوط  
مختلف و نشانی بلاغ، عناوین شنگرف، روی  
بسمله در آغاز کتاب اول «وقف خاص» دارد،  
دو برگ از کتاب دوم جدا شده و در آخر قرار  
گرفته که خدا کند از نسخه جدا نشود  
و دردمندی دلسوز به صحافی آن اقدام ورزد  
چنانچه طبله آن نیز جدا شده و فعلاً لای نسخه  
جا سازی شده را و اگر این طبله جدا شود فکر  
می‌کنم اهل فن نیز بزحمت تشخیص دهند که  
این نسخه طبله‌ای داشته است.

جلد: مقوایی لبه‌ها و عطف تیماج مشکی رو

۱۴۶۸۹

این عمارت بصدق شد آباد

یاد از ما روان یوسف باد

مجموعه:

## ۱. تعبیر خواب (تعبیر خواب - فارسی)

(۱ پ - ۵۱ پ)

از: حاجی زین العابدین شیروانی

آغاز: در بیان تعبیر خواب و تحقیق بعضی مراتب که مناسب آنست راقم الحروف حاجی زین العابدین شیروانی در بندر اسکدار شخصی را ملاقات نمود که در فن تعبیر خواب یگانه ...

انجام: ... هر نوری بکیفیتی و خصوصیتی ممتاز از نور دیگر چنانکه گفته شود ان شاء الله تعالی.

## ۴. [احوال عارفان] (شرح حال - فارسی)

(۷۹ ر - ۹۶ ر)

از:؟

در شرح حال تفصیلی بعضی از عارفان: سید نور الدین نعمه الله ولی (۷۹ ر - ۹۰ پ)، شیخ ابراهیم درویشی (۹۱ ر - ۹۲ ر) شیخ اسماعیل کتال (۹۲ ر - ۹۶ ر).

## ۵. حکایت سلطان سنجر و حکیم سنائی

(۹۶ ر - ۹۸ ر) (پاسخ - فارسی)

در پرسش از مذهب حق و پاسخ سنائی بدین مطلع:

کار عاقل نیست در دل مهر دلبر داشتن

جان نگین مهر مهر شاخ بی بر داشتن

یا می‌گوید:

گرهمی خواهی که مهرت را بود مهر قبول

مهر حیدر بایدت با جان برابر داشتن

خط: نستعلیق خوش. تاریخ کتابت: شب

یکشنبه سیم جمادی الثانی ۱۳۱۰ در دار

السلطنه قزوین.

در خانه مرحوم میرزا هدایت در خدمت

مطاعی آقا قلی (پایان کتاب سوم)، پس از

کتاب سوم دو رقیمه از محمد علی خان رشوند

نقل شده (۷۵ پ - ۷۶ ر) و نیز چهره‌شناسی

و ذکر فضائل و ردائل انسانها با توجه به شکل

قیافه آنها (۷۷ ر - ۷۹ ر)، بین رساله‌ها

صفحاتی سفید است.

## ۲. خواب دیدن در ایام ماه (تعبیر خواب - فارسی)

(۵۷ ر - ۶۱ پ)

احتمالاً از: حاجی زین العابدین شیروانی

آغاز: در بیان خواب دیدن در هر ماه مستقول است از حضرت صادق علیه السلام که دیدن در اول هر ماه باطل است و در دویم و سیم برعکس است ...

انجام: ... گوش نکردن بر سخن ایشان نیز صواب باشد فیها القیاس و الله اعلم بالصواب.

## ۳. خواب نامه منظوم (تعبیر خواب - فارسی)

(۶۷ ر - ۷۵ پ)

از:؟

آغاز:

خواب دیدن ز جمله اهل بشر

خیر باشد ظهور او یا شر

هر که بیند بخواب اوج سما

یابد از لطف دوست برگ نوا

انجام:

- کاغذ: خطدار یا بی خط متفاوت.  
 جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضریبی ساده.  
 ۱۳/۵ × ۲۰/۷ سم. ۹۸ گ. ۱۵ س.  
 (ثبت ۹۰۱۸۷)
- ۱۴۶۹۰
- مجموعه:
۱. دیوان کلیم (شعر - فارسی)  
 (۱ - ۱۱۱ ر)  
 از: میرزا ابو طالب معروف به کلیم کاشانی  
 (۱۰۶۲)  
 آغاز افتاده:  
 گل دگر از خانه چشمم قدم بیرون نهی  
 ز آستانت.. بردم آنجا پاکدامن..  
 انجام:  
 حرفی که ز سعی خویش بستم این بود  
 کاسودگی کاهل از دستم رفت  
 سپس تاریخ فوت کلیم در این چهاربیت درج  
 شده:  
 دم پسین ز ابوطالب کلیم شنیدم  
 که گفت بلبل دستان زن قصور بهشتم  
 مناقبی که به مهر علی نوشت خیالم  
 بحسن شاه هر لفظ اوست حور بهشتم  
 مرا چو بیم زنیان در و ظلمت دوزخ  
 ز بهر شاه ولایت تمام نور بهشتم  
 بهشتی از سنه تاریخ فوت او چه طلب  
 بخوابش آمد و گفتا کلیم طور بهشتم  
 نک: فهرست دانشگاه، ۱۶/۱۶۷ ش ۵۹۶۲؛  
 ذریعه، ۹/۹۱۵، استوری، ۱/۵۷۲.
۲. [جنگ شعری] (شعر - فارسی)  
 (۱۱۱ پ - ۱۵۴ پ)  
 از:؟  
 اشعار گوناگون بدون ترتیب از شاعران مختلف  
 نظیر میر طغرا، کاتبی نیشابوری در مدح و منقبت  
 حضرات معصومین علیهم السلام و غیره، و نیز  
 اشعاری که به صورت ذکر جهت بر آورده شدن  
 حاجات پیشنهاد شده است.  
 خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: سال ۱۲۵۱  
 (۱۵۲ پ).  
 اشعاری در حاشیه نوشته شده با رمز (م ح م د  
 ص ا ل ح = محمد صالح) (۱۱۰ پ)، یا محمد  
 ابراهیم (۱۰۹ ر)، پشت برگ ۱۱۱ تاریخ  
 وفات حاجی محمد حسن و خانی ویردی بیک  
 در سال ۱۲۴۵ ثبت شده، کتاب اول دو ستونی  
 و بیت آخر هر قطعه پله‌ای، کتاب دوم راسته  
 و چلیپا یا عمودی، نسخه چرکین و صفحات  
 آغاز و انجام مرمت شده.  
 جلد: تیماج تریاکی ضریبی ساده، عطف چرم  
 قهوه‌ای.  
 ۱۵ × ۲۰/۷ سم. ۱۵۴ گ. ۱۴ س (دیوان  
 کلیم).  
 (ثبت ۹۰۱۸۸)
- ۱۴۶۹۱
- هیئت (فتحیه) (هیئت - فارسی)  
 از: علاء الدین علی بن محمد قوشچی (۸۷۹)  
 در مقدمه‌ای و دو مقاله و یک خاتمه. نسخه‌ای  
 دیگر از این کتاب در کتابخانه ملی ش ۱/۲۲۲ ف  
 وجود دارد و در فهرست آن ۳۱۷/۵ معرفی شده

- ۱۴۶۹۲  
**مختارنامه** (مقتل منظوم - فارسی)  
 از: آخوند ملا محمد خان (قی ۱۳)  
 منظومه‌ای بسیار مفصل در جریانات پس از  
 واقعه عاشورا و انتقام گرفتن مختار از قتله سید  
 الشهداء علیه السلام  
 آغاز:  
 بنام خداوند فرد جلیل  
 کنم ابتدا من بوجه جمیل  
 انجام:  
 هزاران درود و هزار آفرین  
 همه اهل بیتش بود طاهرین  
 خط: نستعلیق نازیبا. کاتب: ملا سکینه بنت  
 آخوند ملا محمد خان تصنیف کننده  
 مختارنامه. تاریخ کتابت: پنجشنبه ۵ محرم  
 ۱۲۶۳.  
 صفحات چرکین، بعضاً پارگی داشته و وصالی  
 شده است، عناوین سنگرف.  
 جلد: چرم قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار.  
 ۱۷/۲ × ۲۲/۷ سم. ۳۱۵ گ. ۱۵ س.  
 (ثبت ۹۰۱۹۰)
- ۱۴۶۹۳  
**مجموع قصائد:** (شعر - عربی)  
**الف - قصیده الاخیار فی ذکر الانبیاء اولی  
 الایدی والابصار:**  
 صلوات الله حقاً فی الازل  
 تحفة کل نبی فی الأوّل  
 وصفی الله بدع قطرة  
 صار مسجوداً لكل خیرة
- است بدون نام مؤلف، ولی نسخه مرعشی ش ۱۵۰  
 (فهرست مرعشی ۱۷۰/۱) نسخه از قوشچی  
 دانسته شده البته آغازش متفاوت است ولی علامه  
 والد حفظه الله اشاره فرموده‌اند که آغازها متفاوت  
 است. انجام آن نسخه، با انجام نسخه ما مطابقت  
 دارد.  
 آغاز: الحمد لله رب العالمین.. اما بعد این کتاب مشتمل  
 است بر مقدمه‌ای و دو مقاله و خاتمه...  
 انجام: ... و اعظم ثوابت مرصوده بیست و نه برابر زمین  
 است.  
 خط: شکسته نستعلیق. کاتب: یوسف رضاء بن  
 عبدالله کنرداری (من اعمال فارس). تاریخ  
 کتابت: یکشنبه ۲۵ ذی الحجه ۱۰۲۶ در بلدة  
 طیبه حیدر آباد، تصحیح شده، صفحه عنوان  
 دارای سر لوح زیبا، صفحات مجدول به طلا  
 و لاجورد، بعضی از اشکال سنگرف یا سبز، در  
 پایان قصیده‌ای است غزّاء در مدح حضرت  
 علی بن ابی طالب علیه السلام، ناظم آن را  
 (لراقمه) نوشته و به نام خویش تصریح نکرده  
 ولی احتمال دارد کاتب نسخه باشد، بدین  
 مطلع:  
 دمی که بر کشم از سینه آه پنهانی  
 فضای چرخ شود رشک شام ظلمانی  
 ز عافیت نتوان دید رنگ در عالم  
 برون رود اگر از بزم من پریشانی  
 جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا، لبه‌ها تیماج  
 دیگر، درون تیماج زرشکی.  
 ۱۰/۴ × ۱۸ سم. ۴۵ گ. ۱۵ س.  
 (ثبت ۹۰۱۸۹)



- ب - قصیده و جیزه جامعه فی مديح الائمة و سلام و تحية :  
عليهم السلام و التحية :  
بصلاة الرب صلوا اخوتي  
سلموا من بعدها للصفوة  
هم شمس في السموات العلى  
هم بدور مذهبات الظلمة  
ج - قصيدة معراجية :  
من يتلغن سلامى ارض بطحاء  
الى جناب سرى منها بايحاء  
فى ليل مظلمة دهماء مدلجاً  
نور علا عرشه من طور سيناء  
د - قصيدة نبوية عليه وآله الف صلاة  
و تحية :  
بحمد الله فايض المد والجزر  
بخير الورى الخيرات براً و فى البحر  
شراع بحار العالمين محمد  
عليه صلوة الرب فى الشفع والوتر  
بخش عمدهاى از اين قصيده در مدح ائمه اثنا  
عشر عليهم السلام مى باشد.  
ه - قصيدة علوية عليه الف صلاة و تحية :  
اهل سيب جود فى البيادى لتيار  
و هل فيض جود فى البوادي لديار  
حباء العلا قد فاق كل عليّة  
فهل الهيام فى الهوى سيب مدرار  
و - القصيدة الجامعة المسماة بالشفافية :  
و ميض بارقة من ساحة القدم  
اضاء شارقه رأساً الى القدم  
و من محامد قدس طاب من شيم  
لذكر طهر صفات من ذوى الهمم  
ز - قصيدة فاطمية زهرائية عليها الف صلاة  
(ق ۶)
- رب بحق فاطم  
بضعة خير خاتم  
فوزة كل غانم  
منحة وهاب المنن  
سپس قصائدى بترتيب در مدح هر يك از ائمه  
اثنا عشر عليهم السلام آورده كه اختصاراً به همين  
مقدار بسنده گرديد.  
انجام:  
و يوم حشر و نشر و يوم مسألة  
لدى الصراط اغشنا يوم ميزان  
بحق صاحب دار اختمن لنا  
بحب خير وصي زد باحسان  
به دو تصوير از نسخه در پايان فهرست رجوع شود.  
خط: نسخ بسيار زيبا معرب. تاريخ كتابت:  
سده سيزدهم.  
دو ستونى در جداول طلا و مشكى، عناوين  
رنگى نويسى در زمينه نقره يا طلايى، صفحه  
اول داراى سرلوح زيبا، صفحات مجدول به  
طلا و مشكى، در چند برگ پايانى صفحات  
مجدول سفيد مانده است.  
جلد: تيماج دو رو، رو مشكى ترنج  
و سرترنج دار فرسوده درون قهوه‌اى.  
۱۶/۳ × ۲۵/۵ سم. ۹۳ گ. ۱۳ س.  
(ثبت ۹۰۱۹۱)
- ۱۴۶۹۴  
خمسه نظامى (پنج گنج) (شعر - فارسى)  
از: ابو محمد ويس بن يوسف نظامى گنجوى

- نک: فهرست مرعشی، ش ۳۲۸. فهرست مرعشی، ۹۴/۲۸ ش ۱۱۰۶۸.
- خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده یازدهم.
- خط: نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.
- ابتدای هر یک از کتابهای خمسه درون کتیبه تزیینی زیبا و کوچک که عنوان کتاب با طلا درون آن نوشته شده، عناوین شنگرف، اشعار چهار ستونی و فواصل ستونها با طلا خط کشی شده، صفحات مجدول به طلا و زنگار و لاجورد، دارای تصحیحات، نسخه قدیم و صالی شده و اکنون اوراق از هم پاشیده و احتیاج به صحافی دارد.
- برگ اول دارای سر لوح ظریف و زیبا، صفحات مجدول به طلا و مشکی و لاجورد، آیات به خط نسخ معرب و بر فراز آن شنگرف، نشانیها و عناوین هم شنگرف، دارای تصحیحات. جلد: چرم مشکی ضربی ترنج و سرترنج دار. ۳۱×۲۱ سم. ۲۲۰ گ. ۲۰ س. (ثبت ۹۰۱۹۳)
- جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی سوخت معرق با نقوش ترنج و سرترنج و لچکی. ۱۵/۵×۲۸/۳ سم. ۳۱۷ گ. ۱۹ س. (ثبت ۹۰۱۹۲)
- ۱۴۶۹۶
- مجموعه:
۱. العوامل (نحو - عربی) از: ملا محسن بن محمد طاهر قزوینی (ق ۱۲) نک: فهرست مرعشی، ش ۹۶۰.
۲. شرح الانموذج (نحو - عربی) از: جمال الدین محمد بن عبد الغنی اردبیلی (۶۴۷) نک: فهرست مرعشی، ش ۸۰۷۷، فهرست خطی مرکز احیاء، ش ۳۵۲. نسخه‌ای دیگر به شماره ۱۴۷۸۲ و غیره خواهد آمد.
- ۱۴۶۹۵
- فلک النجات (تاریخ معصومین - فارسی) از: محمد صادق بن حسین علی گلپایگانی متخلص به مدهوش (پس از ۱۲۴۷) مشتمل بر دو جلد در حالات حضرات معصومین از خاتم انبیاء تا خاتم اوصیاء علیهم السلام با مقدمه‌ای در آداب تعزیت و ثواب گریستن و گریاندن، به نام فتحعلی شاه قاجار و اهدا شده به حیدر قلی میرزا. آغاز: کشتی نجات گرفتاران و رطه گناه حمد ذو الجلالیست جلت عظمته... انجام: ... خوش آنکه شادی خود بغم فروخت و اندوه دین بجان خرید. نک: فهرست گلپایگانی، ۱۳۸/۲ ش ۹۳۱؛
- خط: نستعلیق مایل به نسخ نازیبیا (چند برگ اول به خط نسخ). کاتب: محمد شعبان بن میرزا ابراهیم رودباری، در مدرسه حاجی ملا صالح در حجره فوقانی به سال ۱۲۶۹ (کتاب اول)، و در حجره زاویه در ماه ذی حجه ۱۲۷۰ (کتاب دوم) را پایان داده است.

- عناوین غالباً قرمز .  
 ۱۴۶۹۹  
**الاتقان فی علوم القرآن** (علوم قرآن - عربی)  
 از: جلال الدین عبد الرحمن بن ابی بکر سیوطی  
 (ثبت ۹۰۱۹۴) (۹۱۱)  
 آغاز: الحمد لله الذی انزل علی عبده الكتاب تبصرة  
 لأولی الالباب....  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۷۹۹۰.  
 خط: نسخ. تاریخ کتابت: سال ۱۱۸۱.  
 تصحیح شده و نشانی بلاغ دارد، عناوین  
 و نشانها شنگرف.  
 جلد: تیماج مشکی ترنج و سرترنج و لچکی  
 و گره‌دار، طبله هم دارای لچکی و سرترنج  
 و گره.  
 ۱۶ × ۲۲ (طبله ۱۳/۵) سم. ۲۴۹ گ. ۲۱ س.  
 (ثبت ۹۰۱۹۷)
- ۱۴۶۹۷  
**قصص الانبیاء** (داستان - فارسی)  
 از: ؟  
 باید با کتابهای قصص الانبیاء تطبیق شود.  
 آغاز افتاده: .. تا عجایب و غرایب و عذاب دوزخ را بدید  
 چون بیرون آمدند گفت لا محال مرا باید که بهشت را به بینم تا  
 ترا من خوشی و راحت آن دیده‌ام و شنیده‌ام.  
 انجام: ... وی را با آسمان بردند ملك تعالی حجاب از  
 پیش آسپه برداشت که.  
 خط: نستعلیق خوش ترکیب، آیات نسخ  
 معرب مایل به ثلث. تاریخ کتابت: احتمالاً از  
 سده یازدهم.  
 عناوین شنگرف، بر فراز نامهای خاص و آیات  
 شنگرف، نسخه مرمت و وصالی شده است.  
 جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی گره دار، عطف  
 جدیداً بازسازی شده با چرم قهوه‌ای.  
 ۱۷/۵ × ۲۲/۵ سم. ۱۶۹ گ. ۱۴ س.  
 (ثبت ۹۰۱۹۵)
- ۱۴۶۹۸  
 این نسخه، هنگام فهرست‌نگاری در  
 دسترس نبود، و تنها ناقصی این مجلد  
 است.
- ۱۴۷۰۰  
**حاشیه شرح الملخص** (هیئت - عربی)  
 از: نظام الدین عبد العلی بن محمد بیرجندی  
 (۹۳۴)  
 آغاز: الحمد لله رب المشارق والمغرب مزین السماء  
 بالكواكب الثواقب.. وبعد فهذه تعليقات علی المواضع  
 المشکلة....  
 انجام: ... والشهر الشمسی الحقیقی قد یزید علیه وقد  
 یساویه وقد ینقص عنه.  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۶۴۷.  
 خط: نسخ. کاتب: عبدالله بن میرزا رسول.  
 تاریخ کتابت: سال ۱۲۹۷ در قصبه رواندز در  
 خدمت افضل المتأخرین واعلم المتبحرین  
 مولانا حاج ملا عمر افندی خیلاتی، و این دو

- بیت را در انجامه نگاشته:
- ای دل طلب کمال در مدرسه چند  
تحصیل علوم حکمت و فلسفه چند  
هر فکر که جز ذکر خدا وسوسه است  
شرمی ز خدا بدار این وسوسه چند  
با حواشی فراوان در اطراف و لابلائی سطور،  
عناوین در حاشیه شنگرف، بر فراز متن  
و عناوین «قوله» نیز شنگرف، در پایان مهر  
بیضوی «حاجی ابراهیم ۱۲۹۷» به چشم  
می‌خورد، در آغاز اقرارنامه‌ای ثبت شده که در  
محکمه قاضی عبد القادر انجام شده در سال  
۱۳۰۳.
- جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی ترنج  
و سرترنج‌دار معرق با گره اندازی ضربی در  
لبه‌های جلد.
- ۱۶ × ۲۲ سم. ۱۴۵ گ. ۱۶ س.  
(ثبت ۹۰۱۹۸)
- ۱۴۷۰۱
- مجموعه:
۱. حاشیه شرح الهدایة (حاشیه لاری)  
(فلسفه - عربی)  
از: مصلح الدین محمد بن صلاح الدین بن جلال  
الدین لاری (حدود ۹۸۰)  
آغاز: الحمد لله الذي تخلص بهداية حكمته حواشي  
قلوبنا عن غواشي الريب والاهام...  
انجام: ... لأن كرة الارض ليس لها التحت من الجهات.  
نک: فهرست مجلس، ش ۸۶۰.
۲. حاشیه حاشیه اللاری علی شرح الهدایة  
(فلسفه - عربی)
- از: عبدالله بن حیدر بن احمد  
آغاز: الحمد لله العليم الحكيم والسلام على رسوله  
الكریم و علی آله واصحابه هداة الصراط المستقیم... حکمت  
المراد بحكمة الله تعالى علمه بالاشياء...  
انجام: ... فی المتحيزات من حيث الحيز قیاس مع  
الفارق.
- خط: نسخ. کاتب: ابراهیم (سمی خلیل الله) بن  
میرزا رسول. تاریخ کتابت: ۸ جمادی الثانی  
۱۳۰۲ (پایان کتاب اول) با مهر بیضوی  
«حاجی ابراهیم»، کتاب دوم را چاشت جمعه  
۲۴ ربیع المولود ۱۳۰۳ نگاشته است، در دو  
برگ پایانی محاکمات مولی احمد بن حیدر بر  
شرح عقائد جلالی به نقل از خط مبارکش نقل  
شده توسط کاتب نسخه در سال ۱۳۰۴،  
عناوین و بر فراز رؤوس مطالب و شماره‌های  
ارجاعات ضمیرها شنگرف، تصحیح شده.  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ساده.  
۱۵/۳ × ۲۲/۲ سم. ۱۸۲ گ. ۱۸ س.  
(ثبت ۹۰۱۹۹)

- ۱۴۷۰۲
- تسهیل الفوائد و تکمیل المقاصد (نحو - عربی)  
از: ابن مالک محمد بن عبد الله طائی جیانی  
(۶۷۲)  
آغاز: قال الشيخ الامام العلامة.. هذا كتاب فی النحو  
جعلته بعون الله مستوفياً لاصوله...  
انجام افتاده: ... و یکتب بلام واحده الذی و جمعه و التی  
و فروعه..  
نک: فهرست مرعشی، ش ۱۷۱۸.  
به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.

ربیع الاول ۹۸۴ (پایان کتاب، ولی شرف نامه را ۲ صفر همین سال نگاشته)، یادداشتی از یعقوب غلام خان در سال ۹۸۶ در انجامه نیز مشهود است، سه تا از کتابهای خمسه دارای سر لوحی زیبا، صفحات مجدول به طلا و شنگرف و زنگار و لاجورد و مشک، بعضی از تصحیحات در نسخه بیرون از جدول کتاب بوده که هنگام متن و حاشیه آن قسمت نیز لحاظ شده و صدمه‌ای ندیده سپس در حاشیه جدید نیز نسخه مقابله شده و حواشی و تصحیحاتی دارد، عناوین اشعار به شنگرف یا لاجورد، مخزن الاسرار نیز بعداً افزوده شده و تاریخ کتابت سال ۱۰۶۵ را دارد، هفت پیکر نیز به دست کاتبی دیگر فرجام یافته به نام عنایت الله بن میر محمد جعفر مرعشی در شب جمعه ۴ جمادی الاول ۱۰۷۱، پایان هفت پیکر یادداشتی تاریخی و مفصل درج شده در هشتم خرداد ماه ۱۳۰۷ توسط سلطان ابراهیم عامری درباره کشمکشهای انتخابات در نائین و استنباط آزاد نبودن انتخابات در سایر شهرها<sup>۱)</sup>، پایان شرف نامه یادداشت مطالعه و اصلاح کتاب به سال ۱۰۹۷ در اصفهان مشهود است، کتاب محمود و ایاز نیز بنظر می‌رسد قرن یازدهم کتابت شده باشد (با کتابت مخزن الاسرار شبیه است و آغاز آن سر لوح مشابهی با آن دارد)، مجموعه چهار ستونی،

خط: نسخ نیکو مایل به تعلیق کم نقطه. تاریخ کتابت: سده نهم.  
عناوین و رؤوس مطالب شنگرف، داخل قوس بعضی از کلمات نظیر (منها) شنگرف، بعضی از صفحات دارای حواشی فراوان و متن هم اعراب گذاری شده، نسخه تصحیح شده و نفیس است.  
جلد: تیماج زرشکی فرسوده جلد پشت افتاده و بجای آن تیماج کرم استفاده شده.  
۱۷/۷ × ۲۶/۲ سم. ۱۱۲ گ. ۱۵ س.  
(ثبت ۹۰۲۰۰)

۱۴۷۰۳

مجموعه:

۱. محمود و ایاز (شعر - فارسی)  
(۱ پ - ۱۰۳ پ)  
از: زلالی خوانساری  
انجام افتاده:  
چو داغ لاله زاران جمع گشتند  
همه پروانه یک شمع گشتند
۲. خمسه نظامی (پنج گنج) (شعر - فارسی)  
(۱۰۴ پ - ۳۶۱ پ)  
از: ابو محمد ویس بن یوسف نظامی گنجوی  
(ق ۶)  
به شماره (۱۴۶۹۴) رجوع شود.  
مجموعه متن و حاشیه شده و قبلاً جدا بوده است.

(۱) این یادداشت را در پیام بهارستان، دوره دوم، پائیز ۱۳۸۸، ش ۵، بچاپ رساندم با عنوان: «انتخابات نائین در سال ۱۳۰۷ شمسی».

خط: خمسه نظامی به خط نستعلیق نیکو، تاج الدین بن شمس الدین عرب الحسینی، شنبه از

- فواصل جداول و عناوین شنگرف.  
جلد: چرم قهوه‌ای.  
۱۹ × ۲۷/۳ سم. ۳۶۳ گ. ۲۰-۲۱ س.  
(ثبت ۹۰۲۰۱)
- ۱۴۷۰۴  
اشعة اللمعات فی شرح المشکات (فقه - فارسی)  
از: شاه عبد الحق بن سیف‌الدین دهلوی  
(۱۰۵۲)  
آغاز: کتاب البیوع، بیع گاهی بمعنی عقد آیه که اثر آن بر  
آمدن مال است از ملک یکی...  
انجام: ... در سحرها به بیند که وقت سعادت و اجابت  
است رواه الترمذی و الدارمی.
- خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: وقت  
چاشت پنجمین ۱۲ جمادی الثانی ۴۶  
(احتمالاً ۱۰۴۶ یا ۱۱۴۶).  
عناوین شنگرف، صفحات مجدول به شنگرف  
و لاجورد، صفحه آغازین دارای سر لوح  
متوسط، بر فراز عبارات عربی شنگرف، نسخه  
مرمت شده..  
جلد: چرم مشکلی ضربی ترنج و سرترنج  
ولچکی دار.  
۲۱/۶ × ۳۲ سم. ۲۹۶ گ. ۲۹ س.  
(ثبت ۹۰۲۰۲)
- ۱۴۷۰۵  
عیون اخبار الرضا (ع) (حدیث - عربی)  
از: شیخ صدوق، محمد بن علی بن بابویه قمی  
(۳۸۱)  
برگ اول افتاده است.
- آغاز افتاده: ... علیهم السلام فصنفت هذا الكتاب  
لخزانه المعمورة...  
نک: فهرست مرعشی، ش ۱۹۷.  
خط: نسخ. کاتب: محمد صادق. تاریخ کتابت:  
یکشنبه ۱۴ ذی الحجه ۱۰۸۳.  
تصحیح شده با نسخه بدل، دارای بعضی  
حواشی لغوی - توضیحی. عناوین و جدول  
ساده صفحات شنگرف.  
جلد: تیماج زرشکی، عطف و لبه‌ها تیماج  
قهوه‌ای ضربی گره‌دار.  
۱۶ × ۲۵/۴ سم. ۲۰۴ گ. ۲۱ س.  
(ثبت ۹۰۲۰۳)
- ۱۴۷۰۶  
مجموعه:  
۱. [شرح حال عطار] (شرح حال - فارسی)  
(۳ پ - ۹ پ)  
آغاز: ذکر شیخ فریدالدین عطار علیه‌الرحمه و هو محمد  
بن ابراهیم العطار النیشابوری مرتبه او عالی است و مشرب  
اوصافی...  
به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع  
شود.
۲. پندنامه (اخلاق - فارسی)  
(۱۰ پ - ۵۲ پ)  
از: فریدالدین محمد بن ابراهیم عطار  
نیشابوری (۵۹۵)  
آغاز:  
حمد بیحد آن خدای پاک را  
آنکه ایمان داد مشتی خاک را

- به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود. خط: شکسته نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: سال ۱۲۹۵.
- برگ آغازین پندنامه مرصع با سر لوح ظریف و زیبا و نقوش گل‌های رنگارنگ، بین سطور طلا اندازی دندانموشی، بقیه صفحات نیز مجدول به طلا و مشکی و لاجورد، دو ستونی، سطر عنوانها جداول را قطع کرده و به سنگرف نگاشته شده، فهرست کتاب پندنامه نیز در آغاز کتاب در دو صفحه درج شده، مجدول و نوشته‌ها و ستونهایش مشکی و سنگرف و لاجورد.
- جلد: تیماج سبز یشمی، لبه‌ها و اندرون تیماج قهوه‌ای.
- ۱۲/۳ × ۱۹/۸ سم. ۵۳ گ. ۱۱ س. (ثبت ۹۰۲۰۳)
- ۱۴۷۰۷
- مجموعه:
۱. اخلاق ناصری (اخلاق - فارسی) (۱ پ - ۹۴ ر)
- از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن الحسن طوسی (۶۷۲)
- آغاز: حمد بیحد و مدح بیعد لایق حضرت عزت مالک الملکی باشد...
- نک: فهرست مرعشی، ش ۱۷۲۷.
۲. اوصاف الاشراف (اخلاق - فارسی) (۹۴ پ - ۱۱۷)
- از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن
- الحسن طوسی (۶۷۲)
- خط: شکسته نستعلیق زیبا. کاتب: ابو الفتح دوانی. تاریخ کتابت: روز جمعه ۲۵ رجب ۱۰۷۲، مجموعه تصحیح شده و نسخه بدل دارد، بین دو رساله یادداشتی است تزئین شده که بنظر می‌رسد تاریخ آن (سال ۹۹۶) مخدوش باشد چون ظاهراً به خط همان دوانی است که در پایان نسخه تصریح به سال کتابت کرده بود، دو صفحه اول از هر دو کتاب دارای سر لوح متوسط، بین سطور زرین دندانموشی، صفحات مجدول به طلا و مشکی و لاجورد، عناوین سنگرف.
- جلد: تیماج مشکی معرق سوخت با گل‌های الوان در تزئینات ترنج و سرترنج و لچکی.
- ۱۱/۵ × ۲۰/۵ سم. ۱۱۸ گ. ۱۶ س. (ثبت ۹۰۲۰۵)
- ۱۴۷۰۸
- مرشد العوام (فقه - فارسی)
- از: میرزا ابوالقاسم بن حسن گیلانی قمی (۱۲۳۱)
- آغاز افتاده: .. واستنجا بدست راست و بدست چپ هرگاه درو انگشتری باشد....
- نک: فهرست مرعشی، ش ۱۰۳۵۰.
- خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: سال ۱۲۳۰.
- نسخه خسته و آسیب دیده و لبه‌های کاغذها دود خورده و رطوبت دیده و متن چرکین است،

- عناوین شنگرف.  
جلد: تیماج تریاکی معرق سوخت ترنج  
و سرترنج دار.  
۱۳ × ۲۰/۵ سم. ۱۹۴ گ. ۱۶ س.  
(ثبت ۹۰۲۰۶)
- از: میان محمد اشرف  
آغاز افتاده: .. می آمد و راز داران دین فخرالدین رازی را  
و جهم العاقبة گفته اند...  
انجام: ... از اعانت حق بخیر ختم کنند.  
خط: نستعلیق هندی. کاتب: محمد اشرف  
(همنام با مؤلف چنانچه تصریح کرده) به  
دستور میان سید محمد اشرف که او نیز با مؤلف  
و کاتب هم نام است و هر دو شاگرد مؤلف  
بوده اند. تاریخ کتابت: یکشنبه وقت چاشت  
۱۱ جمادی الثانی ۱۱۵۸ (سال ۲۸ محمد  
شاهی).  
تصحیح شده دارای حاشیه نویسی توضیحی،  
عناوین و نشانیها شنگرف.  
کاغذ:حنایی پر رنگ لبها رطوبت دیده.  
جلد: چرم قهوه‌ای ترنج دار.  
۱۵/۳ × ۲۱/۷ سم. ۱۳۰ گ. ۱۵ س.  
(ثبت ۹۰۲۸۰)
- ۱۴۷۰۹  
کلیات سعدی (ادب و شعر - فارسی)  
از: شیخ مصلح الدین بن عبدالله سعدی شیرازی  
(۶۹۱)  
انجام افتاده:  
معما، دیدم دو جوان راکه همی عربده کردند  
هر دو ز یکی اصل نه هم شکل و نه همتا  
به شماره (۱۴۶۳۱) رجوع شود.  
خط: نستعلیق زیبا. تاریخ کتابت: سده  
سیزدهم.  
دیباچه ابتدای بوستان و گلستان و غزلیات  
دارای سر لوح زیبا و متنوع، در بقیه بخشها نیز  
گاهی کتبه‌ها یا آرایه‌های تزئینی زیبایی دارد،  
اشعار دو ستونی با یک ستون به چلیپا که در  
کنار آن جای گرفته، فواصل بین ستونها  
و جداول کلی طلا و مشکی.  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی سوخت معرق ترنج  
و سرترنج و گره دار.  
۱۳ × ۲۰/۷ سم. ۳۹۲ گ. ۱۷ س.  
(ثبت ۹۰۲۰۷)
- ۱۴۷۱۱  
دیوان نظیری (شعر - فارسی)  
از: ملا محمد حسین نظیری نیشابوری  
(۱۰۲۱)  
آغاز:  
ای بخرامش چو پیل ما همه ویران او  
هر چه ز ما شد خراب رفت بجولان او  
خاطر پر شغل ما گشت ز ما ساده تر  
کلبه درویش شد عرصه میدان او  
انجام افتاده:  
از دور مسافتی که ما نزدیکست  
آن عاقل قرب خویش اگر آگاهست(?)
- ۱۴۷۱۰  
تحفة حسینی [در فقه حنفی]  
(فقه حنفی - فارسی)



نک: ذریعه، ۱۲۱۳، فهرست مشترك، ۷/۷۸۸، سپهسالار، ۲/۶۹۰ ش ۳۸۳.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده دوازدهم.

برگ اول دارای سرلوح زیبا، نسخه رطوبت دیده و فرسوده و خسته است، عناوین شنگرف.

جلد ضربی، از معدود جلدهایی است که اشعار نستعلیق زیبا بر روی آن کلیشه شده و تقریباً تمام جلد را پوشانده است، متن دو رباعی که رو و پشت جلد تکرار شده این است:

روی تو که مهر بی زوال آمده است

آیینت حسن لا یزال آمده است

هر جا که ز نعلین تو مانده است نشان

محراب سجود اهل حال آمده است

\*\*\*

سحرم هانتف میخانه به دولتخواهی

گفت باز آی که دیرینه این درگاهی

همچو جم جرعه درکش که ز سر ملکوت

پرتو جام جهان بین دهدت آگاهی<sup>۱)</sup>

به تصویری از روی جلد در پایان فهرست رجوع شود.

جلد: تیماج تریاکی ضربی با اشعار برجسته و نقوش برجسته، لبه‌ها و عطف تیماج قهوه‌ای روشن یا گالینگور پارچه‌ای زرشکی.

۱۸/۲ × ۹/۳ سم. ۱۲۰ گ. ۱۸ س.

(ثبت ۹۰۲۰۹)

۱۴۷۱۲

نخب المناقب لآل ابی طالب

(مناقب معصومین - عربی)

از: ابو عبدالله حسین بن جبر (جبیر) (ق ۷) منتخبی است از مناقب ابن شهر آشوب.

در یادداشتی بر صفحه اول این کتاب چنین آمده: «نخب المناقب لآل ابی طالب لابی عبدالله الحسین بن جبیر تلمیذ نجیب الدین علی بن فرج الذی کان تلمیذ ابن شهر آشوب مؤلف اصل الکتاب. این کتاب به تحقیق مخدومی یگانه حضرت سید والد حاج سید احمد حسینی اشکوری دام ظلّه العالی بچاپ رسیده است. نسخه اساس ایشان مخطوطه کتابخانه مؤسسه امام هادی علیه السلام در مشهد مقدس بوده است.

آغاز: الحمد لله الذی خلق الارواح بقدرته و سخر الريح بشراً بین یدی رحمته ...

انجام:

ولتسعة من نسلهم

بهم القيامة قائمة

خط: نسخ. کاتب: عرفات بن محمد بن حسن

معلم. تاریخ کتابت: جمعه ۲۵ رجب ۱۱۰۱.

عناوین و نشانیها شنگرف، تصحیحاتی دارد اندک.

در پایان یادداشت تملک محمد علی بن احمد بن علی بن ناصر بن علی بن ناصر معلم درج شده.

کاغذ: ضخیم.

جلد: تیماج زرشکی سوخت معرق ترنج

و سرترنج‌دار فرسوده و موریانه خورده، عطف

(۱) در موزه هنرهای تزئینی جلدی است که همین چهار بیت در آن حک شده و روی آن چنین آمده: «عمل قاری صدیق ۱۳۰۹».

۳. **قرة العين في بيان ان التبرع لا يبطله الدين**  
(فقه - عربی) (۵۶ پ - ۸۶ پ)  
از: شهاب‌الدین احمد بن محمد ابن حجر  
هیتمی (۹۷۴)  
در سال ۹۶۱ در مکه مشرفه پرداخته شده،  
وقتی سید محمد عیدروس حسینی علوی  
حضورش رسیده و سپس جریان مفصل آنرا در  
مقدمه ذکر کرده است.  
آغاز: الحمد لله الذي غرقت في بحر سَمَدِيَّةِ عقول  
الحكماء وترقت في نعوت صمديته علوم العلماء...  
انجام: ... يا رينا لك الحمد كما ينبغي لجلال وجهك ..  
وان تبارك افضل بركة على افضل خلقك... والحمد لله رب  
العالمين.
۴. **التخليص الاخرى في حكم الطلاق المعلق  
بالابرا**  
(فقه - عربی) (۸۶ پ - ۹۶ پ)  
از: شهاب‌الدین احمد بن محمد ابن حجر  
هیتمی (۹۷۴)  
تلخیص کتاب الطلاق از کتاب «المحرر من  
الآراء» سهودی است با تصریح به آراء خودش.  
آغاز: الحمد لله الواحد الاحد الاحد<sup>(۱)</sup> المنزه عن الشريك  
والزوجة والولد...  
انجام: ... فيكون كقوله انت طالق ان ابرأتني من  
صداقك.
۵. **مبلغ الارب في فخر العرب** (حدیث - عربی)  
(۹۶ پ - ۱۱۳ ر)
۱. دو «الاحد» پشت سر هم آمده، به قرینه جملات بعد  
درست است.
- تیماج قهوه‌ای روشن.  
۲۰ × ۲۹/۲ سم. ۲۵۵ گ. ۲۳ س.  
(ثبت ۹۰۱۲۰)  
۱۴۷۱۳
- مجموعه:**  
۱. **النعمة الكبرى على العالم بمولد سيد ولد آدم**  
(ص) (مولد النبی) (تاریخ معصومین - عربی)  
(۱ - ۴۵ ر)  
از: شهاب‌الدین احمد بن محمد ابن حجر  
هیتمی (۹۷۴)  
آغاز: بسمله، و صلى الله على سيدنا محمد وعلى آله  
وصحبه وسلم الحمد لله اتم الحمد واكمله واشكره افضل  
الشكر واشمله اذ بعث فينا...  
انجام: ... ثم لما بلغ صلى الله تعالى عليه وآله وسلم  
اربعين سنة ارسله الله تعالى رحمة للعالمين.. ودهر الداهرين  
والحمد لله رب العالمين.
۲. **تطهير الغيبة عن دنس الغيبة (اخلاق - عربی)**  
(۴۵ ر - ۵۶ پ)  
از: شهاب‌الدین احمد بن محمد ابن حجر  
هیتمی (۹۷۴)  
در باب غیبت، که به درخواست بعضی از  
عارفان تألیف شده است، در مقدمه‌ای و سه باب  
و یک خاتمه.  
آغاز: اما بعد حمد الله تعالى على انفاسه والصلاة على  
خير خلقه محمد وآله واصحابه الحافظين لذمامه فهذا  
كتاب...  
انجام: ... مع الذين انعم الله عليهم من النبيين  
والصديقين والشهداء والصالحين وحسن اولئك رفيقاً.

انجام: ... ان یعدنا عنها وعن اسبابها انه جواد کریم رؤوف رحیم .

**۸. الاناقاة فی ما جاء فی الصدقة والضيافة**

(۱۵۳ ر - ۲۱۰ پ) (حدیث - عربی)  
از: شهاب الدین احمد بن محمد ابن حجر هیتمی (۹۷۴)

چون در بلاد بجیله و اطراف یمن و حجاز چند سال قحطی بوده و عده‌ای به مکة مشرفه کوچ کرده‌اند مؤلف این رساله را در سال ۹۵۰ نگاشته در ترغیب به صدقه و مهمان نوازی و احکام آن .

آغاز: الحمد لله الذى اختص من شاء من عباده بمزايا انعامه الظاهرة و الهمهم لشكرها و القيام بموجب حقها...  
انجام: ... سبحانه اللهم و تحيتهم فيها سلام و آخر دعواهم ان الحمد لله رب العالمين .

**۹. حواشى فقهية**

(۲۱۱ ر - ۲۲۳ پ)  
از: ملا یحیی حواشى فقهی است بر ابواب وضوء، صلاة، اعتكاف، بیع، تفلیس، اجاره، احياء موات، فرايض، جراح، صید و ذبایح، اطعمه، نذر و شهادت

آغاز: قوله و هو معقول المعنى اى الوضوء متصور معناه و حکمته و فی هذا ردّ على من زعم انه تجدى...  
انجام افتاده: ... ذلك الحيوان حرام لوجود المعاون المشروط عدم (كذا) لتلا تجتمع..  
البته این تتمه در سر برگ پایانی نسخه آمده و انجام نسخه چنین است: «تعرف ان الشهادة منهم ليست مبنية على ذلك الاعتقاد».

از: شهاب الدین احمد بن محمد ابن حجر هیتمی (۹۷۴)

در تعریض به بعض عجم نسبت به عرب و بیان مفاخر عرب در پرتو احادیث .

آغاز: الحمد لله الذى اختص العرب من بين سائر الامم بمزايا لا تحصى... .

انجام: ... وقتنا للاستمساک بالنسنن الاعدل الاقوم و تجاوز عنا ما علمنا و ما لم نعلم انه على كل شىء قدير و بالاجابة جدیر .

**۶. تحرير المقال فى آداب و احكام و فوائد يحتاج اليها مؤدّبوا الاطفال**

(۱۱۴ پ - ۱۳۸ پ)  
از: شهاب الدین احمد بن محمد ابن حجر هیتمی (۹۷۴)

آغاز: الحمد [ لله ] الذى شرف حملة الكتاب و معلميه بأن جعلهم خير خلقه و ساداتهم... .

انجام: ... واسيغ علينا من جلائل نعمته و لطائف حكمته و دقائق معرفته .

**۷. تحذير الثقات من اكل الكفتة و القات**

(۱۳۹ ر - ۱۵۲ پ) (فقه - عربی)  
از: شهاب الدین احمد بن محمد ابن حجر هیتمی (۹۷۴)

در حکم فقهی کفته و قات که اهل یمن استفاده می‌کنند . سبب تألیف آن ، رسائل علمای صنعا و زبید در حکم مسأله بوده که سال ۹۴۹ در مکة نزد مؤلف رسیده و مناسب دیده موضوع را بررسی کند .  
آغاز: اللهم ان مننت على المصطفين من عبادك بمجانبة سبل الشبهات و حيوتهم بان يزودوا الناس... .

## ۱۰. الافادة لما جاء في المرض والعبادة

( ۲۲۳ ر - ۲۲۳ پ ) ( آداب - عربی )

از: ملا یحیی

در فضائل عبادت مریضها و آداب و احکام آنها، در مقدمه‌ای و ۳ فصل و یک خاتمه.

آغاز: الحمد لله الذي جعل الامراض مكفرات لهذه الامة عظيم الذنوب ...

انجام: ... صلى عليه سبعون الف ملك حتى يصبح.

## ۱۱. مزيل الاوهام (رسالة في وقت اعتبار الايمان

و الكفر و ايمان فرعون) (اعتقادات - عربی)

( ۲۲۴ ر - ۲۲۹ پ )

از: عبد الرحمن جلی

در اینکه تا چه زمانی ایمان آوردن مورد قبول است و اینکه ایمان فرعون چگونه مقبول نیافتاد.

آغاز: الحمد لله الذي لا يوجد شيء من الاشياء الا باذنه والصلاة والسلام على محمد وآله اجمعين ...

انجام: ... و اما احوال الاصلية و ما بقى من احوال المرتدين فموكول الى علم الفقه .. ما دامت الازهان و العقول.

خط: نسخ. کاتب: رسول بن محمد بن شیخه بن

ایوب بن احمد شرفکندی شافعی. تاریخ

کتابت: دوشنبه ۱۸ ربیع الاول ۱۲۶۲ (پایان

دوم)، یکشنبه ۲ ربیع الثانی (پایان سوم)، ۱۰

ربیع الاول ۱۲۶۳ (پایان پنجم)، کتاب ششم به

خط فرزند کاتب قبلی احمد بن رسول شهیر به

شرفکندی به روز جمعه از سال ۱۲۶۳، کتاب

هفتم را کاتب اول نوشته در ۷ ربیع الثانی

۱۲۶۳، رساله یازدهم سال ۱۲۶۴ در سن ۶۲

سالگی کاتب.

در پایان کتاب اول کاتب تصریح کرده (۴۵ ر)

که «علی سبیل الوقف من افقه الاولاد الناظر

والقاری» باشد و در پایان رساله هفتم (۱۵۲

پ) تفصیلات بیشتری نگاشته، در پایان رساله

دهم (۲۲۳ پ) چنین نوشته: «وهر یکی از

اولاد این حقیر طلب فروختن کتابهایی که

بدست خود نوشته‌ام بنماید به لعنت خدا

و نفرین رسول باد آمین».

جلد: چرم مشکی ترنج و سرترنج ولچکی دار.

۲۲ × ۳۵/۳ سم. ۲۲۹ گ. ۲۵ س.

(ثبت ۹۰۲۱۱)

۱۴۷۱۴

## ترجمة الجريدة في شرح القصيدة

(قرائت - فارسی)

از: قاسم بن ابراهیم بن محمد قزوینی

ترجمه و شرحی است بر قصیده شاطبی (حرز

الامانی) به نام غیث الدین محمد.

نک: فهرست مرعشی، ۱۰/۱۵۰ - ۱۵۲ ش

۳۷۶۱؛ مجلس، ۳۰/۸۷ ش ۱۲۰۷۶.

به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.

خط: نسخ زیبا، قصیده ثلث قوی درشت

شنگرف با اعراب به مشکی. کاتب: محمد بن

ابوبکر بن محمد حافظ معلم. تاریخ کتابت:

چهارشنبه ۲۵ رجب ۷۹۳.

تصحیح شده، عناوین شنگرف، در پایان نسخه

تملک جعفر بن حسن بن جعفر حافظ حسینی

آمده، نیز انتقال کتاب به مبايعه شرعیه از سید

تاج الدین جعفر به احمد بن مولی نور الدین

عبد الرحیم، و سپس به مبايعه شرعیه به محمود

بن محمد بن محمد حافظ ملقب به ضیا در ربیع

۹- **تعلیقات علی اللمعة و شرحها من کتاب النکاح** (۱۳۴ ر- ۱۷۸ ر)

۱۰- **رسالة فی المصالحة** (۱۷۸ پ- ۱۸۷ ر)

۱۱- **رسالة فی البقاء علی تقلید المجتهد المیت** (۱۸۷ ر- ۱۹۱ پ)

کاتب: محمد حسن بن محمد اسماعیل جرفادقانی. تاریخ کتابت: شب جمعه از ربیع الاول ۱۲۷۰ (پایان کتاب اول) با این عبارت: «و قد کتبتہ لنفسی حین کنت انظر فی مسائل الغسل واشتغل لتخريج فروعاته»، کتاب سوم و ششم سال ۱۲۷۰، کتاب هشتم چلیبیا نگاشته شده به تاریخ رجب ۱۲۷۶، در پایان نسخه مطالب متفرقه و اشعار و تاریخ تولد سال ۱۲۹۱ و ۱۲۷۳ و ۱۲۷۸ بچشم می‌خورد، خط شکسته نستعلیق زیبا به سال ۱۲۹۴، بین رساله اول و دوم اجازه مؤلف (مولی محمد رضا جرفادقانی) به خط خودش به ملا محمد حسن گوگدی جرباذقانی (گلیپاگانی) آمده در ۱۷ ربیع المولود ۱۲۷۴ با مهر بیضوی «المتوکل علی الله عبده محمد رضا»، بر این اجازه سید عبد اللطیف بن علی اکبر حسینی کوهکمری خوئی در ربیع المولود ۱۳۹۹ حاشیه‌ای نگاشته، در پایان کتاب دوم اجازه اجتهادی است که محمد جعفر بن محمد صفی فارسی برای کاتب (محمد حسن جرفادقانی) نوشته (۴۲ ر)، در آغاز توضیحی درباره کتاب به خط سید عبد اللطیف کوهکمری به سال ۱۳۹۷ مندرج است، نیز تملکی به سال ۱۲۹۵.

به تصویر اجازات نسخه در پایان فهرست رجوع شود.

جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی ترنج و سرترنج‌دار، مهر «محمد رضا» که ظاهراً صحاف کتاب است بر روی جلد و پشت آن هشت بار تکرار

الآخر سال ۸۰۹، صفحات مجدول به طلا و مشکى ولاجورد، سر لوح یا کتیبه برگ اول آسیب دیده است.

جلد: چرم قهوه‌ای روشن.

۱۷/۳ × ۲۷ سم. ۲۸۲ گ. ۱۹ س.

(ثبت ۹۰۲۱۲)

۱۴۷۱۵

مجموعه فقهیه (فقه - عربی)

از: مولی محمد رضا بن محمد علی اسفرنجانى جرفادقانی  
مشمتمل بر این کتابها:

۱- **کتاب الطهارة** (۱ پ- ۲۴ ر) در شرح طهارت قواعد علامه رحمه الله، تمام شده در رجب ۱۲۵۷.

۲- **وجوب الترتيب فی الغسل بين الاعضاء** (۲۶ ر- ۴۲ ر)

به درخواست مولی حاج محمد جعفر فارسی تألیف شده.

۳- **امتناع وجوب مقدمة الواجب قبل وقت وجوبه** (۴۲ پ- ۵۲ ر)

۴- **سؤال و جواب فقهی به فارسی و عربی با جواب آنها** (۵۲ پ- ۵۷ ر)

۵- **جواز اخذ الارش من غير النقدین بعد التفرق** (۵۸ ر- ۶۸ ر)

سال ۱۲۵۸ تألیف شده است.

۶- **شرح کتاب الاقرار** (۶۸ ر- ۹۴ ر)

۷- **سؤال و جواب فقهی** (۹۴ پ- ۱۲۶ پ)

۸- **شرح مسألة الوصية من شرح اللمعة** (۱۲۶ پ- ۱۳۳ پ)

شده.

و آله الظاهرین .

به تصویری از اجازات این نسخه در پایان فهرست رجوع شود.

۱۵/۳ × ۲۶/۵ سم . ۱۹۳ گ . ۲۶ س .

( ثبت ۹۰۲۱۳ )

۱۴۷۱۶

مجموعه:

### ۱. شرح الالفیة فی فقه الصلاة الیومیة

( ۱ - ر - ۳۶ پ ) ( فقه - عربی )

از: حسن بن عبد الکریم فتال

آغاز: نحمدک یا من اوضح لنا طریق الهدایة و خصنا

باشرف الرسل نبوة و ولاية ...

به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.

خط: کتاب اول و دوم نسخ مایل به نستعلیق به خط یک کاتب . کاتب: کتاب اول ... الدین بن عبد السميع آمدی (؟) برای شیخ شهاب الدین احمد مشهور به اعرج در روز دوشنبه ۲۲ جمادی الثانی ۹۱۷ نگاشته، کتاب سوم به خط مؤلف، با اصلاحات و خط خوردگی‌ها و اضافات فراوان، صفحاتی از لابلای نسخه افتاده و به خطوط دیگر بازنویسی و تکمیل شده است.

جلد: تیماج مشکى ضربی ساده بدون مقوا.

۱۷/۳ × ۲۵/۵ سم . ۷۵ گ . سطرها مختلف .

( ثبت ۹۰۲۱۴ )

۱۴۷۱۷

### شرح الصحیفة السجادیة ( دعا - عربی )

از: میرزا محمد بن محمد رضا بن اسماعیل قمی

مشهدی ( ق ۱۲ )

فواید و نکاتی است که بر شرح فقراتی از صحیفة نگاشته و روز جمعه ۸ شوال ۱۰۹۰ شرح پایان یافته است و شروع آن اول رمضان المبارک بوده .

آغاز: الحمد لله الذی کتب فی صحیفة بصائرنا محبة اولیائه و اوجب علینا التبری و البراءة من اعدائه ...

انجام: ... و من یناسب حالی ان یونسنی موحشاً عتّی .

### ۲. الرسالة المذهبية ( حدیث - عربی )

( ۳۶ پ - ۳۹ ر )

از: امام علی بن موسی الرضا علیه السلام

به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.

### ۳. شرح ارجوزة المواريث ( فقه - عربی )

( ۴۱ ر - ۷۵ پ )

از: شیخ عبد الحسین بن محمد علی اعسم نجفی

( ق ۱۳ )

در یک مقدمه و بیست فصل .

برگ اول افتاده است .

آغاز افتاده: .. فهو فعیل بمعنی مفعول فاصله غیر

الهمزة و طه اسم لمحمد نبینا صلی الله علیه و آله ( ۱ ) ...

انجام: ... و ابد الآبدین و حیث انتهى نظم المصنف ره

فی هذا المقام فلیکن هذا آخر الکلام و الحمد لله علی توفیقه ..

(۱) آغاز کتاب - که در نسخه حاضر بازنویسی شده ولی صفحات ظاهراً جایجا شده - از قرار ذیل است: نحمدک یا من شرح صدورنا بنور الاسلام بولاية سادات الانام .

پس از هشت ماه توقف مکتوب فعلی را نوشته  
به تاریخ ۲۳ شعبان ۱۲۸۲ در دار الخلافه، در  
برگهای سفید بعداً سواد ملفوفه فرمان فتحعلی  
شاه قاجار به عباس میرزا در سال ۱۲۴۳ و غیر  
آن را نگاشته است.

جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا.

سم. ۹۶گ. ۱۱ س.

(ثبت ۹۰۲۱۶)

۱۴۷۱۹

مجموعه:

۱. اثبات الواجب (اعتقادات - عربی)

(۱ پ - ۱۳ ر)

از: محمد بن عبد الفتاح تنکابنی معروف به

سراب (۱۱۲۴)

در اثبات صانع متعال به طریق معجزه، پایان

تألیف روز ۱۴ شوال ۱۱۱۳ بوده است.

آغاز: الحمد لله الذی ابان ما یجب معرفته من وجوده....

نک: فهرست دانشگاه، ۸/ ۴۸۳ - ۴۸۵ ش

۱۸۷۸.

۲. رساله فی بیان الحركة فی المقولة (ابطال کون

الحركة فرداً سیلاً) (فلسفه - عربی)

(۱۳ پ - ۱۶ پ)

از: محمد بن عبد الفتاح تنکابنی معروف به

سراب (۱۱۲۴)

در توضیح و نقد کلام ابن سینا در طبیعیات شفا

در خصوص حرکت.

آغاز: قال الشیخ فی الفصل الثانی من المقالة الثانیة من

طبیعیات الشفا....

نک: فهرست مرعشی، ش ۲۵۲۲.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده  
دوازدهم.

چند برگ پایانی را مالک نسخه سید عبد  
اللطیف بن علی اکبر حسینی کوهکمری خوئی  
قمی مشهور به قرشی تکمیل کرده در اول ذی  
القعده ۱۳۹۹ در مکتبه مرعشیه قم در آغاز  
پائیز مهرماه ۱۳۵۸ شمسی که روز گشایش  
مدارس و حوزه‌های علمیه است، در آغاز  
تملک سید عبد اللطیف کوهکمری در سال  
۱۳۹۵ مشهود است.

جلد: مقوایی با روکش کاغذی قهوه‌ای  
شکلاتی طرح دار، عطف پارچه‌ای مشکی.

۱۰ × ۱۶/۷ سم. ۱۴۳گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۲۱۵)

۱۴۷۱۸

مآثر صدریه (منشآت - فارسی)

از: علی نقی منشی صدریه

آغاز: سیاس بیقیاس شایسته بارگاه کبریای خداوندی

است که نظام عالم امکان را....

انجام: ... هر قبیله که اسبی در فسیله و خری در طویله

و گاوی در رمه.

خط: شکسته نستعلیق. کاتب: عبدالرضا

نسائینی. تاریخ کتابت: ربیع الثانی ۱۲۸۰

(اواخر نسخه)، سپس چند صفحه بعد

یادداشتی دارد که نسخه را تا آنجا که بوده ثبت

کرده و چند صفحه‌ای سفید می‌گذارد تا بعداً

خود یا دیگران تکمیل کنند، با تصریح به اینکه

- ش ۷۲. نک: فهرست مدرسه آیه الله خوئی (مشهد)، سراب (۱۱۲۴)  
حاشیه‌ای است که سراب بر رساله قبل  
(التوحید) مولی محمد سعید جیلانی نوشته است با  
عناوین «قوله - قوله».
۳. التشکیک (تحقیق مقوله التشکیک)  
(۱۷ پ - ۱۹ ر) (منطق - عربی)  
از: رفیع الدین محمد بن حیدر حسینی  
طباطبائی، میرزا رفیعا (۱۰۸۲)  
در تشریح مقوله تشکیک در پنج مقام مختصر.  
آغاز: اما بعد حمد الله المتعالی عن الوصف والمتحلی  
بالصفات المتجلی عن القلوب الزکیة...  
نک: فهرست مرعشی، ش ۲۷۴۹.
۴. التوحید (اعتقادات - عربی)  
(۱۹ پ - ۳۷ ر)  
از: مولی محمد سعید جیلانی  
در تشریح شبهه صوفیه و قول به وحدت وجود  
(نه موجود) و دفع شبهه با عنایت به کلمات سید  
شریف قدس سره، نیز اثبات توحید و بیان بطلان  
شبهه ابن کمونه.  
آغاز: الحمد لله رافع درجات العالمین و مرجح میزانهم  
علی العالمین...  
نک: در نسخه دانشگاه (فهرست، ۴۰۵/۳ ش  
۸۷۴) نام کتاب «بطلان وحدت وجود دانسته شده  
که این اسم با توجه به مطالب آغازین مناسب است  
ولی با توجه به کل کتاب صحیح نیست. در فهرست  
مجلس، ش ۴۲۵۶ «توحیدیه» نامیده شده است.
۵. حاشیه رساله التوحید (اعتقادات - عربی)  
(۳۷ پ - ۶۲ پ)  
از: محمد بن عبد الفتاح تنکابنی معروف به
- خط: نستعلیق. کاتب: محمد بن حبیب  
سیاهکلرودی از محال جیلان. تاریخ کتابت:  
جمعه ۲۲ محرم ۱۱۱۵ (پایان رساله اول)،  
رساله دوم همان سال، رساله چهارم ۲۲ صفر  
همان سال، و رساله اخیر در غره ربیع الاول  
سال ۱۱۱۵ پایان یافته است. رساله اول و دوم  
و چهارم و پنجم با نسخه اصل مقابله شده‌اند به  
تصریحی که در پایان هر رساله مذکور آمده.  
جلد: تیماج مشکی بدون مقوا نرم.  
۱۲/۶ × ۱۸/۵ سم. ۶۲ گ. ۲۱ س.  
(ثبت ۹۰۲۱۷)
- ۱۴۷۲۰  
شرح الباب الحادی عشر (کلام - عربی)  
از: شیخ محمد بن علی ابن ابی جمهور  
آغاز افتاده: .. یکن واسطه ولا یتحقق الاختیار لانا  
نقول: الواسط بین الواجب و العالم غیر معقوله...  
انجام افتاده: ... لجواز ان یحصل للبدن من قبض القدر  
الحکیم ما یستعد ثانیاً..  
خط: نسخ. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده  
یازدهم.  
از معدود مواردی است که رؤوس مطالب با  
خط بر فراز آن هر دو شنگرف است.  
جلد: چرم مشکی ضربی ترنج و سرترنج دار.  
۱۴/۵ × ۲۰/۷ سم. ۸۹ گ. ۱۹ س.  
(ثبت ۹۰۲۱۸)



مجروحین جنگ خشکاب، گزارشات شاهزاده اردشیر میرزا در وقایع سال ۱۲۵۱ که سال دوم جلوس محمد شاه بوده و گزارشاتی از جزایر دریای خزر، وقایع تراکمه در صفحات استرآباد، وقایع خراسان در سال ۱۲۶۴، کتابچه مرحوم میرزا فضل الله در خصوص وضعیت سنگرهای لشکر در قلعه محمره (خرمشهر) و اوضاع نواب احتشام الدوله و جز آن.

آغاز: آلتس، از زیارت تعلیقه مورخه پانزدهم شهر رجب جناب اشرف امجد سرافراز ...

انجام: ... ابراهیم خان بقدر مقدور همراه برده باقی صدور خانه را نواب .

خط: شکسته نستعلیق. سال ۱۲۷۱ (چنانچه روی برگ ۳۹ اشاره شده)، به خط مؤلفان.

کاغذ: الوان

جلد: مقوایی با روکش کاغذی طرح دار عطف پارچه‌ای.

۱۱ × ۱۷/۵ سم. گ. ۷۵. س. ۱۵.

(ثبت ۹۰۲۲۰)

۱۴۷۲۳

نهاية التذكرة في شرح التبصرة (فقه - عربی)

از: میرزا صادق آقا بن محمد تبریزی (۱۳۵۱)

شرح مزجی مفصلی بر تبصرة المتعلمین علامه

حلی (۷۲۶)

نسخه حاضر جلد اول می‌باشد و گویا ادامه‌اش تألیف نشده است.

۱) طبق یادداشتی که عباسقلی سپهر کاشانی بر روی برگ ۱۷ نگاشته‌اند.

۱۴۷۲۱

شرح لسان المیزان (منطق - عربی)

از: سید بهاء الدین محمد حسینی

شرحی است مزجی متوسط بر «لسان المیزان» مؤلف که متن مورد توجه دوستان واقع شده بود. این شرح در روز چهارشنبه ۲۰ ماه رمضان ۱۱۱۴ پایان یافته است.

آغاز: الحمد لله الذي انطق كل لسان بتوحيدة و الصلاة على خير من نطق بتحميده و اعترف بالعجز عن اسمه و تحديده....

انجام: ... هذا آخر ما وُفقنا لتصويره في فن التصور من الكتاب.. نسأله تصديق ظننا به في فن التصديق انه وهاب.

خط: نسخ. کاتب: احتمالاً به خط شارح، با حواشی به نستعلیق، بر صفحه عنوان متن و حاشیه بخط شریف مؤلف دانسته شده، بر فراز عناوین متن شنگرف، تصحیح شده، یادداشتی از مرحوم سید محمد مشکاة بر روی نسخه ثبت شده، مهر کتابخانه مجد الدین بر صفحه اول نقش بسته است.

۱۴/۵ × ۱۹/۸ سم. گ. ۵۰. س. ۱۸.

(ثبت ۹۰۲۱۹)

۱۴۷۲۲

[گزارشات قاجاری] [تاریخ - فارسی]

از: میرزا محمد تقی لسان الملك سپهر و رضا قلیخان امیر الشعراء متخلص به هدایت<sup>۱)</sup>

گزارشات مهمی است از مأموریت‌های صاحب منصبان دولتی در دوره قاجار از جمله وقایع مربوط به عساکر ایران در برازجان به سال ۱۲۷۳، تفصیل

- در پایان نسخه حدیث شریف کساء آنگونه که معروف است به نقل از کتاب المنتخب نقل شده است.
- آغاز: الحمد لله المبتدئ بالنعم الذي علم الانسان ما لم يعلم ...
- نک: فهرست عکسی مرکز احیاء، ۳۳۰/۴ - ۳۳۲ ش ۱۵۱۷.
- به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.
- خط: نسخ نیکو، کاتب: به خط مؤلف<sup>(۱)</sup>. تاریخ کتابت: آخر ذی الحجه ۱۳۰۶.
- با تصحیحات.
- جلد: تیماج زرشکی ضربی ساده.
- ۱۳ × ۲۱/۵ سم. ۲۶۱ گ. ۱۹ س.
- (ثبت ۹۰۲۲۱)
- ۱۴۷۲۴
- مجموعه:**
۱. بغية الطالب في معرفة المفروض والواجب ( ۴ پ - ۱۶۳ ر ) ( فقه - عربی )
- از: شیخ جعفر بن خضر جناجی معروف به کاشف الغطاء (۱۲۲۷)
- آغاز: الحمد لله الذي أسس قواعد الاحكام ورفع دعائم الاسلام و ميز لعباده الحلال والحرام ...
- نک: فهرست مرعشی، ش ۶۰۲.
۲. الصومية ( ۱۶۶ ر - ۲۲۶ پ ) ( فقه - عربی )
- از: شیخ علی بن شیخ جعفر کاشف الغطاء نجفی (۱۲۵۳)
- در احکام روزه و اعتکاف تفصیلاً.
- آغاز: کتاب الصوم وهو توطین النفس علی الکف عن اشیاء مخصوصة فی زمان مخصوص من مکلف مخصوص ....
- نک: ذریعه، ۲۰۶/۱۱ ش ۱۲۳۸؛ فهرست عکسی مرکز احیاء، ۳/۶۶ ش ۸۷۵.
- خط: نسخ مایل به نستعلیق. کاتب: حسین سیزواری. تاریخ کتابت: یکشنبه در مشهد غروی (به قرینه یادداشت ابتدای نسخه احتمالاً سال ۱۲۵۱ نوشته شده).
- در غایت استعجال به امر عالم علامه سید حسین یزدی، کاتب شاگرد شیخ علی کاشف الغطاء (مؤلف صومیه) بوده و در پایان ازو تبجیل فراوان کرده، در آغاز نسخه مطلبی درباره قاعده عسر و حرج به نقل از بعضی تلامذه شیخ علی کاشف الغطاء (نجفی) ذکر شده، کتاب اول با حواشی به امضای «عبدالله»، در پایان هر دو نسخه امضای مقابله و تصریح به دقت در انجام مقابله شده، پایان کتاب اول «بلغ المقابلة الی هنا مع غایة الاحتیاط»، پایان کتاب دوم «بلغ المقابلة الی هنا بطریق الدقة مع نسخه حکم شیخنا بصحتها مشافهة»، روی برگ اول یادداشتی فقهی به سال ۱۲۵۱ و یادداشت انتقال کتاب به عبد العزیز بن محمد شریف و مطلبی از محمود حنفی در «وقعة كربلاء». جلد: تیماج مشکی بدون مقوا ضربی گره دار کوتاه شده.
- ۱۰/۵ × ۱۵/۶ سم. ۲۲۶ گ. ۱۵ س.
- (۱) چنین فهمیده می‌شود. با خط مؤلف در جای دیگر باید تطبیق شود.

۱. تفسیر فاتحة الكتاب على منهاج اولی  
الالباب وكشف الستر والحجاب عن الوجه الذي  
يتوجه اليه الخطاب (تفسیر - عربی)  
( ۱ - ۷ پ )  
از: میرزا حسن بن عبد الرحیم مراغه‌ای  
در تفسیر سورة فاتحه آنچه را که مؤلف در  
کتاب دیگرش «مسالك الطريقة ومدارك الحقيقة»  
نگفته بود. نسخه‌ای از مسالك الطریقه در کتابخانه  
مرعشی ۷۸/۳ ش ۸۸۴ معرفی شده است.  
آغاز: الحمد لله الذي ليس كمثلته شيء وهو السميع  
العليم والصلاة على الوجه الكريم...  
انجام: ... ما لم نكتبه فيه فليرجع من اراد بقية الكلام  
اليه.
۲. المعراجية (عرفان - عربی)  
( ۹ - ۱۸ پ )  
از: میرزا حسن بن عبد الرحیم مراغه‌ای  
آغاز: الحمد لله الذي اسرى بعبد له لياً من المسجد  
الحرام.. والصلاة على من دنى فتدلى.. والسلام على سرّما  
اوحى...  
انجام: ... توفيق التوحيد وتحقيق التفرید ومنه التأیید  
والتسدید.
۳. تسمية الامام (عرفان - عربی)  
( ۱۹ - ۲۴ پ )  
از: میرزا حسن بن عبد الرحیم مراغه‌ای  
در وجه تسمیة امام علیه السلام به نامهای  
گوناگون از دیدگاه عرفانی  
آغاز: انما سمي الامام عليه السلام بام الكتاب لان  
الكتاب بيان الدين...  
مجموعه:
- ( ثبت ۹۰۲۲۲ )  
۱۴۷۲۵  
حاشیه الالفیه ( فقه - عربی )  
از: شیخ جواد بن علی بن عبد العالی بن محقق  
کرکی  
حاشیه‌ای است بر الفیه شهید اول محمد بن  
محمد بن مکی ( ۷۸۶ )  
آغاز: الحمد لله على سوابغ نعمائه وترادف آلائه  
والصلاة على اشرف انبيائه...  
انجام: ... قوله وكذا النذر المطلق لما بيناه اذ لا وقت له  
معین فی حد ذاته.  
نک: ذریعه، ۲۲/۶ ش ۸۲.  
خط: نسخ. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده  
سیزدهم.  
عناوین و برفراز متن شنگرف، از جمله  
تملکات سید عبد اللطیف بن علی اکبر بن خلیل  
بن حسین بن صادق کوهکمری خوئی بوده  
چنانچه یادداشتی درباره کتاب در آغاز و آخر  
آن ثبت کرده، دو مهر تملک نیز در شروع آمده،  
در ابتدای نسخه اقل الطلاب محمد صادق  
جاسبی در سال ۱۳۳۰ (یا ۱۳۰۳) این شعر را  
ثبت کرده:  
چونکه دوران هیجوقتی بر مراد من نگشت  
من فراق یار می خواهم چه وصلم آرزوست  
جلد: تیماج زرد سیر بدون مقوا کوتاه شده.  
۱۲/۸ × ۱۸/۵ سم. ۸۸ گ. ۱۹ س.  
( ثبت ۹۰۲۲۳ )  
۱۴۷۲۶

درخواست بعضی از احباب نگاشته و بیشتر نظر به کلمات شیخ احمد احسائی داشته و آنها را رد می‌کند.

آغاز: الحمد لله الذی خلق الانسان و اودع فيه العلم و العرفان و الحکمة و الايقان ...  
انجام: ... حتى يكون هو المظهر له فهو الاول و الآخر و الظاهر و الباطن و هو بكل شيء محيط.

خط: نسخ نیکو. تاریخ کتابت: سال ۱۲۷۴  
(پایان رساله دوم تا پنجم)، رساله ششم و هفتم سال ۱۲۷۵، بین بعضی از رساله‌ها مطالبی مرتبط با موضوعات مجموعه درج شده، چند برگ آغازین و پایانی فوایدی در علوم غریبه و اذکار و داروهای طبی.  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی گره دار بدون مقوا.  
۱۳/۳ × ۲۱/۲ سم. ۱۹۳ گ. ۱۴ س.  
(ثبت ۹۰۲۲۴)

۱۴۷۲۷

گزارشات مراغه در سال ۱۲۹۸ قمری

(تاریخ سیاسی - فارسی)

از: علی اکبر منشی<sup>۱)</sup>  
گزارش بسیار مهمی است از احوال اجتماعی و سیاسی مراغه، از شوال المکرم تا اوایل ربیع الثانی سال ۱۲۹۸ هجری قمری که برای تاریخ پژوهان آذربایجان نهایت استفاده را دارد.

آغاز: بیان واقع وقایع مراغه از شهر شوال لغایت ربیع الاول ۹۸، در اوایل شهر شوال کاغذی از سلیمخان سرهنگ چهار دولی بعنوان رضا قلیخان ...

(۱) مؤلف یا کاتب مجموعه است.

۴. معرفة الحق الحقیق و طریق الوصول الیه فی الفروع و الاصول (اعتقادات - عربی)

(۲۵ پ - ۳۶ پ)

از: میرزا حسن بن عبد الرحیم مراغه‌ای  
آغاز: الحمد لله الواحد الاحد و الصلاة علی النبی الحمید الاحمد و الوصی الوحيد الواحد ...

۵. مراتب الروح و العقل (عرفان - عربی)

(۳۷ پ - ۴۶ پ)

از: میرزا حسن بن عبد الرحیم مراغه‌ای  
در مراتب روح و عقل از دیدگاه قلب با دلالت نقل (روایات) به درخواست حکیم فاضل جناب سید علی که در مقدمه از وی بسیار تمجید کرده است.  
آغاز: الحمد لله الواحد الفرد السبحان الذی لا من شیء کان و لا من شیء کون ما قد کان ...

۶. الصراط المستقیم (اعتقادات و عرفان - عربی)

(۴۷ پ - ۱۰۷ ر)

از: میرزا حسن بن عبد الرحیم مراغه‌ای  
در بیان ملاک و میزان صراط مستقیم و مصداق آن.  
آغاز: الحمد لله الذی لا يعرف الا به لأن الهدی منه و الیه و الصلاة علی من لا اقرب منه إلیه ...

۷. فواید (کلام - عربی)

(۱۱۳ پ - ۱۹۰ پ)

از: میرزا حسن بن عبد الرحیم مراغه‌ای  
فوایدی کلامی است بدون ترتیبی خاص که به

- انجام: ... رعیت پرور اسلامیان پناه روحی و روح  
العالمین فداه قیام و اقدام نمودند این است حقیقت گزارشات  
ولات مراغه از شهر شوال المکرم لغایت اوایل ربیع الثانی ۹۸.  
خط: شکسته نستعلیق. کاتب: علی اکبر منشی  
(مؤلف یا کاتب مجموعه).  
جلد: تیماج سبز یشمی بدون مقوا.  
۱۰/۵ × ۱۷/۲ سم. ۴۱ گ. ۱۰ س.  
(ثبت ۹۰۹۲۵)
- ۱۴۷۲۸
- مجموعه:
۱. بدایع الحکم فی صنایع الکلم (شعر - عربی)  
(۹ پ - ۳۷ ر)  
از:؟  
اشعار گوناگون را در ۱۶ باب گرد آورده از  
مکارم الاخلاق گرفته تا رسائل و اخوانیات  
و سلطانیات و ادعیه به نام سلطان غیاث الدین بهاء  
الدوله نگاشته.  
آغاز: الحمد لله الکریم الفعال الکبیر المتعال المنزه عن  
الآل و الحال ...  
نک: فهرست دانشگاه، ۷۶۳/۹ ش ۲۱۲۵.
۲. طرائف الطرف (ادب - عربی)  
(۹۱ ر - ۴۶ ر)  
از: حسین بن محمد بن عبد الوهاب  
در دوازده باب در حکم و امثال و محاسن  
اخلاق و خمریات و هزل و اخوانیات و غیره.  
آغاز: المجموع فی البدائع والغرائب و سمیته بطرائف  
الطرف و بؤیته علی عدد البروج الاثنی عشر ...
۳. المقصورة الدردیة (شعر - عربی)  
(۹۹ پ - ۱۰۷ پ)  
از: ابو بکر بن حسن بن درید  
آغاز: قال ابو بکر بن الحسن بن درید یمدح الامیرین  
ابنی المکیال  
یا ظبیة اشبه شیء بالمهة  
رتاعة بین العقیق فاللوی  
نسخه بسیار نفیس، هر سه کتاب قدیمی و کهن،  
صحاف و مرمت کار بسیار خوش ذوق مجموعه را با  
حوصله تدوین کرده بدین صورت که قبل و بعد از هر  
یک از سه مجموعه کاغذهایی دست ساز قرار داده  
و مجموعه کاملاً حفظ شده است، بر اوراق جدید هم  
مطالب پراکنده‌ای به شکسته نستعلیق نوشته شده (غالباً  
مطالب و اشعار ادبی)، کتاب اول نسخ معرب به شیوه‌ای  
خاص (بدایع الحکم) تاریخ ۱۵ جمادی الاول ۷۱۴  
کتابت شده دارای تصحیحات و حواشی بعضی بین  
سطور، کتاب دوم سده هشتم بدون تاریخ، نسخ معرب  
غیر از خط و ورق کتاب اول، تصحیح شده و گاه حاشیه  
نویسی دارد، کتاب سوم را هم کاتب کتاب دوم نوشته با  
حواشی فراوان، برگ اول از کتاب دوم بازنویسی شده،  
در آغاز بدایع (۹ ر) اجازه قرائتی است که علی بن محمد  
بن علی حاسبی و ارانی به جلال الدین یوسف بن جمال  
الدین محمد اصفهانی داده به تاریخ غرة رجب ۷۱۴،  
ذیل آن به خط ثلث زیبا مصراع «خیام کی خیمهای  
حکمت می دوخت» استادانه در همان تواریخ کتابت  
شده، مطالبی که به خط شکسته نستعلیق زیبا در لابلای  
نسخه افزوده شده خود جُنگ مستقلی است، علیمحمد  
حسینی در ۹ شعبان ۱۳۰۳ به مبلغ دو تومان کتاب را در  
تهران خریداری کرده (برگ اول)، و طبق یادداشت (۸  
ر) آنرا به فرزندی میرزا عبد الوهاب در سال ۱۳۱۷

- بخشیده است، بنظر می‌رسد مطالب متفرقه به خط همین  
علیمحمد بوده است، بین کتاب دوم و سوم فصولی از  
مونس العشاق سهروردی نقل شده.  
به تصویرهایی از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.  
جلد: تیماج قهوه‌ای درون ابر و باد.  
۱۵ × ۱۹/۷ سم. ۱۲۳ گ. سطرها مختلف.  
(ثبت ۹۰۲۲۶)
- ۱۴۷۲۹
- جنگ الآداب** (کشکول - فارسی و عربی)  
از: ابویعقوب حبیب الدین محمد بن علی اصغر  
جرفادقانی (ق ۱۳)  
مجموعه‌ای است متنوع و جالب در علوم  
گوناگون مشتمل بر چند رساله کامل و چند تلخیص  
و فایده.  
غیر از چند رساله مختصر و مستقل، بقیه  
تلخیصها و فوائد گردآوری خود جرفادقانی است.
۱. **مقامات الحریری** (ادب - عربی)  
(۲ پ - ۳۷ ر)  
از: ابوالقاسم محمد بن علی حریری (۵۱۶)  
آغاز: اللهم انا نحمدك على ما علمت من البيان...  
نک: فهرست مرعشی، ش ۱۸۵۴.
۲. **توضیح مصطلحات مقامات الحریری**  
(۳۷ پ - ۴۱ پ) (لغت - عربی)  
از: ابویعقوب حبیب الدین محمد بن علی اصغر  
جرفادقانی (ق ۱۳).  
در توضیح بعضی از اصطلاحات بیانی و بدیعی  
در مقامات حریری که ۲۴ ذی القعدة سال ۱۲۷۶ در
- دار الخلافة طهران تمام شده است.  
آغاز: الحقيقة والمجاز یوصف بكل منهما المفرد  
والجملة... .
۳. **مبادی کتاب معالجات بقراطية**  
(۴۲ ر - ۵۲ ر) (پزشکی - عربی)  
از: ابویعقوب حبیب الدین محمد بن علی اصغر  
جرفادقانی (ق ۱۳)  
مشتمل بر پنجاه فصل، در اوان شعبان ۱۲۷۶  
پایان یافته است.  
آغاز: الحمد لله رب العالمین.. اما بعد فاعلم ان الكتاب  
الذی صنف فی الطب و هو سَمی بالمعالجة البقراطية قد جعل  
عشر مقالة... .
۴. **خلاصه فواتح در شرح دیوان امیر مؤمنین  
علی بن ابی طالب (ع)** (ادب - فارسی)  
(۵۲ ر - ۹۹ پ)  
از: ابویعقوب حبیب الدین محمد بن علی اصغر  
جرفادقانی (ق ۱۳)  
خلاصه فواتح مبینی در هفت فاتحه. خاتمه  
یافته در تاریخ ۲۳ شوال ۱۲۷۶.  
آغاز: بدان که آنچه از کتاب فواتح فاضل علامه قاضی  
حسین بن معین الدین مبینی که حقیقه مبینی است بر بیان  
فضل و شرف مولای متقین... .
۵. **خلاصه رساله‌ای در اخلاق** (اخلاق - فارسی)  
(۹۹ پ - ۱۰۱ ر)  
از: ابویعقوب حبیب الدین محمد بن علی اصغر  
جرفادقانی (ق ۱۳)  
خلاصه کننده خود از مؤلف کتاب اطلاعی

- نداشته ولی آن را مشتمل بر مرموزات شریفه و مناقشات عجیبه و نصایح شافیّه و مواعظ کافیّه یافته است . پایان این خلاصه در ۵ ذی الحجّه ۱۲۷۶ رخ داده است .
۱۰. **اشاره الانسان الكامل** (عرفان - عربی)  
(۱۳۶ ر - ۱۳۷ پ)  
از: فخر الموحّدین عبد الکریم جیلی
۱۱. **ترجمه رساله‌ای در هیأت و جغرافیا** (جغرافیا - فارسی)  
(۱۳۸ ر - ۱۴۲ ر)  
از: ابویعقوب حبیب الدین محمد بن علی اصغر جرفادقانی (ق ۱۳)  
به تصریح مترجم، رساله حاضر تألیف یکی حکمای فرنگ است ولی تصریح به نام وی نشده است .
۱۲. **منتخب اطواق الذهب** (ادب - عربی)  
(۱۴۲ ر - ۱۴۵ پ)  
متن از: جار الله محمود بن عمر زمخشری (۵۳۸)  
از: ابویعقوب حبیب الدین محمد بن علی اصغر جرفادقانی (ق ۱۳)  
نک: فهرست مرعشی، ش ۸۸۶.
۱۳. **منتخب اطباق الذهب** (ادب - عربی)  
(۱۴۶ ر - ۱۵۵ ر)  
از: شرف الدین عبد المؤمن بن هبه الله مغربی (ق ۱۰)  
نک: فهرست مرعشی، ۱/ ۸۸۰.
۱۴. **اشعار لطیفه تناسب المکاتبات و محاورات**
۶. **خلاصه تذکره مذکر الاحباب** (تاریخ - فارسی)  
(۱۰۱ پ - ۱۰۲ ر)  
از: ابویعقوب حبیب الدین محمد بن علی اصغر جرفادقانی (ق ۱۳)  
آغاز: بسم الله تعالی در تذکره موسوم به مذکر الاحباب تصنیف مولانا سید حسن خواجه نقیب الاشراف بخاری در ذکر جمیل محمد کامران پادشاه بن بابر ...
۷. **خلاصه ترجمه رساله محاسن اصفهان** (تاریخ - فارسی)  
(۱۰۲ پ - ۱۰۷ پ)  
از: ابویعقوب حبیب الدین محمد بن علی اصغر جرفادقانی (ق ۱۳)
۸. **محاسن اصفهان** (تاریخ - فارسی)  
(۱۰۸ ر - ۱۳۴ پ)  
از: مفضل بن سعد ما فروخی
۹. **رساله در عقل** (فلسفه - فارسی)  
(۱۳۵ ر - ۱۳۶ ر)  
از: ابوالفتح عمر بن ابراهیم خیّام نیشابوری (پس از ۵۰۸)

- الأحبة<sup>۱)</sup> (شعر - عربی)  
(۱۵۷-۱۵۷ ر)  
از: ابویعقوب حبیب الدین محمد بن علی اصغر  
جرفادقانی (ق ۱۳)
۱۵. ترجمه مقدمه کتاب براکلسوس فرنگی در  
طب کیمیایی (طب - فارسی)  
(۱۵۷ پ - ۱۶۰ ر)  
از: ابویعقوب حبیب الدین محمد بن علی اصغر  
جرفادقانی (ق ۱۳)  
غرّه ماه محرم ۱۲۷۷ پایان یافته است.
۱۶. منتخب مقامات بدیع الزمان همدانی  
(۱۶۱ ر - ۱۷۴ پ) (ادب - عربی)  
متن از: بدیع الزمان احمد بن الحسین همدانی  
(۳۹۸)  
از: ابویعقوب حبیب الدین محمد بن علی اصغر  
جرفادقانی (ق ۱۳)  
نک: فهرست مرعشی، ش ۹۹۷۵.
۱۷. مقامات حمیدی بلخی (ادب - فارسی)  
(۱۷۵ ر - ۱۹۷ پ)  
متن از: حمید الدین محمد بن عمر حمیدی  
بلخی (۵۵۹)  
از: ابویعقوب حبیب الدین محمد بن علی اصغر  
جرفادقانی (ق ۱۳)  
نک: فهرست مرعشی، ش ۲۰۴۳.  
خط: نسخ و نستعلیق. کاتب: ابو یعقوب حبیب  
الدین محمد بن علی اصغر جرفادقانی. تاریخ  
کتابت: ۲۳ شعبان ۱۲۷۶ (پایان مقامات
- حریری)، مقامات بدیع الزمان همدانی در دهه  
وسط محرم الحرام ۱۲۷۷ پایان یافته، مقامات  
حمیدی در غره صفر همان سال در محروسه  
دار الخلافه طهران، کاتب و مؤلف مجموعه در  
پایان نسخه (۲۰۱ ر) به نام کتاب اشاره کرده  
و توجه می‌دهد که هر کس در این کتاب دوو  
کتاب دیگرش «جنگ المهمات» و «فوائد  
الحکمه» نظر کند نهایت سعی او را در تحصیل  
آداب و معارف درک می‌کند، این یادداشت در  
شعبان ۱۲۷۹ نوشته شده، پایان مجموعه  
اشعار و امثال از ترجمه یمینی، رساله‌ای  
مختصر در ملل و نحل و فوائدی منقول از  
فلاسفه و حکماء نیز نقل شده است، بسیاری از  
رساله‌ها دارای حواشی، در آغاز نسخه نیز  
فوائدی به سال ۱۲۷۹ نقل کرده است.  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج  
وگره‌دار.  
۱۷/۷ × ۲۳ سم. ۲۰۴ گ. سطرها مختلف.  
(ثبت ۹۰۲۲۷)
- ۱۴۷۳۰  
مصباح طریق الفلاح (فقه - فارسی)  
از: مولی مسیح بن محمد سعید طبیب  
فقه فتوایی است در مسائل طهارت و نماز  
وزکات و روزه و زکات و خمس و حج، در یک  
مقدمه و شش کتاب و یک خاتمه.  
آغاز: الحمد لله رب العالمین.. این کتابیست در بیان
- (۱) عنوان در رساله چنین آمده: اشعار و ابیات عربیه  
لطیفه مناسبه در مکاتبات و محاورات احبه.



- مسائل طهارت و نماز و روزه و زکات و خمس و حج بقدری که کفایت می‌کند غالب مقلدین را... .  
انجام ناتمام: ... باید روزه را بخورد و اگر بگیرد فعل حرام است و علاوه بر شرایط نماز قصر باید...  
خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.
۳. **مجالى المجالى** (فلسفه - عربی)  
(۲۸ پ - ۴۰ ر)  
از: میرزا محمد بن عبد النبى اخبارى نیشابورى (۱۲۳۲)
۴. **جواب مسائل الميرزا محمد على بن السيد محمد** (پاسخ - عربی)  
(۴۲ پ - ۴۶ ر)  
از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱)
۵. **جواب مسائل الشيخ عبد على بن الشيخ على التوبلى** (جوامع الوسائل فى اجوبة جوامع المسائل) (پاسخ - عربی)  
(۴۸ ر - ۷۸ پ)  
از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱)
۶. **جواب مسائل كاظم بن على نقى السمنانى**  
(۸۱ ر - ۸۳ ر) (پاسخ - عربی)  
از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱)
۷. **جواب اسألة ملا على الرشتى** (پاسخ - عربی)  
(۸۳ ر - ۸۵ ر)  
از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱)
۸. **جواب مسائل الشيخ ملا محمد** (پاسخ - عربی)  
(۸۵ ر - ۹۳ پ)  
از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱)
۹. **شرح الفوائد الحكيمية** (فلسفه - عربی)  
(۹۸ پ - ۱۷۳ پ)
- ۱۴۷۳۱  
مجموعه:  
۱. **جواب مسائل السيد محمد** (پاسخ - عربی)  
(۱ پ - ۲۶ پ)  
از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱)
۲. **جواب مسائل الشيخ محمد مسعود الاحسائى**  
(۱۸ ر - ۲۷ پ) (پاسخ - عربی)  
از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱)  
پاسخ مسائلى که شیخ محمد مسعود بن شیخ محمد بن شیخ ابى السعود احسائى از مؤلف پرسیده است.

- از: مولی کاظم بن علی نقی سمنانی (ق ۱۳)  
 الفوائد الحکمیة از شیخ احمد احسائی است  
 و سمنانی شاگرد وی بوده است. نسخه‌ای از آن در  
 شماره (۱۴۷۴۰) همین فهرست خواهد آمد. نسخه  
 حاضر از فائده نهم را داراست. (جزء سوم).
۱۰. **نجم الولاية** (فلسفه - عربی)  
 (۱۷۶ پ - ۱۸۶ پ)  
 از: میرزا محمد بن عبد النبي اخباری نیشابوری  
 (۱۲۳۲)
۱۱. **مصادر الانوار (اعتقادات - عربی)**  
 (۱۸۷ ر - ۱۹۲ ر)  
 از: میرزا محمد بن عبد النبي اخباری نیشابوری  
 (۱۲۳۲)  
 فقط بخشی از کتاب است.  
 آغاز افتاده: ... قرن الله طاعتك فقال عليه  
 السلام: هم خلفائي يا جابر وائمة المسلمين من بعدى ...  
 انجام افتاده: ... يقول المؤلف: فسر الرزاق في هذه الآية  
 بالعلم بأن الله يجعل للمتقين مخرجاً عن تكاليفهم المشتبهة  
 عليهم و يقبض عليهم في علمه ما يكتفون ...
۱۲. **شمس الحقیقة (عرفان - عربی)**  
 (۱۹۵ ر - ۱۰۰ ر)  
 از: میرزا محمد بن عبد النبي اخباری نیشابوری  
 (۱۲۳۲)
- آغاز افتاده: ... استتر من الاتقال ولم يسمع لذي مقال  
 مقال ولا يق (يقال) ان الخيال من القوى الجسمانية ...
۱۳. **شرح الفوائد الحکمیة (فلسفه - عربی)**  
 (۱۰۱ پ - ۱۴۲ پ)  
 از: مولی کاظم بن علی نقی سمنانی (ق ۱۳)
- نسخه حاضر از فائده پنجم را داراست. (جزء  
 دوم). بخش دیگری در شماره (۹) همین مجموعه  
 گذشت.  
 انجام افتاده: ... قبضة من الارض الرابعة ارض الشهوة  
 فخلق وجوده الثاني الشهودی ..
- خط: رساله اول و دوم نسخ بدون تاریخ، رساله  
 سوم نستعلیق سال ۱۲۲۱ در دار السلطنه  
 اصفهان، رساله ششم بخط محمد علی بن  
 محمد نصیر ولوئی هزارجریبی در سال  
 ۱۲۳۷، رساله هفتم بهمان خط در ذی حجه  
 همان سال، رساله هشتم تا دهم به همان خط  
 است، رساله دهم نستعلیق با حواشی فراوان  
 مورخ ۱۰ شعبان ۱۲۲۴، دو رساله بعد نیز به  
 همان خط (رساله یازدهم مورخ ۱۱ ذی القعدة  
 ۱۲۲۴) بعضی از رساله‌ها ناتمام مانده.
- کاغذها تا رساله دوازدهم آبی سپس زرد  
 حنایی، فهرست عناوین رساله‌ها در آغاز  
 کتاب نگاشته شده.
- جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضریبی ترنج  
 و سرترنج و گره‌دار، عطف با تیماج قهوه‌ای  
 دیگر.
- ۱۷ × ۲۲/۳ سم. ۲۳۰ گ. ۱۹ - ۲۱ س.  
 (ثبت ۹۰۲۲۹)
- ۱۴۷۳۲
- حاشیة شرح العضدی علی مختصر ابن الحاجب**  
 (اصول فقه - عربی)  
 از: میرزا جان حبیب الله باغنوی شیرازی  
 (۹۴۴)
- آغاز: من لطف الله تعالی احداث الموضوعات اللغویة،

هذا الكلام يدل بظاهرة... .

نک: فهرست مرعشی، ش ۷۲۵.

به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.

خط: نستعلیق، کاتب: اسماعیل بن محمد

کاتب شیرازی، تاریخ کتابت: ۲۱ جمادی

الاول ۱۰۳۳.

هفت مهر در انجامه نسخه حک شده، در آغاز

تملکی است از سید محمد بن محمد باقر بن

امیر اسماعیل که شجره نامه خود را تا امام زین

العابدین علیه السلام ذکر کرده، ذیل آن سه مهر

درج شده که دو تاییش ظاهراً از آن اوست،

نسخه تصحیح شده و دارای حاشیه‌نویسی

است.

جلد: تیکاج قهوه‌ای روشن لبه‌ها آسیب دیده

درون پسته‌ای.

۱۲/۴ × ۲۳/۷ سم. ۹۴ گ. ۲۷ س.

(ثبت ۹۰۲۳۰)

۱۴۷۳۳

[مقتل - فارسی]

از:؟

در مصیبت‌های وارده به شهدای کربلا و اسرای

دشت بلا، و اشاراتی به دیگر مصیبت‌های اهل بیت

علیهم السلام با نقل پاره‌ای اشعار به مناسبت.

آغاز افتاده: .. شکوفه ریزی ریاض کفن بدوشان شد در

آن وقت ... بجا مانده بود نمان قامت علی اکبر ملاحظه

نمود...

انجام افتاده: ... از چشمه کوثر سیراب کند آنگاه جناب

امام حسین قاسم و عبدالله را طلبید..

خط: نستعلیق نازیبا. تاریخ کتابت: اوائل سده

چهاردهم.

کاغذها تیره و لبه‌های آنها دودی شده، نسخه

مرمت شده است.

جلد: چرم مشکی ضربی ترنج و سرترنج دار.

۱۶/۶ × ۲۱ سم. ۲۲۴ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۲۳۱)

۱۴۷۳۴

زاد المعاد (دعا - فارسی)

از: ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی

(۱۱۱۰)

به شماره (۱۴۶۳۴) رجوع شود.

به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.

خط: نسخ بسیار قوی و پخته. کاتب: احمد بن

محمد تبریزی. تاریخ کتابت: سال ۱۲۷۲.

برای حاج علیرضا تاجر یزدی فرزند حاج

محمد صادق نگاشته، نسخه چاپی است ولی

چون بر روی کاغذ آبی چاپ شده گمان می‌رود

خطی است، پس از پایان کتاب نیز بر کاغذ

عادی دعای جوشن کبیر، دعای توبه صحیفه،

مکارم الاخلاق و مجیر چاپ شده احتمالاً به

خط همان کاتب با تعبیر «فهرست ادعیه ملحقه

به آخر کتاب».

جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی ترنج

و سرترنج دار عطف چرم قهوه‌ای سیر.

۱۷/۳ × ۲۶ سم. ۲۲۴ گ. ۲۱ س.

(ثبت ۹۰۲۳۲)

۱۴۷۳۵

آتشکده آذر (شرح حال - فارسی)

- از: لطفعلی بن آقا خان آذر بیگدلی (۱۱۹۵)  
نک: فهرست مرعشی، ش ۲۶۳۲.  
انجام افتاده:  
هر روز گرفته شمع خورشید بکف  
کردم پی آن شب که ترا دیدستم  
نک: فهرست مرعشی، ش ۲۶۳۲.  
خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: سده  
سیزدهم.  
نام شاعران و عناوین شنگرف، اشعار چهار  
ستونی.  
جلد: تیماج پسته‌ای ضربی ترنج و سرترنج  
ولچکی دار، عطف و لبه‌ها با تیماج دیگر به  
همان رنگ.  
۲۰/۵ × ۲۹/۳ سم. ۵۴۰ گ. ۲۱ س.  
(ثبت ۹۰۲۳۳)
- ۱۴۷۳۶  
**روضات الجنات فی احوال العلماء والسادات**  
(شرح حال - عربی)  
از: سید محمد باقر بن زین العابدین خوانساری  
اصفهانی (۱۳۱۳)  
از آغاز تا جنید بغدادی.  
آغاز: الحمد لله الذی جعل بین العلم واهله نزهة الرجل  
الکامل....  
انجام افتاده: ... علم الهدی من قبل امه یروی عنه  
ابوالفضل الشیبانی المذکور..  
خط: نسخ نیکو. تاریخ کتابت: شروع آن سال  
۱۲۸۰ بوده است.  
نام عالمان در حاشیه شنگرف، بر فراز رؤوس  
مطالب در متن شنگرف، نسخه تصحیح و اوائل
- آن حاشیه نویسی دارد.  
جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج  
وگره دار.  
۲۰/۵ × ۳۰/۵ سم. ۱۰۵ گ. ۲۸ س.  
(ثبت ۹۰۲۳۴)
- ۱۴۷۳۷  
**ملحقات چهارده گنج** (شعر - فارسی)  
از: زین العابدین اصفهانی طوسی متخلص به  
عابد (۱۲۲۹)  
منظومه‌ای بسیار مفصل در مدایح و تواریخ  
وقضایای حضرات چهارده معصوم علیهم السلام.  
آغاز:  
مگر نیز در دفتر معتبر  
دهد بایوبه از مفضل [خبر]  
که چون در خدیجه به بطحا زمین  
چو همعقد شد با رسول [امین]  
انجام افتاده:  
ز پیر و جوان و اناث و ذکور  
بطیع از جمیع مناهی نفور  
نک: ذریعه، ۳۱۲/۵.  
خط: نستعلیق نازبیا. تاریخ کتابت: اواخر سده  
سیزدهم.  
عناوین قرمز.  
جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی ترنج  
و سرترنج وگره دار.  
۲۰/۵ × ۳۰/۵ سم. ۲۳۶ گ. ۲۳ س.  
(ثبت ۹۰۲۳۵)
- ۱۴۷۳۸

بهرام بیک از نماء مزرعتین موران و طهرانچی خریداری شده، جالب آنکه شرط شده هر سال در ماه مبارک رمضان بنظر برسانند، و ذیل آن چند ماه رمضان که بنظر رسیده ثبت شده است. به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.

جلد: مقوایی با روکش کاغذی بنفش کم رنگ عطف تیماج سبز یشمی.  
۱۲/۴ × ۲۱ سم. ۱۰۹ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۲۳۶)

۱۴۷۳۹

**فضائل الاخبار (حدیث - فارسی)**

از: محمد رحیم بن دُرعلی (ق ۱۳) نوشته شده برای عوام الناس تا مراتب و فضائل اهل بیت معصومین علیهم السلام را دانسته و پیغمبر و امام خود را بشناسند در مقدمه‌ای و پنج باب و یک خاتمه. تکیه مؤلف در نقلها بیشتر بر تألیفات مرحوم علامه مجلسی است، پایان تألیف شنبه ۲۲ جمادی الاول ۱۲۶۰ می‌باشد.

مؤلف در پایان نسخه بشارت داده که مشغول نوشتن کتابی به نام «انیس المحزونین و جلیس المغومین» در تبرّاز دشمنان اهل بیت (ع) می‌باشد.

آغاز: الحمد لله الذی هدانا لِمعرفته و حَضَنَا بولایة احبائه و اولیائه... اما بعد چنین گوید... که این زندگانی دنیا آن است که اینکس در طاعت حق تعالی باشد و یبشناسد او را... .

انجام: ... شروع شده است مسماً بانیس المحزونین

**حاشیه شرح الملخص (هیئت - عربی)**

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی حاشیه‌ای است بر شرح موسی بن محمد بن محمود معروف به قاضی زاده رومی بر «الملخص» محمود بن محمد بن عمر چغمینی خوارزمی. این شرح به شاه عباس صفوی تقدیم شده و علاوه بر مقدمات، بحث نسبت ارتفاع بزرگترین کوه به قطر کره زمین را مطرح کرده است. آغاز نسخه مرعشی ش ۲۶۵۴ با نسخه ما مشابه است ولی آغازی که در کتابشناسی شیخ بهائی نقل شده متفاوت است. نام کتاب در آنجا «نسبة ارتفاع اعظم الجبال الی قطر الارض» ذکر شده است. بنظر می‌رسد متن کتاب تنها قصد طرح این مبحث را نداشته است.

آغاز: نحمدک یا من الهمنا<sup>۱</sup> اشد نطاق التفكير فی بدایع صنایع ارضه و سمائه و اکرنا ممدّ احداق التدبیر فی طوابع مطالع صفاته... .

انجام افتاده: ... و المصمت الذی فیه نقره لا یسمى محوفاً مرکوز فی جرم الفلك.

کتابشناسی شیخ بهائی، ناجی نصر آبادی، ص ۵۸۴، ذریعه، ۱۳/۱۷۷ و ۳۳۳، آغازنامه، ۶۸۱/۲.

خط: نسخ زیبا. تاریخ کتابت: احتمالاً سده

دوازدهم، به طرف پایان نسخه که پیش رفته

کم کم خط تبدیل شده به نستعلیق و بد خط

شده، نیمی از کتاب با جدول طلائی و مشکی با

عناوین شنگرف و بقیه خشک و خالی مگر

عناوین که شنگرف باقی مانده، جای بعضی از

تصاویر در نسخه سفید است، در آغاز نسخه

وقف نامه آن به سال ۱۲۹۷ آمده بر کسانی که

قابل انتفاع از آن باشند در دار السلطنه اصفهان،

از جمله هشتاد کتابی است که بر حسب وصیت

(۱) در نسخه ما «الهناء».

و جلیس المغومین باتمام رسد والحمد لله رب العالمین .  
خط: نستعلیق، آیات نسخ معرب. کاتب:  
محمد یوسف بن یادیکار بالاتجنی با یادی از  
علیجاه نظر علی خان کرایلی. تاریخ کتابت:  
سده سیزدهم.

صفحات با جدول قرمز ساده، بر فراز رؤوس  
مطالب و عناوین شنگرف، در پایان نسخه تولد  
محمد (?) فرزند میرزا محمد خان سرتیپ ولد  
احمد خان سرتیپ به سال ۱۳۴۱ ثبت شده  
است.

جلد: تیماج تریاکی ضربی و سرترنج ولچکی  
وگره دار.

۲۱ × ۳۵ سم. ۲۵۷ گ. ۱۸ س.

(ثبت ۹۰۲۳۷)

۱۴۷۴۰

شرح الفوائد (الحکمیة) (فلسفه - عربی)

از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱)  
دوازده فائده فلسفی بوده که در صفحه ۲۹۲  
ختم شده و سپس فائده سیزدهم اضافه شده است.  
آغاز: الحمد لله رب العالمین.. اما بعد.. ان جناب المرفق  
المسدد.. قد التمس منی اثبات بعض الکلمات ...

انجام: ... و لا من دونه تعالی وان غیر مستقل ولا  
مستغن.

نک: فهرست مرعشی، ش ۲۱۶۲.

خط: نسخ نیکو. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
صفحات مجدول به جدول ساده قرمز.

عناوین «قلت - اقول» و بر فراز متن شنگرف.  
یادداشت هبه شدن نسخه با مهر بیضوی  
«محمود بن موسی» در آغاز ثبت شده است.

جلد: تیماج مشکی ضربی گره دار.

۳/۱۵ × ۵/۲۵ سم. ۱۵۶ گ. ۲۴ س.

(ثبت ۹۰۲۳۸)

۱۴۷۴۱

ترجمه الخواص (تفسیر - فارسی)

از: ابو الحسن علی بن حسن زواره‌ای (ق ۱۰)  
آغاز افتاده: ... نهید بر ایشان دیواری که از چشم  
پوشیده [ ... ] داناترست بکار ایشان ...

نک: فهرست مرعشی، ش ۲۴۵۸.

خط: نستعلیق زیبا. کاتب: مراد علی بن محمد  
نخجوانی. تاریخ کتابت: نیمه شب سه شنبه ۱۰  
صفر ۱۱۰۷.

صفحات مجدول به طلا و مشکی و شنگرف  
ولاچورد، آیات ثلث مشکی درشت، عناوین  
سوره‌ها و تعداد آیات و رؤوس مطالب  
شنگرف، بعضی از عناوین نانوشته با  
تصحیحات اندک.

جلد: چرم مشکی.

۳/۲۰ × ۵/۳۲ سم. ۳۴۵ گ. ۲۸ س.

(ثبت ۹۰۲۴۰)

۱۴۷۴۲

مجموعه:

۱. اوصاف الاشراف (اخلاق - فارسی)

(۲ - ۲۷ ر)

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن  
حسن طوسی (۶۷۲)

آغاز: سپاس بی قیاس بار خدایی راکه سبب آنکه هیچ  
عقل را ...

بین کتاب اول و دوم امضای تملک محمد طاهر طباطبائی حسینی با مهر بیضوی «رضی الدین محمد الحسینی» ثبت شده.  
جلد: تیماج سبز یشمی سیر.  
۱۲/۵ × ۱۸/۷ سم. ۷۴ گ. ۱۴ س.  
(ثبت ۹۰۲۴۱)

۱۴۷۴۳

مجموعه:

۱. [ثمره العقاید؛ حدائق] (اعتقادات - فارسی)  
(۱ - ۴۶ ر)

از:؟

در پنج حدیقه مطابق پنج اصل دین ائمه طاهرین علیهم السلام، هر حدیقه در چند ثمره، حدیقه رابعه که امامت است از هر یک از ائمه سه معجزه تیمناً ذکر شده است. برگ اول نسخه حاضر افتاده است.  
آغاز افتاده: ... الفوض الاکبر بمحمد و آله سادات البشر  
و این حدایق منظوم است بر پنج حدیقه ...  
انجام: ... در قیامت همین است و الا از عملیات ذره امیدوار نیستیم.

۲. تحفة الاخبار فی شرح مونس الابرار

(اعتقادات - فارسی)

(۴۷ - ۱۱۱ ر)

از: ملا محمد طاهر بن محمد حسین قمی

(۱۰۹۸)

شرحی است بر مونس الابرار مؤلف که در منقبت امیر المؤمنان علی علیه السلام سروده بود.  
آغاز: الحمد لله رب العالمین.. اما بعد بدان که چون

نک: فهرست مرعشی، ش ۹۷۱.

۲. الفرائد فی الفوائد (اخلاق - عربی)

(قلاید الفرائد فی النصایح و المواعظ)

(۲۸ - ۴۸ پ)

از: فخر الدین محمد بن عمر بن حسین رازی

(۶۰۶)

آغاز: الحمد لله العلی الکبیر القوی القدیر العلیم المنیر

السمیع البصیر ...

نک: فهرست مرعشی، ش ۹۵۰۸.

۳. معرفة الله (اعتقادات - فارسی)

(۴۹ پ - ۷۴ پ)

از: فخر الدین محمد بن عمر بن حسین رازی

(۶۰۶)

آغاز: الحمد لله حمداً یلیق بعلو شأنه و باهر برهانه و صلواته علی نبی الرحمة محمد و آله.. درخواست کرد دوستی که در سر وفائی داشت و در سر صفائی داشت ...

نسخه‌ای از این کتاب، در فهرست مرکز دائرة المعارف بزرگ اسلامی ۲۱۹/۱ ش ۵۵ معرفی شده و به قطب الدین علامه (شیرازی) نسبت داده شده چنانچه به خامه کاتب بوده است. بر فراز صفحه عنوان نسخه حاضر ظاهراً از فخر رازی دانسته شده است چنانچه در نسخه دیگر کتابخانه مجلس نیز به فخر رازی منسوب شده است. بنگرید به: فهرست مجلس ش ۵۹۹.

خط: کتاب اول نستعلیق. کاتب: جعفر بن قاسم

طیب یزدی در قصبه ابهر. تاریخ کتابت: کتاب

دوم و سوم در سال ۱۳۰۵ نوشته شده و کاتب

مجهول است..

- محتاج رحمت الله قادر محمد طاهر... .  
 انجام: ... فضائل علی بن ابی طالب (ع) را تمام  
 نمی‌توانند نمود، الحمد لله رب العالمین،  
 چو مونس دل ابرار شد قصیده من  
 شدست نامش از آن روی مونس ابرار  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۱۸۶۸.
- خط: نسخ. تاریخ کتابت: هر دو کتاب سال  
 ۱۱۴۴، کتاب اول پنجشنبه ۴ رجب از روی  
 نسخه‌ای که مؤلف بخط شریف خود است کتاب  
 نموده بود، بر فراز رؤوس مطالب و عبارات  
 عربی یا اشعار شنگرف، پایان کتاب اول  
 یادداشتی است مورخ سال ۱۳۴۸ در رحمت  
 فرستادن به قدیمی‌ها در اعتقادات و اذعان به  
 سست شدن عقاید اهل زمان، برگ آخر کتابی  
 دیگر آغاز شده که بقیه آن افتاده است بدین  
 آغاز: «الحمد لله رب العالمین.. اما بعد ای  
 جوینده طریق طاعت».
- جلد: تیماج تریاکی ضریبی ساده.  
 ۱۲/۵ × ۲۰/۴ سم. ۱۱۱ گ. ۲۰ س.
- (ثبت ۹۰۲۴۲)
- ۱۴۷۴۴
- کفایة التعلیم فی صناعة التنجیم (نجوم - فارسی)  
 از: ابو المحامد محمد بن مسعود بن زکی غزنوی  
 بخارائی (ق ۶)  
 آغاز افتاده: حمل از نقطه تقاطع شمالی است. فصل،  
 جای بر آمدن سرطان را از افق زمین... .  
 انجام: ... و دیگر برای این قیاس کن و بدان که چون اینجا  
 رسیدیم کتاب به پایان رسید.  
 نک: ذریعه، ۹۰/۱۸؛ کشف الظنون، ۱۴۹۷/۲؛
- فهرست مرعشی، ش ۵۸۷۹ و ۱۲۲۳۷.  
 خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: احتمالاً از  
 سده یازدهم.  
 عناوین و اشکال شنگرف، بر فراز بعضی از  
 پارگرافها نیز شنگرف، صفحات آخر دارای  
 افتادگی بوده و به چندین خط و کاغذ نوشته  
 شده، پشت برگ ۲۲۲ مهر بیضوی بزرگ و پر  
 مطلبی دیده می‌شود که احتمالاً تاریخ  
 (۱۰۶۱) در آن حک شده.  
 نسخه در برگ ۲۲۴ پایان یافته و بعد از آن  
 مطالب متفرقه نجومی بیشتر به زبان عربی نقل  
 شده است.  
 جلد: تیماج قهوه‌ای ضریبی ترنج و سرترنج‌دار  
 عطف تیماج مشکی.  
 ۱۲/۳ × ۲۴/۵ سم. ۲۲۸ گ. ۱۷ س.  
 (ثبت ۹۰۲۴۳)
- ۱۴۷۴۵
- مجموعه:  
 ۱. شترنامه (اشترنامه) (شعر - فارسی)  
 (۱ - ۹۷ ر)  
 از: فرید الدین محمد بن ابراهیم عطار  
 نیشابوری (۶۲۷)  
 مثنوی عرفانی حدود ۳۶۰۰ بیت.  
 آغاز:  
 گفت ای آدم کنون گندم مخور  
 کز بهشت جاودان افتی بدر  
 انجام:  
 میم برداری ز احمد شد احد  
 فهم کن معنی الله الصمد



۲. مصیبت نامه (شعر - فارسی)  
 (۹۷ پ - ۱۸۴ پ)  
 از: فریدالدین محمد بن ابراهیم عطار  
 نیشابوری (۶۲۷)  
 حدود هشت هزار بیت.  
 آغاز:  
 حمد پاک از جان پاک آن پاک را  
 کو خلافت داد مشتی خاک را  
 انجام افتاده:  
 چنان خواهم که اندر آخر کار  
 براندازی مرا این پرده بیک بار  
 نک: فهرست مجلس، ش ۱۱۵۴؛ عکسی مرکز  
 احیاء، ۱۲/۴ ش ۱۲۰۵.  
 خط: نستعلیق چهار ستونی، کتاب اول  
 دورنویسی چلیپا. تاریخ کتابت: احتمالاً از  
 سده دوازدهم.  
 عناوین شنگرف.  
 جلد: چرم قهوه‌ای ساده.  
 ۱۸/۲ × ۲۵ سم. ۱۸۴ گ. ۲۱ س.  
 (ثبت ۹۰۲۴۵)
- ۱۴۷۴۶  
 الهدایة فی شرح بدایة المبتدی (فقه - عربی)  
 از: برهان الدین علی بن ابی بکر مرغینانی  
 حنفی (۵۹۳)  
 آغاز: کتاب الطهارات قال الله تعالی یا ایها الذین آمنوا اذا  
 قمتم الى الصلاة.. ففرض الطهارة غسل الاعضاء...  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۵۹۷۷.  
 خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: احتمالاً از  
 سده دوازدهم.
- چند صفحه پایانی الحاقی متأخر، نسخه  
 تصحیح شده، دارای حواشی فراوان در اطراف  
 ولابلای سطور، بر فراز متن شنگرف، در آغاز  
 چند یادداشت متفرقه و تملک محمد طاهر بن  
 ملا نوروز علیابادی و سپس به عبد الغفور ارث  
 رسیده.  
 جلد: تیماج قهوه‌ای شکلاتی کمرنگ.  
 ۲۰ × ۲۵/۵ سم. ۲۹۲ گ. ۱۹ س.  
 (ثبت ۹۰۲۴۷)
- ۱۴۷۴۷  
 من لا یحضره الفقیه (حدیث - عربی)  
 از: شیخ صدوق محمد بن علی بن بابویه قمی  
 (۳۸۱)  
 از ابواب القضايا والاحکام دارد. در پایان  
 مشیخه و فهرست رجال مسند من لا یحضره الفقیه  
 درج شده است.  
 به شماره (۱۴۵۴۷) رجوع شود.  
 خط: نسخ، کاتب: محمد شریف بن درمیش  
 دماوندی. تاریخ کتابت: جمعه ۹ ربیع الاول  
 ۱۱۳۲ (پایان اصل کتاب).  
 عناوین و نشانها شنگرف، تصحیح شده  
 و حواشی از سلطان العلماء دارد، در آغاز  
 و انجام نسخه چند مهر تملک و یادداشت تولد  
 بچشم می خورد مورخ سال ۱۲۴۳ و ۱۲۴۴.  
 جلد: تیماج تریاکی ضربی گره دار، عطف چرم  
 قهوه‌ای روشن.  
 ۱۹/۲ × ۲۸/۹ سم. ۱۹۴ گ. ۲۲ س.  
 (ثبت ۹۰۲۴۸)
- ۱۴۷۴۸

- مجموعه:**
۱. **النخبة الكبرى** (فقه - عربی)  
(۲ پ - ۱۳۵ پ)  
از: ملا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱)  
آغاز: الحمد لله الذي اوضح بائمة الهدى من اهل بيت النبوة عن دينه التويم...  
نک: فهرست مرعشی، ش ۵۸۱۴.
۲. **بداية الهداية** (فقه - عربی)  
(۱۳۸ پ - ۲۳۰ ر)  
از: شیخ محمد بن حسن حر عاملی (۱۱۰۴)  
نک: فهرست مرعشی، ش ۴۲۹.
۳. **منهاج النجاة** (حدیث - عربی)  
(۲۳۱ پ - ۲۳۷ پ)  
از: سید شبر بن محمد حسینی موسوی  
فقط احادیث طهارت و اوائل صلاة را داراست.  
آغاز: الحمد لله [الذي] الهمنا كلمة التقوى، وفقنا للتمسك بالسبب الاقوى...  
خط: کتاب اول بخط نسخ، محمد انباری، سال ۱۰۸۷، کتاب دوم به چند خط که آخرین آنها بخط علیشاه بن محمد می باشد (البته بر روی جوهر پاک شده اگر قابل اعتماد باشد چون دیگری چنین نوشته «بخط الاخ المعتمد علیشاه» ولی جوهر قدیمی است و جدید نمی باشد، کتاب سوم به خط دیگر.  
عناوین در مجموعه شنگرف یا مشکى درشت، بین کتاب اول و دوم پاسخ سؤالات فقهی میرزا محمد شفیع را که استادش داده با تعبیر «ادام الله
- فیضه» که دال بر حیات اوست، کتاب اول دارای حاشیه نویسی و نشانی بلاغ.  
جلد: تیماج تریاکی ضربی.  
۱۴/۳ × ۱۹/۵ سم. ۲۳۸ گ. سطرها مختلف. (ثبت ۹۰۲۴۹)
- ۱۴۷۴۹  
**حاشیه شرح طوابع الانوار** (کلام - عربی)  
از: سید شریف  
آغاز: قال وحید زمانه تغمده الله بغفرانه الحمد لله فیاض ذوارف العوارف...  
خط: نستعلیق. کاتب: ابراهیم بن سلطانعلی طبسی. تاریخ کتابت: ۴ صفر ۱۰۷۵.  
دارای تصحیحات و حاشیه نویسی در اطراف یا بعضاً بین سطور، بر فراز متن مشکى یا شنگرف، در آغاز چند یادداشت و مهر پاک شده، در پایان نسخه نیز چند مهر پاک شده، دو یادداشت طلب و نیز یادداشتی مورخ سال ۱۱۲۷، بعضی از صفحات امضای «بلغ» دارد.  
جلد: تیماج مکی ضربی ساده.  
۱۳/۴ × ۲۵ سم. ۲۳۷ گ. ۲۰ س.  
(ثبت ۹۰۲۵۰)
- ۱۴۷۵۰  
**جواهر الکلام** (فقه - عربی)  
از: شیخ محمد حسن بن باقر نجفی (۱۲۶۶)  
کتاب الطهارة والصلاة.  
انجام: ... فكان علیه قضاؤها فيما بعد واستشهد عليه بما مر من الموثق ولا بأس به.  
نک: فهرست مرکز احیاء میراث اسلامی، ش

۶۲۱. از مقدمه در اصول، کتاب الطهارة تا کتاب  
خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
با تصحیحات فراوان، عناوین و بر فراز متن  
شنگرف.  
جلد: تیماج مشکى فرسوده ضریبی سوخت  
معرق ترنج و سرترنج دار.  
۲۰/۴ × ۳۰/۵ سم. ۱۷۶ گ. ۳۳ س.  
(ثبت ۹۰۲۵۱)
- ۱۴۷۵۱  
جواهر الکلام (فقه - عربی)  
از: شیخ محمد حسن بن باقر نجفی (۱۲۶۶)  
کتاب الزکاة والحج والجهاد.  
به شماره قبل رجوع شود.  
خط: نسخ، از آغاز تا پایان کتاب الاعتکاف به  
خط محمد حسین بن مرحوم محمد علی.  
تاریخ کتابت: ۲۴ ذی الحجه ۱۲۶۰، بقیه به  
خط محمد بن حسن خراسانی کدکنی، یکشنبه  
۲ صفر ۱۲۶۱ (پایان نسخه).  
عناوین و بر فراز متن شنگرف.  
جلد: مقوایی با روکش قهوه‌ای رنگ شده  
و نقوش ترنج و سرترنج و لچکی بر آن نقاشی  
شده است، عطف تیماج مشکى.  
۲۱/۳ × ۳۱ سم. ۱۶۹ گ. ۲۹ س.  
(ثبت ۹۰۲۵۲)
- ۱۴۷۵۲  
تحفة الابرار (فقه - فارسی)  
از: سید محمد باقر بن محمد نقی شفتی، حجة  
الاسلام (۱۲۶۰)
- ۱۴۷۵۳  
دیوان انوری (شعر - فارسی)  
از: اوحد الدین علی بن اسحاق ابیوردی انوری  
(ق ۶)  
آغاز:  
مقدری نه بآلت بقدرت مطلق  
کند بشکل نجاری چه گنبد ازرق  
نک: فهرست مرعشی، ش ۳۹۸۶.  
به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.  
خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: نیمی از  
نسخه احتمالاً از سده یازدهم، نیمه پایانی  
و نواقص نسخه روز یکشنبه ۲۵ رجب ۱۲۴۹  
تقریباً به همان سبک نویسانده شده و این  
عبارت در انجامه مشهود است: «چون اصل

دیوان درین اوان ابتیاع شده بود و بعد از  
ملاحظه از قصاید و غزلیات و رباعیات افتاده  
داشت و دیوان این شاعر قادر را ناقص  
نخواستیم از دیوان چند دیگر با تمام آن سطور  
پرداختیم، در حالت تب و(?) نوشته شد خدا  
عافیت دهاد»، دو ستونی، جداول طلایی  
و مشکی و شنگرف، عناوین شنگرف، روی  
برگ دوم مهر تملک بزرگ محرابی بچشم  
می خورد کم رنگ با سجع «هو المالك بمنه  
و طوله .. العبد .. الفضل».  
جلد: تیماج قهوه‌ای.  
۱۶/۵ × ۲۶/۷ سم. ۳۳۷ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۹۰۲۵۴)

۱۴۷۵۴

کنز اللغات (لغت - فارسی)

از: محمد بن عبد الخالق بن معروف (ق ۹)  
آغاز افتاده: .. الثلاثی المجردانى دریافت و هنگام  
شدن و بنهایت رسیدن گرما...  
انجام افتاده: .. برع نی قلم و بدون و مانند مگس  
جانوری که.

نسخه‌ای از همین کتاب به شماره ۱۴۵۹۹  
گذشت.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: احتمالاً از  
سده دوازدهم.

عناوین ابواب و بر فراز لغات مدخل شنگرف،  
اعراب لغات عربی کامل نیست.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ساده.  
۱۲/۷ × ۱۸/۵ سم. ۲۲۸ گ. ۲۴ س.

(ثبت ۹۰۲۵۵)

۱۴۷۵۵

شرح خلاصه الحساب (حساب - فارسی)

از:؟

آغاز و انجام آن افتاده، شاید مصباح اللباب از  
مسبب سبزواری در گذشته ۱۰۵۳ باشد که نسخه‌ای  
از آن در مـرـعـشی ۳۴/۸۱۲-۸۱۴ ش ۱۳۷۸۴  
معرفی شده است؛ در عین حال خلاصه الحساب  
شروع گزیده که قابل تطبیق با این کتاب باشد فراوان  
دارد. بنظر می‌رسد شرح حاضر نزدیک عصر شیخ  
بهائی تألیف شده باشد. پیش از این، به شماره  
۱۴۵۹۵ همین کتابخانه، شرح فاضل جواد بر  
خلاصه الحساب گذشت که آن هم نزدیک عصر  
بهائی تألیف شده است.

آغاز افتاده: .. رحمة الله عليه بیان هیئت این علم و بیان  
موضوع او کرد... .

انجام افتاده: .. تكون معلقاً للدری اعناق الکلاب فان  
کثیراً من مطالبها..

خط: نسخ نیکو. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده  
دوازدهم.

بر فراز متن و اشکال و عناوین شنگرف.

طبق یادداشت آخر نسخه، کتاب را محمد باقر  
بن محمد علی اصطهباناتی به فرزندش عبد  
المولی فروخته و ده ریال گرفته.

جلد: تیماج مشکی.  
۱۵/۵ × ۲۴ سم. ۱۰۸ گ. ۱۶ س.

(ثبت ۹۰۲۵۶)

۱۴۷۵۶

- دیوان بابا فغانی** (شعر - فارسی)  
 از: بابا فغانی سکاکی شیرازی (۹۲۵)  
 دیوان اشعار بابا فغانی است با تخلص «فغانی».  
 آغاز:  
 ای سرنامه تو عقل گره گشای را  
 ذکر تو مطع غزل عشق سخن سرای را  
 انجام:
- ای فغانی بدان که کشف رموز  
 نشود از تعلم و تعلیم  
 هر که را جوهریست در فکرت  
 باز یابد ز فکر و طبع سلیم  
 هر چه در کارگاه امکان است  
 پُردار جمال جانان است  
 که ز رو لعل لؤلؤ شهوار  
 گوهر شیچراغ در یتیم  
 نک: فهرست دانشگاه، ۶۱/۲ - ۶۳ ش ۲۰۰؛  
 مجلس، ۲۸۶/۲۹ ش ۷۸۰۲.
- خط: نستعلیق زیبا. کاتب: شاه محمد مهدی.  
 تاریخ کتابت: سال ۹۵۰، دو صفحه اول دارای  
 تذهیب با گل‌های لاجورد و شنگرف بین سطرها  
 طلا اندازی، صفحه اول دارای سر لوح زیبا،  
 صفحات مجدول به طلا و مشکلی و لاجورد  
 و شنگرف، بیت آخر هر قطعه پله‌ای، دوخت  
 کتاب بریده و صفحات از جا در آمده و احتیاج  
 به صحافی دارد.  
 جلد: مقوایی ضربی که زمینه ضربی قرمز است  
 و با قاب سبز نقاشی شده و در وسط ترنج  
 و سرترنج قرار گرفته است، عطف و لبه‌ها  
 تیماج مشکلی.  
 ۱۳ × ۲۳/۴ سم. ۱۸۴ گ. ۱۵ س.
- عدد الداعی** (دعا - عربی)  
 از: شیخ احمد بن محمد بن فهد حلی (۸۴۱)  
 آغاز: الحمد لله سامع الدعاء و دافع البلاء...  
 نک: مرعشی، ش ۳۵/۱.
- خط: نسخ. کاتب: محمد رفیع بن حسین علی  
 نسیریزی. تاریخ کتابت: جمعه ۹ رمضان  
 المبارک ۱۱۱۲، صفحه اول دارای سر لوح  
 عادی، حاشیه دو صفحه آغازین تزئینی با  
 گل‌های اسلیمی طلایی و مشکلی، نسخه  
 تصحیح شده، صفحات مجدول به طلا و مشکلی  
 و شنگرف و لاجورد، عناوین و بر فراز رؤوس  
 مطالب شنگرف، در آغاز تملکی به سال ۱۱۲۷  
 موجود است که نام مالک پاک شده.  
 جلد: دو رو، رو تیماج قهوه‌ای ضربی معرق  
 سوخت ترنج و سرترنج و گره‌دار طلایی،  
 اندرون تیماج پسته‌ای.  
 ۱۲/۳ × ۲۱ سم. ۱۳۸ گ. ۱۷ س.
- الصحيفة السجادية** (دعا - عربی)  
 از: حضرت سجاد علی بن الحسین بن علی بن  
 ابی طالب علیهم السلام  
 برگ اول افتاده است.  
 به شماره (۱۴۶۸۰) رجوع شود.  
 آغاز افتاده: .. عن ابی المفضل محمد بن عبدالله بن  
 المطلب الشیبانی... .
- (ثبت ۹۰۲۵۷)  
 ۱۴۷۵۷
- (ثبت ۹۰۲۵۸)  
 ۱۴۷۵۸

به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود. خط: نسخ عرب، کاتب: محمد رضا بن محمد اسماعیل. تاریخ کتابت: شب پنجشنبه غره ربیع الاول ۱۱۲۷، در همین سال مقابله شده و امضای مقابله دارد، در پایان ذیل صحیفه تألیف مرحوم علامه مجلسی که در آن سه دعا از البلد الامین کفعمی افزوده الحاق شده است، دارای حواشی متعدد در لابلائی سطور و اطراف آن، عناوین و نشانیها شنگرف، در آغاز و پایان نسخه چند برگ کاغذ آبی روشن در صحافی افزوده شده است، از نکات برجسته این نسخه آنکه بعضی از نسخه بدلها با شنگرف نشان داده شده و رمز نسخه‌ای که از آن نقل شده نیز آمده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی.

۱۲/۸ × ۱۹ سم. ۱۳۴ گ. ۱۴ س.

(ثبت ۹۰۲۵۹)

۱۴۷۵۹

مجموعه:

۱. شرح العقائد الصوفیة (اعتقادات - عربی)

(۱ پ - ۵۷ پ)

از:؟

کتاب «العقائد الصوفیة» از تصانیف فیروز صوفی اکبر آبادی از صوفیة شطاریه را شیخ حقانی نزد وجیه الدین ثانی امانت گذاشته تا به فرزندش که نامش فلان است دستور دهد آن را شرح کند. شارح در شب ۲۴ جمادی الآخر ۱۱۰۱ به اجازه از شیخش در مکه معظمه نائل شده و این شرح را در دو روز پایان داده است. نسخه‌ای از این کتاب در

نشریه دانشگاه ۲۲۱/۳ ش ۴۴ به نام «شرح رساله فی وحدة الوجود» تألیف شاگرد ماتن معرفی کرده است؛ ولی شارح شاگرد ماتن نیست و بحث وحدت وجود بعنوان مقدمه آن مطرح شده سپس به شرح عقاید صوفیه پرداخت است به صورت مزجی و مختصر.

آغاز: الحمد لله بذاته علی ذاته المتجلية بحسنى اسمائه و صفاته و شهد الله و تشهد بالله انه لا اله الا هو... .

انجام: ... و الاذکار کثیره ضاق قرطاس الاظهار عن تفصیلهای کلها.. و تشهد ان محمداً عبده و رسوله.

## ۲. اشتراک لفظی و معنوی وجود

(فلسفه - فارسی)

(۵۸ ر - ۶۴ پ)

از: ملا رجب علی تبریزی اصفهانی (۱۰۸۰)

در توحید و صفات الهی و نسبت بین وجود و موجود، و اشتراک معنوی آن دو. در مقدمه‌ای و پنج مطلب و یک خاتمه.

آغاز: الحمد لله رب العالمین.. بدان که این نوشته مشتمل است بر مقدمه‌ای و پنج مطلب و خاتمه‌ای... .

انجام: ... بمعنی وجوب واجب چنانچه در ممکناتست سبحانک رب العزة عما یصفون و سلام علی المرسلین.

نک: فهرست مرکز احیاء، ۶/۶۴ ش ۲۰۴۴.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: احتمالاً از اواخر سده دوازدهم. دارای حواشی و تصحیحات، بر فراز متن شنگرف.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی.

۱۲/۳ × ۱۸/۵ سم. ۶۵ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۲۶۰)

- از: ؟  
 آغاز غزلیات:  
 دم صبح سعادت از ثنایت لوح عنوانها  
 ز حمدت مطلع خورشید هر بیته ز الوانها  
 در آغاز نسخه چند رباعی و قطعه متفرقه، رقعۀ منظومه که به جهت آقا میرزا بیگ تبریزی عجزی (؟) نوشته شده، اشعاری ترکی بدین مطلع:  
 وکل غم کر تنزل اهشم ظاهر ده رقعندن  
 بیره دوشمه هماکرا اوچدن دوشمر سعادتزن<sup>۱)</sup>  
 و ماده تاریخ رواق مقدسه نجف اشرف به ترکی در سال ۱۱۵۶، تاریخ مطلا ساختن قبه روضه متبرکه امیر المؤمنین علیه السلام، تاریخ مقبره نادریه، حکایتی بدین مطلع: مرا بود آشنای در اصفهان، رقعۀ در باب مصاهری محمد مؤمن خان افشار.  
 در پایان نیز اشعاری متفرقه نقل شده است.  
 تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
 اشعار دو ستونی. بیت آخر هر قطعه پله‌ای، در آغاز تملکی به سال ۱۲۵۱ و در پایان یادداشت‌هایی مورخ ۱۲۰۲ و ۱۲۰۷ مشهود است.  
 جلد: تیماج مشکلی ضربی بدون مقوانم.  
 ۱۳/۳ × ۲۰/۴ سم. ۸۵ گ. ۱۵ س.  
 (ثبت ۹۰۲۶۲)
- ۱۴۷۶۰  
**الصادفی فی شرح الکافی** (حدیث - فارسی)  
 از: ملا خلیل بن غازی قزوینی (۱۰۸۹)  
 بخش فروع کافی است.  
 آغاز افتاده: .. والف بمعنی صبح است و آن زمان است که میان فجر و طلوع شمس است...  
 انجام افتاده: ... در اوصیای او بهم رسد سوای نبوت و شاید که اشارت به این استتنا...  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۱۸۹۰.  
 خط: نسخ، چند صفحه در میانه نسخه نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
 عناوین و بر فراز رؤوس متن شنگرف.  
 یادداشت خریداری نسخه در تاریخ دهم فروردین ۱۳۳۱ شمسی توسط نصرت الله فتحی، روی برگ دوم تا پنجم نصرت الله فتحی در تاریخ ۱۳۳۹/۳/۲۷ روزی که عازم بازرسی به گمرکات زاهدان و مشهد بوده یادداشتی مفصل نوشته درباره تاریخچه حدیث شیعه تا آنجا که مربوط به نسخه حاضر می‌شود و علت یادداشت را چنین نوشته که:  
 چون نسخه را به هم قطار معمر خود جناب آقای هاشمیان معاون کل اسبق اداره گمرک و بازنشسته فعلی تقدیم کرده لذا آنچه در حافظه داشته مربوط به مطالعات حدیث و مؤلف نگاشته. جلد: چرم قهوه‌ای.  
 ۱۷/۲ × ۲۶ سم. ۳۵۶ گ. ۱۹ س.  
 (ثبت ۹۰۲۶۱)
- ۱۴۷۶۱  
**دیوان امیر معزی** (شعر - فارسی)  
 از: ابو عبد الله محمد بن عبد الملک برهانی  
 (شعر - فارسی)
- ۱) از ترک زبانان معذرت می‌خواهم چون قطعاً اشتباه خوانده‌ام.

نیشابوری (۵۲۰)

نسخه کاملی است. در پایان نوشته: عدد اشعار دیوان هشت هزار و سیصد و هفتاد شعر است. آغاز:

ستاره سجده برد طلعت منیر ترا

زمانه بوسه دهد پایه سریر ترا

نک: فهرست مرکز احیاء، ش ۴۰۱.

به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.

خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: سده

سیزدهم.

صفحه آغازین دارای سر لوح زیبا، صفحات مجدول به طلا و مشکی و لاجورد، عناوین نانوخته و فقط جدول کشی شده.

جلد: تیماج طوسی قهوه‌ای ضربی سوخت ترنج و سرترنج و گره دار، عطف طلا کوب با سرترنج کوچک.

۱۳ × ۲۲ سم. ۱۹۳ گ. ۲۲ س.

(ثبت ۹۰۲۶۳)

۱۴۷۶۳

تذکره الشعراء

(تذکره - فارسی)

از: دولت‌شاه بن علاء الدوله غازی سمرقندی

(۸۹۲)

در ۲۸ شوال ۸۹۲ تألیف آن پایان یافته است، در یک مقدمه و هفت طبقه و یک خاتمه.

آغاز: تحمیدی که شاه باز بلند پرواز اندیشه بساحت فضای آن طیران نتواند نمود...

نک: نشریه دانشگاه، ۶/۶۱۵، استوری،

۷۸۵/۱؛ مجلس، ۱۹۱/۲.

خط: شکسته نستعلیق زیبا، عبارات عربی

نسخ زیبا. کاتب: احمد بن محمد خوانساری.

تاریخ کتابت: ۲۰ ذی القعدة ۱۲۷۲ در قصبه

قرباغ معروف به قلعه سوشی به طریق استعجال

نوشته، کاغذ پسته‌ای کمرنگ، نسخه مرمت

و وصالی شده، عناوین و نشانها سنگرف.

جلد: چرم مشکی عقددار.

۱۴/۲ × ۲۲/۸ سم. ۳۸۷ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۹۰۲۶۴)

۱۴۷۶۴

سلسله الذهب

(شعر - فارسی)

از: نور الدین عبد الرحمن بن احمد جامی

(۸۹۸)

آغاز افتاده: .. باد و دعای ابقاهم دام مرغ اجابت شکار

ایشان:

بعد حمد حق و درود نبی

نیست پوشیده بر زکی و غبی

چون زمانه سواد شعر ربود

خود بکوز از سواد شعر چه سود

شعر لهوست بکسل از وی خو

لیت شعری الی متی تلهو

نک: فهرست مرعشی، ش ۸۰۶۵.

خط: نستعلیق ممتاز. تاریخ کتابت: احتمالاً از

سده یازدهم.

متن و حاشیه شده، صفحات مجدول به زر

و مشکی و لاجورد و زنگار که بر اثر زنگار به

مرور زمان دور کاغذها سست و شکننده شده،

با حواشی به خط دیگر، عناوین سنگرف.

جلد: تیماج مشکی ضربی.

۱۴/۷ × ۲۳/۵ سم. ۱۷۲ گ. ۱۵ س.



(ثبت ۹۰۲۶۵)

۱۴۷۶۶

خاطرات جنگ جهانی دوم (تاریخ - فارسی)

از: قهرمان رنوفی بن ملا حیدر قلی<sup>۱)</sup> بهاری

همدانی (ق ۱۴)

خاطرات جنگ دوم جهانی از (۱۰ مه تا ۲۵ ژوئن ۱۹۴۰) که از روزنامه اطلاعات از اول خرداد ۱۳۲۰ شمسی استخراج شده و تا ۷ شهریور ۱۳۲۰ ادامه یافته است.

آغاز: بنام خداوند بخشنده مهربان، یکتا و بی همتا قادر توانا، اقتباس از روزنامه اطلاعات شماره ۴۵۴۱ پنجشنبه اول خرداد ۱۳۲۰...

انجام: ... آن سیاست برکنار ماند و جنگ ادامه یافت. خط: نستعلیق نازیبا و خوانا به خط مؤلف، در آغاز نسخه ترغیب زیادی به فراگیری علم و قرآن و مطالعه و نوشتن کتاب کرده و حاضر است تألیف خود را برای مطالعه تقدیم کند ولی کسی که طمع کند لعنت شود مورخ ۱۳۲۰/۳/۱۷ ه. ش، قلم آبی رنگ بر روی کاغذ آبی فرنگی، چند برگ آخر سفید مانده است. جلد: تیماج تریاکی چروکیده بدون مقوا ضریبی ساده.

۱۳/۵ × ۲۱/۵ سم. ۱۴۶ گ. ۲۴ س.

(ثبت ۹۰۲۶۷)

۱۴۷۶۷

(۱) به نام پدرش در حدیده محمات (ش ۱۴۷۷۴ همین کتابخانه) تصریح کرده است. بهاری آن نسخه را کتابت کرده است.

۱۴۷۶۵

دیوان سلیم

(شعر - فارسی)

از: سلیم

آغاز:

دلا توئی که بکار خودت گزیده خدا  
برای عشق بتانت نیافریده خدا  
ازین عزیزی خود را قیاس کن که جهان  
ترا فروخته چون یوسف و خریده خدا  
انجام:

تلخ و شیرین این دو خوان کشاد  
وقف خصمان و دوستانش باد  
خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
صفحات مجدول، جداول برون زرد و مشکی، درونی لاجورد، در اواسط نسخه داستان منظوم لیلی و مجنون با شروع در مدح امیر مؤمنان علیه السلام در حاشیه صفحات به خطی بد نقل شده:

ای اوج سپهر شرع را بدر

یعنی که علی عالی قدر

شاهنشاه کشور حقیقت

سلطان ممالک طریقت

در آغاز تملك عبد العظیم بن عبد الکریم عطایی تکابی ثبت شده است.

جلد: چرم قهوه‌ای روشن.

۱۴ × ۲۲ سم. ۱۹۶ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۲۶۶)

- شرح الشافية (صرف - عربی)  
از: فخر الدین احمد بن حسن جاربردی شافعی  
(۷۴۶)  
آغاز: نحمدك يا من بيده الخير والجلود...  
انجام افتاده: ... قلة استعمال المقلوب فان ارامال كان  
اکثر استعمالاً..  
نک: فهرست مرعشی، ش ۹۳۰.  
خط: نسخ. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده  
یازدهم یا دوازدهم.  
عناوین و نشانیها شنگرف، دارای حواشی  
بسیار به خطوط مختلف در حاشیه و بین  
سطور، تصحیح شده است، بر جلد یادداشتی از  
سید عبدالحسین بن سید رضا طباطبائی یا  
طباطبائی - به تصریح خودش - بچشم  
می خورد، بر پشت جلد عبارت تملکی بدین  
صورت «مال سید موسی خرم آبادی» ثبت  
شده است.  
جلد: تیماج زرشکی ضربی گره دار.  
۱۵/۵ × ۲۰/۸ سم. ۶۶ گ. ۱۹ س.  
(۹۰۲۶۸)
- خط: نستعلیق. کاتب: میرزا عبد الخالق  
خلخالی. تاریخ کتابت: جمادی الثانی ۱۳۱۳  
در ایام کهولت، تحریر یافته تا داخل کتابهای  
آقا میرزا عبد الکتاب باشد.  
دارای یادداشتهای مذهبی و تاریخی مهم در  
حواشی صفحات بین سالهای ۱۳۲۷ تا ۱۳۴۸  
نوشته شده، یادداشتهای ظاهراً از محمد تقی  
خان خلخالی است، از جمله یادداشتهای مهم  
تفصیل خشکسالی است که سال ۱۳۳۵ در  
زنجان اتفاق افتاده بطوری که حتی در قریه‌ای  
اطراف زنجان یک نفر پسر خود را خورده  
و عده‌ای به گیلان ورشت فرار کردند اما همه  
مردند، و تشریح کیفیت انجمن مشروطه در  
سال ۱۳۲۵ قمری.  
کاغذ: کاهی.  
جلد: تیماج قهوه‌ای بدون مقوا نرم ضربی گره  
دار چروکیده.  
۱۶ × ۲۱/۳ سم. ۱۰۳ گ. ۱۳ س.  
(ثبت ۹۰۲۶۹)
- ۱۴۷۶۹
- مختصر غنیة المتملی فی شرح منیة المصلی  
(شرح منیة المصلی) (فقه حنفی - عربی)  
از: شیخ ابراهیم بن محمد حلبی (۹۵۶)  
حلبی شرح مفصلی بنام «غنیة المتملی» نوشت  
بر کتاب «منیة المصلی و غنیة المبتدی» سدید  
الدین محمد بن محمد کاشغری (۷۰۵) که بسیار  
مفصل بود. کتاب حاضر اختصار آن شرح است.  
آغاز افتاده: .. ای اخذ القیس و هو شعله نار تؤخذ من  
معظمها... .
- ۱۴۷۶۸
- خزان و بهار (ادب - فارسی)  
از: قاضی شمس الدین محمد شریف بن محمد  
اسماعیل کاشف شیرازی (ق ۱۱)  
داستانها و حکایت‌های تاریخی نغز متضمن  
آسایش پس از سختی است.  
آغاز: چمن آرای فرج بعد از شدت در خزان بهار روزگار  
لطف شامل حضرت سبحانی است...  
نک: فهرست مرکز احیاء، ۳۰۸/۳ ش ۱۰۷۵.

- انجام: ... وأمر اهلك بالصلاة واصطبر عليها لا نسألك  
رزقاً نحن نرزقك والعاقبة للمتقين<sup>(۱)</sup>.
- نک: فهرست مرعشی، ۲/۲۹۴ ش ۷۰۰؛  
فهرست ملی، ۸۳/۱ ش ۳۲۷۵ ع.
- خط: نسخ نازیبا. کاتب: عبد الرسول بن  
باباجی بن محمد صلاح. تاریخ کتابت: سال  
۱۱۷۹ در قریه شینه، بر فراز عبارات متن خط  
مشکی، با حواشی بسیار اندک.
- جلد: گالینگور قطور فرسوده با روکش کاغذی  
عطف پارچه‌ای نارنجی.
- ۱۴/۶ × ۲۱/۵ سم. ۱۹۰ گ. ۱۹ س.
- (ثبت ۹۰۲۷۰)
- ۱۴۷۷۰
- ریاض المسائل (کتاب الحدود) (فقه شیعی - عربی)  
از: سید علی بن محمد بن علی طباطبائی  
(۱۲۳۱)
- کتاب الحدود از ریاض المسائل فی بیان  
الاحکام بالدلائل می‌باشد که این بخش شب جمعه  
۲۷ صفر ۱۱۹۲ پایان یافته است. کاتب توسط  
مؤسسه آل‌البیت علیهم السلام در قم بچاپ محقق  
رسیده است.
- آغاز: کتاب الحدود جمع حد و هولغة المنع و شرعاً عقوبة  
خاصة... .
- نک: فهرست مرعشی، ش ۲۲۹۶.
- خط: نسخ نیکو. کاتب: میرزا محمد شهبهانی  
مشهور به معلم. تاریخ کتابت: ۲۹ ذی القعدة  
۱۲۹۳.
- عناوین و بر فراز متن شنگرف.  
جلد: تیماج سورمه‌ای ضربی ترنج و سرترنج
- و لچکی دار درون کاغذ ابر و باد.  
۱۴/۵ × ۲۱/۵ سم. ۲۲۶ گ. ۱۹ س.  
(ثبت ۹۰۲۷۱)
- ۱۴۷۷۱
- صید البحر  
از: سید جعفر بن ابی اسحاق دارابی کشفی  
(حدود ۱۲۶۷)
- در نکات علمی متفرقه با عناوین (صید - صید)  
در اعتقادات و کلام و فلسفه و شرح بعضی از آیات  
و روایات.
- آغاز: بسم الله خير الاسماء والحمد لله رب الارض  
والسماء والصلاة على محمد صفة الاصفياء وآله النجباء  
النقاء... .
- انجام: ... بفهم هذا الصيد وحفظه فانه صيد بسيط  
نشیط اصطياد من البحر المحيط والحمد لله تعالى.  
نک: فهرست مرعشی، ۱۰/۲۱۸ - ۲۲۰ ش  
۳۸۳۷.
- خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
عناوین «صید» شنگرف، رؤوس مطالب در  
حاشیه به شنگرف، در متن هم بر فراز پارگرافها  
خط شنگرف کشیده شده، در آغاز تملکی به  
سال ۱۲۷۱ درج شده با تصریح به اینکه در  
سفر شیراز<sup>(۲)</sup> به تملک در آمده، در پایان زبده  
الاصول شیخ بهائی (چاپ سنگی) الحاق شده
- (۱) انجام نسخه ما با نسخه ملی تطبیق دارد نه نسخه  
مرعشی ش ۷۰۰.
- (۲) مؤلف اصطهباناتی است از توابع شیراز، و طبعاً این  
نسخه در آن نواحی بیشتر کتابت می‌شده است.

- است. ساوجی (۷۷۸)  
 آغاز: هر دل که در هوای مویت مجال یافت  
 عنقای همتش دو جهان زیر بال یافت  
 هر جان که با بلای ولایش گرفت انس  
 از نعمت نعیم دو عالم ملال یافت  
 انجام افتاده:  
 مست است ز خواب چشم دادر  
 خود را ز بلای او نگهدار  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۹۴۱۳.  
 خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: احتمالاً از  
 سده دوازدهم، صفحه اول دارای سر لوح زیبا  
 که کمی آسیب دیده، نسخه چرکین و فرم بندی  
 اوراق بهم پاشیده و احتیاج به صحافی دارد،  
 عناوین سنگرف دو ستونی، صفحات مجدول  
 به طلا و مشکی.  
 جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج دار.  
 ۱۳/۵ × ۲۲/۳ سم. ۲۶۲ گ. ۱۵ س.  
 (ثبت ۹۰۲۷۴)
- ۱۴۷۷۴  
**حدیده محممة فی اجوبه بعض المقالات**  
 (اعتقادات - فارسی)  
 از: محمد علی بن محمد حسن ناظم الشریعه  
 همدانی  
 در ردّ باییت و بهائیت و شیخیه. مؤلف چهار  
 سال با اکابر شیخیه محشور بوده و علوم  
 واصطلاحات ایشان را به لطایف الحیل درک نموده  
 و در زوایای کلمات آنها تتبع نموده، و برهه‌ای از  
 زمان با اکابر بابیه و بهائیه طرح الفت انداخته و آنها را
- جلد: تیماج کرم قهوه‌ای بدون مقوا.  
 ۲۰/۵ × ۱۴/۵ سم. ۸۴ گ. ۱۹ س.  
 (ثبت ۹۰۲۷۲)
- ۱۴۷۷۲  
**دیوان جامی** (شعر - فارسی)  
 از: نور الدین عبد الرحمن بن احمد جامی  
 (۸۹۸)  
 آغاز:  
 بسم الله الرحمن الرحیم  
 اعظم اسمای علیم و حکیم  
 انجام افتاده:  
 رام شو ای آهوی وحشی که نزدیک  
 کز غمت دیوانه کردم روی در صحرا نهم  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۸۷۹.  
 خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: احتمالاً از  
 سده دوازدهم.  
 نسخه چرکین شده و فرمهای آن بهم پاشیده  
 و احتیاج به صحافی دارد. در آغاز تملکی به  
 سال ۱۲۴۴ و یادداشت «ارمغان محمد شریف  
 شفائی از بندر بکتابخانه [...] تهران  
 ۲۵/۲/۲۹».  
 جلد: تیماج زرشکی عقددار.  
 ۲۰ × ۱۳ سم. ۱۲۶ گ. ۱۷ س.  
 (ثبت ۹۰۲۷۳)
- ۱۴۷۷۳  
**دیوان سلمان ساوجی** (شعر - فارسی)  
 از: جمال الدین سلمان بن علاء الدین محمد

۱۴۷۷۵

دیوان سلیمان (شعر - فارسی)

از: سلیمان

بیشتر غزلیات است با تخلص سلیمان. از

اوست:

آمر و مأمور و امرکن فکان ما بوده‌ایم

عالم و معلوم علم و ترجمان ما بوده‌ایم

روح قدس و نفخ حق و سرّ آبّ و جان پاک

جمله در پشت پدر بی جسم و جان ما بوده‌ایم

آدم و شیث و شعیب و هود و نوح و مصطفی

خضر و موسی و مسیح اندر بیان ما بوده‌ایم..

آصف و بلقیس و خاتم هدهد و شهر سبأ

اسم اعظم وان سلیمان زمان ما بوده‌ایم

آغاز افتاده:

ما قوت و صوت و نطق حقیق

نطق از همه چیز می‌سراییم

انجام:

الف با لام چون یک حرف باشد

بود بی تیر و تی یک شی ز مولا..

خط: نستعلیق هندی پر غلط. تاریخ کتابت:

احتمالاً از سده دوازدهم.

با تصحیحات و حواشی اندک، صفحات

مجدول به طلا و مشکوی و لاجورد، نسخه

چرکین و چند صفحه از آن دارای وصّالی.

جلد: چرم قهوه‌ای ساده.

۱۵ × ۲۲ سم. ۱۸۶ گ. ۱۷ س.

به خود مایل ساخته و از کتب آنها آنچه را در پس هزار پرده مکتوم می‌داشتند بی‌مضایقه بر طبق اخلاص گذاشتند و براهین آنها را که قلوب جاهله را با آن غافله می‌نمایند دانسته است.

چون در زمان او این طایفه شهرتی یافته‌اند کتاب را در توضیح مرام و دین و اعتقادات آنها بیان داشته و به رد آنها می‌پردازد، در یک مقدمه و چند مقاله و خاتمه، و سال ۱۳۲۳ قمری پایان یافته است.

کتاب در سه جلد تألیف شده و نسخه حاضر جلد اول و دوم است<sup>(۱)</sup>. کاتب کیفیت ملاقات با مؤلف را در سال ۱۳۱۴ شمسی (۱۳۵۴ قمری) درباره مجلد سوم توضیح داده و اینکه خط مؤلف را بهائی‌ها پس از فوت ناظم (مؤلف) به مبلغ گزافی خریدند و کیفیت استرداد آن نسخه.

آغاز: الحمد لله الواحد الاحد والدائم بلا اجل ولا آمد الذی لا بحسب یعد... .

خط: شکسته نستعلیق، عبارات عربی نسخ معرب. کاتب: قهرمان رئوفی بهاری ابن حیدر قلی ساکن بهار همدان. تاریخ کتابت: شروع تحریر سیم مهر ۱۳۱۴ شمسی و پایان آن شب ۲۰ آذرماه ۱۳۱۴ مطابق ۱۵ رمضان ۱۳۵۴ قمری بوده است، در آغاز کتاب تقریظ منظوم عشقی مورخ ۱۳۲۳ هجری (سال تألیف کتاب)، عنوان قرمز، بر فراز عبارات عربی سبز.

کاغذ: خط دار، چند برگ آخر سفید.

جلد: تیماج قهوه‌ای شکلاتی روشن ضریبی.

۱۳/۴ × ۲۰/۳ سم. ۲۳۴ گ. ۱۸ س.

(ثبت ۹۰۲۷۵)

(۱) جلد سوم این کتاب به شماره ۱۴۷۸۴ همین فهرست خواهد آمد.

- (ثبت ۹۰۲۷۶) آغاز: حکیم رودکی بخارائی علیه الرحمه نامش محمد کینتش ابو الحسن بعض عبدالله گفته‌اند....  
انجام:  
راد بو نصر خلیل احمد گه نصرت و حمد  
افسر جاه و جلال است و سر ملک و نعم  
خط: شکسته نستعلیق ممتاز. کاتب: به خط مؤلف.  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی طلاکوب، عطف  
طلاکوب با ترنج‌های تزئینی کوچک.  
۱۶/۲ × ۲۲/۲ سم. ۱۱۰ گ. ۱۵ س.  
(ثبت ۹۰۲۷۸)
- ۱۴۷۷۶  
تحفه العراقین (کلیات خاقانی) (شعر - فارسی)  
از: افضل الدین ابراهیم بن علی، حکیم خاقانی  
(۵۸۲)  
نسخه حاضر دیباچه ندارد.  
آغاز:  
المقالة الاولى وهی تسمى بعرائس الفكر و مجالس  
الذکر:  
مئایم نظاره کان غمناک  
زین حقه سبز و مهره خاک  
انجام:  
این دعوت را بگناه تهلیل  
آمین آمین کناد جبریل  
نک: فهرست مجلس، ش ۳۲۶.  
خط: نستعلیق ممتاز. تاریخ کتابت: اواخر  
جمادی الاولی ۱۲۸۶.  
عناوین شنگرف، دو ستونی.  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی گره‌دار طلاکوب در  
عطف ترنج‌های کوچک طلاکوب شده.  
۱۵/۳ × ۲۲/۵ سم. ۱۱۰ گ. ۱۵ س.  
(ثبت ۹۰۲۷۷)
- ۱۴۷۷۷  
منتخب مجمع الفصحاء (تذکره - فارسی)  
از: میرزا شهاب طباطبائی  
مجموعه‌ای است منتخب از شرح حال و پاره‌ای  
از اشعار شعرای ممتاز متقدمین، برگرفته از مجمع  
الفصحاء رضا قلیخان بر حسب خواهش خانابا  
جان، و هفتم شوال ۱۲۹۷ پایان یافته است.
- ۱۴۷۷۸  
الکنوز فی علم الصرف (صرف - عربی)  
شاید از: نور الدین عبد الرحمن بن احمد جامی  
(۸۹۸)  
مختصری است مفید در علم صرف که نام آن را  
در منابع کتابشناختی نیافتیم. بر صفحه اول به دو خط  
کتاب «الکنوز فی علم الصرف» دانسته شده است.  
عبارتی دیگر حاکی از آن است که تألیف عبد  
الرحمن جامی است ولی یادداشت نویس از او تعبیر  
به شارح کرده - و حال آنکه کتاب حاضر شرح  
نیست - و سال وفات او را ۸۹۸ ذکر کرده که صحیح  
است و تاریخ تألیف آن را سال ۸۹۰ و بنا بر بعضی از  
نسخه‌ها ۸۹۷ دانسته است و این با تاریخ کتابت  
نسخه که سال ۸۸۰ بوده سازگار نیست. بنظر  
می‌رسد انتسابش به جامی صحیح نباشد.  
به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.  
آغاز: الحمد لله رب العالمین.. اعلم ان المصدر اصل  
یتفرع منه الافعال و لواحقها فالأفعال بفتحها من غیره الا من

- المثال ....
- انجام: ... و کذا حکم مهموزه نحو اطمأن یطمئن فهو مطمئن.
- خط: نسخ معرب به سبکی خاص. کاتب: محمد بن شمس بن صدیق ابلی. تاریخ کتابت: دوم محرم ۸۸۰.
- تصحیح شده با حواشی بسیار در اطراف ولابلای سطور، در پایان این دو بیت شعر فارسی کتابت شده:
- هر دم مشو سوار بعزم شکار من  
آتش مزین بخانه زین شهسوار من  
از در در آمدی من از خود بدر شدم  
گویا از این جهان بجهان دگر شدم
- جلد: تیماج زرشکی ضربی سوخت ترنج و سرترنج‌دار، عطف تیماج مشکلی، لبه‌های جلد فرسوده.
- ۱۴/۳ × ۲۱/۷ سم. ۵۹ گ. ۷ س. (ثبت ۹۰۲۷۹)
- ۱۴۷۷۹
- دیوان خواجوی کرمانی (صنائع الکمال)  
(شعر - فارسی)
- از: کمال الدین ابو العطاء محمود بن علی خواجوی کرمانی (۷۵۳)
- آغاز: ای غزه ماه از اثر صنع تو غرّا... طشت رز شمعی خور از اطلس چرخى ...
- نک: فهرست مرعشی، ش ۱۱۸۸۹.
- خط: شکسته نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: اواخر سده سیزدهم.
- در سه صفحه اول جای بعضی مصرعها یا
- کلمات خالی مانده است.
- جلد: تیماج زرشکی ضربی با ترنج کوچکی در وسط، عطف طلاکوب با چهار ترنج کوچک.
- ۱۵ × ۲۱/۸ سم. ۱۵۷ گ. ۱۵ س. (ثبت ۹۰۲۸۰)
- ۱۴۷۸۰
- ارجوزة فی النحو (نحو - عربی)
- از: سید محمد تقی بن میر محمد تقی حسینی قزوینی
- منظومه‌ای است نیکو در علم نحو به سبک الفیه ابن مالک، پیرامون هفتصد بیت.
- در کتابخانه مدرسه فیضیه، (۱۴۸/۲) ش ۱۹۰۸/۲ هم نسخه‌ای هست ولی هیچ توضیحی درباره آن نیامده و منظومه در نحو معرفی شده است. نامی که برگزیدیم مطابق معرفی فهرست مرعشی، (۲۲۲/۷ ش ۲۶۴۴) می‌باشد.
- آغاز:
- قال التقی بن التقی بن الرضا  
مفتخراً بالمصطفی والمرتضى  
الحمد لله الذى احسن فى  
محاسن اللسان باللطف الخفى
- انجام:
- تعارض اللفظان فى حکمیهما  
والقلة انسببها اليهما
- خط: نسخ معرب ممتاز. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.
- در آغاز و انجام یادداشت‌هایی بامداد، تولدی به سال ۱۳۴۰، تاریخ شروع روضه شهبای جمعه آقای سید علی اصغر در محرم الحرام ۱۳۴۰

مأذون در طبع آن نیست»، از صفحه ۱۰۶ تا پایان نسخه سؤال و جوابهایی است دربارهٔ اوضاع سیاسی، فرهنگی و اجتماعی مردم هندوستان که از روی نسخهٔ امیر تومان قزاقخانه مبارکه در طهران استنساخ شده است در ربیع الثانی ۱۳۳۴، پاسخ دهند به سؤالات فرصت الدوله شیرازی است، اوراق نسخهٔ حاضر بیشتر اوراق سر برگ دار وزارت داخله می‌باشد، در آغاز یادداشت تملك قهرمان رؤفی بهاری همدانی در تاریخ ۱۳۲۹/۳/۷ شمسی و توضیحی دربارهٔ کتاب به خط درشت از وی مندرج است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ساده.

۱۳ × ۱۹/۷ سم. ۹۰ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۲۸۲)

۱۴۷۸۲

مجموعه:

۱. ترکیب «العوامل المائة» (نحو - عربی)

(۱ پ - ۳۳ ر)

از:؟

ترکیب نحوی کتاب «العوامل المائة» عبد القاهر بن عبد الرحمن جرجانی (متوفای ۴۷۱) می‌باشد<sup>(۲)</sup>.

(۱) در نسخه ۱۴۰۹ درج شده که صحیح نیست. مالک نسخه به گمان صحت تاریخ میلادی، تاریخ هجری را سال ۸۲۲ انگاشته است!

(۲) بر صفحهٔ عنوان «هذا الشرح لتركيب العوامل فی النحو» نامیده شده که با علامت تقدیم و تأخیر بر روی کلمات شرح و ترکیب، منظور آن است که «هذا

ثبت شده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ساده بدون مقوا با

بدرقهٔ کاغذی سبز.

۱۴ × ۲۰/۷ سم. ۳۷ گ. ۱۲ س.

(ثبت ۹۰۲۸۱)

۱۴۷۸۱

صرف و نحو خط میخی (دستور زبان - فارسی)

(آموزش خط و دستور زبان میخی)

از: فرصت حسینی شیرازی

در آموزش خط میخی و دستور زبان این خط کهن، تألیف شده در سال ۱۳۲۲ هجری مطابق ۱۹۰۹ مسیحی<sup>(۱)</sup> وقتی که مؤلف برای چاپ بعضی از تألیفاتش به هندوستان رفته، وزمام اختیار بنادر آنجا بدست رضا قلی خان سالار معظم امیر تومان بوده است. فرصت در کتابش «آثار عجم» مختصری از خطوط میخی که بر احجار قدیمه و ابنیهٔ عتیقه ثبت بوده نقل کرده بود. در هند با کمک دکتر من آلمانی پاره‌ای از اصطلاحات را می‌آموزد و به تألیف این کتاب همت می‌گمارد.

انجام: آنچه مرقوم و منقوش در ابنیه مخروبه متفرقه در امکانه جهان است اینجا مینویسم بمنه و توفیقه...

خط: نستعلیق ممتاز. کاتب: محمد علی

نفرشی ملقب به مشیر دربار در طهران. تاریخ

کتابت: ۲ ذی القعدة ۱۳۳۳ از روی نسخهٔ سید

محمد مسیح الله بن محمد حفیظ الله حسینی

دهلوی که مورخ جمادی الاخری ۱۳۲۲ در

بمبئی بوده و این انجامه را داشته: «بموجب

قانون ششم سرکار گورنمنت رجستری قدغن

شده که بدون اجازه صاحب مطبع ناصری کسی



- آغاز: الباء حرف جر و اسم مجرور بها و الجار مع المجرور (۶۴۷)  
متعلق بفعل محذوف و هو أقرأ أو أقول أو ابتداءً أو غيرها...  
انجام: ... و استعمالها مجرور معطوف على معرفتها  
و الهاء ضمير بارز مجرور المحل على انه مضاف اليه  
للاستعمال راجع إلى مائة عامل.
۲. الارشاد ( نحو - عربی )  
( ۳۴ پ - ۵۲ پ )  
از: ملا سعد الدين مسعود بن عمر تفتازانی  
( ۷۹۳ )  
آغاز: الحمد لله الذي جعل بكلمته علم الاعراب مرفوع  
البناء منصوب اللواء مجرور ذیل الشرف...  
انجام: ... و التنوين للتمكن و للتكثير و العوض، و النون  
الثقيلة و الخفيفة في الفعل للتوكيد.  
نک: فهرست مرعشی، ش ۶۵۲۵؛ آغازنامه،  
۶۷۸/۱.
۳. شرح الآجرومية ( نحو - عربی )  
( ۵۳ ر - ۷۱ ر )  
از: زين الدين خالد بن عبدالله بن ابوبكر ازهری  
( ۹۰۵ )  
آغاز: الحمد لله رافع مقام المنتصبين لنفع العبيد  
الخافضين جناهم للمستفيد...  
انجام: ... و ذكر ابن منصور الجوالقي عن ابي هلال عن  
قوم انه فارسی معرب.  
نک: آغازنامه، ۳۸۲/۱.
۴. شرح الانموذج ( نحو - عربی )  
( ۷۱ پ - ۹۳ پ )  
از: جمال الدين محمد بن عبد الغنى اردبیلی
- آغاز: الحمد لله الذي جعل العربية مفتاح البيان...  
نسخه‌ای دیگر به شماره ۱۴۶۹۶ گذشت.  
خط: نسخ. کاتب: کتاب اول محمد بن فتح الله  
حسینی، کتاب سوم را همین کاتب تصریح  
کرده که هم کتابت کرده و هم قرائت نموده، در  
کتاب اخير به نام و نسب کامل و تاريخ کتابت  
تصریح کرده: محمد بن فتح الله حسینی نسباً  
و کاظمی مسکناً و مولداً با مهر بيضوی «يشق  
بالله الغنى؟ محمد الحسيني»، در ربیع الاول  
۱۰۴۰.  
در برگ ( ۷۱ ر ) تاريخ آمدن آخند ( آخوند )  
میرزا مولانا حسين روز يکشنبه اول ماه شعبان  
۱۰۹۳ بجهت تاريخ ( يادگاری ) قلمی شده، نیز  
آمدن آخند مولانا عاشورا ايرواني دوشنبه ۲۵  
ذو القعدة ۱۰۹۳، کتاب اخير پير حاشيه بين  
سطور و پيرامون، عناوين شنگرف.  
جلد: تيماج مشکی ضربی گره دار بدون مقوا  
نرم.  
۱۳ × ۲۰/۵ سم. ۹۳ گ. ۲۱ و ۱۰ س.  
( ثبت ۹۰۲۸۳ )
- ۱۴۷۸۳  
تحفة الزائر ( زیارت - فارسی )  
از: ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی
- التركيب شرح العوامل في النحو» يا امثال آن در اين  
صورت، بايد مراد آن باشد که اين تركيب به عنوان  
شرح و توضيح نحوي عوامل مائه نگاشته شده است،  
نه آنکه تركيب بر شرح عوامل مائه باشد.

(۱۱۱۰)

شده در سال ۱۳۱۶.

**۳. هدایة العباد الی سبیل الرشاد**

(اعتقادات - فارسی)

از: شیخ رضا بن ملا محمد جعفر حجتی بهاری  
همدانیدر حقیقت و حقانیت اسلام به زبان ساده برای  
عموم مردم.آغاز: الحمد لله رب العالمین... و بعد این کلماتی است در  
بیان حقیقت و حقیقت دین اسلام بیزان فارسی...

ر. ک: ش ۱۴۷۷۴ همین فهرست.

خط: شکسته نستعلیق، عبارات عربی نسخ

مغرب. کاتب: قهرمان رؤفی بهاری (با همان

مشخصات نسخه ش ۱۴۷۷۴). تاریخ کتابت:

در ۲۷ شوال ۱۳۵۴ نگاشته.

شروع تحریر هدایة العباد از روی نسخه اصلی

۲۱ ربیع الثانی ۱۳۵۱ بوده و روز بیست

و چهارم همین ماه تمام شده، برگهای پایانی

سفید مانده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای شکلاتی روشن ضریبی.

۱۳/۲ × ۲۰/۳ سم. ۲۲۴ گ. ۱۸ س.

(ثبت ۹۰۲۸۵)

۱۴۷۸۵

**حاشیة الفیة ابن مالک**

(نحو - عربی)

از:؟

حاشیه‌ای است نسبتاً مفصل بر الفیه جمال

الدین محمد ابن مالک (۶۷۲) با عناوین «قوله -

قوله».

آغاز: قوله علی نعمک ای لاجلها جمع نعمة بمعنی انعام

لان الحمد فی الحقیقة انما هو علی الانعام الذی هو من افعاله

آغاز افتاده: ... برابر باشد با یک حج و یک عمره و اگر

روزی پنج مرتبه باین نحو زیارت کنی... .

انجام افتاده: ... و رحمة الله و برکاته یکزیارت برای تو

نوشته شود که..

خط: نستعلیق ممتاز، عبارات عربی نسخ

مغرب نیکو. عناوین و بر فراز رؤوس مطالب

شنگرف، صفحات مجدول به زر و مشکی، با

تصحیحات و نسخه بدلای اندک.

جلد: مقوایی نازک آبی.

۱۴ × ۲۲/۲ سم. ۷۳ گ. ۱۸ س.

(ثبت ۹۰۲۸۴)

۱۴۷۸۴

**حدیة محمادة فی اجوبة بعض المقالات**

(اعتقادات - فارسی)

از: محمد علی بن محمد حسن ناظم الشریعه

همدانی

نسخه حاضر جلد سوم می‌باشد. دو جلد

آغازین در شماره ۱۴۷۷۴ گذشت.

پس از اتمام کتاب چند رساله مختصر بچشم

می‌خورد:

۱. جوابیة اشعار «اعتراض به خدا» - منظومه آقای

بهمنی (بیچون نامه اخگر). جوابیه مفصل و منظوم

است در ۱۴ صفحه، نقل شده از روی نسخه چاپی

مورخ ۷ تیرماه ۱۳۱۴.

۲. رساله نوریه در ۱۷ صفحه، از عبد الله بن عبد

المحمد بن شاهرخ، کتابت شده از روی نسخه چاپ

- تعالی لا علی المنعم به... .  
انجام: ... ان هذا القديم كان حديثاً وسيبقى هذا  
الحديث قديماً والحمد لله الذي هدانا لهذا.  
خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
عناوین و بر فراز متن قرمز، عناوین در نیمه  
پایانی نانوخته.  
با حواشی بعضاً به امضای «فتاح الموسوی» که  
مالک نسخه هم هست، با حواشی از ابوطالب  
و غیره، در پایان چند یادداشت مالی و متفرقه  
به سال ۱۲۶۳ و ۱۲۶۶ و ۱۲۶۹ ثبت شده، در  
آغاز تملک فتاح موسوی در سال ۱۲۶۶ با  
خط نسخ جلی کتابت شده و مهر مربع «فتاح  
الموسوی» نیز مشهود است، نسخه رطوبت  
دیده و بعضی از حاشیه‌ها صدمه دیده است.  
جلد: تیماج مشکلی عطف و لبه‌ها چرم مشکلی.  
۱۴/۴ × ۲۵ سم. ۲۴۸ گ. ۲۱ س.  
(ثبت ۹۰۲۸۶)
- ۱۴۷۸۶  
**المطول (فی شرح التلخیص) (بلاغت - عربی)**  
از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی (۷۹۳)  
نسخه‌ای دیگر از این کتاب به شماره ۱۴۵۹۸  
گذشت.  
خط: نسخ. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده  
دوازدهم.  
با حواشی بسیار به خطوط مختلف در اطراف  
و لابلای سطور، نسخه تصحیح شده، برگهای  
آخر و چند برگ در اوائل نسخه الحاقی است  
در سال ۱۲۲۷، مهر بیضوی «علی بن صادق  
الموسوی ۱۲۱۲ در اوائل نسخه حک شده،
- عناوین و نشانیها شنگرف.  
جلد: تیماج مشکلی با بدرقه کاغذی آبی.  
۱۳ × ۲۴/۷ سم. ۲۵۹ گ. ۲۴ س.  
(ثبت ۹۰۲۸۷)
- ۱۴۷۸۷  
**شرح تهذیب المنطق (منطق - عربی)**  
از: مهدی حسینی یزدی  
شرح مزجی نسبتاً مفصلی است بر تهذیب  
المنطق که در سال ۱۲۵۶ شروع شده و تا ۱۶ ربیع  
الثانی ۱۲۶۴ پایان یافته است. نسخه حاضر را در  
۲۲ همین ماه نوشته است.  
آغاز: الحمد ای الثناء باللسان علی الجمیل الاختیاری  
من نعمة و غیرها... .  
انجام: ... وقد يقال المبادئ لما يبدأ به قبل المقاصد.  
خط: نسخ. کاتب: به خط مؤلف.  
نسخه را تصحیح کرده و خط خوردگی  
و تغییرات فراوان بر آن دارد، دو تملک در  
آغاز مشهود است یکی به سال ۱۳۳۲ با مهر  
مربع «محمد بن ابو جعفر» بر صفحه آغازین  
نسخه طبعی جهت الاغ تجویز شده.  
جلد: تیماج مشکلی ضربی سوخت ترنج  
و سرترنج دار.  
۱۴/۶ × ۲۲/۲ سم. ۹۷ گ. ۲۲ س.  
(ثبت ۹۰۲۸۸)
- ۱۴۷۸۸  
**مجموعه:**  
۱. **نصوص فی الامامة و افضلية امیر المؤمنین  
علی علیه السلام (اعتقادات - عربی)**

- ( ۱ - ۵۵ پ )  
از: ؟  
متفرقاتی است چند در اثبات افضلیت حضرت امیر مؤمنان علی علیه السلام از جمله بخشهایی از کتاب «منهج الشیعة فی فضائل وصی خاتم الشریعة» سید جلال الدین عبد الله بن شرفشاه حسینی<sup>۱)</sup>  
آغاز افتاده: ... حملت الريح بساطه و ردّت الشمس له و حملت علیاً علی بساط النبی و ردّت الشمس له ...
۲. جواهر الکلام (فقه - عربی)  
( ۵۶ - ۹۱ پ )  
از: شیخ محمد حسن بن باقر نجفی صاحب جواهر (۱۲۶۶)  
بخشهایی از کتاب در بیع و خیارات مطابق با جلد ۲۲ و اوائل ج ۲۳ چاپی. دو نسخه دیگر از کتاب در همین مجلد به شماره‌های ۱۴۷۵۰ و ۱۴۷۵۱ گذشت. دو مجلد نیز در شماره‌های ۱۴۸۴۹ و ۱۴۸۵۰ معرفی خواهد شد.  
آغاز افتاده: .. الثالث من الشروط ان يكون المبيع مقدوراً علی تسلیمه اجماعاً فی محکی التذکره و کنز الفوائد و حواشی التحریر ...  
انجام نامتام: ... و فی ثالث لا یغبن المسترسل فان غبنه لا تحل و ما ورد من ..  
نک: فهرست خطی مرکز احیاء، ش ۶۲۱.  
خط: نسخ یا نستعلیق. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
بعضی از مطالب رساله اول چلیبیا، اشعار و یادداشتهایی ثبت شده از جمله این شعر:
- در سفر صد سال اگر حیران و سرگردان شوی  
به که یکدم در وطن محتاج نامردان شوی  
جلد: تیماج مشکى ضربی فرسوده بدون مقوا  
عطف تیماج کرم قهوه‌ای.  
۱۵/۷ × ۲۱/۳ سم. ۹۲ گ. سطرها مختلف.  
( ثبت ۹۰۲۸۹ )
- ۱۴۷۸۹  
شرح التجرید (کلام - عربی)  
از: علاء الدین علی بن محمد قوشچی (۸۷۹)  
آغاز: اما بعد حمد واجب الوجود علی نعمائه ...  
انجام افتاده: ... و حدوث العالم یستلزم حدوثة یعنی اذا ثبت ان ..  
نک: فهرست مرعشی، ش ۴۲۵۱.  
خط: نسخ و نستعلیق به خطوط مختلف.  
از عجائب این نسخه آن است که از نسخه‌های بسیار متفاوت در فاصله زمانی حدود سه قرن جمع آوری شده و کنار یکدیگر قرار گرفته است (از سده یازدهم تا سیزدهم)، بعضی از صفحات دارای حواشی فراوان، در آغاز نسخه سه تملک بچشم می خورد: تملک چاند بن حسام الدین، تملک محمد کاظمی، و علی بن رستم بن اثیرالدین گیلانی معروف به فومنی.  
جلد: تیماج قوه‌ای روشن ضربی.  
۱۵ × ۲۳/۲ سم. ۲۸۸ گ. سطرها مختلف.
- (۱) یا جعفر بن محمد حلی معروف به ابن نما. بنگرید به: ذریعه، ۱۹۲/۲۳ و ۱۹۹/۱۱؛ امل الآمل ۵۶/۲، ایضاح المکتون، ۵۹۲/۲.

- (ثبت ۹۰۲۹۰) **دیوان گوهر خاوری** (شعر - فارسی)  
 از: گوهر خاوری  
 آغاز: الحمد لله الذي جعل لسان الشعراء مفتاحاً لايواب  
 كنوز العرفان...  
 خط: نستعلیق نیکو. کاتب: محمد قلی لاریجانی. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
 در پایان دو بیت از روی سنگ قبر نوشته شده مورخ سال ۱۲۶۳، یادگاری بد خطی به سال ۱۳۲۰ شمسی، تاریخ فوت پادشاهان قاجاری و نیز شکایت کاتبی خوش خط از اوضاع زندگی و توقعات بی جای مردم (در عصر ناصر الدین شاه قاجار)، در آغاز تملکی دالّ بر ملکیت فرزند میرزا حسن اصفهانی در اصفهان به سال ۱۲۶۱ مشهود است و چند یادداشت متفرقه. روی برگ دوم یادداشتی درباره جنگ دولت آمریکا با ویئتنام شمالی مورخ ۱۳۴۸/۲/۱ شمسی با خودکار نگاشته شده، صفحات مجدول به طلا و لاجورد و شنگرف و مشکی، جدولهای فواصل اشعار دو خط مشکی نازک، صفحه شروع دارای سرلوح و کتیبه متوسط.  
 جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج ولچکی دار.  
 ۱۹/۵ × ۳۰/۳ سم. ۱۷۳ گ. ۱۴ س.  
 (ثبت ۹۰۲۹۲)
- ۱۴۷۹۰  
**شاهنشاه نامه** (شعر - فارسی)  
 از: ملك الشعراء فتحعلی خان صبا کاشانی (۱۲۳۸)  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۹۱۸۰.  
 به تصویر دو سرلوح نسخه، در پایان فهرست رجوع شود.  
 خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: سال ۱۲۴۲.  
 اشعار در ثلث اول کتاب حواشی زیادی خورده بین سطور یا در کناره‌های متن بیشتر در توضیح لغات به نقل از کنز، برهان، سروری و غیره؛ بعضی صفحات امضای «بلغ المقابلة» دارد، دو صفحه اول تزئینی بین سطور طلا اندازی، صفحه آغازین دارای سرلوح زیبا پرکار با کتیبه‌ای که وسط آن زمینه طلایی خورده برای درج عنوان، از مملکات حشمت السلطنه قاجار در سال ۱۳۳۰ با مهر بیضوی «حشمت السلطنه» و یادداشت وی در آغاز نسخه، آغاز تراکیب نیز سرلوح زیبا، صفحات مجدول به نقره و مشکی و لاجورد و شنگرف.  
 جلد: تیماج دو رو، رو زرشکی ضربی معرق سوخت ترنج و سرترنج ولچکی دار، اندرون سورمه‌ای ساده با خط کشی طلایی.  
 ۱۹/۵ × ۲۹/۲ سم. ۳۴۰ گ. ۲۱ س.  
 (ثبت ۹۰۲۹۱)
- ۱۴۷۹۱  
**الروضة البهية في شرح اللمعة الدمشقية** (فقه - عربی)  
 از: شهید دوم زین الدین بن علی عاملی (۹۶۶)

- نک: فهرست مرعشی، ش ۳۲۵.  
خط: نسخ. کاتب: محمد بن رحیم خان. تاریخ  
کتابت: پنجشنبه ۱۷ صفر ۱۲۲۶.  
بر فراز متن قرمز، دارای حاشیه نویسی،  
فهرست ابواب کتاب در آغاز ثبت شده است.  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی گره دار.  
۱۹/۴ × ۳۰/۴ سم. ۳۷۶ گ. ۲۰ س.  
(ثبت ۹۰۲۹۳)
- ۱۴۷۹۳  
بحار الانوار (حدیث - عربی)  
از: ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی  
(۱۱۱۰)  
جلد پانزدهم است.  
آغاز: الحمد لله الذی فضل نوع الانسان علی سائر  
الحيوان....  
نک: فهرست مرعشی، ش ۸۷.  
خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
عناوین و رموز کتابها شنگرف.  
جلد: تیماج دو رو، رو مشکی ضربی گره دار  
اندرون قهوه‌ای.  
۱۹/۸ × ۲۹/۸ سم. ۲۲۷ گ. ۲۹ س.  
(ثبت ۹۰۲۹۴)
- ۱۴۷۹۴  
آتشکده آذر (شرح حال - فارسی)  
از: لطفعلی بن آقا خان آذر بیگدلی (۱۱۹۵)  
نسخه‌ای دیگر از همین کتاب در شماره  
۱۴۷۴۵ گذشت.  
به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.
- خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: احتمالاً  
سال ۱۳۰۰ (کمی پاک شده است).  
صفحه اول دارای سر لوح زیبا و زمینه حاشیه  
صفحه گل‌های طلایی، صفحات مجدول به طلا  
ولاجورد و مشکی، اشعار چهار ستونی  
فواصل بین ستونها و عناوین شنگرف، در پایان  
این شعر را نوشته‌اند:  
خربوزه خوب در صفاهان باشد  
سیبی که تو خواهی بزندان باشد  
جلد: تیماج زرشکی ضربی معرق سوخت  
ترنج و سرترنج ولچکی دار.  
۱۹/۵ × ۳۰/۳ سم. ۲۴۰ گ. ۲۵ س.  
(ثبت ۹۰۲۹۵)
- ۱۴۷۹۵  
شرایع الاسلام (فقه - عربی)  
از: محقق حلی، جعفر بن حسن بن یحیی بن  
سعید (۶۷۶)  
نسخه‌ای دیگر به شماره ۱۴۵۹۴ گذشت.  
انجام ناتمام: ... احدهما ان الموکل قال وکلنک و الآخر  
قال استیتک.  
خط: نسخ نیکو. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
حواشی نستعلیق ریز. غالباً با چینش گرافیکی  
خاص، نسخه را در سال ۱۲۳۲ برای فرزندش  
محمد رحیم خریده با مهر بیضوی پدر «عبد  
الراجی آقا محمد»، نسخه از برگ پنجم متن  
و حاشیه شده با جداول فاصل مشکی  
و خاکستری، سپس در متن جدید حواشی  
فراوان کتابت شده، نسخه تصحیح شده  
ولا بلای سطور نیز حاشیه فراوان رقم خورده،

- عناوین شنگرف، دو برگ آخر الحاقی .  
 جلد: تیماج مشکی فرسوده معرق سوخت  
 ترنج و سرترنج‌دار .  
 ۱۸/۵ × ۲۸/۵ سم . ۱۳۴ گ . ۲۲ س .  
 (ثبت ۹۰۲۹۶)
- مجموعه :  
 این مجموعه، مشتمل است بر اوراقی که از هم  
 گسیخته بوده، بخشی از آن (برگ ۱۵ تا ۷۰)  
 مجموعه‌ای از چند کتاب است با یک کاتب، اما بقیه  
 مجموعه اوراق پراکنده‌ای بوده که صحاف ارزشمند  
 و خوش ذوقی آنها را کنار هم گرد آورده تا از بین  
 نروند و برای یکدست شدن برگه‌ها، اوراق کوچکتر  
 را وصالی کرده است، گر چه انبوهی از کاغذهای  
 غیر مرتبط کار فهرست نویسی را دشوار می‌کند،  
 و ما فهرست نگاران همیشه از این نوع کارها گریزان  
 و نالان هستیم، ولی ای کاش همه میراث بانان چون  
 این صحاف می‌نگریستند، و اگر چنین بود اکنون  
 بخش مهمی از میراث نابود شده را در دست داشتیم،  
 چه بسا یک برگ مهم از تاریخ و فرهنگ ما که در  
 لابلای هزاران برگ به ظاهر بی‌ارزش باشد.
- ۱۴۷۹۶
- مجموعه :  
 ۱. شرح الانموذج (صرف - عربی)  
 ( ۱ پ - ۶۸ پ )  
 از: جمال الدین محمد بن عبد الغنی اردبیلی  
 ( ۶۴۷ )  
 به شماره ( ۱۴۶۹۶/۲ ) رجوع شود.
۲. شرح التصريف (صرف - عربی)  
 ( ۶۹ ر - ۱۳۶ پ )  
 از: سعد الدین مسعود بن عمر تفتازانی ( ۷۹۳ )  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۱۱۲ .  
 خط: کتاب اول نستعلیق به خط علی محمد  
 آشتیانی قمی، پنجشنبه ۱۷ ربیع الثانی ۱۲۴۸،  
 کتاب دوم نستعلیق بخط ملا سرگردان به جهت  
 سرور و ملاطفت ملا علی محمد سلمه الله تا  
 خداوند توفیق دهد که درست درس بخواند،  
 سال ۱۲۴۷، فراز متن در هر دو کتاب شنگرف،  
 دارای حاشیه نویسی .  
 جلد: تیماج تریاکی ترنج و سرترنج و گره‌دار  
 عطف تیماج مشکی .  
 ۱۴/۲ × ۲۰/۵ سم . ۱۳۶ گ . ۱۶ س .  
 (ثبت ۹۰۲۹۸)
- ۱۴۷۹۷
۱. وریقات فی اصول الفقه ( اصول فقه - عربی )  
 ( ۱ پ - ۱۳ ر )  
 از: شیخ الاسلام امام الحرمین  
 شرح است مزجی و مختصر بر یکی از متون  
 موجز اصولی .  
 آغاز: هذه وریقات قليلة يشتمل علی فصول من اصول  
 الفقه ينتفع بها المبتدی وغيره... .  
 انجام: ... و اذا حکم فأخطأ فله اجر واحد و الحمد لله رب  
 العالمین .
۲. الفوائد الغروية و الدرر النجفية  
 ( ۱۶ پ - ۴۱ ر ) ( اصول فقه - عربی )  
 از: ابو الحسن عاملی شریف نباطی فتونی  
 ( ۱۱۳۸ )

- مشمتمل بر مقصد دوم در اصول فقه (مقصد اول (۱۱۱۰)  
 آغاز: الحمد لله زين الليالي والايام والاوقات بما شرع  
 یافته در نجف اشرف در سال ۱۱۱۲.  
 آغاز: الحمد لله رب العالمين.. المقصد الثاني من الفوائد  
 الغروية فيما يتعلق باصول الفقه والادلة الشرعية...  
 انجم: ... وما ابرئ نفسي.. ولا حول ولا قوة الا بالله  
 العلي العظيم.  
 نک: ذریعه، ۳۵۳/۱۶ ش ۱۶۳۹.
۳. **مفتتح الشهور** (نجوم - فارسی)  
 (۴۱ پ - ۴۶ ر)  
 از: علامه محمد باقر بن محمد تقی مجلسی  
 (۱۱۱۰)  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۱۸۷.
۴. **معرفة الساعات الليلية** (نجوم - عربی)  
 (۴۶ پ - ۴۸ ر)  
 از: بعض محققین از متأخرین  
 در شناخت ساعات شبانه با توجه به مطالع  
 و تقارب منازل.  
 آغاز: الحمد لله القديم الديوم الحي القيوم جاعل الافلاك  
 للعالم كالرقوم.. وبعد فقد بنيت في هذه المقالة ملخص ما  
 ذكره الاوائل في معرفة المنازل ليستدل على معرفة ساعات  
 الليل...  
 انجم: ... ينتهي الى الخميس المبتدأة وقت للمرام.
۵. **معرفة الزوال**  
 (۴۸ ر - ۵۰ پ)  
 از: علامه محمد باقر بن محمد تقی مجلسی
۶. **صيغ النكاح** (فقه - فارسی)  
 (۵۰ پ - ۵۳ ر)  
 از: علامه محمد باقر بن محمد تقی مجلسی  
 (۱۱۱۰)  
 آغاز: الحمد لله الذي احل النكاح وندب اليه.. اما بعد  
 غرض از تحرير اين.. بيايد دانست كه ظاهر اخبار واقوال  
 اصحاب...  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۱۸۷.
۷. **صيغ النكاح** (فقه - فارسی)  
 (۵۳ پ - ۵۶ ر)  
 از: محمد اسماعيل بن محمد باقر حسيني  
 خاتون آبادی (۱۱۱۶)  
 نک: الكواكب المنتشرة، ص ۶۰.  
 آغاز: هذه رسالة صيغ عقد النكاح.. خطبة قبل از نكاح  
 چون خواهد كه شروع كند...  
 آغاز: الحمد لله الذي احل النكاح وندب اليه.. وبعد قد  
 سألتني يا خليلي ان اكتب لك صيغة النكاح بأنحائها...  
 آغاز: الحمد لله الذي احل النكاح وندب اليه.. وبعد قد  
 سألتني يا خليلي ان اكتب لك صيغة النكاح بأنحائها...  
 آغاز: الحمد لله الذي احل النكاح وندب اليه.. وبعد قد  
 سألتني يا خليلي ان اكتب لك صيغة النكاح بأنحائها...
۸. **حلية المتعة** (فقه - عربی)  
 (۵۶ پ - ۵۸ ر)  
 از: علامه محمد باقر بن محمد تقی مجلسی  
 (۱۱۱۰)  
 آغاز: الحمد لله الذي احل النكاح وندب اليه.. وبعد قد  
 سألتني يا خليلي ان اكتب لك صيغة النكاح بأنحائها...  
 آغاز: الحمد لله الذي احل النكاح وندب اليه.. وبعد قد  
 سألتني يا خليلي ان اكتب لك صيغة النكاح بأنحائها...
۹. **صيغ العقود والايقاعات** (فقه - عربی)  
 (۵۸ پ - ۶۷ ر)



دیگر یادداشتهای مجموعه مانند: قوتهای نباتی (۷۴ ر)، چند شعر متفرقه (۷۵ ر - ۷۵ پ)، عصیر عنبی (۸۲ ر)، تطهیر الشمس (۸۲ پ)، فضل روز نوروز (۸۴ ر) دعای گندم (۸۹ پ)، انواع استخاره، (۹۲ ر - ۹۳ پ)، عمل مروارید و جلای لؤلؤ و رنگ احجار (۹۵ ر)، رنگ کردن عاج (۹۵ پ)، عمل زر افشان و شنجرف (۹۶ پ)، ادویه و معالجات طبی (۹۹ ر - ۱۰۰ پ)، در صفحه آخر (۱۰۱ پ) سند طلاق صلحی است مورخ سال ۱۲۶۵ با تصدیق عالمی با مهر بیضوی «المتوکل علی الله عبده ابو القاسم الحسینی»..

خط: کتاب اول نسخ مایل به نستعلیق، سال ۱۰۸۶، بر فراز متن خط مشککی و شنگرف کشیده شده، کتاب دوم تا دهم نسخ به خط معز الدین بن علی اکبر بن اسد الله بن محمد صالح بن محمد مسیح حسینی حسنی در صیح روز شنبه ۱۲ جمادی الاول ۱۱۹۳ نگاشته شده برای مولی محمد تقی بن حاج محمد علی اصطهباناتی با تعریف و تمجید فراوان از وی و پدرش (پایان دوم)، دو صفحه آخر را کاتب باسلیقه به صورت قرینه در دو مثلث کتابت کرده، عناوین و رؤوس مطالب شنگرف، رساله ششم را یکشنبه ۲۷ جمادی الاولی همان سال پایان داده، رساله دهم عصر شنبه ۱۸ جمادی الثانی همان سال؛ رساله یازدهم احتمالاً از سده یازدهم بدون کاتب، رساله چهاردهم به خط نسخ مایل به نستعلیق، محمد علی، احتمالاً از سده دوازدهم.

جلد: چرم قهوه‌ای شکلاتی.  
۱۴/۵ × ۲۱/۳ سم. ۱۰۱ گ. سطرها مختلف.

از: نور الدین علی بن عبد العالی معروف به محقق کرکی (۹۴۰)  
آغاز: الحمد لله حمداً كثيراً كما هو اهله.. فهذه جملة كافلة ببيان صيغ العقود والایقاعات...  
نک: فهرست مرعشی، ش ۲۲.

#### ۱۰. فهرست مصنفات المحدث الكاشانی

(۶۷ پ - ۶۹ ر) (فهرست - عربی)  
از: ملا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱)

آغاز: الحمد لله و سلامه علی عباده الذین اصطفى.. هذا فهرست مصنفاتی التي صَنَفْتها فقد لاهفت العشرين... .

#### ۱۱. مختصر فی علم الفراسة (قیافه‌شناسی - عربی)

(۷۰ ر - ۷۴ ر)

از:؟

آداب ذکاوت و فراست و راههای شناخت فراست و علائم آن با مقدمه‌ای در ده قاعده.

آغاز: الحمد لله الذی خلق الانسان و شرفه بانواع العلوم و البیان.. فهذا مختصر فی بیان علم الفراسة و لنقدم قواعد محتاج فیها الی معرفتها و هی عشرة الاولی ان انفعال النفس یتبعه انفعال البدن... .

انجام: ... من كان اصابع رجليه ملتصقة بعضها ببعض فجبان.

#### ۱۲. الوجیزة فی علم الدراية (درايه - عربی)

(۷۷ پ - ۷۸ پ)

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین عاملی (۱۰۳۱)

نسخه دیگری به شماره ۱۴۵۲۱/۷ گذشت.

- (ثبت ۹۰۲۹۹) نک: مجلس، ۱۶/۱۲۱ ش ۴۷۴۲؛ ملی، ۵۴۹/۲ ش ۹۹۲ ف.
- خط: نستعلیق خوب. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده یازدهم.
- صفحات مجدول به مشکي و طلا و لاجورد.
- جلد: تیماج تریاکی ضربی با نقش ستاره کوچک در وسط و لچکی.
- ۱۰/۶ × ۱۷/۷ سم. ۱۴۳ گ. ۱۷ س.
- (ثبت ۹۰۳۰۱)
- ۱۴۷۹۸
- طیف الخیال فی مناظره العلم و المال**
- (ادب - عربی)
- از: ملا محمد مؤمن بن محمد قاسم جزائری شیرازی (ق ۱۲)
- در پایان این دو بیت از مؤلف نقل شده است:
- هذا کتاب کثرت بدائعه  
لا عیب فیه بید آئی جامعه  
فلیأت من انکره بمثله  
او لیصدق بکمال فضله
- آغاز: الحمد لله رافع درجات العلماء الی سماک السماء....
- نک: ذریعه، ۱۹۶/۱۵، التراث العربی، ۳۵/۴، فهرست عکسی مرکز احیاء، ۱۲۶/۲ ش ۵۳۸.
- خط: نسخ زیبا. کاتب: زین العابدین بن محمد.
- تاریخ کتابت: سال ۱۲۶۳.
- عناوین شنگرف.
- جلد: چرم قهوه‌ای شکلاتی.
- ۱۳/۵ × ۲۱/۲ سم. ۲۷۴ گ. ۱۹ س.
- (ثبت ۹۰۳۰۰)
- ۱۴۸۰۰
- خلاصه مجمع الفرس** (لغت - فارسی)
- از: محمد قاسم بن محمد سروری کاشانی (ق ۱۱)
- اختصار «مجمع الفرس» مؤلف است منتخب از ۱۶ کتاب لغوی و به اعتماد الدوله خاتم بیک تقدیم شده است.
- آغاز افتاده: .. راه راستی داندۀ افزونی و کاستی....
- نک: فهرست مرعشی، ۲۶/۲۴۴ ش ۱۰۳۰۷.
- خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: پنجشنبه ۲۲ محرم ۱۲۲۷ در دار الخلافه طهران.
- عناوین شنگرف، چند شعر در آغاز و یادداشتهای لغوی در پایان نسخه درج شده.
- کاغذ: آبی.
- جلد: تیماج تریاکی ضربی ساده.
- ۱۷ × ۱۱ سم. ۲۳۴ گ. ۱۴ س.
- (ثبت ۹۰۳۰۲)
- ۱۴۸۰۱
- کنز العرفان فی فقه القرآن** (فقه القرآن - عربی)
- ۱۴۷۹۹
- لوامع الاشراف فی مکارم الاخلاق**
- (اخلاق - فارسی)
- از: جلال الدین محمد بن اسعد دوانی (۹۰۸)
- برگ پایانی افتاده است.
- آغاز: افتتاح کلام بنام واجب الاعظام سلطانی سزد....
- انجام افتاده: ... فی ظلال الرأفة فمکنهما علی سریر الخلافه وکما افاضا علی..

مناسبت آنکه در ماه رمضان ۱۴۳۰ در حال  
فهرست‌نگاری این مجموعه هستم این بیت را  
مناسب می‌بینم:

سر ماه رمضان آنکه بمصحف نگرد

بر تر آید بزرگی ز همه خلق جهان

جلد: تیماج زرشکی ضربی گره دار طلاکوب.

۹/۳ × ۱۶/۴ سم. ۱۸۸ گ. ۱۳ س.

(ثبت ۹۰۳۰۴)

۱۴۸۰۳

**دیوان امامی هروی** (شعر - فارسی)

از: رضی الدین عبدالله بن محمد امامی هروی

(ق ۷)

یکی از اشعارش مورخ ۶۶۳ هجری است.

آغاز:

سحرگه در جهان جان بعون مبدع اشیا

مسافت قطع می‌کردم ز لا تا حضرت الآ

موالید و طبایع را چنان از هم جدا کردم

که بر سطحی مربع شد ز یک نقطه سه خط پیدا

جهان را مرکزی دیدم محیطش دور پرگاری

که کردی ز آخر هر دور در دوری دگر مبدا

انجام:

با من ز چه‌ای ترک مدارا نکنی

درد دلم از وفا مداوا نکنی

امروز مرا بتیغ ابرو ای شوخ

خون ریزی و اندیشه ز فردا نکنی

نک: فهرست مجلس، ش ۹۴۸.

خط: نسخ زیبا. کاتب: عبرت. تاریخ کتابت:

۲۰ ذی الحجه ۱۳۴۲.

جلد: مقوایی با روکش کاغذی ابرو باد عطف با

روکش کاغذی آبی با نقوش سفید معمولی.

از: مقداد بن عبدالله بن محمد سیوری حلی

(۸۲۶)

آغاز: الحمد لله الذی انزل علی عبده الكتاب لکل شیء

تبیاناً و جعله لتصدیق نبوته... .

نک: فهرست مرعشی، ش ۸۵.

خط: نسخ. کاتب: محمد صادق بن مسیح

حسنی بروجردی. تاریخ کتابت: سه شنبه ۱۸

محرم ۱۱۲۸، نسخه تصحیح شده و حواشی

دارد خصوصاً اوائل نسخه که توضیحات بین

سطور هم اضافه شده، در پایان تملک یکی از

سادات بروجردی در سال ۱۱۷۲ و سپس به

عبد الکریم مازندرانی (سال و بقیه خصوصیات

پاره شده).

جلد: تیماج قهوه‌ای ترنج و سرترنج و گره‌دار.

۱۱ × ۱۹ سم. ۳۵۵ گ. ۱۹ س.

(ثبت ۹۰۳۰۳)

۱۴۸۰۲

**سبحة الابرار** (شعر - فارسی)

از: نور الدین عبد الرحمن بن احمد جامی

(۸۹۸)

آغاز افتاده:

سلک هستی چو در آید اشجار

وی بود اول فکر آخر کار

نک: فهرست مرعشی، ش ۸۶۴۹.

خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: احتمالاً از

سده یازدهم.

اوائل نسخه حواشی توضیحی، عناوین

شنگرف، در پایان اشعاری نقل شده در انجام

کارهای مختلف در ماههای سال، البته به

- در شماره ۱۴۵۷۳ حاشیه‌ای از مؤلفی ناشناخته  
معرفی شد. (ثبت ۹۰۳۰۵) ۱۷/۵ × ۱۰/۷ سم. ۱۹ گ. ۵۵ س.
- آغاز: فان رجح نظر من قدّم الجواهر بان الاعراض  
مطلقاً محتاجة الى الجواهر فینبغی تقدیم مباحث الجواهر  
مطلقاً... . ۱۴۸۰۴
- [جنگ اشعار و منشآت] (شعر و انشاء - فارسی)  
از:؟ شامل اشعاری بیشتر از سعدی شیرازی، و چند  
نامه ادبی - تاریخی که عنوان آنها در این جنگ  
مذکور نیست. ۱۴۸۰۴
- آغاز:  
تا بگریبان نرنی دست مرگ  
دست ز دامن نکنیم رها  
آغاز منشآت: بعرض می‌رساند در حالتیکه چشم انتظار  
در شاهراه وصول تعلیق جات ملاطفت... .  
انجام افتاده: ... انشاء الله تعالی تا باز بلند پرواز سعادت  
طراز در طهران است همواره تیز رو و خوش خرام..  
خط: شکسته نستعلیق ممتاز. تاریخ کتابت:  
سده سیزدهم.  
اشعار چلیپا هر صفحه ۸ لوزی تشکیل داده،  
نسخه بیاضی.  
جلد: تیماج تریاکی ضربی بدون مقوا نرم.  
۲۲ × ۹/۶ سم. ۵۸ گ. ۸ س (منشآت).  
(ثبت ۹۰۳۰۶) ۱۴۸۰۵
- مجموعه:  
۱. حاشیه شرح التجرید (کلام - عربی)  
(۱ پ - ۳۱ پ)  
از: حبیب الله بن عبدالله باغنوی مشهور به میرزا  
جان (۹۹۴)  
حاشیه بحث جواهر و اعراض است.
۲. الاعتقادات (اعتقادات - عربی)  
(۳۲ پ - ۶۳ پ)  
از: شیخ صدوق محمد بن علی بن بابویه قمی  
(۳۸۱)  
نک: ذریعه، ۲۲۶/۱.
۳. [اصول فقه] (اصول فقه - فارسی)  
(۶۴ ر - ۸۷ پ)  
از: میر ابو الفتح بن میرزا مخدوم حسینی  
عربشاهی (حدود سال ۹۷۶)  
مختصری است اهدا شده به ابو نصر سام میرزا،  
در مقدمه‌ای و پنج باب و یک خاتمه. برگ اول  
نسخه حاضر افتاده و تا برگ اول خاتمه را داراست.  
آغاز افتاده: نقول مرتب شود و از مبادی اجماع حواس  
نتایج بی قیاس منتقد و منشعب گردد... .  
انجام افتاده: ... حدسیه و خلقیه و مختار آنست که  
اجتهاد متجزی شود زیرا که قوت استدلال..  
نک: ذریعه، ۲۰۲/۲؛ فهرست مرعشی، ش  
۱۱۶۰۴.
- خط: کتاب اول شکسته نستعلیق، کتاب دوم  
نسخ و کتاب سوم نستعلیق.  
بر کتاب سوم حاشیه‌ای با امضای «سید مهدی»

از: محمد بن عبد الباقي کرمانی (ق ۱۲)  
مختصری است در اصول و قواعد علم نحو که  
۲۳ ذی القعدة ۱۱۵۶ تألیف شده است.  
آغاز افتاده: .. نسب الی متبوعه و بتوسط بینهما احد  
حروف العطف ...  
انجام: ... لکن عمراً جاء و غاب زید لکن عمراً حاضر.  
هذا آخر ما تیسّر لی استخراجہ من الکتب الطویلة و تشبیه فی  
وریقات قليلة.

۳. طرائف الاعراب (نحو - عربی)  
(۵۰ پ - ۹۴ پ)

از: محمد بن عبد الباقي کرمانی (ق ۱۲)  
برگزیده از مغنی اللیب ابن هشام انصاری، در  
اصول قواعد اعراب تراکیبها، مشتمل بر شش باب.  
مؤلف گوید: این کتاب را از «التجرید» که از «مغنی  
اللیب» انتخاب کرده بودم برگزیدم.

آغاز: الحمد لله رب العالمین .. هذه فوائد شریفة و فراید  
طریفة محتویة علی اصول قواعد اعراب التراکیب ...  
انجام: .. و ان یترحم علی بعد الانتفاع بالاستغفار  
و طلب الرحمة من الله العزیز الغفار.  
خط: نسخ مایل به نستعلیق. تاریخ کتابت: به  
خط مؤلف.

تسوید کتاب دوم روز شنبه ۷ محرم الحرام  
۱۱۵۷ پایان یافته است.

بین کتاب دوم و سوم یادداشت «امانت ملا

(۱) صفحاتی در نسخه جایجا شده لذا انجام این رساله  
و آغاز رساله بعد تحقیقی نیست.

(۲) در حاشیة صفحه پایانی چنین آمده: «الموسوم  
بالمختصر المفید للمبتدی» ولی روی آن خط خورده  
است.

و عدد ۱۲۵۳ بر فراز آن که ظاهراً سال کتابت  
است مشهود است، در صفحه عنوان تملك  
مورخ ۱۳۳۴ با سجع مهر «محمد بن ابو جعفر»  
و یادداشت تملکی با سجع مهر «عبد مهدي  
الحسینی» مشهود است، بر صفحه اول نیز چند  
یادداشت ثبت شده از جمله تملك «محمد  
شریف بن میرزا بیک کرمانی غروی» به رنگ  
قرمز با مهر ناخوانای او، عناوین در رساله اول  
و سوم نانوشته.

جلد: تیماج کرم قهوه‌ای لبه‌ها تیماج پر  
رنگ تر، عطف مشکي.  
۱۰/۲ × ۱۹ سم. ۸۷ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۹۰۳۰۷)

۱۴۸۰۶

مجموعه:

۱. تهذیب التلخیص فی فنی المعانی و البیان

(۱ - ۴۱ پ) (بلاغت - عربی)

از: محمد بن عبد الباقي کرمانی (ق ۱۲)  
توضیح و شرح متوسطی است مزجی بر تلخیص  
المفتاح خطیب قزوینی (۷۳۹). برگ آغازین نسخه  
حاضر افتاده و صفحاتی از وسط و پایانی آن هم  
ناقص است.

آغاز افتاده: .. مع تبدد البال بتعدد الاشتغال بادر الی  
مقتضى مسألتهم خوفاً من الاخلال بمفترض اجابتهم ...  
انجام افتاده: ... و فلان فاسق الا انه جاهل، و منه  
الاستیعاب<sup>(۱)</sup> ..

۲. المختصر (فی النحو)<sup>(۲)</sup> (نحو - عربی)

(۴۲ ر - ۴۹ ر)

- حسن سیرجانی « ثبت شده، برگ پایانی نسخه  
نیز متأسفانه افتاده است، با حواشی  
و تصحیحات فراوان از مؤلف.  
عناوین شنگرف، بر فراز رؤوس مطالب نیز  
شنگرف.  
جلد: تیماج قهوه‌ای فرسوده بدون مقوا نرم.  
۱۴/۴ × ۶/۲ سم. ۹۴ گ. ۱۶ س.  
( ثبت ۹۰۳۰۸ )
- ۱۴۸۰۷  
مشكاة العلوم (قسم الصرف) (صرف - عربی)  
از: سید موسی بن عزیز الله موسوی حسینی  
جزائری خرم آبادی  
در چند مصباح، وهر مصباح در علمی نگاشته  
شده است. نسخه حاضر مصباح دوم در علم صرف  
است، و مرحوم شیخ آقا بزرگ تهرانی اعلی الله  
مقامه نیز فقط همین بخش را دیده است.  
آغاز: الحمد لله الذي وقفنا صرف الحكمة نحو المعاني  
والبيان وادغم في ضمائرنا معرفة الضروب والاوزان ...  
انجام: ... و مثل اطمأننت اقرايات هذا آخر ما اردناه  
في هذه الوريقات.  
نک: ذریعه، ۵۹/۲۱ ش ۳۹۴۶.  
خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده چهاردهم.  
عناوین و جدول صفحات شنگرف، مهر  
بیضوی «محمد جعفر بن محمد جواد  
الموسوی» در آغاز و انجام نسخه حک شده  
است.  
جلد: تیماج تریاکی ضربی ترنج و سرترنج  
ولچکی دار، در میانه ترنج اسم جلاله و نام  
مبارک پنج تن آل عبا حک شده، دور و عطف  
تیماج زرشکی ضربی گره‌دار.
- ۹ × ۱۴/۵ سم. ۷۰ گ. ۱۰ س.  
( ثبت ۹۰۳۰۹ )  
۱۴۸۰۸  
زاد الفقير و جبر الكسير (پزشکی - عربی)  
از: راشد رستاقی نعمانی  
شرحی است بر ارجوزه طیبیه راشد بن خلف بن  
محمد بن عبدالله بن هاشم که در سال ۹۳۴ سروده  
شده بود، نظم این ارجوزه از «مختصر الرحمة» بوده  
است.  
کتاب حاضر مشتمل بر ۹۱ باب کوتاه است  
و عناوین ابواب در آغاز آن ذکر شده است. نسخه‌ای  
از این کتاب در دانشکده ادبیات دانشگاه تهران  
(فهرست دانشگاه ۹۰/۲ ش ۳۷۱ بنام «شرح  
ارجوزه لامیه فی الطب» معرفی شده است ولی به  
نام کتاب در نسخه ما تصریح شده است.  
آغاز: الحمد لله الذي خلق الانسان من صلصال كالفخار  
و خلق الجان من نار و جعل لكم السمع و الاذن  
و الابصار ...  
خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: ماه صفر سال  
۱۱۹۸.  
در راه مکه در دریای نزدیک جدّه بندر  
الحرمین، بر فراز اشعار و علائم شنگرف،  
عناوین ابواب در حاشیه نوشته شده و با  
شنگرف دور آن خط کشیده شده.  
جلد: چرم قهوه‌ای سیر مایل به مشکی.  
۱۰/۴ × ۱۲/۴ سم. ۶۱ گ. ۱۴ س.  
( ثبت ۹۰۳۱۰ )  
۱۴۸۰۹  
الجنة الواقية و الجنة الباقية (دعا - عربی)

- از: تقی‌الدین ابراهیم بن علی کفعمی (۹۰۵)  
برگ اول نسخه حاضر افتاده است.  
نک: ذریعه، ۱۶۱/۵؛ فهرست مرعشی، ۲/ش  
۴۸۰/۱ و ۴۸۴/۳۱ ش ۱۲۴۶۹/۳.
- خط: نسخ خوب، ادعیه معرب با فراز چین  
شنگرف. تاریخ کتابت: ۲ رمضان المبارک  
۱۱۱۰.
- کاتب نام نسخه را «جنة الکافیة و جنة الباقية»  
و مؤلف را محمد باقر داماد ثبت کرده است!  
در اوائل نسخه دو تاریخ تولد به سالهای ۱۲۰۱  
و ۱۲۲۱ در حاشیه ثبت شده، چند تولد هم در  
پایان نسخه، و نسب نامه سید محمد جعفر از  
اولاد امام موسی کاظم علیه السلام، گاهی  
حاشیه‌های غیر مرتبط با کتاب به زبان فارسی،  
در آغاز یادداشت تاریخ نان دادن حمیده از  
قرار روزی پنج جاریک (?) در سال ۱۳۳۶  
ثبت شده، در پایان نیز تاریخ پول دادن  
کربلایی نبی به آعلینقی در سال ۱۳۳۲ و آقا  
روح الله قهوه‌چی به مرادخان حسب الحواله  
حاجی خان در سال ۱۳۴۲، صفحات بریدگی  
داشته و وصالی شده لذا بخشی از متن آسیب  
خورده است.
- جلد: تیماج مشکی فرسوده ضربی گره‌دار  
بدون مقوا.  
۱۴/۸ × ۱۰/۲ سم. ۲۴۲ گ. ۱۲ س.  
(ثبت ۹۰۳۱۱)
- ۱۴۸۱۰
- مجموعه:
۱. تحفة التجار (منحة الابرار) (فقه - عربی)
- (۱ پ - ۲۶ ر)  
از: از علمای قرن دوازدهم  
در آداب و احکام تجارت و تألیف آن ۱۶ ربیع  
الاول ۱۱۷۳ پایان یافته است. برگ اول و آخر  
نونویس.  
آغاز: الحمد لله الذی ابتدع بیدیع حکمته السموات علی  
غایة من الاتقان...  
نک: فهرست مرعشی، ۱۶۸/۲۹ ش ۱۱۵۲۲/۲.
۲. منهج الاعمال (منهاج الازعان فی اصول  
الایمان) (اعتقادات - عربی)  
(۲۷ پ - ۷۱ پ)  
از: شیخ حسین بن محمد بن عبد النبی بلادی  
بحرانی (ق ۱۱۲)  
استدلالی در بیان اصول دین و اعتقادات حقه  
شیعه امامیه، آن را مقدمه‌ای برای کتاب فقهی خود  
معراج الکمال قرار داده است. کتاب در عصر مؤلف  
به فارسی ترجمه شده و نسخه‌ای از آن در کتابخانه  
مرعشی به شماره ۹۸۳۱ موجود است.  
آغاز: الحمد لمن تنزه عن مطارح الانظار والاهام  
والشکر لمن تقدس عن مسارح الافکار والافهام...  
نک: فهرست مرعشی، ۱۶۸/۲۹ ش ۱۱۵۲۲/۱.
- خط: نسخ مایل به نستعلیق. کاتب: ابن محمد  
علی (ظاهراً علی فرزند محمد) سال ۱۱۷۴  
(پایان مجموعه)، کتاب اول در ۱۲ رمضان  
المبارک ۱۱۷۵ (چنانکه کاتب برگ الحاقی  
ابوالقاسم بن محمد باقر گزارش کرده)، و برگ  
افتاده را در ۱۳ ذی الحجه ۱۲۳۹ نگاهشته است.  
عناوین شنگرف و تصحیح شده است.  
جلد: تیماج مشکی بدون مقوا.

- آفتاب عالم‌تاب، حکایت مجنون، حکایت زن  
 صالحه که زوجه‌اش به حج رفته بود.  
 جای درج عنوان غالباً خالی مانده است.  
 آغاز:  
 زهی خجسته بیاضی که هر که دیده رخس  
 بهیچ وجه بدل نگذرانده یاد بهشت  
 بدین بیاض هر آنکس که دیده بگشاید  
 بعینه بودش در نظر سواد بهشت  
 انجام افتاده:  
 که تا همکاسه باشد عزیزت  
 من همکاسه بهتر چه چیزت  
 خط: نستعلیق چلیپا دو ستونی. تاریخ کتابت:  
 از سده دوازدهم.  
 صفحات - غیر از چند برگ آخر - مجدول به زر  
 و مشکی، عناوین موجود شنگرف.  
 جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی بدون مقوا.  
 ۱۸ × ۹ سم. ۱۲۵ گ. ۱۷ س.  
 (ثبت ۹۰۳۱۴)
- ۱۴۸۱۱  
**اجوبة مسائل فتحعلی شاه قاجار (پاسخ - عربی)**  
 از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱)  
 آغاز: الحمد لله رب العالمین... ان حضرة الجناب العالی  
 الشأن الوثیق الارکان حاوی السلطنتین سلطنة العقل و الفهم  
 و سلطنة الملك و السلطان...  
 انجام: ... اعرضنا عنه لغموضها و لرجوع بعضها الی ما  
 ذکر.  
 خط: نسخ. تاریخ کتابت: پنجشنبه ۲۷ رمضان  
 المبارک ۱۲۲۸.  
 نام کاتب پاک شده است، در آغاز و انجام چند  
 شعر منفرقه ثبت شده، تصحیح شده، بر فراز  
 رؤوس مطالب شنگرف.  
 جلد: تیماج مشکی ضربی عطف چرم مشکی.  
 ۱۱ × ۱۷ سم. ۲۰ گ. ۱۷ س.  
 (ثبت ۹۰۳۱۳)
- ۱۴۸۱۲  
**[بیاض نظم و نثر]** (ادب - فارسی)  
 از:؟  
 بیاض نظم و نثری است که مؤلف از ابتداء به  
 قصد بیاض نگاشته، در مقدمه در وصف بیاض  
 و نیکو بودن این گردآوری، مطالبی منثور و منظوم  
 پرداخته است. از جمله اشعار این مجموعه  
 منقولاتی است از: مقطعات ابن یمین، هلالی،  
 مثنوی ملای رومی، سعدی.  
 از جمله منثورات: پیام برآمدن شیخ آفاق ابو  
 علی دقاق از آخر روز و خطاب او از روی گریه به
- ۱۴۸۱۳  
**حاشیة حاشیة شرح التجرید (حاشیة حاشیة**  
 الخفری) (کلام - عربی)  
 از: ملا میرزا محمد بن حسن شیروانی (۱۰۹۸)  
 تجرید از خواجه نصیر الدین طوسی و شرح از  
 فاضل قوشچی است، حاشیه از خفری و حاشیه  
 حاشیه از شیروانی است.  
 آغاز: قال المص س سره، و انتفاء القیح یدل علی صدقه  
 اقول یمکن ان یکون مراده ان انتفاء القیح عن افعاله تعالی...  
 انجام: ... بان المالك لا یقیح منه شیء من التصرفات  
 فی ملکه.



- نک: ذریعه، ۶۶/۶، نشریه دانشگاه، ۱۹۹/۱۱، ش ۱۱۲۳.
- خط: نسخ، تاریخ کتابت: احتمالاً از قرن دوازدهم.
- نسخه تصحیح شده خوبی است با حواشی به خطوط مختلف و بعضی از نسخه بدلها و حواشی لابلای سطور، عناوین (قوله) و بر فراز متن شنگرف، در آغاز چند مهر تملک ثبت شده و عبارت «قد انتقل من الغیر الیّ و سینتقل منی الی الغیر وارجو ان یکون الغیر ولدی ثم ولد ولدی و هکذا بالترتیب انشاء الله تعالی ۱۲۵۴»، دیگری نوشته: «انتقل هذا الكتاب الیّ بالبیع القطعی فی شهر ربیع الاولی (کذا) سنه ۱۳۳۲»، موش خوردگی به اواخر نسخه صدمه زده.
- جلد: تیماج قهوه‌ای بالبه‌های زرشکی فرسوده چروکیده بدون مقوا.
- ۱۵/۸ × ۹/۵ سم. ۱۳۴ گ. ۱۹ س.
- (ثبت ۹۰۳۱۵)
- ۱۴۸۱۴
- دیوان سنجر کاشانی** (شعر - فارسی)
- از: محمد هاشم بن رفیع الدین حیدر معمائی کاشانی طباطبائی متخلص به سنجر (۱۰۲۱)
- آغاز:
- خداوندا دلی درد آشنا ده  
غم از هر دل که بگریزد بما ده  
دلی خواهم تجلی را سزاوار  
نه چون موسی که نارد تاب دیدار
- انجام افتاده:
- بشکست سپاه جیش از سور بجنگ  
چون لشکر شب که بشکند از خورشید
- نک: ذریعه، ۷۲/۹ - ۷۳، مجلس، ش ۷۶۴۴.
- خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده دوازدهم.
- دو ستونی.
- جلد: روغنی گل و بوته با نقوش ترنج و سرتنج متوسط عطف تیماج زرشکی.
- ۱۰/۲ × ۱۸/۷ سم. ۲۱۴ گ. ۱۳ س.
- (ثبت ۹۰۳۱۶)
- ۱۴۸۱۵
- دیوان عرفی شیرازی** (شعر - فارسی)
- از: جمال الدین محمد بن زین الدین علوی عرفی شیرازی (۹۹۳)
- برگهای کمی از آغاز و انجام نسخه افتاده است.
- آغاز افتاده: .. وظیفه علماء ظاهر جز آن نیست که بکاوش و سواس بیگانگی ...
- آغاز دیوان:
- اقبال کرم میگذرد ارباب هم را  
همت نخورد نشتر [آری و نعم را]
- انجام افتاده:
- نور رخس از روزن جان بر جوشید  
از پرتو آن کون و مکان بر جوشید  
گر بر دل هر سنگ .....
- صد چشمه نگاه خون چکان بر جوشید
- نک: فهرست کتابخانه نوربخش، ۱۲۵/۲ ش ۴۲۵؛ فهرست کاخ گلستان، ۷۸۳/۸ ش ۴۵۱.
- خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: ۱۴ ربیع الثانی ۱۰۶۳ (پایان دیباچه)، ابتدای اشعار

خط: نستعلیق نیکو. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده دوازدهم.

عناوین شنگرف و بعضاً طلا.

برگهای آغازین بسیار شکننده شده و بخشی از آن ریخته سریعاً احتیاج به بازسازی و مرمت دارد و الا با گذشت زمان آسیب‌پذیر قابل جبران نیست، اشعاری متفرقه در آغاز و انجام نسخه نگاشته شده.

جلد: تیماج تریاکی ضربی ترنج و سرترنج و گره‌دار.

۸/۷ × ۱۴/۵ سم. ۲۱۵ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۹۰۳۱۸)

۱۴۸۱۷

دیوان امیر المؤمنین علی علیه السلام

(شعر - عربی)

از: امام امیر المؤمنین علی بن ابی طالب علیه

السلام

آغاز: الحمد لله رب العالمین .. و بعد فهذا ما وصل

الینا....

الناس من جهة التمثال اکفاء

ابوهم آدم والام حواء

نک: فهرست مرعشی، ش ۱۶۷۳.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: شاید از سده دوازدهم.

عناوین شنگرف، اشعار در صفحات اولیه با ترجمه زیر نویس فارسی، در آغاز و انجام چند یادداشت پراکنده از جمله این یادداشت در آغاز نسخه: «آنچه بغال (کذا) دیگر طلب دارد یکجا یک ریال یکجا سه ربعی یکجا دو

دارای سرلوح زیبا که سمت چپ آن از بین رفته، فرمها بهم پاشیده و احتیاج به صحافی دارد، قبلاً وصالی شده، صفحات مجدول به طلا و شنگرف و مشکلی و لاجورد.

جلد: تیماج مشکلی ضربی ترنج و سرترنج و گره دار فرسوده.

۱۱/۲ × ۲۰/۵ سم. ۲۲۲ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۳۱۷)

۱۴۸۱۶

[تاریخ انبیاء و معصومین] (تاریخ - فارسی)

از:؟

از تاریخ‌های معروف فارسی است که آغاز و انجام آن افتاده است. ابتدای نسخه حاضر با قصه حضرت یوسف و موسی بن عمران علیهما السلام شروع شده است.

خاتمه: در نسب و ولادت و وفات و شمه‌ای از

حالات ائمه انام علیهم السلام، در نه فصل:

فصل اول: در ذکر سید الساجدین و قدوة

العالمین علی بن الحسین زین العابدین علیه السلام.

فصل دوم: در ذکر آن نگین خاتم تحقیق و امین

عالم تدقیق طغرای نامه مفاخر ابی جعفر امام محمد

الباقر [علیه السلام].

تا فصل هشتم در نسخه حاضر موجود است که

در ذکر امام یازدهم حضرت عسکری علیه السلام

می‌باشد.

آغاز افتاده: .. و جمال معنیش در آینه صورت جلوه

می‌نمود و برادران را... زنگار حسد بر آینه دل نشسته بود....

انجام افتاده: ...سراج و شاهد و هادی، و آن حضرت را

یک فرزند است.

مهرماه ۱۳۲۲ ش) با مداد ثبت شده است.  
جلد: تیماج زرشکی ضربی ترنج و سرترنج  
وگره‌دار فرسوده.  
۱۲/۵ × ۲۰/۷ سم. ۳۳۸ گ. ۲۱ س.  
(ثبت ۹۰۳۲۰)

ربعی یکجا ربعی یکجا ده پاره یکجا یک ربعی  
یک جا یک ربعی یکجا یکی شمش پار».  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج وگره دار.  
۱۵/۲ × ۲۱ سم. ۹۵ گ. ۱۰ س.  
(ثبت ۹۰۳۱۹)

۱۴۸۱۹

نهاية التدريب (فقه شافعی - عربی)  
از: یحیی بن نور الدین عمریطی (۹۸۹)  
ارجوزه‌ای مختصر در نظم «غایة التقرب»  
قاضی ابو شجاع، با اضافات و تقيیدات لازم.  
آغاز:  
الحمد لله الذي قد اصطفى  
للعلم خیر خلقه و شرفاً  
انجام:

على النبي وآله وصحبه  
و التابعين ثم كل حزيه  
نک: آغاز نامه نسخه‌های عربی، ۱۴/۲.  
خط: نسخ معرب دو ستونی. کاتب: عبد الله  
مکریانی. تاریخ کتابت: محرم ۱۳۴۷ در قریه  
گلاله در وقت خبر رسیدن حُجّاج به شهر  
سلیمانی، کاتب در پایان نوشته: «آه از دست  
زمانه آه»، عناوین شنگرف، چند حاشیه دارد.  
کاغذ: کاهی.  
جلد: چرم مشکی ضربی ترنج‌دار.  
۱۷ × ۲۲ سم. ۴۷ گ. ۱۵ س.  
(ثبت ۹۰۳۲۱)

۱۴۸۲۰

حاشية حاشية الفوائد الضيائية (نحو - عربی)

۱۴۸۱۸

نفحات الانس من حضرات القدس  
(شرح حال - فارسی)  
از: نور الدین عبد الرحمن بن احمد جامی  
(۸۹۸)  
آغاز: الحمد لله الذي جعل مرآتی قلوب اوليائه مجال  
جمال وجهه الكريم...  
انجام: ... ترجمه اربعین حدیث، مناقب خواجه عبیدالله  
انصاری، رساله تخفیف مذهب صوفی...  
نک: فهرست مرعشی، ش ۳۵۸۴/۲.

به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.  
خط: نسخ زیبا. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده  
یازدهم.  
در آغاز فهرست اسامی رجال کتاب (۵۷۶ نام)  
ونساء صالحات (۳۴ نام) ذکر شده است،  
بخش پائین نسخه رطوبت دیده و فرمها از هم  
پاشیده و خسته است، احتیاج به دست مرمت  
گر صحافی دلسوز دارد، مهر وقف قطره‌ای  
شکل بزرگ با سجع «هو الواقف این جلد کتابرا  
در دار الدوله کرمانشهان سرکار شریعتمدار  
امام الجمعه والجماعه آقا اسد الله مدظله وقف  
فرمودند ۱۳۳» در چند جای کتاب حک شده،  
در آغاز تاریخ وفات آقا شیخ علی علما روضه  
خان در روز پنجشنبه ۱۴ شوال ۱۳۶۲ (۲۱)

- (حاشیه حاشیه اللاری)  
از: عبد الحکیم بن شمس الدین هندی  
سیالکوتی (۱۰۶۷)  
آغاز: یا من هو مصدر الکلمات و افعالها و مبدأ العوامل  
و اعمالها...  
انجام: ... اذ هی امر مستحسن لحصول المجانسة  
اللفظية التي هی تقابل الثقل الحاصل من السراء.  
نسخه‌ای از کتاب به شماره ۱۴۶۰۴/۲ گذشت.  
خط: نسخ ریز. کاتب: عبد الحمید بن شیخ  
جلال الدین برای جناب ملا مجید طالش  
نوشته شده. تاریخ کتابت: در دهه دوم جمادی  
الاول ۱۳۰۲.  
در پایان اشعاری در مورد کتابت همزه و الف  
منقول از عبدالله بنیوشی در کمال تلهف  
و تأسف نقل شده مورخ ۱۳۰۳، اوائل نسخه  
دارای حواشی فراوان، سطور در ۸ برگ اول  
فشرده، سپس حدود ۱۵ برگ بازتر و سپس تا  
پایان کتاب فراخ‌تر به یک سبک، عناوین  
شنگرف بر فراز متن شنگرف.  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی روشن لبه‌ها  
و عطف تیره‌تر.  
۱۶/۹ × ۲۱/۵ سم. ۱۷۵ گ. ۱۷ س (غالب  
صفحات کتاب).  
(ثبت ۹۰۳۲۲)
- ۱۴۸۲۲  
مجموعه:  
۱. شرح الالفیة (نحو - عربی)  
(۲ - ۲۳۴)<sup>۱)</sup>  
از: محمد بن محمد بن عبد الله ابن مالک، ابن  
الناظم طائی (۶۸۶)  
انجام افتاده: ... و هما مثلاً اصیح و ابکم من أم، و اما ما  
تبدل..  
نک: فهرست مرعشی، ش ۴۰۵.  
۲. انوار التنزیل و اسرار التأویل (تفسیر البیضاوی)  
(تفسیر - عربی)  
(۲۴۱ - ۳۹۸)
- ۱۴۸۲۱  
فرائد الغلائد فی مختصر شرح الشواهد  
(ادب - عربی)  
از: بدر الدین محمود بن احمد عینی (۸۵۵)  
آغاز: حمداً ناصعاً ضافياً شرحاً شعلعاً و شکرأ هامياً
- سامیاً مکمیاً شیدعاً...  
نک: فهرست مرعشی، ش ۶۷۳۷.  
خط: نسخ خوب، اشعار ثلث درشت، تاریخ  
کتابت: یکشنبه ۲۳ شوال ۱۲۳۴، نسخه  
رطوبت دیده و چند صفحه آخر را آسیب جدی  
زده است، جاهلی ناشی چند صفحه‌ای را  
چسب نواری زده و آسیب را افزون نموده ولی  
قابل جبران است اگر دست نوازش مرمت کار با  
حوصله‌ای را درک کند.  
جلد: تیماج تریاکی ضربی گره دار نرم بدون  
مقوا.  
۲۰/۵ × ۲۹/۵ سم. ۱۱۲ گ. ۲۲ س.  
(ثبت ۹۰۳۲۳)
- ۱) شماره‌ها در این مجموعه مطابق صفحات است نه  
برگ.

- از: قاضی ناصر الدین عبدالله بن عمر بیضاوی  
(۶۸۵)
- انجام افتاده: ... و لكن الله يجتبي من رسله من يشاء ..  
بعض المغیبات او ینصب له ما یدل علیها، فآمنوا بالله ...
- نک: فهرست خطی مرکز احیاء، ش ۵۹۰  
خط: کتاب اول نسخ. تاریخ کتابت: احتمالاً از  
سدهٔ دهم یا یازدهم.
- چند صفحه در میان بازنویسی و الحاقی،  
تصحیح شده دارای حواشی فراوان، علائم  
و نشانها شنگرف، کشیدگی کلماتی نظیر (ت)  
و تورفتگی بعضی از حروف نظیر (ل) بعضاً  
شنگرف، کتاب دوم نستعلیق زیبا احتمالاً از  
سدهٔ یازدهم، عناوین شنگرف دارای حاشیه  
نویسی، در صفحهٔ اول آن مهر «یا علی  
ادرکنی» درج شده، بر فراز آیات شنگرف،  
نسخه اخیراً مرمت خوبی شده ولی طبق  
یادداشتی که ابتدای مجموعه آمده «این کتاب  
اول یک جلد بود ما جلد دیگر را اضافه کردیم  
فی شهر شوال و قیمت ساختن یکعباسی است  
سنه ۱۳۸۳ (یا ۱۲۸۳؟)»، دو یادداشت دیگر  
از قرن سیزدهم نیز مشهود است.  
جلد: چرم مشکی ضربی ترنج‌دار.  
۱۸ × ۲۵/۸ سم. ۲۰۰ گ. ۳۳ و ۲۵ س.  
(ثبت ۹۰۳۲۴)
- ۱۴۸۲۳
- شرح المغنی  
(نحو - عربی)  
از: بدر الدین محمد بن عبد الرحیم بن محمد<sup>۱)</sup>  
عمری میلانی (پس از ۸۰۱)  
شرحی است مزجی بر کتاب المغنی فخر الدین
- احمد بن حسین جاربردی.  
آغاز: الحمد لله الفاطر الحكيم القادر العليم منشی العالی  
العظیم ...
- انجام افتاده: ... اذا اضطرب و تحرك، قال الجوهری  
فی الصحاح و اما قول ..
- نک: کشف الظنون، ۱۷۵۱/۲؛ معجم المؤلفین،  
۱۵۸/۱۰، فهرست مرعشی، ۱۴/ ش ۵۴۱۰ و  
۱۵۰/۲۸ ش ۱۱۱۰۰؛ مجلس، ۱۳/۱۵ ش ۴۳۱۸.  
خط: نسخ. تاریخ کتابت: سدهٔ دوازدهم.  
باید در شبه قاره کتابت شده باشد، دارای  
حواشی فراوان بین سطور و پیرامون خطوط،  
بر فراز متن شنگرف، دور بعضی از حاشیه‌ها  
بجهت عدم خلط با متن شنگرف چین شده،  
نسخه شدیداً رطوبت دیده و اوراق پارگی دارد  
اما با حوصله و زیبا مرمت و وصالی شده است.  
جلد: چرم مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار.  
۱۶ × ۲۰/۵ سم. ۱۹۸ گ. ۹ س.  
(ثبت ۹۰۳۲۵)
- ۱۴۸۲۴
- شرح الایساغوجی  
(منطق - عربی)  
از: حسام الدین حسن کاتی (۷۶۰)  
شرح بر الایساغوجی اثر الدین ابهری است  
بسیار پر نسخه است.  
آغاز: الحمد لله الواجب وجوده الممتنع نظیره...  
نک: فهرست مرکز احیاء، ۱/۳۴۰ ش ۲۴۳.  
خط: نسخ. کاتب: محمد بن خلیفه ملا علی به
- ۱) چنانچه در نسخهٔ ما آمده، در مرعشی ش ۱۱۱۰۰  
و مجلس ش ۴۳۱۸: محمد بن عبد الرحیم بن حسین.

- جهت «کامل شا» نگاشته شده. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۷ ربیع المولود ۱۳۵۲، برگ اول دارای حاشیه نویسی با قلم آبی. کاغذ: خط دار. جلد: چرم قهوه‌ای سیر. ۱۷/۵ × ۲۰ سم. ۲۴ گ. ۱۱ س. (ثبت ۹۰۳۲۶)
- و طلاق و پیشنماز قریه گریزه در مریوان به قیمت ۳۸ تومان خریداری کرده است، در آغاز یادداشت قرائت کتاب نزد استاد ثبت شده. کاغذ: کاهی شکننده. جلد: مقوایی با روکش پلاستیکی قرمز و عطف پارچه‌ای. ۱۷ × ۲۱/۵ سم. ۳۱۱ گ. ۱۵ س. (ثبت ۹۰۳۲۷)

۱۴۸۲۵

## تقریب المرام فی شرح تهذیب الکلام

(کلام - عربی)

از: عبد القادر بن شیخ محمد سعید تُّختی  
سنندجی (۱۳۰۴)  
شرحی است مزجی و متوسط بر بخش کلامی «التهذیب» تفتازانی.  
آغاز: نحمد من هدانا الی طریق الاسلام حمداً یوافی نعمه.. لما کان قسم التهذیب من الکلام الذی صنفه قدوة الانام...  
انجام: ... ووقفنا الله للعلم بما یحب و یرضی انه خیر موقِّق و معین.  
نک: فهرست مرعشی، ۱۷۸/۱۹ - ۱۸۰ ش ۷۳۷۵.

۱۴۸۲۶

مجموعه:

## ۱. عقود الجمان فی المعانی و البیان

(۱ پ - ۴۱ ر) (بلاغت - عربی)  
از: جلال الدین عبد الرحمن بن ابو بکر سیوطی (۹۱۱)  
منظومه‌ای است در علم معانی و بیان که در آن تلخیص المفتاح قزوینی را به نظم کشیده و بجای مثال‌های آن کتاب، زیادات نیکویی خود آورده است. پایان نظم، سلخ جمادی الثانی ۸۷۲ بوده است.  
آغاز:

قال الفقیر عابد الرحمن  
الحمد لله علی البیان  
وافضل الصلاة والسلام  
علی النبی افصح الانام

انجام:

مصلیاً علی نبی قد علت  
اوصافه بین الوری و کملت  
نک: کشف الظنون، ۱۱۵۳/۲ - ۱۱۵۴.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده چهاردهم.  
با حواشی بسیار و اوراق الصاق شده فراوان، بر فراز متن و علائم و نشانیها شنگرف، در پایان نسخه صورت کتابهای زبیر رزاقی و یادداشتی دیگر از سیاهه کتابهایی که تحت تملك و تولیت بوده است، نیز یادداشتی از عبد العزیز محمد مورخ ۱۳۶۵/۳/۱۵ در ایننکه ۱۳۴۰ خورشیدی کتاب را از ملا زبیر دفتر دار ازدواج

۲. **نظم جمع الجوامع** (اصول فقه - عربی)  
( ۹۹ ر - ۹۹ پ )  
از: ؟  
شرحی است منظوم بر جمع الجوامع تاج الدین عبد الوهاب سبکی، واحتمالاً اسم خاصی داشته باشد؛ چرا که به تصریح کشف الظنون بیش از صد شرح بر این کتاب نوشته شده که تعدادی از آنها منظوم است. گمانم آن بود که «الکوکب الساطع فی شرح جمع الجوامع» سیوطی باشد چنانچه نظم کتاب پیشین نیز از اوست، ولی زرکلی تصریح کرده که سیوطی این شرح را تمام نکرد و حال آنکه منظومه حاضر مقدمه و هفت کتاب آنرا دارد.  
آغاز:  
لله حمد لا یزال سرمداً  
یؤذن بازدیاد مرّ ابدا  
ثم علی نبیّه وحبّه  
صلواته وآله وصحبه  
انجام:  
فاحمد الله علی ما سهّلاً  
حمداً ینیل من مزایاه العُلا  
مصلیاً علی نبی عمّت  
مکرم الخلق به وتمّت  
نک: کشف الظنون، ۱/ ۵۹۶-۵۹۷، معجم  
المطبوعات العربیة، سرکیس، ۲/ ۲۰۳۴، الاعلام  
زرکلی، ۲/ ۲۲۳
- و مفید. کاتب نام رساله را در پایان «اصول  
الحديث» ثبت کرده که صحیح نیست.  
آغاز: اعلم ایها الطالب الصادق أن لاهل الحديث  
اصطلاحات لابد من معرفتها...  
انجام: ... طالبین لیبانا فضلناها ازالة لحریرتهم الحمد  
لله الذی هدانا لهذا..  
نک: آغازنامه، ۱/ ۱۰۳، فهرس اوقاف بغداد،  
جبوری، ۱/ ۲۴۶.  
خط: نسخ. کاتب: محمد بن صوفی مامه.  
تاریخ کتابت: ۱۳۵۰ (کتاب اول)، همان سال  
در مسجد السوق (پایان دوم)، کتاب سوم  
همان سال در بلدة ساوجبلاغ، مجموعه دارای  
حواشی مفصل در بین سطرها و پیرامون، دو  
برگ پایانی سفید.  
جلد: مقوای لبه‌ها پارچه‌ای بنفش با روکش  
کاغذی ساده.  
۱۷/۸×۲۲/۵ سم. ۱۰۶ گ. ۱۷/۸×۲۲/۵ س.  
(ثبت ۹۰۳۲۸)
- ۱۴۸۲۷  
مجموعه:  
۱. **المحرر فی الفتاوی** (فقه شافعی - عربی)  
( ۱ پ - ۸۴ پ )  
از: عبد الکریم بن محمد رافعی قروینی (۶۲۳)  
از کتابهای فقهی شافعیه است. نسخه حاضر  
کتاب الطهارة تا کتاب الحج می‌باشد.  
آغاز: کتاب الطهارة قال الله تعالی وانزلنا من السماء ماءً  
طهوراً الآیة، ولا یجوز رفع الحدث ولا ازالة النجاسة الا  
بالماء...  
انجام: ... و بین ان یتصدق بثلاثة أصع علی ستة مساکین
۳. **اصطلاحات المحدثین** (لغت - عربی)  
( ۱۰۰ ر - ۱۰۴ ر )  
از: محمد شریف بخاری  
در اصطلاحات محدثین به گونه‌ای مختصر

- و بین ...  
 نک: آغاز نامه، ۵۶۶/۲.
- نسخه در لابلای آن ثبت است.  
 جلد: مقوایی فرسوده روکش آن از بین رفته،  
 عطف تیماج تریاکی.  
 ۱۵/۳ × ۲۱/۸ سم. ۱۰۵ گ. ۱۲ س (اخیر  
 ۲۷ س). (ثبت ۹۰۳۲۹)
۲. فتح الوهاب بشرح منهج الطلاب (فقه - عربی)  
 (۸۵ پ - ۱۰۴ ر)  
 از: شیخ الاسلام زکریا بن محمد بن احمد  
 انصاری (۹۲۶)  
 کتاب الفرائض است. نسخه‌ای از این کتاب به  
 شماره ۱۴۶۰۸ همین کتابخانه گذشت.  
 آغاز: هذا کتاب الفرائض، جمع فريضة بمعنى مفروضة  
 أى مقدرة لما فيها من السهام المقدرة فغلبت على غيرها...  
 انجام: ... فان مات ثالث عمل في مسألته ما عمل في  
 مسألة الثاني وهكذا.  
 نک: فهرست خطی مرکز احیاء، ش ۱۰۲۵.
۳. الاربعون حديثاً (حدیث - عربی)  
 (۱۰۴ پ - ۱۰۵ پ)  
 از: حافظ زکی الدین عبد العظیم منذری (۶۵۶)  
 چهل حدیث در فضیلت علم و ارزش عالم  
 و آثار آموزش.  
 آغاز: قال الشيخ الامام العلامة.. الحديث الاول عن  
 عبدالله بن عباس.. من حفظ من امتي حديثاً واحداً كان له اجر  
 عدد سبعين....  
 نک: معجم المؤلفين، ۲۶۴/۵.  
 خط: نسخ. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده  
 سیزدهم.  
 دارای حاشیه نویسی، عناوین شنگرف، در  
 پایان این جمله ثبت شده: «بُل بعد الجماع ولو  
 قطرة، ثم بعد الحمام ولو لحظة، سير بعد الطعام  
 ولو خطوة»، پراکنده هایی هم غیر مرتبط با
- ۱۴۸۲۸  
**الشافیة فی الصرف** (صرف - عربی)  
 از: ابو عمرو عثمان بن عمر مشهور به ابن  
 حاجب (۶۴۶)  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۱۰۷.  
 خط: نسخ عالی بعضاً معرب. کاتب: بخط اقل  
 الطلاب علی نقی. تاریخ کتابت: ۱۲۳۲ در دار  
 الشوکه بروجرد.  
 عبارات در اوائل نسخه تماماً شنگرف، سپس  
 بعضی از عبارات بدون منطق خاص شنگرف  
 سپس در بعضی از صفحات اعراب کلمات  
 شنگرف، در اواخر نسخه فقط عناوین اصلی  
 شنگرف، کتاب پنج سطری نوشته شده تا  
 حواشی افزوده شود، این کار در اوائل نسخه  
 و بعضی صفحات بخوبی انجام شده و کنار  
 حاشیه نویسی ناتمام مانده است، روی برگ  
 اول تملك ابن يعقوب علی آرائی کاشانی با مهر  
 بیضوی «عبدہ الراجی محمد حسن» دیده  
 می شود.  
 جلد: مقوایی با روکش کاغذی سبز طرح دار،  
 عطف پارچه‌ای مشکی.  
 ۲۰/۵ × ۳۲/۸ سم. ۱۳۷ گ. ۵ س.  
 (ثبت ۹۰۳۳۰)



جلد: چرم مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار.  
۱۹ × ۲۶/۷ سم. ۱۷۹ گ. ۳۵ س.

(ثبت ۹۰۳۳۲)

۱۴۸۳۱

سياق التواریخ (تاریخ - فارسی)

(تاریخ پادشاهان عجم = مجمل التواریخ)

از: محمد ابراهیم بن اسماعیل (ق ۱۱)

پر نسخه است. مدت حکومت‌ها از تاریخ کیومرث تا شاه صفی. اعداد و رقمها به سیاق است، لذا آن را سیاق التواریخ نامیده است. این نسخه تفصیلاً در فهرست مجلس، ش ۵۶۹۸ معرفی شده است. نیز بنگرید به: استوری، ۱/۱۲۷۱.

آغاز: مجمل از تاریخ پادشاهان عجم که در مملکت ایران سلطنت کرده‌اند از ابتداء سلطنت کیومرث تا شاه صفی... .

خط: شکسته نستعلیق. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده دوازدهم.

جلد: تیماج قهوه‌ای، عطف و لبه‌ها چرم قهوه‌ای.

۱۴/۵ × ۲۳/۲ سم. ۷۱ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۹۰۳۳۳)

۱۴۸۳۲

اسرار الصلاة (عرفان - فارسی)

از: حاج کریم خان

در اسرار باطنی و عرفانی نماز، و تطبیق بسیاری از مباحث بر اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام با استفاده از آیات و روایات. پایان تألیف آن سال ۱۲۷۸ قمری بوده است.

آغاز: بدان که بنص کتاب و سنت و برهان عقل و حکمت

۱۴۸۲۹

(نحو - عربی)

الكافية

از: ابو عمرو عثمان بن عمر مشهور به ابن

حاجب (۶۴۶)

نک: فهرست مرعشی، ش ۶۸۹.

خط: نسخ معرب درشت، بر فراز رؤوس مطالب شنگرف. تاریخ کتابت: سده چهاردهم. دارای حواشی، در آغاز یادداشتی است از علاء الدین حسینی جنتداری که کتاب مطول را [کذا، منظور همین کتاب الکافیة است] روز چهارشنبه ۲۸ شوال بدست آورده است.

جلد: تیماج قهوه‌ای نرم بدون مقوا.

۱۱/۴ × ۱۵/۵ سم. ۹۶ گ. ۷ س.

(ثبت ۹۰۳۳۱)

۱۴۸۳۰

شرح کتاب ابن حجر فی الفقه (فقه - عربی)

از:؟

شرح مزجی نسبتاً مفصل بر کتاب ابن حجر که آغاز و انجام آن افتاده است. نسخه حاضر از کتاب البیع تا کتاب الوقف می‌باشد.

آغاز افتاده: .. الولی لطفله شیئاً فبلغ رشیداً قبل التفرق

لم ينتقل اليه الخيار.. (فرع: متى حمل) العاقد فاخرج من المجلس (مکرهاً) بغير حق لم ينقطع خياره لانه لم يفعل شیئاً... .

انجام افتاده: ... یحتمل فیها مالا یحتمل فی المعاوزات (ولو وقف ما لم یره أو) وقف (الموجر ارضه...).

خط: نسخ. تاریخ کتابت: از سده نهم یا دهم.

متن به شنگرف، نسخه کمی رطوبت دیده ولی

سالم مانده است، مرمت شده.

نخستین جلوه که خداوند فرموده حقیقت نور محمد و آل محمد صلوات الله علیهم بود... .

انجام: ... و چون سخن باینجا رسید سفری پیش آمد و مجال تفصیل نماند لهذا اواخر این رساله در نهایت اجمال است و بهمین جا ختم شد.

خط: نستعلیق. کاتب: سید عبد الحسین.  
تاریخ کتابت: ۳ ربیع الاول ۱۲۹۲.  
عناوین و بر فراز رؤوس مطالب شنگرف نشان.  
۱۱ × ۱۷/۵ سم. ۵۱ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۳۳۴)

۱۴۸۳۳

شرح صحیفه سجادیه (دعا - فارسی)

از: ملا محمد سلیم رازی (ق ۱۱)  
شرح مزجی مختصر با عنایت به شرح الفاظ.  
روز جمعه ۲۴ ربیع الثانی ۱۰۵۹ در دار السرور برهانپور پایان پذیرفته است.

آغاز: الحمد لله الاول، ستایش مر خدای راکه پیش از همه چیز است؛ بلا اول، بکسر و تنوین و در نسخه این ادریس بفتح بلا تنوین... .

نک: فهرست مرعشی، ۲۸۹/۶ ش ۲۳۰۶.

به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.

خط: نسخ نیکو. تاریخ کتابت: سده دوازدهم.  
بر فراز دعاها شنگرف، صفحات مجدول به مشکى و طلا و شنگرف و لاجورد، صفحه اول دارای سرلوح زرین.

جلد: تیماج دو رویه زرشکی، رو سوخت

معرق با ترنج و سرترنج و گره‌های تزئینی.

۱۲ × ۲۰/۷ سم. ۳۶۳ گ. ۱۴ س.

(ثبت ۹۰۳۳۵)

۱۴۸۳۴

البلد الامین والدرع الحصین (دعا - عربی)

از: شیخ تقی الدین ابراهیم بن علی بن حسین کفعمی (۹۰۵)

انجام افتاده: ... و باسمائك الذی اذاعیت بها اجبت و اذا سئلت بها اعطیت..

نک: ذریعه، ۱۴۳/۳.

خط: نسخ ممتاز معرب. تاریخ کتابت: سده دوازدهم.

عناوین شنگرف، صفحات مجدول به زر و لاجورد و مشکى و طلا، تصحیح شده، نسخه بدل و حواشی دارد اکثر منقول از مؤلف، صفحات شکسته و دارای پارگی، سریعاً احتیاج به مرمت دارد.

جلد: تیماج دو رویه، رو مشکى درون قهوه‌ای.

۱۵ × ۲۷/۸ سم. ۳۳۱ گ. ۱۸ س.

(ثبت ۹۰۳۳۶)

۱۴۸۳۵

تاریخ عبرة لمن اعتبر (تاریخ - فارسی)

(در واقعات شهر همدان)

از: میرزا کریم کرمانی<sup>(۱)</sup>

کتاب مهمی است مفصل از طائفة شیخیه در واقعات شهر همدان به سال ۱۳۱۵، مشتمل بر یک

(۱) از دانشمند معظم حجة الاسلام والمسلمین سید محمد کاظم طباطبائی جندقی که نام مؤلف را تذکر دادند کمال تشکر را دارم.

- دیباجه و چهار مقدمه و شش واقعات و یک خاتمه،  
اختصاراً بدین گونه:
- دیباجه: در توحید باری تعالی و سیر و سیاحت  
به همدان و بیان واقعه هایلله نزاع بین جماعت شیخیه  
و گروه بالاسریه.
- مقدمه اول: در سبب و کسانی که باعث این فتنه  
شدند.
- مقدمه دوم: در شرح حال ملا عبدالله بروجردی  
در همدان.
- مقدمه سیم: در شرح حال اشخاصی که از  
سلسله شیخیه بسبب این فتنه کشته شدند.
- مقدمه چهارم: در شرح حال سید محمد عباسی  
و مسافرتش به همدان.
- واقعات اول: در اجتماع شیخیه جهت تبریک  
عید فطر در خانه حاجی میرزا محمد باقر (رئیس  
شیخیه همدان).
- واقعات دوم: در واردات روز چهارشنبه دویم  
شهر شوال.
- واقعات سیم: در شرح کشته شدن بعضی از  
شیخیه و کیفیت آن.
- واقعات چهارم: در شرح حال بعضی از شیخیه  
را که بمحضر سید عباس برده‌اند و شرح گرفتاری  
جمعی که فرار کرده‌اند.
- واقعات پنجم: در شرح مأموریت امیر  
بهادرخان رئیس جنگ و تلگرافات به حسام  
الملک.
- واقعات ششم: در شرح دادخواهی شیخیه در  
دار الخلافه.
- خاتمه: در شرح بعضی حالات حاجی میرزا  
محمد باقر بعد از حرکت از همدان و توقف در قریه
- جندق و کیفیت کشته شدن وی.
- آغاز: حمد و ستایش یزدان پاکی راسزاست که احد واحد  
است در ذات و صفات و افعال و عبادات ...
- انجام: ... رساله در جواب سؤالات متفرقه ملازین  
العابدین کرمانی از پاره تهمتهاکه از معاندین شنیده، جلد.
- خط: شکسته نستعلیق زیبا. کاتب: به خط  
مؤلف.
- عناوین نسخ درشت، آیات نسخ معرب.
- جلد: تیماج زرشنکی ضربی گره دار.
- ۱۳ × ۲۱/۸ سم. ۱۴۹ گ. ۱۴ س. (ثبت ۹۰۳۳۷)
- ۱۴۸۳۶
- شرح شواهد سیوطی (البهجة المرضیة)  
(نحو - فارسی)
- از: نظام الدین بن احمد اردبیلی
- آغاز: چنین گوید افر العباد نظام الدین ابن احمد اردبیلی  
که این کلمات چند است که نوشته شده در توضیح ابیاتی که در  
شرح سیوطی است ...
- نک: فهرست مرعشی، ش ۲۶۴۴.
- خط: نسخ زیبا. کاتب: غلام علی بن شریعت  
مآب آخوند ملا میرزا محمد نائینی. تاریخ  
کتابت: ۱۲۶۷ مستعجلاً در دو روز نگاشته.
- بر فراز شواهد شنگرف، در آغاز و پایان نسخه  
صفحاتی سفید گذاشته شده است.
- جلد: تیماج کرم قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج  
ولچکی و گره دار.
- ۱۱/۴ × ۱۷/۷ سم. ۱۰۹ گ. ۱۲ س. (ثبت ۹۰۳۳۸)
- ۱۴۸۳۷

## مجموعه:

## ۱. شرح بیست باب فی معرفة التقویم

( ۱ پ - ۹۵ ر ) ( تقویم - فارسی )

از: مولی مظفر منجم جنابذی

به نام شاه عباس صفوی نوشته شده است. «بیست باب» از مولی نظام الدین بیرجندی است. آغاز: حمد و ثنای بی ریب و ریا قادری را سزااست که کلک صنعت او اوراق افلاک را... .

انجام: ... بلکه قیامت از اثر این قرآن ظاهر و باهر می‌گردد و حوادث عظیم واقع شود و الله اعلم بالصواب. نک: ذریعه، ۱۳۱/۱۳ ش ۴۳۳.

به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.

## ۲. تشریح الافلاک

( ۹۶ ر - ۱۰۳ پ )

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسین بن عبد الصمد عاملی (۱۰۳۰) به شماره (۱۴۵۲۱) رجوع شود. آغاز: ربنا ما خلقت هذا باطلاً... .

## ۳. هیئت

( هیئت - فارسی )

( ۱۰۴ پ - ۱۲۸ پ )

از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن الحسن طوسی (۶۷۲) در مقدمه و دو مقاله هر یک در چند فصل. آغاز: الحمد لله رب العالمین.. اما بعد این کتاب مشتمل است بر مقدمه و دو مقاله، مقدمه در بیان آنچه پیش از شروع در علم دانستنیست و آن بر دو قسم است... . انجام: ... جرم ثوابت مرصوده نیست و سه برابر زمین است و الله اعلم بالصواب و الیه المرجع و المآب.

نک: فهرست مجلس، ش ۲۱۴۱.

خط: نستعلیق. کاتب: لطفعلی لواسانی. تاریخ کتابت: سال ۱۲۴۵ (پایان تشریح الافلاک). عناوین و اشکال و جداول قرمز، اشکال هندسی و جداول نجومی را دقیق کشیده، در آغاز نسخه اشعاری نجومی ثبت شده در شرف کواکب و طلوع برج و ساعاتش و احکام حوادث و اجرام سیارات، تصحیح شده، تشریح الافلاک دارای حواشی فراوان. جلد: تیماج مشکی ساده بدون مقوا کوتاه شده.

۱۵/۵ × ۲۱/۳ سم. ۱۳۷ گ. ۲۲ س.

( ثبت ۹۰۳۳۹ )

۱۴۸۳۸

## شرح حکمة الاشراق ( فلسفه - عربی )

از: قطب الدین محمود بن مسعود شیرازی (۷۱۰)

آغاز: الاشراق سبيلك اللهم والاشواق دليلك... . نک: فهرست مرعشی، ش ۴۲۶۶.

خط: نستعلیق. کاتب: مخفی لاری. تاریخ

کتابت: ۲۷ ربیع الاول ۱۰۳۰.

بر فراز متن شنگرف، در آغاز تملک دست کاری شده محمد شفیع بن مرحوم شیخ شمس الدین.. در سال ۱۰۹۱ و تملک عبد الحمید بن معین الدین محمد حسینی صفوی دیده می‌شود، مهر بیضوی «صفی الدین محمد ۱۱۰۳(?)» نیز مشهود است.

جلد: تیماج زرشنکی سوخت معرق طبله‌دار با ترنج و سرترنج و گره‌های طلاکوب.

سده چهاردهم.  
متأسفانه کاتب نام خود را ننوشته است، نسخه  
پاکیزه، عناوین اصلی شنگرف و بقیه نستعلیق  
درشت به مشکی، جداول صفحات زر نشان  
ولاچورد و مشکی و شنگرف.  
کاغذ: الوان.  
جلد: پارچه‌ای سورمه‌ای.  
۱۴ × ۲۱/۴ سم. ۱۲۶ گ. ۱۱ س.  
(ثبت ۹۰۳۴۲)

۱۴۸۴۱

**المستقصی فی امثال العرب** (ادب - عربی)  
از: جار الله محمود بن عمر زمخشری (۵۳۸)  
آغاز: الحمد لله علی ما ائتلج به صدورنا من برد  
الیقین....  
نک: فهرست مرعشی، ش ۱۰۶۲۳.

خط: نسخ نیکو. تاریخ کتابت: سال ۱۰۹۱.  
امثال و بخشی از متن معرب، نسخه پاکیزه،  
دارای حواشی به خط شکسته نستعلیق  
و تصحیحات به خط نسخ، امثال شنگرف،  
کتاب را «اسد الله بن عبدالله» که مهرش مشهود  
است از آخوند ملا علی در سال ۱۲۷۱ خریده،  
چهار مهر دیگر نیز در آغاز نسخه مشهود است  
از جمله مهر: «عبده محمد هادی الحسینی»  
و «محمد جعفر بن علینقی».

جلد: تیماج زرشکی تمیز سوخت معرق ترنج  
و سرترنج‌دار با تزئینات گره‌ای.  
۱۳ × ۲۱/۵ سم. ۲۹۸ گ. ۱۷ س.  
(ثبت ۹۰۳۴۳)

۲۵ × ۱۵/۳ (۱۱/۵ طبله) سم. ۲۴۳ گ.  
۱۹ س.  
(ثبت ۹۰۳۴۰)

۱۴۸۳۹

**تقویم سال ۱۲۷۳** (تقویم - فارسی)  
از: حسن شوشتری  
در این تقویم خسوف سال ۱۲۷۳ هجری پیش  
بینی شده است.  
آغاز: حمد و ستایش مر خداوندی را جل شأنه شایسته  
و سزاوار است که آفرید روز را نورانی....

به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.  
خط: نسخ زیبا. تاریخ کتابت: باید مقارن سال  
تقویم یعنی ۱۲۷۳ باشد.

تمام صفحات مجدول به زر و شنگرف  
ولاچورد، علائم شنگرف یا مشکی، دارای  
نشانی‌های دائری شنگرف که وسط آنها نقطه  
قرمز درج شده، دو صفحه آغازین تزئینی با  
گل‌های اسلیمی، صفحه آغازین دارای سرلوح  
زرین، ابتدای هر صفحه با طلا نوشته: «الله  
یعلم»..

جلد: چرم قهوه‌ای ضربی ترنج‌دار.  
۱۵/۵ × ۲۰/۵ سم. ۴۲ گ. ۲۱ س.  
(ثبت ۹۰۳۴۱)

۱۴۸۴۰

**گلستان** (ادب - فارسی)  
از: شیخ مصلح الدین بن عبدالله سعدی شیرازی  
(۶۹۱)

نک: فهرست مرعشی، ش ۸۰۸.  
خط: شکسته نستعلیق خوب. تاریخ کتابت:

- ۱۴۸۴۲  
گلشن (اخلاق - فارسی)  
از: حاج محمد رحیم خان بن کریم کرمانی شیخی (پس از ۱۳۰۶)  
مطالب اخلاقی به زبانی ساده در دو قسمت، و هر قسمت در چند گلبن با عناوین «غصن - غصن».  
آغاز: سپاس برون از قیاس خداوندی را سزاست جل ثناؤه و تقدست اسماؤه که نزدیکان درگاهش به ندای ما عرفناک حق معرفتک ...  
انجام:  
همان حاصل آنجا توانیم جست که زین سوش کشتیم و از خاک رست  
نک: فهرست مؤسسه امام صادق علیه السلام، حافظیان ۷۹/۱ - ۸۱ ش ۱۰۳.  
خط: نستعلیق. کاتب: حاج یوسف بن حاج علی شیرازی مشهور به حکمه دور (چکمه دوز؟). تاریخ کتابت: چهارشنبه سیم رجب ۱۲۹۰.  
عناوین شنگرف، بعضی از صفحات به خط دیگر.  
جلد: تیماج زرشکی ضربی گره دار اندرون ابر و یاد.  
۱۲/۵ × ۲۰ سم. ۱۸۸۰ گ. ۱۴ س.  
(ثبت ۹۰۳۴۴)
- ۱۴۸۴۳  
تنویر القلوب (عرفان - فارسی)  
از: نورالدین محمد بن مرتضی اخباری کاشانی (۱۱۱۵)
- ۱۴۸۴۴  
فوائد سالاری (ادب - فارسی)  
از: محمد بن نصیر معروف به شمس، خبیصی (ق ۹)  
شرح فارسی و تخمیس قصیده معروف به
- مباحث عرفانی شیعی است در ۱۴ باب. در فهرست مرعشی عناوین ابواب مذکور است.  
آغاز: الحمد لله الذی شرح صدور محبیه بانوار معرفته و نور قلوب عارفیه باسرار حکمته ...  
انجام: ... زهده فی الدنیا و هده سبل السلام و رزقه مرافقة الکرام.  
نک: ذریعه، ۴/۴۷۰ ش ۲۸۶؛ دانشکده ادبیات، ۱۴/۲ ش ۲۸۶؛ فهرست مرعشی، ۱۵/۲۰۴ ش ۵۸۱۷.  
به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.  
خط: نسخ نیکو. کاتب: زین العابدین بن ابی الحسن بن کتاب الله. تاریخ کتابت: یکشنبه ۲۸ ذی القعدة ۱۱۳۸ در قریه قمصر در مدینه المؤمنین قاسان (کاشان)، شروع کتابت جمعه ۱۲ ذی القعدة همان سال، در پایان امضای مقابله دارد «بلغ بحمده مقابله»، عناوین شنگرف، در پایان وصیتی از «مردی بی نام و نشان به فرد فرد از افراد شیعیان دانش منشان» در سه صفحه درج شده، نیز مطلبی از اوصاف الاشراف.  
جلد: تیماج قهوه‌ای چروکیده عطف یک لبه صورتی پر رنگ.  
۱۶/۵ × ۲۱/۲ سم. ۶۸۰ گ. ۱۹ س.  
(ثبت ۹۰۳۴۵)

(۷-۲۱ ر) (فقه - عربی)  
از: عمر بن شیخ محمد امین غفاری مردوخ،  
معروف به ابن قره داغی  
چون منظومه مولی علی قزلی در علم فرائض  
(سهام ارث) محققانه بوده و شرح درخور نداشته  
قره داغی به این شرح مزجی متوسط اقدام نموده  
است.

آغاز: الحمد لله الذي قدر الفرائض بحكمته المتين  
والصلاة والسلام على شمس فلک اليقين.. لما كان فرائض  
المولى القزلي مشتملاً على فوائد...  
انجام: ... و قسم على عدد الفروض المقدرة في القرآن  
خرج عدد الوارثين اجمالاً.

## ۲. تمهيد البيان في تجويد القرآن

(۲۳-۳۶ ر) (تجوید - فارسی)  
از: عمر بن شیخ محمد امین غفاری مردوخ،  
معروف به ابن قره داغی  
شرح مزجی مختصری است بر منظومه ملا علی  
قزلی در علم تجوید.  
آغاز: الحمد لله الذي انزل على عبده الكتاب حمداً  
يدخلنا دار الثواب بلا عتاب.. هذه فرائد عجاب مؤداة بعبارة  
سهلة التناول للطلاب...  
انجام: ... الى يوم القيامة صلاة و سلاماً تكرم بهما مشواه  
و تبلغا بهما فيه مناه و رهناء و لقاء.

## ۳. تحفة الكرام و ايقاظ الانام في عقائد الاسلام

(۳۹ پ - ۵۴ ر) (اعتقادات - عربی)  
از: عمر بن شیخ محمد امین غفاری مردوخ،  
معروف به ابن قره داغی  
شرحی است بر رساله استادش شیخ عبد القادر

قصیده برده یا «الکواکب الدریة فی مدح خیر  
البرية» شرف الدین محمد بوسیری (درگذشته  
۱۶۹۶)، و ذیل هر بیته از ابیات قصیده هفت گونه  
فایده ایراد کرده است. تألیف شده بنام صدر اعظم  
سالار شرف الدین حسن، و از این رو آن را فواید  
سالاری نام کرده است.

فوائد عبارتند از: بیان مفردات لغت به عربی،  
بیان آن به فارسی، ترجمه تحت اللفظی، حاصل  
معنی، ترجمه منظوم به فارسی، مطارحه و وجوه  
اعراب، تخمیس.

آغاز: هدايا تسيحات تقديس شعار و صفايا تحميدات  
تنزيه آثار پيش کش حضرت آفريدکاری...  
انجام: ... و اطرب العيس حادی العيس بالنعم.

به تصویر آغاز و انجام نسخه در پایان فهرست رجوع  
شود.

خط: نستعلیق خوب. کاتب: ابن محمد نصیر  
(شاید خط مؤلف). تاریخ کتابت: چهارشنبه  
۱۲ شهر الله الحرام محرم ۸۵۴.

نسخه نفیس، عناوین و بر فراز رؤوس مطالب  
شنگرف، نام سالار و اسم کتاب با طلا نوشته  
شده به خط رقا، نسخه مستن و حاشیه شده  
و حواشی اندک آن بدین وسیله حفظ شده.  
جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی ساده نرم  
بدون مقوا.

۱۷ × ۲۵/۲ سم. ۲۰۶ گ. ۲۱ س.

(ثبت ۹۰۳۴۶)

۱۴۸۴۵

مجموعه:

۱. الدرّة المنجية على الفرائض القزلية

- در بحث حدوث عالم و اثبات صانع و صفات باری تعالی و معاد و نبوات.  
 آغاز: نحمد من تقدس عن الامثال ذاته الاحدية و تنزه عن الزوال صفاته الازلیة... .
۴. حاشیة تشریح الافلاک (هیئت - عربی)  
 (۵۵ پ - ۷۸ ر)  
 از: عمر بن شیخ محمد امین غفاری مردوخی، معروف به ابن قره داغی  
 حاشیه‌ای است با عناوین «قوله - قوله» بر تشریح الافلاک شیخ بهاء الدین محمد عاملی (درگذشته ۱۰۳۰).
۵. علایق الفرائض فی علم الفرائض (فقه - عربی)  
 (۷۹ پ - ۸۳ ر)  
 از: عمر بن شیخ محمد امین غفاری مردوخی، معروف به ابن قره داغی  
 مختصری در علم فرائض یعنی تقسیم ترکه میت و بیان سهم هر یک از ورثات، در مقدمه‌ای و چند فصل و یک خاتمه.  
 آغاز: الحمد لبعث الخلق یوم الدین.. و علی آله و اصحابه مادامت السموات و الارضین.. مشتملة علی مسائل الفرائض مرتبة علی مقدمة و فصول و خاتمة... .  
 انجام: ... فان سبق باحداهما الی وارث و رث بها و الا فیهما.
- خط: نسخ. تاریخ کتابت: کتاب اول سال ۱۳۲۹، کتاب دوم ۲ صفر ۱۳۳۱.  
 در پایان کتاب سوم تصریح کرده که در این سال (۱۳۳۱) پدرش محمد امین را از دست داده است، کتاب چهارم در ماه رمضان ۱۳۲۲،
- کتاب پایانی در سال ۱۳۳۳ انجام یافته، مجموعه دارای حواشی بخط مؤلف، کتاب پایانی دارای خط خوردگی و اصلاحات، بر فراز رؤوس مطالب یا متن قرمز، چند برگ اول مطالبی از شمس المعارف نقل شده است، بین کتاب دوم و سوم اشعار ماده تاریخ وفات شیخ محمد امین (پدر مؤلف) در ۹ بیت که هر مصرع ماده تاریخ سال ۱۳۳۱ می‌باشد، و چنین ختم یافته:
- از همه مصرع فراقی زیب جست  
 آرخ المجموع بالعقد المبین = ۱۳۳۱  
 پشت برگ ۷۸ نکاحیه‌ای چنین ثبت شده:  
 «انکاح حمدی دختر عزیز از ملا توفیق پسر حمد کل بر سر پنج مثقال التون بقرض بوعده دو سال و ده طهرانی بحاضری بمذهب امام اعظم، یک شنبه ۲۴ جمادی الآخر سنه ۱۳۳۵».
- جلد: تیماج زرشکی ضربی ساده، عطف تیماج دیگر از همان رنگ.  
 ۱۵/۷ × ۲۱/۵ سم. ۸۴ گ. ۱۴ س.  
 (ثبت ۹۰۳۴۷)
- ۱۴۸۴۶
- محصل مسائل الهیة (هیئت - عربی)  
 از: ملا محمد مهدی بن ابی ذر نراقی کاشانی  
 (۱۲۰۹)  
 نک: فهرست خطی مرکز احیاء، ش ۱۸۲۶.  
 خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: چهارشنبه ۲۰ صفر ۱۲۱۰.  
 نام کاتب پاک شده، دارای چند شکل از اشکال



- هیئت، عناوین شنگرف، در آغاز نسخه تملك  
ابراهيم بن حاجی محمد رستم كوزه كنانی با  
مهر مربع «محرم كعبه دل ابراهيم» مشهود  
است.  
كاغذ: نخودی و آبی كمرنگ.  
جلد: تیماج سبز یشمی سیر، عطف چرم  
مشکی.  
۱۷/۶ × ۲۱/۶ سم. ۶۱ گ. ۲۳ س.  
(ثبت ۹۰۳۴۸)
- حاشیه مغنی اللیب (نحو - عربی)  
از:؟  
حاشیه‌ای است متوسط بر مغنی اللیب ابن  
هشام با عناوین «قوله - قوله».  
آغاز: قوله الباب الثاني من الكتاب فی تفسیر الجملة،  
يجوز ان يكون من الكتاب خبر الباب الثاني وفي تفسیر الجملة  
خبراً بعد خبر أو خبر مبتدأ محذوف...  
انجام: ... اذ اصل الحسن الوجه الحسن ووجه بالرفع  
على انه فاعل الصفة و قد مر ذلك یعنی فی آخر القاعدة الاولى.  
خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
عناوین شنگرف، بر فراز متن هم شنگرف،  
تصحیح شده.  
جلد: مقوایی با روکش پلاستیکی سبز سیر،  
عطف تیماج قهوه‌ای.  
۲۰/۷ × ۳۱ سم. ۱۲۳ گ. ۲۵ س.  
(ثبت ۹۰۳۵۱)
- ۱۴۸۴۷  
اخلاق ناصری (اخلاق - فارسی)  
از: خواجه نصیر الدین محمد بن محمد بن  
حسن طوسی (۶۷۲)  
نسخه‌ای دیگر از همین کتاب در شماره  
۱۴۷۰۷ گذشت.  
خط: نسخ خوب. تاریخ کتابت: احتمالاً از  
سده دوازدهم.  
برگ اول كنده شده و نیمی از آن باقی مانده كه  
اگر بداد آن نرسند آن نیز مفقود خواهد شد،  
تصحیح شده و گاهی حاشیه نویسی دارد،  
صفحات مجدول به جدول ساده قهوه‌ای،  
عناوین شنگرف، در پایان جدول نسبت پدری  
شاه عباس واجداد مادری او ثبت شده.  
جلد: تیماج زرشکی ضربی ترنج و سرترنج  
وگره‌دار.  
۱۵/۵ × ۲۵ سم. ۱۲۳ گ. ۲۱ س.  
(ثبت ۹۰۳۵۰)
- ۱۴۸۴۹  
جواهر الكلام (فقه - عربی)  
از: شیخ محمد حسن بن باقر نجفی (۱۲۶۶)  
کتاب الصيد والذباحة تا کتاب اللقطه (تا آغاز  
مواریث).  
به شماره‌های ۱۴۷۵۰ و ۱۴۷۵۱ و ۱۴۷۸۸/۲  
نسخه‌های دیگری گذشت.  
خط: نسخ نیکو. کاتب: ابو القاسم بن حاج  
حسین علی شریف قزوینی (چنانچه در نسخه  
بعد آمده). تاریخ کتابت: در عصر مؤلف.  
عناوین ویر فراز متن شنگرف.  
پایان کتاب الغصب امضای مقابله با مبیضة  
مصنف سلمه الله را دارد بعد از آنکه با مسوده او
- ۱۴۸۴۸

- مقابله شده بود.  
 جلد: تیماج مشکى فرسوده، درون ابر و باد  
 زیبا.  
 ۲۰/۵ × ۳۰ سم. ۲۲۴ گ. ۲۷ س.  
 (ثبت ۹۰۳۵۲)
- ۱۴۸۵۰  
**جواهر الکلام** (فقه - عربی)  
 از: شیخ محمد حسن بن باقر نجفی (۱۲۶۶)  
 بخش دیگر از نسخه سابق (ادامه کتاب الحیح تا  
 امر به معروف).  
 خط: نسخ نیکو. کاتب: ابو القاسم بن المرحوم  
 المظلوم حاج حسین علی شریف قزوینی.  
 تاریخ کتابت: ۹ صفر ۱۲۶۱.  
 با خصوصیات نسخه سابق، در آغاز مهر مربع  
 «محمد صادق بن عبد الکریم» مندرج است.  
 جلد: تیماج مشکى فرسوده درون ابر و باد  
 زیبا.  
 ۲۰/۵ × ۳۰ سم. ۱۵۴ گ. ۲۷ س.  
 (ثبت ۹۰۳۵۳)
- ۱۴۸۵۲  
**لسان الصدق** (اصول فقه - عربی)  
 از: محمد بن سلیمان طیب تنکابنی (۱۳۰۲)  
 شب پنجشنبه ۹ ربیع ۱۲۵۸ تألیف آن پایان  
 یافته است.  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۸۴۲۸.  
 خط: نسخ. تاریخ کتابت: جمعه ۲۸ جمادی  
 الثانی ۱۳۰۳ از روی نسخه اصل کتابت شده.  
 جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضربی ساده.  
 ۱۷/۷ × ۲۲ سم. ۳۳۴ گ. ۱۹ س.  
 (ثبت ۹۰۳۵۵)
- ۱۴۸۵۳  
**قرآن کریم (مترجم)**  
 آغاز ترجمه: (سوره حمد): بنام خدایکه بخشاینده  
 و مهربان است، شکر و ستایش مر خدای راست که پروردگار  
 عالمیان است بخشاینده و مهربان است، پادشاه روز حساب  
 و جزا است، تو خدایا میپرستم و از تو یاری و مدد می‌خواهم...  
 خط: نسخ معرب، ترجمه نستعلیق به شنگرف.  
 تاریخ کتابت: سده سیزدهم، دعای ختم قرآن  
 در دو صفحه در ۲۷ رمضان ۱۲۴۸ اضافه شده.

جداول جداکننده قرمز، زمینه نخودی ذیل  
 آیات آنها را برجسته کرده و بهتر دیده  
 می‌شوند، در آغاز نسخه تاریخ عروسی  
 لطفعلی خان کورانلو در سال ۱۳۴۹ و صورت  
 تلگراف حاجی محمد حسن در سال ۱۳۱۰  
 ثبت شده است، در پایان تقال به کلام الله مجید  
 و نوعی فال با توجه به اوائل حروف، هنگام  
 فهرست نویسی این قرآن شریف که در هشتم  
 ماه مبارک رمضان ۱۴۳۰ ساعت ۳/۴۱ نیمه  
 شب در کتابخانه عامه مجلس شورای اسلامی  
 تهران رخ داد جهت تبرک آیه‌ای از قرآن  
 تلاوت کردم که به نوعی احیای مصحف شریف  
 نیز باشد.  
 جلد: تیماج قهوه‌ای با کیسه پارچه‌ای محافظ  
 عادی.  
 ۱۹ × ۲۸/۷ سم. ۴۵۶ گ. ۲ × ۹ س (با توجه  
 به ترجمه ۱۸ س). (ثبت ۹۰۳۵۴)

- بحار الانوار** (حدیث - عربی)  
از: ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی  
(۱۱۱۰)
- جلد اول و دوم.  
به شماره (۱۴۷۹۳) رجوع شود.  
خط: نسخ. تاریخ کتابت: احتمالاً از سده  
دوازدهم. تصحیح شده و حاشیه نویسی دارد،  
عناوین شنگرف.  
در شیراز به تراضی خریداری شده به سال  
۱۲۵۲، مهر مرید درشت «الله اکبر» ذیل این  
تملك و در بعضی صفحات تکرار شده، نیز  
نسخه را عندلیب السادات و الذاکرین حسین  
الموسوی از حاجی میرزا علی سمسار در سال  
۱۳۳۹ خریده است.  
جلد: تیماج قهوه‌ای روشن ضریبی سوخت  
معرق ترنج و سرترنج‌دار با گره ضریبی عادی.  
۱۸/۵ × ۲۶/۷ سم. ۴۱۹ گ. ۱۹ س.  
(ثبت ۹۰۳۵۶)
- ۱۴۸۵۴  
**مجلی مرآة المنجی** (کلام - عربی)  
از: محمد بن علی بن ابراهیم، ابن ابی جمهور  
احسائی (پس از ۹۰۶)  
نک: فهرست مرعشی، ش ۱۷۳۷.  
خط: نسخ. کاتب: محمد حسین شهیر به  
کربلایی آقا کوچک ابن عبد المجید قزوینی.  
تاریخ کتابت: سال ۱۲۷۲.  
رؤوس مطالب در حاشیه‌ها نوشته شده.  
جلد: تیماج قهوه‌ای ضریبی شیک ترنج  
و سرترنج و لچکی دار اندرون ابر و باد.
- ۲۱/۵ × ۳۳/۸ سم. ۱۷۸ گ. ۳۱ س.  
(ثبت ۹۰۳۵۷)
- ۱۴۸۵۵  
**روضه الشهداء** (تاریخ - فارسی)  
از: ملا حسین بن علی کاشفی بهیقی (حدود  
۹۱۰)  
نسخه‌ای دیگر به شماره ۱۴۶۶۳ گذشت.  
خط: نسخ. تاریخ کتابت: ۲۰ جمادی الاول  
۱۲۳۲.  
جلد: تیماج مشکی ضریبی ترنج و سرترنج  
و گره‌دار.  
۱۹/۵ × ۲۹/۳ سم. ۳۰۹ گ. ۱۸ س.  
(ثبت ۹۰۳۵۸)
- ۱۴۸۵۶  
**شرح چهارده حدیث** (حدیث - فارسی)  
از: ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی  
(۱۱۱۰)
- دو حدیث در ظهور دولت علیّه و دوازده حدیث  
در ظهور حضرت حجت عجل الله تعالی فرجه  
الشریف، جمعاً ۱۴ حدیث توضیح داده شده است.  
آغاز: الحمد لله رب العالمین.. چون بر کافه ارباب فطنت  
و ذکاء و عامه اصحاب بصیرت و اعتلا...  
انجام افتاده: ... در ماه شعبان ماه بگیرد پادشاه کشته  
شود یا بمیرد و پسرش پادشاه..  
نک: فهرست مرعشی، ش ۵۳۲۸.  
خط: نسخ عالی. تاریخ کتابت: سده  
چهاردهم. کاغذ: کاهی.  
جلد: مقوایی با روکش کاغذی ابر و باد، عطف

- تیماج مشکی .  
 ۱۶ × ۲۱/۵ سم . ۸۵ گ . ۱۷ س .  
 ( ثبت ۹۰۳۶۰ )  
 ۱۴۸۵۷
- العباء**  
 از : محمد حسن بن محمد بن نظام الدین  
 فقط بخشی از حرف الف .  
**۳ . السامی فی ترجمة الاسامی**  
 در اسماء و شرح حال مختصر کسانی که با  
 حضرت سید الشهداء امام حسین علیه السلام در  
 سفر عراق بودند و ناقص مانده است .
- زاد المعاد** (دعا - فارسی)  
 از : ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی  
 ( ۱۱۱۰ )  
 آغاز افتاده : .. رساله ایراد نمایم که عامه خلق از برکات  
 آنها محروم نباشند ...  
 به شماره ( ۱۴۶۳۴ ) رجوع شود .
- ۴ . شرح حال ام البنین**  
**۵ . واقعه کربلا - مطالب ادبی عرفانی و اشعار**  
**۶ . تعریف ازدها و عجوزه**  
**۷ . خطبه‌های ادبی به زبان فارسی ، مناسب**  
**با آغاز کتابهای تاریخی و مقتل سید الشهداء**  
**علیه السلام**  
 ( ثبت ۹۰۳۶۱ )
- خط : نسخ نیکو ، عبارات ادعیه معرب . تاریخ  
 کتابت : سده سیزدهم برای عالیشان ملا عبدالله  
 رجا بادی نوشته شده .  
 جلد : تیماج مشکی ضربی معرق سوخت ترنج  
 و سرترنج دار ، عطف و گوشه‌ها چرم مشکی .  
 ۸ × ۲۰ / ۸ سم . ۲۴۹ گ . ۱۷ س .
- ۸ . دسیسه کشتن امیر المؤمنین حیدر کرار**  
**علیه السلام به دستگیری خالد بن الولید**  
 ۱۴۸۵۸
- مجموعه :**  
 از : یکی از وعاظ سده چهاردهم هجری  
 مجموعه‌ای است از مطالب و رسائل متفرقه -  
 غالباً ناتمام - که با محوریت تناسب برای وعاظ  
 و اهل منبر گرد آوری شده است ، مطالب به ترتیب از  
 قرار ذیل است :
- ۹ . مجالس منبر**  
 آغاز : باید دانست که قرآن از برای او ظاهری است  
 و باطنی و از برای ظاهر او ظاهری است ...  
 انجام ناتمام : ... جواب می‌گوئیم که حکایت کرده‌اند  
 بعضی از ثقات که مردی از این جوی سؤال .  
 خط : نستعلیق و نسخ . کتابت : به خطوط  
 مختلف ، بعضی به خط مؤلف آن . تاریخ کتابت :  
 از سده چهاردهم .  
 گاهی حواشی و تصحیحات یا اضافات دارد .
- ۱ . ظاهر و باطن قرآن ؛ و مقتل حضرت ابا**  
**الفضل العباس علیه السلام**  
**۲ . ترجمة الاسماء فی مصیبة خامس آل**

- جلد: تیماج کرم قهوه‌ای ضربی ساده. (۱۳)  
 نام کتاب در شناسنامه نسخه «سحاب البکاء»  
 دانسته شده که مأخذش را ندانستیم ولی به نامی که  
 برگزیدیم در منابع کتابشناختی تصریح شده است.  
 مجالسی برای واعظان و اهل منبر با اشعاری از  
 مؤلف در ضمن مجالس.  
 آغاز: ستایش بی آرایش طبیعی را سزاست که شوق  
 بلایش در مان دردهای بی دواست....  
 انجام: ... آن عاقبت بخیر را از مجلس بیرون کشیدند  
 و بقتل رسانیدند انالله وانا الیه راجعون اللعنة الله علی القوم  
 الظالمین.  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۹۳۱۸، ذریعه،  
 ۱۸۶/۳ و ۱۵۳/۹، نشریه، ۲۱۶/۷.  
 خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: سده چهاردهم.  
 صفحات مجدول به قرمز و مشکی، شعرها با  
 قرمز از متن جدا شده، روی صفحه اول مهر  
 بیضوی «عبدہ الراجی محمد» و مهر دائری  
 «اللهم صل علی محمد و آل محمد» آمده.  
 جلد: تیماج مشکی ضربی ترنج و سرترنج  
 ولچکی و گره دار.  
 ۲۱/۳ × ۳۴/۸ سم. ۱۱۹ گ. ۲۵ س.  
 (ثبت ۹۰۳۶۴)
- ۱۴۸۶۱  
 احوال اعجاز مآب شاه ولایت  
 (تاریخ معصومین - فارسی)  
 از:؟  
 در تاریخ و احوال سرور دین، شاه ولایت،  
 بو تراب حضرت علی علیه السلام، از حین ولادت تا هنگام  
 آرام جستن در بارگاه طوبی (به تعبیر مؤلف)،
- جلد: تیماج کرم قهوه‌ای ضربی ساده.  
 ۱۷/۵ × ۲۲/۳ سم. ۲۰۱ گ. سطور مختلف.  
 (ثبت ۹۰۳۶۲)  
 ۱۴۸۵۹  
 [مجالس منبر] (مجالس - فارسی)  
 از:؟  
 مجالس روضه خوانی مشتمل بر مطالب  
 تاریخی، اخلاقی، قصص و مرثی و اشعار. در  
 نسخه حاضر ۴۸ مجلس آمده که بعضی از آنها تاریخ  
 سال ۱۲۸۴ و ۱۲۸۵ را دارد.  
 مجلس اول در نضایح و احوال پرسی خدا از  
 انبیاء و مجلس ۴۸ در فضائل و صفات حسنه پیغمبر  
 صلی الله علیه و آله می‌باشد. بعضی از مجالس در  
 نسخه حاضر جایجا شده است.  
 آغاز افتاده: .. خاک بی سامانی بر سر، محمود غزنوی را  
 دود از دودمان بر آمد طغرای سلجوقی را طغرای سلطنت سر  
 آمد....  
 انجام افتاده: ... بسیار مردم را بر وساده خود جا می‌داد  
 واصحاب را بکنیه خطاب..  
 خط: نسخ. کاتب: به خط مؤلف.  
 نسخه بیاضی عریض است، بر فراز آیات  
 واحادیث و بعض مطالب شنگرف.  
 جلد: مقوایی با روکش کاغذی سبز طرح دار  
 عطف تیماج مشکی.  
 ۱۷/۲ × ۲۲ سم. ۲۱۱ گ. ۱۸ س.  
 (ثبت ۹۰۳۶۳)
- ۱۴۸۶۰  
 ماتمکده (تاریخ معصومین - فارسی)  
 از: قربان بن رمضان بیدل رودباری قزوینی (ق)

ظاهراً در دو جلد که نسخه حاضر جلد دوم کتاب می‌باشد و از قضایای سقیفه و غضب خلافت شروع شده است. تألیف کتاب چهارشنبه ۲۸ ذی الحجه ۱۲۷۴ پایان یافته است.

آغاز: مقدمات بر خواستن خلفای ثلاثه غاصب و نشستن خلیفه بالاستحقاق امام آفاق امیر المؤمنین علی بن ابی طالب بر مسند خلافت دیانت.. چون بر حسب فرمان واجب الاذعان یا ایها الرسول بلغ... .

انجام: ... حشر و نشر منظور نظر مرحمت خواهند و این غریق بحر خطا را در روز جزا وسیله نجات آیند.

خط: نستعلیق. کاتب: سید احمد بن حسن بن اسماعیل بن ابراهیم بن صالح بن میر ابو علی بن میر میرون بن میر ابوالقاسم بن میر مرسوند بن میر ابو علی بن میر محمد بن میر ابوالفتح بن میر ابوالحسن بن میر هاشم بن میر احمد بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن الحسین بن علی بن ابی طالب علیهم السلام، در عصر مؤلف، عناوین شنگرف، رؤوس مطالب در حاشیه تفصیلاً به شنگرف نوشته شده است. جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج‌دار. ۱۷/۳ × ۲۱/۷ سم. ۲۴۸ گ. ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۳۶۵)

۱۴۸۶۲

تحریر الاحکام فی مسائل الحلال و الحرام

(فقه - عربی)

از: علامه حلی، حسن بن یوسف بن المطهر

(۷۲۶)

نک: فهرست مرعشی، ش ۲۷۲.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: شنبه ۱۱ ربیع الآخر

سال ۱۰۰۰.

تصحیح شده و نشانی بلاغ دارد، با حواشی مختصر به چند خط، عناوین و اختصارات شنگرف.

روی برگ اول نام کتاب و مؤلف و یادداشتی پاک شده است که شاید وقف نامه کتاب بوده، مهر «مشیر افخم وزیر تألیفات» در آغاز نسخه مشهود است.

جلد: تیماج مشککی فرسوده.

۱۸ × ۲۴/۴ سم. ۳۳۶ گ. ۲۱ س.

(ثبت ۹۰۳۶۶)

۱۴۸۶۳

[بیاض علوم غریبه] (متفرقه - فارسی)

از:؟

مجموعه‌ای است بیشتر در علوم غریبه، حل مشکلات، دفع بلیات، علاج بیماری‌ها، شعبده. در ضمن مطالبی از عالم التحریر شیخ جعفر، مطالبی از آقا حسین به واقعه نویسی در سفارش شخصی نوشته، نیز طریقه ساختن یاقوت، نوشتن عقیق، بستن شهوت، زیاد شدن حافظه، سقط طفل، قوت جماع، طریق دعوت بجهت کشف کیمیا، طلسمات آیات، شرح دعای جوهرنامه.

نیز رساله‌ای مختصر با عنوان کتاب الصف فی معرفة خطوط الکف از فخر الدین رازی به زبان عربی در سه برگ که ترجمه زیر نویس فارسی هم شده است.

آغاز افتاده:

تاسرخ شودیسان یاقوت

برده ز قمر یکی برافزای

- انجام: ... با غنچ و دلال بی پایان در صحن فردوس  
خاطر بخرام .. بمقتضای مضمون گهربار در نثار.
- خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: اوائل سده  
سیزدهم، عبارات عربی نسخ، رؤوس مطالب  
یا ترجمه‌ها شنگرف، رطوبت دیده و فرسوده  
و چرکین، نسخه بیاضی.
- جلد: تیماج مشکی بسیار فرسوده بدون مقوا  
نرم.
- ۱۶/۲ × ۱۰/۶ سم. ۲۰۶ گ. ۲۳ س.  
(ثبت ۹۰۳۶۷)
- ۱۴۸۶۴
- مدارك الاحكام فى شرح شرايع الاسلام  
(فقه - عربی)
- از: سید محمد بن علی موسوی عاملی (۱۰۰۹)  
آغاز: الحمد لله المحمود لآلانه المشكور لعنائه المعبود  
لكماله ...
- خط: نسخ. تاریخ کتابت: ظاهراً از سده  
دوازدهم. عناوین و بر فراز رؤوس مطالب  
شنگرف، تصحیح شده و نسخه بدل دارد، بنظر  
می‌رسد روی صفحه اول وقف نامه یا  
یادداشت‌های مهم دیگری بوده که پاک شده  
و سپس بر صفحه بدرقه چسبانده شده تا آثاری  
از محو آثار باقی نماند!
- جلد: تیماج تریاکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار  
عطف تیماج زرشکی.
- ۱۹ × ۲۴/۷ سم. ۳۰۴ گ. ۲۲ س.  
(ثبت ۹۰۳۶۸)
- ۱۴۸۶۵
- بحار الانوار (حدیث - عربی)
- از: ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی  
(۱۱۱۰)
- جلد دوم، کتاب الصلاة است.  
به شماره (۱۴۷۹۳) رجوع شود.  
آغاز: باب فضل الصلاة و عقاب تاركها الآيات البقرة  
و یقیمون الصلاة ...
- نک: فهرست مرعشی، ش ۸۷؛ فهرست خطی  
مرکز احیاء، ش ۹۳۳.
- خط: نسخ. کاتب: زین العابدین بن محمد علی  
رضوی. تاریخ کتابت: یکشنبه ۷ ربیع الثانی  
۱۲۳۵.
- عناوین شنگرف، کتاب را ظل السلطان علی  
شاه با سایر مجلدات بیست و چهار گانه وقف  
کرده با تولیت حاجی شیخ محمد حسن امام  
جمعه طهران در جمادی الاولی ۱۲۳۵ با مهر  
مستطیل واقف «علی بظل سلطان ز شاه ملقب  
شد».
- به تصویر وقف نامه نسخه در پایان فهرست  
رجوع شود.
- جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج  
وگره‌دار.
- ۱۹/۵ × ۲۹/۲ سم. ۱۷۵ گ. ۳۱ س.  
(ثبت ۹۰۳۶۹)
- ۱۴۸۶۶
- اسرار قاسمی (علوم غریبه - فارسی)
- از: ملا حسین بن علی کاشفی بیهقی (۹۱۰)  
آغاز: حضرت قاسم الارزاق و العطیات و عالم السر  
والخفیات الحمد فی الغدوات و العشیات ...

انجام:

ور زما گنج؟ او نشان طلبی

دیگر اسرار قاسمی بر خوان

نک: فهرست مرعشی، ش ۱۳۳۴ و ۱۷۴۱۴.

خط: نستعلیق هندی. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.

نسخه رطوبت دیده، چند برگ اول فشرده‌تر نوشته شده و سطور بیشتری دارد، در پایان یک صفحه تمرین خط، روی صفحه اول سید محمد باقر حسینی مازندرانی بارفروشی دیو کلائی در سال ۱۳۱۷ توصیه کرده که «مطالعه این گونه کتاب‌ها جز تعطیل عمر شریف چیز دیگر نیست، گول نخورید روزی بدست خداوند است».

کاغذ: نخودی یا صورتی مات.

جلد: مقوایی با روکش کاغذی ابر و باد عطف تیماج قهوه‌ای.

۱۴/۳ × ۲۴ سم. ۷۱ گ. ۱۹ و ۱۵ س.

(ثبت ۹۰۳۷۰)

۱۴۸۶۷

بحر الانساب

(تاریخ - فارسی)

منسوب به: ابومخنف و سید مرتضی علم الهدی

آغاز: الحمد لله الخالق البرایا والشکر لواجب العطا یا...

نک: آغاز نامه، ۳/۴۳۹؛ فهرست مرعشی، ش

۱۷۹۷.

خط: نستعلیق. کاتب: به دو خط، خط اخیر از

محمد قلی نوری به جهت مخدومی میرزا محمد

حسین نوری ملقب به خواجه یعنی آغا. تاریخ

کتابت: یکشنبه ۲۴ رجب ۱۲۳۸.

کاتب چنین نگاشته: «و نصف این بخط شریف حاجی مطاعی میرزا امامقلی زحمت کشیدند نوشتند اما اوایل این کتاب بخط شریف اوست داشته باشید» و سپس به شنگرف عمودی چنین اضافه شده: «که آن مرد مؤمن دو سال نیم نصف آنرا نوشت... آخر الامر ناتمام بمشار الیه پس داد، این لاعلاج بنسف (کذا) دسته کاغذ رو را تمام کردم، این هم از جمله یکچونی (؟) خواجه است که هم دیگران را حساب می‌کنند»، صفحات مجدول به اکلیل ولاجورد و مشکلی و قرمز، عناوین قرمز، ابو الحسن بن محمد حسین هم که سواد چندانی نداشته یادگاری نوشته: «تو خواه از صخمن پند گیر خواه ملال.. عمر گران مایه خد را صرف عبادت کن.. اگر نشنوی په شیمان خاهی شد این مردم همه دروغ نمیگویند»، بر صفحه پایان قطعه‌ای عرفانی به خط استادانه محمد ابراهیم خواجه نوری در رجب المرجب ۱۲۳۹ کتابت شده است، در صفحه عنوان مهر مستطیل «یا امام موسی الکاظم» حک شده.

جلد: تیماج قهوه‌ای معرق سوخت ترنج و سرترنج‌دار با گره‌های تزئینی.

۱۷/۲ × ۲۷/۲ سم. ۱۰۲ گ. از ۱۲ تا ۱۷ س.

(ثبت ۹۰۳۷۱)

۱۴۸۶۸

تهذیب الاحکام

(حدیث - عربی)

(۱) در غلط نامه فهرست (راهنمای مرعشی ج ۱) این نسخه گویا مذهب اسرار قاسمی دانسته شده است.



- از: شیخ الطائفه، محمد بن حسن طوسی (۴۶۰)
- از آغاز تا پایان جزء چهارم و آغاز کتاب الزیارات در جزء پنجم را داراست.  
نک: فهرست مرعشی، ش ۲۲۹.
- خط: نسخ نیکو. کاتب: محمدرسول بن محمد کاظم تبریزی. تاریخ کتابت: ۲۵ ذی القعدة ۱۰۸۵.
- تصحیح شده با حواشی نسبتاً زیاد، نسخه بدل دارد، عناوین سنگرف و بعضاً نانوخته، بر فراز متن و نشانیها سنگرف، وقف نامه مفصل کتاب در آغاز پاک شده، مهر بیضوی پر مطلبی نیز در آغاز آمده که خواندنش دقت بیشتری می‌خواهد.
- جلد: تیماج دو رویه طبله دار تریاکی سوخته با گره‌های طلا کوب در حاشیه، اندرون زرشکی عطف چرم مشکی.
- ۲۵ × ۳۷/۳ سم (طبله ۱۵ سم). ۲۹۲ گ. ۳۱ س. (ثبت ۹۰۳۷۲)
- ۱۴۸۶۹
- مجموعه:
۱. [فراست نامه] (علوم غریبه و قیافه‌شناسی - فارسی) (۱ - ۵۱ پ)  
از: ؟  
آغاز: فصل در بیان علم فراست، علم فراست.. و نخواست که از این کتاب خالی باشد...  
انجام: ... اگر پرسند که معنی (لا) چیست بگوید لایق خود جستن و غنیمت دانستن..
۲. [اختیارات قمر] (نجوم - فارسی) (۵۲ - ۶۱ ر)  
از: ؟  
اگر صد چون سلیمانی و خاتم اگر پیغمبر پیغمبرانی اگر چابک روانی چون سیامک اگر باهوش هوشنگ شهبانی تا اینکه می‌گوید:  
سرانجامت در آرد چرخ را زیر ستاند هر چه تو از وی ستانی..  
بسان رستمی کنج قناعت بگیر و کس مرنجان تا توانی..  
\*\*\*  
ماه محرم زر ببین اندر صفر بین آینه اول ربیع آب روان آخر خم این مه نگر
۳. هفتاد و دو دیو (علوم غریبه - فارسی) (۶۲ - ۱۹۸ پ)  
از: ؟  
تا باب دیو ۶۱ را داراست.  
آغاز: در بیان هفتاد دو دیو که به بنی آدم چگونه علت می‌رسانند، باب ۱ دیو اول علت آن که خود را گریدن و جامه را پاره کردن سلیمان پیغمبر پریشان را فرمود که دیوان را حاضر کردند...  
جلد: چرم قهوه‌ای لبه‌ها گرد شده.  
۱۳ × ۱۵/۶ سم. ۹۹ گ. ۱۰ - ۱۲ س. (ثبت ۹۰۳۷۳)
- ۱۴۸۷۰

- تفسیر منهج الصادقین (تفسیر - فارسی)**  
 از: ملا فتح الله بن شکر الله کاشانی (۹۸۸)  
 انجام افتاده: ... الذی لم یتخذ ولداً.. که عزیر و عیسی را  
 پسر خدا دانستند و .. اثبات فرزند...  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۸۵۸.  
 خط: نستعلیق، آیات نسخ معرب. تاریخ  
 کتابت: احتمالاً از سده یازدهم.  
 نسخه رطوبت دیده ولی به متن آسیبی نرسیده،  
 روی جلد چند امانت نامه درج شده، بر فراز  
 صفحه عنوان مهر بیضوی «عبده محمد بن  
 احمد الموسوی» حک شده.  
 جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج  
 و گره‌دار.  
 ۱۷/۸ × ۲۵/۵ سم. ۴۷۷ گ. ۲۲ س.  
 (ثبت ۹۰۳۷۴)
- بحار الانوار (حدیث - عربی)**  
 از: ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی  
 (۱۱۱۰)  
 جلد پانزدهم است.  
 به شماره (۱۴۷۹۳) رجوع شود.  
 نک: فهرست مرعشی، ش ۸۷؛ فهرست مرکز  
 احیاء، ش ۹۳۳.  
 خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
 عناوین و اسما کتب قرمز، بر فراز رؤوس  
 مطالب قرمز، نسخه را عندلیب از حاجی میرزا  
 علی سمسار خریده در سال ۱۳۳۹.  
 جلد: تیماج مشکی.  
 ۱۴/۸ × ۲۱/۲ سم. ۱۷۵ گ. ۲۲ س.  
 (ثبت ۹۰۳۷۶)
- ریاض الاحزان (مقتل - فارسی)**  
 از: محمد علی بن ملا محمد برغانی  
 جلد ششم از مجلدات هشت گانه کتاب، مسمی  
 به «اسرار العارفین فی مراثی و معارف حیوة سید  
 المرسلین».  
 این مجلد شب جمعه ۱۸ شعبان ۱۲۵۶ پایان  
 یافته است.  
 آغاز: الحمد لله رب العالمین .. اما بعد چنین گوید..  
 اشرف قربات و افضل طاعات مستفاد از آیات و روایات  
 محبت ...  
 انجام: ... رحم الله مع قرأ الفاتحة مع الاخلاص.  
 نک: ذریعه، ۳۱۷/۱۱.  
 خط: نستعلیق مایل به نسخ. کاتب: محمد
- ۱۴۸۷۲
- ۱۴۸۷۱
- ۱۴۸۷۳
- [جنگ مراثی] (مجالس - فارسی)  
 از: ؟  
 مجموعه مطالبی است جمع شده برای اهل منبر  
 و موعظه، شامل آیات، روایات، اشعار با  
 استفاده‌های منبری از آن، و چیده شده به سبک  
 واعظان و خطیبان.

عبدالله<sup>(۱)</sup>. تاریخ کتابت: سال ۱۳۰۷ (۳۷ پ)،  
با سجع مهر «حسین بن عبدالله الموسوی»، در  
برگ (۴۷ پ) ۲۷ ذی القعدة ۱۳۰۷ می‌گوید:  
«کاتب حسین بن عبدالله الموسوی والد حسن  
الموسوی»، اما (۷ پ) در جمادی الآخر  
۱۳۰۸ نگاشته شده است.  
کاغذ: فرنگی الوان با زمینه پرز دار یا خط دار.  
جلد: تیماج کرم قهوه‌ای ضربی ساده.  
۱۳/۳ × ۲۱/۵ سم. ۷۳ گ. ۱۲-۱۴ س.  
(ثبت ۹۰۳۷۹)

۱۴۸۷۵

## سیف الواعظین والذاکریں

(تاریخ معصومین - فارسی)  
از: محمد حسن بن محمد ابراهیم یزدی  
(۱۳۱۵)  
دریک مقدمه و چند باب و خاتمه، مقدمه در  
قتل عثمان شروع شده تا احوال جناب حضرت امیر  
مؤمنان علی علیه السلام، چون مرحوم علامه  
مجلسی در تألیفات فارسی در مجلد سوم حیاة  
القلوب و عده حالات حضرت امیرمؤمنان علیه  
السلام را داده ولی عمر مبارکش کفاف نداده لذا برای  
شیعیان این کتاب را تألیف کرده است. البته اشاره  
دارد که استادش سید احمد حسینی فاضل اردکانی  
نیز احوال آن جناب را فرموده‌اند.  
آغاز: الحمد لله رب العالمین.. چنین گوید عاصی  
محتاج.. که چون علماء اعلام و خلفاء ائمه انام بسی سعی‌ها  
و کوششها در نشر اخبار... .

(۱) شاید همان مؤلف باشد. تحقیق شود.

آغاز افتاده: .. مرتبه جلال اسمش را میبری آیا جد  
توست یا جد من؟ اگر گمان کنی جد توست... .  
انجام:

جهان را چون کند جاهل مسخر  
همان در پرده به خورشید خاور  
خط: نستعلیق، آیات و عبارات عربی نسخ.  
کاتب: به خط مؤلف. تاریخ کتابت: سده  
چهاردهم.  
جلد: تیماج مشکی، دو رو عطف کرم قهوه‌ای  
با حاشیه ضربی گره دار، گوشه‌ها چرم قهوه‌ای.  
۱۵/۲ × ۲۰/۹ سم. ۱۱۰ گ. ۱۷ س.  
(ثبت ۹۰۳۷۸)

۱۴۸۷۴

[مجالس منبر] (مجالس - فارسی)  
از: سید حسین عندلیب السادات شیرازی (ق)  
(۱۴)  
مجلسی است چند به سبک اهل منبر، که با  
مجلس مناسب عید نوروز شروع شده است و در  
پایان هر مجلس مصیبتی ذکر کرده است. بعض  
مجالس (۳۷ پ) در شب سه شنبه ۵ جمادی الآخر  
۱۳۰۷ نگاشته شده است.  
مؤلف متخلص به عندلیب است و دیوان شعر او  
در شماره ۱۴۸۹۲ همین فهرست خواهد آمد. نیز  
مجالس دیگری نیز در شماره ۱۴۸۹۴ معرفی شده  
است.

آغاز: مجلس عید نوروز،  
ساقی چه بهار آمد بگذشت زمستان  
مضمّن منما مشعلۀ باده زمستان  
خط: نستعلیق و نسخ. کاتب: سید حسین بن

انجام افتاده... برسم پیش کش آورده‌ایم قالوا یا امیر المؤمنین - صلوات الله علیه - انا نحب ان تقبل هدیتنا و کرامتنا قال و یحکم فنحن ..

نک: فهرست مرعشی، ش ۲۵۹۴.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.  
عناوین و بر فراز عبارات عربی قرمز، گاهی حاشیه نویسی دارد.  
در پایان کتاب واقعه‌ای بخط محمد یوسف بدین مطلع:

زینب اندر سفر شام به لیلا می‌گفت  
وای بر من که در این ره چه خطرها داریم  
در سه برگ آغازین مطلبی از فاضل نراقی در  
کتاب خود درباره خوارج پس از غزوه نهروان  
نقل کرده است، بر صفحه عنوان تملک سید  
عبدالله بن حسن بن اسماعیل... بن علی بن ابی  
طالب علیه السلام در سال ۱۲۹۵ مشهود است.  
جلد: تیماج مشکى ضربی گره‌دار، عطف چرم  
مشکی.  
۱۶ × ۲۱/۷ سم. ۲۲۸ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۹۰۳۸۰)

۱۴۸۷۶

**محرق القلوب (تاریخ معصومین - فارسی)**

از: ملا محمد مهدی بن ابی ذر نراقی (۱۲۰۹)  
نک: فهرست مرعشی، ش ۱۲۳، فهرست خطی  
مرکز احیاء، ش ۲۸۹. نسخه‌ای دیگر در همین  
کتابخانه به شماره ۱۴۸۸۶ خواهد آمد.

خط: نسخ. کاتب: محمد صادق. تاریخ کتابت:  
پنجشنبه ۲۹ شوال ۱۱۹۳.

بر صفحه عنوان تملکی ثبت شده با ذکر شجره

نامه کامل: «این کتاب مال آقا سید عبدالله ولد  
آقا سید حسن ابن اسماعیل بن ابراهیم بن صالح  
بن ابو علی بن مروان بن ابی القاسم بن مرسو  
الدین (?) بن ابی علی بن محمد بن فتح بن  
اسحاق بن هاشم بن احمد بن موسی بن جعفر  
علیهما السلام...» در سال ۱۲۹۵، عناوین  
و نشانیها و بر فراز رؤوس مطالب شنگرف،  
بعضی از رؤوس مطالب در حاشیه به شنگرف  
نوشته شده.

جلد: تیماج مشکى، عطف و لبه‌ها قهوه‌ای.

۱۴/۴ × ۲۰/۴ سم. ۳۶۴ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۹۰۳۸۱)

۱۴۸۷۷

**خلاصه الحساب (حساب - عربی)**

از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسن عاملی  
(۱۰۳۰)  
نسخه‌ای از همین کتاب به شماره ۱۴۵۲۱  
گذشت.

خط: نسخ نازیبا. کاتب: اسحاق بن مرحوم...  
تاریخ کتابت: شعبان ۱۲۲۲، عناوین شنگرف،  
دارای حاشیه نویسی، در آغاز وانجام اشعار  
و یادداشتهایی ثبت شده، دو برگ اول پارگی  
دارد، روی برگ سوم مهر بیضوی «عبد الغنی»  
که دوبار ساخته شده یکی در سال ۱۲۸۳ حک  
شده است.  
کاغذ: آبی.

جلد: جلد رو افتاده پشت تیماج تریاکی بدون  
مقوا چروکیده، ضربی گره دار کوتاه شده.

۱۰/۷ × ۱۵/۸ سم. ۷۳ گ. ۱۰ س.

از: میرزا رفیع الدین محمد بن فتح الله واعظ  
قزوینی (۱۰۸۹)

نک: فهرست مرعشی، ش ۵۷۴؛ فهرست خطی  
مرکز احیاء، ش ۱۰۷.

خط: نستعلیق، آیات نسخ معرب. تاریخ  
کتابت: سال ۱۲۴۸.

عناوین شنگرف، بر فراز آیات شنگرف، در  
پایان تملکی پاک شده و تولدی به سال ۱۲۷۱،  
دو یادداشت پاک شده یکی به سال ۱۲۷۲، در  
آغاز نیز یادداشت مفصل پاک شده مورخ سال  
۱۲۷۲، و تملك میرزا عنایت الله ملقب به آقا  
بزرگ خلف میرزا عبد الكافی در شوال ۱۲۴۸  
با مهر «المتوكل على الله عبده عنایت الله»  
مشهود است.

جلد: روغنی فرسوده با نقوش گل و بوته در  
نقوش ترنج و سرترنج و لچکی با زمینه مشکی.  
۲۰/۵ × ۲۹/۵ سم. ۱۹۲ گ. ۲۴ س.

(ثبت ۹۰۳۸۴)

۱۴۸۸۰

شرح الزيارة الجامعة الكبيرة (زیارت - عربی)

از: شیخ احمد بن زین الدین احسائی (۱۲۴۱)  
نک: فهرست مرعشی، ش ۱۶۳۶.

خط: نسخ. کاتب: علی ولد ملا محمد مهدی.  
تاریخ کتابت: ۵ محرم الحرام ۱۲۵۶ در کربلای  
معلا (خدمه خامس آل العبا جناب سید  
الشهداء).

عبارات زیارت ویر فراز رؤوس مطالب  
شنگرف، رؤوس مطالب در حاشیه ثبت شده با  
دورگیری شنگرف، نسخه تصحیح شده و گاهی

(ثبت ۹۰۳۸۲)

۱۴۸۷۸

جلاء العیون (تاریخ - فارسی)

از: ملا محمد باقر بن محمد تقی مجلسی  
(۱۱۱۰)

آغاز افتاده: .. بندگان و اراض و سما و مرغان هوا  
و ماهیان دریا و وحشیان صحرا...  
انجام افتاده: ... و ایضاً روایت کرده که یکی از غلمان آن  
حضرت جنایتی کرده که مستوجب ..

نک: فهرست مرعشی، ش ۷۶۶۲.

خط: نسخ نیکو. تاریخ کتابت: احتمالاً اواخر  
سده دوازدهم.

رؤوس مطالب شنگرف، بر فراز بعضی از  
کلمات و اسماء خاص و عبارات شنگرف،  
نسخه تصحیح شده، در آغاز تملك یکی از  
روضه خوانها که اجدادش هم روضه خوان  
بوده‌اند ثبت شده بدین عبارت: «از مال خالص  
آقا سید حسین روضه خوان ولد آقا سید  
عبدالله [الله] روضه خان ولد آسید حسن روضه  
خوان شیرادی (?) ساکن دار الخلافه طهران ابن  
حاجی سید اسماعیل روضه خوان ابن حاجی  
سید ابراهیم روضه خوان شیرادی (?)».

جلد: تیماج قهوه‌ای ضربی ساده.

۱۶/۵ × ۲۷/۳ سم. ۲۴۹ گ. ۲۵ س.

(ثبت ۹۰۳۸۳)

۱۴۸۷۹

ابواب الجنان (اخلاق - فارسی)

- حاشیه نویسی دارد.  
جلد: تیماج زرشکی ضربی ترنج و سرترنج وگره‌دار.  
۱۵/۳ × ۲۱/۵ سم. ۲۱۵ گ. ۲۴ س.  
(ثبت ۹۰۳۸۵)
- ۱۴۸۸۱
- مجموعه:  
۱. حاشیه ارشاد الاذهان (فقه - عربی) (پ ۱ - ۱۲۰ ر)  
از: ظهیر الدین علی بن یوسف بن عبد الحمید نبلی (ق ۸)  
حاشیه مهمی است با عناوین «قوله - قوله» که بعضی آن را منتسب به فخر المحققین محمد بن حسن بن یوسف ابن المطهر حلی (۷۷۱) نموده‌اند، اما با تحقیق علامه تهرانی در ذریعه ۱۶/۶ - ۱۷ ش ۴۸ حق آن است که از جمع آوری شاگرد فخر المحققین یعنی مرحوم نبلی می‌باشد.  
اسماعیل پادشاه در هدیه العارفین ۱۶۵/۲ اشاره کرده که فخر المحققین حاشیه‌ای بر ارشاد الاذهان والددش دارد. حضرت مخدومی والد گرامی استاد سید احمد حسینی اشکوری دام ظلّه العالی نیز در التراث العربی ۲/۴۹ حاشیه را از نبلی دانسته است.<sup>۱)</sup>  
نسخه حاضر از کتاب النکاح تا پایان حاشیه است.  
آغاز: الحمد لله العظيم الشأن القديم الاحسان ...  
آغاز نسخه: کتاب النکاح لفظه النکاح حقیقه شرعیة فی العقد لقوله تعالی یا ایها الذین آمنوا اذا نکحتم ...  
انجام: ... و منع الشیخ و ابن الجنید و ابن البراج من ذلك
- وهو مشهور بین الاصحاب.  
انجامه: تمت الحواشی التي علی الارشاد المنقول عن الشیخ الامام العلامة ملک المحققین قدوة الافاضل المعاصرین فخر الملة و الحق و الدین محمد بن الشیخ السعید جمال الملة و الحق و الدین المصنف قدس الله روحیهما و ذلك ضاحی نهار الثلثا الثانی و العشرین من شهر شعبان المعظم سنة ۷۸۸ ..
- به تصویر آغاز و انجام نسخه در پایان فهرست رجوع شود.  
۲. مسار الشیعة فی مختصر التواریخ الشرعیة عن الائمة المهدیة<sup>۲)</sup> (تاریخ معصومین - عربی) (۱۲۱ پ - ۱۲۸ ر)  
از: شیخ مفید محمد بن محمد بن النعمان (۴۱۳)  
آغاز: الحمد لله علی [ما] بصرنا من حکمته و هدانا الیه من سبیل رحمته ...  
نسخه‌ای دیگر به شماره ۱۴۵۰۵/۶ معرفی شد.  
خط: کتاب اول نسخ کهن، گاهی معرب. کاتب: حسین بن محمد بن حسن حویانی عاملی.
- ۱) در کشف الحجب والاستار ص ۱۶۹ ش ۸۴۰ حاشیه ارشاد الاذهان فخر المحققین را «ایضاح القواعد» دانسته ولی آن حاشیه بر قواعد الاحکام علامه است نه ارشاد الاذهان.  
۲) نام کتاب در نسخه ما «التواریخ الشرعیة من الائمة المهدیة» ذکر شده، که به نوعی تلخیص عنوان مذکور است. در بعضی از منابع کتابشناختی نظیر فهرست مرعشی نام کتاب اختصاراً «مسار الشیعة» ذکر شده است.

می‌کنم وقف نامه کتاب بوده است - و کم له من نظیر! از محو آثار اعتقادی شیعیانی که با خلوص و طلب رضای الهی وقف کرده‌اند و وارثان بد اندیشه یا متملکان پر طمع آثار آنها را محو کرده‌اند - تک بیتی به نستعلیق روی جلد نوشته شده است.

جلد: تیماج دو رویه، رو قهوه‌ای، عطف مایل به زرشکی، درون تیماج مشککی ضربی ترنج دار.

۱۷/۸ × ۲۶/۵ سم. ۳۱۲ گ. ۲۳ س.

(ثبت ۹۰۳۸۷)

تاریخ کتابت: سه شنبه ۲۲ شعبان ۷۸۸. عناوین شنگرف، نسخه بسیار پاکیزه و سالم مانده، کتاب دوم نستعلیق سال ۱۰۰۴. عناوین شنگرف، مهر تملک «مشیر افخم وزیر تألیفات» در پایان کتاب اول حک شده. جلد: مقوایی با روکش کاغذی که در وسط آن طرح ترنج و سرترنج در آمده، عطف تیماج زرشکی مایل به قهوه‌ای طبله دار با مشخصات جلد.

۲۳ × ۲۳/۴ (طبله ۱۰/۵ سم). ۱۲۸ گ. ۲۵ و ۲۳

س. (ثبت ۹۰۳۸۶)

۱۴۸۸۳

**الوافی** (حدیث - عربی)  
از: ملا محسن بن مرتضی فیض کاشانی (۱۰۹۱)

جزء پنجم از کتاب الصلاة والدعاء والقرآن تا باب ۲۷۰ در نوادر (قبل از آن باب ۲۶۹ در اختلاف قرائات و عدد آیات است). فهرست ابواب در آغاز درج شده است.

نک: فهرست مرعشی، ش ۲۳۷؛ فهرست خطی مرکز احیاء، ش ۹۶۷.

به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود. خط: نسخ. کاتب: محمد نبی شاگرد فیض کاشانی مؤلف کتاب. تاریخ کتابت: ۴ ربیع الثانی ۱۰۷۷.

نسخه را کاتب بر سبط برادر مصنف سلّمه الله تعالی خوانده سپس آخر آن را با نسخه اصل که بخط مصنف بوده مقابله کرده و بحمد الله نسخه‌ای قابل اعتماد شده، سپس نسخه را

۱۴۸۸۲

**تحریر الاحکام الشرعية علی مذهب الامامية** (فقه - عربی)  
از: علامه حلی، حسن بن یوسف بن المطهر (۷۲۶)

از کتاب النکاح تا پایان کتاب را داراست. آغاز: کتاب النکاح و فيه مقدمة ومقاصد اما المقدمة ففیها فصول....

نک: فهرست مرعشی، ش ۲۷۲؛ فهرست خطی مرکز احیاء، ش ۱۲۱۸.

خط: نسخ. کاتب: عنایت الله بن نور الله بن شیخ عبدالله. تاریخ کتابت: غره ذی القعدة ۹۵۱، عناوین ورموز شنگرف، مهر تملک «مشیر افخم وزیر تألیفات» در انجامه کتاب حک شده، فهرست کتب این مجلد نیز در آخر نسخه ثبت شده، در آغاز نسخه چند یادداشت، تملک عبد الرزاق بن عبدالله، چند مهر کم رنگ و پر مطلب و یادداشت پاک شده‌ای که گمان

چسبانده شده ولی در کارگاه مرمت با حوصله قابل بازیابی می‌باشد، جای عناوین در نسخه سفید مانده، اشعار و یادداشتهای متفرقه‌ای در حواشی نسخه ثبت شده، اواسط نسخه یادداشتی با التماس دعا از حاجی عباسقلی در سال ۱۲۶۲.

جلد: تیماج مغز پسته‌ای ضربی ساده.

۲۰/۵ × ۲۹/۵ سم. ۲۳۴ گ. ۱۹ س.

(ثبت ۹۰۳۸۹)

۱۴۸۸۵

**لسان‌الذکرین** (در احوال معصومین)

(تاریخ معصومین - فارسی)

از: میرزا محمد هادی بن ابو الحسن شریف

نأیینی (پیش از ۱۲۶۵)

در فضائل و مناقب ائمه معصومین علیهم السلام

خصوصاً مصائب کربلا.

کتاب پر نسخه است.

نک: فهرست مرعشی، ۳۲/۱۱ - ۳۴ ش ۴۰۲۸.

خط: نستعلیق. تاریخ کتابت: سده سیزدهم.

تصحیح شده دارای حواشی اندک، عناوین

قرمز، برگ اول کمی پارگی دارد، چند برگ

آخر الحاقی است.

جلد: تیماج مشکی ضربی لچکی ونیم ترنج در

حاشیه با تزئینات گره‌ای.

۲۰/۸ × ۳۰/۴ سم. ۲۱۶ گ. ۱۹ س.

(ثبت ۹۰۳۹۰)

۱۴۸۸۶

**محررق القلوب** (سیره معصومین - فارسی)

عرض بر اصل خط فیض - دام فیضه - در اواسط سال ۱۰۸۳ نموده است، نسخه دو امضای مقابله دیگر نیز بدون تاریخ دارد، مهر تملك «مشیر افخم وزیر تألیفات» نیز در پایان نسخه بچشم می‌خورد، صفحه آغازین دارای ظاهراً وقف نامه پاک شده بوده که آن را بر برگ دیگر چسبانده‌اند، تأسف بار آنکه کاغذی که روی آن چسبانده شده مربوط به نسخه‌ای قدیمی‌تر بوده که تاریخ کتابت سال ۹۰۸ بر بالای آن ثبت شده است.

عناوین و اختصارات شنگرف، دارای تصحیحات و حواشی بخطوط مختلف (چنانچه اشاره شد) بعضی با عنوان «منه سلمه الله» فرمهای نسخه از هم پاشیده سریعاً محتاج صحافی است.

جلد: دو رویه، رو تیماج ضربی گره‌دار

زرشکی، درون تیماج مشکی.

۱۴/۸ × ۲۶/۵ سم. ۳۳۴ گ. ۲۳ س.

(ثبت ۹۰۳۸۸)

۱۴۸۸۴

**عین البكاء** (تاریخ - فارسی)

از: ملا محمد تقی بن احمد بروجردی (ق ۱۲)

آغاز: الحمد لله الذی خلقنا بلطفه من الماء و الطین ....

نک: فهرست مرعشی، ش ۱۶۳۳، فهرست خطی

مرکز احیاء، ش ۶۹.

خط: نستعلیق نازیبیا. تاریخ کتابت: حدود سال

۱۲۴۰ (تاریخ دستکاری شده)، نام کاتب پاک

شده است، روی برگ اول وقف نامه مفصلی

ثبت شده که متأسفانه همان صفحه به بدرقه



چسبیده شده است.  
جلد: تیماج دو رویه، رو قهوه‌ای گره دار  
طلاکوب، عطف و گوشه‌ها زرشکی، اندرون  
مشکی طبله دار.  
۱۶/۲ × ۲۶/۳ (طبله ۱۱/۳ سم). ۳۲۷ گ.  
۲۳ س. (ثبت ۹۰۳۹۲)

۱۴۸۸۸

**مدارج الکنوز** (اعتقادات - فارسی)  
از: محمد علی استرآبادی (ق ۱۳)  
در دو بخش، بخش اول در واجبات عقلیه، دوم  
در واجبات شرعیه. نسخه حاضر جلد دوم کتاب  
می‌باشد.  
آغاز: الحمد لله الكبير المتعال ذی العزة والبهاء  
والجمال.. چنین گوید مستمند زلال فیوضات ربانی...  
انجام:

بدخواه علی کافر مطلق باشد  
بدخواهی وی دشمنی حق باشد  
هر زن که بود در دل او بغض علی  
بی دغدغه آن لعین سلطقی باشد  
نک: فهرست مرعشی، ۱۸۳/۶ ش ۲۱۸۷.  
خط: نستعلیق. کاتب: سید احمد بن سید حسن  
بن سید اسمعیل بن میر ابراهیم بن میر صالح  
روضه خان شیرازی. تاریخ کتابت: روز غدیر  
خم ۱۸ ذی الحجه ۱۲۶۲.  
زوجه کاتب همان روز وضع حملش بوده با  
دماغ چاق اما چند روز فاصله روز شنبه ۲۲  
ذی الحجه دنیای فانی را وداع نموده بعد دماغ  
سوختگی بهم رساند (به تعبیر کاتب) و اولادی  
که اناث بود از او باقی ماند که ۸ محرم ۱۲۶۳

از: ملا محمد مهدی بن ابی ذر نراقی کاشانی  
(۱۲۰۹)  
آغاز افتاده: .. باعث اجر جمیل و ثواب جزیل بلکه اقرب  
قربیات و اشرف سعادات است...  
نسخه‌ای دیگر به شماره ۱۴۸۷۶ گذشت.  
خط: نستعلیق، آیات و احادیث عربی نسخ  
مغرب. کاتب: عبد الغفور نوری. تاریخ کتابت:  
سده سیزدهم.

عناوین و بر فراز آیات و مطالب عربی  
شنگرف.  
جلد: تیماج کرم قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج  
و گره دار گوشه‌ها تیماج زرشکی فرسوده.  
۲۱ × ۳۰/۶ سم. ۲۴۹ گ. ۱۸ س.  
(ثبت ۹۰۳۹۱)

۱۴۸۸۷

**الاصفی** (تفسیر - عربی)  
از: ملا محسن بن مرتضی فیض کاشانی  
(۱۰۹۱)  
نسخه کامل است.  
آغاز: الحمد لله الذی هدانا للتمسك بالتقلین و جعل لنا  
القرآن هدی...  
نک: فهرست مرعشی، ش ۱۲۷۸.

خط: نسخ نیکو. کاتب: محمد حسین بن میرزا  
محمد ساکن غری. تاریخ کتابت: ۱۹ ذی القعدة  
۱۰۸۰.  
بر فراز آیات شنگرف، تصحیح شده، در پایان  
مهر «مشیر افخم وزیر تألیفات» حک شده،  
یادداشت آغازین کتاب - شاید وقف نامه - نیز  
در این نسخه ابتدا پاک و سپس به صفحه دیگر

یادداشتی دارد با استدلال بر اینکه دمیری شیعه است نه شافعی، نیز دیباچه‌ای برای کتاب آقا میرزا علی پیشخدمت در ۱۸ شعبان ۱۲۷۳ به قلم دیباچه نویس، در آغاز نسخه اشعاری به نستعلیق زیبا کتابت شده از وزیر (سلمه الله) بدین مطلع:

هر آنکه نیست نهادش بعاشقی محبوب  
کشیدنش نتواند کسی بسلك قبول  
و این یادداشت: «قد وهب لی هذا الكتاب مولائی الاجل و سیدی الاكمل محمد علی بیك صانه الله تعالی عن النوائب و الكلل فی سنه ۱۲۶۴»، نیز یادداشتی به خط مسعود (میرزا؟) مشاور الملک در شب ۱۷ ربیع الاول ۱۳۴۲ که کتاب را یادگاری به سید الواعظین آقای سید حسین عندلیب تقدیم کرده، فراز چند برگ اول در سده سیزدهم بازسازی و بازنویسی شده.

عناوین و علائم شنگرف، نسخه تصحیح شده است.

جلد: تیماج کرم قهوه‌ای ضربی ساده.

آن طفل هم از دنیا رفت و اوقات تلخ شد تا مدت شش ماه مطالعه کتاب ننموده و سرخی [= قرمز و به تعبیری شنگرف] کتاب هم تمام نکرده بود، سپس آن را تمام کرده است، عناوین و بر فراز رؤوس مطالب قرمز<sup>(۱)</sup>.

در پایان دو یادداشت وفات در سال ۱۲۶۲ و ۱۲۶۳ ثبت است.

جلد: تیماج کرم قهوه‌ای ضربی ترنج و سرترنج دار.

۱۵/۸ × ۲۱/۸ سم. ۳۴۹ گ. ۱۷ س.

(ثبت ۹۰۳۹۳)

۱۴۸۸۹

#### حیة الحیوان

(متفرقه - عربی)

از: کمال الدین ابو عبدالله محمد بن موسی دمیری مصری (۸۰۸)

آغاز افتاده: .. صلی الله علیه و سلم قال اتدرون ما یقول الاسد فی زئیره قالوا الله و رسوله اعلم قال یقول اللهم لا تسلطنی علی احد من اهل المعروف<sup>(۲)</sup> ...

انجام: ... و جعل احدهما ضیاء و الآخر شفاء و ابتدی بملك الوحش الذی منه الشجاعة تقتفی و حسبنا الله و کفی.

نک: فهرست خطی مرکز احیاء، ش ۷۴۷.

به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.

خط: نسخ. تاریخ کتابت: یکشنبه ۱۶ رمضان المعظم ۸۲۳.

نسخه نفیس و پاکیزه، گاهی حاشیه‌نویسی دارد.

لامیه‌ای از ابن الوردی و اشعار دیگر به کتابت محمد بن عزوان عاملی در شعبان سال ۹۳۳ در پایان کتابت شده، در انجام کتاب «رضا قلی»

(۱) اهل تخصص می‌دانند که شنگرف خصوصاً از سده سیزدهم و سپس از سده چهاردهم کمتر در نسخه‌های خطی بکار رفته است. در این نسخه نیز سرخی بکار رفته شنگرف نیست. لذا تعبیر به «قرمز» نمودیم. در بقیه مواضع نیز سعی داریم - اگر تشخیص دهیم - بین آنها فرق بگذاریم، والله الهادی.

(۲) آغاز افتاده را از آنجا که نسخه عصر کتابت شروع شده است ثبت کردیم، و الاً برگی قبل از آن نیز کتابت قرن سیزدهم است با این سر آغاز: و جمعه اسود و اُسُد و اُسُد و اَسَاد و الانثی اسده.

- الذاکرین در احوال معصومین» گذشت .  
 آغاز: ۲۴ × ۱۵/۳ سم. ۳۰۸ گ. ۲۷ س.  
 (ثبت ۹۰۳۹۴)
- یاد روزی که بدل غیر غم یار نبود  
 کوی دل جز حرم یار و فسادار نبود  
 مدعی هیچ به بزم دل ما راه نداشت  
 جز غم یار به دل محرم اسرار نبود  
 در طول کتاب، اشعاری از خود مؤلف نیز مندرج است، از  
 آن نمونه است این اشعار در مقدمه:  
 آن حقیقت هیچ می‌دانی که کیست  
 وجه حق حبّ خداوند علیست  
 یوسف مصر ولایت شاه دین  
 فخر عالم سبط خیر المرسلین.. الی آخره  
 انجام:
- زانکه هستم ای گروه خاققین  
 هادی راثی بشاه دین حسین  
 نک: ذریعه، ۲۰۱/۲۵ ش ۲۴۲.
- خط: نسخ. کاتب: محمد کاظم بن محمد جعفر  
 (استرآبادی انزائی جزّی ساکن دار العلم  
 شیراز. تاریخ کتابت: ۸ رجب ۱۲۴۸.  
 عناوین و نشانیها و بر فراز رؤوس مطالب  
 شنگرف، در پایان نسخه مجلس نصرانی از  
 کلام جوهری نقل شده:  
 نامسلمانی که ارکان مسلمانی شکست  
 حرمت اسلام زان خفت که میدانی شکست  
 چند برگ پایانی سفید، کاغذ نخودی، در آغاز  
 دو برگ آبی رنگ اضافه شده و یادداشتهایی بر  
 آن ثبت است از جمله مطلبی از کامل بهائی،  
 نسخه بیاضی است.  
 جلد: تیماج دو رو بدون مقوا، رو زرشکی  
 ضربی گره دار درون مشکی فرسوده.
- مفتاح الفلاح (دعا - عربی)  
 از: شیخ بهاء الدین محمد بن حسن عاملی  
 (۱۰۳۰)  
 به شماره (۱۴۶۵۰) رجوع شود.  
 خط: نسخ ممتاز، عبارات دعاها معرب، تاریخ  
 کتابت: جمعه ۲۰ ذی القعدة ۱۱۲۰ در مشهد  
 الرضا علیه آلاف التحية والثناء.  
 عناوین شنگرف، صفحات مجدول به طلا  
 و مشکی، صفحه عنوان دارای سر لوح متوسط  
 و در کنار آن مهر مربع که نام صاحب مهر به  
 صورت رمز عددی ذکر شده «عبده ۰۲۴۱،  
 ۰۱۶۹» در آغاز تملکی در نجف اشرف ثبت  
 شده و مقداری از آن پاک شده است.  
 جلد: تیماج مشکی ضربی گره دار عطف تیماج  
 قهوه‌ای.  
 ۱۶ × ۶ سم. ۱۳۷ گ. ۱۸ س.  
 (ثبت ۹۰۳۹۵)
- یوسفیه  
 از: میرزا محمد هادی بن ابو الحسن شریف  
 نائینی متخلص به هادی (پیش از ۱۲۶۵)  
 داستان حضرت یوسف وزلیخا با تطبیق آن بر  
 حوادث کربلا، در سفر حج به سال ۱۲۴۳ به نام  
 میرزا عبد الوهاب تألیف شده است. پیش از این نیز  
 در شماره ۱۴۸۸۵ کتاب دیگرش به نام «لسان

- شاعر.  
چند شعر در اوراق بزرگ نوشته شده و در صحافی به نسخه الصاق شده است.  
جلد: چرم مشکی ضربی ترنج و سرترنج‌دار.  
۱۳/۹ × ۲۱/۵ سم. ۳۹ گ. سطرها مختلف.  
(ثبت ۹۰۳۹۷)
- ۱۴۸۹۲  
دیوان عندلیب السادات شیرازی (شعر - فارسی)  
از: سید حسین عندلیب السادات شیرازی  
متخلص به عندلیب (ق ۱۴)  
اشعاری است بیشتر در مدياح و مراثی اهل بیت عصمت و طهارت عليهم الصلاة والسلام.  
جریان دفن حضرت زهرا سلام الله عليها را در چهارشنبه ۳ جمادی الاول ۱۳۴۲ به نظم درآورده بدین مطلع:  
ابی ذر گفت وارد گشتم اندر خانه حیدر  
بدیدم اشک‌ریزان غمزده نالان همه یکسر  
از جمله اشعار اوست در وفات مرحوم شیخ جعفر شوشتری بدین مطلع:  
در هزار و سیصد و پنج از جهان  
رفت چون در دوره آخر زمان  
حاجی شیخ جعفر ز اهل شوشتر  
آن یگانه پیشوا در بحر و بر  
نیز جریان رفتن شاعر با عده‌ای از فامیل و وعاظ به کربلای معلی در سال ۱۳۰۵.  
آغاز افتاده:  
بگویم علم حق را هم چه ادریس  
که تحسین گویدم صد هم چه جرجیس  
انجام:  
شیعیان را در زمانه صاحبی است  
کو امام عصر نجل عسکری است  
پر کند آفاق را از عدل و داد  
دین او برجا بماند تا معاد<sup>۱)</sup>  
خط: شکسته نستعلیق. کاتب: ظاهراً به خط
- ۱۴۸۹۳  
[جنگ علوم غریبه و اذکار] (علوم غریبه - فارسی)  
از: ؟  
مجموعه‌ای است در اذکار و حرزها جهت حاجت و گشایش رزق و جلب محبت، طلسمات مانند طلسم عطارد، خواص داروهای پزشکی و معالجات نظیر قوه باه و طریقه پختن روغن فرنگی، ادعیه مختلف برای دیدن حضرت رسالت پناهی صلی الله علیه و آله در خواب، تسلط بر دشمنان، عقرب‌گزیدگی، فال (بد و لا)، ساکت کردن کودکی که زیاد گریه می‌کند، زبان بندی، شرح دعای عهد نامه و طریقه پختن روغن فرنگی.  
خط: نسخ و نستعلیق. تاریخ کتابت: ظاهراً از اوائل سده سیزدهم.  
روی برگ ۱۲۰ رباعی است از مرحوم آخوند ملا علی نوری:  
حقا که علی ولی مطلق باشد  
حقیقت او چه حق محقق باشد  
هر کس که کند حق علی را انکار  
از حق مگذرد که منکر حق باشد
- (۱) مجالسی از همین مؤلف در شماره ۱۴۸۷۴ همین فهرست گذشت.

جلد: تیماج تریاکی بدون مقوا با بدرقه الصاق  
شده نخودی.

۱۳/۵ × ۲۱/۱ سم. ۱۲۶ گ. ۱۶ س.

(ثبت ۹۰۳۹۹)

۱۴۸۹۵

[علوم غریبه] (علوم غریبه - فارسی)  
از:؟

مجموعه‌ای است متنوع حاوی بعضی از کلمات  
در دفع حیوانات چون گرگ، فال نامه منظوم،  
ساعت نامه در سعد و نحس ایام، شناختن خیر و شر  
بر مبنای کلام ابو سعید که کتابی را از هند آورده  
و ترجمه به فارسی نموده، طالع نامه، دیونامه  
ماههای مختلف از حمل تا حوت، شرایط دعای  
سیفی و غیره.

آغاز افتاده: .. فی عهد الله و عهد رسول الله و عهد  
سلیمان بن داود علیه السلام بند کردم دیوان و پریان و مغان  
و گبران و مجوسی و نصرانی ...

جلد: تیماج مشکی با رگه‌های زرشکی سیر ضربی  
ساده عقددار.

۱۱/۷ × ۱۷ سم. ۱۰۱ گ. ۱۳ س.

(ثبت ۹۰۴۰۰)

۱۴۸۹۶

[بیاض روضه خوانی] (مقتل - فارسی و ترکی)  
از:؟

اشعار مداحی مناسب ایام سوگواری سالار  
شهیدان علیه السلام و شهدای کربلا، همراه با ذکر  
مصیبت‌های وارده با زبان عامیانه.  
آغاز:

و جواب رباعی او را ملا اسماعیل واحد العین  
گفته:

از هسته حق علی چه مشتق باشد

حق با علی و علی مع الحق باشد

انکار ولایت شهنشاہ نجف

کفرست و چه کفر، کفر مطلق باشد

جلد: تیماج زرشکی سوخت ترنج  
و سرترنج‌دار آسیب دیده.

۱۵/۵ × ۷/۳ سم. ۱۶۰ گ. ۷/۳ × ۱۵/۵ س.

(ثبت ۹۰۳۹۸)

۱۴۸۹۴

[مجالس منبر] (مجالس - فارسی)

از: سید حسین عندلیب السادات شیرازی (ق)  
(۱۴)

چند مجلس وعظ مشتمل بر مطالب دینی  
و تاریخی و حکایات، مشحون از آیات و روایات.  
مجالس دیگری از عندلیب السادات به شماره  
۱۴۸۷۴ همین فهرست گذشت.

آغاز:

قال لی قل لعلی مدحه

ذکره یخمد ناراً موصدة

قلت لا اقدر فی مدح امرئ

ظل ذو اللب الی أن اعبدہ

انجام: ... غل جامعه به گردن فرزندش سید الساجدین  
بگذارند، و السلام.

خط: نستعلیق، عبارات عربی و بعضی از  
صفحات نسخ. کاتب: به خط مؤلف.

چند برگ پایانی سفید مانده است.

کاغذ: فرنگی الوان با زمینه پرز دار

نماید، مجموعه‌ای زیبا که به تعبیر خودش «جمع لطیف باشد و تألیف طریف، بحر پردرّ و گوهر و سفینه مملو از سیم و زر، بهترین رفیق و خوشترین مصاحب، مشتمل بر مواعظ و نصایح، مصائب و مراثی، روایات و اخبار و خطب و اشعار، نوادر کلمات اخبار و بدایع آثار، امثال شیرین و نکات رنگین، حکایات مطلوب و روایات مرغوب، اشعار آبدار و افکار ابکار، کلمات قصار و قصص با اختصار، نظماً نثرأً عربیاً فارسیاً، بی‌اطناب ممل و ایجاز مخل».

این مطالب در شماره ۱۴۸۹۸ ثبت شده و در واقع چهار شماره ۱۴۸۹۷-۱۴۹۰۰ چهار مجلد از بحر الدرر می‌باشد که ترتیب خاصی ندارند ولی شماره ۱۴۸۹۸ اولین مجلد بوده و مؤلف در آن شرح وقایع و غرض از تألیف را بیان کرده است.

آغاز: حضرت حکیم علی الاطلاق جلت حکمته در کلام قدیم کریم و کتاب لازم التقدیم و التکریم با حضرت رسالت پناهی بدین نوع خطاب فرمود....  
انجام:

اگر بهر دو جهانش بهاکنم موئی

هنوز در دو جهان شرمسار می‌باشم

خط: نستعلیق، عناوین در حاشیه به نسخ.

کاتب: به خط مؤلف. بعضی از اشعار چلیپا،

بعضی از صفحات سفید و بعضی نیم نوشته.

جلد: تیماج کرم قهوه‌ای ضربی ساده.

۱۸ × ۱۱/۴ سم. ۱۲۷ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۹۰۴۰۲)

۱۴۸۹۸

(متفرقه - فارسی)

بحر الدرر (۲)

گفتا به زینب سرور شهیدان

یک لحظه دیگر کنی تو افغان

نمونه‌ای از نوحه ترکی:

وصال با شه یتشدی آقا خداحافظ

فلک ادرمنی سندن جدا خداحافظ

خط: نستعلیق پر غلط. کاتب: به خط مؤلف.

نسخه بیاضی.

جلد: چرم مشکی.

۱۷ × ۱۱ سم. ۶۶ گ. سطرها مختلف.

(ثبت ۹۰۴۰۱)

۱۴۸۹۷

بحر الدرر (۱) (متفرقه - فارسی)

از: صدر الدین بن محمد حسن بن محمد بن

نظام الدین قزوینی

مؤلف که هم عصر ناصر الدین شاه قاجار است

در مسقط الرأس خود قزوین از قید هر محنت آزاد

بوده، پس از رحلت والد بزرگوارش طایر آرزوی

تحصیل علوم بدار السلطنه اصفهان بال افشان

گردیده، پس از مدتی پنجه حب الوطن به سوی

مملکت قزوین کشانیده و سپس کاروان عزیمت را

بدار الخلافه طهران عبور داده و آنجا تحت توجهات

نائب السلطنه کامران میرزا متنعم بوده تا آنکه

مشکلات و بلاهای فراوان بدو رخ می‌نماید

و آسایش بکلی سلب می‌گردد.

چون دست تو سل به دامن ولای مولا محکم بود

و تشبث به ذیل عنایت سید الشهداء (ع) مستحکم،

خداوند اندوه از دل پر محنت او برمی‌دارد.

لذا مؤلف تصمیم می‌گیرد این مجموعه را هدیه

بارگاه مولی‌الکونین ابی عبدالله الحسین علیه السلام

- از: صدر الدین محمد حسن بن محمد بن نظام  
الدین قزوینی  
آغاز: الحمد لله رب العالمین حمداً، بسمله،  
حمدیکه همچو بحر کرم بیکران بود  
حمدی که شکر نعمت هر دو جهان بود
- انجام:  
کجا روم چه کنم ره چگونه گیرم پیش  
در این میابان [کذا] رهم بجائی نیست  
به تصویری از نسخه در پایان فهرست رجوع شود.  
خط: نستعلیق. کاتب: به خط مؤلف. بعضی از  
اشعار چلبیا، بعضی از صفحات سفید و بعضی  
نیم نوشته، برگ پایانی پاره شده است. در  
آغاز نسخه صلح مهریه‌ای به وجه المصالحة  
یک سیر نبات ثبت شده.  
جلد: تیماج کرم قهوه‌ای ضربی ساده.  
۱۱ × ۱۸ سم. ۲۰۷ گ. سطرها مختلف.  
(ثبت ۹۰۴۰۳)
- ۱۴۹۰۰
- بحر الدرر (۴) (متفرقه - فارسی)  
از: صدر الدین محمد حسن بن محمد بن نظام  
الدین قزوینی  
آغاز:  
ای فاتحه مصحف حمدت توحید  
وی نقطه‌ای از کتاب صنع خورشید  
انجام: ... شرمت نایدکه من بسویت نگران باشم تو نظر  
کن بسوی دگران.  
خط: نستعلیق. کاتب: به خط مؤلف، تتمه  
نسخه‌های پیشین.  
جلد: تیماج سبز یشمی ضربی ساده.  
۱۱/۴ × ۱۸ سم. ۱۳۴ گ. سطرها مختلف.  
(ثبت ۹۰۴۰۵)

۱۴۸۹۹

× \* \* \* ×

- بحر الدرر (۳) (متفرقه - فارسی)  
از: صدر الدین محمد حسن بن محمد بن نظام  
الدین قزوینی  
آغاز: امیر المؤمنین را دوستانی بود که انبات لحم و شد  
عظم شان از اثرات محبت آن حضرت بود به این معنی که مهر  
آن حضرت در عروق و اعضای ایشان ...  
انجام: ... شیئاً کثیراً فنزل الی عسکره و قبل هدیتها  
و رحل عنها.  
خط: نستعلیق. کاتب: به خط مؤلف. بعضی از  
اشعار چلبیا، بعضی از صفحات سفید و بعضی  
نیم نوشته.

## فهرست الفبائی محتویات

آتشکده آذر .....	۲۱۶، ۱۸۹
آداب المشق .....	۱۵۷
آداب نماز .....	۴۸
آغاز و انجام و اعتقادات .....	۸۷
آواز پر جبرئیل .....	۱۰۶
الآية المبصرة في شرح التبصرة .....	۱۹
الابانة عما اتفقت الامامية مما اجمعت العامة .....	۲۲
ابتداء دولت خوارزمشاهيان .....	۹۳
ابطال القياس .....	۱۳۲
ابواب الجنان .....	۲۵۵
الاتقان في علوم القرآن .....	۱۶۵
اثبات الصانع .....	۱۹
اثبات واجب، تبریزی .....	۲۰
اثبات الواجب، سراب .....	۱۷۷
اجوبة المسائل، شيخ مفيد .....	۲۲
اجوبة مسائل فتحعلي شاه قاجار .....	۲۲۶
احكام النساء .....	۲۱
احوال اعجاز مآب شاه ولايت .....	۲۴۷
احوال عارفان .....	۱۶۰
الاخبار و الاجتهاد .....	۱۳۲
الاخبار و الفوائد (امالی الزجاجی) .....	۶۵
اختيارات ايام الأسابيع .....	۱۱۰
اختيارات قمر .....	۲۵۱
اخلاق ناصری .....	۲۴۳، ۱۶۹
اخوانيات و تهاني .....	۹۱
ادعيه ايام رمضان المبارك .....	۷۲
ادعية النبي ﷺ .....	۶۸
الاربعون حديثاً .....	۲۳۴
الاربعون حديثاً في فضل الفقراء .....	۶۹
ارجوزة في النحو .....	۲۰۹
الارشاد .....	۲۱۱
ارشاد الاذهان الى احكام الايمان .....	۱۴۸، ۱۱۷
ارشاد الطالبين في اصول الدين .....	۴۳
الاستصحاب .....	۱۴۴
اسرار الصلاة .....	۲۳۵
اسرار قاسمی .....	۲۴۹
الاسطرلاب .....	۳۰
اسماء اباهها به اصطلاح صوفيان .....	۸۰
الاشارات و التنبيهات .....	۸۶
اشارة الانسان الكامل .....	۱۸۵
اشتراک لفظی و معنوی وجود .....	۲۰۰
الاشراف .....	۲۱
اشرف الانشاء .....	۶۰
اشعار لطيفة تناسب المكاتبات و المحاورات .....	۱۸۵
اشعار متفرقة از عصمت بخارانی، محتشم .....	۶۰
اشعار نظام معمايي (در فضائل امير المؤمنين عليه السلام) .....	۱۲۴
اشعة للمعات في شرح المشكات .....	۱۶۸



اصطلاحات المحدثين .....	٢٣٣	الانوار لاعمال الابرار (عربي) .....	١١٨
الاصفى .....	٢٥٩	الانوار لاعمال الابرار (فارسي) .....	١٢٢
اصول الدين و معالم الحق و اليقين .....	٣٦	انيس الشعراء .....	١٣٠
اصول الدين و الملل و النحل .....	٨٥	انيس القاصدين فى مقامات الحاج و المعتمرين .....	٤٣
اصول الفقه .....	٨٢	الاوراد .....	٧٢
اصول فقه .....	٢٢٢	اوصاف الاشراف .....	١٩٢، ١٦٩، ٨٧
اطباق الذهب (منتخب) .....	٧٨	ايضاح الفوائد فى شرح مشكلات القواعد .....	٢٤
الاعتقاد .....	٨٣	بانگ مرغان .....	١٠٢
الاعتقادات .....	٢٢٢، ٦٢	بحار الانوار .....	٢٥٢، ٢٤٩، ٢٤٤، ٢١٦
اعجاز اللغز .....	٣٠	بحر الانساب .....	٢٥٠
الافادة لما جاء فى المرض و العيادة .....	١٧٤	بحر الدرر (١) .....	٢٦٤
الاقليم السبعة .....	١١٠	بحر الدرر (٢) .....	٢٦٤
اقليم و بلاد .....	١٠٤	بحر الدرر (٣) .....	٢٦٥
اقسام نجوم (مجدول) .....	٨٩	بحر الدرر (٤) .....	٢٦٥
الفاظ الادوية .....	١٣٤	بدايع الحكم فى صنایع الكلم .....	١٨٣
امالى امين الدين بله .....	٩٦	بدايع الصحابة فى بعض الاخبار النبوية .....	١١٠
الامان من اخطار الاسفار و الازمان .....	١٣٣، ١٢٥	بداية الدراية .....	١٥٨
امتناع و جوب مقدمة الواجب قبل وقت .....	١٧٥	بداية الهداية .....	١٩٦
الاناقة فى ما جاء فى الصدقة و الضيافة .....	١٧٣	البديع فى علم الحساب .....	٩٠
انتخاب احياء علوم الدين .....	٦٩	برء الساعة .....	٩٠
انتخاب رباعيات اوحد الدين كرماني .....	٩٧	بعض المسائل الطبية .....	١٠٠
انتخاب السامى فى الاسامى .....	٧٣	بغية الطالب فى معرفة المفروض و الواجب .....	١٨٠
انتخاب المصابيح .....	٦٨	البقاء على تقليد المجتهد .....	١٧٥
انتخاب المصادر .....	٧٣	البلد الامين و الدرع الحصين .....	٢٣٦
انسان الكامل .....	٤٢	بنگ و باده .....	١٤٩
انشاء الدرر (منشآت استرآبادى) .....	٣٧	بوستان .....	٦٤
الانموذج فى النحو .....	٧٥	بياض ادعيه و مسائل شرعى .....	٥٠
انوار التنزيل و اسرار التأويل .....	٢٣٠	بياض اشعار مدح و مصيبت .....	١٥٦

۲۲۵	تحفة التجار (منحة الابرار).....	۱۴۰	بیاض تحریری.....
۲۱۱	تحفة الزائر.....	۶۰	بیاض رسائل و متفرقات.....
۸۹	التحفة فی علم الرمل.....	۲۶۳	بیاض روضه خوانی.....
۷۴	التحفة فی اللغة ( حمد و ثناء ).....	۱۴۰	بیاض شعر.....
۲۴۱	تحفة الكرام و ايقاظ الانام فی عقائد الاسلام.....	۲۴۸	بیاض علوم غریبه.....
۱۴۹	تحفة المحتاج بشرح المنهاج.....	۴۹	بیاض مداحی و پراکندهها.....
۲۹	تحقیق القبلة.....	۲۲۶	بیاض نظم و نثر.....
۱۷۲	التخلیص الاخری فی حکم الطلاق المعلق.....	۸۸	بیست باب در اسطرلاب.....
۱۷	تدبیر لدفع الطاعون و الوباء.....	۶۰	پادشاهان صفویه تا قاجار.....
۲۵	تذکار الحزین لما اصیب به ابن طه الامین.....	۵۲	پاسخ نامه باب.....
۱۵۱	تذکره اسحاق بیگ.....	۱۶۸	پندنامه.....
۲۰۲	تذکره الشعراء.....	۹۸	پندنامه انوشروان.....
۷۰	التذکره فی الاصولین.....	۲۲۸	تاریخ انبیاء و معصومین.....
۳۰	تذکره المدبّرین.....	۹۳	تاریخ تبریز.....
۱۵۱	ترجمه توحید مفضل.....	۲۳۶	تاریخ عبرة لمن اعتبر.....
۱۸۵	ترجمه رساله‌ای در هیأت و جغرافیا.....	۱۳۹	تاریخ گزیده.....
۵۲	ترجمه منظوم صحیفه سجاده.....	۵۸	التبصرة.....
۱۰۹	ترجمه قصیده نونیه بستی.....	۱۷۳	تحذیر الثقات من اکل الکفّته و القات.....
۳۴	ترجمه کتابی در علم نجوم.....	۲۵۷	تحریر الاحکام الشرعیة علی مذهب الامامیة.....
۱۸۶	ترجمه مقدمه کتاب براکلسوس فرنگی.....	۲۴۸	تحریر الاحکام فی مسائل الحلال و الحرام.....
۵۱	ترجمه منظوم کلمات قصار.....		تحریر المقال فی آداب و احکام و فوائد یحتاج.....
۵۱	ترجمه منظوم مصباح الشریعة.....	۱۷۳	
۲۴۶	ترجمه الاسماء فی مصیبة خامس آل العباء.....	۸۵	تحصیل الحق فی مذاهب الخلق.....
۱۷۴	ترجمه الجریده فی شرح القصیده.....	۲۰۸	تحفه العراقین ( کلیات خاقانی ).....
۱۹۲	ترجمه الخواص.....	۱۷۰	تحفه حسینی در فقه حنفی.....
۱۵۷	ترجمه الصلاة.....	۱۵۰	تحفه حکیم مؤمن.....
۱۳۶	ترجمه المصائب.....	۱۹۷	تحفة الابرار.....
۱۴۷	ترسلات و صورت اجناس.....	۱۹۳	تحفة الاخیار فی شرح مونس الابرار.....

١٥٩	تقویم سال ١٢٦٦ قمری	٢١٠	ترکیب «العوامل المائة»
٢٣٩	تقویم سال ١٢٧٣	١٨١	تسمیة الامام
١٢٥	تلخیص المحصل (نقد المحصل)	١٦٦	تسهیل الفوائد و تکمیل المقاصد
٢٤١	تمهید البیان فی تجوید القرآن	٢٣٨، ٢٩	تشریح الافلاک
٨٧	التنبیه علی بعض الأسرار	١٧٨	التشکیک (تحقیق مقولة التشکیک)
٨٤	التنبیه علی حقیقة المعاد		تصرف عزی = العزی فی التصرف
٢٤٠	تنویر القلوب	٦٩	التصوف
٦٠	تواریح الاسلام	١٧٢	تطهیر الغیبة عن دنس الغیبة
٧٣	تواریح الخلفاء	١٤٤	التعادل و الترجیح
٧٣	تواریح رسول الله ﷺ	١٦٠	تعبیر خواب
١٧٨	التوحید	٢٤٦	تعریف اژدها و عجوزه
٤٤	التوسل الی التوسل	٢٠	تعلیقات علی دیباجة مصباح الدراية
١٨٤	توضیح مصطلحات مقامات الحریری	١٧٥	تعلیقات علی اللمعة و شرحها
٢٥٠	تهذیب الاحکام	٣٥	تعلیقة الفاضل البزدي علی التهذیب
٢٢٣	تهذیب التلخیص فی فنی المعانی و البیان	٢٠	تفسیر الاستعاذة و سورة الحمد
١٩٣	ثمرة العقاید؛ حدائق	٨٧	تفسیر سورة اخلاص
٩٠	الجداول فی الطب	١٩	تفسیر سورة حمد
٩٢	جدول اختلاج اعضاء	٨٧	تفسیر سورة الاخلاص و المعوذتين
٩٢	جدول تواریخ انبیاء و خلفاء و حکماء	٨٤	تفسیر سورة الاعلی
٩٢	جدول تواریخ انبیاء و صحابه و علماء	٣٢	تفسیر سورة الحديد
٩٠	جدول معرفت غالب و مغلوب و اختیارات	١٨١	تفسیر فاتحة الكتاب علی منهاج اولی الالباب
٢٥٥	جلاء العیون	٢٥١	تفسیر منهج الصادقین
١٣٢	الجمع بین الاخبار	٢٣٢	تقریب المرام فی شرح تهذیب الکلام
٦١	جنگ ادبی و تاریخی	٢٧	تقریر ابحات الآخوند الخراسانی الاصولية
١٠٩	جنگ اشعار	١٨	تقریر ابحات السيد حسين ترك الاصولية
٢٢٢	جنگ اشعار و منشآت و انشاء	٣١	تقریر ابحات شریف العلماء الاصولية
١٨٤	جنگ الآداب	١٤٤	تقریر ابحات الشيخ الانصاری الاصولية
١٤٤	جنگ دینی	٥٤	تقویم الابدان فی تدبیر الانسان

٢٤٢	حاشیه تشریح الافلاک	١٤٦	جُنگ شعر و مرثیه
١٥٠، ١٤٧	حاشیه تهذیب المنطق، یزدی	١٦١	جُنگ شعری
٢٢٦	حاشیه حاشیه شرح التجرید	٢٦٢	جُنگ علوم غریبه و اذکار
١٣٢	حاشیه حاشیه الشیروانی علی المعالم	٣٧	جُنگ متفرقات
١٢٠، ٢٢٩	حاشیه حاشیه الفوائد الضیائیة، سیالکوتی	٢٥٢	جُنگ مرآتی
١٦٦	حاشیه حاشیه اللاری علی شرح الهدایة	٥٠	جُنگ مرآتی
١١٥	حاشیه حاشیه الیزدی علی تهذیب المنطق	١٥٤	جُنگ نجوم و متفرقات
١٧٨	حاشیه رسالة التوحید	١٣٨	جُنگ نظم و نثر
٤٦	حاشیه الروضة البهیة، حویزی	١٤٣	جُنگ نظم و نثر - عربی و فارسی
١٣٥	حاشیه الروضة البهیة، ؟	٢٢٤	الجنة الواقیة و الجنة الباقیة
٢٢٢	حاشیه شرح التجرید، میرزا جان باغنوی	١٨٧	جواب اسألة ملا علی الرشتی
٥٦	حاشیه شرح التجرید، ؟	٥٣	جواب سؤال سلمان از سماء رحمن نازل
١٩٦	حاشیه شرح طوابع الانوار	١٨٧	جواب مسائل السید محمد
١٨٨	حاشیه شرح العضدی علی مختصر ابن الحاجب	١٨٧	جواب مسائل الشیخ عبد علی بن الشیخ
١٦٥	حاشیه شرح الملخص	١٨٧	جواب مسائل الشیخ محمد مسعود الاحسانی
١٩٠	حاشیه شرح الملخص	١٨٧	جواب مسائل الشیخ ملا محمد
١٦٦	حاشیه شرح الهدایة (حاشیه لاری)	١٨٧	جواب مسائل کاظم بن علی نقی السمنانی
١٥٤	حاشیه فرائد الاصول، درچه‌ای	١٨٧	جواب مسائل المیرزا محمد علی بن السید
٢٦	حاشیه فرائد الاصول، همدانی	٢١٢	جوابیه اشعار «اعتراض به خدا»
١٢٠	حاشیه الفوائد الضیائیة	١٧٥	جواز اخذ الارش من غیر النقدین
٢١٢	حاشیه الفیه ابن مالک	١٨٧	جوامع الوسائل
١٥٨	حاشیه المطول	١٢٥	الجواهر السنیة فی الاحادیث القدسیة
١٤٧	حاشیه معالم الاصول	٣٢	جواهر العقول
٢٤٣	حاشیه مغنی اللیب	٢٤٤، ٢٤٣، ٢١٤، ١٩٧، ١٩٦	جواهر الکلام
١٣١	حاشیه الوافیة	١١٤	حاشیه حاشیه یزدی بر تهذیب المنطق
٨٥	الحب	٢٥٦	حاشیه ارشاد الاذهان
١٤١	حبیب السیر فی اخبار افراد البشر	٢٥	حاشیه اصولیة
		١٨١	حاشیه الالفیة

۱۸۴	خلاصه رساله‌ای در اخلاق.....	۶۲	حجیة الشهرة.....
۱۱۵	خلاصه عباسی - ترکی به فارسی.....	۲۱۲، ۲۰۶	حدیة محماتا فی اجوبه بعض المقالات ..
...	خلاصه فواتح در شرح دیوان امیر المؤمنین (ع).....	۴۶	الحر فیه.....
۱۸۴		۱۷۷	الحركة فی المقولة.....
۲۲۰	خلاصه مجمع الفرس.....	۴۵	الحر وف = مابعد الطبیعة.....
۹۷	خلاصه الاشعار فی الرباعیات.....	۷۶	الحسناء.....
۱۵۹	خلاصه الاقوال.....	۱۴۲	حق الیقین.....
۲۵۴، ۲۹	خلاصه الحساب.....	۶۰	حکام اردلان.....
۱۶۷، ۱۶۳	خمسه نظامی ( پنج گنج ).....	۱۶۰	حکایت سلطان سنجر و حکیم سنائی.....
۱۶۰	خواب دیدن در ایام ماه.....	۸۲	حکمة العین.....
۱۶۰	خواب نامه منظوم.....	۱۰۲	حکومات علی (ع).....
۱۰۰	خواص الاحجار و غیرها.....	۲۱۸	حلیة المتعة.....
۹۲	خواص اعداد وفق و شرف کواکب.....	۱۷۳	حواشی فقهیة، ملا یحیی.....
۱۰۳	خواص غلات.....	۲۸	حیات الارواح و روح الاشباح.....
۱۰۳	خواص معادن کانی (طبیعی).....	۲۶۰	حیة الحیوان.....
۱۰۳	خواص معطرات.....	۲۰۳	خاطرات جنگ جهانی دوم.....
۱۰۸	الخیل.....	۶۰	ختم الوصایای شیخ محمد وسیم.....
۱۰۳	دلایل اعضا ( فراست = فرس نامه ).....	۱۰۸	الخراگهیة.....
۱۳۶	دائرة المعارف.....	۲۰۴	خزان و بهار.....
۲۴۱	الدرة المنجیة علی الفرائض القزلجیة.....	۹۶	خسرو و شیرین (منتخب).....
۱۳۱	دستور الحبیب.....	۲۴۶	خطبه‌های ادبی به زبان فارسی.....
۲۴۶	دسیسه کشتن امیر المؤمنین حیدر کرار.....	۸۵	خطبة التوحید.....
۷۲	دعوات الایام السبعة.....	۸۳	خطبة الدرس.....
۸۲	الدعوات فی الاوقات.....	۸۴	خطبة الرازی.....
۸۲	دعوات و افسونها.....	۷۸	خطبة النبی (ص).....
۳۵	دقایق اللیب.....	۹۹	الخطبة و المدح بغير نقطة.....
۱۰۳	دلایل برف و باران.....	۱۸۵	خلاصه تذکرة مذکر الاحباب.....
۲۰۱	دیوان، ؟.....	۱۸۵	خلاصه ترجمة رسالة محاسن اصفهان.....

دیوان نظیری ..... ۱۷۰	دیوان اثیر الدین اومانی ..... ۱۴۸
ذخیره خوارزمشاهی ..... ۴۷	دیوان امامی هروی ..... ۲۲۱
راحة القلوب ..... ۳۳	دیوان امیر معزی ..... ۲۰۱
الرد علی الصدوق فی مسألة السهو ..... ۲۲	دیوان امیر المؤمنین علی علیه السلام ..... ۲۲۸
الرد علی من یقول بالعدد فی شهر رمضان ..... ۲۲	دیوان انوری ..... ۱۹۷
رسالة عملیه ..... ۱۴۱	دیوان بابا فغانی ..... ۱۹۸
رسالة جدیة ..... ۳۷	دیوان پیر جمال اردستانی ..... ۱۵۰
رسالة جمال الدین الجلی ..... ۹۱	دیوان جامی ..... ۲۰۶
رسالة الصوفیة ..... ۱۰۶	دیوان حافظ ..... ۱۳۹، ۶۳
الرسالة المذهبة ..... ۱۷۶	دیوان خواجوی کرمانی (صنائع الکمال) ..... ۲۰۹
رسالة المكتب (حالت طفولیت) ..... ۱۰۶	دیوان رضی الدین نیشابوری ..... ۵۹
الرضوان ..... ۳۴	دیوان زهیر بن ابی سلمی ..... ۱۴۶
الرعاية فی علم الدراية ..... ۳۶	دیوان سلمان ساوجی ..... ۲۰۶
رمل زناتی ..... ۱۵۳	دیوان سلیم ..... ۲۰۳
رمل (کتاب فی علم الرمل) ..... ۸۹	دیوان سلیمان ..... ۲۰۷
روضات الجنات فی احوال العلماء و السادات .. ۱۹۰	دیوان سنجر کاشانی ..... ۲۲۷
روض الجنان و روح الجنان ..... ۳۸، ۲۴	دیوان صائب تبریزی ..... ۱۴۰، ۵۰
الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة ..... ۲۱۵	دیوان ظهیر فاریابی ..... ۹۳
روضة الشهداء ..... ۲۴۵، ۱۴۸	دیوان عرفی شیرازی ..... ۲۲۷
الرهن و الطهارة ..... ۳۳	دیوان عطار ..... ۱۴۳
ریاض الاحزان ..... ۲۵۲	دیوان عطار تونی ..... ۴۸
ریاض المسائل (کتاب الحدود) ..... ۲۰۵	دیوان عماد فقیه ..... ۱۲۹
زاد الفقیر و جبر الکسیر ..... ۲۲۴	دیوان عندلیب السادات شیرازی ..... ۲۶۲
زاد المعاد ..... ۲۴۶، ۱۸۹، ۱۳۵	دیوان کلیم ..... ۱۶۱
زبدة الاصول ..... ۱۵۶	دیوان گوهر خاوری ..... ۲۱۵
الزبدة فی المنطق ..... ۸۲	دیوان مجد الدین تبریزی ..... ۹۴
الزبدة فی الهیئة ..... ۸۸	دیوان ملک محمود تبریزی ..... ۹۴
السامی فی ترجمة الاسامی ..... ۲۴۶	دیوان نجیب جرفادقانی ..... ۵۹

شرح التوحيد و حديث..... ٤١	سبحة الابرار ..... ٢٢١
شرح تهذيب المنطق ..... ٢١٣	سرائر الحاوی لتحرير الفتاوى ..... ٣٩
شرح چهارده حديث ..... ٢٤٥	سفینه تبریز ..... ٦٧
شرح حال ام البنين ..... ٢٤٦	سلاطين عثمانیه و مدت سلطنت آنها ..... ٦٠
شرح حال عطار ..... ١٦٨	سلسله الذهب ..... ٢٠٢
شرح حال مشاهير ..... ٦١	سوانح العشاق ..... ١٠٥
شرح حديث الغمامة ..... ٣٢	سياق التواريخ ..... ٢٣٥
شرح حکمة الاشراق ..... ٢٣٨	سیف الواعظین و الذاکرین ..... ٢٥٣
شرح خطبة التوحيد ..... ٨٥	سؤالات اسکندر ازارسطو و پاسخهای او ..... ١٠٣
شرح خلاصة الحساب، فاضل جواد ..... ١١٦	سؤال و جواب با پیر خرد ..... ٣٣
شرح خلاصة الحساب، ؟ ..... ١٩٨	سؤال و جواب فقهی ..... ١٧٥
شرح الزيارة الجامعة الكبيرة ..... ٢٥٥	الشافیه فی الصرف ..... ٢٣٤
شرح الشافية، جاربردی ..... ٢٠٣	شاهنامه ..... ٦٤
شرح الشافية، قمی نیشابوری ..... ١٢٦	شاهنامه (منثور) ..... ٥٧
شرح شرح التصريف ..... ٥٦	شاهنشاه نامه ..... ٢١٥، ١٤٢
شرح شواهد سیوطی (البهجة المرضية) ..... ٢٣٧	شترنامه (اشترنامه) ..... ١٩٤
شرح صحيفة سجادية ..... ٢٣٦	شرايع الاسلام ..... ٢١٦، ١١٦
شرح الصحيفة السجادية ..... ١٧٦	شرح ارجوزة المواريث ..... ١٧٦
شرح عقائد الصدوق ..... ٢٢	شرح الاشارات و التنبیها ..... ١١٦
شرح العقائد الصوفية ..... ٢٠٠	شرح الآجرومية ..... ٢١١
شرح العوامل المائة ..... ١١٥	شرح الالفية ..... ٢٣٠
شرح الفوائد الحکمية ..... ١٩٢، ١٨٨، ١٨٧	شرح الالفية فی فقه الصلاة الیومية ..... ١٧٦
شرح القصيدة العينية لابن سینا ..... ٧٨	شرح الانموذج، اردبیلی ..... ٢١٧، ٢١١، ١٦٤
شرح الکافی (قسم الروضة) ..... ٣١	شرح الایساغوجی ..... ٢٣١
شرح کتاب ابن حجر فی الفقه ..... ٢٣٥	شرح الباب الحادی عشر ..... ١٧٨
شرح کتاب الاقرار ..... ١٧٥	شرح بیست باب فی معرفة التتویم ..... ٢٣٧
شرح لسان المیزان ..... ١٧٩	شرح التجريد ..... ٢١٤، ١١٦
شرح مجموع القرآن القديم و الذکر الکریم ..... ٩٢	شرح التصريف ..... ٢١٧، ٥٨

الطير ..... ١٠٥	شرح مختصر المعاني ..... ٢٣
طيف الخيال في مناظرة العلم و المال ..... ٢٢٠	شرح مسألة الوصية من شرح اللمعة ..... ١٧٥
ظاهر و باطن قرآن ..... ٢٤٦	شرح المغنى ..... ٢٣١
عدل و بطلان جبر ( رساله در ) ..... ١٩	شرح و قايه الرواية في مسائل الهداية ..... ١٤٦
العدالة ..... ١٤٤	شمس الحقيقة ..... ١٨٨
عدة الداعي ..... ١٩٩	الشمسية في القواعد المنطقية ..... ٨٢
عروض پارسيان ..... ٧٧	الشواهد و الشوارد ..... ٧٩
العزى في التصريف ( تصريف عزى ) ..... ٧٤	الصافى في شرح الكافى ..... ٢٠٠
عشق نامه ( مثنوى ) ..... ٩٥	صحبت نامه ( مثنوى ) ..... ٩٥
عقائد فرق ..... ١٠١	الصحيفة السجادية ..... ١٩٩ ، ١٥٥
عقد العلى للموقف الاعلى ..... ٣٥	الصراط المستقيم ..... ١٨٢
عقل ( رساله در ) ..... ١٨٥	صرف و نحو خط ميخى ..... ٢١٠
عقل سرخ = المتمرق	صفيير سيمرغ ..... ١٠٦
عقود الجمان في المعاني و البيان ..... ٢٣٢	صنایع ادبى ..... ١٣٠
علايق الفرائض في علم الفرائض ..... ٢٤٢	صور الاقاليم على سبيل الاجمال ..... ١٠٨
علم العروض الفارسي (عروض پارسيان ) ..... ٧٧	الصومية ..... ١٨٠
علم فراست ..... ١٠٣	الصيام ..... ٢٢
علم و عقل ..... ١٠٨	صيد البحر ..... ٢٠٥
علوم غريبه ..... ٢٦٣ ، ١٥٢	صيديه ..... ١٥٧
علوم غريبه و علاج الامراض ..... ٤٨	صيغ العقود و الايقاعات ..... ٢١٨
علوم غريبه و نسخهجات ..... ٤٧	صيغ النكاح ، خاتون آبادى ..... ٢١٨
العوامل ..... ١٦٤	صيغ النكاح ، مجلسى ..... ٢١٨
العوامل المأة في النحو ..... ٧٥	طبایع الحيوان ..... ٤٤
عين البكاء ..... ٢٥٨	طب كيميائى ..... ١٨٦
عينية ..... ١٠٥	طرائف الاعراب ..... ٢٢٣
عيون اخبار الرضا ( عليه السلام ) ..... ١٦٨	طرائف الطرف ..... ١٨٣
عيون الوصول الى علم الاصول ..... ٢٦	طريق الآخرة ..... ١٠٤
غاية المراد ..... ١٢٧	طريق النجاة ( سؤال و جواب ) ..... ١٥٨



١٣٠	قافیه.....	٩٣	غزلیات جلال الدین عتیق.....
٢٤٤	قرآن کریم (مترجم).....	١٤٩	غزلیات مجمر اصفهانی.....
١٣٢	القرض بشرط المعاملة المحاباتیة.....	١٢٩	غناء الادیب فی فهم مغنی اللیب.....
١٧٢	قرة العین فی بیان ان التبرع لا یبطله الدین.....	٥٣	غنیة المنجمین (الاحکام).....
٦٢، ٢٨	قرة العیون فی اعزّ الفنون.....	٢٢	الغیبة (مسائل فی ..)
٧٠	القصائد الوتریة.....	٨٩	فال مصحف.....
١٦٥	قصص الانبیاء.....		فتاوی شیخ محمد حسن نجفی (صاحب جواهر) ..
٩٤	قصه و مناظره آهو (مثنوی).....	١٣٣	
١٦٢	قصیده الاخیار فی ذکر الانبیاء.....	٢٣٤، ١٢٢	فتح الوهاب بشرح منهج الطلاب.....
١٠٩	قصیده البستی النونیة.....	٢٣٠	فرائد الغلائد فی مختصر شرح الشواهد.....
١٦٣	القصیده الجامعة المسماة بالشفایة:.....	١٩٣	الفرائد فی الفوائد.....
٧٥	قصیده العقود.....	٢٥١	فراست نامه.....
١٦٣	قصیده علویة علیه الف صلاة و تحیة.....	١٨٢	الفروع و الاصول.....
٧٨	قصیده عینیة.....		فرهنگ سروری = مجمع الفرس
١٦٣	قصیده فاطمیة زهرائیة علیها الف صلاة.....	١٥٣	فرهنگ لغات غریبة غیر شایعة و صاف الحضرة.....
٧٦	قصیده فی العروض و القوافی.....	٣٤	الفريدة العزیزة.....
١٦٣	قصیده معراجیة.....	١٨	فصوص الحکم.....
١٦٣	قصیده نبویة (ﷺ).....	٥٣	فصیحت نامه.....
١٦٣	قصیده و جیزة جامعة فی مدیح الائمة.....	١٩١	فضائل الاخبار (حدیث).....
١٠٩	قَلَمِيَه.....	٢٣	الققاع (مسألة فی ..)
١٠٧	القوسیة.....	٥٨	فقه عامه.....
١٠٧	القوسیة النظامیة.....	١٦٤	فلك النجات.....
٥٩	قهوه خانه صورت.....	١٨٢	فوائد.....
	قیافه شناسی = مختصر فی علم الفراسة	١٢٥، ٥٥	الفوائد الحائریة (القديمة).....
١٣٧	کاشف الحق.....	١٢١	الفوائد الضیائیة.....
١٢٣	الکافی.....	٢١٧	الفوائد الغرویة و الدرر التجفیة.....
٢٣٤	الکافیة.....	٢٤٠	فوائد سالاری.....
٧٧	الکافیة فی علم العروض و القافیة.....	٢١٩	فهرست مصنفات المحدث الکاشانی.....

۱۰۱	لطائف التوحید فی غرائب التفرید .....	۸۶	کتاب الشیخ ابی سعید .....
۹۱	لطائف شرفی .....		کتاب الشیخ ابی علی ابن سینا فی جواب الشیخ
۹۸	لغت فرس .....	۸۶	أبی سعید .....
۱۰۶	لغت موران .....	۱۷۵	کتاب الطهارة .....
۱۳۰	لغز الزبدة .....	۱۰۰	کتاب فی الحساب .....
۱۵۵	لمعات .....	۷۱	کتاب فی علم الفرائض .....
۲۲۰	لوامع الاشراف فی مکارم الاخلاق .....	۱۰۰	کتاب فی علم الکیمیا (اکسیر کبیر) .....
۱۵۳	اللوامع الحسینیة .....	۲۵	کفایة الاحکام .....
۶۳	لوايح .....	۴۱، ۲۵	کفایة الایتام .....
۹۷	لیلی و مجنون (منتخب) .....	۱۹۴	کفایة التعلیم فی صناعة التنجیم .....
۱۴۵	لیلیه .....	۷۱	الکفایة فی الفروع (فقه شافعی) .....
۱۷۷	مآثر صدریه .....	۱۲۱	کفایة المقتصد .....
۴۵	مابعد الطبیعة (= کتاب الحروف) .....	۹۹	کلمات بزرجمهر .....
۲۴۷	ماتمکده .....	۹۹	کلمات بزرجمهر در حفظ الصحه .....
۱۸۴	مبادی کتاب معالجات بقراطیة .....	۹۸	کلمات شیخ الاسلام انصاری .....
۱۰۲	المبدأ و المعاد .....	۷۳	کلمات قصار .....
۱۷۲	مبلغ الارب فی فخر العرب .....	۱۷۰، ۱۳۴	کلیات سعدی .....
۱۰۲	التمترق (عقل سرخ) .....	۲۲۰	کنز العرفان فی فقه القرآن القرآن .....
۱۳۵	مثنوی معنوی .....	۱۹۸، ۱۱۸	کنز اللغات .....
۲۹	مجالس .....	۲۰۸	الکنوز فی علم الصرف .....
۵۷	مجالس روضه .....	۸۶	کنوز المعزمین .....
۲۶۳، ۲۵۳	مجالس منبر، عندلیب السادات .....	۱۷۹	گزارشات قاجاری .....
۲۴۷، ۲۴۶	مجالس منبر، ؟ .....	۱۸۲	گزارشات مراغه در سال ۱۲۹۸ قمری .....
۱۸۷	مجالى المجالى .....	۲۳۹	گلستان .....
۲۴۵	مجلی مرآة المنجی .....	۲۳۹	گلشن .....
۵۰	مجمع الفرس (فرهنگ سروری) .....	۳۲	اللالی المنتظمة .....
۱۶۲	مجموع قصائد .....	۲۵۸	لسان الذاکرین (در احوال معصومین) .....
۱۲۱	مجموعه اصولیة و فقهیة .....	۲۴۴	لسان الصدق .....

٨٦	مسألة في سرّ القدر .....	١٧٥	مجموعة فقهية .....
٤٤	مستدرك الوسائل و مستنبط المسائل .....	١٨٥	محاسن اصفهان .....
٢٣٩	المستقصى في امثال العرب .....	٢٣٣	المحرر في الفتاوى شافعي .....
١٧	مسكن الشجون في حكم الفرار من الطاعون .....	٢٥٨، ٢٥٤	محرق القلوب .....
٨٣	مشكاة الانوار .....	٢٤٢	محصل مسائل الهيئة .....
٤٢	مشكاة العارفين .....	١١٩	محمود الرمل .....
٢٢٤	مشكاة العلوم (قسم الصرف) .....	١٦٧	محمود و اياز .....
٢٨	مصائب آل الرسول و مقتل اولاد البتول .....	١٠١	المختار من التورية .....
١٨٨	مصادر الانوار .....	١٦٢	مختارنامه منظوم .....
١٧٥	المصالحة .....	٢٠٤	مختصر غنية المتملى في شرح منية المصلى .....
٢٠	مصباح الدراية في شرح الهداية .....	٢١٩	مختصر في علم الفراسة .....
١٨٦	مصباح طريق الفلاح .....	٢٢٣	المختصر (في النحو) .....
١٩٤	مصيبت نامه .....	١١٠	مختصر مروى عن النبي (ﷺ) .....
٨٣	المضنون به على غير اهله .....	١٢٦	المختصر النافع .....
١١٩	المطالب المظفرية .....	٢٥٩	مدارج الكنوز .....
١٣٩	مطالب منشور .....	٢٤٩	مدارك الاحكام في شرح شرايع الاسلام .....
١٣٨	مطالب منظوم .....	٨٨	مدخل منظوم در تقويم و اختيارات .....
٢١٣، ١١٧	المطول (في شرح التلخيص) .....	٦٠	مدخل منظوم مولانا مبارك شاه غورى .....
٤٦	معارج الاصول .....	١٨	مذاهب الحكماء في ماهية العلم .....
٢٧	معارف الحقائق .....	١٨٢	مراتب الروح و العقل .....
١٥٦	معالم الدين .....	١٦٩	مرشد العوام .....
١٨١	المعراجية .....	٣٩	مروج الذهب و معادن الجوهر .....
١٩٣	معرفة الله .....	..	مزيل الاوهام (رسالة في وقت اعتبار الايمان) ..
٨٥	معرفة الله تعالى .....	١٧٤	
٨٨	معرفة التقويم (سى فصل) .....	٢٢	المسائل التلعكبرية .....
١٨٢	معرفة الحق الحقيق و طريق الوصول اليه .....	٢١	المسائل الصاغانية .....
٢١٨	معرفة الزوال .....	٢٣	المسائل العويصة .....
٢١٨	معرفة الساعات الليلية .....	٢٥٦، ٢٢	مسار الشيعة في مختصر التواريخ الشرعية .....

مناظرة نظم و نثر .....	٨١	المعشرات.....	٧٨
مناظرة السمع و البصر .....	٨١	معما .....	١٤٩
مناظرة النار و التراب .....	٨١	معميات (دستور معما).....	١٢٤
منتخب اطباق الذهب .....	١٨٥	معنى المولى.....	٢٣
منتخب اطواق الذهب .....	١٨٥	المفاتيح فى شرح المصاييح .....	١٣٢
منتخب انس الواجدین .....	٩٩	مفتاح الفلاح .....	٢٦١، ١٤٣
منتخب رساله قُشیریه .....	٨٠	مفتح الشهور .....	٢١٨
منتخب شاهنامه .....	٩٧	مقالات کوتاه در عرفان و سلوك.....	١٠٤
منتخب مجمع الفصحاء.....	٢٠٨	مقاله ابى نصر الفارابى فى الجمع بين رأی.....	١٧
منتخب مقامات بديع الزمان همدانى .....	١٨٦	مقامات الحریرى.....	١٨٤، ٧٩
منشآت، ؟ .....	١٥٤، ١٥٢، ١٢٨	مقامات حمیدى.....	١٨٦، ٧٩
منشآت امیر نظام گروسى .....	١٢٨، ٥٥	المقامات (النصايح الکبار) .....	٧٩
منشآت قائم مقام فراهانى.....	١٢٨	مقامات و احوال اهل معرفت .....	٧٠
منشآت و وصیت نامه شمس الدین .....	٩٠	مقتل.....	١٨٩
منظومه در اشکال رمل .....	٨٩	مقتل حضرت ابا الفضل العباس علیه السلام .....	٢٤٦
منظومه در فلسفه و منطق.....	٨٤	مقتل و مختارنامه .....	٥٥
منظومة العروض (الكافى).....	٧٦	المقصورة الدریدية .....	١٨٣، ٧٧
المنقذ من الضلال .....	٨٣	مکتوب از غياث الدین وزیر .....	١١١
منهاج الاعمال (منهاج الاذعان).....	٢٢٥	ملحقات چهارده گنج.....	١٩٠
منهاج ذوى الحسب فى اكتساب علوم الادب .....	٧٤	ملخص اخبار بنى امیه.....	١١٠
منهاج العابدین الى الجنة.....	٨٣	منابر عتیقى.....	١٠٤
منهاج النجاة .....	١٩٦	مناسك الحج .....	٤٨
منهاج الهداية الى احكام الشريعة .....	١١٩	مناسك حج .....	٧١
منهج المقال فى تحقيق احوال الرجال .....	٤٠	مناظرة زمين و آسمان .....	٨١
من لا يحضره التقويم .....	٣٠	مناظرة سرو و آب .....	٨٠
من لا يحضره الفقيه .....	١٩٥، ٤٣	مناظرة شراب و حشيش .....	٨٠
منية المرید فى آداب المفید و المستفید .....	٦٢	مناظرة شمسیر و قلم .....	٨١
مواقف روز قیامت .....	٤٢	مناظرة گل و مل .....	١٠٩، ٨٠
الموجز فى علم اعداد الوفق .....	٩٢		

الموسیقی (کتاب فی علم ..)..... ١٠٠	الوافی..... ٢٥٧
مونس العشاق..... ١٠٥	الوافیة (مختصر الاصول) ..... ١٣١
مهذب الاسماء فی مرتب الاشياء..... ١٤٥	واقعة كربلا - مطالب ادبی عرفانی و اشعار..... ٢٤٦
المهر..... ٢١	وجوب الترتیب فی الغسل بین الاعضاء..... ١٧٥
نامه هولاکو به امراء شام و پاسخ آن..... ٩٣	الوجیزة فی علم الدراية..... ٢١٩، ٣٠
نجم الولاية..... ١٨٨	ورد الصبح..... ٧٢
نخب المناقب لآل ابی طالب..... ١٧١	ورقات فی اصول الفقه..... ٢١٧
النخبة الكبرى..... ١٩٥	وصايا تياذق الحكيم لانوشروان..... ٩٩
نصاب الصبيان (منتخب)..... ٩٧	وصايا النبي (ص) لأمیر المؤمنین علی (ع)..... ١٠١
نصوص فی الامامة و افضلية امیر المؤمنین (ع)..... ٢١٣	وصیت نامه بهاء‌الدین جوینی..... ٩١
نصوص فیروزجات خفيه..... ٢٩	وصية الامام فخرالدين الرازی..... ٩١
نظام التواريخ..... ٧٧	وصية علی لابنه الحسن (ع)..... ١٠١
نظم احكام قمر در بروج..... ٨٨	وصية علی لولده الحسين (ع)..... ١٠٢
نظم جمع الجوامع..... ٢٣٢	وقایع اردلان در سال ١١٩٣ تا ١١٩٦..... ٦٠
نظم در دانستن که ماه در کدام برج است..... ٨٨	وقایع مختلفه..... ٦٠
نعت النبي محمد (ص)..... ١١٠	ویس و رامین..... ٩٦
النعمة الكبرى علی العالم بمولد سيد ولد آدم .. ١٧٢	هداية الامة الى احكام الائمة..... ١٢٨، ٤٠
نفحات الانس من حضرات القدس..... ٢٢٩	هداية العباد الى سبيل الرشاد..... ٢١٢
النکاح..... ١٧٥	الهداية فی أصول الفقه..... ٧٠
نور الحديقة لأهل الحقيقة..... ٩٦	الهداية فی شرح بداية المبتدی..... ١٩٥
نوروز نامه..... ١٥٢	هفتاد و دو دیو..... ٢٥١
نوریه..... ٢١٢	هفت پیکر (منتخب)..... ٩٧
نهاية التدريب شافعی..... ٢٢٩	هیئت، طوسی..... ٢٣٨
نهاية التذكرة فی شرح التبصرة..... ١٧٩	هیئت (فتحیه)، قوشچی..... ١٦١
النهجة المرضية فی شرح البهجة الوردية..... ١٣٣	یوسفیه..... ٢٦١

---

---

تصاویر نسخه‌های خطی

---

---



۵۸

و اندک علم و معرفت هم خود اوطانهم و بلدانهم و کتب معتبره  
 المتعین اللفظ و الهم ربما استدلت بذكره و طبع الشرح اذ و در کتاب السماع  
 على الارسال من الرواد المرفوع لها اصابع عند من لا يصح المعاصره  
 صد كتاب العرب الى الصالح و انما حدت لهم الاساس على طرا و الا و طرا  
 فسكون العزى و ايدى من و صاعق الاساس على طرا و ايدى من العزى  
 فاستبهر الهاكالم ما صابو الى و كاتال من طرد ان من اول من طرد و  
 ستر بعد ان كان كسرت الهم على انها اذ و الهم ما صاعق ما لاول اللين  
 و كسرت بعد ذلك من الثاني ثم فعل مثل العدا و ثم اذ و كسرت  
 ناقه و هم من الى ايهما من التره و البلد و الناحه و الهم من اول من طرد  
 لعل و كسرت الهم و الصد و اذ و الشى و لو اردت جمعها طرد الهم من اول  
 الصد و الهم هذه جمله و هو من الهم الى معاصره العلم اعنى و رايه  
 و او ايه اما لا و من اراد الاستقصا منها مع ذكر الاستفاده الموصيه لطاقيه فليكن  
 غنيه القاصدين من طرد و كسرت من طرد و كسرت و همى اندر من طرد  
 بمر و اله و اندر من طرد و كسرت و كسرت و كسرت و كسرت  
 صوره خطه و اله انه كسرت من طرد و كسرت الهم من طرد و كسرت  
 المرصوره و اله انه كسرت من طرد و كسرت الهم من طرد و كسرت  
 الطابعه على اسطر و كسرت من طرد و كسرت الهم من طرد و كسرت  
 و اذ و كسرت من طرد و كسرت الهم من طرد و كسرت  
 طبع الشمس من الاصل و كسرت  
 معانى كسرت من طرد و كسرت  
 الفوائد كسرت من طرد و كسرت  
 القصد

۹۵۹

سجده و صلواته  
 سجده و صلواته

انجام «الرعاية فى علم الدراية» (ش ۱۴۳۵)